

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Вадима Гетьмана»
Фінансово-економічний факультет
Кафедра банківської справи
Банківський клуб КНЕУ

Розвиток банківських послуг та інновацій в цифровій економіці

**Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених**

Київ, 14 квітня 2019 р.

КНЕУ 2019

УДК 336.71(477)

ББК 65.262.101_21я431

Розвиток банківських послуг та інновацій в цифровій економіці : матеріали наук.-практ. інтерн. конф. студ. аспір. і молод. вчених. Київ, 14 квітня 2019 р. / [Л.О. Примостка, І.Б. Охрименко, А.В. Нікітін]. – К. : КНЕУ, 2019. – 321 [2] с.

ISBN

Матеріали конференції висвітлюють широкий спектр теоретичних і практичних питань розвитку інноваційних банківських технологій та над сучасних форм грошей в світовій економіці. Детально розглядаються основні тенденції розвитку фінансових ринків і банківських інноваційних технологій в цифровій економіці, становлення, ризику та перспективи розвитку крипто-валют та можливості використання блокчейн-технологій на фінансових ринках. Окрему увагу приділено проблемам регулювання фінансових ринків у сучасній цифровій економіці

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей, слухачів бізнес-шкіл, інститутів підвищення кваліфікації, спеціалістів з фінансів та банківської справи.

УДК 336.71(477)

ББК 65.262.101_21я431

Наукові редактори: *Примостка Л.О., завідувач кафедри банківської справи, д.е.н.; Охрименко І.Б., к.е.н., доц; Нікітін А., к.е.н., доц.*

Автори опублікованих матеріалів та наукові керівники несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

*Рекомендовано до друку кафедрою банківської справи КНЕУ
Протокол № 11 від 17.04.2019 р.*

ISBN

ЗМІСТ

Модератори конференції:

*Примостка Л.О. д.е.н., завідувач кафедри банківської справи,
Охрименко І.Б., к.е.н., Ярошенко С.С. президент банківського клубу.*

НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Тенденції розвитку фінансових ринків в цифровій економіці

<i>Безсонов Д. Д. FinTech: становлення та тенденції розвитку в умовах цифровізації економіки України</i>	<i>10</i>
<i>Гончарук В. В. Інновації фінансової структури в умовах цифрової економіки.</i>	<i>12</i>
<i>Єрмоленко А.А. Основні етапи уфровізації фінансового ринку</i>	<i>15</i>
<i>Заяц А.В. Інтернет-послуги в торгівлі.....</i>	<i>17</i>
<i>Касян І.Ю. Передумови трансформації банків України у екосистеми</i>	<i>19</i>
<i>Кисилічин І. І. Затухаючі очікування: як інфляційні прогнози впливають на закріплення інфляційних очікувань?</i>	<i>23</i>
<i>Ковалевська А. В. Щодо сутності прибутку як економічної категорії</i>	<i>24</i>
<i>Кузь М.А. Цифрові технології як орієнтир інноваційного розвитку фінансового ринку</i>	<i>26</i>
<i>Леценко О.В., Пашуль А.В. Трансформація ринку праці під впливом впровадження штучного інтелекту</i>	<i>29</i>
<i>Матюха М.М. Класифікація вимог до автоматизованих банківських систем та їх характеристика</i>	<i>31</i>
<i>Мельниченко П.В. Діджиталізація як сучасний напям трансформації процесу надання банківських послуг в Україні.....</i>	<i>33</i>
<i>Мухалчук М.О. Implementation of clearing operations on blockchain.....</i>	<i>36</i>
<i>Продан М.В. Удосконалення роботи ФГВФО як запорука підвищення суспільної довіри до банків і розвитку ринку депозитів</i>	<i>38</i>
<i>Сиромля К. А. Розвиток P2P кредитування в світі та Україні</i>	<i>41</i>
<i>Солодка О.О. Торгівельні інформаційні системи у біржовому та позабіржовому механізмах торгів деривативами.....</i>	<i>43</i>
<i>Ступак О.С. Тенденції розвитку цифрової економіки в Україні</i>	<i>46</i>

<i>Шишман М.В.</i> Тенденції розвитку ринку страхування життя в Україні	49
<i>Шкурко В.І.</i> Зарубіжний досвід функціонування банківських екосистем	51

2. Інноваційні банківські технології та послуги XXI століття

<i>Акопджанян А.В.</i> Віртуальний банк в мобільному девайсі та перспективи розвитку	54
<i>Алтинцев О.С.</i> Інновації в банківському еквайрингу	55
<i>Беззуб Р.Ю.</i> Проблеми розвитку необанків в Україні	57
<i>Беседіна В.В.</i> Інновації як фактор конкурентоспроможності банків в умовах цифрової економіки	59
<i>Бєлозьоров О.В.</i> Сучасні інноваційні технології у банківській практиці.....	62
<i>Білошапка В.С.</i> Банки в екосистемі цифрової економіки	65
<i>Богашко О.Л.</i> Головні тенденції розвитку банківських технологій.....	67
<i>Бондаренко Є.Ю.</i> Банувські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку	69
<i>Василенко А.В.</i> Забезпечення інноваційного розвитку банківських технологій та послуг.....	71
<i>Ващук Ірина.</i> Інноваційні тренди на ринку банківських послуг	73
<i>Ганзюк К.І.</i> Розвиток інноваційних банківських послуг.....	76
<i>Грушицька А.І.</i> Скорингові технології в ризик-менеджменті кредитних операцій банку	78
<i>Дашивець І.О.</i> Актуальність фінансових інновацій в банківській діяльності	81
<i>Дзюблюк О.В.</i> Банківські інновації: основні тенденції і перспективи розвитку	83
<i>Діну М.Є, Тарасевич Н.В.</i> Дистанційне обслуговування як засіб модернізації банківських послуг.....	85
<i>Добривечір О.В.</i> Мобільні NFC-платежі в банківській системі України	88
<i>Долобан В.В.</i> Інновації у сфері банківських та фінансових послуг.....	90
<i>Дрюк А.В.</i> Новітні платіжні інструменти: переваги та недоліки	92
<i>Запорожець Д.Б.</i> Трансформація бізнес-моделі фінансового посередництва банків в умовах цифровізації.....	95
<i>Іванова Л.С., Козинець А.О.</i> Особливості розвитку безконтактних платежів в Україні	97
<i>Ільях М.А.</i> Нетрадиційна грошово-кредитна політика та долар.....	99

<i>Каталова А. Р.</i> Фінансові технології та їх вплив на виникнення банківських ризиків	101
<i>Квасігрох Л.</i> Новітні банківські послуги в Україні	103
<i>Ковальчук Я Ю.</i> Перспективи розвитку банківських інновацій в Україні.	106
<i>Коломієць К.О.</i> Перспективи розвитку онлайн-банкінгу в Україні	108
<i>Косов А.С.</i> Використання технології експертних систем в управлінні ризиками банківської ліквідності.....	111
<i>Крапівной М.Ю.</i> Забезпечення як захист позичок від кредитного ризику банків	114
<i>Логачова О.В., Воловик Т.С.</i> Інноваційні банківські технології та послуги XXI століття	117
<i>Малахова О.Л.</i> Трансформація банківської індустрії в цифровій екосистемі. ..	119
<i>Мусієнко К.О.</i> Технологія P2P кредитування.	122
<i>Охрименко І.Б.</i> Впровадження і розвиток інноваційних технологій і послуг у банківському споживчому кредитуванні.....	124
<i>Павлюк М.В.</i> Інновації в сфері банківських та фінансових послуг: реалії та майбутнє.	127
<i>Петришен М.В.</i> Інновації в банківській системі як вектор забезпечення ефективної діяльності банків.....	129
<i>Полосіна О.А.</i> Довіра суспільства до банківських інновацій	132
<i>Руда Олена</i> Міжнародні новітні банківські продукти на фінансовому ринку. ..	134
<i>Савлук І.С.</i> Розвиток інновацій в банківській практиці в Україні і закордоном.	137
<i>Скрипчук М.І., Мірченко С.О.</i> Особливості впровадження технології блокчейн в банківському секторі	139
<i>Содома Р. І, Марків Г. В.</i> Е-банкінг як перспективний напрям розвитку ринку фінансових послуг.....	142
<i>Соломаха Д.О.</i> Впровадження інноваційних технологій у банківську діяльність	145
<i>Стечишин Т.</i> Необанки: особливості організації та перспективи розвитку в Україні	147
<i>Стогнийчук Е.А.</i> Коммерческий кредит и его современные модификации.	150

<i>Чайковський Я.І.</i> Перспективи розвитку послуги BANKID в Україні.....	152
<i>Шафар С.А.</i> Інтернет-банкінг як невід’ємний елемент сучасної банківської системи України.....	154
<i>Шикернець І.Ю.</i> Біометрична ідентифікація як ефективний інструмент захисту даних в діяльності комерційних банків.	157
<i>Ярошенко С.С.</i> Інновацій в управлінні ліквідністю в банку.	159
<i>Яценко О.М.</i> Інноваційні механізми банківського кредитування.	162

3. Сучасні форми грошей в умовах розвитку цифрової економіки

<i>Бакай М.С.</i> Сучасні форми грошей в умовах розвитку цифрової економіки	165
<i>Григор’єв М.</i> Проблеми безготівкових розрахунків в Україні.	167
<i>Зайцева А.С.</i> Віртуальні гроші в умовах розвитку цифрової економіки	169
<i>Крашеніннікова О.В.</i> Електронні гроші в Україні.....	171
<i>Макаренко М.П.</i> Еволюція блокчейн та його перспективи в бізнесі	174
<i>Пащенко О.І.</i> Електронні гроші	176
<i>Черниш Є.О.</i> Електронні гроші та перспективи їх розвитку	178

4. Криптоактиви: становлення, перспективи, ризики та регулювання

<i>Білоус К.І.</i> Дослідження інноваційності криптоактивів та тенденції їх розвитку і регулювання в Україні	181
<i>Бойко О.Г.</i> Інституціоналізація майнінгу криптоактивів в Україні.	184
<i>Булах А.І.</i> Національна криптовалюта: виклик сьогодення чи економічна необхідність?	186
<i>Бідзіля М.І.</i> Фактори, що стримують розвиток крипто валют в Україні.....	188
<i>Гайова Т.В., Мельник В.В.</i> Бінарні опціони в індустрії криптовалют.	191
<i>Дудник Ю.В.</i> Криптовалюта: ера і сфера фінансових інновацій.	193
<i>Злидар Н.М.</i> Перспективи розвитку криптовальти в період євроінтеграції в Україні	196
<i>Коханевич Д.Г.</i> Переваги і недоліки криптовалюти у порівнянні з реальними грошима.	198
<i>Любовська М.М.</i> Bitcoin: ризики та перспективи використання в Україні....	200
<i>Маринчак Б.І.</i> Особливості використання крипто валюти в світі та перспективи розвитку в Україні.....	203

<i>Марушкевич О.В., Щитініна К.О.</i> Криптовалюта як домінанта фінансового майбутнього.....	206
<i>Остапенко В.М.</i> Особливості функціонування криптовалют	208
<i>Паламаренко Я.В.</i> Криптовалюта як інноваційний інструмент міжнародних розрахунків в умовах глобалізаційних процесів, перспективи їх розвитку в Україні.	211
<i>Палиця А.О.</i> Хмарний майнінг: перспективи в 2019 році з визначенням його переваг та недоліків.	213
<i>Панченко А.І.</i> Регулювання криптовалютних операцій в Україні та їх оподаткування	216
<i>Петренко О.І.</i> Криптовалютний ринок: стан та перспективи розвитку	219
<i>Проконова В.В.</i> Нові можливості використання, регулювання, ризику і перспективи для крипто валюти в Україні та ЄС.....	222
<i>Романчук Д., Мансілья Альварес В.О.</i> ІСО: сучасний стан та перспективи... ..	225
<i>Степанчук К.С.</i> Карбо - перша українська крипто валюта.	228
<i>Троценко І.О.</i> Особливості ризиків інвестування в криптоактиви.	230
<i>Чебанов Т.С.</i> Криптовалюта: сучасний стан та розвиток в Україні.....	233

5. Перспективи та можливості використання блокчейн технологій в банках

<i>Безкоровайний Е.Я.</i> Перспективи та можливість впровадження в блокчейн технологій в банках.....	236
<i>Бойко Л.А.</i> Аналіз впровадження технології блокчейн в фінансовій сфері України	237
<i>Гріщенко В.Ю.</i> Блокчейн-технології у банківській сфері України	240
<i>Ілларіонова Н.Г.</i> Значення блокчейн-технологій для фінансового сектору... ..	242
<i>Корнійчук В.А.</i> Блокчейн технології як інноваційний орієнтир ефективного функціонування економіки.....	244
<i>Крачун К.Р.</i> Сутність використання блокчейн-технологій.....	247
<i>Погорелов А.Є.</i> Проблеми адаптації енергетичної інфраструктури для впровадження і підтримки розподілених реєстрів у фінансовій сфері	249
<i>Полівода К.А.</i> Блокчейн – один із головних технологічних проривів останнього часу	251
<i>Похілова А.О.</i> Сучасна роль технології блокчейн в фінансових операціях. ..	254

<i>Пшенична Н.М.</i> Перспективи та можливості використання блокчейн технологій в банках.....	256
<i>Терновий Д.С.</i> Перспективи та можливості використання блокчейн технологій в банках	258
<i>Френзель В.Ю.</i> Перспективи та можливості використання блокчейн-технологій в банках	261
<i>Яковенко Т.О.</i> Технологія блокчейн та її застосування в банківській сфері.	263

6. Проблеми регулювання фінансових ринків у цифровій економіці

<i>Алексєєва В.Д.</i> Моделювання монетарних процесів на основі динамічної стохастичної моделі.....	266
<i>Бойченко К.А.</i> Реформування системи корпоративного управління в Україні.	269
<i>Борисюк О.В.</i> Перспективи розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової економіки.....	272
<i>Дмитрієнко О.В.</i> Світові тенденції розвитку технології блокчейн та проблеми її впровадження	274
<i>Угрюмова К.О., Колеснік К.О.</i> Розвиток інновацій сучасного підприємства.	276
<i>Пашко О.О.</i> Особливості регулювання фінансових ринків у цифровій економіці України	278
<i>Піщикова К.А.</i> Головні ризики для української економіки на фоні ситуації у світовій економіці	280
<i>Сабашенко В.С.</i> Проблеми правових основ функціонування цифрової економіки в Україні	282
<i>Синиця О.О.</i> Функціонування фінансового ринку у цифровій економіці.	284
<i>Сіухіна Д.С.</i> Банківське регулювання у цифрову епоху: можливості та проблеми.	286

7. Проблеми розвитку банківських інновацій у цифровій економіці

<i>Близнюк А.В.</i> Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України	290
<i>Власенко В.В.</i> Фіскальна роль центральних банків	292

<i>Данечкіна А.О.</i> Удосконалення регулювання банківської діяльності на вітчизняному ринку житлового кредитування	294
<i>Дідик М.М.</i> Цифровізація як інноваційний шлях розвитку в банківництві ...	296
<i>Домінова І.В.</i> Шляхи мінімізації ризику шахрайства електронного банкінгу.....	299
<i>Жовтюк Б.Л.</i> Роль страхування у системі управління банківськими ризиками.	302
<i>Зимбалецька Ю.В.</i> Цифрові технології маркетингу в управлінні брендом банку.	304
<i>Коляда О.Р., Раковська А.А.</i> Розвиток діджитал технологій та ризик шахрайства в інтернет-банкінгах клієнтів	307
<i>Кравченко В.О.</i> Стратегічні напрямки діджиталізації в банках	309
<i>Метлушко О.В.</i> Проблеми та перспективи розвитку цифрового банкінгу в Україні	311
<i>Мушка А.А.</i> Проблеми розвитку банківських інновацій у цифровій економіці.	313
<i>Сівкова К.О.</i> Функції фінансового контролінгу операційного ризику банку в умовах цифрової економіки	316
<i>Яровенко М.М.</i> Мінімізація ризиків інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів	318

НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Тенденції розвитку фінансових ринків в цифровій економіці

Безсонов Д. Д.

«Менеджмент», 3 курс

ДВНЗ «Київський коледж легкої промисловості»

Науковий керівник - д.е.н., доцент Краус Н. М.

FINTECH: СТАНОВЛЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Прогрес науки і техніки дуже швидко рухається. В зв'язку з цим змінюються технологічні уклади життя суспільства. FinTech – це нове бачення та потужний тренд у фінансовій галузі. Іноді цим словом називають стартапи, які впроваджують сучасні технології у різні сфери. FinTech приваблює як розробників програм, так і гравців фінансового ринку готових впроваджувати інноваційні рішення в життя. Завдяки FinTech все більше і більше кардинально змінюються традиційні послуги такі як кредити, грошові перекази, мобільні платежі і т.д. За даними LTP MEDICI в світі зареєстровано понад 10 тис. компаній, які здійснюють свою діяльність за допомогою FinTech. Вони працюють в різноманітних напрямках: інвестування, платежі, страхування, кредитування, безпека та клієнтська ідентифікація, аналіз Великих Даних (Big Data), страхування (Insuretech), штучний інтелект та рішення на основі протоколів BlockChain. [1]

Тенденції розвитку галузі :

1. Використання смартфонів. Мобільні телефони змінили наше життя, але їх функціональність ще повністю не розкрита. У перспективі Mobile ID може застосовуватися всюди, де сьогодні потрібно пред'явити паспорт. Особисті дані та цифровий підпис людини записуються на SIM-карту, тому систему можна використовувати замість паспорта та ідентифікаційного коду.

2. Роль соціальних мереж. В 2015 році Facebook надав можливість користувачам соціальних мереж підключати свої карткові рахунки та перераховувати невеликі суми (мікроплатежі) своїм контактам з мережі. Цю функцію можна здійснювати за допомогою Facebook Messenger. Вже зараз деякі банки вводять практику вивчення профілю клієнта в соціальній мережі для кредитних лімітів.

3. Децентралізація даних. Можливості реєстру: зниження вартості і збільшення швидкості грошових транзакцій, смарт-контакти у фінансуванні, кредитування P2P (без участі банківської установи), зберігання і торгівля цінними паперами.

4. Криптоактиви. Настав час переглянути такі поняття як «електронні гроші» або «приватні гроші». Криптовалютний бум показав бажання людей мати в запасі альтернативні способи розрахунків між собою.

5. Штучний інтелект. На сьогоднішній день використовують чат-ботів в обслуговуванні клієнтів, купівлі товарів через мобільні телефони за допомогою голосових помічників. Це зменшує для фінансових установ витрати на персонал. Тому в майбутньому вони займуть домінуюче положення в структурах фронт-офісів.

6. Страхування. Insurtech – це з'єднання і взаємопроникнення традиційного поняття страхування з новітніми технологіями за аналогією з поняттям Fintech. InsurTech дає можливість змінити “правила гри” для страховиків, дозволяючи впроваджувати інновації, підвищувати актуальність пропозицій і зростати. [2]

Переваги FinTech:

- ✓ зручність та швидкість;
- ✓ великий вибір продуктів та послуг віддалено, незалежно від місця знаходження;
- ✓ вигідніші умови на послуги;
- ✓ більше персоналізованих продуктів або послуг.

Недоліками є:

- ✓ нечітка регуляція;
- ✓ технологічні ризики;
- ✓ спонтанні рішення;
- ✓ ця технологія доступна не кожному.

В останнє десятиліття сфера FinTech технологій розвивається особливо бурхливими темпами, але самі процеси мають вікову історію. FinTech існує в чотирьох версіях:

FinTech 1.0 (1866 – 1967 роки) – фінансові послуги починають взаємодіяти з технологіями, але залишаються переважно аналоговими, зароджуються основи глобальних фінансів. Приклади: Трансатлантичний кабель (1866), телекс (1966);

FinTech 2.0 (1967 – 2008 роки) – розвиток цифрових технологій, комунікації та обробка транзакцій поступово переходять в електронні канали. Приклади: Перший АТМ (1967), SWIFT (1973), Online-банкінг (1983-1985);

FinTech 3.0 (2008 рік – до сьогодні) – фінансові послуги починають надаватися не тільки глобальними методами, але і через електронні канали. Приклади: Впровадження iPhone (2007), BitCoin (2009);

FinTech 3.5 (2008 рік – до сьогодні) – стартапи та технологічні компанії починають надавати послуги безпосередньо споживачам і бізнесу. Приклади: MyBank, WeBank (2015) Китайські Online банки без фізичних відділень. [3]

Прикладом в світі може слугувати китайський We Chat, який з 2018 року проводить тестування мобільної ідентифікації особи не тільки для фінансової діяльності, але й для реєстрації бізнесу та отримання інших послуг. В Україні «Приват банк» у 2015 році почав працювати з BitCoin та запустив сервіс P2P-позик. Національний банк України запропонував врегулювати P2P-кредитування. Але в Україні складно втілити нові ідеї, тому що відсутня культура інвестування, нестача довіри та вміння оцінювати ризики. [4]

Розгортання цифровізації зумовлює появу нових напрямів розвитку у фінансовій сфері, зокрема фінтех-індустрії. Непередбачувано швидкий розвиток цифрової економіки став популярним трендом на сьогоднішній день, Він здійснює вплив на всю систему та структуру економічних відносин. Актуальним

є створення законодавства, яке б дало змогу впроваджувати більшість тенденцій FinTech технологій. Потенціал цифровізації може бути реалізований у разі, якщо уряд і фінансові регулятори будуть мати активну позицію. Цифрові фінансові послуги містять величезний потенціал для підвищення фінансової доступності, а з боку регулятора необхідний розумний нагляд та пропорційне регулювання.

Література:

1. Краус Н.М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку, електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». [Електронний ресурс] / <http://www.economy.nayka.com.ua> – 2018.

2. Цифрова адженда України – 2020 (“Цифровий порядок денний” – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти “цифровізації” України до 2020 року. [Електронний ресурс] / НІТЕСН office. – грудень 2016. – 90 с

3. Поченчук Г.М. Роль фінансової системи у формуванні інституціонального середовища розвитку національної економіки. Соціально-економічні аспекти розвитку національної економіки в умовах перманентних кризових явищ: за ред. д. е. н., професора О.О. Непочатенко. Умань: Візаві, 2015. С. 207–212.

4. Сніжко О. Фінансовий розвиток трансформаційних економік: структурно-функціональний аналіз: монографія. К.: Київський ун-т, 2009. 819 с.

Гончарук В. В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник - к.е.н., ст. викладач кафедри економіки
Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.*

ІННОВАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У теперішній час фінансові ринки є глобальними і повністю формуються під впливом інформаційних та комп'ютерних технологій, як наслідок, постійно з'являються нові форми і елементи фінансової інфраструктури, зокрема віртуальні банки, фінансово-технічні компанії, міжнародні системи електронних грошей, ринок цифрових валют тощо. Щодо розвитку бізнес-моделей, то наразі формується тенденція стратегічної спеціалізації банківських установ за сервісами «традиційними» і «новітніми». Ще одним з нових складових фінансової інфраструктури цифрової економіки є поява так званих «віртуальних банків». За однією з версій концепція електронної (цифрової) економіки (digital economy) з'явилася в останньому десятилітті ХХ століття [1, с. 24].

Проблематиці інноваційних процесів у банківській сфері присвячені роботи зарубіжних вчених-економістів, а саме: Балабанова І.Т., Зверева А.В., Долана Е. Дж., Кемпбелла К.Д., Кемпбелла Р. Дж. та інші. Після проведення досліджень наукових робіт вчених було виявлено відображення сучасних тенденцій та практики розвитку фінансових інновацій в умовах цифровізації економіки, що набуває важливості та необхідності в сучасних умовах розвитку.

Цифрова економіка являє собою відносно нове поняття у західній і вітчизняній літературі, яке має багато маловивчених аспектів і «білих плям», зокрема щодо побудови її фінансової інфраструктури. Тому, ідентифікація ключових складових фінансової інфраструктури цифрової економіки є актуальним завданням для України, особливо в контексті посилення кризових тенденцій у світовій фінансовій системі.

Досліджено, що у звіті з оцінки стану розвитку цифрової економіки визначаються три основні складові, які є базовими в концепції цифрової економіки, а саме:

- відповідна інфраструктура (обладнання, телекомунікації і т.д.);
- електронний бізнес;
- електронна комерція.

При цьому у глобальному просторі важливим фактором розвитку цифрової економіки є створення добре налагодженого і регульованого фінансового сектору. Як відомо, саме ефективна фінансова інфраструктура країни сприяє розвитку суспільства і національної економіки.

Відтак, на зміну традиційних розрахункових послуг приходять електронні платіжні системи, що в умовах реального часу дозволяють швидко та зручно проводити необхідні операції із відповідним заощадженням коштів на обслуговування та надійною системою захисту.

Черговим етапом розвитку фінансової інфраструктури цифрової економіки став процес її «соціалізації», тобто доступу широких мас населення до фінансових сервісів, і як наслідок поява нових форм інвестування. Так з'явилося таке поняття, як «краудфандінг» або «краудінвестинг», як спосіб отримання фінансування різноманітних ідей і проектів гуманітарного та комерційного характеру. Таким чином, практично в кожному сегменті фінансової інфраструктури цифрової економіки формуються нові сервіси, форми і бізнес-моделі [1, с. 25].

У свою чергу, якість інформації в системі цифрової економіки може спричиняти суттєві коливання на фінансових ринках, які важко передбачити і проконтролювати. У цілому можна сказати, що цифрова економіка знаходиться на початковому стані свого розвитку і суспільство має подолати ще багато викликів для її вдосконалення та мінімізації ризиків. Розвиток цифрової економіки стимулює появу нових бізнес-моделей і фінансових систем, структурні зміни у фінансовій інфраструктурі глобального ринку: створення віртуальних банків, фінансово-технічних компаній, започаткування нових платформ залучення інвестицій через Інтернет тощо [1, с. 26].

Проведений аналіз показав, що банківський сектор відчуває посилюючий вплив цифровізації економіки, технологій і демографічних факторів. Цифровізація економіки змінила систему економічних відносин. Початком нового етапу фінансових інновацій можна вважати впровадження банківської карти – значної радикальної інновації, що окреслила формування світового ринку банківського карткового бізнесу, розвиток клієнтоорієнтованої стратегії й поширення інфокомунікаційних технологій у банківській сфері.

Також можна виділити систему фінансового забезпечення інноваційного розвитку, яка має власний понятійний апарат, в якому головним є таке поняття, як «фінансове забезпечення». Його потрібно розглядати як систему фінансових

відносин, що діють через сукупність законодавчо закріплених форм і методів створення, мобілізації і використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення інноваційного розвитку як на рівні підприємства так і на рівні країни [2, с. 47].

Головними складовими системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку є:

- фінансові інструменти;
- фінансові методи;
- форми фінансування;
- фінансові важелі впливу.

Основним у концепції фінансового забезпечення є визначення державою такої інноваційної стратегії, використання якої сприяло б подоланню кризи та формуванню нової інноваційної політики, а також визначення пріоритетних регіонів України, які пов'язані з конкурентоспроможними галузями нашої науки та економіки. Таким чином, ефективне функціонування системи фінансового забезпечення інновацій є однією з ключових передумов, які визначають темп і результат реального втілення інноваційного проекту та активізації інноваційного розвитку економіки України в сучасних умовах [2, с. 49].

Аналіз фінансових інновацій останніх років показує, що набуває стійкості багатоканальний доступ до банківських продуктів і послуг. Зокрема, в тренді залишаються інновації в системі платежів, що роблять їх простішими і цінними, не порушують наявні моделі процесу платежів, а змінюють інтерфейси їх здійснення, орієнтуючись на профіль клієнтів та враховуючи якоюсь мірою притаманний їм консерватизм [3, с. 70].

Відтак, головною метою інновації в системі платежів є зменшення готівкового обігу і прозорість, орієнтованість на поглиблення взаємодії з клієнтами за рахунок упровадження нових платформ, заснованих на великих даних [3, с. 71].

Зокрема, необхідною умовою розвитку фінансових інновацій є інвестиції. Тому наступним трендом є інвестиції в базові банківські рішення для модернізації застарілих та наявних систем, а також у фінансові інновації для збереження та посилення конкурентних позицій банківських установ на ринку.

Отже, сучасний етап цифровізації економіки визначив тенденції та напрями розвитку банківської сфери, але водночас виявив виклики та загрози, у відповідь на які банківські установи повинні сконцентрувати увесь власний потенціал [3, с. 72].

Тому, можна стверджувати, що вітчизняна банківська система не стоїть осторонь від світового інноваційного процесу в банківській сфері та має достатній інноваційний потенціал для активного впровадження фінансових інновацій, які позитивно показали себе на ринках інших країн, а також розробки власних новацій, де вже має певні успіхи. Проте загальні процеси цифровізації національної економіки потребують прискорення, інакше для України вони з можливостей можуть стати загрозами [3, с. 73].

Література:

1. Апалькова В.В. Ключові складові фінансової інфраструктури цифрової економіки. Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – №9. – С. 23-26.

2. Осьмірко І.В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування. Бізнес Інформ. – 2012. – №7. – С. 47-49.

3. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. Приазовський економічний вісник. – 2017. – №3 (03). – С. 68-73.

Єрмоленко А.А.

«Облік і оподаткування», 2 курс

Криворізький державний комерційно-економічний технікум

Науковий керівник - викладач вищої категорії обліково-економічних дисциплін Єгорова О.М.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Цифрові технології розвиваються дуже швидко, докорінно змінюючи суть бізнесу, та кожна галузь економіки. Завдяки сучасним технологіям в Україні з простої ідеї народжуються успішні бізнеси такі як Augmented Pixels (відомий завдяки розробці технології додатків у сфері доповненої реальності); Paymentwallm (надає понад 120 методів оплати в усьому світі); Kwambio (інтернет-магазин дизайнерських 3D-моделей).

У напрямі розвитку цифрової економіки в Україні схвалено Концепцію її розвитку на 2018—2020 роки та затверджено план заходів щодо реалізації [1].

В ній задекларовані лібералізація законодавчої, нормативної, регуляторної політики держави у сфері використання безготівкових розрахунків, чітке законодавче врегулювання порядку діяльності фінансових установ у цій сфері, а також лібералізація валютного регулювання з метою максимального усунення нормативних бар'єрів у сфері використання міжнародних систем і технологій безготівкових розрахунків, у т.ч. здійснення платежів. Характерною особливістю цифрової економіки — це її зв'язок з економікою на вимогу, яка передбачає отримання доступу до товарів і послуг у момент, коли це потрібно. Отримання замовлень відбувається онлайн, а їх виконання — офлайн. Основними перевагами цифрової економіки є висока швидкість отримання необхідного продукту, зниження вартості для кінцевого користувача завдяки зниженню кількості посередників, спрощення виходу постачальників до споживачів.

Вважається, що технологічні зміни мають значний вплив на економічний розвиток країни. За даними Світового банку цифрові дивіденди (або результати від цифрових трансформацій) — це динамічне зростання економіки, бізнес-діяльності, а отже, і податкові надходження, приплив нових інвестицій тощо [2].

Етап цифровізації економіки відображає виклики та загрози, які вимагають від суб'єктів господарювання концентрації фінансового потенціалу на напрямках залучення та впровадження сучасних цифрових технологій. Важливого значення

набувають розробка та практичне використання цифрових технологій в управлінні операціями на фінансовому ринку.

На сучасному етапі цифровізація фінансового ринку створила умови для:

- комп'ютеризації внутрішньої структури фінансового ринку та створення сучасного фінансового телекомунікаційного середовища;
- орієнтування фінансової діяльності на впровадження передових цифрових технологій;
- формування базових стандартів, що регламентують форму представлення, способи обробки та пересилання даних інформації (протоколи обміну, інтерфейси) з врахуванням міжнародних стандартів аналогічного призначення;
- створення основних компонентів інформатизації інфраструктури фінансового ринку;
- досягнення чіткої взаємодії із національною інформаційною системою;
- виходу в глобальну комп'ютерну мережу для користування нагромадженими базами даних про учасників фінансового ринку;
- здійснення масштабного застосування інтегрованих систем обробки інформації;
- відслідковування зростаючих можливостей використання цифрових технологій.

Розвиток цифрової економіки призвів до практичної реалізації цифрової трансформації у всіх аспектах бізнесу. Цифровізація в межах інститутів фінансового ринку сприяє узгодженому управлінню всіма процесами на основі створення високоорганізованого середовища, що охоплює і об'єднує інформаційне, телекомунікаційне, програмне забезпечення, інформаційні технології, мережі, бази даних знань, інші засоби інформації.

Отже, в умовах цифровізації економіки розробка дієвих механізмів функціонування фінансового ринку потребує впровадження сучасних цифрових технологій. Найбільші можливості їх використання мають складові інституційної структури фінансового ринку на основі формування єдиного цифрового простору. В його межах удосконалення комунікаційного доступу та підвищення довіри дозволить оптимізувати взаємовідносини та створить умови для підвищення ефективності фінансових послуг та операцій.

Позитивні тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України можливі внаслідок виконання поетапного комплексу заходів і завдань, пріоритетне місце серед яких належить апробуванню цифрових технологій і платформ фінансовими інститутами. Наступний етап цифровізації повинен бути спрямований на формування механізмів інституційного регулювання фінансових технологій (FinTech), як форми взаємодії суб'єктів фінансового ринку. Ефективне інституційне регулювання фінтех, гарантуватиме безпеку для користувачів та визначить можливості подальшого успішного впровадження новітніх цифрових технологій на фінансовому ринку.

Література:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018—2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.

2. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки / Г.Т. Карчева, Д.В. Огородня, В.А. Опенько / Фінансовий простір. — 2017 — № 3 (27). — С. 13—21.

3. Доклад о мировомразвитии "Цифровые дивиденды". Группа Всемирного банка. — 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/>.

Заяц Анастасія Валеріївна
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 3 курс
Комерційний технікум Дніпровського державного технічного університету
Наукові керівники – викладачі спеціальних дисциплін Коновалова О.Б., Владарчик Ю.А.

ІНТЕРНЕТ-ПОСЛУГИ В ТОРГІВЛІ

Електронна комерція надає неймовірні можливості підприємствам торгівлі заробити на хвилі попиту, що зростає з боку споживачів, для яких цікаві покупки в Інтернеті. Найпопулярнішими категоріями товарів, які користуються максимальним попитом у світовій онлайн-торгівлі, – одяг і взуття, домашня електроніка і книги.

Перше місце серед бажаних способів оплати впевнено утримує такий метод, як використання банківської карти. У деяких країнах лідирує оплата готівкою при отриманні.

Більше 30% всіх онлайн-транзакцій здійснюються за допомогою мобільних пристроїв. І ця цифра продовжує зростати. Не останню роль відіграє те, щоб дизайн інтернет-магазину був адаптований під перегляд із різними розмірами екранів, насамперед смартфонів.

Топ каналів просування в e-commerce виглядає так: на першому місці – пошуковий маркетинг (SEO), другий рядок посідає контекстна і медійна реклама, а замикає трійку такий канал, як прайс-агрегатори.

До кінця 2019 року загальний обсяг продажів інтернет-магазинів у всьому світі, за прогнозами, повинен досягти позначки в 2 трильйони доларів США. Зростання, порівняно з 2017 роком, складе + 6%.

Майже половина всіх продажів у сфері e-commerce, за підсумками 2017 року, припадає на Китай (47%). У грошовому вираженні це приблизно 900 мільярдів доларів. Таким чином, ця країна посяде перше місце в світі за рівнем продажів в інтернет-комерції, посунувши з цього місця США.

Другий за величиною регіональний ринок у сфері інтернет-торгівлі – Північна Америка. У цьому році обсяг продажів у США та інших країнах цього регіону прогнозується на рівні 423 мільярдів доларів, показавши зростання + 15,6%.

За прогнозами, азіатсько-тихоокеанський регіон залишатиметься найбільшим регіональним ринком у e-commerce, досягнувши, за різними оцінками, обороту від 2,5 до 2,7 трильйона доларів до 2020 року.

Ось як виглядає топ-5 ринків електронної комерції світу станом на 2019 рік:

1 місце – Китай; 2 місце – США; 3 місце – Великобританія; 4 місце – Японія; 5 місце – Німеччина.

Однією з тенденцій ринку є розширення варіантів оплати. Багато власників провідних інтернет-магазинів використовують традиційні платіжні інструменти, проте попит на інноваційні методи оплати зростає. Крок назустріч цьому попиту сприяє подальшій експансії онлайн-ритейлу, зокрема завдяки Apple Pay та іншим системам безконтактного проведення платежів.

До основних проблем, які, на думку аналітиків, здатні обмежити зростання ринку в майбутньому, відносять проблеми безпеки і конфіденційності.

Серед великих ніш найбільший середній чек – у ніші комп'ютерів, телевізорів і мультимедійних пристроїв, тут він становить \$ 212. Найменша середня сума покупки – в ніші квітів та подарунків.

Більше 60% користувачів мобільних пристроїв бажають купувати через мобільні додатки. Приблизно 52% вважають, що браузері в цьому плані зручніші.

За даними Eurostat, у Європейському Союзі на сегмент онлайн-торгівлі припадає понад 15% всіх роздрібних продажів у сегменті B2C.

Центром інтернет-торгівлі в Європі є Великобританія. Обсяг онлайн-продажів у сфері B2C тут втричі вищий, ніж на другому за величиною ринку континенту – Німеччині.

Середній вік онлайн-покупця в світі – 25 років. Шопінг – онлайн-активність, яка найшвидше зростає серед сучасних інтернет-користувачів.

Якщо говорити про кількість користувачів, які купують в інтернет-магазинах, щодо загальної кількості людей, що мають доступ до Інтернету, для Європи ця статистика виглядає так:

Великобританія – 81 %

Данія – 79 %

Люксембург – 78 %

Норвегія – 76 %

Німеччина – 73 %

Обслуговування і логістика покупців із регіонів залишаються слабким місцем навіть для інтернет-магазинів США, а для країн, що розвиваються, це справжнісінька ахіллесова п'ята. Великі інтернет-холдинги планують інвестувати сотні мільйонів доларів у сферу логістики та доставки послуг у сегменті обслуговування регіональних покупців.

Найбільший ринок електронної комерції, що розвивається, – Індія. І з урахуванням того, що проникнення Інтернету в країні зараз становить трохи більше 10%, обсяги онлайн-торгівлі в країні будуть продовжувати рости.

Більшість покупців очікують отримати своє замовлення упродовж 2-3 днів, і тільки один із чотирьох готовий чекати до 6 робочих днів. Також усі респонденти, які брали участь в опитуваннях щодо електронної комерції у всьому світі, вважають легкість повернення придбаня одним із найважливіших критеріїв якості роботи будь-якого інтернет-магазину.

Приблизно 73% жителів США із сільської місцевості, які проїжджають понад 15 км для здійснення щоденних покупок, тепер вважають за краще робити

замовлення онлайн. Проте потреба в офлайн-магазинах залишається актуальною, але в тих випадках, коли покупку потрібно зробити в останню хвилину.

Висновки

Немає жодних сумнівів, що ринок електронної комерції продовжить рости, адже навіть у країнах Заходу він показує позитивну динаміку, не кажучи вже про Східну Європу і країни, що розвиваються. Ще більший потенціал чекає інтернет-магазини попереду, і, якщо замислюватися про такий бізнес, наведені в цій статті цифри можуть по-справжньому надихнути.

Головний виклик для більшості гравців e-commerce в усьому світі – зростання вимог до технологічної складової інтернет-магазинів, необхідність мультिकанального просування, забезпечення безпеки особистих і платіжних даних покупців.

Однак, як показує практика, ринок успішно знаходить рішення всіх тих проблем, які виникають у процесі його розвитку, і найбільш ефективні рішення досить швидко стають фактичними стандартами в галузі.

Література:

1. Ананьев О. М. Напрями розвитку сучасного електронного бізнесу / Ананьев О. М. // Торгівля, комерція, підприємництво. - 2013. - Вип. 6.
2. Апопій В. В. Інтернет-торгівля: проблеми і перспективи розвитку / Апопій В. В. // Регіональна економіка. - 2013. - № 1. - С. 25.
3. Грехов А. М. Електронний бізнес (Е-комерція): навчальний посібник / Грехов А. М. - К.: Кондор, 2008. - 302 с.
4. Дергачова В.В. Глобалізація бізнесу та Інтернет-маркетинг: перспективи і проблеми: [монографія] / Дергачова В. В., Скибіна О. О. / Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - Донецьк, 2007. - 216 с.
5. Електронна комерція: навч. посібник / [Бережа А. М., Козак І. А., Левченко Ф. А. та ін.]. - К.: КНЕУ, 2002. - 326 с.
6. Коваленко О. Розвиток підприємництва в Інтернет-торгівлі / Коваленко О. // Вісник КНЕУ. - 2005. - № 6. - С. 28-33.
7. Макарова М. В. Електронна комерція: [посібник для студентів ВИЗ] / Макарова М. В. - К: Видавничий центр "Академія", 2002. - 272 с.
8. Плєскач В. Л. Електронна комерція: підручник / Плєскач В. Л., Затонацька Т. Г. - К.: Знання, 2007. - 535 с.
9. Смирчинський В. В. Інноваційність електронної торгівлі у логістичній системі державних закупівель України / Смирчинський В. В. // Проблеми науки. - 2007. - № 11, С. 28-34.
10. Ярова І. Інтернет як інструмент просування продукції промислових підприємств / Ярова І. // Економіка України. - 2006. - № 3, С. 48-54.

Касян І. Ю.

«Фінанси і кредит», 4 курс

Київський національний торговельно-економічний університет

Науковий керівник – ст. викладач Нетребчук Л. О.

ПЕРЕДУМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ У ЕКОСИСТЕМИ

Сьогодні проникнення Інтернету характеризується позначкою 55%, а за прогнозами до 2028 року зросте до 80%, тому не дивно, що зараз відбувається стрімкий розвиток інтернет-технологій, які дозволяють поєднати всі фінансові продукти та послуги в одній точці доступу. Однак споживачі потребують не тільки фінансових, а й нефінансових послуг, які часто є сполучними. Це зумовило потребу створення екосистем, платформою побудови яких можуть бути різні суб'єкти – ІТ-компанії, фінансові установи, підприємства сфери послуг. Проте виявилось, що найбільш ефективними є екосистеми, розроблені на базі банків. Створення банківської екосистеми дозволяє максимально задовольнити потреби клієнтів та надає значні конкурентні переваги для самого банку.

Дослідивши етимологію терміну «екосистема» можна стверджувати, що він походить із соціальних наук, які перейняли його з біології. Появу терміну «банківська екосистема» можна пов'язати з появою терміну «байологія» (2015 р.), за якою банк стає «єдиним провайдером» для клієнта, оскільки робить можливим доступ фізичної чи юридичної особи до всіх необхідних йому послуг [1, с. 31]. Взагалі, екосистема – це мережеве співтовариство, члени якого комбінують свої ресурси на взаємовигідних принципах заради спільного досягнення інноваційних результатів [2]. У свою чергу, банківська екосистема - взаємопов'язаний набір послуг, де клієнти можуть задовольняти різноманітні потреби в єдиному інтегрованому місці [3].

Провісником створення банківської екосистеми можна вважати появу фінансових супермаркетів, де для клієнта був представлений широкий спектр послуг, не тільки банківських, а й пропозицій компаній-партнерів. Екосистема дійсно схожа на фінансовий супермаркет, тому що, по суті, мова йде про те, що банк не просто окремо продає свій продукт, а вбудований в якийсь ланцюжок взаємин інших економічних контрагентів [4]. Проте, екосистема - це набагато більше, ніж фінансовий супермаркет, оскільки пропонований сервіс стає вкрай простим і зрозумілим для споживача, клієнт отримує в одному місці на одній платформі усі послуги, в яких у нього є потреба в поточний момент.

Отже, передумовами створення банківських екосистем є:

- 1) потреба клієнтів в отриманні різноманітних продуктів та послуг, хорошої якості, з мінімальними зусиллями;
- 2) готовність людей покоління Z надавати банкам, компаніям доступ до своїх персональних даних для отримання персоналізованих продуктів та послуг;
- 3) розвиток технологій, які дозволяють банкам ефективно взаємодіяти з клієнтами та партнерами;
- 4) поява нео- (челенджер) банків, які надають клієнт-орієнтований сервіс.

Вимоги та очікування клієнтів до банків майбутнього розвиваються такими стрімкими темпами, як і самі банки. У першу чергу клієнт сподівається отримати якісну та ексклюзивну послугу якнайшвидше, незалежно від свого місцеперебування та часу на задоволення потреби. Міжнародна консалтингова компанія «McKinsey & Company» підготувала документ про наступне покоління

банківських послуг у США, де передбачено як буде виглядати банківська діяльність у майбутньому. За цим документом було виділено, що створення екосистем це і є майбутнє банків.

Успіх функціонування банківської екосистеми в змінному середовищі залежить від правильно обраної стратегії, а саме стратегії постійного вдосконалення з орієнтацією на задоволення потреб клієнтів. Так, головні директори Світового банку та світових фінансових послуг Паркер К., Гріц Дж., Філіпс К. [5] виділяють три концепції майбутнього:

1) концепцію повсюдного поширення, тобто послуги банку майбутнього активно проникають на різні ринки, стають частиною діяльності клієнта як в комерційній, так і некомерційній сфері;

2) концепцію «окремих вузлів» - банки працюють на базі блокчейну, надають необхідну інфраструктуру і виступають в ролі надійних вузлів, що пов'язують окремих клієнтів із провайдерами послуг;

3) концепцію центральної ролі на ринку - відкрита банківська платформа стимулює інновації і кардинально змінює відносини між банками і фінтех-компаніями.

Створюючи екосистему, залишається питання для яких саме банків буде кращою така модель функціонування: великих з багатомільйонною клієнтською базою чи середніх з невеликою кількістю споживачів. Теоретично, будь-який банк може створити власну екосистему, але лише крупному банку, у якого достатній потік клієнтів, налагоджена система взаємодії з партнерами та який має можливість покрити витрати на екосистему, буде економічно вигідно переходити на таку модель роботи. Проте, невеликий банк, який має свою певну вузьку спеціалізацію може створити свій продукт чи надавати ексклюзивну послугу, тим самим ставши одним із партнерів крупного банку і стати частиною екосистеми [4].

У 2018 році Національний банк України розробив Стратегію, завданням якої є створення сприятливого середовища для всіх учасників ринку через єдину фінансову екосистему. Згідно зі стратегією, фінансова екосистема – це сукупність учасників фінансового ринку та інших сторін, які взаємодіють між собою одночасно на умовах співробітництва та конкуренції з метою створення та надання фінансових продуктів і послуг. У межах своєї ролі в екосистемі кожен клієнт виконує деякі функції, пропонуючи іншим певну цінність, яку він створює самостійно або спільно з Національним банком. Обмін цінностями відбувається в формі певних продуктів чи послуг, що задовольняють потреби клієнтів та клієнтських груп. Національний банк взаємодіє з усіма групами клієнтів. Створювані ним цінності задовольняють потреби кожної клієнтської групи й можуть примножуватися у процесі взаємодії з іншими учасниками фінансової екосистеми [6].

Банківську екосистему можна назвати ерою взаємодії новітніх технологій та великої кількості даних. Тому при визначенні можливостей банків до трансформації було визначено такі критерії для аналізу: біометрична ідентифікація, інтеграція з соціальними мережами, інтернет-банкінг, мобільний додаток та взаємодія з партнерами. Для дослідження було проаналізовано дані з

сайтів 49 діючих на сьогодні банків України (включаючи і два аналоги цифрових банків – Монобанк та Альтбанк), а також їх річні звіти, станом на 01.01.2019 р.

Провівши аналіз банків з державною часткою 3 з 4 наведених мною банків мають можливість до трансформації, «Приватбанк», «Ощадбанк» та «Укргазбанк» задовольняють усі наведені критерії, «Укрексімбанк» задовольняє лише критерії «інтеграція з соціальними мережами» та «інтернет-банкінг». Серед банків іноземних банківських груп слід зауважити, що 5 банків із 16 не готові до трансформації найближчим часом, а 5 інших банків відповідають більшості заданих критеріїв. Звернемо увагу на «Райффайзен банк Аваль», «ОТП банк», вони відповідають всім критеріям та мають найбільше шансів перетворення в екосистему, особливо враховуючи подібні тенденції у їх материнських банків – тобто вони можуть перетворитись у транснаціональні екосистеми. Щодо банків з приватним капіталом, розглядаючи наявність інтернет-банкінгу зазначимо, що лише 7 банків із 29 його не задовольняють.

Так, 75% з державною часткою мають можливість функціонувати як екосистема, серед банків іноземних банківських груп та банків з приватним капіталом це по 31%.

Отже, оскільки НБУ зазначає екосистему як пріоритет свого розвитку, відповідно банки України мають всі передумови до створення власних екосистем. можна констатувати, що впровадження банківських екосистем є неминучим. І Україна має великий потенціал до впровадження. Ефективна робота власної екосистемної платформи дає безмежні переваги банку перед його конкурентами. Така платформа в перспективі дозволить клієнтам виконувати повсякденні операції зручно і головне в доступному форматі.

Література:

1. Скиннер Крис. Цифровой банк. Как создать цифровой банк или стать им / К. Скиннер. – М.: «Манн, Иванов и Фербер», 2015. – 320 с.
2. Chessell M. Innovation Ecosystems – an IBM Academy of Technology study. IBM, May 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_EntrepreneurialEcosystems_Report_2013.pdf
3. Jim Marous. The Financial Brand and Owner/Publisher of the Digital Banking Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://thefinancialbrand.com/66885/open-banking-digital-ecosystem-trends/>
4. Дяченко О. Финансовая экосистема: все в одном / [Електронний ресурс] / О. Дяченко // Национальный банковский журнал.– Режим доступу: <http://nbj.ru/publs/upgrade-modernizatsija-i-razvitie/2018/05/07/finansovaja-ekosistema-vse-v-odnom/index.html>
5. K. Parker, J. Gritz , C. Phillips The future banking ecosystem. Evolution and innovation in the digital era [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://info.microsoft.com/rs/157-GQE-382/images/Future-banking-ecosystem.pdf>
6. Стратегія Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64754192>

ЗАТУХАЮЧІ ОЧІКУВАННЯ: ЯК ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОГНОЗИ ВПЛИВАЮТЬ НА ЗАКРІПЛЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ?

Надійні інфляційні очікування вважаються віддзеркаленням того, на скільки грошово-кредитна політика заслуговує на довіру. У минулому закріплення зазвичай оцінювалося з використанням довгострокових обстежень інфляції або беззбиткових темпів інфляції для фінансових активів з тривалим терміном погашення. Тож в статті запропоновано альтернативне визначення закріплення інфляції, яка в повній мірі використовує легкодоступні прогнози з фіксованими подіями на кілька періодів. Показано, що модель, в якій передбачається, що прогнози відхиляються від передбачуваного закріплення до реальної інфляції при скороченні періоду прогнозу, добре відповідає даним. У ньому також представлені прості оцінки ступеня прив'язки інфляційних очікувань. Ця методологія використовувалась, щоб вивчити, як інфляція розвивалася в 44 країнах.

Надійно закріплені інфляційні очікування, де закріплення відноситься як до рівня, так і до мінливості очікуваної майбутньої інфляції, важливі для механізму грошової трансмісії і можуть вважатися відображенням того, що грошово-кредитна політика заслуговує на довіру. Якщо інфляційні очікування не є надійно закріпленими, прогнозована поведінка у відношенні встановлення цін і заробітної плати може стати джерелом макроекономічної нестабільності. Оцінка того, наскільки добре закріплені очікування інфляції ускладнюється тим, що фактична інфляція є результатом постійних потрясінь, які впливають на інфляцію з будь-якої точки закріплення. Одним з рішень цієї проблеми є оцінка закріплення за допомогою довгострокових прогнозів інфляції, які є поза періодом, коли шоки можна виміряти.

То ж запропоновано новий спосіб моделювання поведінки інфляційних очікувань, який використовується для оцінки ступеня закріплення. Необроблені прогнозні дані підганяються за допомогою функції загасання, коли прогнози інфляції монотонно відхиляються від передбачуваного рівня в довгостроковій перспективі в напрямку недавньої фактичної інфляції у міру скорочення періоду прогнозу. Мотивовано це тим, як прогнози інфляції змінюються в залежності від періоду, для якого вони зроблені. Прогнози, зроблені досить завчасно, можуть бути закріплені на рівні, який мало пов'язаний з фактичною інфляцією - як під час складання прогнозу, так і для прогнозованого періоду.

Запропоновано основу для відповідності прогнозів інфляції, яка повністю використовує довготермінові дані. Основне припущення, що лежить в основі прийнятої функціональної форми, полягає в тому, що, якщо інфляційні очікування добре закріплені на певному рівні, прогнози інфляції, зроблені досить далеко вперед, повинні бути закріпленими на передбаченому рівні. Дійсно, в умовах, коли інфляційні очікування добре закріплені, повинен існувати певний

період, за яким фіксовані довгострокові очікування не будуть систематично реагувати на нові дані про економічні умови, яких я як мінімум два для закріплення: і рівень, на якому очікування закріплюються в довгостроковій перспективі, і то, наскільки сильно вони це роблять. Тут орієнтуються в першу чергу на рівень. У міру скорочення періоду прогнозу навіть надійні інфляційні очікування в кінцевому підсумку почнуть відхилятися від їх передбачуваного довгострокового рівня в напрямку рівня фактичної інфляції.

Отже, в результаті цього дослідження запропоновано нову методологію оцінки поведінки інфляційних очікувань. Дані прогнозу моделюються з використанням функції розпаду, яку можна записати так:

$$\begin{aligned} \underline{E}_{t-j}(\pi_t) &= \pi^{e*} + f_{j0\epsilon t-j} + f_{j1\epsilon t-j-1} + \dots + f_{jp-1\epsilon t-j-p+1} = \pi^{e*} + f_{j0}(\pi_{t-j} - \pi^{e*}) + f_{j1\epsilon t-j-1} + \\ &+ f_{j2\epsilon t-j-2} + \dots + f_{jp-1\epsilon t-j-p+1} = (1 - f_{j0})\pi^{e*} + f_{j0\pi t-j} + f_{j1\epsilon t-j-1} + f_{j2\epsilon t-j-2} + \dots + f_{jp-1\epsilon t-j-p+1} = \\ &= (1 - f_{j0})\pi^{e*} + f_{j0\pi t-j} + e_{t,t-j}, \end{aligned}$$

де f є функціями ρ і $e_{t,t-j} = \sum_{k=1}^{p-1} f_{jk\epsilon t-j-k}$

Так що прогнози інфляції монотонно розходяться від очікуваного довгострокового закріплення до фактичної інфляції у міру скорочення періоду прогнозу. Така методологія забезпечує суттєву основу для підгонки прогнозів інфляції, яка повністю використовує довготермінові дані. Вона також генерує невелику кількість оцінок, які можна використовувати, щоб зробити висновок про ступінь закріплення інфляційних очікувань. Знайдено емпіричну підтримку моделі у великій панелі прогнозних даних для сорока чотирьох країн. Існує принаймні два варіанти можливої майбутньої роботи, які могли б ґрунтуватися на такому підході до моделювання. По-перше, дослідження зосереджено на довгостроковому закріпленні інфляційних очікувань, але таку структуру можна використовувати і для вивчення поведінки очікувань на більш коротких періодах, які тут не досліджено. По-друге, використання середніх прогнозів для кожної економіки може приховувати деякі важливі відмінності між прогнозами. Природним продовженням майбутніх досліджень буде моделювання поведінки інфляційних очікувань на прогнозованому рівні з використанням функціональної форми. Це можна використовувати для виявлення відмінностей в поведінці очікувань як у окремих прогнозистів, так і у одного і того ж прогнозиста протягом усього часу, і надати більш глибоке розуміння закріплення інфляційних очікувань.

Список джерел:

1. Decaying Expectations: What Inflation Forecasts Tell Us about the Anchoring of Inflation Expectations - Aaron Mehrotra and James Yetman [Електронний ресурс] / Decaying Expectations: What Inflation Forecasts Tell Us about the Anchoring of Inflation Expectations – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ijcb.org/journal/ijcb18q4a2.pdf>

Ковалевська А. В.

*Фінанси, банківська справа та страхування, III курс,
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів та обліку Ганзюк С.М.
Дніпровський державний технічний університет*

ЩОДО СУТНОСТІ ПРИБУТКУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Як відомо, прибуток – це частина чистого доходу, що залишається підприємству після відшкодування всіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності. Так, наприклад, Філімоненков О.С. [1] вважає, що прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку підприємства, науково-технічного удосконалення його матеріальної бази і продукції, усіх форм інвестування. Він слугує джерелом сплати податків. Враховуючи значення прибутку, вся діяльність підприємства спрямована на його зростання. Борисов А.Б. [2] вважає, що прибуток – це перетворена форма доданої вартості, що виступає як перевищення доходу над витратами за визначений період часу. Вчений Молдованов М.І. підкреслює: прибуток – одна із форм вартості додаткового продукту, що виступає як різниця між ціною реалізації товару (посуги) і затратами на його виробництво. Погляди інших авторів щодо сутності дефініції «прибуток» представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 - Підходи вчених щодо визначення сутності прибутку, [3]

Автори	Зміст категорії
Мочерний С.В.	Прибуток (економічний) – частина загального доходу підприємства, фірми та компанії після відрахування економічних витрат. Прибуток економічний менший від бухгалтерського на величину прихованих, а економічні витрати охоплюють явні і приховані витрати компанії
Алексєнко Л.М., Олексєнко В.М	Прибуток – виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними затратами у процесі виконання цієї діяльності
Королев М.А., Гарбузов В.Ф.	Прибуток – частина додаткового продукту, важливий загальний показник виробничо-господарської діяльності підприємства, об'єднань, галузей і всього народного господарства
Іфтемічук М.В., Башнянин Г.І.	Прибуток – одна із форм чистого доходу, частина вартості (ціни) в якій виражається додатковий продукт, створений додатковою працею працівників у матеріальному виробництві

Вчені виділяють кілька видів прибутку. Основні з них: балансовий (бухгалтерський) та чистий прибуток. Балансовий (бухгалтерський) прибуток обчислюють як різницю між валовою виручкою від реалізованої продукції та витратами на її виробництво і реалізацію. Чистий прибуток — це прибуток, що надходить у розпорядження підприємства після сплати податку на прибуток.

У навчальній літературі також виділяють категорію «економічний прибуток» як різницю між загальною виручкою підприємства і всіма витратами (явними, неявними, включаючи й нормальний прибуток підприємця) [2].

Проаналізувавши різні підходи щодо визначення категорії «прибуток», можна констатувати, що існуючі підходи є різними, але взаємодоповнюваними. Категорія прибуток має неоднозначне трактування та потребує чіткої

ідентифікації. На наш погляд, прибутком є перевищення суми доходів від господарської діяльності над сумою витрат, понесених підприємством на створення цих доходів.

Література.

1. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. і допов. — к: МАУП, 2004. — 328 с
2. Малюга Н.М. Прибуток як економічна категорія та об'єкт бухгалтерського обліку // Вісник ЖДТУ / Економічні науки. – 2015. – № 2(28). – С. 119-130
3. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. посібник / О.Г. Біла. – Львів, 2014. – 383 с.

Кузь М.А.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник - к.е.н., ст. викладач кафедри економіки
Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОРИЄНТИР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

У теперішній час фінансовий ринок являється одним із ключових секторів для впровадження цифрових інновацій та масштабного їх використання. Тому, оцінюючи тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України, доцільно визначати вплив цифрових технологій на його розвиток. Останніми роками технологічним проривом індустрії на фінансовому ринку стали онлайн-продажі, за яких є можливим за допомогою гаджета зареєструватися в керуючій компанії, стати власником акцій корпоративного інвестиційного фонду або власником інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду. Це свідчить про те, що цифрова економіка є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі, яка передбачає цифрове перетворення всіх сфер життєдіяльності, надаючи їм значний економічний та соціальний ефекти [1, с. 6].

Проведений аналіз літературних джерел показав, що на сучасному етапі формування світового фінансового ринку, відбувається під впливом процесу глобалізації національних фінансових ринків, чинниками якого є:

- інтенсивне впровадження електронних технологій, комунікаційних засобів та інформатизації, що робить високоефективними інформаційну інфраструктуру фінансового ринку та систему розрахунків між учасниками ринку;
- розширення видів та кількості пропонованих цінних паперів;
- вплив приватизаційних процесів на потенційну пропозицію цінних паперів;
- концентрація діяльності учасників ринку у світових фінансових центрах;
- інституціоналізація фінансових ринків, тобто постійне збільшення частки інституційних учасників ринку;

– лібералізація фінансових ринків, тобто створення законодавства, що сприяє проникненню учасників ринку на фінансові ринки різних рівнів і стимулює їх активність [3, с. 500].

Набувають актуальності цифрові технології, які розвиваються з експоненційною швидкістю, докорінно змінюючи суть бізнесу, дематеріалізують, демонетизують та демократизують кожну галузь. Завдяки сучасним технологіям в Україні з простої ідеї народжуються успішні бізнеси на кшталт Augmented Pixels (відомий завдяки розробці технологій і додатків у сфері доповненої реальності); Paymentwall (надає понад 120 методів оплати в усьому світі); Kwambio (інтернет-магазин дизайнерських 3D-моделей). У напрямі розвитку цифрової економіки в Україні схвалено Концепцію її розвитку впродовж 2018 та 2020 років та затверджено план заходів щодо реалізації. В ній задекларовані лібералізація законодавчої, нормативної, регуляторної політики держави у сфері використання безготівкових розрахунків, чітке законодавче врегулювання порядку діяльності фінансових установ у цій сфері, а також лібералізація валютного регулювання з метою максимального усунення нормативних бар'єрів у сфері використання міжнародних систем і технологій безготівкових розрахунків, у т.ч. здійснення платежів [1, с. 6].

Досліджено, що на ринку фінансових послуг України сьогодні найактивнішими інституційними учасниками є комерційні банки, страхові компанії та фондові біржі, оскільки вони акумулюють найбільшу питому вагу фінансових ресурсів та справляють прямий вплив на розвиток виробництва в країні, інвестиційний клімат та добробут населення [4, с. 129].

Рис. 1. Схема умов для забезпечення цифровізації фінансового ринку*

**Джерело: сформовано автором на основі опрацьованої літератури.*

При цьому, характерною особливістю цифрової економіки є її зв'язок з економікою на вимогу, яка передбачає отримання доступу до товарів і послуг у момент, коли це потрібно. Отримання замовлень відбувається онлайн, а їх виконання –

офлайн. Основними перевагами цифрової економіки є висока швидкість отримання необхідного продукту, зниження вартості для кінцевого користувача завдяки зниженню кількості посередників, спрощення виходу постачальників до споживачів. Вважається, що технологічні зміни мають значний вплив на економічний розвиток країни. За даними Світового банку цифрові дивіденди або ж результати від цифрових трансформацій – це динамічне зростання економіки, бізнес діяльності, а отже, і податкові надходження, притік нових інвестицій тощо [1, с. 6].

На сучасному етапі цифровізація фінансового ринку створила умови, що зображені на рис.1.

Зокрема, фінансова система України переживає одну з наймасштабніших криз за часи незалежності, що відображається на діяльності фінансового ринку країни. За останні шість років кількість банків скоротилася більше ніж вдвічі, на 53,4%. Однією з вагомих причин скорочення кількості банків є їх визнання неплатоспроможними, тобто, крім порушення законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, був недостатній рівень їх капіталізації та неспроможність акціонерів забезпечити належний рівень фінансової підтримки [2, с. 14].

Найбільш активно інноваційні засоби цифровізації намагаються впровадити банки та страхові компанії. Це обумовлено їх прагненням відповідати сучасним вимогам клієнтів та, в результаті, забезпечувати нарощування активів і постійний розвиток. Банки останніми роками активно займаються вдосконалення внутрішніх процесів у частині підвищення ефективності процесу інкасації простроченої дебіторської заборгованості, уникаючи будь-яких негативних впливів на відносини з клієнтами. Важливим для успішної реалізації засобів цифровізації на фінансовому ринку є виконання таких завдань:

- формування у суспільства бачення про те, що трансформаційні зміни на фінансовому ринку під впливом впровадження цифрових технологій є пріоритетним завданням стратегії інноваційного розвитку;

- забезпечення інтегрування цифрових технологій до інституційної структури фінансового ринку та постійний моніторинг нових ідей;

- формування в системі інституційного регулювання фінансового ринку аналітичного потенціалу даних, який дозволить здійснювати моніторинг та діагностувати характер фінансових операцій;

- встановлення балансу між кадрами і технологіями на основі співставлення потреб цифрової економіки та можливостей формування в персоналу затребуваних компетенцій;

- формування у фахівців цифрової грамотності, яка визначить здатність користувача упевнено, ефективно і безпечно застосовувати інформаційно комунікаційні технології в різних сферах життя;

- стандартизація цифрового обліку на фінансовому ринку та формування відповідної інформації для прийняття фінансових рішень [1, с. 8].

Отже, для зміцнення банківськими установами власних позицій на фінансовому ринку потрібно в першу чергу покращити показники ліквідності, цього можна здобути через взаємодію з іншими фінансовими посередниками, зокрема, зі страховими компаніями, торговцями цінними паперами, через застосування нестандартних схем роботи з іншими гравцями ринку банківських послуг та пошук неформальних підходів

у взаємовідносинах із клієнтами, підвищення стандартів надання традиційних банківських послуг, розробку принципово нових банківських продуктів і послуг, створення позитивного іміджу банку тощо [2, с. 15]. При цьому позитивні тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України можливі за рахунок виконання цілого комплексу заходів і завдань, пріоритетне місце серед яких належить апробуванню цифрових технологій і платформ фінансовими інститутами.

Література:

1. Бондаренко О.С. Тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України. Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №15. – С. 5-9.
2. Селіверстова Л.С., Адаменко І.П. Особливості розвитку фінансового ринку України. Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №9. – С. 13-17.
3. Козуб В.О., Бубенець А.Г. Особливості формування та розвитку світового фінансового ринку. – 2011. – С. 499-505.
4. Онікієнко О.В., Передерієва С.О. Сутність фінансового ринку, його роль у фінансовій системі та перспективи розвитку. Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2014. – №8. – С. 127-134.

Лещенко О.В., Пашуль А.В.

«Міжнародний бізнес», 2 курс

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу та

економічної теорії І. В. Шкодін

УДК 331.5:331.101.5:004.8

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ ПІД ВПЛИВОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сучасні новітні технології дозволяють значно спростити та навіть автоматизувати деякі процеси під час виробництва. Одною з таких технологій є штучний інтелект, який вже сьогодні починає замінювати людський інтелект у виконанні завдань, що потребують таких здібностей як розум, вміння розуміти сенс, узагальнювати й вчитися на досвіді.

Міжнародні компанії в усьому світі все частіше звертаються до використання штучного інтелекту для створення нових джерел отримання комерційного прибутку та його максимізації. У такий спосіб, підвищуючи ефективність ринку, штучний інтелект поступово отримує повний контроль над соціально-економічними відносинами.

Залишаючись незастрахованими від узагальненої тенденції, фінансові ринки багатьох країн підлягають зміні попиту на робочу силу. На ринку цінних паперів штучний інтелект може перетворитися в переважний інструмент розробки фінансових стратегій, тому що трейдери і менеджери хедж-фондів не можуть конкурувати з роботами, які здатні обробляти величезні масиви даних і постійно вдосконалюють свої прогнози, приймаючи рішення про інвестування. Банківські додатки, що використовують штучний інтелект для взаємодії з клієнтами і адаптації до їхніх потреб, мають вплив на кон'юнктуру ринку праці в банківському секторі.

Більшість держав світу вже стикаються з автоматизацією їх економік та ринку праці. Найбільші загрози відчувають працівники розвинених країн [4]. Саме в них найбільш відчувається «ефект витіснення», в результаті якого автоматизуються робочі місця, оскільки нові технології дозволяють виконувати різні завдання та операції швидше та ефективніше. Наприклад, одна з найпопулярніших форм штучного інтелекту, використовуваних в сучасному банківському секторі, є чат-боти, що діють як спосіб забезпечення цілодобового обслуговування клієнтів, уникаючи періодів очікування, пов'язаних з call-центрами. Чат-боти дозволяють знизити навантаження реальних операторів, пропрацювавши частину їх запитів.

Дослідження Світового банку показали, що автоматизація загрожує 69% працівників ринку праці в Індії та 77% в Китаї. Автоматизація спричинить кардинальні зміни в класифікації працівників. В результаті опитування, що було проведене MIT Sloan Management Review і The Boston Consulting Group, 47% працівників вважають, що попит на їх робочу силу скоротиться через штучний інтелект протягом наступних п'яти років [1].

Ким зможуть працювати сьогоднішні студенти через десять років, якщо існуючі спеціальності вже не будуть настільки актуальними? Складно уявити, але 65% сучасних учнів початкової школи будуть працювати за ще не існуючими спеціальностями [2].

На наш погляд, впровадження штучного інтелекту на ринку праці збільшить попит на працівників, які будуть здатні виконувати завдання, що не під силу машинам. Такі творчі якості як креативність, гарна уява, інноваційність та дизайнерські здібності стануть найголовнішими критеріями, які будуть необхідні роботодавцям. Суспільство повинно вміти підлаштовуватись під організаційні зміни, вчитися новим навичкам в будь-якому віці та перекваліфіковуватися. В цих умовах підвищується важливість системи освіти, яка повинна забезпечити належну підготовку спеціалістів для майбутнього, вирішити проблему дефіциту кваліфікованих кадрів. Також зростає роль держави, уряду і соціальних організацій, які повинні надавати допомогу, усуваючи бар'єри для навчання і перенавчання.

Сучасні зміни на ринку праці можна порівняти із змінами, які проходили при переході економік в індустріальний стан [3]. Зокрема, п'ятдесят років тому три чверті робітників у Китаї були зайняті в сільському господарстві, але з появою нових технологій, сільське господарство зараз налічує близько чверті зайнятості. Робоча сила перейшла працювати в індустріальний сектор та сферу послуг.

Наприклад, сільськогосподарський сектор був домінуючим у 1850 році, забезпечивши колосальні 60% зайнятості. Але вже к середині ХХ-го сторіччя стали домінувати фабрики та високотехнологічне виробництво, де було зайнято 26% робочих місць. А вже зараз у обох цих галузях зайнято менше ніж 13% працівників, і з часом ці долі продовжуватимуть скорочуватись. За прогнозами PwC, штучний інтелект та пов'язані з ним технології можуть витіснити багато робочої сили, але водночас він створить велику кількість нових додаткових робочих місць [5].

Таким чином, штучний інтелект матиме сприятливу роль для людства – надання можливостей людям працювати краще у вирішенні складних та критичних ситуацій, які вимагають розмірковувань та творчого мислення. Проте перешкодами для впровадження і використання технологій штучного інтелекту на фінансовому ринку залишаються дефіцит навичок і брак фахівців для роботи з автоматизованими

системами. Для того, щоб велика частка людей внаслідок процесу охоплення штучним інтелектом ринку праці не залишилася без робочих місць, необхідно вже зараз впроваджувати такі заходи як: підвищення кваліфікації та перекваліфікація, які дозволять людині бути конкурентоспроможною на ринку праці; запровадження на державному рівні фондів безумовного базового доходу, які будуть надавати фінансову підтримку працездатному населенню, яке втратило роботу внаслідок автоматизації праці.

Отже, після первинних зрушень на ринку праці через технологічне безробіття, революція штучного інтелекту призведе до нової епохи процвітання. Ми вважаємо, що в результаті автоматизації виникнуть позитивні структурні зміни на ринку праці. Працівники виконуватимуть різнопрофільні високооплачувані завдання, які будуть підтримуватися новими технологіями. Завдяки новим технологіям з'являться робочі місця, які сьогодні складно навіть передбачити. В цілому, впровадження штучного інтелекту матиме позитивний вплив на всі аспекти життя суспільства. Людям більше не доведеться виконувати брудну та рутинну роботу. Робоча сила та основні моделі зайнятості перейдуть від повних робочих днів до гнучких, вибіркових пропозицій преміум-послуг.

Література: 1. Artificial Intelligence in Business Gets Real / Sam Ransbotham, Philipp Gerbert, Martin Reeves, David Kiron, Michael Spira – MIT Sloan Management Review and The Boston Consulting Group [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sloanreview.mit.edu/projects/artificial-intelligence-inbusiness-gets-real/> 2. Artificial Intelligence Will Replace Tasks, Not Jobs / Joe McKendrick – Forbes [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/joemckendrick/2018/08/14/artificial-intelligence-willreplace-tasks-not-jobs/#7b3d88d7a7fa> 3. The Future of Jobs Report 2018: звіт / World Economic Forum [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/future-of-jobs-2018/> 4. Shkodina I., Timoshenkov I., Nashchekina O. The impact of financial technology on the transformation of the financial system // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2018. - Vol 1, No 24 (2018). - P 417-424. 5. What will be the net impact of AI and related technologies on jobs in China ? / John Hawksworth and Yuval Fertig of the PwC Economics practice [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/artificial-intelligence/impact-of-ai-on-jobs-inchina.pdf>

Матюха М.М.

к.е.н., доцент

Київський національний університет

технологій та дизайну

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИМОГ ДО АВТОМАТИЗОВАНИХ БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

На нинішньому етапі розвитку економічної науки вагоме значення має дослідження вдосконалення методів та механізмів управління банківськими структурами в умовах застосування ЕОМ та нових програмних продуктів. У вирішенні цих завдань важливу роль відіграє використання програмного забезпечення, яке дозволяє вести оперативний облік, здійснювати контроль так і формувати і подавати звітність. За умови застосування ефективної автоматизованої системи керівництво має можливість оперативно отримувати інформацію про

фінансову діяльність у різних зрізах, і на її підставі швидко реагувати на економічні процеси — виконувати управлінську функцію.

В останні роки у спеціальній літературі широко висвітлені теоретичні та практичні питання вимог до автоматизованих банківських систем, але питання далі залишаються актуальними в процесі проектування, розробки та використання даних систем.

Вимоги до автоматизованої банківської системи доцільно розділити на дві категорії – по-перше це обов'язкові вимоги, які мають містити найпоширеніші елементи норм до функціонування банківських структур та мають вирішальне значення при прийнятті рішення про вибір запровадження системи. По-друге додаткова категорія, яку слід розглядати як додаткову сукупність елементів вимог.

До першої категорії необхідно віднести наступні елементи вимог :

1 Економічний - елемент доцільності, прибутковості системи використання (перевищення доходів від її використанням над витратами на запровадження). Тільки при таких умовах є сенс розробляти і використовувати систему.

2. Функціональний - набір функцій, що забезпечують змогу виконання всіх операції конкретного банку. Разом із першою складовою даний елемент відіграє значення у традиційному визначенні співвідношення «ціна-якість» системи.

3. Гнучкість — можливість пристосування удосконалювати систему, вносити зміни без втрати її функціональності в залежності від розвитку технічних досягнень, зміни нормативної бази регулювання банківським сектором, та організаційної управлінської структури банку. Це один з ключових елементів, який полягає у тому, що будь-яка банківська система повинна мати можливість розширюватись та розвиватись і не лише фірмою-розробником, а й силами спеціалістів банку. Розвиток системи може відбуватися у двох напрямках: кількісному — при збільшенні кількості філій чи клієнтів та якісному — при розширенні спектра банківських операцій і послуг.

4. Надійність – має забезпечувати роботу великої кількості користувачів, які одночасно можуть вводити, коригувати документи (рахунки чи угоди), формувати звітність без будь-яких проблем, програмних помилок, пов'язаних з одночасним доступом до даних.

4. Робота у реальному масштабі часу - після введення документа АБС повинен забезпечувати його бухгалтерське проведення. Новий стан рахунків відразу стає доступним для всіх користувачів й відображається у балансі, а також може бути використаний при обчисленні нормативів. дана вимога висуває піделементи вимог - в будь-який момент часу мати повну картину фінансового стану банку, надавати можливість оперативно відстежувати інформацію, що надходить у систему, отримувати додаткові кредитні ресурси.

Друга категорія (допоміжна) вимог визначає конкретизований перелік узагальнених норм щодо програмних продуктів, сюди слід віднести:

1. Інтегрованість системи – визначає склад інформаційно та функціонально пов'язаних між собою модулів. Інформаційний зв'язок полягає у тому, що всі складові системи працюють із спільною базою даних, що дає змогу уникнути дублювання та забезпечує цілісність й узгодженість даних. Функціональний зв'язок дозволяє функціональним задачам, які характеризуються однаковою прикладною

логією, але розв'язуються на різних АРМах (у тому числі і у філіях банку), використовувати спільні програмні процедури.

2. Забезпечення багатопрофільної роботи банку – означає єдність та цілісність технології обробки даних та прийняття рішень. Виконання цієї вимоги в ідеальному варіанті — це забезпечення розподіленої обробки даних в режимі On-line.

Безпека та аудит системи – зовнішнє забезпечення збереження комерційної безпеки банку, внутрішній захист всередині від можливих зловживань співробітниками банку. Необхідно відмітити у даному критерії можливість забезпечення захисту бази даних від втрати інформації (можливість архівування бази даних, збереження на незалежні носії інформації) через технічні помилки.

Отже, вимоги до автоматизованих банківських систем мають формуватися як норми, правила при проектуванні, запровадженні та використанні системи. З іншого боку вимоги можуть виступати як функціональні потреби щодо системи і мають знаходити своє відображення у технічних та функціональних параметрах. В окремому випадку вимоги можуть бути задокументовані як розпорядження.

Література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Варцаба В. І., Машіко К. С. Облік у банках (у таблицях і схемах) : навч. посіб./ В. І.Варцаба. К. С. Машіко. - Ужгород: В-во УЖНУ «Говерла», 2016. - 184 с.

Мельниченко П.В.

*Економічна кібернетика», 2 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Коптюх О.Г

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНИЙ НАПРЯМ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Актуальність обраної теми. Останні тренди розвитку банківського сектору у світі ілюструють поступовий перехід від продуктоорієнтованого підходу організації банківської діяльності до клієнтоорієнтованого. При цьому акцент робився на максимальному задоволенні потреб клієнта та розширенні спектра наданих йому послуг. Швидкий розвиток ІТ-технологій, розроблення та широке використання мобільних програм не минули й банківський сектор, у короткий термін висунувши на перший план необхідність діджиталізації банківських операцій.

Виклад основного матеріалу. Все більше банків надають увагу не стільки нарощуванню активів і пасивів, скільки якості обслуговування своїх клієнтів через спрощення процедур надання своїх банківських послуг, надання особливих кредитних ліній і депозитів на вигідних умовах. У час цифрових технологій все більше банків у різних країнах світу віддають перевагу переходу надання онлайн-

послуг клієнтам, таким чином відбувається поступова діджиталізація банківського сектору. Діджиталізація – це процес переведення певного інформаційного поля з аналогового у цифровий формат для більш легкого подальшого використання на сучасних електронних девайсах.

Діджиталізація в банківському секторі України з кожним роком набирає обертів. І якщо ще сім-вісім років тому лише деякі банки могли похвалитися наявністю інтернет-банкінгу та різноманітністю дистанційних каналів обслуговування клієнтів, то наразі практично всі банки розуміють важливість цього напрямку і більшість активно модернізують і розвивають мобільні додатки, які дозволяють клієнтам швидко і зручно отримувати банківські послуги [1].

Причини такої активної діджиталізації наведені на рис.1 [2].

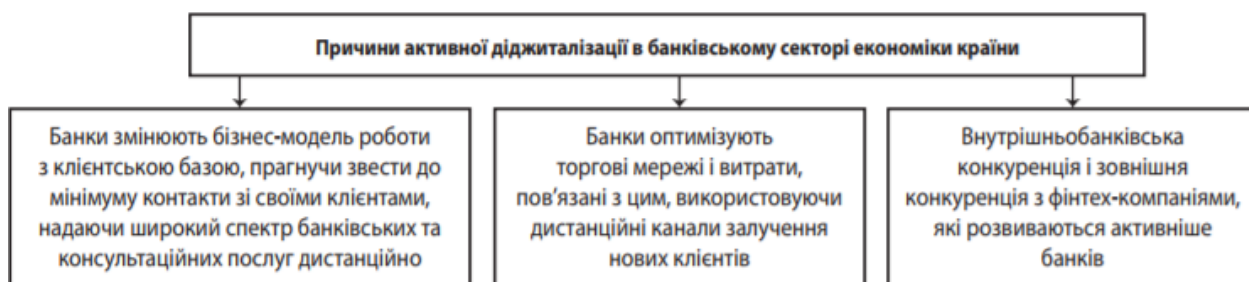

Рис. 1. Причини активної діджиталізації в банківському секторі економіки України

З розвитком діджиталізації банківського сектора з'являються цифрові гібриди банків. Однак гібриди все ще застосовують централізовані бази даних, сховища і примітивні протоколи взаємодії. Цифрові банки – це банки, що використовують нові технології і тісно інтегруються з повсякденним життям сучасних людей віком до 50 років, тих, хто постійно в користує комп'ютер і мобільні пристрої. Нові банки відмовляться від єдиного централізованого сховища даних, яке легко може стати метою для зловмисників, на користь безпечних зашифрованих розподілених сховищ і використовуватимуть біометрії для контролю доступу до цінної інформації. Реструктурування бізнес-моделі і перехід на хмарну платформу мають вирішальне значення для успішної діджиталізації будь-якого банку. Використання інноваційних можливостей у хмарній платформі може не тільки прискорити цифрові перетворення, але й поліпшити існуючі бізнес-процеси.

Сьогодні банки, які обслуговують клієнтів private banking, пропонують їм стандартний набір фінансових опцій. Тому діджитал-банкінг повинен надавати такі можливості для клієнтів:

- доступ до міжбанку для покупки / продажу валюти;
- можливість у режимі реального часу отримати кредит під заставу депозиту, в будь-який момент збільшити кредитний ліміт по карті (в рамках узгодженої з банком кредитної лінії), оформити заставу по гарантії;
- можливість подати в режимі online необхідний пакет на оформлення е-ліцензії і перерахувати валютні кошти за кордон;
- інтеграцію в інтернет-банкінг інвестиційних рахунків зберігача цінних паперів для можливості з одного майданчика купувати або продавати

цінні папери (ОВДП, акції), отримати за необхідності кредитне плече від банку;

- можливість на єдиному інтернет-майданчику реалізувати online-страхування всіх можливих ризиків – від фінансових до майнових;
- можливість у режимі реального часу спілкуватися з персональним банкіром або з інвестиційним аналітиком (за допомогою як повідомлень, дзвінків, так і відеоконференцій);
- індивідуальний підхід та підтримка. Банки, які мають потужні CRM, володіють всеохоплюючою інформацією про клієнта і його переваги;
- гнучкі умови по тарифікації;
- надання нефінансових послуг, що відповідають профілю потреб клієнта [2].

Таким чином, проведене дослідження публікацій свідчить про проникнення цифрових технологій у банківський сектор. Як наслідок, виникає потреба у зміні правил ведення бізнесу, спроможних забезпечити конкурентоспроможність позиції банків на ринку в умовах швидкозмінних можливостей, технологій та інновацій. Необхідно розробити діджитал- стратегію. Причому ключові зміни у діяльності банківського сектору в умовах діджиталізації мають бути клієнтоорієнтованими, а також забезпечувати підвищення ефективності діяльності банківського сектору та її розвиток.

Серед них:

- формування нової якості обслуговування клієнтів;
- розроблення нових та удосконалених існуючих продуктів;
- розроблення нових та удосконалених наявних каналів реалізації банківських послуг ;
- формування діджиталорієнтованого персоналу;
- оптимізація процесів;
- впровадження надійних інструментів ідентифікації – наприклад, біометричних методів [3].

Висновок. Сьогодні потрібні більш рішучі кроки бізнесу в напрямку діджиталізації, а отже, постійно формувати і втілювати стратегії її розвитку, запроваджувати необхідні технологічні зміни. Інакше наша країна серйозно програватиме не те що світовому чи європейському ринкам, але й найближчим сусідам. Технології не стоять на місці, і ера діджиталізації неминуче ввійде в усі клієнтські сегменти.

Література:

1. Діджиталізація private banking [Електронний ресурс] – Інтернет доступ : <https://business.ua/finansy/item/2118-didzhitalizatsiia-private-banking>;
2. Андрушків І. П., Надієвець Л. М – Діджиталізація в банківському секторі: світовий та вітчизняний досвід – Проблеми економіки № 4 (38) – Київ – 2018;

3. Деркач А.О., Корнєєва М. В., Абакуменко О. В. – Діджиталізація банківського сектору України – Чернігівський національний технологічний університет – Фінансові дослідження № 1 (1) – Чернігів – 2016;

Mykhalchuk Maria Olegovna

*second-year student, specialty 072 "Finance, Banking and Insurance"
East European National University. Lesia Ukrainka*

Borisyuk Elena Vladimirovna

PhD in Economy, Associate Professor, East European National University. Lesia Ukrainka

UDC 336.778.5

IMPLEMENTATION OF CLEARING OPERATIONS ON BLOCKCHAIN

Problem statement. Securities settlement can involve many intermediaries, making securities settlement comparatively slow, operational risks and costs high.

The purpose of this study is introduction of Blockchain's technology in clearing operations. Blockchain technology has the potential to reduce dramatically the cost of clearing and settling transactions. Securities can be issued on to a blockchain by issuers, allowing investors to purchase them directly without the intermediation of fund managers, let alone global or local brokers, custodians, CCPs or CSDs. The multiple post-trade procedures of today – the capture, matching, confirmation and affirmation of transactions – are collapsed into a single, seamless process. Instead of comparing and reconciling separate records of the same transaction, all parties to it share a single set of data, creating massive operational savings. The more asset classes on a blockchain, the greater the savings.

Substantiation of the results. The direct clearing, settlement and custody of securities in dozens of markets around the world currently relies on an extended chain of intermediaries. They include global and local brokers, global and sub-custodians, cash correspondents, central securities depositories (CSDs), and central counterparty clearing houses (CCPs).

All of these intermediaries have to compare the data they hold on the same transactions and assets in custody, and rectify any discrepancies they find. This process of “reconciliation” is the main source of inefficiency in direct clearing and custody. The promise of blockchain – an innovative technology which offers instead a single distributed ledger – is the elimination of that inefficiency. The price of blockchain, however, is the elimination or reduction of the service providers that make up the existing chain of intermediaries. For the custodian banks, that means blockchain is both an opportunity to cut costs and a threat to existing revenues. In a forthcoming analysis, based on the revenues and expenses of a group of major custodian banks, McLagan Investment Services assesses the value that is at stake.

According to the research, we can see a trend that, on average, blockchain has the potential to eliminate 39 percent of the costs of clearing and settlement, sub-custody and cash management and foreign exchange, but a much higher proportion (50 percent) of the revenues. In the most extreme but still plausible scenario, sub-custody revenues disappear altogether [1].

The potential savings from blockchain are attractive. But the costs of clearing and settling transactions are also the revenues of the sub-custodians. In fact, on a fully functioning blockchain encompassing multiple asset classes, the clearing and settlement revenues of the sub-custodian banks are at risk of disappearing altogether.

If transactions can be cleared, settled and recorded on a common but distributed ledger as part of a single process, the role of the sub-custodian in reconciling records of transactions with brokers, CSDs and global custodians becomes unnecessary. Only transactions in a handful of off-blockchain asset classes would continue to require custodial intervention [1, 2].

Most of all the asset-servicing revenues are at risk too. As well as issuing securities into the accounts of investors, issuers can distribute entitlements to investors – dividends, interest payments, rights, and notifications of corporate actions – directly. In the same way, investors can use the blockchain to instruct issuers directly, on whether they prefer stock to cash, and how they wish to vote at the AGM.

Since securities are always delivered against payment on a blockchain, there is no need for counterparties to borrow cash or securities from custodians anymore either. This will reduce the revenues sub-custodians currently enjoy from advancing credit, intermediating the borrowing and lending of securities and the sourcing of collateral, and spreads on cash management and foreign exchange.

Blockchain networks in the securities industry must also be closed and not open, to protect private information about assets and transactions, leading to the emergence of multiple proprietary networks. Multiple proprietary networks reduce “network effects,” slowing down the adoption of the technology and reducing cost savings, unless standards can be agreed that allow them to inter-operate [4].

While regulators have encouraged the development of blockchain, to lower costs to investors and increase competition, they are not prepared to put the stability of the existing clearing and settlement infrastructure at risk. Securities markets also necessitate moving cash and assets internationally, and it will require the consent of multiple domestic regulators to operate a blockchain across borders.

Conclusions. The costs savings are compelling enough to transform the economics of the industry, enabling banks to widen their margins by reducing costs and developing new businesses, if they embrace blockchain technology. But if they fail to use it to generate new revenue streams, their continued existence is at risk. A dramatic fall in the costs and revenues of clearing, settlement and custody depends on widespread adoption of blockchain. There are many reasons why this might not happen – at least not quickly. One is that a sudden and wholesale switch to blockchain is impossible. Legacy and blockchain systems will have to run in parallel for an extended period, leading to a lengthy transition.

Список використаної літератури:

1. Direct Custody and Clearing on Blockchain <https://mclagan.aon.com/investment-services/insights/articles/2017/DCC-on-Blockchain>
2. David Loader Clearing, Settlement and Custody 2002 ISBN 978-0-7506-5484-5 <https://www.sciencedirect.com/book/9780750654845/clearing-settlement-and-custody#book-description>

3. Борисюк О.В. Проблеми розвитку фінансової системи України та шляхи їх вирішення – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – с.154-166 (1,2 д.а.).
4. JPMorgan (WORLDWIDE SECURITIES SERVICES) Direct Custody and Clearing <https://www.jpmorgan.com/cm/BlobServer?blobkey=id&blobwhere=1320558115485&blobheader=application%2Fpdf&blobcol=urldata&blobtable=MungoBlobs>

Продан М.В.

*аспірант кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

науковий керівник – к.е.н., професор кафедри банківської справи Білошанка В.С.

УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ФГВФО ЯК ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДОВІРИ ДО БАНКІВ І РОЗВИТКУ РИНКУ ДЕПОЗИТІВ

Одним із проблемних місць депозитних операцій банків в контексті їх ефективного розвитку, а також ринку депозитів України у цілому, є недостатня довіра вкладників до банків як ощадних і, особливо, інвестиційних інститутів. Стосовно структури депозитів це проявляється у явному переважанні короткострокових вкладів у депозитних портфелях банків. І хоча можна частково погодитися, що наявна структура депозитних портфелів багато у чому є квінтесенцією «бажань» самих банків, яке викликане поточною ситуацією «недоцільності» довгострокових розміщень ресурсів, автор не погоджується з цим у повній мірі. На нашу думку, виражена короткостроковість депозитних портфелів також демонструє загальній низький рівень суспільної довіри до банків і економічних процесів в країні. Окрім об'єктивно існуючої ситуації значної невизначеності, що притаманна економічним процесам в Україні, схильність вкладників банків (як фізичних, так і юридичних осіб) до короткострокових розміщень своїх вільних ресурсів, зумовлені не лише недостатньою довірою до самих банків, а й до державних інституцій, що відповідні за нагляд і регулювання діяльності банків. Враховуючи, що функціонально основним державним інститутом, який відповідає за захист інтересів вкладників, а відповідно і чинить суттєвий вплив на рівень довіри до банків як ощадних інститутів в Україні, виступає ФГВФО, у контексті розвитку депозитних ресурсів в умовах творення простору суспільної довіри, вважаємо актуальними пропозиції по удосконаленню роботи Фонду, які, в тому числі сприятимуть розвитку депозитного ринку України.

Згідно чинного законодавства основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку. При цьому на Фонд покладено 15 функцій, які, на наш погляд, з одного боку, швидше є повноваженнями (видами роботи), що забезпечують виконання основного завдання, а не функціями (у науковому аспекті), з іншого, на практиці не достатньо забезпечують захист інтересів вкладників з точки зору превентивних методів і заходів. Тому вважаємо, що актуальними напрямками удосконалення роботи фонду є посилення заходів, що

будуть направлені на: попередження банкрутств банків, розміщення коштів клієнтами у вже проблемних банках, підвищення прозорості роботи не лише ФГВФО, а й ситуації на депозитному ринку в цілому і в кожному окремому банку. Ці заходи, в тому числі, зможуть попередити розміщення коштів клієнтів у банках – потенційних банкрутах, що суттєво знизить у майбутньому, по-перше можливе збільшення фінансового навантаження на Фонд, по-друге, панічні настрої і недовіру до банків.

Історично для протидії масовому вилученню депозитів і підвищення довіри до банків використовувалися різні способи, але тільки створення системи страхування депозитів можна вважати серйозним кроком на шляху регулювання економічних процесів, що відбуваються на ринку депозитів.

Розглядаючи тенденції страхування вкладів, не можна оминати питання про перспективи невеликих банків з високими депозитними ставками. Це питання проявилось по-новому після того, як виникла проблема «серійних вкладників» – тих, хто переходить з одного банку з високими ставками, але з ризиковою політикою (і згодом, цей банк стає банкрутом), в інший подібний банк. Ці вкладники начебто нічим не ризикують і захищені системою страхування вкладів, але ж сама система може забезпечити їх права лише формально, на практиці – ні.

Проблема серійних вкладників дійсно існує, її потрібно вирішувати шляхом демотивації банків недобросовісно конкурувати на ринку вкладів. Як показує проведений автором аналіз, перед відкликанням ліцензії банки залучають депозити за високими ставками, тому центральний банк як орган нагляду повинен не допускати такі ситуації. За найскромнішими підрахунками, «серійні вкладники» отримують близько чверті виплат Фонду гарантування вкладів. У деяких банках, які втратили ліцензії, їх вклади формують аж до 40% депозитів [1].

На нашу думку, вирішити описану проблему можна застосуванням диференційованого підходу при визначенні рівня внесків банків до ФГВФО (демотивація банків щодо надвисоких процентних ставок по депозитах), а також обмежуючи потенційні можливості «серійних вкладників» щодо отримання відшкодувань від Фонду за вкладами, втраченими у проблемних банках. Зокрема: 1) ввести ліміт сукупного обсягу страхових виплат одному вкладнику за всю історію його взаємодії з банками; 2) виплачувати страховку по вкладах не більше одного разу на п'ять років [2]. Безумовно, у великих банків вищевказані ідеї можуть знайти одностайну підтримку: це підвищить попит на їх більш дешеві й, як вважається, більш надійні депозити. Найбільше, на наш погляд, виграє від цього Ощадбанк, який і так має доступ до максимальної кількості джерел ресурсів і не відчуває труднощів з ліквідністю. Невеликі ж банки в разі реалізації ідей з обмеженням страхування вкладів, ймовірно, відчують відтік депозитів, який призведе до кризи ліквідності, й водночас – до втрати довіри вкладників в цілому. Тому, застосовувати такі підходи слід обережно, що б не нашкодити звичайним вкладникам, але у цілому існування такого контролю і обмежень виплат мають спонукати вкладників до більш виваженого рішення щодо вибору банку для своїх інвестицій, а не перекладання ризиків на Фонд і інших учасників ринку.

Стосовно джерел поповнення Фонду у цілому відмітимо, що міжнародний досвід наповнення фонду страхування різниться від країни до країни і залежить від конкретної ринкової ситуації, тому шаблонного сценарію, на який могла би

спиратися Україна при вирішенні проблеми страхування вкладів, не існує [3]. Але переконані, що все ж таки за сьогоdnішніх умов правильним буде поповнювати Фонд, в тому числі, за рахунок коштів держави, і не на основі постійного кредитування (що суттєво збільшує витрати фонду), а прямим фінансуванням. У цьому аспекті пряме збільшення розміру внеску від усіх банків-членів не зможе швидко вирішити проблему поповнення фонду гарантування, але в той же час збільшить фінансове навантаження на банки - по суті, зробить ефективну ставку за депозитами для банків ще вищою, відповідно, чиста процентна маржа банків стане нижче. На нашу думку, використовувати додаткові відрахування банків – недалекоглядна міра. Таким чином, надійні банки будуть оплачувати банкрутства і «махінації» інших. Це призведе до зростання процентної ставки по кредитах, бо банки забажають компенсувати збільшені витрати, і це додаткове навантаження ще більше знесилить банківську систему і зменшить довіру вкладників.

Натомість вважаємо доцільним впровадження диференційованого підходу у визначенні розміру внесків залежно від рівня процентних ставок по депозитах і показників фінансової стійкості банку. Тобто, одним з принципів моментів у вирішенні проблеми адекватного накопичення ресурсів Фонду бачимо в прив'язці у майбутньому розміру внесків банків не лише до розміру вкладів, а й до рівня ризику операцій, що ним виконуються. Такий підхід сприяє, принаймні, збільшенню ресурсів Фонду у відповідності до ймовірності банкрутств, що є логічним. Крім того, це сприятиме більш свідомій поведінці банків з огляду на більші витрати у відповідь на більш високі ризики їхньої діяльності.

Відтак, для реального відновлення довіри до банків система гарантування вкладів має реально захищати інтереси вкладників і кредиторів, а не потурати масовій безвідповідальності дрібних вкладників при виборі ними високих депозитних ставок. Тому пропонуємо, щоб вимоги НБУ та дефіцит ФГВФО покривалися не до, а після вимог вкладників/кредиторів. Недостачу коштів ФГВФО держава має покривати за рахунок прямих видатків держбюджету, не маскуючи їх борговими зобов'язаннями, бо існуюча схема процентних запозичень на покриття розривів ліквідності ФГВФО є нераціональною – нараховані проценти у півтора рази перевищують суму основного боргу, а загальна заборгованість являється потенційним оціночним обсягом усіх надходжень.

На нашу думку, для підтримки довіри населення до банків, загалом слід діяти у напрямку змін роботи ФГВФО, зокрема, питання зміцнення його діяльності можна вирішувати нормативним регулюванням. Однак, з огляду на багаторазовий негативний досвід населення, бізнесу та інвесторів, пов'язаний з неповерненням вкладів, вважаємо, у перспективі слід здійснювати оновлення самих принципів роботи системи гарантування вкладів України і, зокрема, впроваджувати систему моніторингу ризику неповернення банківських депозитів, який вбачаємо практичним заходом удосконалення роботи Фонду і системи страхування вкладів у цілому, що реально націлений на захист інтересів вкладників банків (як фізичних, так і юридичних осіб), а відтак і на розвиток ринку депозитів загалом.

Література:

1. Нацбанк і Фонд гарантування вкладів: погана гра двох "поліцейських" з величезним мінусом для суспільства. – Режим доступу :

<https://dt.ua/finances/nacbank-i-fond-garantuvannya-vkladiv-pogana-gra-dvoh-policeyskih-z-velicheznim-minusom-dlya-suspilstva-.html>

2. Глава Сбербанка придумал, как оградить граждан от высоких ставок // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kommersant.ru/doc/2725589>

3. Николаева К. А. Система страхования вкладов // Молодой ученый. — 2017. — №13. — С. 338-340.

Сиромля К. А.

«Фінанси і кредит», 1 курс

Запорізький національний університет

Науковий керівник – к.е.н., викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Кайнара Д. О.

РОЗВИТОК P2P КРЕДИТУВАННЯ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Аналізуючи досвід різних країн світу, все більшої актуальності в Україні набуває P2P (Peer-to-Peer) кредитування, або як його ще називають «рівноправний кредит» або «соціальна позика». Адже саме зараз, в часи науково-технічного прогресу, інтернет-користувачі можуть надавати один одному позики без участі банків.

P2P кредитування є новим на українському ринку, тому вітчизняні вчені почали звертати увагу на це питання нещодавно. Серед українських науковців обґрунтування рівноправного кредитування є у працях І. Васильчука та Ю. Петрушенко. Також вчені розглядають це питання з позицій краудфандінгу, що крім P2P кредитування включає також P2B кредитування, коли фізичні особи надають позички юридичним, найчастіше в розвиток малого та середнього бізнесу (О. Белов, М. Коткін, О. Дудкін, А. Шевченко та К. Аккерман).

Метою дослідження є розгляд переваг та недоліків P2P кредитування, а також визначення напрямів його розвитку в Україні.

За кордоном P2P кредитування розпочало свій розвиток в 2005 році. Найбільшого розвитку рівноправне кредитування набуло в США та Великобританії – в країнах, які за статистичними даними, видають найбільшу кількість кредитів:

- Lending Club (США) – найбільша платформа P2P кредитування в світі, стверджує, що на 01 січня 2016 року кредити обсягом 15,98 млрд. дол. США були отримані через її платформу;

- Prosper (США) – в 2017 році залучив 50 млн. дол. США;

- Zopa (Великобританія) – приблизна вартість виданих кредитів дорівнює 2 млрд. дол. США.

Світовий об'єм ринку Peer-to-Peer зріс з 1,2 млрд. дол. в 2012 році до 64 млрд. дол. в 2017 р. і є одним з найбільш зростаючих сегментів роздрібного кредитування в світі.

P2P кредитування – фінансовий сервіс видачі позик (від іпотечних та споживчих до позичок для бізнесу та рефінансування дебіторської

заборгованості), в яких кредиторами є велика кількість фізичних осіб чи інституціональних інвесторів, а не банки чи кредитні установи, до яких ми звикли. Сервіс рівноправного кредитування в свою чергу об'єднує між собою кредиторів та позичальників [1].

Характерними ознаками рівноправного кредитування є:

- учасники кредитної угоди є рівноправними і не пов'язані між собою іншими господарськими зв'язками;

- позика надається онлайн на вебсайтах спеціальних кредитних організацій;
- спеціалізована кредитна установа виступає посередником в кредитуванні;
- позики можна продавати іншим кредиторам;
- позики надаються на комерційних засадах.

Перевагами P2P кредитування є автоматизація багатьох послуг, внаслідок яких витрати компаній-посередників знижуються, і їх обслуговування обходиться дешевше, ніж надання послуг звичайними фінансовими інститутами. Тому позичальники мають змогу здійснювати запозичення для фінансування інвестиційних проектів за нижчою вартістю, а кредитори - отримувати більш високі доходи.

Відсотки за такою позикою близько 13-17%, що в 2 рази менше ставок за кредитами у вітчизняних банках (30-40%).

Якщо ж розглядати переваги для країни, то доступ до дешевих ресурсів та більшого доходу безумовно стимулює малий та середній бізнес й економіку в цілому.

До основних недоліків варто віднести високий рівень ризику для кредитора через відсутність доступу до достовірної інформації про діяльність позичальника, а також те, що позики не забезпечені і не захищені умовами державного страхування.

Найпершою в Україні стала функціонувати онлайн платформа P2P кредитування «Сім Зірок», заснована в 2013 році. Найголовнішою відмінністю цього проекту була простота й прозорість роботи з грошима та виплатами, особистий контроль над всіма операціями [2].

Крім цього, з 1 березня 2016 року ПриватБанк виступив організатором та оператором сервісу рівноправного кредитування й запропонував кредиторам свої послуги в пошуку позичальників та оцінці ризиків. Платформа P2P кредитування ПриватБанку мала назву «Сервіс вигідних вкладень». У червні 2016 року керівництво ПриватБанку рапортувало про те, що P2P платформа згенерувала кредитів на 1,6 млрд грн. Нацбанку не сподобалося те, що ПриватБанк залучав кошти у населення, розміщуючи їх потім в кредити, і не брав до уваги це у себе в звітності. В результаті платформа була закрита [3].

Ще один варіант – мобільний додаток Taplend. Це платформа «швидкої фінансової допомоги», де гроші можна позичити як у друзів, так і у мікрофінансових організацій (МФО). Додаток розроблений під мобільні операційні системи iOS і Android.

Єдиною діючою платформою P2P кредитування в Україні на даний момент є FinHub. Дослідивши світовий досвід успіхів і помилок, компанія змогла створити висококласний сервіс, який представляє собою реальну альтернативу

традиційному кредитуванню. Безпечний процесинг платіжних засобів з використанням найсучасніших технологій здійснюється спільно з партнерами TASLink і АТ «Таскомбанк» [4].

До плюсів P2P кредитування відносять:

- 1) позики дешевші - прибуток вище, оскільки з ланцюжка забирається дорогий посередник (банк, мікрофінансова організація);
- 2) умови надання позик (суми, терміни, ціна) договірні;
- 3) є можливість отримання P2P-позики без застави;
- 4) не потрібно нікуди йти (майданчик працює онлайн - весь набір документів, торги і листування з інвесторами проходять через сайт), як наслідок ви зберігаєте свій час;
- 5) диверсифікація ризиків для інвестора за принципом «не нести всі яйця в одному кошику» - різноманітний кредитний портфель;
- 6) завдяки даним платформам забезпечується прямий контакт між інвестором та позичальником.

До мінусів P2P кредитування відносять:

- 1) високі ризики неповернення позик для інвесторів;
- 2) позичальникові доведеться зацікавити інвестора, щоб кошти надали саме йому - описати свій бізнес-проект, розповісти про бізнес, мету залучення інвестицій, яким чином кошти будуть повернені і т.д.

Рівноправне кредитування набуває все більшої популярності, оскільки з одного боку дозволяє брати кредити під менші відсотки, а з іншого – дає можливість кожному бажуючому стати кредитором і отримувати прибуток. Фактично, кредитор виконує функції банку, бо сам укладає договір з позичальником. Проте, кредиторам слід бути уважними, бо такі позики не мають 100% поверненості. Як показує досвід, найкраще вкладати кошти в невеликі підприємства чи організації. Незважаючи на певні ризики у банківських установ з'явився конкурент. В умовах зростання відсоткових ставок, підприємства та фізичні особи будуть все частіше звертатися до позик P2P.

Література:

1. Васильчук І. Краудфандінг та краудінвестинг як фінансові інновації / І. Васильчук // Ринок цінних паперів України. - 2013. - №11-12. – С. 59-67
2. Веб сайт finance.ua В Україні стартовала онлайн платформа взаємного інвестування і кредитування «СімЗірок» [Електронний ресурс] // <https://finance.ua/>. 2013. URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/312450/v-ukraine-startovala-onlajn-platforma-vzaimnogo-investirovaniya-i-kreditovaniya-simzirok>.
3. Карпенко О. В «Приват24» запустили можливість P2P-кредитування [Електронний ресурс] // Український інтернет-журнал AIN.UA . 2016. URL: <https://ain.ua/2016/03/03/v-privat24-zapustili-vozmozhnost-p2p-kreditovaniya/>.
4. Веб-сайт компанії FinHub КАК РАБОТАЕТ FINHUB [Електронний ресурс] // <https://finhub.ua>. 2017. URL: <https://finhub.ua/how-it-works/>.

Солодка О.О.

*д.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ТОРГОВЕЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ У БІРЖОВОМУ ТА ПОЗАБІРЖОВОМУ МЕХАНІЗМАХ ТОРГІВ ДЕРИВАТИВАМИ

Сучасний біржовий ринок функціонує за жорстко встановленими правилами в умовах абсолютної стандартизації фінансових інструментів, що забезпечує його організованість і гарантованість виконання угод. Надійність емітентів визначається біржою через жорсткість умов лістингу, моніторинг відповідності яким здійснюється на постійній основі. Разом із тим, позабіржовий ринок надає можливість залучення капіталу невеликим компаніям, показники діяльності яких не відповідають умовам проходження процедури лістингу на фондових біржах через недостатність капіталу, короткого терміну роботи на ринку тощо. Активними учасниками позабіржового ринку є інвестиційні банки, які виконують функції дилерів з купівлі та продажу фінансових інструментів.

Біржовий та позабіржовий механізми торгів на ринку деривативів України забезпечуються торговельними інформаційними системами (ТІС), функціонування яких безпосередньо регулюється нормативними актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [6; 9; 10; 11]. Функціонування ТІС регулюється переліком законів та нормативно-правових актів, що регулюють ринок електронних торгів в Україні [1; 2; 3; 4; 5; 7; 8]. На наш погляд, розвитку ринку деривативів України сприяють такі функції ТІС:

- забезпечення умов здійснення купівлі-продажу деривативів через електронні торговельні майданчики (ЕТМ);
- інформування учасників ТІС про стан кон'юнктури ринку деривативів;
- забезпечення швидкого, точного, надійного та достовірного збору, обробки, розповсюдження та публікації інформації щодо котирувань та операцій з деривативами;
- запобігання використанню, поширенню або публікації недостовірної чи шахрайської інформації про щодо котирувань та операцій з деривативами;
- захист учасників ТІС від можливих маніпулювань цінами деривативів та невиконання зобов'язань за угодами.

Зауважимо, що реалізація зазначених функцій передбачає, що ТІС здійснює облік учасників торгів, обсягів укладених угод та контроль за їхніми виконаннями; забезпечує обмін інформацією з депозитарними та розрахунково-кліринговими установами щодо укладених угод, зберігання інформації щодо укладених угод протягом п'ятирічного терміну, надання інформаційних послуг у сфері організації торгів деривативами. Отже, основними завданнями ТІС є розробка та запровадження: уніфікованих правил здійснення операцій купівлі-продажу деривативів і вимог до учасників ТІС та осіб, уповноважених учасниками ТІС на укладення угод; механізму вирішення спірних питань між учасниками та учасниками і клієнтами; заходів щодо захисту клієнтів і учасників ТІС від зловживань та правопорушень під час торгів; системи контролю за дотриманням учасниками ТІС вимог законодавства та встановлених ТІС правил і вимог.

ТІС ринку деривативів України регламентують: доступ дилерів і брокерів до торгів і організацію торгів; впровадження різних серій деривативів із різними базовими активами; забезпечення виконання зобов'язань (коригування позицій,

встановлення та зміну маржі, примусове закриття позицій, обмеження цінових коливань, максимальний обсяг позицій, зупинення торгів). Особливості функціонування ТІС, порядок доступу до торгів деривативами, порядок розв'язання спорів між учасниками торгів, порядок накладання санкцій за порушення правил торгів у секції строкового ринку, захист інформації, вимоги до проведення заходів з фінансового моніторингу, порядок дій за умов технічних збоїв системи торгів та при надзвичайних ситуаціях регламентуються правилами проведення торгів у секції строкового ринку.

Варто зазначити, що протягом 1994-2018 років ринок деривативів України формується біржовим механізмом торгів. Розвиток організованого позабіржового ринку деривативів України розпочато у 2015 році запровадженням позабіржової електронної торговельної системи «Perspektiva OTC». На нашу думку, проблеми активного розвитку даного ринку пов'язані з недостатньою інформованістю більшості суб'єктів господарювання щодо можливостей функціоналу «Perspektiva OTC», неякісними телекомунікаційними каналами зв'язку та апаратно-технічним забезпеченням, домінуванням паперових форм купівлі-продажу над електронними формами торгів у корпоративному секторі, певними ментальними бар'єрами (нерозуміння доцільності нововведень, страх автоматизації процесів, наслідком якої може стати скорочення персоналу), наявністю корупційної складової в корпоративному секторі (корумповані менеджери не зацікавлені в здоровій конкуренції та інформаційній відкритості, що передбачається ТІС).

Література:

1. Закон України «Про електронний цифровий підпис». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>.
2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
3. Закон України «Про захист персональних даних». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
4. Закон України «Про природні монополії». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>.
5. Закон України «Про публічні закупівлі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/922-19>.
6. Наказ Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження положення про організаційно оформлені позабіржові торговельно-інформаційні системи» від 23.12.1996 року №328.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку визначення генеральних замовників та взаємодії замовників з генеральним замовником за рамковими угодами» від 04.07.2012 року №602.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості виконання рамкових угод» від 04.07.2012 року №603.
9. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження змін та доповнень до положення про саморегульвну організацію ринку цінних паперів» від 03.06.2003 року №234.

10. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження положення про державну реєстрацію фондових бірж та торговельно-інформаційних систем» від 04.09.2003 року №364 зі змінами від 01.08.2006 року (рішення №635).

11. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження змін та доповнень до положення про державних представників на фондових біржах, у депозитаріях та торговельно-інформаційних системах» від 30.01.2004 року №14 зі змінами від 17.11.2004 року (рішення №469).

Ступак О.С.,
«Облік і оподаткування», 2 курс
Ірпінський державний коледж економіки та права,
Науковий керівник – викладач, Деміденко Л.С.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

На сьогодні все актуальнішою стає проблема переходу національної економіки від індустріального до постіндустріального ладу, що характеризується розвитком електронного середовища та інформаційних технологій, тобто "цифрової економіки". У зв'язку з цим, виникає потреба у розгляді та виявленні основних тенденцій і перспектив розвитку цифрової економіки України в сучасних процесах євроінтеграції.

В червні 2014 року при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України був створений департамент цифрової економіки, серед головних завдань якого є розвиток широкосмугового доступу в Інтернет, створення інформаційного суспільства, широке впровадження електронних адміністративних послуг, а також нові стандарти навчання цифровим навичкам (digitalore-skills), підтримка інвестицій в інновації та start-up. [2].

У листопаді 2017 року на Брюсельському саміті «Східного партнерства» Президент України Петро Порошенко вкотре підтвердив європейські прагнення України, оголосивши про наміри поступової інтеграції в цифровий ринок ЄС. Результатом саміту стала спільна декларація, де погодилися співпрацювати «для поширення переваг Цифрового єдиного ринку на партнерські країни». Після саміту голова Європейської Ради Дональд Туск назвав кібератаки та гібридну війну головними проблемами країн Східного партнерства, отже, Україні належить розвивати цифрову економіку й ІТ-технології [4].

І нарешті на початку 2018 року Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію розвитку цифрової економіки України до 2020 року і затвердив план заходів для реалізації цієї ініціативи.

Цифрова економіка (англ. Digital Economy) – це економіка, що базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях. Під цифровою економікою також розуміють виробництво, продажі і постачання продуктів через комп'ютерні мережі. Іноді її називають новою економікою, інтернет-економікою, або веб-економікою. Все частіше digital economy переплітається з традиційною економікою. Внаслідок цього вона трансформується від такої, що споживає

ресурси, до економіки, що створює ресурси.

В кінці 20-го сторіччя стало зрозуміло, що стара економічна модель зі всіма своїми недоліками поступається місцем більш досконалій цифровій економіці. Термін "цифрова економіка" з'явився в 1995 році, завдячуючи Дону (Дональду) Тапскотту, він визначив її таким чином: цифрова економіка – економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій; а американський програміст Ніколас Негропonte (засновник медіа-лабораторії Массачусетського технологічного інституту) сформулював її концепцію – у стислому вигляді вона звучить як "перехід від обробки атомів до обробки бітів" [2].

Слід зазначити, що, важливим складником цифрової трансформації економіки України є цифровізація освітніх процесів та набуття цифрових компетенцій суспільством.

У науковій літературі існує низка загальноприйнятих параметрів, за допомогою яких визначають ступінь цифровізації економіки (digitalization of the economy) країни, зокрема найбільш поширеними вважаються: охоплення Інтернетом; частка електронної торгівлі в роздрібному товарообігу; частка суспільства, яка володіє цифровими компетенціями й отримує послуги від держави онлайн. Згідно з такими параметрами цифровізації економіки, Україна істотно відстає від середньостатистичного рівня деяких країн ЄС .

Показник частки цифрової економіки України є відносно невеликим порівняно з показниками в економіці США або ЄС. Причиною є обмежена участь у процесі цифровізації економіки держави. Але існують чотири чинники, які сприяють підвищенню частки цифровізації економіки: витрати домогосподарств у цифровій сфері, частка інвестицій у цифрову сферу приватних компаній, інтенсивність державної участі у цифровізації й частка інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у зовнішній торгівлі.

На сучасному етапі розвитку цифрової економіки в Україні виділяють дві тенденції:

1. Показники проникнення (охоплення) Інтернету (як стаціонарного, так і мобільного) у повсякденне життя українців мало відстають від аналогічних показників деяких країн ЄС, наприклад Польщі.

2. По іншим показникам (частка онлайн-торгівлі, частка організацій, які застосовують CRM-системи, частка людей, які купують онлайн, наявності сайту в організації) Україна відстає майже вдвічі.

Причина відставання по даним показникам в тому, що низка процесів цифровізації в українській економіці почалася значно пізніше, ніж в європейських країнах, і це відставання спостерігається досі. Слід зазначити, що серед самих країн ЄС рівень цифровізації економіки істотно відрізняється. Так, серед «старих» членів Союзу, а також у скандинавських країнах це показник максимальний. Водночас у центральноєвропейських країнах ступінь цифровізації економіки аналогічний українському показнику [1, с. 75].

Українські ІТ спеціалісти входять в п'ятірку найкращих професіоналів галузі в світі, українські ІТ-компанії справедливо асоціюються з міжнародним простором інновацій. Водночас в Україні існує ряд проблем, які гальмують процес цифровізації економіки, а саме : нерозвинена інфраструктура та загальний синдром «застарілих технологій», масове віртуальне піратство й низька

технологічна освіченість серед населення.

Цифрова інфраструктура в Україні зовсім нерозвинена, тому що запровадження цифрової економіки в Україні фактично звужується до розвитку комунікаційних та інформаційних мереж. За даними ресурсу Speedtest.net позиції України в світі за показниками якості Інтернет-з'єднання неймовірно низькі: 114 місце за якістю мобільного інтернету та 45-те – за якістю широкопasmового інтернету.

Подальше прискорення економічного та соціального розвитку можливе лише за умови цифрових перетворень, тому саме цифрова економіка є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі, саме вона здатна стрімко підвищити ВВП країни. Отже, цифрова інфраструктура буде розвиватися в будь-якому разі, з підтримки держави або за сукупністю локальних бізнес-ініціатив. Поступовий перехід на електронний облік й електронне управління, приєднання до міжнародного онлайн-бізнесу – це не вибір, а необхідність.

За даними Всесвітнього економічного форуму, у 2015 році частка цифрової економіки у загальносвітовій економіці перевищила 20% і стрімко зростає. Успішний досвід Естонії, Ірландії, Швеції та Ізраїлю свідчить, що безпосередній ефект від комплексного розвитку цифрової економіки становить 20% ВВП протягом п'яти років, а ROI (рівень рентабельності) інвестиції в цифрову трансформацію сягає 500% [3].

Сьогодні близько 35% сільського населення України взагалі не мають доступу до широкопasmового Інтернету. 53% українських шкіл і 99% медичних закладів теж не підключені. виправити цю ситуацію можливо: за допомогою проектів державно-приватного партнерства та за кілька років досягти покриття широкопasmового Інтернету понад 80%.

Для сфери медицини цифрова економіка означає поступовий перехід до онлайн-медицини. Наприклад, замість періодичного медичного огляду ми маємо сенсори та датчики онлайн-спостереження за окремими групами.

Для освіти цифрова економіка – це запровадження поняття "цифрова освітня послуга", коли учень має в школі доступ до Wi-Fi з високою мінімальною швидкістю, інтерактивну дошку, електронні підручники, планшет, мультимедійний контент. Навчання тоді буде цікавою грою, а не нудним зубрінням позовкликх підручників.

Цифрова економіка передбачає цифрове перетворення всіх сфер життєдіяльності, надаючи їм значний економічний та соціальний ефекти. Усе це відкриває нові потужні можливості для держави, суспільства та громадян [3].

Отже, в Україні є всі умови для здійснення "цифрового стрибка" та переходу на більш високий технологічний рівень розвитку, який має охопити всі галузі економіки та базові сфери життєдіяльності, передусім освіти й медицини. Необхідно максимально інвестувати в розвиток цифрових інфраструктур, інновації та сучасні технології. Цифрова економіка – це не мода і не забаганка, це необхідність та основа нашого майбутнього. Інакше ми ризикуємо відстати від провідних економік світу назавжди.

Література:

1. Данніков О.В., Січкаренко К.О. Концептуальні засади цифровізації економіки України. *Ukrainian economy's digitalization: conceptual grounds.*

Інфраструктура ринку. 2018. Випуск 17. С.73-79. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/15.pdf

2. Коляденко С.В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2016. № 6. С. 105-112.

3. Риженко О. Як цифрова економіка змінить України. Економічна правда. URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/16/633057/?fb_comment_id=1596379903762829_1596640313736788.

4. Щербатенко О. Перспективи та перешкоди цифрової економіки в Україні. URL: <https://nachasi.com/2018/01/29/what-makes-ukraine-digital/>

Шишман М.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Одеський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету,
Науковий керівник- викладач кафедри фінансів, банківської справи та
страхування Квач І.Я.*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Страхування життя є одним з центральних видів страхування, а також впливовим інструментом, за допомогою якого можна реалізувати соціальні і економічні потреби суспільства. Шолойко А. С. у власному дослідженні підкреслює, що страхування життя — це соціально-орієнтований вид страхування, оскільки спрямований на захист життя фізичних осіб і виконання інших важливих функцій. [8, с.32]

Україна значно відстає у страхуванні життя, даний напрямок потребує суттєвих трансформацій відповідно до тих реалій, з якими стикається українська страхова сфера, що відображають в тому числі показники валових страхових платежів, питома вага яких у загальному ринку страхування складає близько 8%, тобто значно меншу величину від країн ЄС. [1; 9]

Відповідно до Закону України «Про страхування» від 07.03.1996 р., під страхуванням життя розуміють вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, чи у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [3].

В розвинутих країнах за допомогою страхування життя задовольняються багато суспільних проблем, а саме: фінансовий захист від несподіваних подій, накопичення коштів для отримання освіти, створення соціальних пакетів у компаніях для мотивації співробітників, можливість отримання кредитів та інше. Також зважаючи на специфіку роботи компаній страхування, а саме – довгострокове інвестування резервів, можна сказати, що страхування життя є одним із рушіїв економіки. Ці два фактори пов'язані між собою, даючи мультиплікативний ефект для соціально-економічного розвитку суспільства. На

даний час страхування життя є однією з найбільш перспективних для подальшого розвитку галузей на світовому страховому ринку [2 с.67-68]. Згідно з даними Ліги страхових організацій України, на вітчизняному страховому ринку у 2018 році договори страхування життя уклали 1,77 млн. осіб, тобто менше 5% населення [6].

Сьогодні в Україні практикуються три основні програми страхування життя:

- Ризикове страхування життя, тобто страхування на випадок смерті, страхування від нещасних випадків, захворювань та інвалідності;

- Змішане страхування життя: накопичувальне страхування з одночасним страховим захистом на випадок смерті з метою забезпечити певний капітал до потрібної дати (наприклад, для придбання будинку, навчання у вузі, весілля тощо);

- Пенсійне страхування: накопичувальне страхування для забезпечення додаткового періодичного (наприклад, щомісячного) доходу протягом певного терміну чи довічно, після виходу на пенсію або досягнення певного віку [3].

З прийняттям у 1996 році Закону України «Про страхування» українські страховальники отримали чималу перевагу, адже згідно зі статтями цього Закону страхові компанії не можуть зникнути з ринку доки не виконають усіх зобов'язань перед страховальниками, що на них покладені. З огляду на «закоренілу» недовіру населення до організацій, що управляють їх фінансовими ресурсами, даний закон значно підвищує престижність страхових організацій і повністю виключає неправомірну можливість втрати населенням своїх коштів. Також важливо підкреслити, що кожна страхова компанія має компанію-перестраховика, тому в разі неможливості страховиком виконувати свої обов'язки, відповідальність буде покладена на компанію-перестраховика. Даний процес забезпечує подвійну надійність страхування для страховальників життя. Незважаючи на чималу кількість переваг life-страхування на українському ринку спостерігається тенденція до зменшення кількості страхових компаній, що займаються страхуванням життя. За останні 6 років український страховий ринок втратив 27 страхових life-компаній, тобто майже 39% від кількості даного виду компаній у 2012 році, що дає підстави стверджувати про непоширеність даного виду діяльності серед українських страхових організацій.[5].

Отже, український ринок страхування життя на сьогоднішній день знаходить у переламному стані. Розвиток страхування життя може суттєво посилити роль та довіру до приватного сектору у реалізації соціальних програм, що у свою чергу призведе до зменшення видаткового навантаження на бюджет. Такий вид страхової послуги, як страхування життя, здатний мінімізувати наслідки соціальних ризиків, дати гарантію безпеки, підвищити якість життя людини, забезпечити надання додаткової фінансової допомоги. Потенціал розвитку українського ринку страхування життя дуже великий, насамперед, унаслідок новизни цієї послуги на фінансовому ринку. Але основною проблемою є те, що національні страхові компанії займаються страхуванням життя 10-15 років і тому ще не нагромадили капіталу. Західні експерти позитивно оцінюють перспективи розвитку вітчизняного страхового ринку, вважаючи, що український ринок страхування життя – один з найпривабливіших в Європі, оскільки має великий потенціал розвитку [7 с.375]. Діджиталізація фінансових послуг, в тому числі

страхових створює додаткові передумови для розвитку ринку страхування життя, оскільки клієнти мають вільний доступ до статичної інформації стосовно кількості договорів заключених, розмірів та обсягів страхових виплат, а також інформаційні технології дозволяють формувати електронні страхові поліси, тим самим спрощуючи процес формування договору, автоматизуючи ціноутворення страхової послуги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>
2. Кулина Г. М. Сучасні тенденції розвитку страхування життя у світі [Текст] / Г. М. Кулина // Економічний аналіз: зб. наук. праць / ТНЕУ; редкол.: 2018. — Том 15. — № 2. — С. 64-70
3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
4. Ринок страхування життя в Україні: життя ледве жевріє / Сайт інформаційного агентства “Finance.ua” [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/-/349965/rynok-strahuvannya-zhyttya-vukrayini-zhyttya-ledve-zhevriye>.
5. Статистика страхового ринку України [Електронний ресурс] // Фориншурер. — Режим доступу до ресурсу: <http://forinsurer.com/stat>
6. Страхування життя [Електронний ресурс]: Ліга страхових організацій України. - Режим доступу: <http://uainsur.com/stats/life>
7. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С.Осадець. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2016. — 599 с
8. Шолойко А. С. Ринок страхування життя в Україні та його інфраструктура / А. С. Шолойко // Інвестиції: практика та досвід. — 2018. — № 5. — С. 32-36.
9. Insurance indicators: Life insurance share [Electronic resource]. — Access mode: <https://stats.oecd.org/>

Шкурко В. І.

«Фінанси і кредит», 4 курс

Київський національний торговельно-економічний університет

Науковий керівник – ст. викладач Нетребчук Л. О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ЕКОСИСТЕМ

Сьогодні «класичне» функціонування банків поступово починає відходити на задній план, а головною тенденцією розвитку банківського бізнесу є трансформація у екосистему. Перехід банків до екосистеми обумовлений різними факторами, серед яких основними є високі очікування і вимоги клієнтів та розвиток інформаційних технологій. Функціонування банку як екосистеми являє собою інтегровану мережу взаємодіючих з банком компаній, які надають

споживачам різноманітні послуги та продукти, як правило в цифровому форматі, через цей банк.

Одним із кращих прикладів функціонування екосистеми за кордоном є Rakuten Ichiba, єдиний у Японії мережевий роздрібний ринок, який виступає у вигляді додатку та забезпечує обіг електронних грошей, які можна використовувати в сотнях тисяч магазинів, віртуальних та реальних. А також видає кредитні картки, пропонує фінансові послуги, що варіюються від іпотеки до брокерських операцій з цінними паперами [1].

Distributed Credit Chain (DCC) – яскравий приклад банківської екосистеми Китаю. Розширюючи можливості кредитування за допомогою технології блокчейн, DCC прагне трансформувати фінансові операції між кредиторами та позичальниками, підприємствами та приватними особами, по регіонах та галузях. Завдяки глобально розподіленій банківській екосистемі, DCC має на меті зруйнувати монополію традиційних фінансових установ і повернути прибутки від фінансових послуг всім постачальникам та користувачам, які беруть участь у таких послугах. Розподілене банківське обслуговування в кінцевому підсумку буде способом по-справжньому досягти інклюзивної системи фінансів [2].

Банк Internationale Nederlanden Groep (ING) не просто надає іпотечні кредити клієнтам, а й намагається покрити повні потреби споживачів протягом усього процесу покупки житла, поставивши їх у контакт з нотаріусом та іншими суб'єктами. У Нідерландах та Польщі ING вже експериментує з цими ідеями, підключивши клієнтів до третіх сторін, а безкоштовний мобільний додаток Yolt у Великобританії, розроблений банком ING, – ще один альтернативний варіант функціонування банку як екосистеми. Програма дозволяє користувачам розпоряджатися своїми грошовими коштами в розрахунках, надає користувачам можливість контролювати витрати на комунальні платежі та з'єднує їх з більш дешевими постачальниками, що дає змогу заощадити на житлово-комунальних послугах [3].

Грузинський TBC Bank - це ціла екосистема, яка передбачає кредитування малого та середнього бізнесу та відкриття поточних рахунків. Щоб скоротити час, TBC Bank пропонує віддалений процес оформлення документів клієнтів та відкриття поточного рахунку протягом 5 хвилин. Замовник заповнює анкету з 14 питань, а поточний рахунок відкривається за 5 хвилин без відвідування філії банку. Банк TBC здійснює надання нефінансових послуг для малого та середнього бізнесу протягом 5 років. Головна мета банку полягає в тому, щоб полегшити бізнес у Грузії та посилити розвиток підприємництва в країні. Саме завдяки створенню екосистеми банк планує збільшити кількість клієнтів середнього та малого бізнесу[4].

ANZ Банк з Нової Зеландії цілком пройшов шлях перетворення із традиційного банку на цифровий, екосистемний. Він орієнтується на стартапи, використовуючи щомісячну абонентську плату за свою дохідну модель. ANZ – екосистема, яка співпрацює з іншими банками, технологічними компаніями та університетами в Австралії та Азії, наприклад, співпрацює з Noncho для бізнес-налаштування, Xero для обліку та ін. Як екосистеми мета ANZ банку, полягає в тому, щоб залучати клієнтів і задовольняти свої фінансові потреби через корисні продукти та послуги, які легко зрозуміти, придбати та керувати. ANZ є проектом

екосистеми на основі хмарних технологій[5]. Так, у 2014 році, ANZ співпрацював з Массачусетським технологічним інститутом, з Wells Fargo та іспанським банком BBVA для спільного розвитку бізнес-курсу для керівників банку, орієнтованого на те, як створювати високошвидкісні організації.

Прикладом банку як екосистеми є американський банк FOTON. Це децентралізована віртуальна крипто-банківська екосистема, що забезпечує миттєві платежі за допомогою технології блокчейн і безконтактних платежів. Призначена для роботи з мультивалютними операціями, має вбудовану систему обміну для крипто- і фіатної валюти і миттєві безконтактні платежі по всьому світу [6].

Підсумовуючи, слід зазначити, що в світі спостерігається активна трансформація банків у екосистеми. Це може бути як створення партнерства з фінтех-компаніями для інтеграції технологічних рішень в банківські продукти, так і придбання частки в бізнесі фінтех-компаній (як це зробили «Hongkong & Shanghai Banking Corporation» і датська компанія TradeShift). Окремі банки трансформують бізнес в формат платформи або агрегатора, розвивають їх в сфері нефінансових послуг (як найбільша ФКГ в Іспанії Santander Tradehub). Є приклади, коли учасники галузі консолідують свої зусилля для розробки рішень і нових продуктів: від рішень в області торгового фінансування МСБ в Європі (як Digital Trade Chain) до проектів, пов'язаних з системою SWIFT.

Література:

1. M. Dietz, M. Lemerle, A. Mehta and others Remaking the bank for an ecosystem world 2017 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/remaking-thebank-for-an-ecosystem-world>
2. Distributed Credit Chain [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dcc.finance/>
3. Ecosystems: the future for banks? - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://view.ingwb.com/ecosystems-the-future-for-banks>
4. Olena Gryniuk SME Banking Ecosystem at TBC Bank in Georgia? - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smebanking.club/sme-banking-ecosystem-at-tbc-bank-in-georgia/>
5. Martin Tornes, Niels Peder Nielsen, Joe Fielding and Seow-Chien Chew Banks Start To Crack The Small Business Ecosystem - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/baininsights/2018/04/10/banks-start-to-crack-the-small-business-ecosystem/>
6. FOTON – is the financial ecosystem of the future! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fotonbank.io>

2. Інноваційні банківські технології XXI століття

Акопджанян А.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник –к.е.н, доцент кафедри банківської справи Балян Г.Р.

ВІРТУАЛЬНИЙ БАНК В МОБІЛЬНОМУ ДЕВАЙСІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В останні роки розвитку світової економіки зустрічаються багато сучасних тенденцій, які дозволяють проводити різноманітні операції та надають широкий спектр послуг. Розглянемо більш детально банківський сектор. Перша банківська установа була сформована ще в XVII ст. в Великобританії, як приватний акціонерний банк.

Трьома основними послугами які відрізняють банк від фінансової установи є: надання кредитів, оформлення депозитних вкладів та проведення розрахунків одночасно. Ці вимоги до банку не змінилися в процесі еволюції банківської системи

Тенденції розвитку сучасного світу, глобалізація та комп'ютеризація призвели до пришвидшення всіх бізнес-процесів та спрощення їх реалізації. Для того, щоб це забезпечити необхідно всі елементи бізнесу та життя об'єднати в одній площині, яка може забезпечити контроль, прозорість, функціональність та головне доступність в будь-який час. Більшість населення країни користуються мобільними пристроями (смартфони, планшети, розумні годинники), з метою отримання швидкого доступу до інформації та легкого адміністрування власних ресурсів.

Банківська система в процесі еволюції зазнала значних змін, стала порівняно легкою та доступною для населення країни. Багато банків дають можливість громадянам відкрити депозит, оформити кредит, відкрити рахунок та отримати інші додаткові послуги. На ринку конкурентної боротьби банківські установи також «борються» за клієнта. Однією з конкурентних переваг на ринку банківських послуг є простота отримання банківських послуг. Для цього було розроблено інтернет-банкінг, який забезпечує основні вимоги клієнтів. Вже зараз на ринку банківських послуг здійснюють свою діяльність такі онлайн-банки як AllyBank, DiscoverBank і FirstInternetBank. За своїми функціональними можливостями вони нітрохи не поступаються традиційним банкам. Навпаки, вони доступні клієнтам в будь-якому місці, де є зв'язок з інтернетом [1]. Перший в Україні інтернет-банк був розроблений 2000 року в «ПриватБанку», а вже 2001 року відбувся запуск мобільного додатку «Privat24». На сьогоднішній день даним додатком користується понад 2.5 млн власників смартфонів [2]. На мою думку, це високий показник, який буде рости разом із зміною поколінь, однак існує ряд питань: «Чи може віртуальний банк замінити відділення банків?», «Чи безпечно користуватись інтернет-банкінгом?», «Чи може інтернет-карта замінити пластикову?». З часом

телефон може замінити відділення банку, тому що на сьогоднішній день в мобільних банківських додатках можна провести три основні операції банку, про які було сказано раніше. В мобільних додатках можна вибрати та відкрити вклад, при чому є можливість контролювати нарахування відсотків, оформити довіреність чи заповіт та перечитати договір. Оформлення кредитів також можна провести в будь-який момент та оплатити всі рахунок з найнижчою комісією.

Починаючи з 2018 року масово на ринок вийшли мобільні девайси, які підтримують NFC-платформу, яка забезпечує розрахунок банківською картою через телефон по POS-терміналу. Смартфоном можна розрахуватись за товари та послуги. З березня 2019 року додана нова унікальна послуга в мобільному додатку «Privat24» - це купівля продаж валюти, що спростило процес обміну валюти. Також можна відзначити унікальний продукт – інтернет-карта, термін дії якою 10 років, на відміну від пластикової, яка має термін всього 4 роки. Інтернет-карту неможливо загубити чи пошкодити, що забезпечує безпеку та комфорт. Однак, є і мінуси в використанні інтернет-банкінгу – це шахраї, для яких Інтернет забезпечує легкий доступ до чужих рахунків. Існує ряд шахрайських операцій, один з найпопулярніших в Інтернеті це – фішинг. Проте, від цього можна себе вберегти, достатньо перевіряти адресу сайту та не виставляти фото своєї карти в соцмережах. Ідентично, токенизація забезпечує безпеку при розрахунках через GooglePay та ApplePay.

На мою думку, віртуальних банк може замінити відділення банків та забезпечити широкий спектр послуг своїм користувачам. На жаль, в Україні ще не всі банки розробили мобільні додатки, які б забезпечили зручне користування послугами, однак, через 10-15 років Інтернет-карта замінить звичайну пластикову та кожен буде мати смартфон, який підтримує NFC-платформу. Віртуальний банк забезпечить максимальну прозорість, зменшить кількість незаконних транзакцій та збільшить надходження до державного та місцевих бюджетів, тому що кожна оплата та зарахування буде проводитись згідно індивідуального податкового коду. Отже, віртуальний банк в мобільному девайсі може забезпечити ріст економіки в цілому.

Література:

1. Амоша, О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення [Текст] / О. І. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28-34.
2. Приват Банк [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/ru>.

Алтинцев О.С.

*«Фінанси, кредит і страхування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Білошанка В.С.

ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКОМУ ЕКВАЙРІНГУ

Кілька років тому еквайринг сприймався як додаток до корпоративного продукту, який можна запропонувати малому і середньому бізнесу, великим корпоративним партнерам.

Основні гравці банківського бізнесу вчасно відчули деяке відставання і невідповідність тенденціям ринку, коли він рухався до безготівкової форми і стали створювати канали прямих продажів, при цьому щільно розвиваючи і доповнюючи лінійку корпоративного бізнесу.

Мобільний POS-термінал або mPOS – компактний пристрій, що є підключеним до смартфона торговим терміналом, що дозволяє проводити безготівковий розрахунок за допомогою банківської картки. Основні переваги – компактність та можливість здійснення платежів в будь-якій точці, де є доступ до Інтернету.[4]

Для оплати необхідно провести картою через термінал та ввести дані платежу. Особа, що здійснює платіж, підтверджує оплату за допомогою електронного підпису через смартфон або за допомогою коду, отриманого за допомогою SMS-повідомлення. Міжнародні платіжні системи VISA і MasterCard встановлюють правила проведення операцій для банків. Якщо клієнт хоче оплатити свою покупку банківською картою, то банк-еквайєр робить запит в міжнародну платіжну систему, наприклад VISA або MasterCard, а ті, в свою чергу, звертаються в банк-емітент, що випустив банківську карту. Якщо на запит отримано позитивну відповідь, то операція підтверджується, і з карти списується необхідна сума. Чек в електронному вигляді відправляється на електронну пошту платника.

Основною перевагою mPOS – терміналу вважається його компактність. Маючи смартфон і можливість виходу в інтернет, можна приймати платежі в будь-якому місці. Крім того, ці невеликі прилади мають низьку вартість, що робить їх дуже доступними, тому такі пристрої популярні у підприємців-початківців, які відкрили свій мікробізнес. Також використання mPOS – терміналу відкриває більше можливостей, оскільки в якості еквайєра не обов'язково повинен бути банк, це може бути якийсь платіжний сервіс, який має більш вигідні умови обслуговування.[1]

Недоліки у mPOS-терміналу теж є:

- Час обробки транзакції у таких пристроїв більше, ніж у стаціонарних.
- Немає можливості надрукувати чек. Хоча деякі моделі оснащуються міні принтером, але більшість поки такої функції не мають. Чек можна відправити тільки по SMS або переслати на електронну адресу.
- Не вийде користуватися пристроєм там, де не діє мобільний оператор чи ні доступної бездротової мережі.
- Тарифи на послуги мобільного еквайрингу можуть бути вище, ніж на обслуговування звичайних систем.
- Технологія прийому платежів не настільки надійна, наприклад, оплата може бути анульована, якщо покупець поставив підпис нерозбірливо.

Основне завдання mPOS – зайняти ту нішу, де є попит на розширений функціонал, на речі, пов'язані з додатковими операціями, додатковою візуалізацією

певних процесів. Рівень довіри до mPOS низький і люди, які розуміють, що таке карта, що таке безпека операцій по картах з великою недовірою ставляться до цього рішення в тому вигляді, в якому він існує зараз.[3]

На мою думку, mPOS відкрив новий рівень використання карток для оплати товарів та послуг на рівні малого та середнього бізнесу і найближчим часом настане його час і треба до цього бути готовими.

Також цікавий, з точки зору еквайрингу, такий продукт як платіжний термінал самообслуговування. Один з найбільших гравців на цьому ринку - Приватбанк, що має приблизно 11 тис. пристроїв. Це зручно і для клієнта, і для банку, так як це джерело комісійного доходу і є рекламою для банку. [2]

Near Field Communication, NFC – технологія бездротового високочастотного зв'язку малого радіусу дії «в один дотик». Ця технологія дає можливість обміну даними між пристроями, насамперед смартфонами та безконтактними платіжними терміналами, що перебувають на відстані близько 10 см.

Насправді технології крокують далеко вперед і з'явилися годинники і телефони з NFC, mPOS термінали. Усі інновації у сфері банкінгу гарно працюють разом та спрощують використання карток .

Щоб знижувати вартість послуг еквайрингу, потрібно популяризувати прийом банківських карт в тих галузях, де готівкові ще переважають. В цьому випадку у міру зростання безготівкового торгового обороту будуть скорочуватися і витрати для всіх учасників ринку безготівкових платежів. Прискорити цей процес можна за рахунок переходу в безготівковий торговий оборот наступних потенційно перспективних сфер - продаж авто, оренда і продаж нерухомості, підприємства з категорії мікро- та малого бізнесу. При цьому варто приймати такі рішення, які дозволять не погіршувати умови обслуговування для клієнтів і підприємств торгівлі.

Література:

1. Офіційний сайт компанії Moneris [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.moneris.com/>
2. Офіційний сайт Приватбанку [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://privatbank.ua/ru>
3. Офіційний сайт ОТП Банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://ru.otpbank.com.ua/smb/pay-me.php>
4. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.aval.ua/ru>

Беззуб Р.Ю.

*«Фінанси, банківська справа і страхування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри банківської справи Білошанка В.С.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ В УКРАЇНІ

Завдяки розвитку технологій, багато фінансових стартапів вже створили серйозну конкуренцію для банків на ринках роздрібних платежів та кредитування.

Однак, одна з останніх тенденцій у світі фінансових технологій може легко перевернути звичне поняття банківського обслуговування. Мова піде про необанки.

Відповідно до загального визначення необанк – це компанія, яка забезпечує банківський і платіжний сервіс без традиційної інфраструктури банківських відділень.

Необанкінг зазвичай включає такі функції, як класична або віртуальна платіжна картка, мобільні депозити, індивідуальні платежі з використанням телефонних номерів, електронних листів або навіть ідентифікаторів в соціальних мережах, інструменти мобільного бюджетування та цифрові квитанції в реальному часі.

Необанки, як правило, це повністю онлайн компанії, побудовані з чистого аркуша на нових технологічних платформах. Часто необанки пропонують більш високі процентні ставки, іноді комісію за обслуговування карткового рахунку, однак це завжди більш високий клас взаємодії з клієнтом і підтримки. За кордоном необанки або самі отримують банківську ліцензію, або оперують на базі одного з існуючих банків, по суті купуючи оптом послуги у фінансової організації, яка надає ліцензію, і продаючи їх в роздріб своїм клієнтам [1].

Незважаючи на те, що український ринок банківських послуг не настільки великий, як ринки європейських країн, в нашій країні вже існує безліч фінтех-стартапів, серед яких зустрічаються і необанки.

Повноцінно реалізованим стартапом у сфері “необанкінгу” на сьогодні є проект Monobank.

Основною проблемою створення необанків в Україні є проблема законодавчого регулювання. Основними нормативними актами, що регулюють дану галузь, є Закони України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”, “Про фінансові послуги та регулювання ринків фінансових послуг”, а також “Про банки і банківську діяльність”.

При цьому обсяг і вид необхідних ліцензій буде залежати безпосередньо від обсягу послуг, які передбачається надавати в рамках проекту.

Відкриття та ведення поточних рахунків на сьогоднішній день є виключно банківською діяльністю, що передбачено статтею 47 Закону України “Про банки і банківську діяльність”.

Ніяких “обмежених” ліцензій, як у Великій Британії, нашим законодавством не передбачено. Тому проект, що передбачає ведення клієнтських рахунків, можливий тільки на базі класичного банку.

Це ж стосується і випуску платіжної картки. Незважаючи на те, що картка може обслуговуватися цілком різноманітними платіжними системами, її емітентом може бути тільки банк, який уклав договір з відповідною платіжною організацією. Це передбачено статтею 14 Закону України “Про платіжні системи та переказ грошей”.

Таким чином, реалізація проекту у сфері необанкінгу в Україні повинна передбачати співпрацю з будь-яким з діючих комерційних банків.

Однак існує й інший шлях – відкриття рахунків та емісія платіжних інструментів за кордоном. Це не завадить вести бізнес і використовувати розрахунки в Україні, однак, швидше за все, буде коштувати дорожче для

стартапу і передбачати плату за обслуговування карткового рахунку вище, ніж пропонують наші банківські установи.

Третій шлях – створення нового банку в Україні з подальшим отриманням всіх необхідних ліцензій. Цей шлях закриває досить багато питань в правовому регулюванні, проте коштує дуже дорого [2].

Законодавство України суворо регулює діяльність банків і під час клієнтського сервісу.

Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затверджена Постановою Нацбанку №492 від 12.11.2003 року, наводить досить суворі норми при ідентифікації і верифікації клієнтів. Зокрема, відкриття поточного рахунку обов'язково передбачає пред'явлення паспорта і ідентифікаційного номера банківському працівнику.

Це суттєво звужує можливості відкриття нових рахунків онлайн або з мобільних додатків. Враховуючи, що організація банківських відділень, куди б міг з'явиться клієнт для відкриття рахунку, повністю суперечить самій ідеї “необанкінгу”, виходом з положення може бути безпосередня явка співробітника необанку до клієнта для проведення ідентифікації.

Всі зазначені вище вимоги законодавства, звичайно, не дозволяють на сьогоднішній день ефективно впроваджувати інновації в сфері банківського обслуговування [3].

Тим не менш, намічені тенденції в підходах Нацбанку України та інших регуляторів дають можливість очікувати на позитивні зміни у регулюванні вже найближчим часом. Вже в найближчому майбутньому національні підходи, як очічується, будуть уніфіковані з підходами PSD2.

Література:

1. Необанки: майбутнє або тупикова гілка розвитку банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/403187/neobanku-majbutnye-abo-tupykova-gilka-rozvytku-bankivskoyi-systemy>
2. Фінтех та Україна: Банк у кишені [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://evris.law/uk/bank-u-kisheni/>
3. Як банки без відділень захоплюють світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tokar.ua/read/22884>

Беседіна В.В

«Фінанси і банківська справа», 5 курс ОНУ

Науковий керівник - д.е.н., професор кафедри банківської справи Кузнецова Л.В.

ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Останні роки в світі відбувається стрімкий розвиток інноваційних технологій в усіх сферах життя людини, банки не є виключенням. Впровадження інтернет

банкінгу, мобільного банкінгу, застосування NFC-технологій, використання чат-ботів, створення банків без відділень та багато інших інноваційних рішень втілили в життя сучасні банки.

У сучасних реаліях успішна діяльність банківського бізнесу та його подальший розвиток залежить не стільки від уміння банків пристосовуватися до змін в навколишньому середовищі, скільки від активності банків у розробці та впровадженні інновацій в свою діяльність. Нові технології забезпечують ті ступені свободи і вибору, які раніше не були доступні клієнтам банку – зручність (в будь-який час і в будь-якому місці), швидкість, контроль і самостійність. Тобто формується попит споживачів на нові банківські технології, що спрощують життя клієнтів та зменшують витрати часу на здійснення звичайних операцій. Це змушує банки постійно оновлювати свої технології, продукти, систему управління, підвищувати кваліфікацію співробітників та переосмислювати підходи до мотивації праці.

Кожен банк формує свій підхід до використання інновацій, найпоширенішим та найефективнішим засобом впровадження інноваційних технологій серед банкірів вважається спільна робота з ІТ-компаніями та постачальниками; ще одним способом є відкриття спеціальних інноваційних лабораторій, але такий метод є досить затратним для банків; також проводиться спільна діяльність з навчальними закладами та стартапами.

Українська банківська система наразі знаходиться під впливом політичної та економічної криз, що суттєво гальмує можливість банків фінансувати дослідження та розробку нових технологій. Найбільше переваг у цьому напрямку є саме в іноземних банків, що мають материнські компанії в розвинутих країнах, які фінансують процеси розробки та впровадження інновацій.

Застосування банками інновацій є конкурентною перевагою на ринку, так як вона не тільки сприяє залученню нових клієнтів, а й знижує витрати банку в майбутніх періодах. Інноваційні рішення охоплюють сферу управління банком у цілому, його відділень та онлайн-офісів. Інноваційні підходи необхідні і при організації взаємовідносин з клієнтами, наприклад, при визначенні кредитоспроможності позичальників та її прогнозуванні, оскільки така оцінка є необхідною для якісного управління ризиками. Об'єктивна необхідність розробки і впровадження банками інновацій обумовлена тим, що інноваційна діяльність банків є в сучасних умовах основним механізмом підтримки рентабельності всієї діяльності банку відповідно до процесів, що відбуваються в економіці держави[1].

А отже в банках існує необхідність розробки та впровадження стратегії інноваційної розвитку.

Згідно з думкою Л.В. Кузнецової – інновації являють собою впроваджені у банківську діяльність нововведень у формі об'єктів, технологій, продуктів, що є результатом наукових досліджень, винаходів і відкриттів, і які якісно відрізняються від своїх аналогів (або не мають аналогів), тобто інноваційний продукт є результатом процесу створення нових споживчих вартостей. А новизна споживчих властивостей банківського продукту є визначальною ознакою інновації[1, с.9].

Серед актуальних обговорюваних інновацій, що можуть увійти в життя банків є заміна ПІН-коду на відбиток пальця. Йдеться мова про картки, що

містять відбитки пальців їх власників. Таку ідею просуває норвезький стартап Zwiipe, який разом з MasterCard планує випустити подібні карти. Також в найближчому майбутньому можуть з'явитися «Розумні додатки», що будуть вберігати користувача від непотрібних покупок. Банківські установи розробили спеціальні додатки, які самі можуть регулювати кількість і суму допустимих витрат. Наприклад, придбання великої кількості однакових товарів стане неможливим, тому що «розумний додаток» нагадає про ліміти. Те ж відбудеться і з черговою покупкою взуття, яку просто «заблокують», якщо нещодавно вже було здійснено придбання подібного роду.

Найцікавішим на наш погляд стане впровадження в банківську діяльність бази даних – блокчейн, у якій відсутній центр управління. Всі процеси, що відбуваються в ній, – без контролю вищих інстанцій. Наприклад, укласти в блокчейні договір можна без послуг нотаріуса, а при покупці нерухомості, орган державної реєстрації не знадобиться. Тобто, блокчейн працює без посередників, а достовірність всіх укладених угод підтверджується самою мережею та її учасниками. Такі світові банки як Goldman Sachs, JP Morgan, Credit Suisse і Barclays спільно розробляють технології блокчейну[2]. Перевага даної технології полягає в тому, що її неможливо взламатися, на відміну від банківських.

Використання блокчейна в банках відкриває досить широкі перспективи з точки зору збільшення швидкості і захищеності фінансових транзакцій, що сприяє підвищенню якості банківських послуг. Разом з тим, блокчейн задуманий як універсальний розподілений реєстр даних, в якому немає таких понять як фінансові посередники, регулятори або контроль над операціями.

Використання даної технології дає можливість банкам істотно спростити процедури ідентифікації, зробивши їх при цьому універсальними. Дані про кожного клієнта в уніфікованій формі зберігатимуться в єдиному реєстрі, доступ до якого буде у всіх банків. При цьому ніхто з них не зможе довільно вносити зміни в реєстр, а самі дані зберігатимуться одночасно у всіх. Таке рішення сприяє оптимізації взаємодії між банками та клієнтами, оскільки істотно прискорюють процеси прийняття кредитних рішень, надання банківських послуг і здійснення транзакцій. Цілком можливо, що в найближчому майбутньому банки, використовуючи блокчейн, зможуть повністю позбавити клієнтів від необхідності підтвердження особи при зверненні в будь-яку фінансову установу: як тільки клієнт буде переступати поріг незнайомого офісу, його співробітники відразу ж будуть отримувати на нього повне кредитне досьє.

Також застосування технології блокчейн у безготівковому грошовому обороті підвищує прозорість операцій. Якщо простежити історію можливості банків відстежувати рух грошей клієнтів, то спочатку банк тільки фіксував зняття грошей з рахунку клієнта, без визначення цілі, але з появою банківських карт стає відомо де відбулося зняття грошей, але не зрозуміло на що. При застосуванні системи блокчейн у протоколі буде перераховано, на які саме цілі клієнт витратив кошти. Окрім цього, всі протоколи, наприклад, щодо покупки клієнта у всіх торговельних мережах будуть зберігатись та накопичуватись. Такий підхід дозволяє перейти до цифрової технології під назвою «Big data», тобто збір, накопичення, обробка та використання великих масивів інформації. Застосування блокчейн допоможе прибрати дублюючі елементи, скоротити цикл розрахунків і

ризика, знизити операційні витрати, упередити підозрілі транзакції з відмивання грошей [3].

Компанія Visa просуває запровадження даної технології в міжбанківських взаєморозрахунках, стверджуючи, що на основі розумних контрактів та блокчейну можливо створити швидку, недорогу та надійну систему функціонування міжбанківських платежів.

Проте застосування такої технології в українських банках в найближчому майбутньому майже не можлива, так як дана технологія вимагає застосування криптовалюти, що вимагає регулювання її на законодавчому рівні, а також існує необхідність додаткового інвестування для більш глибокого вивчення блокчейну та вирішення технологічних проблем щодо його впровадження.

Одним з головних джерел конкурентоспроможності банку на банківському ринку є постійне впровадження інновацій. Адже інноваційна діяльність сприяє покращенню якості банківських продуктів та послуг, підвищує ефективність діяльності банку за рахунок зниження витрат, сприяє збільшенню частки ринку, збільшує клієнтську базу банку, оскільки споживачів банківських продуктів приваблюють нові можливості, простота та швидкість проведення операцій, інновації покращують організаційну, фінансову та управлінську роботу банків, також інновації ведуть до зниження ризиків банківської діяльності. Тому сучасним вітчизняним банкам необхідно формувати та впроваджувати інноваційні стратегії, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності банку та створює умови для його розвитку.

Література:

1. Кузнєцова Л. В. Проблеми активізації процесів розвитку банківських інновацій в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Вип. 4. С. 9-13.
2. Інновації в сфері банківських та фінансових послуг. Реалії та майбутнє [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tvoigroshi.com.ua/uk/novosti/innovacii-v-sfere-bankovskih-i-finansovyh-uslug>
3. Ю. В. Ткаченко, Л. А. Зверук Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу. *Економічна теорія та право*. Харків:Право – 2018. - № 2 (33) - С. 26-41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/2-26-41.pdf>

Бєлозьоров О. В.,

*«Фінанси, банківська справа та страхування», Зкурс
Ірпінський державний коледж економіки та права,
Науковий керівник – викладач, Деміденко Л.С.*

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У БАНКІВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

Проблеми, які виникають в політичному, соціальному та економічному житті, безпосередньо впливають на стан банківської системи. На сучасному етапі

перед банківською системою України стоять непрості завдання: відновити довіру клієнтів до банківських установ та підвищити фінансову стійкість і прибутковість в умовах невизначеності і нестабільності економіки. Цьому можуть сприяти інновації, які здатні покращати стан банківської системи в цілому.

В умовах розвитку сучасної банківської системи актуальними є ті інновації, які стосуються дистанційного банківського обслуговування, управління ризиками, удосконалення інформаційно-комп'ютерних технологій. Проте, більшість українських банків під управлінням інноваційною діяльністю розуміють вирішення поточних завдань, відкидаючи якість управління, що відповідає міжнародному рівню та загальнонаціональним потребам розвитку банківського бізнесу – зростання ефективності, конкурентоспроможності, забезпечення стабільності у діяльності банківських установ та посилення їх впливу на інноваційні процеси в економіці. Таким чином необхідно дослідити теоретичні і практичні питання економічної ефективності інноваційної діяльності банків, спрямованої на формування стратегій інноваційного розвитку банків.

Учасники фінансового ринку прагнуть йти в ногу з сучасними технологіями, орієнтуючись на інновації, тому пріоритетами для банків є: удосконалення систем кібербезпеки, впровадження програм цифрової трансформації, залучення і утримання талановитих кадрів, підвищення ефективності діяльності шляхом інновацій, інвестиції у технології для поліпшення взаємодії з клієнтами.

Інновації, що запроваджуються в банківському бізнес-середовищі, мають ряд особливостей. По-перше, банківські установи знаходяться під впливом системи регулювання та нагляду, що може обмежувати процес впровадження інновацій. По-друге, значна частина банківських інновацій є рішеннями, які запозичені із інших сфер суспільного виробництва, або викликані змінами у запитах клієнтів. По-третє, головним інструментом захисту інтелектуальної власності на інноваційні об'єкти банку є не патентний захист, а ноу-хау і авторські права. І останнє, банківські інновації базуються на прикладних, а не на фундаментальних наукових дослідженнях, що значно скорочує рівень витрат на інноваційну діяльність банків [4, с. 28].

Розробка нових банківських послуг і продуктів потребує значних змін або коригування стратегій багатьох українських банків. Вони обов'язково повинні бути цільовими, тобто спрямованими на обслуговування фізичних, юридичних осіб, бути індивідуальним або корпоративним. Внаслідок цього формуються унікальні інновації, які максимально відповідають потребам клієнта та вимогам банку [1, с. 51]

Варто зазначити, що вітчизняні банки, останніми роками, значну увагу приділяли таким інноваціям:

1. Фінансова інклюзія. Банки переходять на безпаперові технології в обслуговуванні клієнтів, які дають можливість дистанційного відкриття банківських рахунків та здійснення інших фінансових операцій. Отримувати банківські послуги дистанційно, не вистояючи в чергах, а використовуючи доступ до Інтернету та електронні документи, стало можливим завдяки системі BankID НБУ, яка насамперед спрямована на забезпечення дистанційної ідентифікації в Україні. Проект Paperless, створив умови для максимально

можливої відмови банків від паперових документів під час обслуговування клієнтів завдяки використанню цифрового електронного підпису

2. Безкарткові розрахунки через мобільний телефон. Інтернет та мобільний банкінг значно розширили банківських операцій, які доступні через ці системи. Українські банки пропонують використовувати смартфони не тільки для оплати товарів і послуг, але й для прийому платежів. Мобільний еквайрінг для бізнесу пропонують два українські банки – Райффайзен Банк Аваль (PayMeUkraine) і Приватбанк (iPay)

3. Доступність терміналів самообслуговування.

4. Режим роботи "24/7 ПАТ «Державний ощадний банк України», ПАТ КБ «ПриватБанк», АТ «УкрСиббанк» та інші банки забезпечують клієнтам багатоканальне обслуговування в даному режимі.

5. Електронна решта. Зручна послуга, коли решта в копійках переводиться на рахунок чи поповнює мобільний телефон клієнта.

6. Індивідуалізація потреб клієнтів. Застосовується переважно для VIP клієнтів банку.

7. Можливість оформити кредит через термінал. Приватбанк запровадив новий сервіс з оформлення позик готівкою через банкомати.

8. Можливість отримати кредит за допомогою SMS запиту. Компанія «Твої Гроші» організувала послугу з онлайн-кредитування за допомогою SMS-запиту.

9. Віртуальні онлайн-консультанти – чат-боти. При вході в додаток Приват24 на сторінці праворуч розміщений віртуальний інтернет-консультант, який розповідає клієнтам про банківські послуги.

10. Технології безконтактних розрахунків. MasterCard, PayPass і Visa payWave дають можливість проводити операції, просто піднісши пластикову картку до терміналу.

Відділення банків – це найдорожчий канал взаємодії банку з клієнтами. Тому зараз банки роблять все можливе, щоб звести до мінімуму контакти зі своїми клієнтами. Це дає можливість зменшити витрати на утримання відокремлених підрозділів. Сьогодні в кол-центрах і онлайн-чатах фінпослуги надають роботи, а у відділеннях банків все більше зон самообслуговування. "Безпаперові" зміни торкнулись процесів ідентифікації та верифікації клієнтів, касових операцій, обслуговування зовнішньоекономічної діяльності, документарних операцій, формування кредитної справи клієнта. Сьогодні клієнти можуть для цього використовувати дистанційні канали взаємодії з банком, зокрема з використанням електронного підпису, зокрема електронного цифрового підпису.

Вже зараз на ринку банківських послуг здійснюють свою діяльність такі онлайн-банки як Ally Bank, Discover Bank і First Internet Bank. За своїми функціональними можливостями вони нітрохи не поступаються традиційним банкам. Навпаки, вони доступні клієнтам в будь-якому місці, де є зв'язок з інтернетом. Інтернет-банки своїм клієнтам пропонують ті ж самі послуги, що й традиційні, створюючи при цьому ще й комфортні умови. Клієнтам не потрібно їздити до банківських установ для заповнення різного роду паперів. Ще однією вагомою перевагою інтернет-банків перед своїми конкурентами стане перехід на цифрову валюту. Подібного роду сервіс існує і в Україні – це MonoBank [2].

Недостатньо створювати ІТ-технології. Необхідно робити їх зручними у

використанні. Тому банкам потрібно вчити користувача використовувати ці технології, користуватися мобільним банкінгом, інтернет-банкінгом. Недостатньо просто запропонувати інноваційні послуги. Банки і уряд повинні докласти зусиль у впровадженні їх серед населення. Необхідно інвестувати не тільки в інноваційні продукти а і в людський капітал. Це дозволить виправити несправедливість щодо тих людей, які мають мало можливостей, тому що вони не живуть у великих містах. ІТ продукти надають їм можливості для освіти, для роботи, для проведення операцій, яких у них немає.

Проаналізувавши сучасні інноваційні технології запровадженні вітчизняними банками, можна зробити висновок, що впровадження банківських інновацій дозволяє підвищити продуктивність праці, ефективно використовувати ресурси, збільшити прибутки, знизити витрати і, як наслідок, підвищити конкурентоспроможність банків і банківської системи та забезпечити їх сталий розвиток у глобальному економічному середовищі. Зазначимо, що домінуючу роль у майбутньому будуть відігравати інновації соціальні, а не технологічні. Тому українським банкам доведеться вчитися ставити своїх клієнтів на перше місце в пріоритетності своїх цілей і налагоджувати більш тісні взаємозв'язки з ними.

Підводячи підсумки, необхідно відзначити, що необхідно на рівні Верховної Ради України, Національного банку, банківських асоціацій та інших регулюючих органів розробити стратегію розвитку ринку фінансових послуг. Це дасть можливість визначити основні інноваційні напрями розвитку ринку банківських послуг і методи їх підтримки, забезпечити тісну взаємодію різних сегментів ринку фінансових послуг та налагодити ефективну систему регулювання і нагляду за ринком фінансових послуг як єдиного цілого, а не окремих його сегментів. Розробка та впровадження такої стратегічної програми дасть змогу розвинути в Україні цілком конкурентоспроможний ринок фінансових послуг і його найбільшу складову частину – ринок банківських послуг, що слугуватиме стимулом і каталізатором інноваційного розвитку економіки загалом.

Література:

1. Гетьман Л.Г. Напрями розвитку інноваційної діяльності у банківській сфері. *Международный научный журнал «Интернаука»*. 2016. № 12 (22), 2 т. С. 49-54.
2. Інновації в сфері банківських та фінансових послуг. Реалії та майбутнє. URL: <https://tvoigroshi.com.ua/uk/novosti/innovacii-v-sfere-bankovskih-i-finansovyh-uslug>
3. Стратегія Національного банку України. Програма дій 2019. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=86050888>
4. Ткаченко Ю.В., Зверук Л.А. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу. *Економічна теорія та право*. 2018 № 2 (33) С. 26-41.

Білошанка В.С.,

*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри банківської справи
ДВНЗ «Київський національний економічний*

БАНКИ В ЕКОСИСТЕМІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Діджиталізація поступово стирає межі між власне банківською діяльністю та небанківськими видами діяльності, швидкість створення нових платіжних інструментів випереджає можливості пристосування до неї банківського середовища.

Банки будуть конкурувати, щоб забезпечити кращий досвід цифрового банкінгу для нових поколінь, які забудуть концепцію фізичних банків. Необхідно вже сьогодні готуватися до цього.

Екосистема цифрової економіки має в своїй основі декілька основних моментів, а саме:

- глобалізація світового економічного простору, розмиття кордонів між економіками розвинутих країн;

- високий відсоток використання нових інформаційних технологій як основа існування мережі цифрових екосистем в економіці;

- значна частка світових інвестицій в науково-дослідні проекти та технологічні стартапи, присвячені штучному інтелекту, роботизації, технології великих даних;

- фізичне зменшення інформаційних технологій, тотальний перехід в сферу мобільних сервісів і додатків;

- дискретне зберігання колосальних масивів даних дискретно в різних фізичних точках, повсюдне використання хмарних технологій;

- понад 50% всіх процесів життєдіяльності людини у фінансовій, бізнес, соціальної і побутовій сфері відбуваються у віртуальному просторі.

Таким чином, можна говорити про перехід на якісно новий рівень розвитку людства, де більшість процесів за допомогою діджиталізації втрачають свою фізичну складову, що позитивно впливає як на саму людину, так і на навколишнє середовище [1,с.5].

Digital-трансформація – це зміна мислення бізнесу в нових умовах цифрової економіки. Кращі компанії (насамперед, банки), так звана «ціфроеліта» (Digirati), поєднують активність у сфері цифрових технологій і сильне керівництво, здійснюючи перехід від просто використання ІТ до масштабної зміни бізнесу.

У сучасному банківському бізнесі керівники банків зосереджені на трьох ключових напрямках діяльності: клієнтський досвід, операційні процеси і бізнес-моделі.

В Україні дуже конкурентний ринок цифрового банкінгу – клієнти легко переходять з одного банку в інший. Крім того, вітчизняний банкінг досить молодий і легше відгукується на зміни. Тому багато гравців в «цифровому обладнанні» можуть дати фору своїм закордонним колегам. Далі, Україна – значний за обсягами інтернет-ринок: більшість населення користується Інтернетом, і велика частина клієнтів гідно оцінила переваги цифрових каналів: інтернет-банку і мобільного банку.

Отже, оскільки суспільство все більше залежить від загальнодоступних Інтернет-сервісів, банківське обслуговування майбутнього буде виглядати зовсім

інакше, при цьому більший акцент буде зроблений на децентралізовані криптографічні системи. Вартість банківських ІТ може бути знижена за рахунок використання програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом і підвищення його стійкості шляхом використання його розподіленого характеру. Перші технологічно налаштовані регулятори створять Інтернет-стандарти для регулювання і відкриють дорогу всім іншим. Це дозволить забезпечити криптографічне підтвердження платоспроможності або підтвердження особистості клієнта. Банки зможуть працювати з більшою прозорістю, а споживачі споживати з більшою конфіденційністю. Таким чином, можна навіть говорити про перехід на якісно новий рівень розвитку людства, де більшість процесів за допомогою діджиталізації втрачають свою фізичну складову, що позитивно впливає як на саму людину, так і на навколишнє середовище.

Щоб конкурувати в умовах цифрової економіки, необхідно володіти відповідною кількістю компетенцій, важлива гнучкість і ефективність, необхідно грамотно управляти портфелями проектів та здійснювати аналіз великих обсягів даних, для того щоб мати можливість приймати об'єктивні рішення 24 години на добу. Погоджуємося з думкою, що в цифровій економіці зміниться не тільки фінансовий сектор, а й сервіси та продукти, які зможуть мати цифровий вигляд [2, с.256].

В якості висновку сформулюємо наступне твердження: цифрова економіка сьогодні проникає в усі сфери управління, починаючи від оцифровки документів і до електронного уряду, це дозволяє говорити про багаторазове збільшення ринку цифрових сервісів, що неминуче призводить до інтеграції раніше розрізнених технологій, змінює банківський бізнес і дозволяє банкам відігравати суттєву роль в екосистемі цифрової економіки.

Література:

1. Добринін А.П., Черних К.Ю., Купріяновскій В.П., Сінягов С.А. Цифрова економіка – різні шляхи до ефективного застосування технологій (BIM, PLM, CAD, IOT, Smart City, BIG DATA і ін.) // INTERNATIONAL JOURNAL OF OPEN INFORMATION TECHNOLOGIES. – 2016. – № 4. – с. 4-11.

2. Корнівська В. О. Цифровий банкінг: ризики фінансової дигіталізації / В. О. Корнівська // Проблеми економіки. – 2017. – № 3. – С. 254-261.

Богашко О. Л.,

кандидат економічних наук, доцент,

Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ГОЛОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ринок банківських послуг знаходиться в стані невизначеності, коли справа стосується технологій. Приміром, сьогодні мобільний банкінг не представляє собою щось абсолютно нове. Але нині ця технологія є обов'язковою умовою для клієнтів банку, в першу чергу для молодого покоління. Це абсолютний мінімум, з яким всім банкам доводиться рахуватися. Експерти та аналітики сходяться на

думці, що банки, які не мають надійного мобільного застосування, є аутсайдерами.

Банки використовували інтерфейси прикладного програмування протягом багатьох років, але *API – програмні посередники*, що забезпечують підключення та роботу додатків, в тому числі мобільних, з серверними офісними системами – нині все частіше використовуються для надання нових послуг.

Регулятори вітають ініціативи, що забезпечують діяльність банків у відкритому форматі, і банкам доводиться за допомогою API відкривати свої системи третім особам, надаючи їм доступ до інформації про стан рахунків, і надаючи їм можливість ініціювати платежі.

Перед банками стоїть гостра потреба у якнайшвидшому впровадженні технічних нововведень, але їм, поки що, не вдалося добитися великих успіхів у сфері цифрових інновацій, використовуючи тільки внутрішні ресурси. За останні п'ять років компанії, що працюють у сфері фінансових технологій, пройшли шлях від конкурентів банків, до їх партнерів. Банки прагнуть контролювати цифровий досвід клієнтів, особливо в рамках захисту своїх брендів [2]. Однак для його контролю кредитним організаціям потрібно відкрити доступ до своїх серверів за допомогою API.

Мобільний банкінг вже не можна віднести до принципово нових технологій, але він стає простішим у використанні й надає користувачам більше функціональних можливостей. Споживачі все частіше надають перевагу мобільному банкінгу, а не стандартному банківському обслуговуванню по мірі того, як їх цифровий, призначений для користувача і клієнтський досвід стає більш досконалим та інформаційно-забезпеченим. Мається на увазі злагоджена цифрова банківська взаємодія між споживачем і бізнесом, платежі між споживачами в один клік, нові можливості, пов'язані з криптовалютою, біометричні системи аутентифікації, які не потребують введення пароля, сервіси та пропозиції, прив'язані до географічного положення, а також діалогові інтерфейси.

Штучний інтелект допомагає банкам автоматизувати процеси та підвищити якість обслуговування клієнтів. Організації починають значно спрощувати процеси за рахунок інтелектуальної автоматизації, що, у свою чергу, допомагає демонструвати корпоративні дані, які до цього традиційно були приховані в глибинах складних базових систем.

Організації традиційно пропонували продукти й послуги великим групам клієнтів, підхід до яких був однаковим, але які насправді мали істотні відмінності у купівельних звичках. Завдяки даним, стає можливо створювати сервіси та досвід, що враховують особливості й потреби кожного індивідуума.

Повністю замінити людину не вдасться, і скоріш за все, в найближчому майбутньому не варто очікувати банківських систем, що повністю знаходяться під управлінням штучного інтелекту. Проте, він допоможе автоматизувати однотипні процеси й здатний поліпшити обслуговування клієнтів за допомогою чат-ботів.

Роботи обходяться на 50-90% дешевше, ніж використання штатних і позаштатних співробітників, і банки інвестують в штучний інтелект все більше коштів з метою підвищення своєї ефективності, підтримуючи при цьому високу

якість обслуговування клієнтів. Спостерігається підвищення попиту на економічність операцій при одночасному забезпеченні виняткового рівня обслуговування при більш низьких витратах [1].

Біометричні системи вже сьогодні значно підвищують рівень безпеки. Безпека завжди була для банків приводом для занепокоєння. Тому банки шукають способи додати нові рівні безпеки у свої сервіси. Видатки на впровадження методів аутентифікації наступного покоління постійно зростають. Це пов'язано з прагненням банків завоювати «цифрову довіру» своїх клієнтів.

Клієнти стали краще ставитися до аутентифікації платежів на смартфонах за допомогою відбитка пальця. Банки будуть просувати таке ж відношення до систем розпізнавання осіб і ідентифікації користувачів за зразком голосу. З огляду на те, що клієнтам доводиться запам'ятовувати все більшу кількість паролів, системи біометричної аутентифікації допоможуть спростити процедури безпеки та нададуть більш надійні методи перевірки особистості.

Інтернет речей все ще використовується в малому масштабі. Наприклад, банки могли б використовувати радіомаяки або датчики для біометричної аутентифікації клієнта, який перебуває у відділенні банку. Отримані дані можуть потім бути передані в банкомат, який попередньо підготує параметри зняття готівкових коштів, виходячи з уподобань даного клієнта. Як тільки клієнт введе ПІН-код, він відразу ж отримає гроші. Така транзакція могла б перевершити очікування споживача і підвищити для нього привабливість Інтернету речей.

Література:

1. Богашко О. Л. Перспективи розвитку інформаційних систем і технологій бухгалтерського обліку / О. Л. Богашко // Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (25 лютого 2019 року). – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. – С. 295 – 299.

2. Богашко О. Л. Соціальний банкінг як перспективний напрям підвищення ефективності функціонування комерційних банків / О. Л. Богашко // Розвиток фінансових відносин суб'єктів господарювання в умовах динамічного зовнішнього середовища: тези Інтернет-конференції (15 листопада 2018 року). – Житомир, 2018. – С. 219 – 221.

Бондаренко Є. Ю.

*«Економічна теорія та економічна політика», 3 курс
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та
економічних методів управління Нестеренко О.М.*

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ

Банківська система України сьогодні переживає складний час через безліч соціально-економічних проблем. Але навіть в таких складних умовах невизначеності та нестабільності економіки банківська система має намагатися

функціонувати та розвиватися. Це можливо завдяки впровадженню інноваційних продуктів та послуг, які можуть поліпшити стан банківської системи України і розширити можливості банківського бізнесу країни.

В сучасних умовах інновації розглядаються не лише як спосіб збільшення прибутку, а як необхідна умова виживання і стабільного функціонування банку на ринку.

На думку зарубіжних аналітиків, серед основних світових тенденцій банківських інновацій можна виділити наступні:

1. Постійна доступність. Її практичне значення полягає в підтримці зв'язку між клієнтом та банком в будь-який день тижня, о будь-якій годині, завдяки онлайн-медіа додаткам як WeChat, Facebook Messenger, Google Hangouts та ін.

2. Соціальна цінність. Дана тенденція ґрунтується на залученні клієнтів до формування інноваційних напрямів роботи банку, покращення його клієнтоорієнтованості, створення єдиного з клієнтами бачення подальшого розвитку банку. Тенденція соціальної цінності яскраво проявляється в іноземних банках, де замість пропозиції стандартизованих рішень, віддається перевага індивідуальному підходу до кожного клієнта.

3. Інтернетбанкінг – це не лише банківські онлайн платформи, це цілі "фінансові екосистеми", які пропонуються клієнтам. Оскільки сьогодні більшість банківських операцій здійснюється за допомогою телефону, то особлива увага приділяється мобільним додаткам.

4. Банківництво без банків. Все більшої популярності набувають FinTech компанії, які створюють унікальні пропозиції та пропонують здійснення банківських послуг без безпосередньої участі банківських установ. Деякі аналітики вважають, що FinTech компанії в майбутньому зможуть повністю витіснити банки.

5. Розважальні транзакції. Банки намагаються зробити банківські операції більш «неформальними», веселими та інтегрувати банківські програми з соціальними мережами.

Як свідчать тенденції банківських інновацій, інноваційний розвиток не обмежується лише технічною складовою, він включає в себе також соціальну складову [1].

Розвиток банківських послуг в Україні має ґрунтуватися на наступних стратегічних напрямках:

1. Впровадження та подальший розвиток інновацій комфорту. В розвинених країнах банки поступово починають використовувати нові методи ідентифікації особи – біометричні дані, які мають значні переваги перед іншими методами, з точки зору доступу до інформації, так як вони точно ідентифікують людину на відміну від паролей та карт.

Наприклад, японський банк в 2012 році почав використовувати нові банкомати, які відкривають доступ до рахунку клієнта шляхом сканування його долоні.

Даний метод ідентифікації можна буде використовувати в Україні, якщо створити Єдину українську базу біометричних даних громадян. Для її створення необхідна наявність Єдиної системи бази даних, яка об'єднає бази даних клієнтів банків, мобільних операторів, різних державних

фондів. Єдина база біометричних даних дозволить зробити більш зручною та легшою роботу установ, які обслуговують клієнтів, оскільки вона буде містити актуальні данні, так як інформація буде обновлюватися щоразу, коли клієнт буде звертатися до однієї з таких установ.

2. Розширення співпраці банків з різними установами. Співпраця банків зі страховими компаніями, інтернет-магазинами та іншими установами дозволить клієнтам отримати доступ до банківських послуг з будь-якої точки країни. Тому за сприяння телекомунікаційних та інформаційних компаній доцільним є впровадження і розвиток віртуальних банків в Україні.

Перший віртуальний банк в Україні, а саме «Монобанк» був створений в 2017 році. Особливістю таких банків є те, що всі операції здійснюються онлайн, так як тут немає відділень та офісних робітників. Сьогодні «Монобанк» здійснює такі банківські операції як оформлення карт, надання кредитів, поповнення рахунків, розміщення депозитів та здійснення різних видів розрахунків.

3. Розробка стратегій розвитку банків з урахуванням міжнародного досвіду. Розвитком та удосконаленням банківських продуктів має займатися креативний підрозділ. Така практика широко використовується в зарубіжних банках у вигляді «Креативних лабораторій». В Україні також можливе створення таких підрозділів, які будуть сприяти розвитку банківських інновацій країни [2].

Отже, банківська система України намагається слідкувати за світовими тенденціями банківських інновацій та впроваджувати їх в свою діяльність, адже банківські інновації являються ключовою силою, яка здатна забезпечити подальший розвиток банківського сектору України. Впровадження інновацій та реалізація наведених стратегічних напрямів розвитку банківських послуг забезпечить ефективне функціонування банківського ринку.

Література:

1. Бондаренко Л.П. **Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку** [Електронний ресурс] / Л.П. Бондаренко, М. П. Політило // Інвестиції: практика та досвід. – 2018.— № 3. – Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/?n=3&y=2018>
2. **Дем'янчук М. А.** Стратегічні напрямки розвитку електронних банківських послуг на основі використання сучасних технологій в Україні [Електронний ресурс] / М. А. Дем'янчук, Є. В. Сургай // Молодий вчений. — 2018. — №11. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/97.pdf>

Василенко А. В.

*«Фінанси, банківська справа і страхування», 2 курс
ДТЗЕ імені Є.О. Патона*

Науковий керівник: викладач вищої категорії - Рогульська О.О.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПОСЛУГ

Термін «інновація» (походить від англ. Innovation – нововведення, новина, новаторство) означає «інвестиції в новацію». У свою чергу, термін «новація» (від лат. Novation – зміни, оновлення) являє собою дещо нове, чого раніше не існувало [1].

Банківські інноваційні інформаційні технології – це технології пов'язані із трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науковотехнологічних досягнень у нові чи покращенні банківських продуктів та послуг, в оновленні чи вдосконаленні банківського технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до реалізації продуктів і послуг, їх адаптацію до актуальних вимог клієнтів. Інноваційний комплекс банку необхідно розглядати як обов'язковий елемент системи банку разом з такими елементами, як підсистема інвестиційного розвитку, підсистема управління ризиками, підсистема управління активами, пасивами тощо [2].

На сьогодні в банківському секторі України найбільш розповсюдженими є такі основні види інноваційних інформаційних технологій:

1) мобільний банкінг – дозволяє здійснити більшість операцій із власними рахунками, контролювати залишок по рахункам, платежі, перекази коштів, кредити однієї фізичної особи іншій тощо. Мобільний телефон може замінювати пластикову картку як засіб платежу. Саме за допомогою чіпів, які вбудовані у телефон, буде відбуватися ідентифікація клієнта.

2) Інтернет-банкінг – на сьогодні пропонується клієнтам більшістю банків. Для банків це відкриває великі можливості, тому експерти роблять основну ставку саме на розвиток віддаленого банкінгу;

3) «зона 24» – за допомогою цієї технології клієнт може самостійно керувати своїми рахунками, одержувати консультацію фахівця call-центру, залишати заявку на одержання послуги, записатися на обслуговування в будь-яке відділення банку. Практично кожна «зона 24» оснащена банкоматом, модулем поповнення готівкою, телефоном доступу до інформаційної служби. Цей напрямок інформаційної технології продовжує вдосконалюватися;

4) POS-термінали в торговельних мережах [3].

На сьогоднішній день банківський сектор є однією з найбільш сприятливих сфер для впровадження сучасних інформаційних технологій. Майже всі завдання, що виникають у процесі роботи банку, піддаються автоматизації. Крім того, інформаційні технології дозволили збільшити кількість і мобільність послуг за рахунок появи нових продуктів – електронних платіжних засобів.

В Україні рівень інноваційного потенціалу банків є достатнім, але на сучасному етапі не реалізується в повному обсязі через складну економічну ситуацію в країні. Українські банки, як правило, залучають досвід своїх західних партнерів, що унеможливорює набуття власного досвіду унікальних розробок, але скорочує витрати на створення нових продуктів [4].

У 2016 Приватбанк посів перше місце в рейтингу інноваційних компаній України за версією сайту forbes.net.ua [5].

ПриватБанк є одним з найбільш інноваційних банків України, він пропонує такий спектр послуг як:

1. Пластикові картки - Приватбанк є лідером за кількістю клієнтів, котрі використовують пластикові картки. У зв'язку з цим вважаємо доцільним покращити як сам продукт, так і способи його надання.

2. Мобільний банкінг - досить розвинена і поширена система.

3. Обслуговування через банкомати - мережа банкоматів у Приватбанку.

4. Термінали самообслуговування - поширений Приватбанком спосіб обслуговування, яким можуть користуватися як фізичні так і юридичні особи.

5. Інтернет-банкінг - найбільш функціональний вид банківського обслуговування Приватбанку, що функціонує більше 10 років [5].

З метою забезпечення інноваційного розвитку доцільним є формування концепції управління інноваційним розвитком як на рівні окремих банків, так і на рівні НБУ. Оскільки реалізація концепції інноваційного розвитку залежить від здатності банків активно впроваджувати інноваційну політику, необхідно забезпечити високий рівень ефективності управління, контролю, управління ризиками, високу якість обслуговування клієнтів, високий рівень розвитку інфраструктури та інформаційного потенціалу [6].

Література:

1. Вікіпедія. Інновація, – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до енциклопедії: <https://uk.wikipedia.org>

2. Деменков М. С. Інтернет-технології в обслуговуванні клієнтів банку / М. С. Деменков // Банківська справа. -2009;

3. Лакоснік Є. // Банківські інновації на ринках, що розвиваються // Банківська практика за кордоном. – 2015. – № 7.

4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] - Режим доступу:<https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

5. Офіційний сайт ПАТ КБ «Приватбанку» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://privatbank.ua>.

6. Резниченко Є. Онлайн-банкінг від українських банків: що пропонують у 2013 році: [Електронний ресурс] / Є. Резниченко. – Режим доступу: <http://ua.prostobank>.

Ващук Ірина

*студентка гр. ФБС-22 факультету банківського бізнесу ТНЕУ
Науковий керівник -
к.е.н., доц. кафедри банківської справи ТНЕУ Юлія Галіцейська*

ІННОВАЦІЙНІ ТРЕНДИ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Банківська діяльність в сучасних умовах є диверсифікованою і однією з найбільш динамічних галузей економіки. Це ускладнює визначення поняття «банківська інновація».

Загалом, банківські інновації можна визначити як результат інноваційної діяльності банків, що призводить до створення нового продукту, послуги або технології. Ця діяльність пов'язана зі зміною середовища банківського сектору і

призводить до реорганізації бізнес-процесів і створення нових ресурсів, що призводить до збільшення стратегічних конкурентних переваг банку.

Тематиці банківських інновацій присвячено багато досліджень і публікацій як українських, так і закордонних економістів, що ще раз підтверджує актуальність цього напрямку дослідження. Інноваційність відіграє для банків надзвичайно важливе значення, оскільки окреслює напрями подальшого розвитку усього банківського сектору в цілому.

Саме на інноваційних технологіях та ідеях базується стратегічне орієнтування банківських установ, а отже банківські інновації виступають і метою, і необхідною умовою довгострокового функціонування банківського ринку.

Згідно з дослідженнями закордонних аналітиків найважливішими глобальними тенденціями банківських інновацій сьогодення є такі:

1. Безконтактні платежі

Сучасні технології безконтактних платежів, такі як MasterCard, PayPass і Visa payWave, дозволяють проводити операції просто піднісши пластикову картку до терміналу. Здається нещодавно тільки дізналися про їхнє існування, та сьогодні це є звичним для нас.

Більшість українських торгових мереж підтримують технологію PayPass. Керівники українських банків пропонують своїм клієнтам випуск кредитних і дебетових карток з можливістю таких безконтактних операцій.

2. Біометричні технології

Японська банківська компанія Ogaki Kioritsu Bank, LLC в 2012 році запустила нові банкомати, які дозволяють клієнтові отримати доступ до особистого рахунку, шляхом прикладання долоні до сканера. Крім того, деякі банківські установи успішно використовують засоби ідентифікації шляхом порівняння розташування очей клієнта з фотографією в паспорті. Ця процедура дозволяє захистити клієнта від шахраїв.

У «розумному місті» Інчжуань ваша банківська картка - це ваше обличчя. Наприклад, при оплаті проїзду в усьому міському транспорті встановлюється система ідентифікації кожної особи і оплата здійснюється при вході в транспорт автоматично.

3. Розважальні операції.

Популярний тренд світових банків намагатися зробити банківські транзакції більш "неформальними", а також інтеграції банківських програм з Facebook, Instagram та іншими (наприклад, аплікація Moven при перевищенні банківських лімітів розбиває скло екрану телефону власника).

4. Постійна доступність.

Можливість здійснювати банківські транзакції 24 години на добу 7 днів на тиждень уже не інновація, але загальноприйнята послуга банків. Проте банки йдуть далі на зустріч своїм клієнтам, пропонуючи здійснювати зв'язок зі своїми клієнтами через будь які онлайн медіа такі, як WeChat, Facebook Messenger, Google Hangouts та інші.

5. Інтернет банкінг.

Це не лише банківські онлайн платформи, це цілі "фінансові екосистеми", які пропонуються клієнтам (наприклад виклик автобанкомату від Idea Bank або

банківський мобільний додаток, який керується голосом, для водіїв від СаїхаBank). Особлива увага приділяється мобільним додаткам, оскільки телефон стає основним інструментом для здійснення більшості банківських та інших розрахункових операцій.

6. «Розумні додатки»

Банківські установи розробили спеціальні програми, які можуть регулювати розмір і прийнятні витрати. Наприклад, ви не зможете придбати величезну кількість одиниць товару, тому що "розумна програма" нагадає вам про ліміт. Те ж саме відбудеться з наступною покупкою (до прикладу верхнього одягу), яку просто "заблокують", якщо ви здійснювали покупку подібного роду зовсім нещодавно.

Можна дійти висновку, що інновації як сфера діяльності, а отже, і банківські інновації зокрема, активно розвиваються. Те що було інноваційним декілька років тому, зараз вже набуло масового характеру. А отже, важливим є "тримати руку на пульсі" нових впроваджень та ідей, особливо таких, які вже використовуються закордонними банківськими установами, а у нас ще маловідомі.

Література:

1. Ткачук В. О. Інноваційна політика банків на ринку банківських послуг / В. О. Ткачук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – № 2. – С. 43-51. 4.

2. Кривич Я. М. Поняття банківських інновацій та їх класифікація / Я. М. Кривич // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ». – Суми, 2007. – Випуск 22. – С. 104–111.

3. Пантелєєва Н.М. Інтелектуальні технології для розвитку інноваційного потенціалу банківської системи / Н.М. Пантелєєва // Теоретичні та практичні аспекти економіки приватної власності. — 2012. — Вип. 1. — С. 237—242. 5. Рахман М.С. Маркетингові інновації

4. Шуба М.В. Світові тренди банківських інновацій / М.В. Шуба, А.О. Рудник // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". — №12. — 2015. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4638>

5. Золотарьова О.В. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх впровадження в Україні / О.В. Золотарьова, А.А. Чекал // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. — 2016. — Вип. 16. — С. 112—115. 3. Лапко О.О

6. Groenfeldt T. Banking innovations in the USA / T. Groenfeldt // Banking technology. — 2017. — Available at: <http://www.bankingtech.com/751512/analysis/banking-innovation-in-the-us/>

7. Kearney A.T. Going digital: the banking transformations road map / A.T. Kearney // Thesis work of A.T. Kearney. — 2016. — Available at: <https://www.atkearney.com/documents/10192/>

Ганзюк К.І.

*Фінанси, банківська справа та страхування, II курс,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів та обліку Ганзюк С.М.
Дніпровський державний технічний університет*

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Сучасний рівень складності економічної системи вимагає від банківського сектора пропозиції дедалі більшого числа послуг своїм клієнтам. За останніх десять — двадцять років банківська справа в багатьох країнах світу вийшла на якісно новий рівень, який, зокрема, передбачає охоплення більшості населення банківськими послугами.

До відомих сучасних послуг комерційного банку можна віднести:

- гарантії та поручительства;
- трастові послуги;
- факторингові послуги;
- послуги форфейтингу;
- лізингові послуги;
- банківські послуги в Інтернет просторі;
- фінансовий інжиніринг.

Безперечно, що так само, як всі інноваційні продукти, у порівнянні з традиційним банківським обслуговуванням нетрадиційні банківські послуги, зокрема — телебанкінг, мобільний банкінг, інтернет-банкінг, тощо — надають вагомі переваги, як банківській установі, так й споживачу:

- значно підвищується ефективність роботи як банку, так і клієнтів;
- знижуються витрати на залучення нових клієнтів;
- швидкість обслуговування клієнтів обмежується не кількістю та спроможністю окремих філій та відділень банку, а чинниками, якими значно легше управляти, зокрема потужністю комп'ютерної мережі;
- підвищується якість роботи з клієнтами банку.

Комерційні банки виконують послуги зі збереження цінностей: надають в оренду сейфи клієнтам, здійснюють операції зі збереження цінних паперів з одночасним отриманням з них доходу, погашення облігацій із закінченим строком дії, обміну цінних паперів, їх купівлі та продажу, отримують кошти за заставними листами [1].

Проте, незважаючи на такий широкий спектр банківських послуг, як традиційних, так і новітніх, нікого здивувати їхнім використанням уже неможливо. Адже, із стрімким розвитком економічної системи комерційний банк повинен пропонувати і використовувати в своїй діяльності набагато більше можливостей впровадження сучасних інновацій та технологій, з метою забезпечення розширення кола клієнтів та виокремлення своїх послуг на банківському ринку.

Варто також зазначити, що банківські послуги відрізняються від традиційних форм банківського обслуговування. Якщо кредитування або інвестування економіки збагачується за рахунок внутрішнього змісту, застосування нових більш досконалих форм того чи іншого виду банківської діяльності, то банківські послуги належать до інноваційних банківських продуктів. Вони виникають відповідно до вимог ринку і можуть поєднувати як існуючі банківські операції, так і бути принципово новими.

В залежності від впливу на поведінку споживачів для тих комерційних банків, які використовують новітні послуги, вони поділяються на адаптивні, функціональні та фундаментальні інновації. Зокрема, адаптивні інновації мають на меті мінімізацію змін в продукті чи послугі і не вимагають ніяких змін у поведінці споживачів; функціональні інновації припускають збереження функції послуги, але характер реалізації функції змінюється; фундаментальні мають на меті реалізацію нової концепції чи ідеї, у результаті якої виникають нові функціональні можливості [2].

Кожна з цих інновацій формує ту чи іншу інноваційну послугу комерційного банку, яка має ті чи інші особливості та характерні ознаки.

Останнім часом спостерігається тенденція у банківській діяльності максимального залучення засобів автоматизації щодо надання банківських послуг. Так, ще декілька років тому для оплати рахунків споживач вимушений був користуватися касовими обслуговуванням, що значно підвищувало час надання послуги. Зараз ці послуги надаються через термінали банків, або через мережу Інтернет. Безумовно, з позиції банку впровадити таку послугу у короткий термін не можливо, оскільки технологічний процес надання таких послуг має проектний характер. Якщо у традиційному розумінні для впровадження банківської послуги необхідно розробити технологію її надання, то для впровадження послуги самообслуговування банк повинен розробити автоматизовану систему її надання, що потребує суттєвих витрат часу та ресурсів.

На сьогодні виділяють чотири основних різновидності віддаленого банкінгу:

1) телефонний банкінг, коли за допомогою мобільного телефону можна виконати безліч банківських операцій ;

2) відеобанкінг — це телеміст, який працює між клієнтами і комерційним банком, за допомогою спеціальних пристроїв, обладнаних телемоніторами, клієнт може поспілкуватися зі службовцем комерційного банку і здійснити необхідні операції;

3) Інтернет-банкінг — коли клієнти використовують цю систему для управління банківськими рахунками;

4) РС-банкінг, коли доступ до рахунка комерційного банку здійснюється за допомогою персонального комп'ютера. В Україні ця система відома як «Банк-клієнт», яка дає можливість комерційному банку продавати, а клієнту отримувати максимальний спектр банківських послуг. У перспективі таке обслуговування клієнтів комерційними банками стане основною формою банківських послуг.

Інноваційною технологією, яка вже сьогодні проходить випробування, можна назвати безпроводну технологію NFC (Near Field Communication). NFC можна дослівно перекласти як «зв'язок в ближньому полі», в основі якого лежить використання ідеології передачі даних по радіоканалу на короткій відстані. NFC

працює по аналогії з WI-FI і Bluetooth. Вона забезпечує зручну, надійну та захищену передачу даних по радіоканалу на короткі відстані між різними електронними пристроями [1].

Найпоширенішим в світі пристроєм із NFC-інтерфейсом сьогодні є мобільні телефони. Ці телефони можна використовувати в якості банківської пластикової картки для роботи з банкоматами. Клієнт ставить телефон біля банкомату, який ідентифікує особу власника телефону і зчитує інформацію прямо з нього. Однією із найголовніших переваг використання таких телефонів є те, що вони можуть зберігати інформацію про декілька банківських карток, що дозволяє споживачу не носити з собою пачку пластикових карток. На сьогоднішній день NFC технології вже активно використовуються в Японії.

Отже, освоєння сфери інноваційних банківських послуг є перспективним напрямком діяльності українських банків. Надання банківських послуг переважно не пов'язано з ризиками діяльності банку, не потребує залучення додаткових коштів та відчуження ресурсів банку, не передбачає формування нових резервів. Розширення спектра банківських послуг надає змогу краще задовольнити потреби клієнтів, розширити дохідну базу банків, сприятиме стабілізації банківської системи країни та підвищенню її ролі в економіці держави.

Література.

1. Костюченко О.А. Банківське право: підручник [Текст]/ О. А. Костюченко. – К.: ВД «Професіонал», 2002. – 544 с.
2. Охлопков А. В. Банковские инновации и особенности их реализации в современном банковском секторе России. – [Електронний ресурс] / А. В. Охлопков. – Режим доступу: <http://www.ini21.ru/arhiv/1-2-11/1217.php>

Грушицька А. І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
Одеський національний економічний університет*

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри банківської справи Коваленко В. В.

СКОРИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТІ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Стрімкий розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій та впровадження різноманітних інновацій у світі сприяв появі нової системи економічних відносин - цифровій економіці. Поточні тенденції розвитку суспільства підсилюють потребу отримувати лише найнеобхіднішу інформацію за декілька секунд, не перевантажуючись супутньою інформацією, головним стає принцип доступу до інформації лише «одним натисканням пальця».

У після кризовий період в банківському секторі економіки значна роль приділяється організації ефективної системи ризик-менеджменту, вдосконаленню методів оцінки кредитного та операційного (в аспекті шахрайства) ризику. Відбувається суттєве розширення баз даних бюро кредитних історій, що робить цю інституцію значимою для кредитного ризик-менеджменту [1].

Сьогодні вкрай важко переоцінити роль скорингових технологій у структурі посткризового кредитного ризик-менеджменту в українських банках, тому використання скорингових технологій на різних етапах відносин між позичальником та кредитором є актуальним та перспективним.

Використання скорингових технологій протягом всього життєвого циклу кредиту дозволить приймати більш адекватні та обґрунтовані рішення, які можуть бути ефективно автоматизовані.

Існують певні ключові фактори, що пояснюють успішність скорингової моделі [2], а саме: неупередженість оцінки (скоринг відмежовує суб'єктивність оцінок, традиційно пов'язану з кредитними рішеннями); стандартизація кредитних оцінок; можливість автоматизації; контроль (завдяки стандартизації кредитних операцій банкам не важко контролювати і відстежувати ефективність кредитних рішень); зростання доходності (автоматизація знижує витрати на ручну обробку заявок на кредит до мінімуму).

Можна виділити наступні типи скорингу відповідно до цілей, які ставить перед собою банк [3]: application-скоринг (скоринг заявок на кредит); collection-скоринг (скоринг стягнення); behavioral-скоринг (скоринг поведінки); pre-sale (передпродажний скоринг); response (скоринг відгуку); attrition (скоринг утримання); fraud-скоринг (скоринг шахрайства).

Як правило, скорингова модель будується на основі різноманітних класифікаційних методів, таких як: статистичні методи, в основі яких лежить дискримінаційний аналіз; дерево класифікації; лінійне програмування; нейронні мережі; генетичні алгоритми; методів найближчих сусідів та ін. [3].

При оцінці кредитоспроможності позичальника ключовою складовою скоринг-моделі є набір характеристик, на основі яких робиться висновок про можливість видачі кредиту клієнту.

У практиці більшості американських банків стало популярним використання «правила п'яти сі» для оцінки позичальника: 1 C (*customer's character* – характер позичальника) – репутація позичальника, ступінь відповідальності, готовність і бажання сплатити борг; 2 C (*capacity to pay* – фінансові можливості) – припускає ретельний аналіз доходів і витрат позичальника і перспективи їхнього розвитку в майбутньому; 3 C (*capital*) – капітал, майно; 4 C (*collateral*) – забезпечення позики, достатність, якість і ступінь реалізуваної застави в разі непогашеної позички; 5 C (*current business conditions and goodwill* – загальні економічні умови) – визначають діловий клімат у країні і впливають на становище банку і позичальника. Перераховані критерії «сі» іноді доповнюють шостим критерієм – 6 C (*control*) – моніторинг законодавчих основ діяльності позичальника і відповідність його стандартам банку [1].

Розглянемо процес обробки даних потенційного позичальника на прикладі модуля Deductor Credit Scorecard Modeler, який на думку вчених найбільш повно відповідає вимогам сучасного конкурентного середовища банківського сектору [4]. Цей модуль дозволяє полегшити прийняття рішення щодо видачі кредиту навіть для працівників з базовою підготовкою та недостатнім досвідом роботи.

Deductor Credit Scorecard Modeler – галузеве бізнес-рішення, побудоване на базі аналітичної платформи Deductor. Воно застосовується у відділах роздрібного ризик-менеджменту в банках і фінансових організаціях. Deductor CSM дає

можливість автоматизувати весь процес розробки кредитних скорингових карт (анкетний, поведінковий і колекторський скоринг), вибрати оптимальну карту й запровадити її в конвеєр кредитних заявок [4]. В системі вже вбудований набір готових сценаріїв, що включають кращі та перевірені технології кредитного скорингу у світовій практиці.

Система дає можливість аналітику пройти весь цикл побудови скорингової карти: від підготовки даних до моделювання й формування спеціалізованої звітності. За допомогою Credit Scorecard Modeler можна значно скоротити час на розробку скорингової карти завдяки: – централізованому джерелу для зберігання даних і моделей; – єдиному інструменту на всіх етапах роботи ризик–аналітика; – автоматично формованій звітності для прийняття рішень на вибір та оцінку скорингових карт [4].

Рішення Credit Scorecard Modeler включає 5 модулів. Після завантаження скорингових вибірок у сховище даних універсальної структури, аналітикові, за допомогою набору налаштованих сценаріїв [4], стає відразу доступна вся функціональність Credit Scorecard Modeler, що включає:

- фільтрацію, сортування й перерозподіл даних портфелів кредитів;
- дослідження життєвих циклів рахунків: вінтажний аналіз, матриці міграції, Roll Rates;
- підготовку даних: розрахунок Wo , IV , автоматичне квантування, Fine&Coarse Classing, визначення «гарних»/«поганих» рахунків, семплінг, сегментацію;
- моделювання: логістичну регресію, дерево рішень, нейронні мережі;
- настройку скорингової карти: масштабування в галузевий стандарт, методи Reject Inference, виправлення на апіорні ймовірності;
- графіки й звіти: KS, Gini, ROC– і CAP–криві, крива стратегії й ін. ;
- результат роботи аналітика – скорингова карта – завантажується в сховище даних.

Використання скорингової системи оцінки кредитоспроможності позичальників-фізичних осіб на базі сучасного модулю Deductor Credit Scorecard Modeler дозволить банкам вдосконалити систему організації ризик-менеджменту та мінімізувати кредитний ризик.

Отже, активне впровадження скорингових систем у практику українських банків буде корисним як для самих банків щодо мінімізації кредитних ризиків банку та побудові довгострокових та довірливих стосунків з клієнтами, так і для позичальників, для яких скорингова система дозволить значно скоротити час для прийняття банком рішення щодо видачі кредиту.

Література:

1. Камінський А. Б. Скорингові технології в кредитному ризик-менеджменті / А. Б. Камінський, К. К. Писанець. // Бізнесінформ. – 2012. – №4. – С. 197–201.
2. Кузнецова Н. В. Скорингові технології оцінювання ризиків шахрайства в банківській діяльності [Електронний ресурс] / Н. В. Кузнецова – Режим доступу до ресурсу: <http://ceur-ws.org/Vol-1813/paper8.pdf>.

3. Лункіна Т. Використання скоринг моделі при управлінні ризиками споживчого кредитування [Електронний ресурс] / Т. Лункіна, К. Вельховацька // Ефективна економіка. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3792>.
4. Поляруш І. М. Скоринг, як вдосконалений механізм оцінки потенційного позичальника банком - демонстрація процесу обробки даних [Електронний ресурс] / І. М. Поляруш – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2015/37.pdf.

Дашивець І.О.

*«Фінанси банківська справа та страхування», 3 курс
ДТЗЕ імені Є.О. Патона*

Науковий керівник - викладач вищої категорії Рогольська О.О

АКТУАЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах розвитку економіки України важливе місце займають інновації. Інноваційна діяльність передбачає цілий комплекс науково-технічних, організаційно-економічних і фінансових заходів. Банківська система забезпечує ефективний розвиток і функціонування усіх галузей господарської системи України, регулює потоки грошових коштів, створює передумови для розширеного відтворення економіки. Саме тому підвищення інноваційного потенціалу банківської системи є актуальним.

Сьогодні в банківській сфері загострюється необхідність активного впровадження інноваційних банківських продуктів і послуг, адже в умовах нестабільної економіки і політичної ситуації в державі залучення ще більшої кількості клієнтів постає головним завданням. Банківські інновації не лише дозволяють залучити клієнтів, вони також підвищують рівень конкурентоспроможності банку, виділяють його серед інших банків, сприяють задоволенню потреб клієнтів, що швидко змінюються під впливом науково-технічного прогресу. [1]

Виникнення інновацій в банківському секторі викликано процесами інтеграції, та глобалізації – відкриття державних кордонів для економічних і політичних процесів та явищ і розвитку єдиного економіко-політичного простору; необхідністю отримання прибутку, що спричинене в свою чергу головною метою діяльності банку як економічного інституту – одержання комерційної вигоди.[2]

Фінансові інновації банківської діяльності – це новітні продукти та послуги в традиційній банківській діяльності, зокрема, кредитній та нових сегментах: нововведення на ринку фінансово-грошових інструментів; надання якісно нових послуг фінансового посередництва задля зменшення витрат та ефективного управління активами та пасивами; управління готівковими потоками та впровадження, використання та удосконалення нових інформаційних технологій, тому ця тема є актуальною.

Суть технологічних інновацій полягає в оновленні та вдосконаленні існуючих технологій надання банківських послуг, технологічного, технічного та програмного забезпечення, обробки та захисту інформації.

Організаційно-структурні інновації включають умови для більш повного обслуговування та задоволення потреб клієнтів у нових послугах; покращення якості та ефективності обслуговування клієнтів та функціонування самої установи; дотримання оптимального співвідношення у наданні як традиційних, так і новітніх послуг та продуктів; взаємозв'язок та взаємодія внутрішніх та зовнішніх складових інноваційної банківської діяльності.

Банківські інновації мають певні особливості:

- наявність впливу жорсткої системи регулювання банківського бізнесу, що може гальмувати темпи інновацій;

- більшість банківських інновацій ґрунтуються на прикладних, а не фундаментальних наукових дослідженнях, що скорочує затрати банківських установ на інноваційну діяльність;

- значна частка інновацій в банківському секторі є продуктами інноваційних рішень інших галузей суспільного життя або мотивовані зміною попиту з боку клієнтів [3]

Сьогодні банківська інновація в Україні виражається найчастіше у виникненні нових банківських продуктів. Банківський продукт – це такий набір модифікованих банківських операцій, зміст яких полягає у задоволенні потреба споживачів. Такий підбір можна представити як нову банківську послугу або набір послуг, які слугують для вирішення заданих потреб клієнтів, а також задоволення їхнього попиту в комплексному обслуговуванні. Виходячи з цього, можна стверджувати, що новітнім банківським продуктом можна вважати:

1) самостійно винайдений банком продукт, який направлений на задоволення потреб споживачів і який не має висококонкурентних аналогів на ринку послуг, які надає банк;

2) продукт, який створений на одному ринку, але вперше продається на іншому;

3) пакетний продукт – це такий продукт, в якому застосована комбінація раніше винайдених банківських послуг, проте вона вперше застосовується на відповідному ринку;

4) продукт, що вже є на ринку, і коли один з елементів змінений або удосконалений методом, який вперше використовується на цьому ринку.

Новітній банківський продукт чи технологія – це банківське рішення, яке вперше запускається на ринок, або є новим для банківської установи, яке пропонується клієнтам.

На основі проведеного дослідження щодо розвитку інноваційних банківських послуг в фінансових установах України можна зробити наступні висновки: банківська система України знаходиться на етапі активного розвитку, так само як і банківські інновації. Банківський ринок є сприятливим для впровадження нових інноваційних технологій, продуктів та послуг, про те є перешкоди, які є на шляху нововведень та недосконале законодавство, тощо. [4]

Література:

1. Аврамчук Л. А. Інноваційні підходи до залучення депозитів банками як основного джерела фінансування / Л. А. Аврамчук, І. С. Сьомкіна // - 2013 - Вип. 181(2). - С. 10-14.

2. Борисюк О.В. Фінансовий ринок України : тенденції розвитку в умовах глобальних викликів / О. В. Борисюк // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - Випуск 7 . – 2017.- С.239-242.

3. <https://docviewer.yandex.ua/>

4. http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19547/1/Baranyuk_M.V.BSm-21.pdf

Дзюблюк О. В.

д.е.н., проф.

Тернопільський національний економічний університет

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Одним із ключових завдань сучасної економічної політики держави має бути відновлення інноваційного потенціалу країни, з тим щоб можна було не тільки створювати окремі зразки наукомістких, технічно складних виробів, але і забезпечувати можливості розробки і реалізації сучасних інвестиційних проектів, котрі б дозволяли виробляти і реалізовувати інноваційну продукцію на внутрішньому і світових ринках. При цьому ефективність використання науково-технічних досягнень визначається як рівнем наукових досліджень і розробок, так і комплексом певних технічних, виробничих, організаційних, маркетингових, фінансових операцій, які становлять інноваційний процес і є його невід'ємними елементами.

Особливо відчутною є динаміка цих процесів у фінансовій сфері, де систематичне впровадження новітніх продуктів і технологій є запорукою успішності реалізації бізнес-моделей та ефективного завоювання й утримання відповідних сегментів фінансового ринку. Інноваційна стратегія фінансових посередників, головне місце серед яких звісно належить банківським установам, направлена насамперед на оптимізацію управління ресурсним потенціалом, краще задоволення наявних потреб клієнтів, а також розробку й технічне вдосконалення послуг для адекватної відповіді на усе нові запити клієнтури відповідно до економічних змін у глобалізованому середовищі.

Головним стимулом інноваційних перетворень у банківській сфері є специфіка її розвитку в умовах глобалізації та конкурентної боротьби, а також необхідність протистояння високим ризикам бізнесової діяльності та усе зростаючим загрозам розгортання глобальних фінансових криз. Тому необхідною умовою успішного розвитку банків у даний час стає впровадження інноваційних банківських продуктів, зміна концепції їх просування до споживача, а також модернізація організаційних структур і систем внутрішнього контролю, що сприяють підвищенню швидкості проходження управлінських рішень та формуванню ефективної системи банківського ризик-менеджменту. Інновації у даних сферах дозволяють забезпечити підвищення лояльності клієнтів, зниження витрат праці та підвищення ефективності діяльності банку.

Іманентною ознакою сучасного фінансового ринку стало його інтегрування у міжнародний інформаційний простір, унаслідок чого комп'ютеризація та інформатизація глобальних ринків та цифрові технології сприяли революційним змінам у банківському бізнесі та появі новітніх банківських послуг. Крім того, розвиток інформаційних технологій сприяв активізації принципів змін і в умовах надання традиційних банківських послуг в усьому світі, адже усе більша кількість банків переходить до управління рахунками із використанням можливостей інтернету, що практично повністю змінює існуючий ландшафт фінансових ринків та підходить до організації операційної діяльності самих банків.

Як наслідок, у багатьох розвинених країнах відбувається перехід від класичної філіальної моделі до моделі дистанційного банківського обслуговування і усе більше банківських операцій проводиться клієнтами без візиту в банк. У зв'язку із такими тенденціями бізнес-модель у банківському бізнесі усе більше ґрунтується на перенесенні центру ваги на дистанційне банківське обслуговування, а функції існуючої роздрібної мережі поступово звужуються і банківські філії усе більше перетворюються на спеціалізовані сервіс-центри із розширенням зон самообслуговування клієнтів.

Цінність таких змін для споживача банківських послуг полягає в тому, що вони розширюють часові та просторові рамки, в яких клієнт може здійснити банківські операції, адже за таких умов зникає необхідність підлаштовування під конкретний графік роботи банківської установи, позаяк її сервер зазвичай доступний цілодобово без перерв на обід, вихідних і святкових днів. При цьому клієнт банку фактично проводить самостійну роботу зі своїми рахунками, що означає усе більший перерозподіл навантаження усередині самого банку від економічно малоефективної операційно-касової роботи в бік вискоелективної праці менеджерів, що займаються кредитними, трастовими, консалтинговими та іншими видами банківських послуг. Як наслідок, за рахунок економії на витратах такі банки можуть пропонувати більш вигідні відсоткові ставки і умови обслуговування. Адже при відносно невеликому вкладенні коштів та утриманні меншого штату співробітників перед банками відкривається можливість обслуговування великих територій та груп клієнтів. Ці ж самі тенденції навіть іще більшою мірою стосуються також іншого напрямку банківських інновацій, пов'язаного із появою віртуальних банків, що працюють з клієнтами виключно через мережу інтернет і не мають власної філіальної сітки.

Ще один важливий аспект банківських інновацій полягає в тому, що глобалізація та інформаційні технології змушують банки конкурувати з широким колом небанківських фінансових посередників, що вимагає від банківських установ у боротьбі за утримання клієнта і відповідних сегментів фінансового ринку здійснювати перманентний пошук і пропонувати усе ширший спектр банківських послуг, здатних задовольнити зростаючі запити клієнтури. До них, зокрема, належать мікрофінансування, інноваційні фінансові інструменти строкового ринку, включаючи його валютний сегмент, технологічно удосконалені безготівкові розрахунки фізичних осіб, інструменти хеджування фінансових ризиків та ряд інших. Це означає, що головними ознаками інноваційної стратегії розвитку банків є розробка нових або модернізація вже існуючих банківських продуктів.

Банківські установи розцінюють це як найважливіший засіб забезпечення стабільності свого функціонування, економічного зростання і конкурентоспроможності, позаяк ефективність діяльності банку залежить від його здатності задовольняти певні потреби клієнтів. Результати впровадження таких нововведень можуть проявлятися у розширенні клієнтської бази банку, оптимізації його філіальної мережі, збільшенні частки фінансового ринку, скороченні трансакційних витрат проведення банківських операцій, а також у забезпеченні стійкості функціонування банку в довгостроковій перспективі. В умовах усе зростаючої конкуренції на фінансових ринках банківські інновації будуть передусім спрямовані на залучення нових і утримання існуючих клієнтів, а також на розширення спектру банківських послуг і вдосконалення технологій їх надання клієнтам.

Діну М.Є., Тарасевич Н.В.

«Фінанси та кредит», 4 курс

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри банківської справи Тарасевич Н.В.

ДИСТАНЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

В умовах розвиненої конкуренції банки змушені шукати нові шляхи залучення клієнтів. З розвитком інформаційних та комп'ютерних технологій виникає банківське дистанційне обслуговування, в сучасних умовах воно відрізняється новими стандартами проведення фінансових операцій та якістю обслуговування, а також надає можливості залучення нових і утримання діючих клієнтів банку. Оскільки банки інтенсивно розвивають дистанційне обслуговування, необхідно визначитися з тим, що включає даний вид банківського продукту.

Дистанційне банківське обслуговування – це сукупність інформаційних технологій, засобів, що використовуються для надання банківських послуг (продуктів) на відстані, без відвідування клієнтами офісу банку та без безпосереднього контакту з співробітниками банку – «home-bankings», найчастіше з використанням комп'ютерних і телефонних мереж [3, с.95].

Система дистанційного обслуговування клієнтів банку - це багатофункціональний пакет програмного і апаратного забезпечення, який дозволяє клієнтам банку здійснювати різного роду операції, управляти своїми рахунками в режимі онлайн і отримувати широкий спектр відповідної фінансової інформації без відвідування банку [2, с.116].

Системи дистанційного обслуговування на сучасному етапі мають безліч модифікацій, тому можна виділити такі технології дистанційного банківського обслуговування:

- «Клієнт-банк»: Банк-клієнт – Home-banking, PC-banking; Інтернет-клієнт – Internet-banking, Mobile-banking, WAP-banking, WEB-banking.
- «Телефон-клієнт»: SMS-banking, Phone-banking.
- Обслуговування з використанням банкоматів та терміналів (ATM-banking).

Вводячи ту чи іншу систему дистанційного обслуговування, необхідно враховувати можливості та побажання клієнтів, а також особливості їх операцій. Тобто банк повинен розглядати можливість прийняття та обробки кожного запиту клієнта як один з важливих аспектів підтримки рівня своєї конкурентоспроможності, а також ступеня задоволеності клієнтів рівнем сервісу, який надається. Сьогодні клієнтоорієнтований банкінг є основним напрямком отримання конкурентних переваг [6, с.668].

Основними перевагами використання дистанційного банківського обслуговування є зручність, простота, можливість користуватися послугами в будь-який час в будь-якому місці. Основними недоліками можна назвати недостатню захищеність операцій через дистанційні канали обслуговування, незахищеність від несанкціонованого втручання, відсутність чіткого регулювання нормативно-правового регулювання між банком і клієнтом, обов'язково дистанційне обслуговування проводиться через засоби доступу - банкомати, телефон або комп'ютер [3, с.96].

Обслуговування за допомогою систем дистанційного банкіngu в корені змінює формат взаємодії зі споживачем банківських послуг таким чином, що фокус системи банківського обслуговування переноситься на канал надання банківських послуг - дистанційний банкінг як технологія (а не продукт), що дозволяє забезпечити потреби клієнтів в банківському обслуговуванні дистанційно [4, с.135].

Аналізуючи види дистанційного обслуговування банку, можна сказати, що існує ряд ризиків, при яких дистанційне обслуговування впроваджується не так ефективно, як могло б.

Різних систем дистанційного банкіngu властиві однотипні види ризиків, проте інтернет-банкінг і мобільний банк в порівнянні з іншими системами особливо розширюють спектр ризиків. Це пояснює:

- складність інтерфейсу даних продуктів;
- відсутність на законодавчому рівні нормативних актів, що регулюють даний вид обслуговування;
- залежність від провайдера;
- широкий спектр доступних послуг [1, с.9].

Зауважимо, що впровадження інноваційних форм дистанційного обслуговування не породжує нові ризики, а лише розширює профіль традиційних ризиків і створює нові джерела їх виникнення. Серед основних ризиків можна відзначити стратегічний, операційний, правовий, репутаційний ризики і ризик ліквідності. Також існує ризик втрати особистих персональних даних, шахрайства, конфіденційності та неполадок в роботі, безпосередньо наступних від провайдера інтернету. Варто відзначити, що вищезгадані ризики тісно взаємодіють і взаємопов'язані, що вказує на важливість їх своєчасної ідентифікації та подальшого управління ними. Процес їх ідентифікації, оцінки та методика їх нівелювання залишається потенційним напрямком подальших наукових досліджень.

Під час розробки та впровадження системи банківська установа повинна приділити особливу увагу розробці інтерфейсу того чи іншого інструменту електронного банкіngu та вибрати надійного партнера-провайдера, який

забезпечить безперервний доступ до цієї системи.

У провідних країнах світу віддалене банківське обслуговування розвивається швидше і впроваджується перспективніше, тому що:

- нормативно-правове забезпечення розвинених зарубіжних країн, таких як США, Данія, Швейцарія та інші, розвивається прямо пропорційно інформаційних технологій банку;

- фінансова грамотність населення в порівнянні з Україною показує дуже високі результати;

- стабільність і розвиток економіки провідних країн. Це одне з найважливіших умов, адже часто банки в країні через кризових явищ не вкладають в інноваційні продукти для банку, а використовують старі програми і недосконале програмне забезпечення;

- зменшення витрат. Наприклад, в Америці скоротилася кількість відділень і філій, що значно зменшило рівень витрат на робочий персонал і техніку [6, с.667].

Нормативні документи, що регламентують заходи вітчизняних банків щодо ідентифікації клієнтів та вивчення їх операцій, не враховують багатьох аспектів дистанційного банківського обслуговування і вимагають доопрацювання, зокрема, для забезпечення можливостей здійснення заходів відповідно до запропонованої вдосконаленою моделлю дистанційного банківського обслуговування.

Варто зазначити, що основними шляхами розвитку дистанційного банківського обслуговування є поліпшення системи забезпечення безпеки платежів як для покупців, так і для продавців банківських продуктів; поліпшення цивільно-правового регулювання інтернет-банкінгу; створення умов для масового впровадження системи цифрових підписів, які дозволять безпомилково ідентифікувати особу; розробка і впровадження нових нетрадиційних банківських послуг, найбільш пристосованих до електронного способу надання; використання нових підходів до підготовки висококваліфікованого банківського персоналу. Важливим є заохочення клієнтів до обслуговування через дистанційні канали, підвищення довіри до банку і до банківської системи в цілому [4, с.137].

Таким чином, дистанційне банківське обслуговування, як один із способів надання банківських послуг, придбав широку популярність в розвинених країнах і поступово захоплює вітчизняний фінансово-кредитний сектор. Виявлена тенденція пояснюється рядом переваг цього виду надання банківських послуг, як для банківських установ, так і для споживачів їх послуг.

Можна припустити, що інвестиції в розвиток цифрових банківських послуг інтернет- і мобільних технологій виявляться більш ефективними, ніж відкриття нових філій і відділень. Тому що тільки ті вітчизняні кредитні організації, які за рахунок інноваційних послуг привертають найбільшу кількість клієнтів, вже сьогодні зможуть з оптимізмом дивитися в майбутнє.

Література:

1. Абрамова, Я. А. Особливості та розвиток традиційних банківських послуг // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. - 2015. - № 5-1. - С. 8-11.

2. Кучанський О.Ю. Перспективи розвитку в Україні систем дистанційного банківського обслуговування клієнтів. // Інформаційні технології управління. - 2015. - № 23. - С.115-119.

3. Шалига Т.С. Розвиток дистанційних банківських послуг як показник модернізації елементів національної банківської системи / Т.С. Шалига // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 2(29). – С. 95–99.

4. Черкашнев, Р. Ю. Використання сучасних інформаційних технологій в дистанційному обслуговуванні клієнтів комерційного банку / Р. Ю. Черкашнев // Соціально-економічні явища і процеси. - 2014. - № 10. - С. 131-140.

5. Юсупова, О. А. Розвиток і місце дистанційного банківського обслуговування в банківській конкурентному середовищі / О. А. Юсупова // Фінансова аналітика: проблеми та рішення. - 2016. - №33 (315). - С. 37-51.

6. Тарасевич Н.В., Назлуханян С.С. Сучасні тенденції розвитку маркетингу в банківській сфері /Н.В.Тарасевич, С.С.Назлуханян // Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання.- 2017.- Випуск №10.- С.665-669.

Добривечір О.В.,

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри банківської справи Білошанка В.С.

МОБІЛЬНІ NFC-ПЛАТЕЖІ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Банківська система — це сфера економічних послуг, яка постійно розширюється за рахунок збільшення інноваційних продуктів та послуг котрі надають комерційні банки.

На сьогоднішній день в банківському секторі України однією з таких інновацій є впровадження технології NFC. Дана технологія відкриває багато можливостей для користувачів банківських послуг. Однією з таких можливостей є здійснення безконтактних платежів за допомогою мобільних телефонів.

В 2015 році в світі за допомогою мобільних NFC-платежів було здійснено 54 мільйонів платежів, а вже 2018 році – 166 мільйонів. Можна зробити висновок, що з кожним роком все більше людей почнуть використовувати даний спосіб оплати [1].

NFC або Near Field Communication – це комунікація ближнього поля. Дана технологія дозволяє здійснювати комунікацію та обмін даними між пристроями, котрі знаходяться на відстані не більше 10 сантиметрів [2].

Існує три типи NFC-гаманців: на базі SIM-карти, на базі мобільного телефону та на базі «хмари». Всі дані типи підтримуються VISA та Mastercard. На сьогодні, найбільш зручним та відомим є технологія на базі «хмари», це можна пояснити тим, що для використання достатньо лише мобільного телефону та фінансового додатку. Існує два основних програмних забезпечень Android та Apple і відповідно до цього будуть змінюватися вимоги використання NFC-гаманців. У першому випадку необхідно щоб версія Android була 4.4 і вище, а у другому в смартфонах Apple дана технологія є вбудованою, тому ніяких додаткових програм не потрібно використовувати.

Крім вище зазначених вимог, існує ще декілька особливостей використання даної технології [3]:

- В обох пристроях має бути активована функція NFC та Android Beam;
- Пристрої мають бути розблоковані;
- Слід тримати пристрої поруч поки не закінчиться передача даних;
- При з'єднанні та закінченні обміном даних, пристроїв повинні завібрувати або подати звуковий сигнал.

Першим банком в Україні, який почав працювати з даною технологією був «Альфа-Банк», він разом з мобільним оператором «Київстар» в 2014 році почали надавати послугу Alfa Smart, яка дозволяла здійснювати безконтактні платежі на базі SIM-карти. В тому ж році на базі «хмари» почав працювати ПриватБанк у програмі «Приват24». Вже 2016 році VISA запустила в Україні технологію Visa Token Service (Visa's Digital Enablement Program (VDEP)), а через деякий час Mastercard запустила Mastercard Digital Enablement Service (MDES). Після введення даних технологій, які працюють на базі NFC, ще декілька банків почали надавати можливість своїм клієнтам сплачувати за допомогою мобільного телефону [1].

Для повноцінного використання мобільних NFC-платежів, потрібно щоб відповідні суспільні об'єкти були оснащені POS-терміналами з безконтактною оплатою. На сьогоднішній день 94% всіх підключених до UPC POS-терміналів в Україні, надають можливість здійснювати безконтактні платежі [1].

Також, підтвердженням того, що використання NFC-платежів все частіше з'являється в суспільстві України є можливість сплачувати поїздки в метро та в швидкісному трамваї за допомогою даної технології. Це прискорює швидкість обслуговування пасажирів та зменшує черги.

В Україні головною проблемою використання даної технології є невпевненість користувачів у її безпечності. Розглянемо як дану проблему вирішили розробники технології на найбільш поширених в Україні смартфонах на базі Android. Як і в інших платіжних системах, інформація про карту та її утримувача не надходить до терміналу. Для кожної оплати в хмарі формується індивідуальний ключ «токен». Дані картки зберігаються на сервері Google в зашифрованому вигляді. Таким чином, перехопити їх в момент оплати неможливо. Для захисту процесу транзакції в Android Pay використовується сканування відбитка пальця, PIN-код, пароль або ідентифікація особи. Така різноманітність способів передбачена розробниками системи, оскільки не всі смартфони оснащені дактилоскопічним датчиком. Також, у разі втрати або крадіжки смартфона, існує два способи зберегти дані: заблокувати пристрій або видалити всю інформацію про нього в системі Android Device Manager [3].

Загалом, мобільні NFC-платежі мають досить багато переваг. До них можна віднести:

- Скорочення часу на оплату покупки, оскільки сплата відбувається за декілька секунд;
- Відсутність потреби демонструвати гаманець, що в свою чергу забезпечує певну безпеку;

- Захищеність від шахраїв. Перед оплатою обов'язково сканується відбиток пальця або запитується відповідний код;
- Портативність;
- В NFC-гаманцях на базі технології VISA та MasterCard зберігається спеціальний цифровий індикатор, тобто номер карти та інші дані шахраї не зможуть отримати.
- Гігієнічність, оскільки зникає потреба використовувати готівку, котра переносить велику кількість бактерій;
- Збереження екології.

Можна зробити висновок, що NFC-технологія все більше заповнює суспільство. З кожним роком кількість користувачів зростає, це можна пояснити зручністю користування та переходом суспільства до використання електронних грошей.

Література:

1. Глуценко Н. Никакого пластика: как NFC упрощает жизнь украинцев [Електронний ресурс]. – URL: <https://ain.ua/special/nfc-in-ukraine/>
2. Что такое NFC и как это работает? [Електронний ресурс]. – 2017. – URL: <https://blog.easypay.ua/ru/chto-takoe-nfc-i-kak-eto-rabotaet/>.
3. NFC в смартфоне: что это, для чего нужен модуль и как им пользоваться [Електронний ресурс]. – 2018. – URL: <https://www.kp.ru/guide/nfc-v-smartfone.html>.

Долобан В. В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини Науковий керівник -
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
обліку та економічної безпеки Вінницька О. А.*

ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ТА ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Будь-який бізнес прагне до розвитку. Коли бізнес перестає витратити зусилля на вдосконалення свого продукту чи послуг, то на конкурентному ринку неодмінно зазнає краху. Банківський сектор, особливо чутливий до зміни попиту зі сторони своїх клієнтів, а конкуренція банківського ринку досить жорстка і висока. Тому прагнення завоювати, а головне втримати своїх клієнтів постає першочерговим завданням. А тому на перший план виходить максимальне задоволення потреб клієнтів. У стосунках "банк-клієнт" інноваційність першого і можливість запропонувати щось, чого конкуренти ще не можуть, або привернути увагу потенційних клієнтів новим способом стає надзвичайно важливими. Таким чином, банківські інновації є життєво необхідними для ефективного функціонування банку і його конкурентоздатності. В цілому, інноваційність виступає певним "двигуном" розвитку цілого банківського сектору, оскільки формує стратегічні напрями діяльності банківських установ [1].

Сучасний технологічний процес настільки швидкоплинний, що те, що ще вчора було для нас дивиною, сьогодні вже є повсякденністю. Кожну хвилину народжується щось нове, більш досконале. Технологічний процес в кредитній, банківській і фінансовій сферах теж не стоїть осторонь.

Завдяки постійному удосконаленню дистанційного обслуговування, Україна успішно прямує в бік цифрової трансформації надання банківських послуг. З кожним днем зростає кількість банківських організацій, готових надати своїм користувачам послуги на базі мобільних додатків. Такий стан повністю відповідає світовим трендам, сприяючи стрімкому розвитку банківських сервісів.

Переслідуючи мету максимально знизити витрати і підвищити якість послуг, що надаються, банки все частіше починають озиратися в бік штучного інтелекту. Наприклад, широке поширення набули спеціальні унікальні програми – чат-боти. З їх допомогою відбувається обмін повідомленнями з клієнтами в месенджерах, інноваційні програми можуть не тільки консультувати клієнтів, але й здійснювати різні банківські операції

Унікальною новинкою, яка вже увійшла в наше життя є розрахунки за допомогою безконтактних платежів. Такі сучасні технології безконтактних розрахунків як MasterCard, PayPass і Visa payWave дають можливість проводити операції, просто піднісши пластикову картку до терміналу. Начебто тільки вчора ми дізнались про їх існування, а сьогодні для нас вони є звичними послугами.

Більшість українських торгових мереж, в тому числі громадського харчування та автозаправних станцій, підтримують технологію PayPass [2].

Лідуючі українські банки пропонують своїм клієнтам випуск кредитних і дебетових карток з можливістю здійснення таких безконтактних операцій.

Дуже зручною новинкою на ринку банківських послуг вважається можливість переказувати платежі через мобільний банк, вказавши при цьому тільки потрібну суму і рахунок одержувача. Безсумнівним лідерів таких операцій є система Приват24, надана ПриватБанком, якою успішно користуються мільйони українців для того, щоб провести такі операції:

- оформити грошовий переказ;
- оплатити товар і вартість послуг;
- здійснити обмін валюти;
- оплатити комунальні послуги.

Ще однією новинкою є віртуальні онлайн-консультанти (чат-боти). При вході в додаток Приват24 на сторінці праворуч розміщений віртуальний інтернет-консультант, який розповість Вам про банківські послуги. Спілкування з таким віртуальним помічником допоможе замінити спілкування з реальним працівником колл-центру, до якого ще необхідно додзвонитись [3].

Безперечно, що такому консультанту поки ще не під силу повністю замінити живого співробітника, але базову необхідну допомогу він надати може.

В майбутньому актуальною стане база даних – блокчейн. Блокчейн – база даних, у якій відсутній центр управління. Всі процеси, що відбуваються в ній, – без контролю вищих інстанцій. Наприклад, укласти в блокчейні договір можна без послуг нотаріуса, а при покупці нерухомості, орган державної реєстрації не знадобиться. Тепер не потрібно буде фіксувати, що раніше це була квартира іншої людини, а тепер стала Вашою власністю. Якщо висловитись іншими словами,

блокчейн працює без посередників, а достовірність всіх укладених угод підтверджується самою мережею та її учасниками. Такі світові банківські організації як Goldman Sachs, JP Morgan, Credit Suisse і Barclays спільно взяли за вивчення роботи блокчейну. Головною перевагою цієї бази даних можна назвати те, що її неможливо зламати, на відміну від банківських [3].

В недалекому майбутньому віртуальні інтернет-банки почнуть витіснити традиційні. Вже зараз на ринку банківських послуг здійснюють свою діяльність такі онлайн-банки як Ally Bank, Discover Bank і First Internet Bank. За своїми функціональними можливостями вони нітрохи не поступаються традиційним банкам. Навпаки, вони доступні клієнтам в будь-якому місці, де є зв'язок з інтернетом. Інтернет-банки своїм клієнтам пропонують ті ж самі послуги, що й традиційні, створюючи при цьому ще й комфортні умови. Клієнтам не потрібно їздити до банківських установ для заповнення різного роду паперів. Ще однією вагомою перевагою інтернет-банків перед своїми конкурентами стане перехід на цифрову валюту. Подібного роду сервіс існує і в Україні – це MonoBank [3].

Світові тенденції банківських інновацій характеризуються цікавими технічними новинками і прагненням сформувати тісні та довготривалі відносини з клієнтами. Варто відмітити, що українські банки також слідують цим тенденціям, і деякі світові банківські інновації вже успішно використовуються на українському ринку.

Література:

1. Бондаренко Л. П., Політило М. П. Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку / Л. П. Бондаренко, М. П. Політило // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 3. - С. 5-8.
2. Рошило В.І. Інновації в банківській сфері / В.І. Рошило // Аналітично-інформаційний журнал "Схід". Економічні науки. — 2016. — №2. — С. 15—20.
3. Інновації в сфері банківських та фінансових послуг. Реалії та майбутнє. Режим доступу: <https://tvoigroshi.com.ua/.../innovacii-v-sfere-bankovskih-i-f..>

Дрюк А. В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 1 курс ОС «магістр»
Науковий керівник – ст. викладач кафедри банківської справи Нетребчук Л.О.*

НОВІТНІ ПЛАТІЖНІ ІНСТРУМЕНТИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Сучасний етап розвитку світової банківської системи протікає в умовах загострення конкуренції і кризових явищ на фінансових ринках. Одним з основних факторів успішного розвитку банківської діяльності виступає політика постійних нововведень. В даний час інновації вважаються важливим чинником стабільності, конкурентоспроможності та сталого економічного зростання банків.

Дійсні реалії банківського бізнесу дозволяють виділити три основні каталізатори банківської інноваційної діяльності:

- глобалізація світових фінансових ринків і ринків банківських послуг;

- зростаюча конкуренція з боку банківського і небанківського сектору;
- світова фінансова криза.

Чого ж сучасний клієнт чекає від банку? Експерти Bain & Company узагальнили потреби і очікування споживачів по відношенню до банків і виявили низку базових потреб.

1. Пошук інформації про продукти та послуги банку повинен бути простим і доступним.
2. Допомога співробітників банку повинна бути доступна в будь-який час - по телефону, інтернету або безпосередньо у відділенні.
3. Щоб при оформленні продукту або послуги можна було переключатися між каналами: наприклад, почати оформляти платіж на мобільному пристрої, завершити транзакцію з комп'ютера.
4. Щоб вартість продуктів / послуг була однаковою у всіх каналах.
5. Щоб банківські рахунки були доступні з різних пристроїв.
6. Щоб більшу частину щоденних банківських операцій можна було проводити по цифрових каналах.
7. Щоб покупки, платежі і грошові перекази можна було здійснювати за допомогою смартфона.
8. Щоб операції були безпечними, швидкими і дешевими.
9. Щоб зворотний зв'язок з банком був простим і доступним, а реакція на нього – оперативною (в тому числі в соціальних мережах).

Внаслідок цього банки були змушені вводити низку новітніх платіжних інструментів, які б цілком задовольнили потреби широкого кола сучасних споживачів.

Для того, щоб переконатися в доцільності введення новітніх інструментів доцільно звернутися до зарубіжної практики. Так, наприклад, Royal Bank of Canada сьогодні тестує інноваційний браслет, який дозволяє заміряти частоту серцебиття людини та ідентифікувати людину при проведенні безконтактних платежів. Канадський банк CIBC Bank створив та запропонував своїм клієнтам нову кредитну карту – «Кобренд» у співробітництві з відомою мережею ресторанів Tim Hortons. Ця інноваційна картка має кнопки, тому при здійсненні покупки або оплати рахунку в ресторані клієнт обирає потрібну йому кнопку і здійснює платіж. За оплату покупок клієнт заробляє бонусні бали, які потім можна використати в ресторані. А банк Westpac з Нової Зеландії запровадив ідентифікацію при вході у мобільний додаток за допомогою сканування пальця, що підвищило захист рахунків клієнта [2].

Серед українських банків, уже багато років поспіль найінноваційнішим можна вважати «ПриватБанк». Зокрема, в останні два роки в них з'явилися нові послуги:

- 1) QR-банкінг – це ноу-хау забезпечує легку оплату рахунків, товарів та Інтернет-покупок просто через QR-код за безконтактною банківською системою. Потрібно сфотографувати код, який відразу розпізнається через мобільний Інтернет, і спрямовує безпосередньо на сторінку оплати, після чого потрібно ввести тільки свій персональний пароль. Величезний плюс у тому, що тепер не потрібно завжди носити з собою платіжну карту. А ще процес покупок, зняття готівки та інших операцій стає швидшим. Все, що потрібно, – це найпростіший

смартфон з камерою і вбудованим банківським додатком. На сьогодні понад 1000 українських магазинів надають можливість оплачувати покупки скануванням QR-коду, більшість з них знаходяться в Києві. Завдяки QR-банкінгу у «ПриватБанку» був змінений логотип. Тепер замість чорного квадрата – QR-код;

2) розумна заправка – один з нових корисних додатків «Приват24». За допомогою цього сервісу заправитися бензином можна без черги на касі і навіть не пропускаючи улюблений трек, що грає по радіо в машині. «Розумна заправка» знаходить заправку по GPS-координатам, після чого вибирається номер колонки, марка бензину і кількість літрів або сума, на яку необхідно заправитися через телефон. Потім оплачується операція через додаток в онлайн-режимі. У результаті – економія часу, більш безпечний розрахунок, коли не потрібно пам'ятати пін-коди і возити з собою кредитну карту;

3) Send money – нова послуга, що дозволяє переводити гроші за номером мобільного телефону одержувача. Ідея в тому, що не потрібно вводити 16-значний номер, як раніше, а просто номер телефону того, кому необхідно відправити гроші. Далі система працює вже з людиною-одержувачем, яка повинна ввести дані своєї карти і підтвердити переказ. Для цього потрібно зайти в додаток, увести номер мобільного телефону, суму і вибрати, з якої карти списувати кошти. Що важливо, одержувач може бути клієнтом будь-якого іншого банку системи Visa або Master Card, і знову ж таки не потрібно запам'ятовувати, записувати довгі номери карт і витратити час на їх введення в систему;

4) фотокаса – ще одна новинка для смартфонів. За фотографіями рахунків і комунальних платежів працівники «ПриватБанку» самі створюють усі необхідні документи, які потім приходять на e-mail як відскановане фото. Усе, що потрібно зробити, це сфотографувати папірець, який потрібно сплатити, відправити його в банк за допомогою смс і підтвердити операцію. [3] Подібна функція з'явилась і в «ОТП Банку».

Проте, також потрібно розуміти, що все, що приносить нам зручність може мати негативні сторони. До позитивних сторін та перспектив відносяться: підвищення зручностей користування банківськими послугами для клієнтів банку; більш низька вартість здійснення банківських операцій; підвищення конкурентоспроможності банків і збільшення клієнтської бази; скорочення часу на здійснення банківських операцій; розширення лінійки банківських продуктів і послуг, підвищення ефективності їх надання; удосконалення функціонала банківських додатків і розвиток віддаленого сервісу; скорочення витрат на оренду і оплату персоналу для банків; можливість реалізації нових цікавих ідей, здатних підвищити ефективність банківської діяльності.

Щодо недоліків та можливих негативних наслідків можна стверджувати про: збільшення ризиків крадіжки грошових коштів; більш високі витрати для банків; необхідність постійного інвестування в нові технології і як наслідок зниження прибутку; посилення контролю за проведенням операцій; залежність від постійного оновлення технологій і необхідності їх реновації; підвищення витрат банку на дослідження потреб і реалізацію технологій; скорочення робочих місць і як наслідок, можливе зростання безробіття; невизначеність наслідків впровадження технологій і прогнозування їх окупності, високі інвестиційні ризики банків.

Отже, можна стверджувати, що вітчизняна банківська система не стоїть осторонь від світового інноваційного процесу та має достатній потенціал для активного впровадження фінансових інновацій, які позитивно показали себе на ринках інших країн, а також розробки власних новацій, де вже має певні успіхи. Розвиток та створення нових банківських інновацій відіграють важливу роль у діяльності банків не тільки для підтримки конкурентного рівня, але й насамперед для підтримки і залучення нових клієнтів. Проте, на даному етапі розвитку нашої країни, необхідно розуміти наскільки сильний розрив життєвого укладу існує серед громадян, які проживають в мегаполісах і жителями віддалених районів, сільської глибинки. Там люди отримують зарплату готівкою, нею ж і розплачуються. Звичайно, інтернет з часом прийде і туди, але людський менталітет змінити складно. І для цього сегменту населення ще довго необхідно буде людське спілкування для проведення операції. І виходить, що для нашої країни, що йде вперед до Digital-середовища, доведеться поєднувати в собі інноваційні технології і традиційні, для того щоб придбати нових клієнтів і не втратити старих.

Література:

1. Офіційний сайт Bain & Company [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bain.com>.
2. Філіна Ф. Банк майбутнього: без черг, без людей, без співробітників / Ф. Філіна // Інновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://i.rbc.ru/publication/analytic/bank_budushchego_bez_ocheredejbez_lyudejbez.
3. Сизотова Є. П'ять незвичайних інновацій «ПриватБанку» в місті / Є. Сизотова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gloss.ua/story/gloss_news/article/74057

Запорожець Д. Б.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської
справи»*

*Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи
Хуторна М. Е*

ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА БАНКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Діяльність банків в сучасних умовах розвитку фінансових відносин потребує невідкладної адаптації типових процесів обслуговування клієнтів у відповідності до процесів цифровізації. Враховуючи те, наскільки швидко змінюється формат функціонування ринку фінансових послуг за участі FinTechs, традиційні банки повинні трансформувати свої бізнес-моделі в напрямку до зміцнення своїх конкурентних позицій. Наразі перед банками стоїть вибір: масштабне перетворення бренду та створення власних серйозних напрацювань, або співпраця з найбільш високотехнологічними компаніями, діяльність яких є більш ефективною з точки зору повноцінного задоволення потреб сучасного клієнта.

Сучасний клієнт є досить вибагливим щодо основних параметрів обслуговування. Мова йде про те, що банківський продукт мусить бути: персоніфікованим, забезпечувати високий рівень захисту інформації. Він повинен бути простим, зручним, постійно доступним, мобільним, комплексним тощо.

Традиційний підхід банків до обслуговування клієнтів є не спроможним задовольнити в сукупності згадані критерії. Тому банки повинні обрати вектор подальшого розвитку протягом найближчих років, або в іншому випадку це зробить сам ринок.

Басер Д. вважає, що збільшення нашої спроможності надавати та обробляти дані та розвиток AI створює нові можливості. Великі дані та AI є потужними технологіями, які змінюють природу банківської справи, оскільки ми зараз рухаємося до структури навчання та самовдосконалення, де всі процеси можуть спілкуватися в режимі реального часу один з одним. Це покращить відносини на основі довіри і дозволить нашим клієнтам мати більш значущі взаємодії з нами [1].

Варто відмітити, що банки мають беззаперечні та досить важливі з точки зору побудови спільної концепції розвитку бізнес-моделі за участі FinTechs переваги. Це сформована широка клієнтська база, налагоджені диверсифіковані традиційні канали збуту банківського продукту, доступ до джерел фінансування та досвід організації діяльності в рамках регулівних обмежень. Основною ж перевагою FinTechs є інноваційні продуктові пропозиції, сформовані під впливом новітніх IT-технологій. З огляду на це, достатньо високим вважаємо сформований рівень ризику втрати банками ринкових позицій.

Досить потужний рівень конкуренції можуть створити навіть не самі FinTechs, а трансформаційні зрушення в організації діяльності традиційних конкурентів, які вже впроваджують та реалізують стратегію взаємовигідної співпраці з FinTechs.

Задля формування міцної інноваційної конкуренції на ринку банки повинні дотримуватись таких основних принципів обслуговування клієнтів:

1. Клієнто-орієнтований підхід при реалізації продукту, який характеризується розширеною персоналізацією; миттєвою взаємодією з клієнтом в реальному часі; доступною, прозорою, достовірною інформацією про банк; активними діями банку, заснованими на глибокому розумінні потреб клієнта.
2. Ефективний інноваційний розвиток, який формує надійне, ефективне IT-забезпечення діяльності банку; безперервне впровадження інновацій; використання хмарних технологій.
3. Організаційна гнучкість, тобто реалізація end-to-end внутрішніх процесів; сприйняття бази даних як окремого активу; глибоке розуміння клієнта та надання пропозицій і підказок в режимі реального часу; впровадження digital-культури; організація внутрішньої комунікації, що спрямована на інновації по розробці продуктів.

Аналіз упровадження AI у провідних банках США показав, що вони вкладають значні інвестиції у такі стратегічні напрями: автоматизація обслуговування клієнтів (віртуальні помічники, чат-боти) – 37 %, розумні речі та інфраструктура – 20 %, управління ризиками – 11 %, технології обробки природних мов, персоніфікація й автоматизація – по 6%. Спостереження свідчать, що

впровадження AI в бізнес-процеси банку знижують операційні витрати на 20-25 %. BNY Mellon (США) повідомляє, що впровадження розумної автоматизації та робототехніки дозволило забезпечити 100 % точність перевірки закриття облікового запису, на 88 % скоротити час обробки, а використання ботів для переказу коштів надало 300 тис. дол. США щорічної економії [2].

На сьогодні партнерами FinTech-компаній вже є деякі вітчизняні банки, зокрема ТАСКОМБАНК, Ощадбанк, ПУМБ, Альфа-Банк, Райффайзен Банк Аваль, які впроваджують досвід інноваційної співпраці на ринку. Це, зокрема, дозволить забезпечити процес обслуговування шляхом застосування клієнтоорієнтованого підходу на умовах ефективного інноваційного розвитку та високого рівня організаційної гнучкості.

Саме ці основні принципи закладаємо в основу функціонування адаптаційної бізнес моделі банку. Особливістю її функціонування є вихід на рівень так званої екосистеми, Цифрової платформи, сформованої з метою ефективної взаємодії банків і небанківських фінансових установ для надання широкого спектра фінансових послуг та забезпечення синергетичного ефекту при їх комплексному використанні клієнтом.

Література:

1. Pioneering financial institutions are exploring where AI can make the most difference to their operations – from customer service to fraud detection [Electronic resource] – Mode of access : <https://eandt.theiet.org/content/articles/2018/10/banking-on-artificial-intelligence/>
2. AI in Banking – An Analysis of America’s 7 Top Banks [Electronic resource] – Mode of access : <https://emerj.com/ai-sector-overviews/ai-in-banking-analysis/>

Іванова Л.С., Козинець А.О.

«Облік і оподаткування», 3 курс

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник-к.е.н., доцент кафедри корпоративних
фінансів і контролінгу Нагорна О. В.*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БЕЗКОНТАКТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

За останні роки саме фінансовий сектор відзначається значною активністю у розробці та впровадженні інноваційних технологій у сфері грошових розрахунків. У цьому контексті все більшого значення набуває використання технології NFC, що дає змогу платежу бути безконтактним і зручним для задоволення потреб користувачів e-commerce.

NFC, або Near Field Communication, в перекладі з англ. мови означає «комунікація близького поля». Саме ця технологія дає можливість двом пристроям, оснащеним NFC-чіпами, безпроводно обмінюватися даними на

відстані до 10 см. Якщо при оплаті звичайною банківською карткою нею необхідно проводити через зчитувальний пристрій, то при використанні картки з чіпом, залежно від моделі, вона або вставляється у зчитувальний пристрій, або просто прикладається до нього.

В українському секторі безконтактних платежів домінують банківські картки, переважно емітовані «ПриватБанком», на базі міжнародної платіжної системи Mastercard. Згідно з статистикою НБУ, за останній рік кількість безконтактних карток збільшилася на 37,8% – до 2,7 млн шт. [3]. Зазначимо, щотакі українські банки як «Альфа-Банк», «Укрексімбанк», «Ощадбанк», «Кредобанк», «ОТП банк» долучені до цієї технології також.

Не дивлячись на те, що такі картки є значно вигіднішими порівняно із звичайними, проте їх розповсюдження є значно меншим. Наявність такої ситуації обумовлюється тим, що виготовлення платіжної картки з NFC-чіпом є дорожчим. Іншим фактором є те, що значна частина карток, які емітують банки, мають цільове призначення, а тому оснащення їх чіпами вважається недоцільним.

Популярності NFC-платежів також сприяє постійне розширення мережі POS-терміналів. Як показують дані НБУ, понад 75% усіх POS-терміналів підтримують безконтактні платежі. Цей фактор був одним з домінантних, що визначив готовність торгової мережі та клієнтів до переходу на оплату за допомогою систем Google Pay та Apple Pay.

На сьогоднішній день в Україні функціонують три системи безконтактних розрахунків – Google Pay, Apple Pay та Garmin Pay, до яких наша країна не так давно приєдналась. Використання цих систем стає можливим за допомогою смартфона, розумного годинника чи іншого пристрою, який підтримує технологію NFC.

Google Pay прийшов в Україну в листопаді 2017 року. Україна стала 15 країною в світі, яка підключила дану платіжну систему, випередивши при цьому багато європейських країн[2].

Apple Pay – це система мобільних платежів від компанії Apple. Завдяки їй можна оплачувати покупки за допомогою свого смартфона, розблокувавши його і приклавши до терміналу, який підтримує систему безконтактних платежів. Apple Pay розпочала своє функціонування в Україні у травні 2018 року, і в підключенні платіжної системи Україна випередила Польщу та Норвегію.

Garmin Pay став доступним в Україні в липні 2018 року і передбачає безконтактну оплату за допомогою годинників Garmin.

Безпечність проведення розрахунків за допомогою даних систем можна відзначити двома факторами. По-перше, система влаштована таким чином, що замість даних карти термінал створює одноразовий ключ, який генерується для кожної платіжної операції. Операції через чіп є швидшими і проводяться протягом лічених секунд. По-друге, у разі втрати смартфона, годинника чи іншого засобу, на якому були встановлені дані сервіси, є можливість дистанційно видалити всі особисті дані. Як додаток, у меню сервісу є опція для «відстежування» всіх попередніх покупок.

Значною перевагою використання Google Pay, Apple Pay чи Garmin Pay можна вважати і те, що для їх застосування не потрібне підключення до мережі Internet, оскільки їх можна використовувати і off-line. Дуже важливим є той

аспект, що за використання даних сервісів не стягується жодна комісія, тому ні за що не доведеться переплачувати.

Тож зазначимо, що поряд із існуючими перевагами є і певні обмеження даних сервісів. У першу чергу, усіма системами безконтактних розрахунків можливо користуватись тільки, якщо пристрій підтримує NFC.

Інший негативний фактор - процес інтеграції українських банків до даних систем. Google Pay, Apple Pay та Garmin Pay дають можливість використання картки банків, які підключені до даної системи. Відтак на кінець 2018 року Google Pay підтримували лише 18 найбільших українських банків.

Тенденції збільшення кількості банківських карток із вбудованим NFC-чіпом, як і зростання величини POS-терміналів надали Україні бонусні переваги перед країнами Східної Європи, що і дало можливість досить швидко впровадити системи Google Pay та Apple Pay в український фінансовий сектор. За даними MasterCard, за період 2017-2018 рр. кількість оплат за допомогою смартфонів та платформи токенизації MasterCard зросла у 68 разів, а кількість підключених пристроїв щомісяця в середньому зростає на 25% [1].

Аналітики з Juniper Research прогнозують, що до 2020 року частка безконтактних платежів при розрахунках подолає позначку в \$2 трлн.

Додамо, що за підсумками минулого кварталу Україна зайняла 4 місце в світі за кількістю NFC-платежів. У даному контексті буде доречно сказати про законодавчу ініціативу МЕРТ розпочати переводити торговців на безготівковий розрахунок, що значно підвищить використання безконтактних платежів та дозволить якісно оптимізувати роботу багатьох сфер бізнесу.

Література:

1. Постіпук О. Безконтактні оплати смартфоном з Mastercard в Україні за рік зросли у 68 разів / О. Постіпук. – 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://newsroom.mastercard.com/eu/uk/newsbriefs/contactless-nfc-in-ukraine/>

2. Скачко Є.Топ-5 новин в світі безготівкових розрахунків в Україні та за її межами/ Є. Скачко. – 2017 - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://pingvin.pro/gadgets/article-gadget/top-5-novyn-v-sviti-bezgotivkovykh-rozrahunkiv-v-ukrayini-ta-za-yiyi-mezhamy-12.html>

3. Статистика Національного банку України щодо ринку платіжних карток. – 2018. – [Електроннийресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219

Ільяш М.А

«Економічна кібернетика», 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Коптюх О.Г.

НЕТРАДИЦІЙНА ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ТА ДОЛАР

Актуальність обраної теми полягає в тому, що зараз створюються нетрадиційні інструменти грошово-кредитної політики, що впливають на долар, наприклад, шляхом підниження облікової ставки до ефективної нижньої границі, а отже на співвідношення між цінністю валют відносно до долара. Важливо зазначити, що вплив на долар був приблизно в три рази вищий, ніж після звичайних змін в політиці до фінансової кризи 2007 року, коли більшість провідних інвестиційних банків, страхових фірм та іпотечних банків США та Європи постраждалих від іпотечної кризи. Тоді світ вступив в глобальну рецесію, яка викликає широке скорочення бізнесу, зростання безробіття і скорочення державних доходів. Внаслідок цього на міжбанку зріс попит на долар і курс змінився з 5.6 на 6.8 за два місяці, та добіг значення 10.0 у другій половині грудня та з кінця січня 2009 року стабілізувався на рівні 8.3 грн. за 1 долар США.

Метою даної теми є ознайомлення з новими інструментами, такими як повідомлення громадськості про майбутні зміни в грошово-кредитній політиці, та виявлення несподіванок грошово-кредитної політики через зміни майбутніх цін процентних ставок.

Предметом розгляду виступають існуючі нетрадиційні величини грошових відносин.

Під час фінансової кризи 2007-2008 років та її наслідків Федеральна резервна система запровадила нові заходи грошово-кредитної політики для стабілізації фінансових ринків і пом'якшення наслідків кризи на економічну діяльність в цілому. Ці нетрадиційні інструменти грошово-кредитної політики були необхідні як через надзвичайний характер фінансової кризи, так і через те, що ставка політики федеральних фондів була швидко знижена до кінця 2008 року - до 0%.

Було багато вагань щодо їх ефективності та можливості функціонування стандартних каналів передачі активів, одним з яких є вартість національної валюти.

Перейдемо до визначення основних сюрпризів грошової політики.

1) Цільові сюрпризи. Використання змін у федеральних курсах ф'ючерсів на ставки федерального комітету відкритого ринку, що оголошував про федеральні цілі грошової ставки.

2) Використовується підхід до ізоляції несподіваних рухів в очікуваній ставці федеральних фондів, що вимірюється зміною в ф'ючерси на євро-долар на один рік.

3) Конструюємо додаткову міру сюрпризів для політичного шляху, які ми називаємо «довгостроковими сюрпризами», використовуючи довгострокові казначейські ф'ючерсні ставки.

Розглянемо наслідки сюрпризів грошово-кредитної політики щодо вартості долара США протягом останнього періоду, коли держава значною мірою спиралася на нетрадиційні інструменти політики, такі як масштабні покупки активів та повідомлення про майбутні дії політики.

Ступінь впливу оголошення про майбутні зміни в курсі валюти, коли вона публікується для громадськості, залежить від того, наскільки багато учасників ринку очікує це оголошення. Якщо учасники ринку повністю передбачають його

зміст, то ніякої додаткової інформації не буде і вартість долара стосовно інших валют не буде рухатися, а залишиться стабільним.

Щодо посткризового періоду, то виявлення грошово-кредитної політики щодо зміни ф'ючерсів на ставки федеральних фондів не є доцільною емпіричною стратегією, якщо очікується, що ставка федеральних фондів залишиться на ефективній нижній межі.

Визначимо результати грошових сюрпризів за таблицею.

	Full Sample	Conventional	Unconventional	LSAP1	LSAP2	MEP	LSAP3	Tantrum
Target Surprise	N/A	1.55 (9.00)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Short-Term Path	0 (6.34)	-0.16 (6.95)	0.35 (4.76)	7.18 (6.09)	0.68 (1.94)	-4.80 (3.20)	-0.69 (1.61)	-2.54
Long-Term Path	0 (5.41)	0.002 (4.15)	-0.004 (7.54)	7.43 (20.18)	-1.23 (4.51)	6.24 (1.68)	-3.45 (6.63)	-10.29
No. Obs.	180	124	56	5	5	2	3	1

Слід

звернути увагу, що протягом загальноприйнятого періоду сюрпризи в середньому позитивні, що означає непередбачене послаблення політики, а використання короткострокових сюрпризів в основному негативні. З таблиці можна побачити інформацію, що в короткостроковому і довгостроковому періоді сюрпризи були в середньому позитивними під час першого раунду покупок активів, що свідчить про несподіване послаблення.

Отже, підводячи підсумки, можна нагадати, що було розглянуто наслідки нетрадиційної монетарної політики стосовно вартості долара США відносно співвідношення його вартості до вартості інших валют. Щоб оцінити відносну ефективність нетрадиційної монетарної політики щодо долара, в роботі було порівняно вплив політики сюрпризів періоду кінця 2008 року з періодом докризового становища, коли ставка федеральних фондів була головним інструментом монетарної політики.

Результати досліджень свідчать про те, що під час використання грошово-кредитних сюрпризів монетарна політика стала набагато потужнішою, ніж у монетарній політиці в докризовий період, коли Федеральна резервна система могла спиратися на зміну ставки федеральних фондів для проведення грошово-кредитної політики.

Література:

1. Unconventional Monetary Policy and the Dollar: Conventional Signs, Unconventional Magnitudes Reuven Glicka and Sylvain Leducb aFederal Reserve Bank of San Francisco bBank of Canada. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ijcb.org/journal/ijcb18q4a3.htm>

2. Базилевська Я. І. Войтко С. В. доктор економ. наук, доцент Національній технічній університеті України «КПІ» ВАЛЮТНО-КУРСОВИЙ АНАЛІЗ НА ОСНОВІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ: ДИНАМІЧНИЙ АСПЕКТ

Каталова А.Р.

*“Фінанси, банківська справа та страхування”, 5 курс
Одеський Національний Економічний Університет*

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВИНИКНЕННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Лібералізація фінансових відносин, розвиток фінансових інновацій та технологічні зміни зумовили значне розширення та прискорений розвиток фінансових систем, що набуло явища фінансіалізації світового господарства.

Бурхливий розвиток технологічних та фінансових інновацій зумовив появу нефінансових компаній, які отримали назву “FinTech”. Такі компанії, пропонують своїм клієнтам фінансові послуги за більш привабливими умовами та витратами або розробляють нові технічні рішення та платіжні інструменти, створюючи тим самим конкуренцію для банків [1].

Фінтех-галузь розмиває кордони між традиційно банківськими і небанківськими послугами. Будь-яка велика організація буде під загрозою, якщо зіштовхнеться з великою кількістю зовнішніх інновацій, що перевершують її внутрішні можливості. Комерціалізація Інтернету триває вже понад двадцять років, і банки надають своїм клієнтам такі послуги, як Інтернет-банкінг (із мобільним доступом), брокерські послуги онлайн і можливість онлайн-платежів. Клієнти все рідше ходять у відділення банків. У відповідь на повну відсутність у банків радикальних інновацій зростає сегмент фінтех [2].

Внаслідок впливу FinTech, в банках виникають різноманітні ризики, основними з яких є стратегічні ризики, операційні ризики, ризик аутсорсингу, ризики кібератаки та комплеанс-ризики.

Стратегічні ризики проявляються в тому, що банки втрачають свою питому вагу на ринку через те, що FinTech-компанії більш ефективно використовують інновації та надають більш дешеві послуги, що відповідає очікуванням споживачів даних послуг.

Операційні ризики виникають в банках через те, що діяльність FinTech-компаній в банківському секторі залучає інших учасників ринку, які можуть мати обмежений досвід в управлінні IT-ризиками, тим самим збільшуючи складність усієї банківської системи.

Комплеанс-ризик проявляється в результаті появи великих інформаційних масивів, а також використання аутсорсингу.

Ризик аутсорсингу потенційно збільшує ймовірність операційних збоїв в банках, тому останнім необхідно більш пильно контролювати виконання контрактів та безпеку клієнтів і самого банку.

Ризик кібератаки відбувається по-перше, через залежність банків від програмного забезпечення та інформаційних технологій, а по-друге, кібератаки часто направлені на конфіденційні дані про клієнтів. Таким чином, банки повинні сприяти ефективному управлінню та контролю кібератак [3].

Не зважаючи на те, що діяльність FinTech-компаній створює конкуренцію банкам на фінансовому ринку та стає причиною для виникнення банківських ризиків, питання про встановлення партнерських зв'язків між ними сьогодні стає все більш актуальним.

Взаємодія банків з FinTech-компаніям може бути доцільна задля формування конкурентної переваги за якістю клієнтського досвіду і спектром сервісів. Автоматизація процесів і застосування нових технологій повинні призводити до зменшення питомих витрат, а отже – до більш привабливих ставок по кредитах і депозитах, меншої вартості трансакцій і нових, інноваційних способів заробляння грошей на клієнтських сервісах. Фінтех, змінюючи очікування та звички споживачів фінансових послуг, зумовлює зростання їх демократизації та поширення фінансової охопленості. Щоб залучити й утримати клієнтів, банкам сьогодні потрібно мати можливість запропонувати якісний і технологічний сервіс. І це стосується передусім дистанційних каналів обслуговування[2].

Таке партнерство включає також платформи для P2P-карткових трансакцій, платіжні картки з логотипами декількох компаній та інші платіжні послуги [3].

Серед фінансових технологій швидко розповсюджується напрям RegTech - це регулятивні технології, які допомагають компаніям, організаціям і корпораціям відповідати новим вимогам законодавства і регулювати їх виконання. Банки розглядають регтех як надбудову над своєю системою ідентифікації клієнтів, міжбанківськими трансакціями і захистом від кібершахрайств. У фінансовому секторі затребуваність регтех-технологій зумовлюється витратами учасників фінансового ринку на управління ризиками [2].

Банки можуть бути зацікавлені в RegTech, оскільки це дасть їм змогу автоматично формувати і відправляти звітність, виявляти і усувати ризики, ефективно дотримуватися нормативних вимог.

Отже, розвиток цифрових технологій став глобальним трендом, що впливає на всю систему економічних відносин, а також зумовлює появу нових напрямів розвитку у фінансовій сфері, зокрема фінтех-індустрії. Банки, як активні учасники ринку фінансових послуг, взаємодіючи с фінтех-компаніями, можуть використовувати сучасні інновації задля збільшення своєї фінансової стійкості та ефективно задовольняти потреби своїх споживачів.

Література:

1. Поченчук Г.М. Фінансові технології: розвиток і регулювання / Г.М. Поченчук. // Економіка і суспільство. – 2017. – №13. – С. 1193-1200.
2. Поченчук Г.М. FinTech у структурі фінансової системи / Г.М. Поченчук. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 21. – С. 49-55.
3. Коваленко В.В. Розвиток FinTech: загрози та перспективи для банків України / В.В. Коваленко. // Приазовський економічний вісник. – 2018. – № 4. – С. 127-132.

Квасігрох Лілія

*«Фінанси, банківська справа і страхування», 3 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри
банківської справи Забчук Г. М.*

НОВІТНІ БАНКІВСЬКІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ

Сьогодні, в умовах нестабільної політичної і економічної ситуації, у банківській сфері загострюється необхідність активного впровадження інноваційних банківських продуктів і послуг, які дозволять залучити клієнтів. Банківські інновації також підвищують рівень конкурентоспроможності банку, сприяють задоволенню потреб клієнтів, що швидко змінюються під впливом науково-технічного прогресу.

Причиною появи банківських інновацій, з одного боку, є підтримка банком стійкого зв'язку з клієнтами, яка заснована на партнерських відносинах. Це означає, що банки турбуються не тільки про збереження, а й про примноження капіталу своїх клієнтів. Досягають вони цього тим, що пропонують інноваційні продукти, які, своєю чергою, сприяють розширенню напрямів їх діяльності, зниженню витрат, розвитку ділової активності і підвищенню прибутковості.

З іншого боку, передумовою появи банківських інновацій є конкуренція між банківськими та іншими фінансовими інститутами в умовах постійного розвитку фінансового ринку. [1]

Основними напрямками українських банківських інновацій в останні роки стали:

1. Інтернет та мобільний банкінг та значне розширення банківських операцій, які доступні через ці системи.
2. Без карткові розрахунки через мобільний телефон.
3. Активізація присутності в соціальних мережах.
4. Доступність терміналів самообслуговування.
5. Режим роботи "24/7".
6. Електронна решта (послуга, коли решта в копійках переводиться на рахунок чи поповнює мобільний телефон клієнта).
7. Індивідуалізація потреб клієнтів (застосовується переважно для VIPклієнтів банку). [2]

До переваг використання інноваційних послуг належить зменшення часу на обслуговування клієнта, можливість клієнта управляти своїми операціями, залучення нових клієнтів. Проте при впровадженні нової послуги потрібно врахувати чи буде прийнята дана послуга клієнтом, чи принесе вона вигоду і дохід банку.

До найбільш інноваційних банків України можна віднести ПриватБанк, Ощадбанк, Райфайзен банк Аваль, ОТПбанк, Альфа-банк, банк ПУМБ.

Лідруючі позиції займає АТ КБ ПриватБанк. Він є одним з найбільш інноваційних банків світу. До інновацій ПриватБанку можна віднести:

1. QR-банкінг – система безконтактних платежів, яка дозволяє оплачувати покупки, знімати готівку без карти та отримувати доступ до інших банківських послуг просто зчитування QR-код камерою смартфона. [3]
2. ФотоКаса – це новинка, яка дозволяє дуже просто проводити оплати. Для цього достатньо обрати карту з якої повинні списатися кошти, зробити фото рахунку який треба сплатити і натиснути «Відправити», і співробітник банку оплатить рахунок.
3. Зняття готівки буз карти – ця послуга доступна в усіх банкоматах ПриватБанку. Ви маєте можливість зняти готівку через банкомат зі своєї картки без її фізичної наявності за допомогою телефону або мобільного додатку

Приват24. Для цього потрібно перейти у відповідне меню банкомату, авторизуватися за номером телефону (або відсканувати QR-код) обрати карту, вказати пін-код і суму.

4. «Готівка на касі» – це проект який запусив ПриватБанк і мережа АЗК WOG. Ця послуга дає можливість зняти кошти з дебетної карти на касі АЗК WOG, попередньо здійснивши купівлю товару чи послуги.

5. Банкомати з технологією кеш-ресайклінгу – це універсальне обладнання, що здійснює автоматизований прийом і видачу готівки з банківських карт за системою замкненого циклу. Головною перевагою цих банкоматів є можливість приймати купюри не по одній, а пачкою до 200 купюр. Такі банкомати з технологією кеш-ресайклінгу поєднують у собі функції і банкомату, і терміналу.

Інноваційна політика ПриватБанку орієнтована на впровадження на український ринок нових банківських послуг, які є зручними й надають клієнтам широкі можливості у використанні.

Окрім традиційних банків на ринку банківських послуг здійснюють свою діяльність інтернет банки. В Україні це Monobank. Інтернет-банк надає своїм клієнтам ті самі послуги що і традиційний банк при цьому надаючи комфортні умови обслуговування, адже скористатися послугами інтернет-банком можна у будь-якому місті де є зв'язок з інтернетом.

Зважаючи на це інтернет-банк створює серйозну конкуренцію традиційним банкам, тому впровадження інноваційних послуг є необхідними для розвитку традиційного банку та його ефективного функціонування, а також для підвищення конкурентоспроможності.

Література:

1. Золотарьова, О. В. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх упровадження в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Золотарьова, А. А. Чекал // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон, 2016. – Вип. 16, Ч. 1. – С. 112-115. – Режим доступу : http://ej.kherson.ua/journal/economic_16/1/29.pdf.

2. Бондаренко Л. П. Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку [Електронний ресурс] / Л. П. Бондаренко, М. П. Політило // Інвестиції: практика та досвід. – ТОВ "ДКС Центр", 2018. – № 3. – С. 5-8. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2018/3.pdf.

3. Макарюк В. ПриватБанк представив одну з перших систем QR-банкінгу [Електронний ресурс] / В. Макарюк. – Режим доступу : <http://uanews.kharkiv.ua/other/2013/06/04/9295.html>.

4. У Тернополі запрацювали нові банкомати ПриватБанку (прес-служба) // 20 хвилин. – 2019. – 28 лютого. – Режим доступу : <https://te.20minut.ua/Pres-sluzhby/u-ternopoli-zapratsyuvai-novi-bankomati-privatbanku-pres-sluzhba-10816423.html>.

5. Офіційний сайт ПриватБанку. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Реалізація та поширення інноваційної діяльності в будь-якій галузі, зокрема і в банківському секторі, є завданням не з легких. Проте в силу безперервного світового розвитку ефективність інноваційної діяльності визначається постійним її вдосконаленням, адже інноваційне сьогодні завтра вже набуває масового поширення і тому втрачає свою унікальність та зменшує очікувану корисність. З огляду на особливості банківського бізнесу та значну конкуренцію проблема вдосконалення інноваційної діяльності є особливо актуальною.

Особливістю функціонування банківської системи України є те, що діяльність комерційних банків багато в чому залежить від надто змінного політичного та економічного становища. А з огляду на періодичність кризових явищ в Україні, то ефективність та прибутковість такого функціонування є трохи проблемною. А як вже добре відомо впровадження та вдосконалення інновації справа не з дешевих та потребує значних фінансових вкладень, а при наявності проблем звичайної діяльності не є дуже доречним. Тому в першу чергу для впровадження та вдосконалення інноваційної діяльності комерційним банкам варто якісно та стратегічно здійснювати планування і управління ризиками, а також створювати спеціальні фонди для майбутньої інноваційної діяльності. Адже саме ресурсна забезпеченість безпосередньо впливає на здатність реалізувати інновації та їх ефективність.

Один з головних напрямів вдосконалення інноваційної діяльності в комерційних банках України це є виокремлення та розробка інноваційної політики та стратегії як самостійних та самодостатніх напрямів в загальній банківській стратегії. Адже в основному комерційні банки навіть при намірах впровадження певних інновацій не виокремлюють сам процес як самодостатній та в основному інноваційною діяльністю займаються маркетингові відділи як складовою власної діяльності.

Сьогодні, при «комп'ютеризації» технологічного забезпечення комерційним банкам слід обґрунтовано обирати певні міри. Великі роздрібні банки можуть орієнтуватися на світову інформатизацію, тобто як в області обслуговування всіх груп клієнтів, так і у сфері внутрішньобанківських операцій та управління діяльністю, що вимагає мобілізації значних інтелектуальних ресурсів та грошових коштів, проте в майбутньому дасть змогу зменшити кількість помилок «людського фактору» при проведенні операцій, скоротити операційні витрати та підвищити якість роботи. Невеликі банки можуть реалізувати локальну інформатизацію технологій, що є менш витратним та дасть змогу в майбутньому зберегти конкурентні переваги на певних сегментах ринку та скоротити нерациональні витрати управління діяльністю. При реалізації відповідних варіантів потрібно об'єктивно оцінити та зіставити ризики [1, с. 260].

Сьогодні банки намагаються розробити систему, особливістю якої б були універсальність та гнучкість, з можливістю автоматично створювати потрібну конфігурацію при допомозі інтелектуальних компонентів, що налаштовуються. Відповідна технологія називається сервісно-орієнтованою архітектурою [3, с.143]. Вітчизняним банкам також потрібно рухатися у відповідному напрямку для покращення власної інноваційної діяльності, адже саме ті банки, котрі першими встигнуть впровадити відповідну технологію, зможуть оцінити переваги та бути більш конкурентоспроможними за рахунок подальшої низької вартості реалізації проектів та здатності використовувати кращі рішення ринку.

Наступним у вдосконаленні інноваційної діяльності є розвиток дистанційного банкінгу, а саме впровадження та розширення можливостей інтернет-банкінгу, мобільного банкінгу, телефонного банкінгу, а також освоєння нового сегменту – банкінгу через соціальні мережі, що є досить поширеним закордоном. Оскільки молоде покоління досить комфортно себе почуває в інтернет-мережі, то саме вона є найбільш перспективна в розвитку та вдосконаленні саме в інноваційному аспекті. Проте для більшої ефективності банкам слід проводити заходи щодо популяризації, заохочення та роз'яснення таких способів користування банківськими послугами серед споживачів.

Щорічно кількість шахрайств з використанням платіжних карток з магнітною стрічкою зростає, тому для банківської системи України також є актуальними робота по вдосконаленню безготівкових каналів обслуговування клієнтів. Шляхами вдосконалення безготівкових розрахунків, їх убезпечення та прискорення є запровадження та поширення технологій чіпових смарт-карток, payWave, PayPass, NFC, P2P. За допомогою цих технологій долаються основні недоліки використання карток з магнітними стрічками: значні витрати на телекомунікаційні мережі та не завжди достатні швидкість проведення операцій, також відповідні технології важко використати в шахрайських цілях. Цікавим варіантом реалізації відповідних технологій може бути монтування та продаж їх в аксесуарах.

Звичним способом надання послуг клієнтам нікого вже не здивуєш та не заохотиш до співпраці з банком, тому банківським установам України потрібно розвивати Private Banking як новий етап в розвитку банківського обслуговування. З допомогою Private Banking можна покращити лояльність, довіру та ставлення клієнтів до банку, краще визначити потреби клієнтів для подальшого збуту саме необхідних послуг та продуктів.

Інноваційним та ефективним було б також проведення навчань щодо користування банківськими послугами безпосередньо самих клієнтів. Тим самим можна забезпечити зростання обсягу використовуваних послуг та продуктів, зменшити відтік наявних клієнтів та покращити імідж самого банку як такого, що піклується про своїх клієнтів.

Доцільно направити свої зусилля на розвиток таких банківських операцій як: трастових, консультативно-інформаційних послуг, аудиторських, гарантійних послуг, допоміжних операцій, які мають взаємозв'язок із забезпеченням господарської діяльності споживачів банківських послуг, а також потрібно завжди удосконалювати традиційні банківські послуги для більш ефективної роботи банківської установи.

Одним із перспективних напрямів розвитку банківської системи є надання клієнтам кваліфікованих консультацій та інформації в галузі управління фінансами та організації господарської діяльності, а також вирішенні правових, банківських, фінансових питань і проблем, які пов'язані з веденням бізнесу. Відповідно до цього необхідним є створення такої міжбанківської мережі, яка має бути доступною для всіх охочих, яким потрібно взяти необхідну інформацію.

Тому, вдосконалення інноваційної діяльності є не простою справою та має мати різнопланове спрямування для забезпечення ефективності та очікуваної результативності. Тому покращуватися мають не виключно технології, послуги та продукти, але й способи організації діяльності, комунікації, просування та збут.

Отже, найбільш перспективними банківськими інноваціями, які могли б бути започатковані в Україні, слід уважати:

1. SmartyPig від WestBank (Великобританія) депозитний проект, який побудований за принципом соціальної.
2. Keep the change від Bank of America – це проект суть якого полягає в тому, що при покупці банк округлює суму, а різницю залишає клієнту на окремому ощадному рахунку.
3. IBC Bank (Канада) створив та запропонував своїм клієнтам нову кредитну карту – «Кобренд» у співробітництві з відомою мережею ресторанів Tim Hortons.
4. Сервіс P2P-перекази через мобільний телефон, який представлений на ринку банківських послуг як Oboray, Hal-Cash от Bankinter, POPmoney від PNCBank. Суть його полягає в тому, що для переказу грошей не потрібно знати прізвище, банк та номер рахунку. Все, що потрібно, – зареєструватися в проекті P2P-переказів і відправити гроші парою натиснень кнопок на телефоні. [2, с. 114].

Отож, раціональне осмислення важливості інноваційного розвитку банківського бізнесу, використанні інноваційного досвіду зарубіжних банків та практична реалізації намічених інноваційних кроків безсумнівно призведе до розвитку банківської системи, фінансової системи та загальноекономічного добробуту держави в цілому.

Література:

1. Банківські операції [Текст] : підручник / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – 2-ге вид. випр. і доповн. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2013. – 688 с.
2. Золотарьова О. В. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх впровадження в Україні [Текст] / О. В. Золотарьова, А. А. Чекал. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – С. 112–115.
3. Коваленко Ю. Формування комплементарної моделі фінансового сектору економіки [Текст] / Ю. Коваленко // Вісник Національного банку України. – 2012. – №7(197). – С. 42–47.

Коломієць К.О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОНЛАЙН-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток банківського сектору нерозривно пов'язаний з упровадженням та вдосконаленням систем віддаленого банкінгу. Якщо раніше банку для того, щоб займати лідируючі позиції на ринку слід було розширювати мережу своїх відділень, то сьогодні такий банк має нарощувати кількість та якість послуг системи електронного банкінгу.

Без безпосереднього контакту клієнта і банківського працівника можуть здійснюватися будь-які банківські операції та послуги, а їх особливістю є те, що вони можуть здійснюватись у будь-який час і з будь-якого місця за наявності мобільного телефону або комп'ютера.

Поява банківських послуг нового покоління – онлайн-банкінгу: Інтернет-банкінгу, мобільного банкінгу і телебанкінгу – є вигідним як клієнту, так і банку. Завдяки онлайн-банкінгу банки скорочують адміністративні витрати (на персонал, оренду приміщення тощо). Для клієнтів це забезпечує оперативність, мобільність, незалежність від режиму роботи банку, економію часу на стояння у чергах та заощадження на комісійних за оформлення платежу.

Ринок найбільш популярних видів електронного банкінгу, таких як мобільний та Інтернет-банкінг, в Україні стрімко зростає і вже перейшов за позначку в 100 млрд. грн. на рік. [1]

Найбільш активними та технологічними учасниками ринку є: «ПриваБанк», «Альфа-Банк», «VTB Банк», «ПУМБ», «Райффайзен Банк Аваль», «УкрСиббанк», «Укрсоцбанк». Лідером за впровадженням Інтернет-технологій в Україні, безперечно, є «ПриватБанк», база якого давно перевищує мільйон осіб. Останнім часом значно активізувався ПАТ «Ощад-банк». Роблячи ставку на розвиток технологій безконтактних платежів, на початку 2017 в. запустив додаток «Ощад РАУ», за допомогою якого клієнти можуть здійснювати платежі без фізичної наявності платіжної картки або готівки. Для проведення платежу потрібен лише мобільний телефон із підтримкою технологій безконтактних платежів NFC.[2]

Серед основних видів онлайн-послуг, що пропонують банки, можна виділити такі: перегляд виписок за рахунками; оформлення депозитів, погашення кредитів, обмін валют, переказ грошей, замовлення додаткової пластикової картки, поповнення мобільного телефону, здійснення різних видів платежів, купівля білетів, а також оформлення страхового полісу.

Протягом останніх років на ринку електронного банкінгу України відбулися позитивні зрушення:

1) Відбувся активний запуск Р2Р-переказів та збільшилася кількість платіжних сервісів для оплати комунальних та інших рахунків. (перекази Р2Р мають низку переваг, це: незначна вартість переказів; можливість здійснювати платіж у будь-який час та в будь-якому місці, де є доступ до Інтернету, операція може проводитися як зі стаціонарного комп'ютера, так і з мобільного телефону[3].

2) Підвищилася популярність мобільних платежів із використанням смартфона. Так, згідно з дослідженнями MasterCard, за допомогою смартфона готові оплачувати товари і послуги 72% опитаних українців, тоді як у Західній Європі показник такої готовності становить лише 37%. Отже, набувають популярності мобільні додатки та їх функціонали, спрощується процес підключення до онлайн-банкінгу та все більше використовуються для платежів новітні технології, наприклад соціальні боти Facebook Messenger [2].

3) Важливим моментом для розвитку електронного банкінгу стала підтримка Національним банком єдиного стандарту електронної дистанційної ідентифікації клієнтів BankID, який сьогодні надає можливість отримувати адміністративні послуги від держави, а в перспективі, за умови доопрацювання нормативної бази, дасть змогу отримувати всі банківські послуги без візиту до відділення банку.

4) Відзначено активний розвиток P2P-кредитування (Peer-To-Peer), який являє собою спосіб запозичення коштів між особами, не пов'язаними між собою, без залучення фінансового посередника (банку, кредитної спілки тощо). [4]. Незважаючи на певні ризики, такі програми присутні навіть в Україні (сервіс P2P-кредитування запусив «ПриватБанк» у березні 2016 р.).

Отже, слід зазначити, що на вітчизняному ринку електронного банкінгу відбувся значний стрибок уперед, проте йому є куди розвиватися, оскільки світові тенденції створюють нові можливості для вдосконалення. Розглянемо деякі з них:

1) Так, однією з глобальних тенденцій онлайн-банкінгу є використання технології blockchain у банківських операціях. У 2017 р. зафіксовано здійснення торгової транзакції на 100 тис. доларів британським банком Barclays та одним з ізраїльських стартапів. При цьому час виконання операції було знижено з 7–10 днів до чотирьох годин [2].

2) У березні 2018 р. швейцарська фінансова група UBS запустила сервіс, який дає змогу відкривати рахунки клієнтам за допомогою смартфона. При цьому ідентифікація відбувається безпосередньо за допомогою відеозв'язку зі співробітником банку, а договір на відкриття банківського рахунку та іншу документацію клієнти отримують у зашифрованому форматі на електронну пошту. Подібна операція проводилася також у банку Шотландії (Bank of Scotland), де клієнтам пропонували відкрити рахунок онлайн за допомогою селфі, використовуючи веб-браузер смартфона або планшету без необхідності завантажувати додатковий додаток. [5].

3) Дуже важливим кроком на шляху підвищення безпеки та надійності онлайн-розрахунків є перехід до біометричної авторизації платежів. [6].

Так, Японія з 1 жовтня 2016 р. тестує безготівкові платежі з біометричною аутентифікацією для іноземних туристів – платформу Omotenashi (у перекладі – «гостинність»). У системі, розробленій компаніями Dai Nippon Printing Co і Deloitte Tohmatsu Consulting, туристи можуть реєструвати відбитки пальців, дані кредитної картки та інші персональні дані, аби потім здійснювати безготівкові платежі за покупки, обід, проживання та інші сервіси одним дотиком пальця [2].

Доволі цікавим моментом є поєднання двох новітніх технологій – біометрії та блокчейна. Обидві технології працюють в однаковому напрямі – захист безпеки фінансових транзакцій у кіберпросторі. Саме із цієї причини ідея об'єднання двох цих технологій дуже актуальна. [6].

Банки України зможуть стати конкурентоспроможними на міжнародному ринку банківських послуг, значно покращать якість та швидкість надання послуг, кожна послуга буде диференційовуватися відповідно до потреб клієнта, якщо вектор руху на інноваційні продукти буде незмінним. Це матиме позитивний вплив як для банківської системи, так і для країни в цілому. В свою чергу, онлайн-банкінг може набути досить широкого застосування за умови створення відповідних інформаційних ресурсів, а найголовніше – підготовки висококваліфікованих банківських фахівців і переконання громадян щодо використання дієвих мобільних систем управління банківським рахунком.

Література:

1) Виговська Л. 100 млрд. грн. на рік. Ринок мобільного та інтернет-банкінгу б'є рекорди / Л. Виговська, М. Оліярник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://biz.nv.ua/ukr/publications/100-mlrd-na-rik-rinokmobilnogo-ta-internet-bankinguv-ukrajini-b-je-rekordi-108675.html>.

2) Які новинки в е-банкінгу з'явилися і були впроваджені в 2018 році? – коментують експерти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.prostobank.ua/internet_banking/stati/kakie_novinki_prineset_klientam_2017_god_v_sfere_internet_bankinga_mnenie_ekspertov.

3) Советы банкира: онлайн-переводы P2P упрощают жизнь [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

https://24tv.ua/ru/sovety_bankira_onlajnperevody_p2p_uproshhajut_zhizn_n554692.

4) Ринок P2P-кредитування в Україні досяг 5 млрд. грн. Світовий ринок оцінюють у \$64 млрд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ufi.net.ua/ua/novynyrynku/256-rynok-p2p-kredytuvannia-v-ukraini-dosiah-5-mlrd-hrn-svitovyi-rynok-otsiniuiut-v-usd-64-mlrd>.

5) Клієнти зможуть відкрити рахунок у банку за допомогою селфі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vkurse.ua/ua/business/otkryt-schet-v-banke-s-pomoshchyu-selfi.html>.

6) Спільне майбутнє біометрії та блокчейну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bits.media/news/est-li-obshchee-budushchee-u-biometrii-i-blokcheyna/>.

Косов А.С.

*аспірант кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

науковий керівник – д.е.н., професор кафедри банківської справи Аржевітін А.С.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ БАНКІВСЬКОЇ ЛІКВІДНОСТІ

Наприкінці ХХ століття недопрацювання банку та недостатня ефективність управління ним компенсувалися високою прибутковістю банківських операцій на ринку. Проте у сучасних умовах, коли прибутковість банківської діяльності істотно знизилася, банкіри стали розуміти важливість питань, пов'язаних з

автоматизацією не тільки обліку, а й управління, без вирішення яких у ХХІ столітті банк просто може перестати існувати як організація. Тому, в межах дослідження ключових аспектів забезпечення управління ризиками банківської ліквідності на особливу увагу заслуговують питання щодо інформаційної інфраструктури та організаційно-методичного забезпечення цього процесу.

З позиції ризик-менеджменту важливого значення набуває усвідомлення факту, що будь-який процес в банку може бути гранично ефективний лише у разі наявності повної і достатньої інформації у операторів цього процесу. Цей постулат можна застосувати як до процедури аналізу і прогнозу ліквідності, так і до управління банком в цілому. Це означає, що для ефективного управління ризиками банківської ліквідності потрібна всеохоплююча інформація щодо всіх нюансів діяльності банку. У свою чергу, для управління ліквідністю необхідні оперативні дані про всі процеси, що відбуваються в банку, в тому числі, щодо видачі кредитів (починаючи з етапу планування), залучення депозитів, здійснення позабалансових операцій – всього того, що впливає на стан ліквідності банку.

Водночас, ми переконані, що банківські технології, в основу роботи яких покладена лише класична логіка (тобто алгоритми рішення відомих задач), не в змозі продукувати об'єктивні рекомендації для прийняття рішень у складних ситуаціях при невизначеності вихідних умов сьогодення. Якісне вирішення цих задач під силу лише технологіям, які здатні функціонувати подібно людському інтелекту, а саме: мати здатність здобувати, адаптувати, модифікувати і поповнювати інформацію з метою вирішення задач, формалізація яких ускладнена. Такі системи належать до категорії штучного інтелекту, що здатні, залежно від поточної ситуації, самі розробляти алгоритми рішення новоутворених проблем в сфері управління ризиками банківської ліквідності.

Тому, в інтересах посилення системи управління ризиками банківської ліквідності зусилля банків варто зконцентрувати на впровадженні методів, які використовуються в технології створення експертних систем.

Згідно з класичним виразом, який оприлюднив Дональд Кнут [1] щодо програмування алгоритмічних задач:

Програма = Структура даних + Алгоритми (1.1.)

За цією логікою, щодо експертних систем цей вираз виглядає таким чином:

Експертна система = Знання + Логічний висновок (1.2.)

Пропонуємо банкам будувати за таким принципом експертні системи в сфері управління ризиками банківської ліквідності, що візьмуть на себе функції надання достовірної інформації та кваліфікованих оцінок, на базі яких керівництво банків може приймати виважені управлінські рішення щодо мінімізації або уникнення вказаних ризиків. Вважаємо, фахівець банку в галузі ризик-менеджменту за умови співпраці з експертною системою має можливість отримати результати вищої якості.

Багато експертів вважають, що переваги експертних систем банку проявляються в таких моментах [2]:

- рівень знань експертної системи ймовірно перевищуватиме рівень знань окремо взятого експерта-людини;
- інформація в експертній системі зберігається невизначено довгий час на відміну від експертів-людей, які можуть звільнитися або піти на пенсію;

- експертна система здатна детально пояснити свої міркування, які привели до певного висновку, в будь-який час і з практично необмеженою кількістю повторень, що сприяє підвищенню довіри до ухваленого рішення;

- експертна система гарантує об'єктивність в екстремальних ситуаціях, тоді як дії людини-експерта під впливом стресу неефективні;

- експертну систему можна використовувати як інтелектуальну навчальну програму, щоб розвивати у співробітників банку аналітичні навички.

Крім того, експертні системи приносять банку і непряму перевагу також, оскільки знання експертів-людей повинні бути заздалегідь перетворені в явну форму для введення в базу знань. Внаслідок цих дій знання стають явними, тому з'являється можливість перевіряти їх на правильність, несуперечність та логіку.

Найбільш поширений метод накопичення знань в експертних системах банків має ґрунтуватися на використанні системи продукційних правил. Продукційними називаються правила, що організовані у вигляді структур «IF-THEN» («ЯКЩО-ТОДІ»). Частина продукційного правила, що розміщена між ключовими словами «IF» і «THEN», являє собою умовний елемент або шаблон правила. Після слова «THEN» заноситься список дій або рішень, які повинні бути виконані відповідно до правила.

Загальна структура експертної системи банку, заснованої на продукційних правилах складається з таких компонентів [3]:

- інтерфейс користувача – це механізм, за допомогою якого відбувається спілкування користувача з експертною системою;

- засіб отримання знань являє собою автоматизований спосіб, який дозволяє користувачу вводити знання в систему, не застосовуючи кодування;

- база знань системи вміщує знання, необхідні для вирішення задач у певній проблемній сфері банківської діяльності;

- машина логічного висновку є програмним компонентом, який визначає, які правила виконуються згідно з фактами;

- робоча пам'ять системи призначена для розміщення фактів, що стосуються поточного стану об'єкта досліджень;

- робочий список правил.

Отже, вітчизняним банкам пропонуємо накопичувати знання щодо способів розрахунку показників банківської ліквідності в експертній системі.

Водночас зауважимо, що вибір конкретного банку на користь того чи іншого програмного продукту не повинен бути поспішним або заснованим на сліпому копіюванні чужого досвіду, оскільки автоматизовану систему кожен банк повинний вибирати як в залежності від своїх сьогоденних потреб, так і з огляду на тенденції розвитку (короткострокові і довгострокові). При такому виборі слід враховувати необхідний рівень адаптації пропонованого рішення до специфічних вимог українського законодавства, її функціональність, відкритість, інтегрованість, переносимість, багатомовність, підтримка мультивалютності, а також використовувані при цьому технологія і інструментарій.

Література:

1. Кнут, Д. Э. Искусство программирования [Текст] : в 3 т. – Т. 1: Основные алгоритмы : учебное пособие / пер. с англ. ; Д. Э. Кнут. – 3-е изд. – М.; СПб. ; К. : Вильямс, 2000. –720 с.

2. Домрачев В. М. Міжнародні порівняння банківських систем України та країн Євросони [Текст] / В. М. Домрачев, К. Є. Раєвський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – Вип. 21. – 344 с.

3. Джераратано, Д. Экспертные системы: принципы разработки и программирование [Текст] : навч. посіб. / Джозеф Джераратано, Гарри Райли. – М.: Вильямс, 2007. – 1152с.

Крапівной М. Ю.

Факультет фінансів та банківської справи, 4 курс

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник – д. е. н., професор кафедри банківської кафедри

Кузнєцова Л. В

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ЗАХИСТ ПОЗИЧОК ВІД КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВ

Сучасні умови кредитної діяльності банків в Україні характеризуються негативними наслідками та масштабами втрат від впливу зовнішніх політичних ризиків та структурних диспропорцій в економіці, які призводять до кредитних ризиків, результатом реалізації яких є значні обсяги непрацюючих позичок та резервів за ними. Для банків єдиним способом вирішення означених проблем є постійне та динамічне зростання ефективності кредитно діяльності, адже саме в понятті ефективності сфокусовано концентрований результат діяльності кожного учасника кредитного ринку та закладено потенціал для його подальшого розвитку.

Зазначене вимагає пошуку нових підходів до управління кредитним ризиком банків та розробки інноваційних методів захисту від ризику, одними з яких різні форми забезпечення банківських позичок. Як відомо, проблеми надійності та платоспроможності банків пов'язані в першу чергу з вирішенням завдання повернення кредитних коштів за рахунок підвищення якості забезпечення банківських позичок у поєднанні із методами і процедурами управління ним.

Отже, у сучасних умовах функціонування вітчизняних банків одним з головних завдань є підвищення якості кредитного портфеля, проте більшість банків України при управлінні кредитним портфелем перш за все звертають увагу на різноманітні методи роботи з проблемними кредитами, і замало уваги приділяють роботі з забезпеченням. Такий підхід є помилковим, оскільки саме забезпечення (частіше за все воно приймається у вигляді застави) може мінімізувати втрати банку за безнадійною кредитною заборгованістю.

Зазначені проблеми є дуже актуальними, оскільки однією з причин виникнення фінансової кризи і рецесії кредитного ринку України стало саме

неадекватне співвідношення між кредитною заборгованістю банків та якістю її забезпечення.

Під забезпеченням позички слід розуміти: у широкому розумінні – всі заходи банку, які мінімізують його втрати при настанні кредитного ризику; у вузькому розумінні – це конкретне джерело погашення боргу банку, юридичне оформлення права банку на його використання та організацію контролю за збереженістю і достатністю цього джерела.

Одним із основних сучасних завдань формування ефективної системи управління кредитними ризиками є перегляд і оновлення існуючих стандартів та методів до оцінки заставного майна для цілей кредитування та їхня трансформація в стандарти управління забезпеченням банківських позичок, які включають комплексну кількісну та якісну оцінку предметів застави, системний аналіз та управління заставним портфелем банку [1].

Застава – це спосіб забезпечення будь-яких зобов'язань. Законом України «Про заставу» визначено, що предметом застави можуть бути: майно та майнові права; майно, яке згідно із законодавством України може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернено стягнення; майно, яке стане власністю заставодавця після заключення договору застави; майно, яке знаходиться у спільній власності [2].

Основою прийняття управлінських рішень у банку має стати встановлення між банками та клієнтами довірчих і взаємовигідних відносин, які ґрунтуються на стабільній та ефективній діяльності банківської установи. При цьому слід враховувати, що існують законодавчі обмеження відносно використання майна в якості забезпечення кредитних зобов'язань.

Відповідно до законодавства України, в якості застави не можуть знаходитись: національні культурні і історичні цінності, які знаходяться в державній власності і занесені до Державного реєстру національної культурної спадщини; об'єкти державної власності, приватизація яких заборонена законодавчими актами, а також майнові комплекси державних підприємств і їх структурних підрозділів, які знаходяться в процесі корпоратизації.

У разі надання позички під заставу банк повинен враховувати ряд важливих факторів, а саме: позичальник повинен бути власником заставного майна або мати право оперативного управління даним майном (що має бути підтверджено статутом чи довіреністю); позичальник повинен надати офіційну інформацію, яка підтверджує, що дане майно не було заставою за невиконаними раніше зобов'язаннями; предмет застави повинен бути оформлений як власність; предмет застави повинен мати визначену вартість (ціну), підтверджену документально.

Для організації захисту позички від можливих втрат банки враховують вимоги принципу забезпечення повернення кредитних ресурсів, суть якого полягає у необхідності захисту майнових інтересів банку при можливому порушенні позичальником прийнятих на себе фінансових зобов'язань і знаходить практичне втілення у використанні різних видів застави, поруки, гарантій, страхування відповідальності за непогашення позик [3, с. 66].

Для того, щоб на основі забезпечення банк міг поліпшити якість свого кредитного портфеля, робота з заставним майном має передбачати наступні етапи:

- I. Ідентифікація і оцінка майна, яке пропонується у заставу.
- II. Моніторинг і контроль наявності заставного майна і його відповідності умовам договору.
- III. Формування і забезпечення повноти і достовірності інформації відносно наявності і стану предмета застави на всіх етапах кредитуванні.

Робота з предметом застави проводиться підрозділами банку до початку кредитування і протягом дії кредитного договору. Періодичність перевірок стану заставного майна визначає кредитний комітет банку.

Законодавством України не передбачено обов'язкового страхування заставного майна, крім іпотеки, проте для попередження його втрати або ушкодження страхування в більшості випадків є обов'язковим, особливо стосовно обладнання виробничого і невиробничого призначення, транспортних засобів, сільськогосподарської продукції, об'єктів незавершеного будівництва.

У процесі кредитування банк повинен здійснювати моніторинг ринкової вартості застави, вимагати додаткову заставу відповідно до базових домовленостей у випадку зменшення його вартості, а також здійснювати моніторинг ринкової вартості отриманої застави при перевірці достатності формування резервів під відшкодування можливих втрат за кредитними операціями.

Таким чином, застava майна є однією з найбільш поширених і надійних форм забезпечення повернення банківських позичок, оскільки її вартість при адекватному обліку і обслуговуванні не залежить від фінансового стану боржника. Проте можливість банку повернути свої кошти при реалізації заставного майна у випадку невиконання позичальником своїх зобов'язань залежить від рівня ліквідності і ризику предметів застави. Саме тому формування диверсифікованого заставного портфеля дозволить банкам мінімізувати ризики і сформувати портфель, найбільш відповідним до його потреб.

Розмір та види застави, які потрібні банкам, залежать від оцінки кредитного ризику позичальника і виду кредитів, а також регламентуються внутрішньобанківським положенням роботи з заставним майном. Наприклад, у багатьох банках прописані наступні види застав в залежності від видів кредитів: за іпотечними кредитами і кредитами на придбання автомобілей – права на рухоме (застава автомобіля) і нерухоме майно (застава житлової нерухомості), права вимог за депозитами; за іншими миттєвими кредитами і овердрафтами (комерційне кредитування) – об'єкти нерухомого майна, товарно-матеріальні запаси і дебіторська заборгованість за основною діяльністю, права вимог за депозитами; за чистими інвестиціями у фінансову оренду – права на обладнання у фінансовій оренді; при наданні цінних паперів на умовах позики – еквіваленти грошових коштів чи цінні папери.

Кризові явища останніх років продемонстрували, що функціонування вітчизняної банківської системи в умовах системної світової кризи потребує переосмислення місця і ролі застави в системі банківського кредитування, поліпшення методології оцінки заставної вартості, значно збільшуючи її роль при визначенні і хеджуванні кредитних ризиків банку.

Література:

1.Постанова Національного банку України №64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (дата звернення 1.04.2019).

2.Закон України «Про заставу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12> (дата звернення 1.04.2019).

3.Кузнєцова Л.В. Кредитний менеджмент: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]. Одеса. ОРІДУ НАДУ, 2007. 332с.

Логачова О.В. , Воловик Т.С.

*«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» , 2 курс
Харківський національний університет міського господарства імені
О.М.Бекетова*

*Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри
Економіки підприємства, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
Соболева Г.Г.*

ІННОВАЦІЙНІ БАНКІВСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПОСЛУГИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Проблеми, які виникають в соціальному та економічному житті, безпосередньо впливають на стан банківської системи, спричиняють виникнення проблем у сфері формування та використання ресурсів. Завдання, що стоїть перед банківською системою України, є становлення, розвиток та функціонування системи, які можуть відбуватися в умовах невизначеності і нестабільності економіки. Цьому можуть сприяти інновації, які здатні покращити стан банківської системи в цілому.

Питанню банківських інновацій, зокрема інноваційних банківських послуг, приділяється велика увага. Серед вітчизняних авторів можна виділити праці О.Васюренка, А.Спіфанова, А.Пересади, С.Єгоричевої; у працях російських учених О.Лаврушина, Н.Валенцевої, І.Балабанова, П.Семикова, широко висвітлюються проблеми банківських нововведень

Сьогодні банки в розвинутих країнах практично вичерпали можливості зростання як органічного, тобто за рахунок звичних внутрішніх джерел, так і за рахунок злиттів та поглинань. Таким чином, для забезпечення самозбереження та розвитку в банківських інститутах об'єктивно постає потреба у формуванні нового, інноваційного мислення [3, с. 156].

На нашу думку, основною причиною виникнення інновацій у банківській сфері, як і в інших галузях економіки, є перспектива отримання прибутку. Проте сприятливі умови виникнення банківських інновацій створюються передусім змінами зовнішнього банківського середовища. Основним інституційним фактором, що впливає на процес розробки та впровадження банківських інновацій, є існуюча в країні система регулювання банківської діяльності, а також законодавство, що визначає розвиток інших фінансових ринків. Банківська діяльність у сучасних умовах значно диверсифікована та є одним із найбільш

динамічних секторів економіки. Це обумовлює складність визначення поняття «банківська інновація» [1].

Інновації у банківській сфері – це кінцевий результат інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність. Класичним вважається визначення Б.Санто, згідно з яким «інновація є суспільним, технічним, економічним процесом, через який практичне використання ідей та винаходів веде до створення кращих за своїми якостями виробів, технологій та в разі, якщо інновація орієнтується на економічну вигоду, на прибуток, її поява на ринку може принести додану вартість» [3]. Банківська інновація має свої особливості. На думку І.Т.Балабанова, банківська інновація – це реалізований у формі нового банківського продукту чи операції кінцевий продукт інноваційної діяльності». Таке трактування вузьке і не охоплює напрям удосконалення технологій. Ураховуючи той факт, що на ринку представлений широкий спектр банківських послуг та продуктів, більшої уваги потребують саме технології, які використовуються банками для надання послуг. Їх безпечність, надійність, швидкість є запорукою ефективної діяльності [1, с. 155].

На нашу думку, в основу інноваційної моделі розвитку банківської системи має бути покладено забезпечення науково-технічного, соціального та економічного потенціалу, залучення міжнародного досвіду та знань українських фахівців для реформування, зменшення впливу тіньового сектору економіки, впровадження високих стандартів життя для кожного громадянина.

Будь-які аспекти діяльності банків у сучасних умовах є сферою впровадження інновацій: розробляються нові банківські продукти та послуги, фінансові інструменти та технології обслуговування, змінюються організаційні структури та бізнес-процеси кредитних організацій, застосовуються інноваційні канали збуту та методи реклами [2].

Згідно із загальними законами економіки, між фінансовою стабільністю, ефективністю, конкурентоспроможністю та інноваційним потенціалом банку існує стійка залежність, тому фінансові інновації відіграють важливе значення в їх забезпеченні.

Висновок. Підводячи підсумок, слід зазначити:

- 1) інновації у банківській сфері – кінцевий результат інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність;
- 2) упровадження інноваційних банківських проектів – найпріоритетніший напрям подальшого розвитку банківських установ та отримання конкурентних переваг на ринку фінансово-кредитних послуг України;
- 3) причини, які обумовлюють необхідність запровадження інновацій: підвищення прибуткової діяльності банку; генерування нових потоків доходів за рахунок впровадження інноваційних продуктів високої якості; підвищення операційної ефективності; формування сучасного іміджу банківської установи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банки и банковское дело / Под ред. д. э.н., проф. И. Т. Балабанова. – СПб.: Питер, 2013. – 256 с.

2. Банківська система 2015: виклики та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/id=14741673>.

3. Єгоричева С. Б. Банківські інновації: [навч. посіб.] / С. Б. Єгоричева. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 208 с.

4. Заборовець Ю. О. Сутність, зміст та перспективи розвитку інноваційних технологій у банківських установах України / Ю. О. Заборовець // Сталий розвиток економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // file:///D:/Downloads/sre_2014_2_32.pdf

Малахова О.Л.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ В ЦИФРОВІЙ ЕКОСИСТЕМІ

Наразі перехід до цифрової економіки є викликом для усіх сфер послуг, включаючи банківські послуги. Банкам стає все важче надавати послуги, оскільки зростає потреба застосовувати нові технології, зменшувати витрати, створювати для споживачів ефект особистісного підходу, експлуатувати та захищати величезні масиви даних тощо. До того ж перехід до цифрової економіки відбувається з величезною швидкістю. За таких обставин, банки вимушені інтегруватися в нову цифрову екосистему взаємопов'язаних цифрових послуг.

Загалом перехід до цифрової економіки у банківській сфері визначає:

1) орієнтацію на потреби клієнта (цифрова послуга або цифровий продукт формуються за вимогою споживача, а не за пропозицією виробника);

2) орієнтацію на мобільність та швидкість (принципи "тут і зараз", "будь-який пристрій, будь-який канал зв'язку");

3) орієнтацію на дані (отримання нових даних із існуючих, аналіз, прийняття рішень) – "все як послуга", причому послуга, орієнтована на дані.

Нині банківська індустрія – один із показових прикладів стрімкого цифрового розвитку. Необхідно зауважити, що лідери банківського сектора приділяють значну увагу службам розвитку ІТ – виникають цифрові фабрики. Так, один із найбільших банків Канади – банк Нової Шотландії, або Scotiabank, недавно проголосив розробку проекту нової цифрової фабрики, яка буде створювати та запроваджувати цифрові інновації та рішення для клієнтів банку, з філософією "Переосмислити, як банківська справа слугує людям" [1].

В Deutsche Bank також є власний центр розвитку цифрових банківських продуктів – Digital Factory у Франкфурті. Близько 400 розробників програмного забезпечення, ІТ - спеціалісти і фінансові експерти із 14 країн спільно працюють над створенням цифрових продуктів з використанням найсучасніших методів [2]. В листопаді 2016 р. Deutsche Bank надав розробникам програмного забезпечення можливість створювати для банківських клієнтів цифрові рішення, які виходять далеко за рамки традиційних фінансових послуг. Такий підхід дозволив створити екосистему інновацій, яка поєднала три ультрасучасні лабораторії, на базі яких

банк співпрацює з стартапами всього світу, цифрову фабрику и новий центр дослідження і розробки. Банк забезпечує доступ до пропріетарного середовища розробки через прикладний програмний інтерфейс (dbAPI), який дозволяє програмістам перевіряти свої ідеї по реалізації цифрових послуг майбутнього [3].

Логіку відкритих інтерфейсів в частині транзакцій підтримує і революційна для банківської сфери "Друга платіжна Директива" (Revised Payment Directive, PSD2 EU). Вона на законодавчому рівні зобов'язує банки Європейського союзу безкоштовно надати API для сторонніх розробників споживчих додатків. За дорученням клієнта і без необхідності укладання угоди з банком третя сторона зможе здійснювати платежі і відображати інформацію про транзакції в своїх додатках. Це ще один крок до відкритого банкінгу, який, з одного боку, викликає застереження у багатьох учасників ринку, з іншої – видається новою, стратегічно важливою перспективою.

Розвиток відкритих інтерфейсів (Open API) також декларується як один із майбутніх напрямків, в тому числі і у зв'язку з створенням так званих маркетплейсів, або агрегаторів, "коли разом із своїми партнерами починають продавати не тільки фінансові, але і супутні послуги, такі як мандрівки і страховки. Це особливо актуально в зв'язку з тим, що екосистема банків збільшується і є багато бажаючих писати власні додатки, пов'язані з банківськими сервісами" [4].

В 2017 р. [5] американський Сіті зберіг звання кращого в світі цифрового банку. Окрім того, Сіті отримав регіональні корпоративні нагороди в Західній Європі, Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Латинській Америці і Африці, на Близькому Сході, а також став кращим споживчим цифровим банком в Північній Америці.

В Центральній і Східній Європі найкращими цифровими банками в 2017 р. названі: серед корпоративних – SEB Banka, серед споживчих – Tatra Banka. SEB Banka отримав високу оцінку за запуск інноваційного центру і лабораторій для покращення використання споживчого досвіду шляхом включення зовнішніх підприємств та внутрішніх експертів у створення нових продуктів, цифрове покращення стандартних операцій. Tatra banka став кращим споживчим цифровим банком завдяки багатьом інтерактивним онлайн- функціям, включаючи текстовий чат, опитування, калькулятори, Google Maps та інтеграцію з зовнішніми джерелами, такими як Dow Jones, Reuters и CNN. Tatra також використовує AI і роботизовану консультацію.

Таким чином, цифрові лідери використовують різноманітні підходи до реалізації системи розробки та запровадження цифрових сервісів:

1. Створення пропріетарної системи розробки і запровадження цифрових сервісів, а також компанії – розробника цифрових сервісів та провадження самостійної розробки і просування. Разом з очевидними перевагами в цьому підході можна виокремити наступні мінуси:

- розробник (засновник) пропріетарної системи сам визначає, що хоче клієнт, тобто вкрай складно реалізовувати вимоги цифрової економіки по клієнтоорієнтованості;

- незважаючи на підвищення конкуренції в ІТ - спільноті, інтеграція з галузевою спільнотою ускладнюється, а відтак складно досягти належної якості і своєчасності появи цифрових сервісів;

- значні інвестиції в розробку конкретних продуктів і сервісів, які можуть стати застарілими ще до того, як закінчиться розробка.

2. Створення екосистеми цифрової галузі на основі консолідації зусиль спільноти розробників цифрових технологій та додатків, підприємств галузі, а також інших зацікавлених осіб.

Втім як показує дослідження Cisco [4], банки не спішать з цифровою трансформацією: із 7 200 опитаних клієнтів банків в 12 країнах 43% заявили, що банки погано розуміють їх потреби, 37% не вірять, що банк допоможе досягнути поставлених фінансових цілей, 28% не довіряють словам «кращі процентні ставки», 25% – бажають перейти в інший банк з більш сучасними послугами. Саме цифрова трансформація банків допоможе зберегти клієнтів, розширити банківський бізнес за рахунок використання сучасних каналів, які дозволяють більш тісно співпрацювати з клієнтами та чітко розуміти їх уподобання, зменшити операційні витрати і підвищити конкурентоздатність за рахунок сучасних цифрових послуг, привабливих для нових клієнтів.

Таким чином, нова екосистема ставить кінцевого споживача на перше місце, а тому банкам доведеться перебудувувати свої внутрішні процеси та послуги, щоб бути більш клієнтоорієнтованими в цифровій екосистемі. Під впливом цих процесів банки стають технологічними компаніями, а технологічні компанії – банками. Зокрема, сьогодні є популярними концепції «Банк як послуга» та «Банк як платформа», які передбачають здійснення традиційними банками трансформаційних процесів.

Отже, вже зараз можна стверджувати, що перед банками постає багато викликів, пов'язаних з необхідністю інтегруватися в нову цифрову екосистему, що стрімко розвивається. Водночас завдяки новим технологіям та потенційним змінам у законодавстві з'являється багато нових можливостей.

Література:

1. Стогней А., Седов Д. Банки для гиков: эксперты назвали лидеров финансовых инноваций [Електронный ресурс]: <http://money.rbc.ru/news/57bb7ffe9a7947340fa28c1f>

2. Dr. Markus Pertlweiser. (2016). For the banking of the future – Deutsche Bank's Digital Factory. Deutsche Bank Private, Wealth and Commercial Clients (29 September 2016). [Електронный ресурс]: https://www.db.com/newsroom_news/16_09_29_Digital_Factory_Opening_final_Englis ch.pdf.

3. Deutsche Bank 2016. Deutsche Bank opens its data store o external software developers. (October 2016). [Електронный ресурс] https://www.db.com/newsroom_news/2016/medien/deutsche-bank-opens-its-data-store-to-external-software-developers-en-11735.htm

4. Кронк, Дж. Цифровая трансформация финансовых услуг – надежное вложение в будущее [Электронный ресурс] / Дж. Кронк // Cisco. – Режим доступа: https://www.cisco.com/c/dam/m/ru_ru/internet-of-everything-ioe/iac/assets/pdfs/Cisco_Financial_ru.pdf].

5. World's Best Digital Banks 2017 Conference. Can Banks Deliver With Data [Electronic resource] // Global Finance. – Mode of access: <http://www.gfmag.com/magazine/december-2017/worlds-best-digital-banks-2017-can-banks-deliver-data>. – Date of access: 30.10.2018.

Мусієнко К.О.

«Економічна кібернетика», 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – кандидат економічних наук Стрільчук Ю.І.

ТЕХНОЛОГІЯ P2P КРЕДИТУВАННЯ

Сьогодні з активним розвитком фінансових технологій банківська система зазнає значного тиску з боку альтернативних джерел залучення позикового капіталу. Одним з найбільш сучасних є механізм взаємного кредитування запозичення, який з'явився порівняно недавно на Заході і встиг зайняти певну частку ринку в Україні. Відповідно до прогнозів експертів даний ринок найближчим часом повинен вирости в десятки разів, що привертає до нього все більшу увагу потенційних учасників [3].

Механізм взаємного кредитування з року в рік стає все більш популярним інструментом залучення позикових коштів як для фізичних, так і для юридичних осіб. Однак донині існують певні ризики, пов'язані з подібним способом кредитування. В Україні подібні ризики в середньому вище, ніж в західних країнах з огляду на відносно слабкий ступінь регулювання даного ринку.

P2P кредитування – «Peer-to-peer» або «Від людини людині», тобто «взаємне кредитування», де користувачі - фізичні особи отримують можливість розміщати свої заявки на видачу чи одержання позик під процент, що дозволяє залучати кошти інвесторів і долучати до інвестиційно-кредитного процесу необмежену кількість фізичних осіб [3]. Загальна ідея полягає у створенні онлайн-ринку, який виконував би функцію зведення кредитора та позичальника на підставі висунутих вимог.

Процес кредитування P2P починається з реєстрації позичальника та розміщення інформації, ґрунтуючись на яку інвестори обирають майбутні кредити. Позичальник встановлює суму грошей, яку він потребує, і максимальну ставку, яку він або вона готовий сплатити за цей кредит. Кожен кредитор буде сканувати ці кредити, щоб запропонувати часткову суму і дати мінімальну ставку, яку вони готові отримати. Основна відмінність між P2P-кредитуванням і традиційним банківським полягає в тому, що в першому, кожен кредитор може не тільки отримати фінансову інформацію позики, але й оцінити ризик торгів відповідно до соціальної характеристики позичальника. У той же час платформи

збирають багато позичальників і кредиторів, допомагають користувачам швидко запозичувати гроші або отримувати вигоди за рахунок інвестування.

Пірингове кредитування заповнює порожнечу на ринку і є природним продовженням економіки спільного використання. Це об'єднує інвесторів і ділових людей, щоб створити взаємовигідну угоду без великої бюрократії, що є для обох сторін безпрограшним. Для підприємців P2P-кредитування надає доступ до коштів, які вони не могли отримати через банк, тому що вони не мають права на отримання кредиту або тому, що сума кредиту занадто мала, щоб бути фінансово вигідною для кредитора.

Відсоток заборгованості за кредитами P2P є набагато нижчим, ніж у банків через колективний характер цих кредитів. Крім того, такі угоди можуть створювати довгострокові відносини між підприємцями та інвесторами, надаючи колишній групі доступ до додаткових коштів з часом. Додаткові переваги для підприємців включають більш низькі процентні ставки, ніж у банків, більш швидкий досвід застосування та менш обтяжливі документи [3].

Однак, поряд з такими очевидними перевагами P2P-кредитування, як формування альтернативного ринку інвестування, доступність, простота оформлення, використання сучасних технологій, існують певні недоліки, які полягають у відсутності професійних стандартів для P2P-майданчиків, контролю з боку держави, наявності ризику формування фінансових пірамід.

P2P-кредитування не є легальним всюди, тому підприємцям необхідно проводити належну перевірку перед тим, як приєднатися до цього процесу. Для інвесторів найбільшою проблемою є те, що процес вимагає часу. Кожна можливість повинна бути оцінена і немає ніяких гарантій того, що позичальник говорить правду. До недоліків також можна віднести той факт, що це незабезпечені кредити, що відбуваються дефолти і що існує відсутність автоматичного реінвестування.

Окрім цього, кредитор не завжди може достовірно оцінити рівень ризику, по-друге, на відміну від банківських депозитів, в Україні повернення вкладів інвесторів не гарантується законодавчо. У Великій Британії з 2014 року пірингове кредитування підпадає під нагляд органів з контролю за фінансовою поведінкою, а позичальник у разі ліквідації платформи P2P-кредитування зобов'язаний повернути борг з відсотками кредитору. Такі заходи доцільно запровадити і в Україні з метою підвищення надійності цього виду кредитування [1, с. 57].

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що P2P-кредитування зараз не конкурує в повній мірі з банківськими продуктами, але з урахуванням значних темпів розвитку по всьому світу в перспективі може зайняти значну частку ринку кредитування фізичних осіб. Очевидна необхідність прийняття спеціального закону, спрямованого на регулювання розглянутих відносин, з урахуванням дотримання балансу інтересів P2P-платформ, позичальників і кредиторів, а також збереження таких переваг взаємного кредитування, як доступність широкому колу фізичних осіб, зручність, простота і швидкість оформлення позик з використанням сучасних інформаційних технологій та стандартизованої документації.

Література:

1. Стрільчук Ю.І. Імплементация інноваційних підходів банківського кредитування населення в Україні / Ю.І. Стрільчук // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф. (29–30 березня 2016 року). – К., 2016. – С. 56–58. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/19041>.

2. Berger SC, Gleisner F. Emergence of financial intermediaries in electronic markets: the case of online P2P lending. Business Research. 2009

3. P2P кредитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://financer.com/ua/zaoshhadzhennya-ta-investyciyi/p2p-kredytuvannja/>

Охрименко І.Б.

*доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

ВПРОВАДЖЕННЯ І РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПОСЛУГ У БАНКІВСЬКОМУ СПОЖИВЧОМУ КРЕДИТУВАННІ

Одним з найбільш перспективних напрямків оздоровлення української економіки, наповнення споживчого ринку товарами та послугами, створення нових робочих місць є розвиток інновацій у всіх галузях. Не є винятком і фінансово-банківська сфера. Фінансово-банківська криза в Україні поступово минає, і банкам, що залишаються на ринку, необхідно прилаштуватися функціонувати у новому, високо конкурентному середовищі. У сучасних умовах цифрової економіки жоден банк не зможе бути конкурентним без діджиталізації своїх послуг і впровадження інновацій у бізнес-процеси. Очевидним є те, що банківське обслуговування сучасної клієнтури, в цілому, і кредитування, зокрема, має розвиватися від простого до складного, тобто, теж інноваційно.

Як інституціональні інвестори саме банки є чи не головним (особливо в умовах України) елементом інноваційної інфраструктури і мають забезпечувати задоволення потреб суб'єктів економіки у інноваційних банківських послугах. Як особливі фінансові посередники саме вони являються основним джерелом фінансових новацій, завдяки яким розширюються можливості пропозиції грошей, інвестування заощаджень і впливу грошово-кредитної системи на економічні процеси.

Різноманітність банківських інновацій у сучасній банківській діяльності відображається їх класифікацією, яка має як загальні, так і особливі риси, що притаманні лише діяльності окремих країн. У світовій банківській практиці виділяють наступні групи інновацій, що об'єднані спільністю їх цілей: нові послуги, що пов'язані з розвитком грошового ринку, послуги з управління готівкою, інновації у традиційних сегментах ринку позичкових капіталів. Загальні категорії банківських інновацій відображають найбільш суттєві властивості окремих видів банківських продуктів і послуг.

У світовій практиці зазвичай виокремлюють наступні види банківських інновацій:

- інновації у нових сферах грошового ринку, таких як ринки комерційних цінних паперів, фінансових ф'ючерсів, фінансових опціонів, цінних паперів, що не котируються на ринку;

- управління готівкою і використання нових інформаційних технологій, віддалений банкінг, мобільний банкінг тощо;

- послуги фінансового посередництва, що направлені на зниження операційних витрат і більш ефективного управління активами і зобов'язаннями, наприклад, депозитні сертифікати, депозитні рахунки грошового ринку тощо;

- нові продукти у традиційних сегментах ринку капіталів, наприклад, інструменти з плаваючою процентною ставкою, свопи, облігації з глибоким дисконтом тощо, а також інструменти грошового ринку, що мають характеристики, як капіталу, так і кредитних ресурсів (облігації участі, сертифікати інвестицій тощо) [1, с.132].

На нашу думку, для сучасних потреб української економіки найбільшої актуальності мають банківські інновації кредитно-інвестиційного характеру. Розвиток інноваційної спрямованості економіки і підвищення інноваційної активності господарюючих суб'єктів напряму пов'язані, у першу чергу, з інвестиціями. Вихід з фінансово-економічної кризи, а також подальший розвиток і модернізація економіки України в значній мірі залежать від достатності й доступності фінансових ресурсів для підприємств, а також достатнього платоспроможного попиту від споживачів товарів і послуг, що у сучасній економіці значно залежить від розвитку споживчого кредитування.

Стосовно безпосередньо банківського кредитування, в тому числі споживчого, інноваціями слід вважати реалізацію у господарській практиці результатів досліджень і розробок у вигляді нових банківських продуктів і послуг, нових методів обслуговування клієнтів, нових технологій в інформаційно-технічній взаємодії зі споживачами кредитних послуг, нових принципів управління кредитним ризиком, в тому числі, нових принципів і підходів щодо оцінки кредитоспроможності клієнтів, виходу на нові сегменти кредитного ринку. При цьому, важливим завданням кредитно-інвестиційних інновацій банків є забезпечення втілення новітніх інструментів дослідження та автоматизації банківських технологій зі вдосконаленням наявних і створенням та просуванням нових банківських послуг, поліпшення якості обслуговування клієнтів, що сприятиме задоволенню потреб клієнтів, забезпеченню фінансової стійкості та конкурентоспроможності вітчизняних банків.

Інновації в сфері банківського кредитування останні десятиліття були пов'язані з розширенням кола суб'єктів та цілей кредитування, вдосконаленням процедур надання кредитів та створенням певної інституційної «зовнішньої інфраструктури», спрямованої на мінімізацію кредитних ризиків [2].

За цей час основними інноваційними кроками банків України безпосередньо в сфері споживчого кредиту стало створення нових продуктів і процедур, у тому числі, використання кредитних карток. Сьогодні споживчий кредит в Україні вже поширився на фінансування таких нових напрямків потреб як: медичне обслуговування, відпочинок тощо. Такі кредити видаються, як правило, на невеликі суми, тому: вони є бланковими, мають невеликий пакет документів, не передбачають первинного внеску, а їх ризики компенсуються за рахунок

процентної ставки. Проте таких цільових кредитів серед споживчих в Україні ще дуже мало. Як правило, населення задовольняє подібні споживчі потреби (пов'язані з покращенням здоров'я, відпочинком, туризмом, хобі) беручи так звані «безцільові» кредити. Такі («безцільові») кредити мають тенденцію до збільшення, проте вони можуть створювати додаткові загрози кредиторам щодо їх вчасного повернення, які пов'язані зі слабкою мотивацією позичальника щодо погашення кредиту. Тому, вважаємо, що продуктова лінійка сучасного банку не повинна обмежуватися «безцільовими» і «цільовими» кредитами на задоволення вітальних і матеріальних потреб населення, а у споживчих кредитних продуктах має бути більше цільових кредитів, що задовольнятимуть реалізацію її емоційних, культурних, інтелектуальних потреб. Крім кредитів на навчання це можуть бути кредити пов'язані з реалізацією цілей творчого й емоційного розвитку людини. Наприклад цільовий кредит для туриста чи рибалки. Ступінь доцільності отримання подібного кредиту позичальником більша, тому вищою є й мотивація його повернення. Виходячи з вітчизняного та зарубіжного досвіду рекомендуємо банкам у своїх продуктах скорочувати частку готівкових коштів при видачі й погашенні кредитів і залучати населення до кредитів на основі використання кредитних карт і застосуванні овердрафту. Це сприяє зменшенню витрат обігу й посилить контроль банку за цільовим використанням кредитів.

Водночас, продуктовий ряд споживчих кредитів у різних банків може значно різнитися. Якщо банк обрав чітко виражену стратегію фокусування на сегмент роздрібного кредитування, його продуктова лінійка може включати найширший перелік продуктів і послуг. Водночас, особливо важливим стає вивчення й врахування реальних і кількісних, і якісних особливостей попиту на споживчі кредити. Крім того, цим банкам доцільно розробляти й проваджувати унікальні продукти (ті ж самі продукти на реалізацію хобі тощо), які б підкреслили винятковість кредитного обслуговування й зміцнювали позиції на ринку. У банків, що обирають стратегії диференціації, продуктова лінійка споживчих кредитів, зазвичай, може бути коротшою. На початку XXI століття фінансова глобалізація принесла інновації, які, в тому числі, змінили формат продажу споживчих кредитів. Згідно дослідження британської компанії Datamonitor серед основних напрямів інноваційної діяльності банків у споживчому кредитуванні сьогодні виділяються: створення специфічних продуктів; вдосконалення ціноутворення та розроблення більш гнучких процедур погашення кредитів; охоплення нових сегментів споживачів (молодь, пенсіонери, тощо); використання сучасних каналів продажу, таких як мобільний зв'язок та соціальні сайти в Інтернеті [3]. Банки, які хочуть займати стійкі позиції на ринку й одночасно досягти певного рівня ефективності операцій, мають обов'язково це враховувати. Серед різних форматів продажу споживчих кредитів окремо відмітимо доцільність застосування банками таких сучасних інноваційних форматів як кредит по телефону або засобом інтернет-зв'язку.

Високі витрати на організацію споживчого кредитування також окремо актуалізують проблему технологічного супроводження оформлення й видачі кредитів, зокрема, розробку програмного забезпечення процесу кредитування. Тому, не зважаючи на те, що технологічне вдосконалення кредитного процесу пов'язане зі збільшенням разових витрат, саме ті банки, що матимуть у

розпорядженні найбільш ефективні (технологічні) системи надання послуг, матимуть конкурентні переваги й зменшення загальних витрат у майбутньому.

Література:

1. Степура А.Т. Банківські інновації: сутність та значення у кредитуванні малого і середнього бізнесу. А.Т. Степура // Причерноморські економічні студії. Вип. 14 – 2017. С. 131-135.

2. Продуктова політика банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <http://zavantag.com/docs/487/index-340370.html>

3. Єгоричева С. Б. Банківські інновації : [навч. посіб.] / С. Б. Єгоричева - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 208 с.

Павлюк М.В.

«Економічна кібернетика», 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., асистент кафедри банківської справи Стрільчук Ю.І.

ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ТА ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: РЕАЛІЇ ТА МАЙБУТНЄ

Сучасний технологічний процес є настільки швидкоплинним, що те, що ще вчора було для нас дивиною, сьогодні вже є повсякденністю. Кожен день народжується щось більш дивовижне і досконале. Технологічний процес в кредитній, банківській і фінансовій сферах теж не стоїть осторонь. У сучасних умовах впровадження інновацій є не тільки найважливішим фактором структурних перетворень в економіці, але й рушійною силою змін на ринку банківських послуг.

Інновації, що запроваджуються в банківському середовищі, мають ряд особливостей:

1. Банківські установи знаходяться під впливом системи регулювання та нагляду, що обмежують процес впровадження інновацій.
2. Значна частина банківських інновацій є рішеннями, які запозичені із інших сфер суспільного виробництва, або викликані змінами у запитах клієнтів.
3. Головним інструментом захисту інтелектуальної власності на інноваційні об'єкти банку є не патентний захист, а ноу-хау і авторські права.
4. Банківські інновації базуються на прикладних, а не на фундаментальних наукових дослідженнях, що значно скорочує рівень витрат на інноваційну діяльність банків [1].

На сучасному етапі в банківську сферу вже впроваджено ряд інновацій:

- Розрахунки за допомогою безконтактних платежів.

Сучасні технології безконтактних розрахунків (MasterCard, PayPass і Visa payWave) надають можливість проводити операції, піднісши пластикову картку до терміналу. Більшість українських торгових мереж, у тому числі громадського харчування та автозаправних станцій, підтримують технологію PayPass[6].

- Спрощені грошові перекази і платежі.

Дуже зручною новинкою на ринку банківських послуг вважається можливість здійснювати платежі через мобільний банк. Безсумнівним лідером таких операцій є система **Приват24**, надана ПриватБанком, якою успішно користуються мільйони українців для того, щоб провести такі операції: оформити грошовий переказ, оплатити товар і вартість послуг, здійснити обмін валюти, оплатити комунальні послуги[2].

- Можливість оформити кредит через термінал та за допомогою SMS запиту.

В Україні працює новий сервіс з оформлення позик готівкою через банкомати. Організатором, знову ж таки, виступив ПриватБанк. А першою в Україні послугою з онлайн кредитування за допомогою SMS-запиту запровадила компанія Твої гроші[6].

- Віртуальні онлайн-консультанти (чат-роботи).

Ця послуга надає можливість проконсультуватися з віртуальним інтернет-консультантом, який розповість Вам про банківські послуги. Спілкування з таким помічником допоможе замінити реального працівника кол-центру[2].

- Біометричні технології.

Японська банківська компанія The Ogaki Kyoritsu Bank, Ltd у 2012 році ввела в експлуатацію нові банкомати, які дозволяють клієнту отримати доступ до рахунку, приклавши долоню до спеціального сканера. Також деякими банківськими установами застосовується процедура ідентифікації, що проводиться методом порівняння розташування очей користувача з його фотографією в паспорті. Така процедура дозволяє виявити і убезпечити від шахраїв[3].

Одним із лідерів впровадження інновацій, у тому числі і у банківській сфері, є китайське смарт-місто Іньчуань, в якому не потрібні гроші і банківські картки. У цьому «розумному» місті Вашою банківською картою є обличчя клієнта. Наприклад, в усьому міському транспорті встановлені системи ідентифікації осіб і оплата відбувається автоматично при вході в транспорт[7].

Слід відзначити ряд інновацій, які мають перспективи впровадження у найближчому майбутньому в Україні:

- Замість пін-коду знадобиться відбиток пальця.

Кажуть, що незабаром для того, аби отримати готівку або розрахуватись в магазині пластиковою картою, пін-код більше не знадобиться, бо з'являться картки, що містять відбитки Ваших пальців. Цю ідею запропонував норвезький стартап Zwiре, який разом з MasterCard планує випускати подібні карти. А в 2015 році організація Alibaba запропонувала незвичайний метод ідентифікації власника карти. Замість того, щоб ввести код, необхідно буде зробити селфі[4].

- Актуальною стане база даних, що має назву «блокчейн».

Блокчейн – це база даних, у якій відсутній центр управління. Всі процеси, що відбуваються в ній, – без контролю вищих інстанцій. Наприклад, укласти в блокчейні договір можна без послуг нотаріуса, а при покупці нерухомості, орган державної реєстрації не знадобиться. Якщо висловитись іншими словами, блокчейн працює без посередників, а достовірність всіх укладених угод підтверджується самою мережею та її учасниками. Такі світові банківські

організації як Goldman Sachs, JP Morgan, Credit Suisse і Barclays спільно взяли за вивчення роботи блокчейну[6].

- Віртуальні інтернет-банки почнуть витіснити традиційні.

Вже зараз на ринку банківських послуг здійснюють свою діяльність такі онлайн-банки як Ally Bank, Discover Bank і First Internet Bank, які за своїми функціональними можливостями нітрохи не поступаються традиційним банкам. Навпаки, вони доступні клієнтам в будь-якому місці, де є зв'язок з інтернетом. Подібного роду сервіс існує і в Україні – це MonoBank[5].

Отже, переслідуючи мету максимально знизити витрати і підвищити якість послуг, що надаються, банки все частіше починають озиратися в бік штучного інтелекту. Визначені особливості вказують як на позитивні, так і на ризикові сторони запровадження інноваційних моделей розвитку, проте в цілому вони дозволяють сформуванню нові засади ведення банківського бізнесу, створюють нові споживчі цінності для клієнтів та забезпечують зростання конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку.

Література:

1. Билык О. И., Дребот Н. Н. Современные тенденции инновационного развития банков Украины [Електронний ресурс], Режим доступу : <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/10223/1/2.pdf>
2. Офіційний сайт банку ПриватБанк [Електронний ресурс], - <https://privatbank.ua/ru/udalenniy-banking/privat24>
3. Офіційний сайт банку The Ogaki Kyoritsu Bank [Електронний ресурс], - Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=877816>
4. Офіційний сайт організації Alibaba [Електронний ресурс], - Режим доступу: <https://www.alibaba.com/>
5. Офіційний сайт банку Monobank [Електронний ресурс], - Режим доступу: <https://www.monobank.ua/>
6. Інновації в сфері банківських та фінансових послуг [Електронний ресурс], - Режим доступу: <https://tvoigroshi.com.ua/uk/novosti/innovacii-v-sfere-bankovskih-i-finansovyh-uslug>
7. Смарт-міста майбутнього: які вони і для чого будують [Електронний ресурс], - Режим доступу: <https://nachasi.com/2018/12/07/future-cities/>

Петришен М.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник - к.е.н., ст. викладач кафедри економіки
Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.*

ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ ЯК ВЕКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

В умовах зростання фінансової нестабільності, коли вітчизняні банки зазнають кризи ліквідності, відпливу фінансових ресурсів, скорочення фінансування інноваційних та інвестиційних проектів і звуження інноваційно-інвестиційної діяльності виникає потреба пошуку нових підходів до підвищення ефективності своєї діяльності та визначення додаткових шляхів отримання конкурентних переваг. Тому, шляхами вирішення даної проблем може стати впровадження саме інноваційних технологій обслуговування клієнтів та новітніх продуктів та послуг [3, с. 19].

Банківські інновації можна розглядати як кінцевий результат процесу модернізації всіх сторін життєдіяльності банку, який полягає в удосконаленні банківських продуктів і послуг, бізнес-процесів, маркетингу та сервісу, задля збереження конкурентних позицій на фінансовому ринку

Проведений аналіз показав, що основними напрямками діяльності банків пов'язані із впровадженням інновацій, а саме:

- через розробку новітніх банківських продуктів та послуг, удосконалення фінансових інструментів та технологій обслуговування;
- зміну організаційної структури та бізнес-процесів кредитних організацій, застосування інноваційних каналів збуту та методів реклами.

Варто зазначити, що інновації у банківській сфері являють собою кінцевий результат інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність [3, с. 22].

В результаті дослідження виявлено, що основними проблемами розвитку інноваційного банківського обслуговування в Україні є:

- недостатній рівень правової регламентації такого виду бізнесу, що призводить до виникнення ризикових ситуацій і зменшує популярність дистанційного обслуговування;
- низький рівень захисту вітчизняних каналів зв'язку, що збільшує ризики втрати чи спотворення даних, шахрайства;
- висока вартість впровадження подібних систем при сучасному розвитку банківського сектору і рівень ризиків, що при цьому виникають [2, с. 2].

Зокрема, інновації, що запроваджуються в банківському бізнес-середовищі, мають ряд особливостей. По-перше, банківські установи знаходяться під впливом системи регулювання та нагляду, що може обмежувати процес впровадження інновацій. По-друге, значна частина банківських інновацій є рішеннями, які запозичені із інших сфер суспільного виробництва, або викликані змінами у запитах клієнтів. Таким чином, банківські інновації базуються на прикладних, а не на фундаментальних наукових дослідженнях, що значно скорочує рівень витрат на інноваційну діяльність банків.

Враховуючи напрями, особливості діяльності та сновні проблеми банківського сектору, необхідною умовою є формування та реалізація інноваційної стратегії.

При цьому, інноваційна стратегія розвитку на практиці втілюється у визначенні напрямів, видів та обсягів інноваційної діяльності, яку повинен здійснити банк для досягнення стратегічних і тактичних цілей по зміцненню конкурентної позиції на

фінансовому ринку. Дана стратегія сприятиме органічному зростанню банків, максимізуватиме можливості існуючих бізнес напрямів та створення нових, створюватиме додаткові потоки доходів, що сприятимуть зростанню конкурентоспроможності банків. Можна виділити такі основні функції:

- задає напрям для створення конкурентної стратегії банку, включаючи сфери поза безпосереднім впровадженням інновацій;
- формує склад портфеля інноваційних проектів;
- встановлює методи управління інноваційною діяльністю [3, с. 22].

Варто звернути увагу, що в теперішній час у практиці світових банків з'явилися такі інноваційні зміни:

- віртуальні банківські і фінансові технології: управління банківським рахунком, готівкові розрахунки, електронний підпис, укладення договорів, фінансові організації (біржі, банки);
- розосередження й організаційне розділення банку на три елементи: поширення послуг, виробнича частина і портфельний банк, оптимізація банківської мережі: сегментація, зміни у філіях і філіальній мережі;
- комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій для електронного і змішаного (традиційного і нового) маркетингу (клієнт сам вибирає форму обслуговування) [4, с. 487].

Таким чином, інновації в банківській системі є вектором забезпечення ефективної діяльності банків. Зокрема, інновації у банківській сфері є кінцевим результатом інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність. Також варто звернути увагу на те, що найпріоритетніший напрямком подальшого розвитку банківських установ та отримання конкурентних переваг на ринку фінансово-кредитних послуг України є упровадження нових банківських проектів [4, с. 489].

У свою чергу впровадження інноваційної моделі сприятиме органічному зростанню банку, максимізує можливості існуючих бізнес-напрямів та дозволить створювати та генерувати нові додаткові потоки доходів та підвищувати ліквідність банку. Отже, перехід на інноваційні моделі ведення банківського бізнесу дозволить українським банкам покращити ефективність та якість своєї діяльності [1, с. 35].

Література:

1. Зверук Л. А., Ткаченко Ю.В. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу. Економічна теорія та право. – 2018. – №2. – С. 26-41.
2. Денисенко М.П., Лакомова Н.Д. Вдосконалення та впровадження інноваційних банківських послуг на прикладі ПАТ КБ «Приватбанк». Видавництво ТОВ «ДКС-центр». – 2018. – С. 1-5.
3. Зверук Л. А., Рибачук В. О. Модернізація національного ринку банківських послуг як стратегічний орієнтир його розвитку. На прикладі ПАТ «Державний Ощадний банк України». – 2017. – №1. – С. 19-26.
4. Трудова М. Є. Інноваційні перспективи розвитку в банківській системі України. Економіка і суспільство. – 2016. – №3. – С. 485-490.

Полосіна О.А.

*«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», магістр, I курс
Таврійський державний агротехнологічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри підприємництво, торгівля та
біржова діяльність Корчагіна В.Г.*

ДОВІРА СУСПІЛЬСТВА ДО БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ

Банківський сектор, особливо чутливий до зміни попиту зі сторони своїх клієнтів, а конкуренція банківського ринку досить жорстка і висока. Важливим аспектом діяльності банківських структур є прагнення завоювати, а головне втримати своїх клієнтів. А тому на перший план виходить максимальне задоволення потреб клієнтів. У стосунках "банк-клієнт" інноваційність першого і можливість запропонувати щось, чого конкуренти ще не можуть, або привернути увагу потенційних клієнтів новим способом стає надзвичайно важливими.

Проте темпи розвитку ринку фінансових послуг в країні є недостатніми. Стримуються вони, зокрема, через неефективну діяльність фінансового сектора в цілому, низький рівень економічної грамотності та поінформованості споживачів фінансових послуг щодо особливостей функціонування фінансових установ та можливостей отримання від них необхідних послуг, недовіру населення до діяльності фінансових посередників, відсутність належної практики ринкових відносин тощо. Окрім того, переважна більшість населення країни недостатньо володіє загальною інформацією щодо своїх прав та обов'язків як споживача фінансових послуг.

В даних умовах розвитку ринку фінансових послуг важливим є обґрунтування пропозицій щодо підвищення довіри до банків в Україні в умовах постійного розвитку банкових інновацій, а також визначення напрямів та можливостей підвищення рівня довіри до вітчизняного банківського сектору.

Фінансова криза в Україні підвищила рівень недовіри вкладників до банківської системи до 53% у 2017 році з 19% у 2015. Значно частіше причиною відмови від зберігання коштів на депозиті в банку люди стали називати недовіру до банків: 19% респондентів в 2015 році і 53% - у 2017. Також за результатами опитування зріс показник респондентів, які не зберігають кошти в банках: до 48% у 2017 році з 33% у 2015. Також спостерігається значне зниження зацікавленості в інформації про фінансові послуги загалом [1].

Ступінь довіри споживачів банківських послуг характеризується наступними тенденціями:

- довіра є основною передумовою будь-якої фінансової операції, а отже, банківська система базується на довірі;
- довіра до банківської установи є двосторонньою рівністю (клієнти повинні довіряти банку, але й банк повинен довіряти клієнту);
- панічні настрої учасників фінансового ринку є однією з основних причин непередбаченої втрати довіри до банківської системи [2, с. 90].

В свою чергу розвиток національної платіжної системи та використання міжнародних платіжних карток гальмують наступні причини:

- відсутність довіри населення до комерційних банків, а звідси і небажання тримати гроші в банках;
- брак досвіду, традицій щодо впровадження карткових систем і вміння користуватися ними (особливо людей старшого та похилого віку);
- відсутність належної законодавчої бази щодо регулювання обігу пластикових карток;
- проблеми фінансової безпеки банків та клієнтів.

За останнє десятиріччя український банківський сектор також суттєво змінився, він представлений новими технологіями, продуктами та підходом до клієнта. На сьогодні найбільш розповсюдженими є такі види вітчизняних інноваційних банківських продуктів:

1) мобільний банкінг – завдяки мобільному телефону можна здійснити більшість операцій із власними рахунками, він відкриває великий спектр послуг, зокрема, залишок по рахунку, платежі, перекази коштів, кредити однієї фізичної особи іншій тощо. Як вважають експерти, мобільний телефон замінить пластикову картку як засіб платежу вже через кілька років. Саме за допомогою NFC-чипів, які вбудовані у телефон, буде відбуватися ідентифікація клієнта, тому зникне потреба в паспорті, тому що ідентифікація клієнта банком стане можливою лише за допомогою телефону. Сьогодні ця тенденція з'явилася на ринках США і Європи, де ідентифікація вже відбувається навіть за адресою електронної пошти клієнта;

2) Інтернет-банкінг – ключова новація майбутнього десятиліття, яка сьогодні пропонується клієнтам більшістю банків. Україна входить у топ-10 країн Європи за кількістю користувачів, але через низьке проникнення в регіони все ще має значний потенціал зростання Інтернет-аудиторії у майбутньому. Для банків це відкриває великі можливості, тому експерти роблять основну ставку саме на розвиток віддаленого банкінгу;

3) «зона 24» – за допомогою цього продукту клієнт може самостійно керувати своїми рахунками, одержувати консультацію фахівця call-центру, залишати заявку на одержання послуги, записатися на обслуговування в будь-яке відділення банку. Практично кожна «зона 24» оснащена банкоматом, модулем поповнення готівкою CashIn, телефоном доступу до інформаційної служби. Цей напрямок банківської діяльності продовжує вдосконалюватися;

4) електронний залишок – упровадження даної послуги в касах банку дозволяє скоротити витрати на обіг монет, оскільки залишок менше однієї гривні зараховується на рахунок мобільного телефону клієнта або у вигляді електронного ваучера;

5) POS-термінали в торговельних мережах – на відміну від західних країн вони не призвели до глобальної революції в українському безготівковому просторі. Однак сьогоднішні 5% безготівкових операцій з платіжними картками все-таки змушують банкірів вірити в посилення цього тренда в найближчі п'ять років. У майбутньому POS-термінали будуть установлювати самі торговці, оскільки в оплату будуть прийматися не пластикові картки, а інформація з NFC-чипів, вбудованих у телефон. Тим часом термінали самообслуговування, що

з'явилися кілька років тому, набирають популярності як у банківських відділеннях, так і за їхніми межами [3].

Сьогодні в Україні найбільш інноваційними банками є АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Райффайзен банк Аваль», ПАТ «Альфа-Банк», АТ «ОТП Банк» та ін. Впродовж тривалого періоду вони виділяються поміж інших банків наданням таких інноваційних продуктів, як смс-банкінг та Інтернет-банкінг, що наданий час має неабиякий попит.

Лідируючу позицію на разі займає АТ КБ «ПриватБанк». До останніх інновацій банку, які отримали визнання по всьому світі, належать наступні продукти: платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, оцифровані платіжні картки, а також десятки різноманітних мобільних додатків [4].

Проведене дослідження дозволило оцінити стан довіри до банків в Україні та стверджувати про поступове її відновлення. Користувачів приваблюють нові банківські інновації для вирішення багатьох платіжних питань.

Запорукою для повного відновлення довіри населення до банківської системи можуть стати: стабілізація політичної ситуації в країні; розробка владним інститутами господарського законодавства та контролю за його дотриманням; підвищення суспільної моралі, культури ділових відносин; тісна взаємодія банківського сектора з населенням, підприємствами та організаціями реального сектора економіки; розробка нових інструментів метою яких є зміцнення стійкості фінансової системи.

Література:

1. Більше половини українців не довіряють банкам – дослідження [Електронний ресурс] // УНІАН: 07 червня 2018, Режим доступу - <https://economics.unian.ua/finance/10144520-bilshe-polovini-ukrajinciv-ne-doviryayut-bankam-doslidzhennya.html>.

2. Турчин Л. Є. Теоретичні аспекти формування довіри до банківської системи / Л. Є. Турчин // Економіка та держава. — 2012. — № 12. — С. 90–91.

3. Мошинець О. Інноваційні продукти і технології на ринку банківських послуг / О. Мошинець // Україна фінансова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.u-fin.com.ua/analit_mat/gkr/168.htm.

4. Офіційний сайт КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/>.

Олена Руда

*"Фінанси, банківська справа і страхування", 5 курс
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи ТНЕУ Стечишин Т.Б.

МІЖНАРОДНІ НОВІТНІ БАНКІВСЬКІ ПРОДУКТИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

У сучасному світі основним механізмом досягнення високої економічної ефективності будь-якої організації є вміння реагувати на зміни ринку та його ресурсної бази. В час інформаційного суспільства та швидкого зростання економічної та технологічної обізнаності людини, організації впроваджують нові ресурсні бази для задоволення нових потреб споживача. Так і виникає потреба в інноваціях. Банківська сфера кожної країни з ефективно працюючою економікою є осередком інноваційних продуктів та результатів інтелектуальної діяльності людини.

У світовій практиці зазвичай виділяють наступні види банківських інновацій:

- банківський продукт на нових сегментах ринку;
- інновації як освоєння напрямів діяльності у нових сферах фінансового ринку;
- нові методи управління готівкою та використання нових інформаційних технологій;
- модифіковані послуги фінансового посередництва, спрямовані на зниження операційних витрат та більш ефективного управління активами та зобов'язаннями;
- нові продукти в традиційних сегментах позичкових капіталів.

Згідно з дослідженнями закордонних аналітиків найважливішими глобальними тенденціями банківських інновацій на 2018 рік є такі напрямки :

Монетизація даних. Інформація виступає головним ресурсом сучасного бізнесу. Банківська аналітична інформація може значно розширити і допомогти як самому банку, так і його клієнтам здобувати конкурентні переваги на ринку тобто, банки пропонують підприємцям безліч бізнес-ідей через власні сервіси аналізу ринку. Клієнти виявляють бажання платити за такого роду послуги, і банки, які пропонують подібний спектр сервісів користуються попитом.

Соціальна цінність. Одним з яскравих прикладів тенденції соціальної цінності є залучення клієнтів до формування інноваційних напрямів роботи банку, покращення його клієнтоорієнтованості, створення єдиного з клієнтами бачення подальшого розвитку банку (італійський банк "Widiba" велику увагу приділяє своєму клієнту, наприклад, періодично представляє ряд локальних заходів, організованих за участю фінансових консультантів, домашні системи обслуговування клієнтів, промоакції).

Робототехніка. Досягнення робототехніки дозволяє значно скоротити витрати банку, підвищити і пришвидшити сервісне обслуговування клієнтів, адже роботи не втомлюються, не потребують відпустки і заробітної платні і головне їх робота позбавлена емоційної людської складової. В Японії, до прикладу, роботи починають замінювати касирів. А UBS AG швейцарська глобальна фінансова компанія уже впровадила аналітичні послуги в режимі реального часу на базі IBM's Watson. Фактично Watson — це комп'ютерна система штучного інтелекту, що відповідає на запитання клієнтів [1].

Банківництво речей. В епоху "Internet of things" цілком логічним постає те, що і банки крокують до таких змін, коли банківські операції масово переходять в онлайн, то усі сфери повсякденного життя також зв'язуються з інтернетом, а отже, з безготівковими розрахунками.

Розважальні транзакції. Популярний тренд світових банків намагатися зробити банківські транзакції більш "неформальними" і навіть веселими, а також інтеграції банківських програм з Facebook, Instagram та іншими (наприклад, аплікація Moven при перевищенні банківських лімітів розбиває скло екрану телефону власника).

Постійна доступність. Можливість здійснювати банківські транзакції 24 години на добу 7 днів на тиждень уже не інновація, а загальноприйнята послуга банків. Проте банки йдуть далі на зустріч своїм клієнтам, пропонуючу здійснювати зв'язок зі своїми клієнтами через будь-які он-лайн медіа такі, як WeChat, Facebook Messenger, Google Hangouts та інші .

Інтернет-банкінг. Це не лише банківські он-лайн платформи, це цілі "фінансові екосистеми", які пропонуються клієнтам (наприклад виклик автобанкомату від Idea Bank або банківський мобільний додаток, який керується голосом, для водіїв від СаїхаBank). Особлива увага приділяється мобільним додаткам, оскільки телефон стає основним інструментом для здійснення більшості банківських та інших розрахункових операцій [2].

Безкарткові розрахунки. Тенденція здійснювати платежі без банківської картки лише за допомогою мобільного додатку набуває все більшого поширення. Деякі експерти прогнозують повну відмову від банківських карток у скорому часі.

Банківництво без банків. Перспективним напрямом банківництва постає надання банківських послуг без безпосередньої участі у цьому процесі самих банківських установ. На ринок виходять так звані FinTech компанії, які замінюють банки у наданні колись зовсім банківських послуг. Такі компанії розробляють унікальні інноваційні пропозиції і пропонують більш гнучкі і часто вигідніші умови використання своїх продуктів. Наприклад, розроблення ощадних програм для телефонів, де програма сама прораховує дохід і відповідно визначає рівень заощаджень, який варто встановити, а також напрям і варіанти вкладу цих заощаджень. Відвідування банківського відділення і навіть самостійний пошук найвигідніших варіантів вкладення заощаджених коштів вже не є необхідними, оскільки віртуальний фінансовий консультант може надавати такі послуги миттєво і навіть самостійно знімати з рахунку щомісячно необхідну суму коштів для заощадження. Деякі аналітики навіть вважають, що FinTech компанії представляють майбутнє банківських послуг і можуть майже повністю витіснити з ринку традиційні банки.

Світові тенденції банківських інновацій характеризуються цікавими технічними новинками і прагненням сформувані тісні та довготривалі відносини з клієнтами. Варто відмітити, що українські банки також слідуєть цим тенденціям, і деякі світові банківські інновації вже успішно використовуються на українському ринку. Тому важливими є подальші дослідження у цьому напрямі, адже впровадження банківських інновацій динамічний процес. До того ж не всі інноваційні рішення набувають масового характеру, а успішні банківські інноваційні рішення в одних країнах, можуть пройти непоміченими в інших.

Література:

1. Шуба М.В. Світові тренди банківських інновацій / М.В. Шуба, А.О. Рудник // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". — №12. — 2017. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4638>

2. Groenfeldt T. Banking innovations in the USA / T. Groenfeldt // Banking technology. —2017.— Available at: <http://www.bankingtech.com/751512/analysisbankinginnovationintheus/>

Савлук І.С.

*«Фінанси, банківська справа і страхування», 5 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник- к.е.н., доцент кафедри банківської справи Брегеда О.А.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ В УКРАЇНІ І ЗАКОРДОНОМ

На сучасному етапі термін «інноваційні банківські технології» міцно ввійшов в практику роботи банків. Банківські інновації в Україні почали використовуватись в період розбудови ринкової економіки і часто опираються на досвід зарубіжних країн. Політика нововведень і використання новітніх технічних засобів при наданні банківських послуг є визначальним фактором успішної діяльності банку. Тому важливим є розгляд основних принципів і форм впровадження інноваційних технологій в сучасну банківську діяльність.

Характерним для розвитку банків є введення нових форм організації бізнесу, впровадження інноваційних методів роботи на фінансовому ринку, нових пакетів послуг і фінансових інструментів. У зв'язку з цим перед українськими банками постає ряд важливих завдань, пов'язаних з розширенням спектру послуг і відповідно клієнтської бази; запровадженням нових технічних рішень, комп'ютерних програм, спеціалізованого обладнання в діяльність і їх інтеграція з існуючою системою; підбір висококваліфікованих кадрів, обізнаних і здатних приймати ефективні управлінські рішення.

Впровадження нових технологій повинно відповідати інтересам комерційного банку, його стратегії, створеному іміджу, а також враховувати фактори зовнішнього середовища.

Так банки, орієнтовані на роздрібний ринок, повинні використовувати технології, направлені на обслуговування широких верств населення і масового виробництва продуктів з мінімальними витратами. В свою чергу банки, які входять до фінансово-промислових груп, обслуговують фінансові потоки основних акціонерів, віддають перевагу технологіям, призначеним для інтересів заздалегідь відомих клієнтів.

Успішним результатом нововведення слід вважати збільшення частки ринку, приріст клієнтської бази банку, скорочення витрат на проведення певних видів операцій тощо.

В Україні запровадження інновацій має ряд особливостей. Вітчизняні банки працюють в умовах нестабільної ситуації, що вимагає відповідної реакції банків, розробки та корекції стратегій, що вносить свої особливості в використання технологій та створення нових продуктів. Впровадження і використання новацій вимагає значних витрат, покриття яких під силу лише великим фінансовим структурам, що підвищує їх конкурентоздатність на ринку у порівнянні з меншими банками і призводить до поглинання або виходу з ринку останніх. При запровадженні новацій вітчизняні банки керуються законодавством України, а також опираються на досвід зарубіжних банків [1].

До нових технологій, які дуже швидко розвиваються у світі є біометричні технології для ідентифікації банками клієнтів. Зараз ця технологія розглядається як дуже важлива для полегшення ідентифікації, що дозволяє підтверджувати особистість клієнтів без будь яких матеріальних носіїв. Серед проблем можна виділити точність розпізнавання клієнта банку. І хоча вона доходить до 99,9%, але завжди залишається ймовірність помилки. Є схожі люди, з майже ідентичними відбитками пальців, люди-близнюки. І такі випадки помилок на практиці вже відомі. Але наука і технології на місці не стоять і, можливо, точність вже зовсім скоро буде доходити до 100%. Інша проблема - зростання кількості специфічних атак на біометричні системи, пов'язана з підміною на копії, і компрометація самих біометричних шаблонів. При цьому у разі викрадення біометричного шаблону, його змінити не можна на відміну від пароля.

Незважаючи на значний розвиток за кордоном, в Україні біометричні технології в банківській діяльності ще не набули широкої популярності.

Інша інноваційна технологія, яку застосовують як закордонні банки, так і банки України, є технологію NFC [2]. Першими з'явилися NFC-гаманці на базі SIM-карти, які випускалися банками в партнерстві з мобільними операторами з можливістю зберігати в додатку картки кількох банків. Технології на базі «хмари» з'явилися останніми і стали найзручнішими для користувача. Піонером NFC-гаманців в Україні став «Альфа-Банк», який в партнерстві з «Київстар» запустив в січні 2014 року послугу Alfa Smart - безконтактні платежі зі смартфона на базі NFC SIM. У тому ж році можливість безконтактної оплати з'явилася в «Приват24» (на базі «хмари»). Активний розвиток NFC-платежів в Україні почався тільки протягом 2016-2017 років. В кінці 2016-го VISA запустила в Україні технологію Visa Token Service (Visa's Digital Enablement Program (VDEP)), а через кілька місяців Mastercard представив Mastercard Digital Enablement Service (MDES). Після цього, протягом короткого терміну відразу кілька банків реалізували NFC-гаманці на базі цих технологій. Технологія створює цілий ряд зручностей і переваг для споживачів. Вони є більш зручними і безпечними при оплаті за покупки в порівнянні з готівкою та звичайними банківськими картками.

У розвинених країнах NFC-гаманці давно увійшли в життя користувачів, і пропонують їх як банки, так і технологічні компанії, а також мобільні оператори. У кожного є своя специфіка роботи. Вже очевидно, що саме електронні гаманці стануть наступним популярним носієм фінансових даних після пластикових карт. Для цього вже є інфраструктура не тільки в світі, але і в Україні [3].

Цікавим є бачення майбутнього інновацій, яке запропонували близько 100 фахівців в сфері фінансових технологій в Британії в рамках конференції Fintech

London. Їх метою було створити прототип банку майбутнього. На думку учасників конференції, банки та фірми, що надають фінансові послуги будуть акцентувати свою увагу на бажаннях клієнтів, надавати їм самим право вибору послуг і управління ними. Банки будуть постійно присутні в житті клієнтів, зв'язок з якими підтримуватиметься через мобільні пристрої. А розробка робота-порадника допоможе запобігти ухваленню помилкових фінансових рішень в будь який час. Передбачається також більш широке застосування технології блокчейн для поширення, підтвердження і запису цілого ряду фінансових сервісів [4].

Сучасні фінансові ринки являють собою складне і високотехнологічне середовище. Для продажу додаткових продуктів банк повинен володіти максимальним об'ємом інформації, вміти її аналізувати і використовувати.

Розвиток банківських інновацій сприятиме розробці індивідуального підходу до клієнта, більш швидкому і якісному його обслуговуванню, дозволить підвищити ефективність роботи банку, стимулюватиме появу нововведень і перспективних банківських продуктів і послуг.

Література:

1. Постанова Правління Національного банку "Про затвердження Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [-http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15).

2. Яке майбутнє чекає NFC-платежі в Україні? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://finclub.net/video-foto/yake-majbutne-chekae-nfc-platezhi-v-ukrajini-onlajn-translyatsiya.html>

3. Україна увійшла в Топ-4 країн світу за темпами приросту NFC-платежів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/03/20/646249/>

4. Английские банки тестируют идентификацию клиентов по селфи / Банковские инновации // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://prodengi.kz/innovacii_v_bankah/anglijskie_banki_testiruyut_identifikaciyu_klientov_po_selfi/

Скрипчук Марія Іванівна,

Мірченко Станіслав Олесьович

студенти II-го курсу, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки

Борисюк Олена Володимирівна

к. е. н., доцент Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки

УДК 351.822

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день банки мають змогу перенести головні операційні та фінансові системи, а також системи оцінки ризиків на нову платформу колективної роботи з даними на базі Блокчейн. Це дозволить їм серйозно спростити взаємодію з клієнтами, відмовившись від великої кількості діючих процесів і елементів інформаційної інфраструктури. Однак навіть незважаючи на те, що досягнення таких кінцевих результатів займе час і вимагатиме ретельного опрацювання, перспективи значного зниження витрат та підвищення ефективності будуть надалі стимулювати інтерес до технології і її фінансування.

Метою даного дослідження є розкриття особливостей й необхідності запровадження технології Блокчейн в банківському секторі і висвітлення його впливу на фундаментальні показники витрат.

Обґрунтування отриманих результатів. Перевірка і узгодження даних (реконсиляція) лежить в основі більшості бізнес-моделей. Проте в силу того, що кожен банк підтримує актуальність даних в своїх системах, багато процесів протікають повільно і неефективно через потребу постійного двостороннього обміну даними між різними сторонами для вирішення тих чи інших завдань. Блокчейн може замінити численні і послідовні моделі узгодження даних, запропонувавши більш ефективний і цілісний підхід, в рамках якого реконсиляцію стає невід'ємною частиною загального процесу обробки транзакцій.

Окремі елементи Блокчейн, такі як криптографічні хеш-кодування, розподілені бази даних і побудова консенсусу, самі по собі не нові. Однак їх поєднання створює дуже ефективну нову форму передачі даних і активів, здатну усунути потребу в посередниках, сторонніх центральних органах і дорогих процесах реконсиляції.

Тож не дивно, що з урахуванням прогнозованої істотної економії, практика фінансування Блокчейн-проектів в банківському секторі набиратиме оберті. За прогнозами, зробленими у вересні 2015 року незалежною дослідницькою організацією Aite Group, що спеціалізується на аналітиці в сфері фінансових послуг, передбачалося, що гравці ринку капіталів витратять на Блокчейн в 2016 році близько 125 мільйонів доларів. Всього дев'ять місяців по тому, незалежна галузева аналітична фірма Greenwich Associates в своєму дослідженні подвоїла цю суму більш ніж в 2 рази, спрогнозувавши загальний обсяг вкладень на рівні приблизно 280 млн доларів. Це говорить не просто про зростання інвестицій в Блокчейн з боку представників галузі, а й про те, що оцінювати темпи даного зростання стає неможливим в силу постійного збільшення його темпів [1].

За даними проведеного аналізу по більш як 50 пунктах операційних витрат, наданих McLagan, за допомогою унікальної моделі High Performance Investment Bank дозволив виділити чіткі індикатори. В якості короткої характеристики даної моделі можна виокремити такі приклади впливу Блокчейн на операційну ефективність в банківському секторі [2]:

- 70% потенційне зниження витрат на основну фінансову звітність за рахунок оптимізації якості даних, прозорості та внутрішнього контролю;

- 30-50% потенційного зменшення обсягів витрат на відповідність вимогам нормативно-правового регулювання, підвищенню прозорості та простоті перевірки фінансових транзакцій;
- 50% потенційне зниження витрат на централізовану діяльність та оформлення нових клієнтів завдяки поліпшеним механізмам цифрової ідентифікації особистості і спрощення спільного доступу до клієнтських даних для всіх учасників процесу;
- 50% потенційне зниження витрат на бізнес-операції, а саме діяльність фахівців підтримки і контролю операцій, кліринг і взаєморозрахунки, можуть бути повністю або частково автоматизовані за рахунок зниження потреби в таких ключових елементах, як звірка, підтвердження угод та аналіз помилкових операцій.

За даними результатів можна дійти до висновку про те, що в умовах сучасної структури витрат, банківські установи могли б заощадити 8 млрд доларів при поточному сукупному показнику витрат в 30 млрд доларів. Ця оцінка не включає в себе потенційні витрати і інвестиції на впровадження Блокчейн. Іншими словами, загальна економія для всіх 8 банків могла б скласти 27 відсотків.

Проте необхідно звернути увагу на певні особливості пов'язані з впровадженням технології Блокчейн [3]:

- ✓ мережевий ефект проявиться на розвинених ринках тільки до 2025 року;
- ✓ органи нормативно-правового регулювання дозволять практичне впровадження блокчейн-рішень і відмова від інфраструктури попереднього покоління. Після кредитної кризи 2008 року, регулятори навряд чи захочуть істотно скорочувати роль щодо нової і посиленою клірингової інфраструктури (автоматизована розрахункова палата, системи валових розрахунків у реальному часі, єдині контрагенти клірингу, центральні депозитарії) не будучи абсолютно впевнені, що блокчейн-мережі являють собою безпечну, захищену і стійку альтернативу.
- ✓ потрібно врахувати вплив витрат на утримання будівель і споруд;
- ✓ визначити відмінності між фіксованими і змінними витратами.

Ціла група статей витрат банківських установ піддалася впливу технології Блокчейн, тобто економія за ними склала приблизно 50%. Дотого ж експериментальні концепції і тести вказують саме на наявність передумов для подальшого збільшення показників економії за цими статтями до більш ніж 70%. Більше того щорічна економія витрат потенційно може скласти 38% від загальної суми або близько 12 млрд доларів. Взявши середнє від цього значення і раніше знайдених 8 млрд доларів, ми отримуємо величину щорічної економії 10 млрд доларів.

Важливо відзначити, що в разі виникнення серйозних проблем або перешкод з боку регулятора, що ускладнюють широке поширення Блокчейн, ця економія може бути так і не досягнута.

Висновки. В кінцевому рахунку Блокчейн може зробити можливим відмову від великої кількості елементів сучасної операційної інфраструктури, якісно покращуючи ключові процеси і надаючи серйозний вплив на динаміку витрат банківської установи. Однак, ми не вважаємо Блокчейн панацеєю, здатною

вирішити абсолютно всі проблеми сучасного банкінгу. У багатьох випадках, структури на основі традиційних баз даних або процесів здатні показати схожі результати без необхідності фінансувати розробку блокчейн-рішення і долати пов'язані з нею труднощі. Отже, банкам слід зосередити свою увагу на стратегіях, підходах щодо оптимізації робочої сили, центрів обробки та зберігання клієнтських даних, організації мережі і безпеки перед впровадженням технології Блокчейн.

Література:

1. Securities Services on Blockchain: The Disruption of the Custodian Banks? <https://mclagan.aon.com/investment-services/insights/articles/2017/Securities-Services-on-Blockchain-The-Disruption-of-the-Custodian-Banks>

2. Banks Can Save \$27 Billion by 2030 With Blockchain Adoption [https://mclagan.aon.com/insights/news/2018/Banks-Can-Save-\\$27-Billion-by-2030-With-Blockchain-Adoption](https://mclagan.aon.com/insights/news/2018/Banks-Can-Save-$27-Billion-by-2030-With-Blockchain-Adoption)

3. Блокчейн в банкінге: анализ ценности технологии для инвестиционных банков <https://habr.com/ru/company/wirex/blog/400565/>

4. Борисюк О.В. Проблеми розвитку фінансової системи України та шляхи їх вирішення : [кол. монографія] / за ред. М. І. Карліна. / Управління зовнішнім державним боргом : проблеми та напрямки їх вирішення – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – с.154-166 (1,2 д.а.).

Содома Р. І

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Львівський національний аграрний університет*

Марків Г. В.

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Львівський національний аграрний університет*

Е-БАНКІНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Сьогодні в умовах жорсткої конкуренції якість роботи банку визначається рівнем розробки новаторських технологій та ідей, які значно спрощують процес взаємодії клієнтів з банком. Електронний банкінг отримавши широке поширення в Америці та Європі в сучасних умовах є затребуваним на українському ринку. Для того, щоб залишитися на ринку, банки повинні збільшити свою конкурентоспроможність, наприклад, за рахунок впровадження нових послуг, розвиток сучасних технологій з метою задоволення потреб клієнтів.

Дистанційне обслуговування як новітня форма банкінгу породило специфічні внутрішні процеси в установі та зумовило нові тренди зовнішньої інфраструктури. Високий ступінь технологізації процесів, що лежить в основі

дистанційного банкінгу, і є тим джерелом, навколо якого формуються переваги сучасного банку.

Електронні банківські операції характеризуються тим, що клієнт має можливість отримати вигоду з кожної послуги, що пропонується банком, використовуючи електронний пристрій.

Дистанційне банківське обслуговування як модернізована форма співробітництва суб'єктів ринку зумовлює специфічні аспекти щодо політики створення та просування продуктів, інфраструктури забезпечення і побудови взаємовідносин із клієнтами та конкурентами.

Електронний банкінг – це діяльність банку по наданню комплексу послуг клієнтам за допомогою комп'ютерних технологій. Спектр послуг, що надається клієнтам електронного банкінгу, практично не відрізняється від того, що доступний клієнтам в офісі банку. Таким чином, під електронними банківськими послугами слід розуміти дії банку, що спрямовані на вдосконалення та реалізацію звичних банківських операцій шляхом використання інформаційних систем.

Електронний банкінг включає в себе такі напрямки, як інформаційне обслуговування в режимі онлайн, емісія цифрових грошей, електронні платежі та розрахунки, а також депозитно-позикові, валютні та фондові операції, що здійснюються електронним способом. Таке визначення використовується як узагальнене і є адекватним для всіх форм електронного доступу клієнтів до банківських послуг [3, С. 48].

Вагомим чинником гальмування розвитку інноваційних форм електронного банкінгу є фінансово-політична ситуація в Україні, яка створює несприятливі умови для ведення банківського бізнесу, що призводить до ліквідації банківських установ та виходу іноземних банків з вітчизняного ринку фінансових послуг. За таких умов частка банків, які активно інвестують у розробку прогресивних форм надання банківських послуг, в нашій державі досі залишається незначною. Банківська система протягом останніх років знаходиться під впливом значних шоків, що перманентно діють з трьох джерел: зовнішнього воєнно-політичного; внутрішнього структурно-економічного; а також шоків з боку макрорегулювання.

Перший етап розвитку інтернет-банкінгу включає в себе маркетинг і просування. На цьому етапі важливо, щоб забезпечити клієнту максимальну кількість інформації, пов'язаної з діяльністю банку. Першим кроком є створення сайту банку, який повинен містити інформацію пов'язану з діяльністю банку, переліком послуг, які надає банк, оновленою картою філій і банкоматів, що дозволяє клієнту зв'язатися з банком по електронній пошті. Це дозволить поширювати інформацію серед потенційних клієнтів банку [3, С. 56]. На другому етапі розвитку – вводяться інтерактивні елементи на існуючому веб-сайті банку. Основною метою є спонукання клієнтів відвідати веб-сайт банку. Банк пропонує такі безкоштовні інструменти, як: калькулятори, що дозволяють розрахувати кредит, графік погашення кредиту, також розраховує на полегшення співробітників банку виконання спільних завдань [1, С. 184]. Третій етап дозволяє банкам пропонувати повний спектр послуг і операцій банку. Вперше клієнт може керувати своїми коштами на рахунках. Все це завдяки Інтернету.

Встановлення або припинення терміну вкладу або перевірка історії транзакцій більше не є проблемою для клієнта. В результаті, банк стає надійнішим в очах клієнтів, які вважають за краще використовувати банківські послуги через Інтернет [2, С. 210]. Останній етап розвитку інтернет-банкінгу акцентує увагу на тому, що банк використовує Інтернет в стратегічних цілях для збору і аналізу інформації про клієнта, з метою ефективного продажу твоїх товарів і послуг. Тільки на цьому етапі банк пропонує додаткову різноманітність інвестиційних послуг, і навіть страхування. У той час як веб-сайт банку перетворюється в портал включаючи фінансову інформацію, котирування акцій або інші фінансові послуги, які доступні в режимі онлайн [3, С. 54]. Банки, через сучасні технологічні рішення, пропонують нові банківські послуги і продукти, адаптовані до врахування індивідуальних потреб замовника. Банки пропонують клієнтам найвищий рівень безпеки за рахунок електронного підпису, проста і сувора аутентифікація і шифрування даних.

Банки пропонують своїм клієнтам переважно такі послуги, як обмін валют; продаж страховок та паїв інвестиційних фондів, відкриття депозитних рахунків, замовлення платіжних карток, встановлення та зміна лімітів на операції з готівкою, блокування чи розблокування платіжних карток, грошові перекази у національній валюті, у тому числі оплата комунальних та інших видів послуг, перегляд залишків на рахунках, отримання виписок та повідомлення про рух коштів на рахунку, консультування.

Найбільшою популярністю банківський Інтернет-сервіс користується у таких країнах, як Німеччина, Великобританія, Швеція. Очевидно, що Private Banking є потрібним Україні. В Україні з'являється своєрідна мода не тільки на такі атрибути рівня життя як дім, автомобіль, яхта, ексклюзивний відпочинок, особистий адвокат і сімейний лікар, але й на власного, персонального банкіра. Такий банкір позиціонується як співробітник фінансової установи – персональний менеджер, основою роботи якого є вміння враховувати побажання клієнта, здійснювати фінансове планування та управління в дозволені рамки капіталом клієнта. Клієнт одержує абсолютне інформування про стан справ, зміни на фінансових ринках, що зачіпають його інтереси та заходи, вжиті менеджером для запобігання ризикам. Менеджер постійно доступний клієнту, зустріч із ним можлива як у рамках банку, так і на території клієнта. У підсумку клієнт одержує максимальний комфорт від спілкування з банком, а банк, у свою чергу, одержує можливість довгострокового, прогнозованого обслуговування капіталу клієнта.

Форми електронного банкінгу надають однаковий спектр послуг, однак мають й ключові відмінності: при використанні мобільного банкінгу доступ здійснюється тільки через телефон та планшет, при інтернет-банкінгу доступ можна здійснювати через стаціонарний комп'ютер, ноутбук, планшет та смартфон.

Майже всі банки, які займають лідируючі позиції на ринку банківських послуг, пропонують послуги електронного банкінгу, оскільки це дає можливість клієнтам, не відвідуючи відділення банків, здійснювати широкий спектр банківських операцій: керувати обсягом ресурсів на власному рахунку;

обмінювати валюту; здійснювати платежі та перекази; оплачувати послуги мобільного зв'язку, Інтернету, комунальні послуги, податки, штрафи.

Література:

1. Вахнюк, С. В. Перспективи дистанційного обслуговування клієнтів в режимі реального часу для банків України [Текст] / С. В. Вахнюк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : Зб. наук. пр. Т. 8. – Суми : ВВП- «Мрія-1» ЛТД, 2003. – С. 184-185
2. Єсіна, О. Г. Інтернет-банкінг в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку / О. Г. Єсіна // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – № 1(48). – С. 209-213
3. Решетнікова І. Л. Маркетингові інструменти забезпечення якості обслуговування на ринку банківських послуг / І. Решетнікова, Е. Шаповалова // Маркетинг і менеджмент інновацій, Суми - 2017, № 2, с. 47-56

Соломаха Д.О.

*«Економічна кібернетика», 2 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., асистент кафедри банківської справи Стрільчук Ю.І.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Інновації займають провідне місце у розвитку економіки не тільки України, але і всіх країн світу. Процес їх впровадження та активного використання передбачає цілий комплекс науково-технічних, економічних, організаційних та фінансових заходів. Питання активного ведення інноваційної діяльності є особливо актуальним у сфері банківських послуг, адже саме цей напрям досить чутливий до змін в соціальному та економічному житті суспільства.

Теоретичні аспекти становлення та функціонування банківських інновацій досліджуються у роботах багатьох вчених: В. Базилевича, М. Бурмаки, І. Брітченко, О. Василика, Н. Кузнецової, Н. Рязанової, М. Савлука, В. Федосова, та інших. Актуальним залишається питання визначення перспективних напрямів розвитку нововведень, які можуть бути використані банками України, з метою отримання конкурентоспроможних переваг на ринку банківських послуг.

Інновації займають досить важливу нішу в розвитку всієї економічної системи, та сфери фінансової діяльності зокрема. П. Друкер та Б. Санто задали класичне визначення цьому поняттю: «інновація – особливий інструмент підприємців, засіб, за допомогою якого вони використовують зміни як шанс здійснити новий вид бізнесу або послуг» [1].

На жаль ,не всі нововведення мають позитивні наслідки, тому до окремого типу відносять сумнівні інновації, які є ненадійними, мають погану репутацію та є соціально небажаними. Слабкими місцями таких інструментів управління є недосконалість законодавчого та нормативного регулювання, асиметричність інформації та неоднозначність трактування окремих положень, що може

призвести до негативних наслідків як для компанії, так і для держави загалом[4]. Саме тому, перед введенням будь-яких інновацій в дію, необхідно зібрати достатньо інформації та передбачити всі можливі результати такої діяльності.

Чому ж впровадження інноваційних технологій в банківські системи є настільки актуальним? Відповідь достатньо очевидна та проста. У післякризовий період помітна стала тенденція до прибуткової діяльності банків України, чому сприяє ряд факторів. По-перше, через нарощування обсягів споживчого кредитування зростає комісійний прибуток, по-друге, активно використовуються переваги основного джерела доходів – процентного. Однак, аби бути конкурентоспроможними на ринку банківських послуг, необхідно впроваджувати нові технології, що будуть оптимізувати роботу всього сектору.

Завдяки впровадженню інновацій на рівні НБУ у 2018 році було досягнуто багато позитивних змін: зниження інфляції з 13,7% до 9,8%, можливість дистанційного відкриття рахунків, проведення щорічної оцінки стійкості банків, введено в дію кредитний реєстр НБУ і т.д.[2]. Аналізуючи стратегії розвитку банківських систем можемо помітити, що ця сфера тяжіє до таких інновацій:

- упровадження нового операційного дизайну монетарної політики, її удосконалення з метою гнучкішого реагування на зміну ліквідності банківської системи;
- розробка та впровадження автоматизованої системи обробки великих обсягів інформації (Big Data);
- активна співпраця з усіма органами влади для забезпечення цінової стабільності;
- розширення інструментарію для макроекономічного прогнозування шляхом удосконалення наявних моделей та розробки нових;
- створення ефективних методів поширення інформації про стан економіки, а зокрема фінансових ринків та сфери банківської діяльності серед широких мас населення;
- розробка методики розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) та його впровадження;
- автоматизація процедури здійснення Національним Банком наглядових функцій;
- удосконалення інструментарію для фінансового моніторингу банків;
- сприяння розбудові нової інфраструктури ринків капіталу у відповідності до міжнародних стандартів;
- впровадження єдиного міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) [2]

Отже, зважаючи на вищезазначене, можемо сказати, що саме завдяки інноваціям відбуваються позитивні зрушення та активний розвиток банківської системи.

Література:

1. Заборовець Ю.О. Сутність, зміст та перспективи розвитку інноваційних технологій у банківських установах України / Заборовець Ю.О. // Міжнародний науково-виробничий журнал. – 2014. – С. 1–6.

2. Стратегія Національного банку України. Програма дій 2019 [Електронний ресурс] / Банк України Національний. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=86050888>.

3. Про фінансовий стан банківської системи на початок 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finbalance.com.ua/news/NBU---pro-finansoviy-stan-bankivsko-sistemi-stanom-na-pochatok-2019-roku>.

4. Розвиток фінансових інновацій [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/73292/investuvannya/rozvitok_finansovih_innovatsiy.

5. Трудова М.Є. Інноваційні перспективи розвитку в банківській системі України / Трудова М.Є. // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО. – 2016. – №3. – С. 1–6.

6. Що чекає банківський сектор у 2019 році? [Електронний ресурс] / Фінансовий клуб. – Режим доступу до ресурсу: <https://finclub.net/video-foto/shcho-chekae-bankivskij-sektor-u-2019-rotsi-onlajn-translyatsiya.html>.

Стечишин Т.

*доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

НЕОБАНКИ: ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У зв'язку з розвитком Інтернет-технологій почала змінюватися споживча поведінка в багатьох сферах і банкінг – не виняток. Інтернет-банкінг замінює фізичні відділення, мобільний банкінг замінює гаманці і картки, все більше звернень до контакт-центрів здійснюється за допомогою чатів, навіть sms-повідомлення про рух по рахунку мігрують в viber і push-повідомлення додатків. Це призводить до появи та поширення так званої «віртуальної моделі» банку, яка істотно відрізняється від традиційної, що складається з мережі банківських відділень. У віртуальній моделі не відбувається безпосередніх контактів клієнтів зі службовцями банків, а використовуються різноманітні багатоканальні системи надання послуг, наприклад, банкомати, телефонні і «домашні» банки, що забезпечують прямий доступ клієнтів до банківських послуг незалежно від їх територіального розміщення. Як правило, інформаційні системи таких банків включають в себе робочі місця операторів, які оснащені обладнанням, інтегруючим звукові сигнали (голос) і цифрові дані, і надійно захищені завдяки пристроям, що реєструють і запам'ятовують голос і контролюють доступ до системи. Такі віртуальні моделі банківництва дістали назву необанки.

Чим же відрізняється «необанк» від інтернет-сервісу класичної банківської установи? Відповідно до загального визначення **необанк** – це компанія, яка забезпечує банківський і платіжний сервіс без традиційної інфраструктури банківських відділень [4]. Необанкінг зазвичай включає такі функції, як класична або віртуальна платіжна картка, мобільні депозити, індивідуальні платежі з

використанням телефонних номерів, електронних листів або навіть ідентифікаторів в соціальних мережах, інструменти мобільного бюджетування та цифрові квитанції в реальному часі.

Необанки, як правило, це повністю онлайн компанії, побудовані з чистого аркуша на нових технологічних платформах. Часто необанки пропонують більш високі процентні ставки, іноді комісію за обслуговування карткового рахунку, однак це завжди більш високий клас взаємодії з клієнтом і підтримки. За кордоном необанки або самі отримують банківську ліцензію, або оперують на базі одного з існуючих банків, по суті купуючи оптом послуги у фінансової організації, яка надає ліцензію, і продаючи їх в роздріб своїм клієнтам.

Одним із перших «віртуальних» фінансових установ вважається американський Security First Network Bank, який розпочав свою діяльність ще в далекому 1995 році. Причому, буквально через півтора року його активи досягли \$40 млн., а кількість відкритих рахунків – 10 000. У Європі першим банком без офісної мережі 1996 року став німецький Advance Bank. Щоправда, він проіснував лише сім років і в 2003 році був ліквідований [2]. Найбільшого успіху серед європейських банків такого роду (їх називають ще «прямими або ж необанками») досяг створений в 1989 р англійський банк Фест Директ (філія Мідленд Банку), обслуговуючий сьогодні понад 500 тис. клієнтів. Успішний розвиток прямих банків у Великобританії призвів до того, що англійськими банками було закрито близько чверті їх звичайних відділень, а число банківських службовців скоротилася за останні 3-5 років з 500 тис. до 350 тис., помітно зросла кількість зайнятих неповний робочий день [1]. На початку січня китайська компанія Tencent, одна з найбільших в світі ІТ-компаній, запустила свій «тільки-онлайн» приватний банк – WeBank. У Китаї більшість банків – державні. Акції Tencent вирости на 13% протягом тижня. Аналітики називають це новою ерою експансії на ринки, що розвиваються. Прем'єр-міністр Китаю охарактеризував ситуацію наступним чином: «Маленький крок для WeBank, один гігантський крок для фінансової реформи».

В Україні вже було кілька заяв про створення віртуальних банків, але поняття віртуального банку передбачає відсутність необхідності відвідувати відділення для того, щоб стати клієнтом банку і здійснювати операції і, до гордості банкірів – наявність повноцінної банківської ліцензії. Лише кілька банків надають можливість клієнту вперше відкрити рахунок, замовивши карту, або оформивши депозит і отримати продукти та документи кур'єром.

Варто звернути увагу на те, що в Україні відкрити рахунок у банку без відвідування фізичного відділення і без підписання договору в паперовій формі практично неможливо. Однією з останніх і ключовою перепорою на шляху розвитку віртуальних банків в Україні сьогодні є відсутність повноцінного правового статусу та доступності електронного підпису для приватних осіб.

На допомогу віртуальним банкам по-українськи приходять електронні гроші, що дозволяють відкривати рахунки в повноцінному онлайн-режимі, при цьому ви відразу отримуєте доступ до фінансових інструментів, а поповнити свій новий електронний рахунок можна за допомогою будь-якого знайомого вам терміналу або, скориставшись картою іншого банку, наприклад, це може бути ваша

зарплатна картка від банку, що не розвиває дистанційні канали обслуговування і, тим самим, що обмежує вас у свободі управління власними фінансами.

Яскравим прикладом віртуального банку в Україні став Монобанк. Проте, **Монобанк – не зовсім банк у звичному розумінні цього слова.** У проекту немає банківської ліцензії, яка видається НБУ і надає право проводити розрахункові операції, приймати гроші на депозити або видавати кредити. Монобанк – це всього лише онлайн-сервіс, який забезпечує доступ до банківських послуг. При цьому безпосередньо операції здійснює Universal Bank. Він є фінансовим партнером Монобанк і саме він оперує грошима клієнтів. Іншими словами, підключаючись до онлайн-сервісу, людина, по суті, стає клієнтом Universal Bank. Але доступ до його послуг він отримує не безпосередньо у відділеннях Universal'a, а дистанційно через Монобанк. По суті, **Монобанк пропонує клієнтам розрахункові операції.** Розмістити депозит, наприклад, з його допомогою не можна. Проте доступні перекази між картками, оплата різноманітних послуг та сервісів (поповнення мобільних рахунків, комунальні та бюджетні платежі), кредитний ліміт [3].

Головними перевагами Монобанк є простота і зручність використання рахунку – те, що у світовій практиці називається UX (User Experience). В нашому технологічному суспільстві, обділеному вільним часом, тільки один цей фактор може зіграти вирішальну роль в популярності продукту. Однак, незважаючи на величезну кількість позитивних сторін нового сервісу, Монобанк буде не просто в реаліях українського банківського регулювання, зокрема в питаннях стосовно відкриття і ведення банківських рахунків. І тут вся справа в досить консервативному підході нашого законодавства.

Нині найбільшою перепоною у розвитку необанків є національне законодавство, яке потребує удосконалення відповідно до вимог сьогодення. Насамперед це питання ліцензування діяльності. Окрім того, як вже згадувалось, це відсутність повноцінного правового статусу та доступності електронного підпису для приватних осіб. Всі зазначені вище вимоги законодавства, звичайно, не дозволяють на сьогоднішній день ефективно впроваджувати інновації в сфері банківського обслуговування. Тим не менш, намічені тенденції в підходах Нацбанку України та інших регуляторів дають можливість очікувати на позитивні зміни у регулюванні вже найближчим часом. Можливо, вже в найближчому майбутньому національні підходи будуть уніфіковані з підходами тієї ж PSD2. Відтак, немає сумнівів, що при правильному реагуванні нашого законодавства на тенденції, що намітилися, Україна зможе зайняти місце в лідерах світових інноваційних економік.

Література:

1. Щербакова Г. «Виртуальный» банк [Електронний ресурс] / Щербакова Г. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sice.ru/cnts/1137.html>.
2. Савченко Ю. Чи є в Україні віртуальні банки? [Електронний ресурс] / Юрій Савченко. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/359990/avtorski-kolonky-chy-ye-v-ukrayini-virtualni-banku>.

3. Банк у кишені: що таке Monobank [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mind.ua/publications/20179026-bank-u-kisheni-shcho-take-monobank>.

4. Паперник С. Фінтех та Україна: Банк у кишені [Електронний ресурс] / Сергій Паперник – Режим доступу до ресурсу: <https://evris.law/uk/bank-u-kisheni/>.

Стогнийчук Катерина Алексеевна
*студентка 4 курсу факультета фінансов и банковского дела
Одесского национального экономического университета
Научный руководитель - к.э.н., доцент кафедры банковского дела
Одесского национального экономического университета Сырчин А.Л.*

КОММЕРЧЕСКИЙ КРЕДИТ И ЕГО СОВРЕМЕННЫЕ МОДИФИКАЦИИ

В современных условиях Украина активно ищет пути перехода к рыночной экономике, именно в связи с этим появилась необходимость глобального применения инструментов, непосредственно, развитой рыночной экономики. Кредит занимает важное место в ряду таких инструментов, и, конечно же, коммерческий кредит, как один из его важных видов. Исследования развития коммерческого кредита другими странами, а так же опыт нашей страны необходимо применять для успешного использования именно коммерческого кредита.

Коммерческий кредит - особая форма экономических отношений между кредитором и заемщиком [1, с.385]. Особенность этих отношений в том, что сам кредитор предоставляет заемщику кредит, точнее он предоставляет отсрочку платежа по отпущенным товарам или оказанным услугам. Но это и есть кредит, а, поскольку переданная заемщику стоимость выражена в товарной форме, то и сам кредит является товарным. Происходящая при этом передача стоимости представляет не что иное, как куплю и продажу товара, т.е. коммерческую сделку, а потому и сам кредит получил название коммерческого кредита.

На данном этапе возможности использования всемирной сети Интернет рассматривается банковским сектором для автоматизированного оформления как корпоративных, так и синдицированных кредитов. Результатом этой работы могут стать «реверсивные» (обратные) аукционы, в процессе которых, непосредственно, корпорации выставляют свои спецификации по необходимым им кредитам, а банки участвуют в торгах за право выделения таких кредитов. Несмотря на то, что в повседневную практику ещё не вошло проведение электронных торгов через Интернет, рынок активно подталкивает банковский сектор к использованию такой системы. Существует предположение, что если банки не оценят эту идею, то ее реализацию возьмут на себя многочисленные небанковские учреждения [2, с.12].

Сократить операционные расходы, более эффективно обеспечивать кредитные гарантии и осуществлять торговлю кредитами, всё это банкам сможет позволить система проведения электронных аукционов. Вместе с этим, банки

средней величины, которые очень часто не имеют возможности для создания своих внутрибанковских систем, смогут получить доступ к ранее недоступных для них крупным клиентам из числа транснациональных компаний.

Обычно, оформление коммерческого кредита занимает дни и даже недели. Зачастую причиной задержки согласования кредита является многочисленные телефонные переговоры, обмен сообщениями, сбор документов, а также большой объем канцелярской работы. С появлением интернета у банков появился способ сократить временных и финансовых затрат. «Банковский сектор заставляет их автоматизировать этот процесс, что в свою очередь будет способствовать значительному снижению операционных затрат. Для оформления бумажных документов банкам приходится тратить большие средства на оплату труда кредитных специалистов, младших сотрудников и административного персонала.»,— говорит Оззеир Хан, менеджер КПМГ по консультациям в области финансовых услуг.

Взаимное кредитование фирм за рубежом связано с системой «franchise». Это – система контрактов между промышленной или торговой транснациональной компанией и сетью мелких розничных магазинов. Система «franchise» полностью изменила уже обычный подход к организации сбыта, который был основан на функционировании супермаркетов и других больших торговых и обслуживающих предприятий. Мелкие собственники, которые не имеют достаточного капитала и опыта в хозяйстве, под защитой крупных фирм с меньшими издержками и с большей выгодой получают возможность открыть собственное дело при некоторых шансах на успех.

Коммерческий кредит в рамках «franchise» позволяет розничным торговцам покупать товары в течение всего года с целью организации необходимых запасов перед пиком сезонных продаж, а также позволяет отсрочить платеж производителю до конца распродажи. Возможность выпуска продукции без дополнительных расходов на складирование является главным преимуществом при этом способе

Представляется возможным стимулировать систему «franchise», систему льготной поддержки на основе контракта головным объединением его самостоятельных хозрасчетных звеньев. Практика «franchise» будет способствовать установлению эффективных взаимоотношений между предприятиями и их фирменными магазинами, между структурами малого бизнеса.

Богатый опыт зарубежных стран в области организации коммерческого кредита, может и должен быть использован в нашей отечественной хозяйственной и банковской практике.

Литература:

- 1.Рябинина Л.Н. Деньги и кредит учебник/Л.Н. Рябинина – К. :2014,-608 с.
- 2.Дронова А.М. «Проблемы развития коммерческого кредита в Украине». - Экономические науки, 2018 г. – С.5-8.
- 3.Крупнов Ю.С. «О некоторых тенденциях развития коммерческого кредита». – К.: Деньги и кредит, 2017 г. – С.12-14.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОСЛУГИ СИСТЕМИ BANKID В УКРАЇНІ

Дистанційне банківське обслуговування клієнтів є одним з перспективних напрямків розвитку банку в сучасних умовах. Дистанційне обслуговування банківських клієнтів дає можливість забезпечити конкурентоспроможність банку, насамперед, завдяки ширшого надання банківських послуг, що використовують віддалений доступ до грошових коштів на рахунках у банках.

Відповідно до інформації, яка надана банками України станом на 1 січня 2018 року, понад 13 млн. банківських клієнтів-фізичних осіб використовують дистанційне обслуговування власних рахунків, зокрема через систему «клієнт-Інтернет-банк». У цілому з 2016 року кількість фізичних осіб-клієнтів банків, які використовують дистанційне обслуговування власних рахунків у банківських установах, зросла більше ніж у три рази [1].

Національним банком України (НБУ) впроваджується механізм віддаленої ідентифікації фізичних осіб через Систему BankID НБУ з метою надати населенню можливість отримувати адміністративні, а також банківські та інші послуги дистанційно, тобто без потреби відвідувати відділення банку.

За допомогою поширення використання населенням системи «клієнт-Інтернет-банк», Система BankID НБУ спроможна стати достатньо масовим засобом для дистанційної ідентифікації фізичних осіб – клієнтів банків України за умови приєднання банків до даної системи [1].

Для цього необхідно буде тільки, щоб банк користувача був підключений до Системи BankID НБУ. Банки ж зможуть відкривати рахунки клієнтам-фізичним особам дистанційно. Інші учасники системи, зокрема юридичні особи та небанківські установи, матимуть можливість розпочати надання власних послуг дистанційно за рахунок ідентифікації через Систему BankID НБУ, що значно спростить процедуру отримання таких послуг і оптимізує витрати юридичних осіб завдяки автоматизації процесів, а також зекономить час потенційних покупців.

Так, Система BankID НБУ надає змогу фізичним особам відкривати поточні рахунки дистанційно і стати клієнтами банківських установ. Зараз до системи підключені «Ощадбанк» та «Радабанк» [1]. Інші банки, зокрема, «УкрСиббанк», «Райффайзен Банк Аваль», банк «Південний», ПУМБ, «Альфа-Банк»/«Укрсоцбанк», «Укрексімбанк» знаходяться на різних стадіях підготовки, тестування та підключення до системи.

Відповідно до даного механізму, спочатку в одному з банків, який є учасником Системи BankID НБУ, в присутності фізичної особи проводиться її ідентифікація на підставі паспорта та персонального ідентифікаційного номера. Потім дана фізична особа може замовляти сервіси або послуги через сайт будь-якої банківської установи або компанії, які підключені до Системи BankID НБУ.

Повторно ідентифікація такої фізичної особи проводиться вже дистанційно на рівні банків, в яких вона обслуговується «bank-to-bank».

Для надання банківських послуг Системи BankID НБУ обов'язковими умовами є виконання вимог з фінансового моніторингу. Зокрема, проведення перевірки ідентифікаційних даних, отриманих з різних джерел: електронний цифровий підпис, копії документів, які завантажені на сайт надавача послуг з електронним цифровим підписом клієнта.

Згідно з міжнародними стандартами та законодавством України, відповідальність за належне здійснення ідентифікації, верифікації та вивчення клієнта покладається на банк, який здійснив ідентифікацію, та на банк, який використовує інформацію, отриману засобами Системи BankID.

В умовах банківської кризи Система BankID НБУ жодного відношення до зростання недовіри з боку населення до банківської системи не має. Навпаки, на нашу думку, впровадження механізму BankID, який дозволяє фізичним особам здійснювати понад 70 видів як адміністративних, так і банківських послуг дистанційно, призведе до підвищення довіри населення до банківських установ як інноваційного банківського продукту. Незабаром планується збільшити кількість найбільш популярних послуг до 100.

З метою запобігання використанню послуг, що надає банк, для легалізації кримінальних доходів та фінансування тероризму, він, повинен забезпечити у своїй діяльності належне управління банківськими ризиками.

НБУ також удосконалив порядок погодження відповідальних за здійснення фінансового моніторингу працівників банківських установ. Так, постановою Правління НБУ від 1 листопада 2018 року № 116, внесені відповідні зміни до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [2].

На нашу думку, послуга Системи BankID НБУ приживеться серед українців, зокрема серед молодого покоління. Молоді люди активно використовують сучасні засоби платежу: останні інновації у сфері банківських платіжних безконтактних карток, NFC PayPass, мобільні телефони (мобільний банкінг), смарт-фони, гаджети. Необхідно тільки активніше проводити навчання з підвищення фінансової грамотності серед усіх верств населення.

Подібні дистанційні послуги активно використовуються в країнах Західної Європи. Отримання державних, адміністративних, банківських та інших послуг дистанційно значно спрощує процедуру отримання таких послуг, оптимізує витрати банків, компаній за рахунок автоматизації процесів, а також економить час потенційних банківських клієнтів – споживачів послуг банків.

На основі проведеного дослідження перспективи розвитку послуги Системи BankID в Україні можна зробити наступні висновки та пропозиції:

1. Фізичні особи вже найближчим часом, крім адміністративних, зможуть отримувати дистанційно банківські та інші послуги. Так, в Україні фізичні особи-клієнти банків відтепер можуть відкривати банківські рахунки, не виходячи з дому. Запрацював механізм BankID, який дозволяє здійснювати понад 70 адміністративних та банківських послуг дистанційно.

2. Перевагами Системи BankID є простота використання та безпека, зокрема гарантія, що користувач є тим громадянином за кого себе видає. Підключення всіх учасників до системи є безкоштовним.

Література:

1. Національний банк розширив можливості використання дистанційної ідентифікації фізичних осіб через Систему BankID НБУ. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=79051070. (дата звернення: 02.04.2019).

2. Про затвердження Змін до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу : затв. постановою Правління Національного банку України від 01.11.2018 р. № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0116500-18>. (дата звернення: 02.04.2019).

Шафар С. А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

Вінницький національний аграрний університет

Науковий керівник - к.е.н., ст. викладач кафедри економіки

Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.

ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У теперішній час неможливо уявити функціонування банківських установ без використання сучасних інформаційних технологій. Підвищення рівня автоматизації всіх банківських операцій та використання дистанційних форм банківського обслуговування в сучасних умовах поступово стає одним з основних чинників посилення конкурентоспроможності банків, фактором формування конкурентних переваг у боротьбі за залучення нових клієнтів і збереження провідних позицій на ринку банківських послуг [7, с. 42].

Питання щодо поняття Інтернет-банкінгу, його особливостей, перспектив розвитку та проблеми містяться в працях таких вчених-економістів: А. Барбаша, Ю. Блашука, В. Костюк, К. Сургай, Р. Іваненка, В. Міхно, А. Царук та інших [3].

Проведений аналіз показав, що Інтернет-банкінг являє собою один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого доступ до рахунків та операцій за рахунками забезпечується в будь-який час та з будь-якого комп'ютера через Інтернет. Для виконання операцій використовується стандартний браузер, такий як Google Chrome, Internet Explorer, Opera, Mozilla тощо. Таким чином, необхідності встановлювати додаткове програмне забезпечення немає.

За допомогою дистанційного банківського обслуговування користувачі можуть здійснювати широкий спектр банківських операцій в режимі онлайн.

Зокрема, основними операціями, які можна виконати за допомогою Інтернет-банкінгу є: перегляд виписок і залишків на рахунку за обраний календарний місяць; блокування картки; переказ коштів зі свого рахунку на рахунок іншого власника картки; погашення заборгованості за кредитними картками; поповнення рахунку мобільного телефону; оплата товарів в Інтернеті; поповнення депозитних рахунків; проведення платежів за кредитами; конвертація валюти тощо [2].

Важливим є те, що системи Інтернет-банкінгу використовуються в більшості великих банків і активно впроваджуються в середніх і малих банках. Саме вони дозволяють зменшувати трансакційні витрати, скорочувати штат співробітників і утримувати клієнтів [6, с. 126]. При цьому рівень використання Інтернет-банкінгу стрімко зростає, але на даний час існують певні фактори, які уповільнюють його розвиток. Відтак, найбільш впливовими є наступні: відсутність належної законодавчо-нормативної бази; проблема захисту інформації; недовіра клієнтів до банківських установ загалом і до Інтернет-банкінг зокрема; користування певними послугами в Інтернет-банкінгу потребує спеціальних навичок роботи з комп'ютером.

Не дивлячись на стабільний ріст проникнення Інтернету, рівень користування Інтернет-банкінгом залишається досить низьким, хоча й активно зростає. На сьогодні кількість банків, які використовують в своїй діяльності Інтернет-банкінг стрімко зростає, проте не всі банки мають достатній асортимент електронних послуг, який би задовольнив потреби користувача [2].

Проведений SWOT-аналіз Інтернет-банкінгу показав, що можна виділити такі його переваги:

- мінімізація витрат на обслуговування;
- економія часу;
- зручність та оперативність;
- контрольованість.

Дослідження виявило, що крім переваг Інтернет-банкінг має і свої недоліки:

- відсутність можливості «живого» спілкування з клієнтом;
- необхідність додаткових витрат на підтримку платформи;
- можливість шахрайських дій.

Варто зазначити, що до широких можливостей, пов'язаних з розвитком Інтернет-банкінгу можна віднести: розширення переліку послуг; впровадження результатів розвитку інформаційних технологій для кращої взаємодії з клієнтами; залучення нових інвесторів; нові напрями розвитку банківських послуг; підвищення комп'ютерної грамотності населення.

При цьому необхідно виділити і загрози, які можуть виникнути при використанні Інтернет-банкінгу, а саме:

- порушення банківської таємниці внаслідок несанкціонованого доступу;
- звільнення працівників внаслідок зменшення потреби в робочих місцях;
- втрата частини клієнтів, що віддають перевагу традиційному обслуговуванню;
- можливість втрати даних через кібератаки [5, с. 176].

Досліджуючи роботу банківської сфери в Україні виявлено, що послуги Інтернет-банкінгу надають наступні банки: «ПриватБанк», «Ощадбанк», «Райффайзен Банк Аваль», «УкрСиббанк», «Альфа-Банк», «ПУМБ», «Укрсоцбанк», «А-Банк», «Credit Agricole Bank», «Банк Південний», «ОТП Банк», «Банк Кредит Дніпро». Окремо можна виділити систему Приват 24 від «Приватбанку», яка налічує понад 20,5 млн. фізичних осіб. Також щодня через банк проходить 8 млн. транзакцій, 5,5 млн. українців користуються мобільним додатком Privat 24, 3 млн з них – щодня. Щомісяця ще 60 000 українців скачують додаток Privat 24 на свої смартфони.

Понад 515 000 чол. проходять навчання азам фінансової грамотності в «Приватбанку». За рахунок банківських програм фінансування малого бізнесу і підприємництва, в Україні створено 150 000 робочих місць.

Проведений аналіз показав, що у «Приватбанку» обслуговується понад півмільйона ФОП, а це 70% усіх активних фізичних осіб – підприємців в країні. У «Приватбанку» обслуговується 3 млн. пенсіонерів. Це 27% пенсіонерів країни і понад 50% одержувачів усіх соціальних виплат.

Зокрема, особливої уваги заслуговує і система Інтернет-банкінг від «УкрСиббанку», як реалізована за допомогою мови Java, і, тим самим, дозволяє підвищити рівень захисту інформації за допомогою використання потужних криптографічних розширень цієї мови. Для користувачів системи Інтернет-банкінгу в «УкрСиббанку» це дуже легко і зручно [1, с. 46-47].

Відтак, дослідження переваг та перспектив розвитку Інтернет-банкінгу як невід'ємного елемента сучасної банківської системи України є актуальним, тому що основними тенденції і розвитку Інтернет-банкінгу в Україні є:

- залучення банками клієнтів до активного використання сервісу – клієнт має розуміти, навіщо і чому йому потрібен інтернет-банкінг;
- розширення числа одержувачів платежів – кожен клієнт повинен мати можливість оплатити ту послугу, яка необхідна саме йому;
- спрощення процесів проведення операцій. Сучасному користувачу вже не хочеться перейматися заповненням платіжного доручення, йому необхідно провести операцію, і зробити це він хоче максимально швидко і просто [4, с. 46-47].

Отже, в умовах сьогодення, Інтернет-банкінг в Україні відповідає поточним потребам клієнтів, зараз всі банки надають практично аналогічний набір інструментів, які можуть задовольнити основні потреби клієнтів. Однак для того, щоб Інтернет-банкінг став помітний на ринку, необхідно розширювати спектр послуг, саме над цим мають працювати банки.

Література:

1. Всеукраїнський конкурс на кращу студентську наукову роботу 2017/2018 навчального року. Інтернет-банкінг як складова ринку банківських послуг України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mail.google.com/mail/u/0/?pli=1#inbox/FMfcgxwBWKVZSgjHMVTxsmXxkLHnncXx?projector=1&messagePartId=0.1

2. Інтернет-банкінг в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/2494/>

3. Інтернет-банкінг: особливості та перспективи розвитку в банківській сфері [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/71925838.pdf>

4. Костюк В.А., Бишевец, М.І. Тенденції розвитку інтернет-банкінгу в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mail.google.com/mail/u/0/?pli=1#inbox/FMfcgxwBWKVZSgjHMVTxsmXxkLHnncXx?projector=1&messagePartId=0.1

5. Захаркін О.О. Роль Інтернет-банкінгу в розвитку ринку фінансових послуг. Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – С. 173-177.

6. Сургай К. В. Аналіз послуг Інтернет-банкінгу в Україні. Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи. – 2018. – С. 126-128.

7. Царук А. О. Інтернет-банкінг як невід'ємний елемент сучасної банківської системи України. Наука та інновації ХХІ століття. – 2017. – Том 1 – С. 42-47.

Шикеринець І. Ю.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Бялянт Г. Р.*

БІОМЕТРИЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ДАНИХ В ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Однією з найбільш небезпечних загроз для економіки України є порушення її фінансово-банківської системи. Швидкі темпи розвитку технологічного простору вимагають від банківських закладів першочергових заходів не тільки по підвищенню рівня своєї діяльності, але і попередженню посягань кримінальних елементів на кошти банків та їх клієнтів. У цих умовах значно підвищується значення банківських підрозділів, які займаються забезпеченням безпеки та охорони.

Забезпечення надійного захисту інформації є важливою передумовою розвитку інновацій у банківському секторі, особливо якщо це стосується ідентифікації клієнта. Традиційним методом отримання доступу до персональної інформації є використання унікального паролю. Але паролний захист не є достатньо надійним, бо має ряд очевидних недоліків. Порушення конфіденційності пароля у більшості випадків занадто довго залишається непоміченим для користувача, що є достатнім для крадіжки особистих даних. Тому банківській сфері потрібен винятковий інструмент ідентифікації легального користувача, який не може бути перехоплений або вкрадений у злочинних цілях. Ним може бути біометрія.

Біометрична аутентифікація є частиною процедури надання доступу до ресурсів за допомогою фізіологічної характеристики людини. Така технологія має низку переваг, до яких належать унікальність інформації, висока надійність, зручність для клієнтів тощо, тому активно застосовується в комп'ютерних системах.

Ідентифікувати користувача можна за вибраними фізіологічними особливостями, що однозначно належать тільки певній особі. До них відносяться відбитки пальців, малюнок сітківки та райдужної оболонки ока, форма кисті, частота пульсу, об'ємна форма обличчя, особливості мови, почерк та інші унікальні ознаки людини. Використання таких даних дозволяє повністю

зменшити доступ до персональної інформації до однієї особи, бо ймовірність знайти кілька людей з однаковими ознаками є мізерною.

Розрізняють статистичні та динамічні методи біометричної ідентифікації.

Статистичні методи ґрунтуються на фізіологічних особливостях людини. При дослідженні форми кисті людини головними об'єктами є параметри кісток та суглобів кисті і пальців. Сканування відбитку пальця проводиться для визначення розташування гребінчастих виступів і розгалужень на пальці. Особливістю малюнка сітківки є унікальне розташування судинок в очах. При створенні об'ємної моделі обличчя клієнта важливими рисами є відносне розташування вилиць та носа, його форма. До нових біометричних технологій можна віднести:

- порівняння ДНК;
- відбиток долоні;
- аналіз судинних рисунків;
- використання «біодинамічного підпису» - особливих сигналів серця, мозку, легень [1].

Статистичні методи біометричної ідентифікації вимагають дорогого устаткування та максимальної професійної підтримки під час експлуатації. Тому часто використовується саме ідентифікація на основі динамічних характеристик, бо вона може працювати тільки на основі програмного забезпечення.

Динамічні методи біометричної ідентифікації спрямовані на аналіз особливостей дій клієнта, які він виконує на підсвідомому рівні. До них належать:

- особливості голосу (частота і модуляція звуків);
- динаміка підпису (швидкість письма, вигляд ліній, натиск на перо, загальний вигляд підпису);
- клавіатурний почерк (вимірювання проміжків часу між пошуком та натисканням клавіш);
- почерк маніпулятора «миша» (траєкторія, найчастіші зони знаходження курсора) [1].

Комерційні банки використовують біометричну ідентифікацію клієнтів переважно для дистанційного обслуговування клієнтів та продажу їм банківських товарів. Закордоном біометричні дані використовуються при користуванні банкоматами, терміналами, банківськими мобільними додатками та навіть платіжними картками. Наприклад, компанією Socure розроблено програму Perceive, що використовує біометричні параметри клієнта для його авторизації у спеціальному додатку для смартфона. Система аналізує фотографію клієнта, зроблену на смартфон, та зіставляє зображення фотографією в мережах Facebook, Twitter и LinkedIn. Після отримання результату обробки система ухвалює платіж, або включає сигнал тривоги. На даний час систему використовують декілька лондонських банків у режимі тестування [2]. Банк Natwest розробив нову платіжну NFS-картку з вбудованим сканером відбитка пальця. Дані відбитка зберігаються на картці локально, тому це дозволить захистити дані від крадіжки у випадку хакерської атаки на центральну базу даних банку [4]. Royal Bank of Canada тестує інноваційний браслет, який дозволяє заміряти частоту серцебиття

людини та ідентифікувати її при скоєнні безконтактних платежів [5]. Банк «Wells Fargo» впровадив функцію для мобільного пристрою, яка створює шаблон сітківки ока, що використовується для його ідентифікації в системі банку [6].

В Україні найбільш популярною біометричною технологією є ідентифікація клієнта за допомогою відбитка пальця. Щоб здійснити біометричну оплату дотиком пальця, достатньо один раз "прив'язати" його відбиток до своєї картки і розплатитися в торговельних точках, які підтримують цю технологію, приклавши палець до зчитувача біометричних даних [3]. Даний проект вперше було запущено за рахунок співробітництва ПриватБанку та міжнародної платіжної системи Visa. Також перспективним напрямом розвитку банківських інновацій є розробка технології розпізнавання обличчя клієнта. Її планують використовувати для виконання операцій у банкоматах та терміналах самообслуговування.

Отже, розвиток інформаційних технологій потребує нових інструментів забезпечення надійного захисту інформації. Таким інструментом може стати біометрична ідентифікація, яка гарантує унікальність засобів доступу до персональних даних та відносно простоту у користуванні клієнтами. Подальше вдосконалення системи аутентифікації за допомогою біометричних даних забезпечить високий рівень конфіденційності інформації, що є важливим критерієм при виборі банківської установи.

Література:

1. Лисенко А.М., Мельник О.С. Застосування біометричних систем для ідентифікації особи [Текст] // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка, серія «Юридичні науки». – 2004. - №60- 62. – С. 87 – 91.
2. Степаненко О.П. Тенденції інноваційного розвитку банківської системи України / О.П. Степаненко //Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6 (132). – С. 5–13.
3. Офіційний сайт ПАТ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/ua/>
4. Офіційний сайт банку «Natwest» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://personal.natwest.com/personal.html>
5. Офіційний сайт банку «Royal Bank of Canada» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbcroyalbank.com/>
6. Офіційний сайт банку «Wells Fargo» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.wellsfargo.com/>

Ярошенко С. С.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Охрименко І. Б.

ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Масове банкрутство банків в Україні в останні роки, за умов дотримання багатьма з них нормативів ліквідності, засвідчило про недосконалість існуючої практики її оцінювання для своєчасного прийняття управлінських рішень щодо забезпечення платоспроможності банків.

Визнаючи важливість правильного оцінювання ризику ліквідності Національний банк з 2018 року почав впроваджувати нові нормативи ліквідності, відповідно до вимог Базель III. Перший з них – коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) був впроваджений з 1 грудня 2018 року, а з 1 грудня 2019 року Національний банк планує впровадження коефіцієнту стабільного фінансування (NSFR).

LCR (коефіцієнт покриття ліквідністю) – це співвідношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття очікуваного відтоку коштів з банку протягом 30 днів [1]. Він відображає рівень стійкості банку до короткострокових шоків ліквідності – характерного для кризових періодів явища, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів.

Загальна формула розрахунку має наступний вигляд [2]:

$$LCR = \frac{\text{Високоліквідні активи (ВЛА)}}{\text{Відтоки – менше з двох значень: надходження або 75\% відтоків}} \quad (1)$$

Враховуючи особливості розрахунку даного показника, банки за умови збалансованості активів та пасивів за строками, завжди будуть виконувати даний норматив. Але зважаючи на реалії банківської системи України цього, наразі, не може досягти жоден банк, який веде кредитну діяльність. Це призвело до появи нових підходів в управлінні ліквідністю банку.

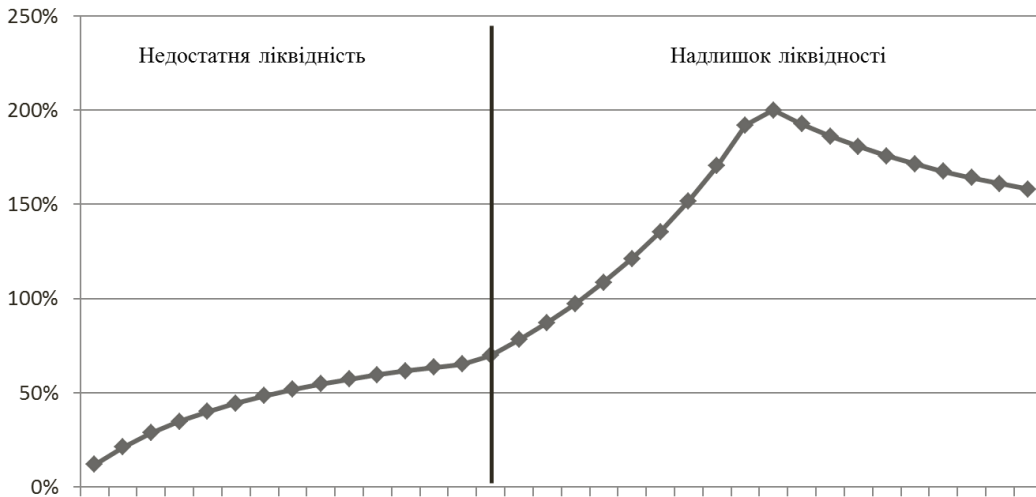
На сьогоднішній день банк може перебувати в одному з наступних станів:

1. *Недостатня ліквідність* – за умови виконання нерівності:
 $\text{ВЛА} + \text{Надходження} < 0,75 * \text{Відтоки}$;
2. *Надлишкова ліквідності* – за умови виконання нерівності:
 $\text{ВЛА} + \text{Надходження} > 0,75 * \text{Відтоки}$;

При кожному з даних станів банк має здійснювати протилежні заходи з управління ліквідністю. При цьому, важливим є те, що банк може змінювати пропорцію між розміром ВЛА та Надходженнями.

Промодельовавши обидва можливих стани було виведено залежність значення нормативу LCR від розміру високоліквідних активів (ВЛА), яку відображено на графіку 1.

Як ми бачимо, за умови знаходження у стані недостатньої ліквідності, банк не має змоги досягнути значення нормативу LCR більше, ніж 80%. Враховуючи, що даний норматив розраховується як середньомісячне значення, управління ліквідністю в даній ситуації зводиться до залучення короткострокової ліквідності (на декілька днів/тижнів) для досягнення стану надлишкової ліквідності. Паралельно з цим, банк має здійснювати заходи щодо збалансування активів та пасивів за строками.

Графік 1. Складено автором на основі власних розрахунків

У випадку перебування у стані надлишковою ліквідності банк може обрати одну з 2 наявних стратегій:

1. *Максимізація нормативного значення LCR.* Якщо прогнозується короткостроковий надлишок ліквідності (декілька днів/тижнів), то застосовується стратегія максимізації показника LCR. Для цього розраховується оптимальне співвідношення між ВЛА та Надходженнями. Щоденно банк розміщує вільні ресурси і за нижченаведеним правилом (2 та 3 формула) визначається частка коштів, що будуть розміщені на міжбанківському ринку (тобто, збільшення надходжень) та у депозитні сертифікати (тобто, збільшення ВЛА).

$$\text{Надхоження} = 0,75 * \text{Відтоки} \quad (2)$$

$$\text{Обсяг розміщення коштів у МБК} = 0,75 * \text{Відтоки} - \text{Базові надходження} \quad (3)$$

2. *Максимізація дохідності.* Якщо прогнозується довгостроковий (понад місяць) надлишок ліквідності, то застосовується стратегія максимізації дохідності. Тобто, банк максимізує обсяг коштів, що розміщується на міжбанківському ринку, оскільки в середньому дохідність на даному ринку є на 1-2% вищою ніж розміщення в депозитні сертифікати. За такої ситуації банк визначає бажане нормативне значення (наприклад 105%) та здійснює розрахунки на за формулами 4, 5 та 6:

$$\text{ВЛА} = 1,05 * 0,25 * \text{Відтоки} \quad (4)$$

$$\text{Депозитні сертифікати} = \text{ВЛА} - \text{Кошти в касі} - \text{ОВДП} - \text{Кошти на кореспондентському рахунку} + \text{Норма обов'язкового резервування} \quad (5)$$

$$\text{Обсяги розміщення коштів у МБК} = \text{Вільна ліквідність} - \text{Депозитні сертифікати} \quad (6)$$

Висновок. Впровадження нового нормативу ліквідності (LCR) змусило банки впроваджувати інновації в процес управління ліквідністю. При чому, досягнення нормативного значення при знаходженні у стані недостатньої ліквідності не можливо. Тому всі банки вимушені хоча б тимчасово перебувати в стані надлишкової ліквідності для можливості управління даним показником та досягнення нормативного значення, і вже у такому стані банк може обрати одну з двох стратегій управління ліквідністю – максимізація нормативного значення або

максимізація дохідності. Першу стратегію обирають банки з короткостроковим надлишком ліквідності, з метою досягнення необхідного середньомісячного значення даного нормативу, а другу – банки з довгостроковим надлишком ліквідності, з метою підвищення дохідності та підтримки нормативного значення на заданому рівні.

Література:

1. Постанова Правління Національного банку України № 13 «Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» від 15 лютого 2018 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64546644>.
2. Рішення Правління Національного банку України № 101-рш «Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» від 15 лютого 2018 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64531891>.

Яценко О.М.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс,
Херсонський національний технічний університет*

Науковий керівник -

к.е.н., старший викладач кафедри фінансів,

банківської справи та страхування,

Херсонський національний технічний університет Новосьолова О.С.

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Банківська система є надзвичайно потужним трансформатором заощаджень в інвестиції. Впровадження наукових досягнень і винаходів в організацію банківського обслуговування забезпечує постійне поліпшення банківських продуктів та застосовуваних технологій обслуговування споживачів. Саме тому дослідження проблем, пов'язаних з інноваційною діяльністю вітчизняних банків, є надзвичайно актуальним.

Розглянемо детальніше альтернативні кредитні інструменти, які віднедавна набули поширення в країнах з розвиненою ринковою економікою. До них відносяться такі напрями кредитування підприємств реального сектору економіки, як Р2Р-кредитування (Peer-to-Peer, з англ. «один одному») та краудфандинг (або колективне кредитування). Як альтернатива традиційним кредитним інструментам вони спрямовані на збереження заощаджень і інвестиції, привертаючи увагу все більшої кількості споживачів, які прагнуть розширити власні проекти, таким чином створюючи нові можливості для пошуку фінансування та інвестиційних можливостей. Для окреслення ключових характеристик кожного із напрямів зупинимося детальніше на кожному із них, ілюструючи основні ознаки та можливості розвитку кожної інформаційної платформи в Україні.

Загалом, Р2Р-кредитування та краудфандинг дуже часто об'єднують під терміном альтернативних кредитних інструментів, проте, по своїй суті, це два

різних кредитних інструментів, які створюють альтернативу банківським продуктам із залучення коштів. P2P-кредитування – це різновид отримання або видачі кредиту, а краудфандинг – це спосіб залучення фінансування для реалізації власного проекту [1].

Краудфандинг (з англ. «фінансування групою») – кредитний інструмент, який дозволяє замість пошуку кількох великих інвесторів знайти безліч дрібних, які, крім усього іншого, будуть пред'являти менше вимог до бізнес-плану, а більше орієнтуватися саме на привабливість конкретної ідеї. Існує два основних види краудфандингу: традиційне пожертвування і інвестиційний, який ще називають краудінвестингом. У традиційній моделі краудфандингу будьякий бажаючий може пожертвувати гроші без мети отримання фінансової винагороди, а лише задля добровільної і безоплатної підтримки привабливого проекту. Краудінвестинг більше схожий на традиційні інвестиції, оскільки стартап зазвичай продає свої акції (долі бізнесу) в обмін на фінансування. Це досить ризикований спосіб вкладення грошей, як і традиційні інвестиції. Серед відомих користувачів цього напрямку варто виділити Crowdcube, KickStarter, Indiegogo [1].

Аналізуючи переваги краудфандингу, як кредитного інструменту, варто розуміти, що в його рамках усі операції відбуваються в електронному режимі в мережі Інтернет, що дозволяє приймати в них участь необмеженій кількості осіб, незалежно від їхнього місця розташування. Інформація про збір коштів по тому чи іншому проекту на краудфандингових платформах (соціальні мережі, вебсайти тощо) є відкритою та доступною в режимі реального часу.

P2P (Peer-to-Peer) кредит є кредитним інструментом, який дозволяє отримати у борг грошові кошти одного суб'єкта від іншого без залучення традиційного фінансового посередника (наприклад, банку). Особливістю даного кредитування є те, що учасники кредитної угоди є рівноправними і не пов'язані між собою іншими господарськими зв'язками. Поява P2P кредитування обумовлена активним розвитком інформаційних технологій і активізацією комунікації між економічними суб'єктами за допомогою мережі Інтернет. Це важливо з тієї позиції, що власне сама позика надається онлайн на вебсайтах спеціальних кредитних організацій засобами різних платформ кредитування та інструментів перевірки кредитоспроможності [1].

Зауважимо, що в даному випадку, інвестори надають позичальнику традиційний кредит, який сплачується з відсотками. Усі позичальники проходять оцінку на кредитному майданчику, щоби знизити ризик неповернення коштів. На подібних майданчиках, як правило, є можливість отримати короткострокові кредити на відносно невеликі суми, по мірі закриття яких підвищується кредитний рейтинг позичальника. На даних майданчиках будь-хто бажаючий може виступити в ролі інвестора і вибрати згідно з своїми умовами та пропозиціями позичальника, якому він готовий надати кредит. Серед найбільших гравців цього напрямку варто виділити Lending Club, OnDeck, SoFi, CommonBond, RateSetter, Zopa, Fingoaroo, LendingRobot, Platiza, SinoLending, FinanceIT [2].

Отже, розвиток України та її місце у глобальній економіці безпосередньо залежатиме від рівня розвитку реального сектору економіки, який можливий за ефективної реалізації заходів кредитної політики банків і небанківських кредитних установ, формування національних конкурентних переваг і створення

надійного фундаменту для модернізації та інтеграції України до європейського і світового економічного простору.

Література:

1. P2P И P2B кредитование активно замещает классические банковские кредиты и депозиты [Электронный ресурс] / Офіційний сайт інтернет порталу «ТСН». - Режим доступу: <http://ru.tsn.ua/groshi/p2p-i-r2v-kreditovanie-aktivno-zameshaet-klassicheskiebankovskie-kredity-i-depozity-590062.html>.

2. Мировой рынок P2P-кредитования вырос за три года в 10 раз [Электронный ресурс] / Офіційний сайт новостного портала Rusbase. - Режим доступу: <http://rusbase.com/news/p2p-market>.

3. Сучасні форми грошей в умовах розвитку цифрової економіки

Бакай М.С.

*Факультет підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції, I курс
Університет Державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Калач Г.М., к.е.н., доцент кафедри економіки
підприємства УДФФСУ*

СУЧАСНІ ФОРМИ ГРОШЕЙ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Послуги та продукти сучасної віртуальної економіки швидко входять у всі сфери суспільної життєдіяльності. Вони заповнюють не тільки глобальний бізнес, а і домашні господарства. Віртуалізація економічних відносин – це процес переходу цих відносин на ринку у сучасний, новий стан, причиною чого стало інтенсивне застосування інформаційних та комп'ютерних, телекомунікаційних технологій та систем. Фундаментом цих віртуалізованих комп'ютерних систем є комп'ютерно-технологічний розвиток, а основними користувачами таких систем – транснаціональні корпорації. Через це виникли такі поняття, як «віртуальні гроші», «електронні гроші» та «криптовалюти», а з ними проблеми і перспективи їх використання.

Вищенаведені поняття не є тотожними і мають свої окремі нюанси та особливості.

П.М. Рубанов вважає, що розвиток і формування нових форм грошей відбувається настільки швидко, що становлення категорійно-понятійного і теоретичного підґрунтя для них значно відстає. Через це в наукових роботах часто можна побачити як вони ототожнюються або замінюються одні на інші. Часто термін «цифрові гроші», який є цифровим вираженням електронних та віртуальних грошей, все частіше використовують замість поняття «віртуальні гроші». Першою і найголовнішою ознакою електронних грошей є те, що вони являються фідучіарними, тобто офіційно визнаними державою як платіжні засоби, що означає, що ними ми можемо розплачуватись як традиційними монетами і банкнотами. Через це вони повинні бути повністю забезпечені цими стандартними засобами оплати, щоб за бажанням їх власник зміг обміняти їх. У більшості країн світу емісія електронних грошей жорстоко контролюється державою, наприклад в Україні офіційно емітентами грошей можуть бути лише банки і вартість їх виражається в гривнях [1].

Електронні гроші відрізняються тим, що вони не є забезпечені стандартними готівковими чи безготівковими грошима, і вони офіційно не зобов'язані конвертуватись в традиційні платіжні засоби [1].

Тобто їх «життя» не контролюється державою настільки, як «життя» електронних грошей.

На наш час віртуальний ринок валют є дуже розвинутий. Найрозвиненішою формою віртуальних грошей є так звані криптовалюти. В ньому представлені 86

видів криптовалют, але найпоширенішою є «Bitcoin». Цінність валюти визначається лише попитом і пропозицією цієї валюти на біржах. Валюта не є контрольованою з боку Центробанків, тому не може бути врегульована державою. Проте не слід забувати, що все це віртуальні валюти, засіб обміну, який діє у деяких сферах, але не має так званих атрибутів реальної валюти, вважає Солодковський Юрій [2].

Ми живемо в 21 столітті, в еру інформаційних технологій які ми використовуємо для спрощення нашого життя, так чому ми не можемо використовувати нову «інформаційну» валюту у всіх сферах суспільного життя. Великі підприємства, установи і організації починають використовувати цю валюту, тобто надавати дозвіл клієнтам сплачувати свої товари і послуги цими «віртуальними грошима». На сьогодні все більше і більше користувачів обирають способом оплати саме криптовалюту, так чому не розвинути її у повному масштабі?

На думку В.С. Білозерцева, сплачуючи віртуальними грошима, отримувач не бачить нічого окрім номера гаманця, з одного боку це є позитивною ознакою, так як існує повна анонімність, бо ніхто не зможе побачити більше інформації, ані якихось персональних даних, які можна побачити при оплаті карткою. Це ж являється і негативною ознакою, через ту ж саму анонімність. На даний момент держава встановлює певні денні, місячні, річні ліміти передачі чи видачі цих грошей [3].

Підсумовуючи це все, можна зробити висновок, що електронна комерція з кожним роком досягає все більшого і більшого розвитку в нашому сучасному світі, оскільки вона здатна на нові способи виробництва, збуту та перерозподілу товарів та послуг. Тому електронні кошти, як один з її інструментів мають певні переваги. Один з них - збільшення розрахунків за допомогою електронних грошових коштів дозволяє стимулювати споживання домогосподарств. Оскільки споживач, коли розраховується готівкою, не може здійснити більше витрат, ніж наявних у нього в гаманці коштів. У цьому випадку, споживач змушений відмовитися від бажаних покупок до певного часу, але при використанні електронних коштів відкривається доступ до всіх коштів, які наявні на рахунку, що в свою чергу, призводить до зручнішого та необмеженого їх використання в часі.

Також можна виділити таку позитивну ознаку: використання електронних грошових коштів дозволяє зменшити операційні витрати економіки та конкретної країни в цілому, оскільки при використанні готівкових коштів, центральні банки та конкретні держави повинні витрачати час і кошти на їх друкування, на обслуговування різноманітних міжбанківських розрахунків, транспортування паперових коштів, обробку платежів, а також здійснювати відповідні витрати коштів на запобігання злочинів, пов'язаних із готівковими коштами [3].

Ну і найголовніше – електронні гроші сприятимуть зменшенню так званої «тіньової» економіки, в якій, як правило, використовуються готівковий вид грошей, транзакції яких не можуть бути відслідковані правоохоронними органами.

Література:

1. Рубанов П. М. Розмежування сутності понять «електронні гроші», «віртуальні гроші» та «криптовалюти» [Електронний ресурс] / П. М. Рубанов. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6026>.

2. Молчанова Е. Глобальна сервісна природа сучасних крипто-валют [Електронний ресурс] / Е. Молчанова, Ю. Солодковський. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ierjournal.com/journals/20/2014_4_Molchanova_Solodkovskyy.pdf.

3. Білозерцев В. С. Використання інструментів електронної комерції в сучасних умовах [Електронний ресурс] / В. С. Білозерцев, О. С. Худякова. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2018/10.pdf.

Григор'єв Максим

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник - к.е.н., доцент Чайковський Я. І.*

ПРОБЛЕМИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

Сьогодні у всьому світі розвиток економіки характеризується поступовим звуженням сфери використання готівки та паперових платіжних документів, переходом до нових платіжних інструментів і сучасних технологій платежів.

В даний час проблема організації безготівкових розрахунків продовжує залишатися однією з найбільш складних, оскільки безпосередньо зачіпають інтереси всіх учасників ринку – від великого промислового підприємства до індивідуального підприємця, від Національного банку України до комерційних банків.

Організація безготівкових розрахунків повинна відповідати конкретним вимогам, які обумовлені інтересами розвитку економіки. Головна з них – забезпечувати своєчасне отримання кожним підприємством грошових коштів за поставлену ним продукцію та надані послуги, чим сприяти прискоренню обігу оборотних коштів у розрахунках [1].

Для того щоб створити ефективну систему безготівкових розрахунків необхідно вірно визначити її принципи, тобто основні положення згідно з якими безготівкові розрахунки пришвидшують народногосподарський оборот.

Виділяють такі основні принципи організації безготівкових розрахунків:

- грошові кошти всіх господарських суб'єктів (як власні, так і залучені) підлягають обов'язковому зберіганню на поточних та інших рахунках в установах банків;

- безготівкові розрахунки між підприємствами, фізичними особами здійснюються через банки шляхом перерахування коштів із поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів [2];

- розрахунки з постачальниками за товарно-матеріальні цінності і послуги проводяться, як правило, після відпуску продукції або надання послуг. На практиці застосовується також попередня оплата;

- банки списують кошти з рахунків підприємств тільки за розпорядженнями їх власників, крім випадків, у яких безспірно списання (стягнення) коштів передбачене законом України, а також за рішенням суду, арбітражного суду та виконавчими приписами нотаріусів;

- зарахування коштів на рахунок одержувача відбувається після списання відповідних грошових сум із рахунків платника;

- підприємства самостійно обирають форми розрахунків та вказують їх при укладенні між собою договорів.

Систематизувавши основні проблеми подальшого розвитку системи безготівкових розрахунків у національній економіці України, можна виділити наступні:

- оптимізація форм і способів безготівкових розрахунків їх організації. Необхідний вибір найраціональніших у певних економічних умовах форм розрахунків, які давали б найбільший ефект. Проблема оптимізації в широкому розумінні зачіпає всі складові системи безготівкових розрахунків;

- інтенсифікація і прискорення розрахунків. Чим швидше обертаються гроші і здійснюються платежі, тим більше можливостей для одержання вищих доходів і прибутків. Неплатежі – це справжній «тромб» кризової економіки. Зекономлені в результаті прискорення розрахунків кошти можуть додатково спрямовуватися у сферу виробництва;

- підвищення самостійності господарських суб'єктів за умови досконалої організації і здійснення безготівкових розрахунків у господарському обороті. Грошова відповідальність підприємств за недоодержання коштів після відправлення товарів чи надання послуг вимагає, щоб ці ж підприємства мало право вільно діяти в сфері безготівкового обігу;

- постійний пошук нових механізмів організації безготівкових розрахунків, які б дозволяли на економічній основі подолати кризові явища і процеси в грошовій сфері.

Організація безготівкового грошового обігу в Україні є доцільною, що обґрунтовано сприятливим впливом збільшення частки безготівкових розрахунків на банківську систему. Дана концепція дозволила б комерційним банкам збільшити ресурсні можливості, а в наслідок збільшення ліквідності банківської системи взагалі [3].

Збільшення боротьби між різними банками спричинюватиме збільшення обсягів кредиту, зменшення процентної ставки за депозитами, поліпшення якості фінансових послуг, які надаються а також здійснить збільшення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, що в результаті сприятиме розвитку фінансового ринку.

Базуючись на вищезазначеному, важливими шляхами вирішення проблем розвитку безготівкових розрахунків є:

- збільшення довіри з боку населення до банківської системи, яка була втрачена у умовах фінансово економічної кризи;

- створення прозорої фінансової системи, залученню через банківську систему в загальногосподарський обіг значних ресурсів (готівкових коштів громадян та юридичних осіб);

- запровадження страхування ризиків власників платіжних карток від несанкціонованого втручання та непередбаченого використання [4];
- більш ширше використання НБУ права на встановлення граничних сум розрахунків готівкою;
- належне інформаційне забезпечення, роз'яснення та підвищення фінансової грамотності населення, а також стимулювання громадян до придбання та користування безготівковими платіжними засобам.

Отже, основне значення безготівкових розрахунків полягає в економії державних коштів, прискоренні обігу грошових і фінансових ресурсів, забезпеченні в максимально короткий час грошової компенсації виробникам – власникам поставленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг.

Запровадження обмежень на суму готівкових операцій однозначно має поліпшити ліквідність банківської системи, підвищить частку безготівкових розрахунків, оскільки покупці повинні будуть використовувати свої карткові рахунки або здійснювати розрахунки з поточних рахунків.

Література:

1. Богомаз О. Ю. Організаційна складова розвитку безготівкових розрахунків в Україні. *Управління розвитком*. 2011. № 9 (106). С. 118-120.
2. Дорохіна Ю., Дудоров О. Безготівкові гроші як предмет злочинів проти власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 5. С. 78-82.
3. Малолеткова О. Нюанси безготівкових розрахунків. *Урядовий кур'єр*. 2013. № 175 (26 верес.). С. 13
4. Міщенко С. Вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежі. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка / відп. ред. В. Д. Базилевич*. Київ : Київський ун-т, 2014. Вип. 5(158): Економіка. С. 22-28.

Зайцева А. С.

*Облік та оподаткування», 2 курс
Криворізький державний комерційно-економічний технікум
Науковий керівник - викладач вищої категорії
обліково-економічних дисциплін. Єгорова О.М.*

ВІРТУАЛЬНІ ГРОШІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Від первісного часу до сьогодні історія суспільства пов'язана з економікою та пошуком зручної, досконалої форми грошей. Підґрунтям пошуку досконалого засобу платежу був економічний і технічний прогрес та спричинені ним розвиток і ускладнення ринкових та інституційних відносин, що спонукало економічних суб'єктів вимагати від грошового носія дедалі нових якісних властивостей.

На етапі глобалізації та кризових явищ у світовій економіці пропонують позбавити державу монополії емісії грошей і ввести децентралізовану систему «приватних грошей», що дасть можливість створити «дешеві» гроші, доступні кожному. Також існує така можливість повного витіснення паперових банкнот,

натомість – створення абсолютно віртуальних грошей, обіг яких буде здійснюватися виключно каналами комп'ютерних систем.

Цифрова економіка — це економічна діяльність, яка, на відміну від традиційної економіки, визначається залежністю від віртуальних технологій та мережевою свідомістю. В Україні даний вид економіки набирає обертів відтоді як в середині січня 2018 року Кабінет Міністрів ухвалив «цифрову стратегію» на найближчі роки. Саме цифрова економіка є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі та здатна стрімко підвищити ВВП країни. В Україні найбільш яскравим прикладом сьогодні є агропромислова сфера, де завдяки цифровим технологіям передові агрокомпанії збільшують свої ROI (фінансовий коефіцієнт, який ілюструє рівень прибутковості або збитковості бізнесу) від 30% до 90% [1].

Цифрова економіка — це також цифровий ринок. Якщо українські ІТ компанії можуть дозволити собі найсучасніше обладнання, то малий та середній бізнес, потенційні покупці їх товарів та послуг в Україні, обмежені як у техніці, так і у фінансах. Це стосується й середньостатистичного споживача, якому, з тих же причин, не доступні сучасні цифрові блага (наприклад, «розумне житло», автоматизовані пересувні магазини чи навіть найпримітивніші каси самообслуговування) [2].

Тут діє проста формула: більше доступної функціональності товарів та послуг — більший оборот грошей, більше робочих місць. Цифрова економіка – це розрахунки електронними грошима, фінансова інновація привертає пильну увагу з боку центральних банків і міжнародних фінансових установ.

Електронні гроші: по-перше, це грошові кошти для здійснення платежів за допомогою телекомунікаційних систем, незалежно від місця та форм збереження; по-друге, це грошові кошти, які зберігаються в електронному форматі спеціальних пристроїв; по-третє, грошові кошти, які враховують властивості попередніх, але використовуються поза банківською системою, без участі третьої особи та без прямого зв'язку з банківським рахунком. За типами електронні гроші можна поділити на такі види: за видом носія – засновані на банківському рахунку (пластикова картка, електронний чек, електронний гаманець) і мережеві, програмні; – за функцією управління грошових систем – централізовані, децентралізовані та мобільні субсистеми; за формою обігу – безготівкові та готівкові. Нині найвищий рівень інноваційної новизни мають електронні гроші – біткойн (Bitcoin, BTC), які отримали назву “криптовалюта” або “віртуальна валюта”.

За своєю суттю криптовалюта – це закодована інформація, скопіювати яку не можливо, а одиницею виміру є монета, що не підлягає подробиці.

На даний час у світі кількість видів криптовалют наближається до тисячі, і ринок продовжує рости. Біткойн – це перша і найвідоміша електронна віртуальна валюта.

Біткойн функціонує без всякого органу що контролює чи центрального банку; обробка транзакцій здійснюється колективно учасниками мережі, дозволяє проводити любі операції анонімно, без ідентифікації користувача. Мережа біткойн заснована на так званому «блокчейні» і являє собою публічний реєстр, який зберігає дані про всі транзакції системи. Всі транзакції захищені

електронними підписами користувачів – учасників мережі, які добувають біткойни і проводять з ними операції [3].

Враховуючи незалежність криптовалюти від світових фінансових систем, відношення до неї неоднозначне, а в багатьох країнах світу її статус досі не визначено, в тому числі і в Україні. Однак деякі заклади нашої держави починають використовувати в своїх розрахунках криптовалюту, здійснюючи це на свій страх і ризик, адже поки що не має чинного законодавства, що б легалізувало статус віртуальної валюти.

Таким чином, розвиток інформаційного суспільства та віртуальної економіки спричинив появу нових форм грошей, але під знаком питання залишається ймовірність їх функціонування. Прикладом цього є віртуальна валюта – фінансова інновація з високим ступенем новизни, що в перспективі може призвести до радикальних змін у сфері грошових відносин. Поява віртуальної валюти є неминучим результатом еволюції форм грошей. Чи допомагати цій формі набувати життєздатності – вирішувати людству, адже є прихильники як консерватизму, так і лібералізму.

Розрахунок криптовалютою призведе до розвитку тіньової економіки та офшоризації капіталів, завдяки анонімності та приватності. Адже використання віртуальної валюти передбачає закритість криптовалютних гаманців. Можливо, в недалекому майбутньому даний вид електронних грошей удосконалять та доповнять правовим регулюванням і користування криптовалютою стане досконалою та без ризиковою справою, що вирішить багато питань у мікро та макроекономіці, а, можливо, така досконала валюта з'явиться через століття й матиме зовсім інший вигляд та тлумачення.

Література:

1. Перспективи та перешкоди цифрової економіки в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nachasi.com/2018/01/29/what-makes-ukrainedigital>
2. DigitalbyDefault — принципи цифрової економіки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nachasi.com/2017/07/12/digital-by-default-ukr/>
3. Самая твердая валюта – BitCoin. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moneynews.ru/Article/17893/>

Крашеніннікова О.В.

*«Економічна кібернетика», 2 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – к.е.н., асистент кафедри банківської справи Стрільчук
Ю.І.*

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ

Останнє десятиріччя характеризується появою інноваційних продуктів для здійснення платежів, чому певною мірою сприяють науково-технічний прогрес і розвиток фінансового ринку. Дослідження перспектив поширення використання електронних грошей в Україні є сьогодні досить актуальним [5].

Електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [2]. Електронні гроші є найбільш простою і швидкою формою розрахунку, доступною практично в будь-якій країні світу. Такі грошові зобов'язання відповідають трьом критеріям:

- фіксуються і зберігаються на електронному носії;
- випускаються емітентом у разі отримання від інших осіб грошових коштів в обсязі не меншому, ніж емітована грошова вартість;
- приймаються як засіб платежу іншими (крім емітента) організаціями [4].

Розвиток систем електронних грошей на сучасному етапі еволюції суспільства характеризується поступовим звуженням сфери використання готівки та паперових платіжних документів, переходом до нових платіжних інструментів і сучасних технологій платежів. Електронні гроші широко залучаються до обігу і стають важливим інструментом фінансової інфраструктури економічно розвинутих країн [4].

До переваг використання електронних грошей можемо віднести:

- зручність як при їх отриманні, так і при здійсненні розрахунків ними;
- безпека цілісності інформації та захист від її несанкціонованого відтворення;
- анонімність платника та отримувача грошей;
- можливість роботи в режимі online для платника та одержувача коштів;
- портативність;
- можливість конвертації у законні засоби платежу, емітовані центральним банком.

Разом з тим електронні гроші мають і певні недоліки, а саме:

- ризики шахрайства;
- зняття готівки лише з комісією;
- доступ обмежується програмно-технічними засобами в роздрібній сфері;
- обмеження обігу визначено законами та постановами НБУ [1].

Незважаючи на те що електронні гроші є порівняно новим платіжним засобом для України, розрахунки з їх використанням успішно здійснюються багатьма українськими компаніями. Вони є популярним, доступним і зручним засобом платежу. Управляти грошима у своєму гаманці користувач може за допомогою Інтернету або мобільного телефону. Важливість електронних грошей із точки зору монетарної політики держави впливає з того, що вони є заміником банкнот і монет, тобто деякі види електронних грошей можуть стати привабливою альтернативою розміщення короткострокових депозитів [4].

На сьогодні 23 банки мають право здійснювати випуск електронних грошей згідно з законодавством України: ПАТ "Альфа-банк", АТ "Ощадбанк", ПАТ "Перший інвестиційний банк", ПАТ "Банк Восток", ПАТ "Таскомбанк", ПАТ АБ "Перший Український міжнародний банк", ПАТ КБ "Приватбанк", ПАТ "Кристалбанк", АБ "Південний", ПАТ "КБ "Глобус", АКБ "ІндустріалБанк", ПАТ "Юнекс Банк", ПАТ "Альпарі Банк", АБ "Укргазбанк", ПАТ "Банк Січ", ПАТ КБ Правекс Банк, ПАТ "Кредобанк", ПАТ "Універсалбанк", ПАТ "Мегабанк", ПАТ "Айбоксбанк", АТ "АКБ "Конкорд", ПАТ "Ідеябанк", АТ "Банк Альянс" [6].

За даними НБУ в 2018 році ринок електронних грошей в Україні суттєво збільшився:

- обсяг випущених електронних грошей зріс на 40% до 83,2 млн грн;
- обсяг операцій з електронними грошима збільшився майже у 2,5 рази до 7,225 млрд грн;
- кількість електронних гаманців зросла на 19% до 62,7 млн шт.

Як зазначають в НБУ, максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, становить 4 тис. грн для непоповнюваного електронного пристрою та 14 тис. грн для поповнюваного електронного пристрою. Загальна сума операцій за поповнюваним електронним пристроєм протягом календарного року становить 62 тис. грн [3].

ТОП електронних систем платежів в Україні в 2019 році:

- PayPal – paypal.com
- Payeer – payeer.com

З травня 2018 року на території країни забороняється використання 4-х електронних платіжних систем:

- Яндекс.Гроші;
- Вебмані
- Qiwi
- Wallet one [7].

Отже, Застосування електронних грошей в Україні з кожним днем набуває дедалі більшої ваги, про що свідчить збільшення частки активних платіжних карток, стабільне зростання кількості та обсягів безготівкових розрахунків, удосконалення та розширення платіжної інфраструктури тощо.

Література:

1. Солоненко Л. В. Перспективи розвитку електронних грошей в сучасних умовах [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://int-konf.org/ru/2016/prostir-i-chas-suchasnoji-nauki-18-20-04-2016/1237-colonenko-l-v-perspektivi-rozvitku-elektronnikh-groshej-v-suchasnikh-umovakh>
2. Електронні гроші [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412
3. Обсяг операцій з електронними грошима в Україні зріс більш ніж в два рази [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/obemov-operatsiy-elektronnyimi-dengami-ukraine-1552470053.html>
4. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/118.pdf
5. Світовий досвід та перспективи розвитку електронних грошей в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70690>
6. Узгодження правил використання електронних грошей [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66296#top

7. Що таке електронні гроші та їх можливості? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://tvoigroshi.com.ua/uk/novosti/chto-takoe-elektronnye-dengi-i-ih-vozmozhnosti>

Макаренко М. П.

*«Фінанси та страхування», 3 курс,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри банківської справи
Білошапка В. С.*

ЕВОЛЮЦІЯ БЛОКЧЕЙН ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ В БІЗНЕСІ

У сучасному світі відбувається стрімкий науково-технічний розвиток, ми говоримо про криптовалюту, біткойн і блокчейн. Проте поняття блокчейну не є часто вживаним і це дало поштовх для дослідження його еволюції, визначення його основних видів та характеристик і прогнозування можливої перспективи.

Блокчейн – ланцюжок блоків або, іншими словами, зв'язаний список. В такому списку кожен наступний запис посилається на попередній і так по ланцюжку до найпершої. Блоки – це дані про транзакції, угодах і контрактах всередині системи, представлені у криптографічного формі. Всі блоки збудовані в ланцюжок, тобто пов'язані між собою. Для запису нового блоку, необхідно послідовне зчитування інформації про старих блоках.

Всі дані в блокчейн накопичуються і формують постійно доповнювану базу даних. З цієї бази даних неможливо нічого видалити або провести заміну/підміну блоку. І вона «безмежна» - туди може бути записано нескінченну кількість транзакцій. Це одна з головних його особливостей.

У еволюції блокчейну виділяють 3 основні фази: 1 фаза – транзакції., 2 фаза – контракти, 3 фаза – програми.

2008-2013 - Blockchain 1.0: поява біткоїнів. Багато хто думає, що біткойн та блокчейн - це одне й те саме. Проте блокчейн це базова технологія, яка забезпечує роботу більшості додатків, а біткойн – це криптовалюта. Біткойн з'явився у 2008 році і тоді ж перша згадка про блокчейн.

2013-2015 - Blockchain 2.0: розробка Ethereum. У 2013 році В.Бутерин розробив блокчейн Ethereum, а у 2015 – відбувся його офіційний запуск. Блокчейн Ethereum обробляє найбільшу кількість щоденних транзакцій завдяки своїй здатності підтримувати смарт-контракти та децентралізовані додатки.

2018 - Blockchain 3.0: майбутнє. Історія блокчейну не закінчується на біткоїні та Ethereum. В останні роки були задіяні всі можливості технології блокчейну. З'явився ряд різних платформ таких як: IOTA, NEO, Monero Zcash, Dash, Umbrella та EOS.IO [2].

Виділяють 4 основні типи блокчейну:

- Відкритий блокчейн – у ньому не існує обмежень на читання даних блоків і обмежень на відсилання транзакцій для включення в блокчейн.
- Закритий блокчейн – прямий доступ до даних і до відправки транзакцій обмежений певним вузьким колом організацій.

- Загальнодоступний блокчейн – у ньому не існує обмежень на особистість обробників транзакцій.

- Ексклюзивний блокчейн – обробка транзакцій здійснюється певним списком суб'єктів особистості яких встановлено [1].

Також Blockchain має свої ключові характеристики:

- Децентралізація – в ланцюжку відсутній сервер. Кожен учасник є його сервером, що підтримує роботу усього блокчейну;

- Прозорість – інформація про угоди, контракти та інші трансакції зберігається у відкритому доступі і змінити ці дані неможливо;

- Теоретична необмеженість – теоретично блокчейн можна доповнювати записами до нескінченності;

- Надійність – для запису нових даних необхідний консенсус вузлів блокчейну. Це дозволяє фільтрувати операції і записувати тільки легітимні трансакції [3].

У сучасному світі найбільш активними користувачами блокчейну є криптовалюти, найвідоміша з них – біткоїн. Ринок криптовалют дуже швидко розвивається, максимальна його капіталізація склала 160 млрд. доларів, а курс біткоїна перетнув межу 5000 доларів [4].

Завдяки технології блокчейн світова економіка стоїть на порозі революції у фінансовому секторі. Через використання даної технології її автори забезпечують захист авторських прав в глобальному середовищі.

Перспектива блокчейну виглядає досить непогано здебільшого через те, що влада та підприємства вкладають великі кошти задля стимулювання інновацій.

З технічної точки зору, будучи розподіленою та «взаємозалежною» базою даних, блокчейн являє собою міцну скелю. Втім, в залежності від доступності блоку, він може бути не настільки інтегрований, як може здатися. Існує величезна різниця між публічними та приватними блокчейнами. У той час як публічні блокчейни не мають обмеження на те, хто може отримати доступ до даних (які можуть бути зашифровані) або здійснювати трансакції, у приватних блокчейнах ці операції доступні тільки для певного кола осіб.

Перші забезпечують прозорість, а другі надають більш високі рівні контролю, але лише зі сторони визначених адміністраторів. У обох випадках можна знайти дірки безпеки, часто побічно пов'язані з технологією (наприклад, чорний ринок криптовалют). Блокчейн – це технологія, що розвивається, але щоб довести її до ідеалу потрібно ще багато років. Як і будь-яка технологія аналогічного типу, вона стикається зі змінним технологічним контекстом: поява квантових обрахунків, зміни в законодавстві, суперкомп'ютери. Безсумнівно, що блокчейн скоро буде грати ключову роль у сфері інформаційної безпеки.

Все більш очевидно, що є перспектива публічного блокчейну, який зможе використовувати кожен. Прихильники блокчейну мають надію на те, що він допоможе автоматизувати більшість задач, які вирішуються професіоналами у всіх діяльностях. Технологію широко використовують в управлінні поставками та у розрахунках бізнесу. У майбутньому блокчейн зможе використовуватися у основних елементах, наприклад, пошукова система Інтернету.

Отже, технологія блокчейн може використовуватися у різних сферах діяльності суспільства.

Література:

1. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://forklog.com/issledovanie-bitfury-sochetanie-otkrytyh-i-eksklyuzivnyh-blokchejnov-effektivnyj-put-razvitiya-kriptotekhnologij/>.

2. Губанова Л. История технологии Блокчейн: необходимо знать хронологию [Електронний ресурс] / Лана Губанова // 101 blockchains. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://101blockchains.com/ru/история-технологии-блокчейн/>.

3. Що таке блокчейн простими словами [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uacrypto.top/blog/blockchain-guide>

4. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System [Електронний ресурс] / Satoshi Nakamoto. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

Пащенко О.І

«Економічна кібернетика», 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник-к.е.н., асистент кафедри банківської справи

Стрільчук Ю.І

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ

Останнє десятиріччя характеризується появою інноваційних продуктів для здійснення платежів, що певною мірою заохочується науково-технічним прогресом і розвитком фінансових ринків. У сучасних умовах бізнес-структури базуються на технічних нововведеннях і комерціалізації Інтернету. Різні платіжні інструменти, засновані на інноваційних технічних рішеннях, відіграють важливу роль у розвитку торгівлі. До перспективних способів оплати належить система електронних грошей завдяки швидкому та легкому способу здійснення онлайн-платежів. Цим же успішно користуються деякі зарубіжні фінансові установи. Банківська система теж розглядає цей спосіб розрахунків як перспективний.

Особливістю електронних грошей є те, що вони зберігаються на електронних пристроях; рух електронних грошей обмежується платіжною системою. Так характеризуючи електронні гроші як електронний варіант банкнот і монет, а також грошове зобов'язання емітента, в Європейському Союзі право випуску надано тільки банкам і кредитним установам (Австрія, Німеччина, Іспанія, Португалія); встановлено заборону на обмеження на спрощені операції передавачів (Італія, Литва); посилено вимоги до пруденційного регулювання було (Греція, Швеція) [2]. В нашій країні це відносно нове явище, але і в нас вже чимало комерційних фінансових установ та фізичних осіб бажають та успішно використовують електронні гроші

З огляду на статтю 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» у Листі НБУ від 07.02.2014 р. № 25-109/5294 «Про особливості

здійснення операцій з електронними грошима» [4] вказується, що електронні гроші як засіб здійснення платежів, що приймаються обмеженим колом осіб та надаються емітентом в обмін на готівкові та безготівкові кошти, відповідно до законів України не вважаються валютними цінностями та грошовими коштами. Також суб'єкт господарювання, який приймає електронні гроші як оплату платежу за товари, роботи, послуги, має право використовувати отримані електронні гроші виключно для обміну на безготівкові кошти або повертати їх користувачам у разі повернення ними відповідно до Закону України «Про захист прав споживачів» товарів, придбаних за електронні гроші [4].

В даний час більшість дослідників розрізняють два основних типи електронних грошей:

- на основі карток (card-based e-money);
- на програмній основі (software-based electronic money) [7].

Поділ електронних грошей на два основні види знайшов відображення і в Директиві 2009/110/ЄС [6], і у звітності, яку надають центральні банки ЄС Європейському центральному банку [8]. Перший вид базується на основі картки, у яку вбудований чіп. Це те саме, що наперед оплачені картки (prepaid cards) або карткові електронні гаманці (e-purses). До електронних грошей належать лише наперед оплачені картки багатопільового використання (multipurpose prepaid cards), які застосовує власник для розрахунків не тільки з емітентом, а й із «третьою стороною». Таким чином, готівкові корпоративні картки випускаються телефонними компаніями, операторами мобільного зв'язку, транспортними компаніями, провайдерами послуг та іншими. Подеколи грошову вартість таких карток починають приймати інші підприємства, як це, наприклад, відбувається з картками Управління міського транспорту Нью-Йорка або з картками певних телефонних компаній в Японії [9]. Смарт-карти можна використовувати не тільки як електронні гроші, але й як традиційні платіжні картки для доступу до банківського рахунку власника.

Другим видом електронних грошей, зокрема на програмній основі, є грошова вартість програмного забезпечення, що зберігається в пам'яті комп'ютера, наприклад, на жорсткому диску. Розрахунок за допомогою таких електронних коштів здійснюється через телекомунікаційну мережу, яка часто є відкритою Інтернет-мережею. Системи розрахунків електронними грошима на програмній основі за кількістю та сумою електронних грошей в обігу поступаються тим, що базуються на картковому носії, але за темпами зростання емісії, що спостерігається протягом останніх років у Європі, такі системи домінують. На основі програмного забезпечення схеми обігу електронних грошей можуть бути складнішими, ніж на основі картки [2].

Яскравим прикладом електронних коштів на сьогодні є Bitcoin. Кripto валютою можуть управляти лише її учасники. Жодна з банківських установ не має можливості отримати комісію за здійснення операцій з даною валютою, тобто власнику Bitcoin не треба сплачувати відсотки при здійсненні будь-якої операції. Слід підкреслити, що популярність крипто валюти весь час безупинно зростає. Наприклад, сьогодні закордоном використовуючи Bitcoin можна купити навіть спагеті в магазині або розплатитись з університетом за навчання, що є вважаю дуже вигідним.

Отже, на нашу думку, електронними гроші у майбутньому набуватимуть ще більшого розвитку. Нові інноваційні технології відкривають великі можливості у цій галузі це нова та дуже перспективна альтернатива тим готівковим грошам до яких ми сьогодні звикли. Електронні гроші мають масу переваг над готівковими і безготівковими коштами, зокрема, низьку вартість трансакцій, портативність та можливість забезпечення анонімності й конфіденційності операцій, високу швидкість здійснення операцій. Адже гроші перераховують майже миттєво, здійснити оплату можна не виходячи з будинку, що дуже економить час.

Література:

1. Операції з електронними грошима // Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412&cat_id=22918283
2. Світовий досвід і перспективи розвитку електронних грошей в Україні : наук.-аналіт. матеріали / [П. М. Сенищ, В. М. Кравець, В. І. Міщенко та ін.]. – Київ : Нац. банк України, 2008. – Вип. 10. – 145 с. 3. Рішення Оболонського районного суду м. Києва від 18.01.2017. Справа № 756/11630/15-ц // Єдиний державний реєстр судових рішень
4. Лист НБУ «Про особливості здійснення операцій з електронними грошима» від 07.02.2014 р. № 25-109/5294// [Електронний ресурс]: [zakon4.rada.gov.ua /laws/show/v5294500-14](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v5294500-14).
5. Узгодження правил використання електронних грошей // Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66296&cat_id=66292
6. Про започаткування та здійснення діяльності установами-емітентами електронних грошей та пруденційний нагляд за ними [Електронний ресурс] : Директива Європейського парламенту та Ради ЄС від 16 верес. 2009 р. № 2009/110/ЄС. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_a18. – Назва з екрана.
7. Махаєва О. О. Підходи до регулювання емісії електронних грошей та їх використання / О. О. Махаєва // Вісник Української академії банківської справи. – 2005. – № 2 (19). – С. 46–51.
8. Evaluation of the E-Money Directive (2000/46/EC), European Commission, February 2006 [Electronic resource]. – Mode of access: http://europa.eu.int/comm/internal_market/bank/e-money/index_en.htm#evaluati. – Title from the screen.
9. Грачева М. Центральные банки в эпоху электронных денег: потеря былого могущества? / М. Грачева // Мир электронной коммерции. – 2001. – № 1. – С. 229–260.

Черниш Є.О.

*«Регіональна економіка та місцеве самоврядування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
банківської справи Стрільчук Л.В.*

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

Розвиток інформаційних технологій призводить до змін у всіх сферах життя. Впровадження нових технологій та інструментів у таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, сільське господарство і промисловість, впливає на рівень розвитку кожного з них. Інформаційні технології також відіграють значну роль у фінансовій сфері. Швидке зростання мобільних і електронних технологій спостерігається, зокрема, в сфері платіжних послуг.

Перехід від звичайних грошових розрахунків і банківських переказів до інноваційних платежів відображає історію розвитку технологій. В цілому розвиток платіжних систем пов'язаний з існуванням різних форм грошей, кожна з яких має певні властивості, такі як однорідність, подільність, портативність. Їх значення залежить від модифікації методів обміну та еволюції платіжних систем. Аналізуючи процес розвитку грошей як економічного явища, можна зробити висновки, що їхня еволюція відбувалася в напрямку від реальних грошей до грошей, реальна вартість яких поступово зменшувалася. Зростаюча важливість грошей як засобу обігу і платежу пов'язана з появою платіжних систем. Ці гроші створюються з урахуванням потреб економічних суб'єктів.

Поява електронних грошей пов'язана з виникненням технології смарт-карт – пластикової картки з комп'ютерним чіпом, яка містила інформацію про кількість грошей на банківському рахунку. На сьогодні основними засобами, завдяки яким можна розраховуватися електронними грошима, являються банківські картки та електронні гаманці.

Програми, які обслуговують оборот електронних грошей функціонують у багатьох країнах. В Україні на сьогодні дуже поширений розрахунок паперовими грошима, однак це не перешкоджає активному зростанню та розвитку електронних платежів через збільшення електронної комерції.

Розглядаючи український ринок, можна сказати, що є всі передумови для використання та розвитку електронних платежів. Про це свідчать наведені дані:

1. 50% дорослого населення користується смартфонами [2].
2. Станом на 1 січня 2019 року українські банки емітували майже 59,4 млн платіжних карток. Водночас 62,2% від загальної кількості карток становили активні платіжні картки, кількість яких за рік збільшилась на 6,0% і на початок 2019 року становила 36,9 млн шт. Кожна дев'ята активна платіжна картка є безконтактною – 4,0 млн шт. (зростання на 44,3% порівняно з початком 2018 року)[3].

3. В Україні, за даними дослідження, станом на 2018 рік проживає 25,6 мільйонів Інтернет-користувачів, що складає 58% всього населення. Лише 13 мільйонів з них користуються соцмережами, а мобільними телефонами для спілкування в інтернеті — 9,5 мільйонів[2].

Близько 40 мільйонів людей живуть в Україні, 20 мільйонів з них є економічно активними, і ця частина населення все більше і більше починає користуватися електронними грошима. Хоча, в Україні сегмент ринку електронних грошей слабо розвинутий. За оцінками НБУ, у минулому році обсяг операцій з електронними грошима становив 2,9 млрд грн. Це становить 0,35% від усіх безготівкових операцій в Україні, фактично мізер. Для порівняння, у 2015

році - 3,2 млрд грн, у 2016 – 2,99 млрд грн. В той же час, за останні три роки зросла сума випущених електронних грошей з 31 до 60 млн грн. Серед ключових гравців на ринку електронних грошей в Україні слід розглянути такі: FORPOST, Махі, Globalmoney, "Електрум".

Для подальшого розвитку електронних платежів необхідно виконати такі умови:

1. Розуміння клієнта: ефективна сегментація та визначення “цільового клієнта”;
2. Ефективна маркетингова та комунікаційна стратегія;
2. Проникнення мобільного зв'язку: розвиток мобільної інфраструктури в сільських регіонах;
3. Просування продукту: життєво важливі програми для тренінгів користувачів, а також активне просування товарів;
4. Соціально-економічні фактори: урбанізація, чисельність молоді серед громадян.

В підсумку, потенціал для розвитку електронних грошей в Україні в цілому достатній. Проте, недавні події, свідчать про те, що не все так добре, як хотілося б. Як приклад, можна навести заборону діяльності сервісу WebMoney, який є одним з найбільших сервісів онлайн-розрахунку. Завдяки цьому сервісу розвивався ринок електронних грошей, що в цілому позитивно впливало на економіку України.

Література:

1. Без WebMoney. Хто залишився на ринку електронних грошей України? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.censor.net.ua/resonance/3073358/bez_webmoney_hto_zalishivsvya_na_rinku_elektronnih_grosheyi_ukrani
2. У 2018 інтернет-користувачів стало 4 млрд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/u-2018-internet-koristuvachiv-stalo-4-mlrd-z-nih-ponad-3-mlrd-koristuyutsya-socmerezhami-doslidzhennya>
3. Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Національний банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=88661687>
4. Analysis and Development Prospects of Electronic and Mobile Payments [Електронний ресурс] / S.F. Anna, Nguyen Thi Thuy Cham // – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/53081220.pdf>

4. Криптовалюти: становлення, перспективи, ризики

Білоус К.І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

Вінницький національний аграрний університет

Науковий керівник -

к.е.н., ст. викладач кафедри економіки

Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ КРИПТОАКТИВІВ ТА ТЕНДЕНЦІ ЇХ РОЗВИТКУ І РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Розвиток глобалізаційних процесів у світовому фінансовому просторі в умовах інформатизації зробив такі поняття, як оперативність грошових переказів, неважливість географічного положення суб'єкта переказу та безвідмовність операції здійснення міжнародних платежів і розрахунків, невід'ємною частиною транскордонних потоків фінансового капіталу та розширення доступу різних держав до глобальних фінансових ресурсів. Відповідно, таке поширення безготівкових розрахунків в умовах глобальної фінансизації приводить до необхідності з'ясування співвідношення понять «електронні гроші» та «криптовалюта».

Загалом електронні гроші є особливою економічною категорією, грошовою вартістю, обмін та розрахунки якою проводяться за допомогою інформаційних технологій. Згідно із законодавством Європейського Союзу, визначальними рисами електронних грошей є їхнє зберігання на електронних носіях, передача отримувачу лише за посередництва банку та неможливість платника бути емітентом таких грошей [1, с. 442].

Зокрема, криптоактиви являють собою цифрові активи, які записані в розподільчий реєстр (щось на зразок бухгалтерської книги в електронному вигляді – «distributed ledger»). Вони отримали своє ім'я від криптографічного механізму безпеки, що використовується в публічних, дозвільних розподільчих реєстрах. Криптовалюти у виді біткоіна та ефіру є найбільш відомими криптоактивами, однак їх простір все продовжує розширюватися та еволюціонувати, породжуючи нові типи активів, які загальноприйнято називати токенами (англ. – tokens). У такому змінному середовищі важко створити певну усталену класифікацію криптоактивів. Для цілей подальшого аналізу можна показати різницю між криптоактивами та криптографічними і некриптографічними токенами. Однак в уже поширеній практиці всі криптоактиви можуть узагальнено називатися токенами й певну чітку межу між цими двома категоріями важко провести. Також можна додати, що термін «криптовалюта» досить часто на практиці вживається для означення всіх криптоактивів.

Отже, в поширеній на сьогодні в англійських джерелах термінології маємо: токени (tokens) \approx криптоактиви (cryptoassets) \approx криптовалюти (cryptocurrencies). Тобто ці терміни вживаються часто як взаємозамінні.

Відтак, криптовалюти – це тільки ті криптоактиви, що можуть бути використані як загальноцільовий засіб платежу, загальноцільовий засіб обміну. Це значить, що вони мають забезпечувати альтернативу офіційним грошам (валютам), які випущені державами (так звані фіатні гроші (англ. – «fiat currencies»), загальноцільовий засіб обміну, що незалежний від будь-якого центрального банку.

Токени у свою чергу це всі інші криптоактиви, що не відносяться до криптовалют, так як мають вузькоцільове призначення у певному середовищі. Наприклад, це може бути віртуальна одиниця оплати послуг на певному веб-сайті або одиниця винагороди учаснику певного веб-сайту чи комп'ютерної гри, засіб оплати певного віртуального оснащення в комп'ютерних іграх (з англ. «token» означає знак подяки, жетон, талон, купон). Якщо говорити ширше, то під токени можуть потрапити й цифрові активи, що не мають криптозахисту.

В Україні датою появи першої самостійної української криптовалюти (або KRB) стало 30 травня 2016 р. На той момент Ukrainian Karbowanec – його вартість становила 2,7 гривні. Завдяки цьому Україна потрапила до списку перших десяти країн світу за використанням біткойн-нод. Це означає, що близько 40% всіх угод з використанням даної криптовалюти були укладені на біржах із українським корінням. А вже з 19 грудня 2016 р. українська біржа запустила торгівлю ф'ючерсними контрактами на індекс Bitcoin, специфікацію яких було зареєстровано в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Що ж до юридичного регулювання операцій з електронними грошами в Україні, то цей процес регулюється статтею 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» та Положенням «Про електронні гроші в Україні», затвердженим постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481 (зі змінами і доповненнями). В українському законодавстві криптовалюта не має юридичного статусу валюти через брак основних характеристик електронних грошей, а саме – відсутність центрального емітента. Це означає, що владою криптовалюта поки не визнана платіжним засобом. У законодавстві України операції із криптовалютою прирівнюються до операцій із торгівлею іноземною валютою, яка за законом також не є платіжним засобом в Україні [1, с. 445].

Наявність чи відсутність криптозахисту є виключно технологічною особливістю цих цифрових засобів і не може вплинути на їх класифікацію для цілей бухгалтерського обліку. Також криптозахист не впливає на ступінь ризику, так як не можна сказати, що токен, придбаний для цілей оплати послуг певного конкретного веб-сайту без криптозахисту, має більший ступінь ризику, ніж анонімна валюта з криптозахистом. Криптозахист є не що іншим як шифруванням даних на основі певних математичних алгоритмів і забезпечує лише анонімність, конфіденціальність даних, але не може забезпечити саме по собі їх збереження, цілісність та доступність [2, с. 77-78].

Основними особливостями криптовалюти, що й відрізняє їх від звичайних валют, є їхня децентралізація, що пояснюється відсутністю органу, який би регулював криптовалюту і спосіб її емісії. Сама ж емісія криптовалюти має назву «майнинг», що полягає у використанні потужності комп'ютерних систем для

генерації унікальних наборів символів, які утворюють криптовалюту. Вона є альтернативним вираженням звичайної валюти і має свої переваги:

1) найбільш очевидний плюс для користувача – це анонімність відомостей про власника, прозорість усіх операцій і операції без посередництва;

2) комісії за здійснення операцій, пов'язаних із криптовалютою мінімальні;

3) емісія майже всіх монет обмежена, суворо встановлений їхній емісійний максимум. Не можна включити друкарський верстат і надрукувати криптоактиви, щоб розв'язати утворені економічні проблеми, процес випуску нових монет прозорий і строго регламентований; інфляція у цьому разі також неможлива;

4) прозора у принципі будь-яка транзакція мережі, інформація про всі операції відкрита будь-якому користувачеві;

5) гаманець користувача застрахований від арешту, його не можна заморозити. Доступ до особистого рахунку може бути втрачено, тільки якщо сам господар втратив дані для входу в нього;

6) валюту не можна підробити або копіювати, оскільки вся вона захищена унікальним кодом;

7) низькі ризики втрати даних через розподіл системи. На практиці це означає, що на комп'ютерному диску кожного учасника системи зберігається своя копія спільної бази транзакцій, які синхронізуються один з одним при формуванні чергового блоку транзакцій так званих контрольних сум, які часто використовуються в комп'ютерній техніці для підтвердження коректності обміну даними [3, с. 140-141].

Таким чином, узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна констатувати, що визнання та оподаткування криптовалютних активів є успішним досвідом багатьох країн світу. Так, в Японії криптовалюти вважаються оборотоспроможним активом і платіжним засобом, а компанії – оператори японського ринку криптовалют мають отримувати щорічну ліцензію та надавати можливість документувати операції з криптовалютами відповідним службам безпеки Японії. Влада США вважає криптовалюту майном і оподатковує криптовалютні активи на федеральному рівні. У Канаді криптовалютні активи розглядаються як цінні папери, у Німеччині – як приватні гроші, у Сінгапурі та Норвегії – як активи, але в усіх державах операції із криптовалютами підлягають обов'язковому оподаткуванню [1, с. 445-446].

У нашій державі існує ряд перешкод у використанні криптовалют, адже згідно з рішенням Нацбанку України ані біткоїн, ані інша криптовалюта не потрапляє під визначення валюти. На даний момент українське законодавство жодним чином не регулює питання обігу, зберігання, володіння, використання та проведення операцій за допомогою криптовалют, наслідком чого є незахищеність власників криптовалют та їх майнових прав. Однак Україна хоча ще і не визначилась з правовим статусом криптовалют, це не значить, що їх використання законодавчо заборонено [4, с. 189].

Література:

1. Гончаренко Н.І., Булгакова О.О., Псьота Т.В. Криптовалюта як інноваційний інструмент міжнародних розрахунків в умовах глобальної фінансизації. Бізнесінформ. – 2018. – №11. – С. 441-448.

2. Стовпова А.С. Криптоактиви як об'єкт бухгалтерського обліку. Економіка та держава. – 2018. – №8. – С. 76-80.
3. Шинкаренко О.М., Рогова Н.В., І.А. Панівнік. Особливості нормативного регулювання криптовалют: світовий досвід. Фінансовий простір. – 2018. – №3. – С. 139-144.
4. Поліщук Н.Ю. Модель застосування криптовалют та прогноз тренду. Індуктивне моделювання складних систем. – 2017. – №9. – С. 188-193.

Бойко О.Г.

аспірант кафедри міжнародних фінансів

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародних фінансів
Токар В.В.*

ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ МАЙНІНГУ КРИПТОАКТИВІВ В УКРАЇНІ

Стимулювання розвитку інформаційних технологій та їх впровадження у процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання благ вважається позитивним та бажаним для суспільства. У 2018 році діяльність з майнінгу криптовалют було включено до Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД) у клас 63.11 “оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність”, оскільки майнінг передбачає послуги з підтримки та забезпечення функціонування розподілених реєстрів даних у т.ч. з використанням технології блокчейн, оброблення даних та смарт-контрактів у розподілених блокчейн-реєстрах¹. Слід зазначити, що майнерською є діяльність із забезпечення працездатності та безпеки блокчейн-системи, від якої майнер отримує винагороду цієї системи [1]. У більш вузькому сенсі майнінг нероздільно пов'язаний з розподіленими та децентралізованими базами даних блокчейн, які функціонують на основі консенсус-алгоритмом “proof-of-work”, згідно якого майнінгом є процедура вибору лідера з-поміж провайдерів для додавання наступного блоку в блокувий ланцюг, значення якої полягає в боротьбі з прибутковим відхиленням провайдерів криптовалюти від очікуваної поведінки (так звані майнерськими атаками) та запобіганні монополізації при реєстрації транзакцій в децентралізованих та розподілених блокчейн [2]. З технічної точки зору майнінгом є трудомісткий ітеративний процес з пошуку такого значення хеш-функції для запропонованого блоку, яке відповідає певному критерію, як-то починається за N -ї кількості 0.

На нашу думку, саме майнінг у вузькому сенсі має економічну вартість оскільки дійсно забезпечує працездатність та безпеку системи блокчейн. Якщо результатом майнінгу є проста реєстрація транзакцій криптографічних символів

¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryadovij-komit-et-pid-golovuvannyam-stepana-kubiva-doruchiv-vnosti-majning-do-klasifikatora-vidiv-ekonomichnoyi-diyalnosti-kved>

на блокчейн, то він може і не створювати жодної економічної вартості. Таким чином, блокчейн як форма ведення реєстру ще не є ознакою прогресивної інформаційно-телекомунікаційної технології. Це слід враховувати при стимулюванні майнінгу, що закладено в законопроект щодо криптоактивів, в тому числі встановлення пільгового оподаткування суб'єктів, що здійснюють підприємницьку діяльність з видобування (майнінгу) криптовалюти та інших учасників ринку криптовалюти [3].

Стимулювання майнерської діяльності дійсно здається позитивним, тому що призводить до розвитку «виробництва» криптографічних символів, які є активами та можуть принести економічну вигоду їх власникам у майбутньому.

Класифікація криптографічних символів (на англ. «token») надана Ханом К., який виокремлює 5 типів токенів: токен-утиліту, яка несе якусь функцію на Блокчейн-платформі і вартість токена базується на її корисності для користувачів платформи; токен-акцію, що позиціонується як Блокчейн-аналог звичайної акції з її правами участь у прибутку, прийнятті рішень та власності емітента; токен-валюти (криптовалюти), прикладом якої є біткоїн; забезпечений активом токен, який певним чином забезпечується реальним активом, таким як золото, нерухомість чи фіатна валюта; токен-гібрид, який поєднує два і більше типів токенів [4, с. 10–12].

Практики зазначають, що надання майнерам пільгових умов, в тому числі податкових, означатиме де-тінізацію цього сектору економіки. Тим не менш, слід наголосити на ризику можливого відмивання грошей за пільговою ставкою за рахунок майнерської діяльності, використовуючи «кишенькові» криптоактиви, які можуть і не мати вартості. У багатьох випадках майнерська винагорода є механізмом емісії нових криптографічних символів, які первинно розподіляються на користь майнерів [5]. В інших дизайнах великі обсяги новостворених токенів стають доступні через первинне розміщення криптоактивів, відоме як ICO або «Initial Coin Offering» [6]. Іншими словами, витрати на створення «кишенькового» криптоактиву можна зробити мінімальними. Якщо при цьому оцінка криптоактивів здійснюватиметься на основі їх ринкової вартості, а саме котирування на крипто біржі, то здійснивши маніпуляцію ринкової ціни на криптоактиви, що може бути не складно в умовах становлення цього ринку та за умов відсутності адекватних вимог щодо лістингу, майнінг може перетворитися у схему тінізації та легалізації доходів. Річ у тому, що фактично будь-яке підприємство може інвестувати в «кишеньковий криптоактив», який сам по собі нічого не вартий, переміщуючи центр прибутку в сектор з пільговим оподаткуванням.

Тому на перших етапах становлення ринку криптоактивів можна рекомендувати експертну оцінку їх вартості як більш доцільну, що включатиме проведення класифікації та аналізу технологічних, технічних та економічних характеристик криптоактивів (відносно криптовалюти див. [7]). Експертний підхід врахував би той факт, що справедлива вартість токенів різних видів має неоднакове походження: вартість токен-утиліти походить від корисності послуг блокчейн-платформи, на якій вона представлена; вартість токен-акції може ґрунтуватися на очікуваній теперішній вартості майбутніх грошових потоків; вартість токен-валюти визначатиметься доступною їй продуктовою базою, а

забезпечений активом токен отримує свою вартість від відповідного йому забезпечення.

Література:

1. Проект Закону про обіг криптовалюти в Україні: 7183, 06.10.2017.
2. Бойко О. Ризики для економічної безпеки з боку платіжних систем на основі технології розподіленого реєстру Блокчейн // Актуальные проблемы инновационной экономики. 2018. № 4. С. 32–40.
3. Проект Закону про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: 7183-1, 10.10.2017.
4. Hahn C., Wons A. Initial Coin Offering (ICO): Unternehmensfinanzierung auf Basis der Blockchain-Technologie. 1-е изд. Wiesbaden: Springer Gabler, 2018. 52 с.
5. Бойко О. Аналіз технологічних інновацій в системі міжнародних розрахунків криптовалютою // Інноваційна економіка. 2018. 75. 5-6. С. 143–153.
6. Бойко О. Особливості фінансування за допомогою Блокчейн. // II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. / Под ред. В. Хлівний. – Київ, 7/12/2018. С. 41–44.
7. Бойко О. Експансія криптографічної валюти в систему міжнародних розрахунків під впливом технології Блокчейн: свідчення та причини // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 22. С. 31–38.

Булах А.І.

*«Комп'ютерні науки та інформаційні технології», 3 курс
ВСП Агротехнічний коледж УНУС*

*Наукові керівники: викладач вищої категорії, викладач-методист Булах І.І.
викладач вищої категорії, викладач-методист Шиманська О.В.*

НАЦІОНАЛЬНА КРИПТОВАЛЮТА: ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ ЧИ ЕКОНОМІЧНА НЕОБХІДНІСТЬ

Криптовалюти були відомі спочатку вузькій спільноті користувачів, що використовували їх або "ідейно", як альтернативу контрольованим державними інститутами способів розрахунку, або заради забави. Однак ситуація почала різко змінюватися після 2014 року, коли такі криптовалюти, як біткоїн (англ. — bitcoin) та ефір (англ. — ether; у російськомовних та україномовних джерелах відома більше як Ethereum, хоча це назва платформи, а не самої криптовалюти) опинилися на хвилі стрімкого зростання ціни. Одночасно стрімко зростала і публічна обізнаність щодо криптовалют.

Перша криптовалюта, біткоїн, з'явилася рівно 10 років тому, в 2008 році, і спочатку багато-хто ставився до даного поняття з недовірою. В даний час існує більше 1000 різних криптовалют, деякі з яких активно використовуються як платіжні засоби. За них можна придбати ряд товарів, розплатитися в кафешці чи ресторані або навіть оплатити послуги готелю.

Одночасно відбувся й масовий випуск нових криптовалют як засобу збору коштів для фінансування стартапів. Все це не могло привернути увагу державних

регуляторів фінансових ринків економічно розвинутих країн. Проте провідні бухгалтерські організації залишилися поки що осторонь цього процесу. Однак актуальність відповіді на питання, що таке криптовалюти (криптоактиви), все зріє. Існують звернення до Міжнародної ради зі стандартів фінансової звітності (IASB) від Австралійської ради зі стандартів фінансової звітності (AASB) щодо врегулювання даного питання [1, с. 1]. Відомо, що IASB обговорювала певні особливості здійснення розрахунків, включаючи цифрові валюти (digital currencies) у січні 2018 року та буде обговорювати в майбутньому, чи розпочинати дослідження в даному напрямі [1, с. 1]. У 2014 р. Рада зі стандартів фінансової звітності США (FASB) уже обговорювала питання віртуальних валют [2].

Ряд експертів сходяться на думці, що в найближчому майбутньому криптовалюти стануть офіційним платіжним засобом, визнаним на національному рівні, не дивлячись на те, що в даний час уряди різних країн з обережністю ставляться до цифрових активів. Деякі рішуче забороняють криптовалюти, в ряді країн обмежують їх використання, а інші вибирають нейтральну позицію.

Більшість аналітиків сходяться на думці, що світ знаходиться на порозі нової фінансової системи, що базується на національних криптовалютах, і якщо в даний час це виглядає як щось фантастичне, то через 10 років стане реальністю.

У певному сенсі прототипом національної криптовалюти можна вважати стейблкойни, перший з яких з'явився в 2015 році (Tether або USDT). Вони забезпечені фіатною валютою (доларом, євро, ієною і т. д.), коштовними металами, нафтою і т. д., отож, курс такої криптовалюти є найменш волатильним.

Ряд криптовалют даної категорії навіть заручається підтримкою державних інституцій. Наприклад, в листопаді планується випуск стейблкойна, прив'язаного до австралійського долара, причому криптовалюту планується використовувати для розрахунків на внутрішньому ринку, і вона буде вважатися урядом Австралії як офіційний платіжний засіб, нарівні з австралійським долларом [4].

Привабливість створення національної криптовалюти пояснюється наступними причинами:

- Отримуючи повний контроль над блокчейном, держава може відстежувати будь-яку здійснену транзакцію, а тому всі операції, зроблені з використанням національної криптовалюти, легко відстежуються урядом, що практично повністю виключає ризик економічних злочинів.

- Економіка більшості країн багато в чому залежить від міжнародної фінансової системи, заснованої на доларі США, а створення національної криптовалюта допоможе істотно послабити цей вплив, що особливо актуально для країн, щодо яких введено економічні санкції.

- Електронні транзакції в даний час користуються великою популярністю, проте впровадження національних криптовалюта дозволить максимально захистити будь-які операції завдяки технології блокчейн[3].

Перша в світі національна криптовалюта, випущена урядом на офіційному рівні, з'явилася в Венесуелі. Це криптовалюта El Petro, емісія якої забезпечується нафтою (1 монета = 1 барель). Незважаючи на критику з боку парламенту (криптовалюта випущена з ініціативи президента Мадуро, а в парламенті представлено опозиційну більшість), а також сумнівні перспективи розвитку, El

Ретро демонструє, що можливість створення національної криптовалюти - реальна. Крім того, стурбованість США тим, що випуск криптовалюти дозволить обійти економічні санкції, може дати поштовх для інших держав, щодо яких введено санкції.

З європейських країн найбільш близькі до випуску власної криптовалюти Швеція і Велика Британія. У Швеції паперові гроші втрачають актуальність, оскільки ними оплачується менше 15% платежів. Уряд розраховує зробити систему електронних платежів максимально захищеною, тому питання створення криптокрони обговорюється на національному рівні. Велика Британія розглядає можливість випуску криптовалюти, забезпеченої фунтом стерлінгом на державному рівні, проте питання постійно відкладається.

В Азії подібна можливість розглядається з боку Китаю, Індії та Японії. Перші дві держави в деякій мірі негативно ставляться до криптовалют в цілому, однак створення власної криптовалюти національного значення дозволить стати незалежними в економічному плані, що важливо з урахуванням прогресуючої економіки. В Японії ситуація інша - уряд витрачає занадто багато на випуск, транспортування і інкасацію паперових грошей, тому поява національної криптовалюти дозволить скоротити ці витрати.

На пострадянському просторі поява подібної криптовалюти також обговорюється, в тому числі і в Україні, причому розглядається варіант створення єдиної криптовалюти для декількох держав, що спростить торговельні та економічні відносини.

Поява національних криптовалют - це справа часу. Перші успішні експерименти можуть викликати масовий запуск цифрових валют, регульованих державами, повністю змінюючи світову фінансову систему. Даний аспект зведений нанівець принципи анонімності і децентралізації, оскільки будь-яка транзакція буде легко відстежуватися, однак при цьому національні фінансові системи стануть децентралізованими, виходячи з-під залежності американського або європейського регулятора.

Література:

1. IFRS. Accounting for crypto-assets. EY research paper. — Доступно з: <https://www.ey.com/>

2. Lorenzo Prestigiacomo. What is the "GAAP" in regard to digital currency? — Доступно з: <http://mazarsledger.com/>

3. Костюченко В.М. Передумови запровадження обліку та оподаткування операцій з криптовалютами в Україні / В.М. Костюченко, А.М. Малиновська, А.В. Мамонова // Електронне наукове фахове видання з економічних наук "Modern Economics". — 2017. — № 6. — С. 94—102.

4. История Биткоина: график курса стоимости биткоина за все время. Доступно с: <http://great-world.ru/>

Бідзіля М. І.

*студентка спеціалізації «Фінанси і кредит», 3 курс
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Науковий керівник –

ст. викладач кафедри фінансів і банківської справи Мінкович В. Т.

ФАКТОРИ, ЩО СТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ

Однією з надважливих проблем розвитку вітчизняної економіки теперішнього часу є виведення з тіні значної кількості грошових розрахунків, засилля яких призводить до тінізації економіки, а це насамперед, негативно впливає на стан соціально-економічного розвитку суспільства в цілому. При цьому вважається, що одним з ефективних методів боротьби з тіньовим сектором економіки є збільшення обсягів безготівкових розрахунків, що своєю чергою сприяє появі нових фінансових інститутів та інструментів. Таким чином набуває все більшої популярності новий аналог традиційних валют – криптовалюта (цифрова валюта, яка використовує криптографію для забезпечення безпеки та перевірки транзакцій у своїй мережі [4]).

При чому чим краще розвинена в економічному плані держава, що вищий у ній рівень суспільних свобод, тим швидше вона засвоює і використовує собі на користь всі інновації та переваги цифровізації. І навпаки – що гірше в країні з економікою і демократією, тим більше перепон на шляху цифровізації вона створює [2].

Не зважаючи на те, що в сучасному світі Україна приймає досить активну участь в розвитку криптобізнесу, на жаль, чинне законодавство не дає можливості в повній мірі врегулювати усі правовідносини, які виникають у зв'язку з цим. І, на думку О. Данченка [2], наша країна на даний час перебуває у двозначній ситуації через те, що має статус «острівної держави» в цифровому океані. З одного боку, Україна має чудові можливості для цифрового розвитку: багато досвідчених ІТ-фахівців, непогану комунікаційну інфраструктуру, відомі на весь світ стартап-проекти. З іншого боку, через відсутність зваженого державного підходу та єдиної стратегії цифровізації країна має безліч штучних обмежень, які створюють значні перешкоди.

Так, у сегменті надання фінансових послуг, на думку А. Афяна [1], ключовий фактор стримування розвитку криптобізнесу полягає в тому, що для банківської системи абсолютно немає роз'яснення того, що таке криптовалюта. Існує приблизно п'ять варіантів, як можна трактувати крипто валюту і кожен з них законний. Але поки один із них не обраний – банк не може обміняти криптовалюту, не може забезпечити платіж з цільовим призначенням «криптовалюта». Такі кейси є, але відносяться до одиничних, і їх не вистачає, щоб бізнес міг нормально працювати.

Окрім цього ряд фахівців, науковців та експертів виділяють цілу низку й інших чинників, що уповільнюють впровадження та ефективне використання криптовалюти в Україні [3; 5; 6]:

- застаріла вітчизняна нормативно-правова база, що не дає можливості в повній мірі врегулювати усі правовідносини, які виникають. Таким чином, майнери та особи, які здійснюють купівлю, продаж чи обмін криптовалюти та бажають працювати в правовому полі не мають такої змоги і змушені на власний ризик керуватись загальними положеннями і необов'язковими рекомендаціями та роз'ясненнями. Законотворча діяльність в даній сфері є позитивним, але

незавершеним, кроком назустріч покращенню інвестиційного клімату України та врегулюванню однієї із найбільш інноваційних сфер нашого життя;

- низький рівень захищеності права приватної власності. Це означає, що майнер не може вільно розпоряджатися криптовалютою на свій розсуд, а саме змінювати її на іншу криптовалюту, електронні гроші, цінні папери, валютні цінності, товари і послуги;

- недостатній рівень компетентності щодо складання в деякій мірі специфічного законодавства про регулювання криптобізнесу. Адже у нас приймається податковий кодекс, який містить набір імперативних норм і адміністративних процедур, що мають сотні тлумачень. Нинішні законопроекти передбачають нове, зовсім неліберальне регулювання криптооперацій та окремі правила ліцензування. Такий підхід не додає оптимізму через низку причин: від якості законотворчості в цілому до поверхневого підходу до концепції криптовалюти зокрема. В підсумку може з'явитись гора нових нормативних актів. У кращому випадку, вони не працюватимуть, а в гіршому – будуть обмежувати будь-який криптобізнес та операції з криптовалютою, навіть незважаючи на окремі статті, присвячені стимулюванню видобутку/майнінгу криптовалюти;

- однією з перешкод для розширення кола користувачів крипто валют є складний процес включення в систему, що зумовлене відсутністю необхідних знань, досвіду та технічних навичок у значної частини українського населення.

На сьогоднішній день відсутність правового визначення криптовалюти не дозволяє компаніям, які перебувають на звичайній системі оподаткування, брати криптовалюту на баланс. Звичайне питання – до якого рядку балансу внести криптовалюту – «гальмує» все. І саме тому багато українських компаній, які залучені до технологій блокчейн, працюють на зовнішніх ринках. Однак існує безліч фінансово-технологічних проєктів, що працюють на місцевому ринку, таких як: KUNA (перша і найвідоміша біржа криптовалют), Distributed Lab (центр блокчейн-експертизи, що спеціалізується на розробці інноваційних продуктів і структур), і BitFury (міжнародна компанія, яка відома своїм впровадженням технологій блокчейн в державному секторі економіки України) та ін. [1; 7].

Але попри все викладене вище, Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними біткоїн-гаманцями. Причиною цього є факт значної популярності біткоінів серед українських ІТ-фахівців, які активно інвестують в цю валюту [5, с. 732]. В зазначених умовах та обставинах розвитку криптовалют в Україні поділяємо точку зору Н. Марченко та Ю. Краснянської, що позиція ігнорування існування даного фінансового інструменту спричиняє закритість національної економіки та ускладнення реалізації зовнішньоекономічних зв'язків. Це є неприпустимим для країни з ринковою економікою і потребує вирішення хоча б першочергово наступного [4]:

- ✓ позиціонування криптовалюти як специфічного грошового еквівалента, що відповідає виконуваним нею функціям і не суперечить природі фінансового інструмента (неможливість ототожнення з товаром);

- ✓ прийняття відповідного законодавства, яке б визначало особливості її емісії та використання, обов'язки та права суб'єктів ринку криптовалюти;

- ✓ створення єдиної вітчизняної платформи для реєстрації операцій з

криптовалютою подібно до біржі;

✓ створення спеціального департаменту НБУ з питань регулювання операцій з криптовалютою;

✓ формування профільного інформаційного центру (пов'язаного з платформою та НБУ) задля опрацювання статистичної інформації та її оприлюднення, а також консультацій користувачів;

✓ легалізація та встановлення чіткого оподаткування (за прийняття такого рішення) шахт видобутку криптовалюти тощо.

Таким чином, криптовалюту на законодавчому рівні варто позиціонувати як грошовий еквівалент чи визначити її окрему роль, що зроблено у високорозвинених державах. Адже, так чи інакше, незалежно від дій влади, віртуальні гроші існують і використовуються в Україні. Тому, чим раніше держава врегулює правовий статус криптовалюти, тим швидше і якісніше зміниться фінансовий ринок України. Також вважаємо, що подолання означених негативних факторів та впровадження вищезазначених заходів в Україні може у результаті прискорити гармонізаційні та інтеграційні процеси країни до європейської спільноти.

Література:

1. Афян А. Криптобизнес и закон: как и зачем регулировать криптовалюты / А. Афян // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ru/kriptobiznes_i_zakon_kak_i_zachem_regulirovat_kriptoaljutu_n945635.

2. Данченко А. О перспективах криптовалют в Украине / А. Данченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2017/08/31/628484/>.

3. Зозуля Н. Криптовалюта в Україні та світі: регулювання, правовий статус та оподаткування / Н. Зозуля // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/kryptovalyuta-v-ukrayini-ta-sviti-regulyuvannya-pravovyyu-status-ta-opodatkovannya-/.

4. Марченко Н. А. Реалії функціонування криптовалюти на світовому та вітчизняному ринках / Н. А. Марченко, Ю. В. Краснянська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/53.pdf.

5. Миколишин М. М. Перспективи розвитку розрахунків із застосуванням криптовалют в Україні / М. М. Миколишин, Н. Я. Була // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/122.pdf.

6. Олійник К. Регулювання криптовалют: 200 грамів свіжого законно намайненого біткоїна / К. Олійник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/11/15/631129/>.

7. Паперник С. Правова ситуація та можливості сектору фінтех в Україні / С. Паперник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://evris.law/uk/stattdja-pravova-situacija-ta-mozhливosti-fintech-sektoru-v-ukraini/>.

Гайова Т. В., Мельник В. В.

*«Фінанси і страхування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Бінарні опціони в індустрії криптовалют

На ринку трейдингу в Інтернеті спостерігається постійний розвиток, постійно з'являються нові брокери і нові фінансові інструменти. Бінарні опціони - один з найбільш молодих і популярних на ринку валют інструментів, який сміливо заявив про себе декілька років тому. Після появи даного інструменту галузь буквально вибухнула, отримала друге дихання.

Бінарні опціони - це похідний фінансовий інструмент, який надає право, але не зобов'язання зробити купівлю або продаж певного активу за визначеною ціною в певні терміни [1]. Їх можна віднести до деривативів (похідних фінансових інструментів). У бінарних опціонів фіксовані ризики і прибутковість. Час дії опціону обмежена умовами контракту [2]. Для того, щоб розпочати роботу з бінарними опціонами, потрібно визначити, буде ціна активу рости або падати у зазначений період.

Одна з найголовніших переваг бінарних опціонів полягає в тому, що їх легко зрозуміти і використовувати. У торгових операціях з ними можливі не тільки угоди з купівлі, або продажу валюти, а й індексів, сировинних товарів, цінних паперів. Подібні опціони ще відомі як опціони з постійним прибутком - при настанні певного часу і після досягнення конкретної вартості їх терміни дії завершуються. Трейдери мають можливість отримати від бінарних опціонів фіксовану винагороду, яка не перебуває в залежності від зміни ціни активу. Це можливо в тому випадку, якщо учасник торгівлі складе правильний прогноз про можливі масштаби зміни вартості активу у відомий період часу, а ціна активу зміниться відповідно до його прогнозів. Якщо ж інвестор в своїх прогнозах припуститься помилки, то ризикує цілком втратити свої інвестиції, або втратить їх частково. Основний недолік полягає в самій суті бінарних опціонів як способу заробітку для новачків. Щоб залучити людей, які не мають достатньо знань для того, щоб ефективно та успішно здійснювати торгівлю на бінарних опціонах, часто використовується неймовірно примітивна і неправдива реклама.

Особливостями бінарних опціонів є:

1) Прибутковість. Основна особливість бінарних опціонів полягає в тому, що заробити можна на мінімальних коливаннях ціни активу. Прибутковість на бінарних опціонах може досягати позначки 95% від вкладених інвестицій, в середньому ця цифра знаходиться на рівні 70-80%.

2) Вибір активів. Валюта і дорогоцінні метали завжди вважалися найкращими активами. А ось трейдинг бінарними опціонами пішов далі і тут є можливість працювати ще і з акціями, індексами, ф'ючерсами і товарами.

3) Елементарний аналіз і психологія. Торгівлю бінарними опціонами можна назвати мистецтвом правильного вибору. Коли відбувається даний процес, трейдер нерідко буває засліплений жадібністю, азартом, ейфорією, які виникають від початкових успіхів, і в результаті він не може правильно оцінити свої сили. Успіху в торгівлі реально досягти лише тоді, коли трейдер знає про свої недоліки і контролює їх [3].

На успіх трейдера впливає кілька чинників і один з них – це якість сервісу. З найбільш популярних компаній для торгівлі опціонами, можна виділити 3 кращих брокера:

1) «Binarium». Якщо вам не потрібні ніякі індикатори і підказки, а ви шукаєте найпростішу форму для торгівлі, то даний брокер вам підходить. Перевага компанії – це виведення коштів лише за один день і постійно високі відсотки прибутковості.

2) «Binomo». Виділяється компанія найвищими відсотками прибутковості по опціонах. Трейдерам пропонують кілька видів опціонів, навчання і аналітику ринків.

3) «24Option». Переважно цим сервісом користуються професіонали, він є найсоліднішим [4].

Отже, для того, щоб домогтися успіху в трейдингу бінарними опціонами, необхідні вміння та знання. В першу чергу, важливо усвідомлювати, що робота з цими контрактами передбачає ризики втрати капіталу (як і будь-який інший вид трейдингу і інвестування в фінансові ринки). Проте бінарні опціони стали тим доступним деривативом, за допомогою якого навіть ті трейдери, хто тільки починає роботу на ринках, могли б досить легко зорієнтуватися і почати отримувати дохід. Узагальнюючи, можна сказати, що суть заробітку на бінарних опціонах полягає в умінні робити прогноз щодо котирувань активів на біржі – ставити треба на зростання/падіння цін на акції, цінні папери, індекси, товари тощо.

Використані джерела:

1. https://www.instaforex.com/ua/forex_options
2. <https://wforex.com.ua/literature>
3. http://fxbrok.com/uk/beginners/indicators/forex_articles/binary_options.php
4. <http://bigmoney.kiev.ua/20-krashhyh-brokeriv-binarnyh-opsioniv/>

Дудник Ю.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Лубенський фінансово-економічний коледж
Полтавської державної аграрної академії*

Науковий керівник:

викладач обліково-фінансових дисциплін, викладач вищої кваліфікаційної категорії Лубенського фінансово-економічного коледжу ПДАА Джюра В.В.

КРИПТОВАЛЮТИ: ЕРА І СФЕРА ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ

Криптовалюта забезпечує швидку і надійну систему платежів та грошових переказів, що заснована на новітніх технологіях і непідконтрольна регуляторним державним установам. У світі на сьогодні доволі багато криптовалют (Bitcoin, Litecoin, Ethereum, Peercoin), але найвідомішою зі швидким розвитком є Bitcoin (біткойн) [1]. На сьогодні випущено понад 16 млн біткойнів – це 76% їх можливої кількості [2].

Обіг біткойну характеризується низькою швидкістю операцій (сім операцій

на секунду, а у систем Visa і Maater Card, для порівняння, близько 2000 транзакції за секунду). Поступово біткойну довелося розпастися на кілька варіацій і 1 серпня 2017 р. з'явився Bitcoin Cash, його вартість відразу становила \$ 460, а у вересні опустилася до \$256. Це вже інша цифрова валюта, яка виникла шляхом додаткового розгалуження, є частиною блоків іншого формату.

Таблиця 1

Переваги і недоліки криптовалюти

Переваги	Недоліки
Відкритий код алгоритму, який дозволяє добувати її кожному бажуючому	Недостатнє визнання й поширення, оскільки використовувати можна лише в певних сферах.
Рівні умови для всіх – однакові права й обов'язки між учасниками системи.	Через відсутність регулюючих механізмів немає гарантій збереження електронних криптогаманців.
Анонімність транзакцій, оскільки інформація про власника криптогаманця відсутня – можна дізнатися тільки номер гаманця.	При втраті пароля до електронного криптогаманця, ви втрачаєте всі криптовалюти, що знаходяться в ньому.
Відсутній єдиний цифровий банк і контроль за транзакціями.	Можливі негативні дії у ставленні з боку національних регуляторів і явної заборонної політики.
Пірінгова мережа – абсолютно всі протоколи працюють за одноранговою системою, тому ніякий банк чи фінансова система не зможуть втрутитися в хід операції.	Висока тенденція волатильності через специфіку використання, занадто ризиковані, вимагають великих витрат енергії, тому негативно впливають на екологію (унаслідок великих викидів вуглекислого газу, оксидів сірки та азоту в атмосферу).
Децентралізований характер, її неможливо підробити.	Майнінг криптовалют на обладнанні окремих користувачів стає нерентабельним у міру підвищення рівня складності, а вартість монет зростатиме.
Захищеність – її не можна скопіювати, високий рівень захисту й безпеки.	Деякі були зламані хакерами
Прозорість розрахунків – увесь ланцюг операцій, починаючи від походження, можна відслідкувати.	Проблема масштабування мережі ще не вирішена, а зростання комісій робить невигідними дрібні транзакції.
Не схильна до інфляції – випускається обмежена кількість монет.	Гарантій повернення інвестованих коштів не існує.
Можливість самостійного випуску – кожна людина може не лише купувати криптовалюту, а й займатися майнінгом, тобто її видобуванням.	Захист прав споживачів як учасників ринку відсутній – здійснену транзакцію неможливо відмінити.
Можливості для бізнесу	Контролю (державного й іншого) за

використовувати для оплати товарів і послуг там, де немає банків та інших платіжних систем	мережею криптовалют не існує.
--	-------------------------------

Джерело: [3;4;5]

Таблиця 2

Позиції зарубіжних центробанків та інших фінансових регуляторів стосовно криптовалют і ринків криптовалют

№	Країна/банк	Позиція стосовно криптовалют
1.	Японія	Із квітня 2017р. із прийняттям відповідного закону криптовалюта стала офіційно не грошовим платіжним засобом. Уважається обертоспроможним активом, який може бути використаний як платіжний засіб, хоча офіційною грошовою одиницею залишається ієна. Передбачається, що Агентство фінансових сервісів (Financial Services Agency) здійснюватиме контроль над віртуальними валютами, операції документуватимуться для забезпечення від зловживання. Компанії-оператори ринку повинні мати не менше \$100000 резервної валюти і сплатити одноразовий внесок при ліцензуванні у розмірі \$300000. При відмові у ліцензії гроші-внесок не повертаються. Консорціум японських банків отримав дозвіл від Центробанку Японії погодження на створення власної цифрової валюти J Coin, яку передбачається використовувати не пізніше 2020р. (рік проведення літньої олімпіади в Японії) для оплати туристами товарів і переводу грошей за допомогою смартфонів. Прогнозується, що до 2020р. ринок криптовалют в Японії зросте десятикратно. операції з обміну криптовалюти на фіатні гроші не оподатковуються ПДВ.
2.	США	З метою федерального оподаткування криптовалюта розглядається як майно. Діяльність із продажу і обміну підпадає під дію законодавства про банківську таємницю. операції щодо випуску криптовалюти можуть бути в окремих випадках класифіковані як розміщення цінних паперів. У США розгортає діяльність національна цифрова валютна платформа WingCash для покращення можливостей виконувати функцію управління грошовою масою водночас із широким і недискримінаційним доступом до ефективних засобів електронної торгівлі. ФРС зацікавлена в її розвитку для розширення долара США в цифровій сфері. При законодавчому санкціонуванні цифрових банкнот, записи Digital Fed не замінять фізичні рахунки й монети, а будуть додатковою послугою ФРС.
3.	Канада	В оприлюдненому адміністратором ЦП Канади документі викладено спеціальні вимоги до компаній, залучених у процесі ICO , а також до бірж. де розміщуються відповідні активи. Зазначено, що «множина» цифрових токенів, які вивчали канадські регулятори, підпадає під визначення цінних паперів, що викликає необхідність дотримання законодавчих вимог. нові фінансові продукти можуть тестуватися в обмеженому режимі. Також мають місце вимоги до створення інвестиційних криптовалютних фондів у Канаді.
4.	Швейцарія	Біткойн не заборонений. Водночас відсутні чіткі унормовані стандарти використання віртуальної валюти. у таких ситуаціях кожен швейцарський кантон унаслідок закріплених у Конституції «суверенних прав» вирішує питання режиму біткойна. Утім, із 01.07.2016р. у кантоні Цуг приймаються до сплати біткойни, але з обмеженням суми не більше 200 франків.
5.	Німеччина	Законодавство дозволяє віднести криптовалюти до фінансового інструменту, який виступає у форм «приватних грошей». які можуть обкладатися податками. Для ритейлерів, які приймають біткойни як оплату за товар, оподаткуванню підлягають як операції із продажу самого товару, так і операції із продажу біткойнів, які приймаються при здійсненні покупки.
6.	Україна	Позиція НБУ щодо ринку та інструментарію криптовалюти достатньо рестрикційна й застережлива. Позиція НКЦПФР аналогічна . Тому 27 жовтня 2017р. Вища експертна рада НБУ ухвалила рекомендації щодо нагальної потреби визначення правового статусу криптовалют в Україні.

Джерело: [6;7;8]

В Європейському Союзі операції із криптовалютами належать до активів, що не підлягають оподаткуванню ПДВ. У США це розглядається як робота з інвестиційним активом, із відповідними зобов'язаннями. У Росії (із 26 жовтня 2015р.) за випуск і обіг криптовалют передбачено кримінальне покарання у вигляді позбавлення волі терміном до чотирьох років. У Китаї ICO також визнається незаконним. Таким чином, ми бачимо, що не існує загальної позиції

світової спільноти стосовно криптовалют і ринків криптовалют.

Необхідно визначити правовий статус і процедури використання криптовалюти як форми електронних грошей. Основою правовідносин на ринку фінансових послуг є договір між сторонами (ст. 6 ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»). Створення державою умов і забезпечення прозорості укладання контрактів стосується і ринку криптовалют. Доцільно розглянути питання створення спеціального криптовалютного венчурного фонду в Україні для підтримки технологічних стартапів вітчизняних учених-дослідників для фінансування власного інтелектуального капіталу.

Література:

1. Пашинська А. П'ять найпопулярніших криптовалют світу. Окрім біткойна //Еспресо ТВ. – 4вересня2017р. – Режим доступу: https://espresso.tv/article/2017/08/30/alternatyvni_kriptovalyuta
2. Біткойн розділюється і подорожчав – що це означає! // Ukr.media. – 2017. – 8 серп. – Режим доступу: <https://ukr.media/business/316936>
3. Система Биткоин: плюсы и минусы // Финансовый гений. – 2015. – 15 черв. – Режим доступу: <http://fingeniy.com/sistema-bitcoin-plyusy-i-minusy>
4. Преимущества и недостатки Bitcoin [Електрон. Ресурс]/ - Режим доступу: <http://owm24.com/artic/36/preimushchestva-i-nedostatki-bitcoin.html>
5. Директор-распорядитель МВФ Кристин Лагард о криптовалютах, P2P финансовых услуг и ИИ // Мировой кризис: хроника у комментарии. – 2017. – 10 октября. – Режим доступу: http://worldcrisis.ru/crisis/2830199?utm_source=subscr&utm_medium=mail&utm_campaign=bes
6. Ключева Н. Япония официально признала биткойны платежным средством // Подробности. – 2017. – 2 апреля. – Режим доступу: <http://podrobnosti.ua/2170187-japonija-ofitsialno-priznala-bitkoiny-platezhnym-sredstvom.html>
7. Банк Англии заявил о пользе эмисии криптовалют для ВВП //Forklog. – 2017. – 19 июля. – Режим доступу: <https://forklog.com/bank-anglii-zayavil-o-polze-emisii-kriptoalyut-dlya-vvp>
8. Для банка Англии разработан централизованный аналог биткойна //Coinessa Bitcoin Vallet. – Режим доступу: <https://www.coinessa.com/news/dlya-banka-anglii-razrabotan-tsentralizovannyj-analog-bitkoina>

Злидар Н.М.

*«Облік і оподаткування», 3 курс
Криворізький державний комерційно-економічний технікум
Науковий керівник - викладач вищої категорії
обліково-економічних дисциплін Єгорова О.М.*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТИ В ПЕРІОД ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

В період євроінтеграції нашої держави інтерес до віртуальних валют істотно поживався, адже цьому сприяє криза сучасної банківської системи,

нестабільність гривні, мінливий курс валют й інші складності, з якими зіткнувся бізнес.

Тенденціям розвитку криптовалюти у світі та в Україні присвячені праці Є.О. Галушка, О.Д. Пакон, О.О. Григоревської, М.А. Куцевол, М. Ліхачова. Проте попри їх напрацюванням, питання переваг та недоліків, нормативно-правового регулювання та особливостей застосування віртуальної валюти залишаються відкритими.

Більшість українських дослідників стверджують, що такі передові технології, як електронна готівка, рано чи пізно придуть і в Україну, ставши звичним способом для взаєморозрахунків для більшості громадян. Загалом, використання криптовалюти є новим, революційним способом здійснення платежів в електронній комерції. При належному удосконаленні технології, законодавчому регулюванні та покращенні відповідної інфраструктури дана технологія займе значне місце в повсякденному житті людей [1, с. 637].

Криптовалюти продовжують активно впроваджуватися в наше життя. Біткоїнами, ефірами або іншими видами криптовалюти вже оплачують окремі товари та послуги, купують нерухомість і земельні ділянки. Бізнес, заснований на видобутку (Майнінг) віртуальних грошей, за оцінками даними у світі досяг мільярдних оборотів.

Сьогодні ж цей вид платежів набуває небувалу популярність в найбільш розвинених країнах світу. Так, наприклад, приватна космічна компанія Річарда Бренсона – Virgin Galactic ще у 2013 році заявила про свою віру в криптовалюту, пропонуючи оплачувати нею польоти в космос.

В Індонезії такі цифрові гроші використовуються в продуктових магазинах. А на Кіпрі за крипту можна навіть оплатити навчання в університеті. Але, не дивлячись на популярність віртуальних розрахунків, на ділі мало хто знає про те, наскільки вони законні, чи можна в них інвестувати і з якими ризиками доведеться зіткнутися тим, хто вирішить використовувати електронні гроші як засіб платежу?

Україна в період євроінтеграції займає міцні позиції в світовому криптопросторі, входить в ТОП-14 країн з розвитку криптоекономіки і впровадження проектів, заснованих на блокчейні. Але законодавство не таке прогресивне, тому повинне почати хоча б з того, щоб внести «майнінг» в класифікатор видів економічної діяльності України, вивести з тіні, де «майнінг» зараз знаходиться [2].

За умови постійного вдосконалення ІТ-технологій, належного криптографічного захисту, законодавчого регулювання, покращення інфраструктури функціонування нового виду грошей, зважаючи на динаміку зростання курсів та загальну капіталізацію, криптовалюти займатимуть усе більш помітне місце в житті українців. Для цього потрібні заходи з популяризації, юридичний план для бізнесу та фізичних осіб, стимулювання появи ліквідного ринку (до прикладу, гривня-біткоїн), створення ІТ-школи для систематизації знань із технічного складника криптовалют, особливо – методів захисту.

Існує теорія, що в майбутньому криптовалюта стане наступником паперових грошей, повністю перейнявши їх функції на себе. Але на даному етапі її правовий статус у багатьох країнах є невизначеним. Звичайно, що більшість урядів країн

світу вже виробляють власне ставлення до визнання віртуальної валюти. Деякі країни визнають її як товар або послугу, інші прирівнюють до платіжного засобу, але в більшості країн вона не визнається законом, а подекуди діяльність з даним видом активу взагалі може бути заборонена.

Україна в перспективі має дійти висновку щодо правового визначення криптовалюти. Повноцінне регулювання державою операцій з криптовалютами неможливе, оскільки відсутня можливість відстежити операцій конкретного власника криптовалюти. Та можна використовувати інші важелі, зокрема у податковій сфері щодо діяльності криптовалютних бірж і підприємств які використовують у своїй діяльності криптовалюту.

Таким чином, криптовалюта має багато позитивних аспектів, які, швидше за все, переймуть електронні гроші, що емітуються банківською системою. Відбудеться злиття реальних і віртуальних грошей з кращими якостями тих та інших. Але грошима майбутнього криптовалюти, в тому числі й Bitcoin, не стати. З однієї простої причини- грошовий оборот повинен постійно регулюватися, а механізм емісії крипто валюта вже дуже децентралізований та вільний. Жодна країна світу не захоче мати валюту, управляти якою вона не зможе.

Література:

1. Галушка Є.О., Пакон О.Д. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку// Молодий вчений.

– №4. – 2017. – С. 634 – 638.

2. Майнінг буде внесено в класифікатор видів економічної діяльності України [Електронний ресурс] // Бухгалтер911. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://buhgalter911.com/news/news-1036114.html>.

Коханевич Д.Г.

студент групи ФК-11

Торговельно-економічний коледж КНТЕУ

Науковий керівник – Гордополова Н.В.,

к.е.н., доцент, викладач

циклової комісії облікових дисциплін та маркетингу

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ КРИПТОВАЛЮТИ У ПОРІВНЯННІ З РЕАЛЬНИМИ ГРОШИМА

Цифрова трансформація усе більше проникає в усі індустрії світової економіки. В сучасному інформаційному суспільстві широкомасштабного поширення набули криптовалютні відносини. Сутність цього явища і перспективи його розвитку не досліджені в достатній мірі науковцями і практиками (економістами та фінансистами), не визначено правовий статус віртуальних грошей.

На даний час у Верховній Раді України зареєстровано два профільних законопроекти, які визначають правовий статус криптовалюти. Це законопроект «Про облік криптовалюти в Україні» за № 7183 від 06.10.2017 року [1] та «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» за № 7183-1 від 10.10.2017 року [2]. В наведених законопроектах представлено різні за сутністю позиції щодо правового статусу криптовалюти. У Спільній заяві фінансових

регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні наголошується на тому, що складна правова природа криптовалюти не дозволяє визначити її ані грошовими коштами, ані валютою і платіжним засобом іншої країни, ані валютною цінністю, ані електронними грошима, ані цінними паперами, ані грошовим сурогатом [3]. Однак, слід відмітити, що Національний координаційний центр кібербезпеки створив робочу групу у складі фінансових регуляторів, яка повинна напрацювати нормативно-правові позиції щодо врегулювання цього питання.

Криптовалюта (від грецьк. *kryptos* таємний) – це віртуальні гроші. Концепція (засновок) нових грошей з'явилася на світ у кінці 1990-х рр., її приписують Вею Дай і Ніку Сабо [4]. Криптовалюта представляє собою записи у базі даних, частково відкритій для вільного доступу. Будь – хто має доступ до перегляду записів трансакцій, адрес відправників і одержувачів, інформації про кількість криптовалют в обігу, однак закритою є інформація щодо реальних власників і кількості у них такої валюти. Для створення біткоїн-адреси не потрібен Інтернет, а лише пара ключів, створених анонімно. Ключі використовуються для здійснення операцій, цифрового підпису та шифрування переписки. Щодо плати за платежі в біткоїнах, то вона допустима на добровільних засадах.

Трансакції біткоїна групуються в блоки. Процес створення першої трансакції повністю автоматизований, за створення блока учасник отримує винагороду. Нові блоки створюють уже майнери і саме через їх дії (майнинг) випускаються біткоїни. Нові блоки завжди додаються виключно в кінець ланцюжка. Отже, кожен наступний блок залежить від попереднього. Спосіб зберігання даних або цифровий реєстр будь-яких операцій, упорядкованих у блоки за ланцюговим принципом, отримав назву Blockchain.

Головна ідея біткоїна — створення валюти, яка працюватиме прозоро, вільно поширюватиметься і не знеціниться. На відміну від звичних грошових одиниць, нині жодна держава не може контролювати, додатково «надрукувати» або знецінити біткоїни.

Таким чином ця криптовалюта має надійний захист від підробки, нею можна миттєво розрахуватися будь-де у світі за наявності підключення до інтернету. Водночас переказ відбувається анонімно і без стягнення комісії банком. Однак кількість криптовалют обмежена — загалом випустити або видобути можливо 21 мільйон біткоїнів, зараз у світі на сьогодні уже існує близько 16,5 мільйонів.

Віртуальні біткоїни можна перевести у фізичні. Окрім біткоїна, існує безліч інших цифрових валют, які відрізняються за способом криптографії, тобто власного унікального шифрування даних. Найпопулярніші з них — Ethereum вартістю близько 300, Dash — близько 200, Bitcoin Cash — близько 300, Litecoin — близько 45 доларів США.

Як показало проведене дослідження, не дивлячись на переваги криптовалюти над реальними грошима, більшість експертів скептично ставляться до її появи на валютному ринку. Основними аргументами є те, що криптовалюта, на відміну від реальних грошей, не забезпечена жодними цінностями, і це унеможливорює здійснення контролю за її емісією в розумних межах; виникає можливість втрати контролю над інфляцією; технологія швидкого і анонімного перекидання коштів між країнами дуже приваблива для різного роду злочинців, зокрема хакерів,

торговців зброєю і наркодилерам; купивши біткоїни за реальні гроші, можна зазнати великих втрат. Скептичним є відношення щодо майбутнього криптовалюти і співзасновника корпорації Майкрософт Біла Гейтса, на думку якого, ця валюта відкриває широкі можливості для спекуляцій на гарній ідеї.

У ряді країн віртуальна валюта офіційно вже дозволена, вона визнана законним платіжним засобом, на неї поширюється оподаткування; у других країнах її поки що вважають лише інвестиційним активом і не більше; а в третій— до неї панує консервативне ставлення—користування нею заборонене. В Україні ситуація щодо цього питання на державному рівні ще не визначена, офіційно воно вивчається [5].

Література:

1. Про обіг криптовалюти в Україні: проект Закону від 06.10.2017 р. за № 7183. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
2. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: проект Закону від 10.10.2017 р. за № 7183-1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
3. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні: прес-реліз від 30.11.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329.
4. Average USD market price across major bitcoin exchanges [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://blockchain.info/ru/charts/market-price?timespan=30days>.
5. Законны ли биткоины в Украине [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2017/08/11/627993/>

Любовська М.М.

«Фінанси і кредит», 4 курс

Національний університет водного господарства та природокористування

Науковий керівник : Акімова Л. М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки природокористування

УДК 336.74

BITCOIN: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

У сучасних економічних, правових та технологічних відносинах дуже стрімко поширюються такі явища, як криптовалюта, і зокрема біткойн. Ажіотаж навколо біткойнів у світі, у тому числі в Україні, зростає і зумовлюється все частішими згадками про них у ЗМІ, у тому числі й у непрофільних новинах.

Актуальність цього питання підтверджується значною увагою до цифрової економіки загалом та криптовалют зокрема з боку сучасних економістів. Так, питання піднімалося на Міжнародному форумі платіжних розрахунків, що проводився у серпні 2015 р. у Стамбулі за ініціативою Світового банку та Комітету з платежів та ринкових інфраструктур Банку міжнародних розрахунків. У тому ж році провели Міжнародну конференцію Bitcoin Conference Kiev 2015 за

участі регуляторів ринків фінансових послуг. Крім того, у 2018 році в програмі дня світового економічного форуму у Давосі одне з питань, яке розглядалося в рамках обговорення цифрової економіки, звучало як «Майбутнє криптовалют? Погляд двох експертів» [1].

Bitcoin (від англ. bit – одиниця інформації «біт», англ. coin – «монета») – пірінгова електронна платіжна система, яка використовує однойменні одиниці для обліку. Bitcoin характеризуються як цифрова валюта, інноваційна платіжна система або новий вид грошей. Суть bitcoin як технології полягає в тому, що він являє собою системний протокол – широко поширене поняття у програмуванні, що позначає базовий набір програмних інструкцій, який дає змогу комп'ютерам встановлювати між собою зв'язок [3].

У 2009 році нова криптовалюта вперше отримала курс щодо інших валют. Так, за 1,309 BTC давали \$ 1. При цьому точна вартість криптовалюти визначена не була. У 2011 році вартість біткойн виросла з \$ 1 до \$ 91. Однак, поступове зростання змінилося періодом різкого падіння. До лютого 2013 року курс біткойну практично знаходився в «замороженому» стані. Однак з цього часу намітилася тенденція до його зростання. Спочатку вартість однієї монети збільшилася до \$ 30, а потім протягом декількох тижнів злетіла до \$ 266.

Однак, з початку 2014 до кінця 2015 року знову спостерігається тенденція щодо зниження курсу біткойн. Стрибкоподібна зміна вартості валюти була викликана її становленням та розвитком, а також розробкою якісного програмного забезпечення для її більш ефективного функціонування і забезпечення безпеки. У цей час курс криптовалюта балансувала в середньому на позначці в \$ 370 за біткойни.

Зазначимо, що у 2017 році різке зростання біткойну продовжує збільшуватися і в червні склав вже 19000 \$. Однак, 16 січня 2018 року ринок криптовалют (у тому числі біткойна на 20%) обвалився. Ціна біткойна впала до 10000 доларів (причому ще 17 грудня 2017 року сягала 20000 доларів). 20 листопада 2018 року курс біткойна опустився до відмітки 5000 \$. Крім того, 15 грудня 2018 року курс різко впав аж до \$3194, це найменша ціна 2018 року, проте через 2 доби ціна зросла до \$3276. Станом на сьогодні ціна біткойну складає 4 133,10 \$ [2].

Зазначимо, що першою країною, яка офіційно визнала віртуальну грошову одиницю біткойн, є Німеччина, де віртуальну валюту було віднесено до «фінансових інструментів» та було визначено чіткі правила і норми для роботи з нею. У США біткойн прирівнюється до капітального активу, у результаті чого прибуток та збитки враховуються під час обчислення оподаткованої бази. У Канаді визначено правовий статус біткойну, а також урегульовано біткойн-транзакції. Податки встановлюються згідно з їх використанням: під час покупки-продажу або як інвестицій. У Китаї діє найбільша BTC-біржа – «БіТіСі Чайна» (BTC China), обіг якої вдвічі більший, аніж був на токійській біржі «Маунт Гоукс» (Mt.GoX) і становить 60% від усього обсягу операцій «БіТіСі-Форекс» (BTC-Forex). Такий масштаб поставив під загрозу традиційну монетарну систему Китаю, тому офіційна влада країни в 2013 р. заборонила фінансовим установам торгівлю біткойном, але це не поширюється на фізичних осіб, тому що віртуальна валюта вважається безпечною для населення і ринок продовжує функціонувати.

Хоча Україна не попала до жодного з рейтингів із вивчення цифрової економіки, однак цифрова економіка у нас активно розвивається. Національний банк України на запит щодо віднесення операцій із віртуальною валютою/криптовалютою біткойн до операцій із торгівлі іноземною валютою надав роз'яснення, в якому біткойн віднесено до грошових сурогатів; наголошено, що «не уповноважені банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу біткойнів за кордоном». Також регулятор застерігає громадян від використання віртуальних валют для обміну на товари або грошові кошти [4].

Основною причиною зазначених обмежень є ризики та загрози, що мають на меті мінімізувати регулювання за відсутності системи норм та правил, які б дали змогу впорядкувати ринок віртуальних валют. Основними ризиками та загрозами для економічної безпеки держави функціонування криптовалют в Україні на сьогодні є:

- використання віртуальних валют для нелегальних транзакцій, торгівлі наркотиками, зброєю тощо;

- експансійне проникнення на внутрішній ринок іноземних фінансових установ внаслідок загострення конкуренції та втрати ринкових позицій національними фінансовими установами, що може спровокувати втрату монетарного суверенітету країни;

- втрата державної монополії на емісію грошей;

- зменшення сеньйоражу центрального банку;

- зменшення попиту на національну валюту, що зумовлює її знецінення (а можливо, навіть відмову на користь іноземної) та зміну швидкості обігу, що ускладнює процес визначення швидкості обігу грошей та здійснення грошово-кредитного регулювання;

- неможливість проведення ефективної грошово-кредитної політики, оскільки істотна частка грошової маси перебуватиме поза контролем регулятора;

- зменшення рівня впливу або усунення фінансових посередників тощо.

Однак, в Україні також існують компанії, які прийняли як один із засобів платежу біткойн. Зазначимо сфери діяльності даних компаній в Україні: інтернет-магазини, які займають 31% (16 компаній) від кількості всіх українських компаній (52 компанії), друкарні (4%), юридичні послуги (2%), готелі/хостели (4%), АЗС (5%), доставка квітів (2%), курси (4%), послуги (4%), творчі студії (6%), туризм (15%), кав'ярні (2%), продуктові магазини (2%), краса та здоров'я (4%), організації та товариства (7%), процеси (6%). Треба зауважити, що впровадження криптовалюти для здійснення оплати підвищує оперативність оплати [2].

Окрім того, в Україні створено всі умови для безперешкодної купівлі-продажу біткойнів та інвестування в них. Таку можливість надають банки через систему Інтернет-банкінгу та біржі, які торгують парою «гривня – біткойн» (KUNA, EXMO.COM, BTC TRADE UA).

Отже, мінімізація нових ризиків від фундаментальних змін у діяльності світової фінансової системи також вимагає від державних органів України здійснення наступних заходів на рівні Національного банку України та Кабінету Міністрів України:

– розробка комплексу заходів, спрямованих на перекваліфікацію та соціальну адаптацію працівників фінансової сфери, що втрачатимуть роботу внаслідок фундаментальних технологічних змін;

– переорієнтація державного замовлення з підготовки фахівців окремих спеціальностей сфери фінансів та банківської справи на підготовку спеціалістів у сфері інформаційних технологій;

– організація проведення в інформаційному просторі роз'яснювальної роботи серед школярів, абітурієнтів, студентів перших курсів навчання, спрямованої на популяризацію ІТ-спеціальностей у контексті очікуваних в Україні та світі фундаментальних змін у сферах виробництва та фінансів;

– розробка концепції повного виходу держави з капіталу банків шляхом їх продажу приватним інвесторам, що більш оперативно реагують на виклики, пов'язані з фундаментальними трансформаціями у сфері ІТ-технологій та у фінансовій сфері [5].

Впровадження та виконання цих заходів має забезпечити безболісну адаптацію грошово-кредитної системи України до нових умов функціонування, що формують фундаментальні зміни інформаційних технологій у фінансовій сфері.

Література:

1. The future of cryptocurrencies? The view of two experts. URL: www.weforum.org/agenda/2018/02/heyeeconomist-what-do-cryptocurrencies-have-to-do-with-trust.

2. Офіційний сайт біржі Poloniex. URL: https://poloniex.com/exchange#usdt_btc.

3. Пантелєєва Н. Нові форми грошей в умовах формування інформаційного суспільства. Вісник Національного банку України. 2015. № 5. С. 25–31.

4. Роз'яснення Національного банку України щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14>.

5. Шнайдер Д. Грошова Еволюція. Чи поміняє криптовалюта архітектуру світової економічної системи? - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://informat.com.ua/>.

Маринчак Б.І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник –к. е.н., ст. викладач кафедри економіки
Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В СВІТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Глобалізаційні процеси сучасного світу змінюють не тільки характер суспільних відносин узагалі та сприйняття особливостей їх правового регулювання, але й сам

предмет та принципи такого регулювання. Окремі виклики традиційному сприйняттю виникали разом із становленням мережі Інтернет та мережевого суспільства, але впровадження сучасних технологій розподіленої обробки даних в сферу цифрової економіки зумовило необхідність пошуку альтернативних підходів у правовому регулюванні відповідних суспільних відносин. Ці ж самі фактори викликають і значні трансформації функцій сучасної держави. Найбільш яскравою ілюстрацією цьому є проблема обігу криптовалют і, відповідно, необхідність його належної правової регламентації [2, с. 85].

На думку науковців криптовалюта – найбільш гучна інновація фінансового світу за останні роки. Термін “криптовалюта” – прямий переклад англійського “cryptocurrency”, тобто віртуальна валюта, захищена криптографією. В першу чергу, криптовалюта – це швидка і надійна система платежів і грошових переказів, основана на новітніх технологіях і наразі непідконтрольна жодному уряду.

Ставлення держав до криптовалюти є дуже різним. Трапляються як приклади відвертого заохочення – в Австралії, Німеччині, Нідерландах, Новій Зеландії, Сінгапурі, деяких штатах США, різних офшорах, так і серйозні обмеження, що здатні перерости в заборонні заходи – це Індонезія, Китай, Росія, Україна. На прямі заборони зважилися тільки Болівія і Еквадор.

Багато урядів обрали лінію спостереження з обережним оптимізмом – це більшість країн Євросоюзу, Великобританія і Швейцарія, федеральний уряд США, Японія і країни Південно-східної Азії. У більшості розвинених країн світу фінансове законодавство адаптується до проблеми регулювання криптовалют, і незабаром це питання буде вирішене таким або іншим чином [3, с. 93].

У теперішній час у світі існує більше десятка криптовалют, тобто валют, емісію яких визначає спеціальна комп'ютерна програма, і які функціонують за допомогою мережі Інтернет. Однією із перших, найбільш поширеною серед них, криптовалюта біткоїн (англ. – Bitcoin).

Варто зазначити, в Україні питання обігу криптовалют залишаються без чіткої відповіді щодо їх законності. З одного боку, згідно зі статтею 32 Закону України “Про Національний банк України” грошовою одиницею України є гривня. Випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються. З іншого боку, не зрозуміло, чи є криптовалюта грошовою одиницею, грошовим сурогатом і засобом платежу. До того ж, законодавством не передбачено покарання власників криптовалют. Проте, у багатьох країнах світу можна не лише вільно обмінювати криптовалюту (зокрема, біткойни) на місцеву або іноземну валюту, але й здійснювати операції з купівлі-продажу будь-яких товарів, робіт та послуг. У більшій чи меншій мірі операції з біткойнами отримали легалізацію в Австралії, Австрії, Болгарії, Бразилії, Ізраїлі, Канаді, КНР, Норвегії, Сінгапурі, США, Тайланді, ФРН, Хорватії, Швейцарії, Японії та ін. В Україні НБУ на основі наведеної статті Закону України “Про Національний банк України” вказав, що біткойн не має правового статусу. Але внаслідок особливостей обігу біткойнів операції з ними в Україні проводяться щоденно. Українці купують, заробляють біткойни, розраховуються ними. А, отже, постає питання щодо співвідношення українського законодавства із можливостями здійснення операцій із біткойнами. І з цим питанням пов'язане питання наявності правових та інших ризиків для власника біткойнів в Україні [1, с. 33].

При цьому криптовалюта приховує величезний фінансовий потенціал. Так, нещодавнє дослідження Technology Tipping Points and Societal Impact, проведене в рамках Всесвітнього економічного форуму (WEF), показало, що переломний момент для Bitcoin настане до 2025 року. На думку понад 58 % опитаних із 800 керівників компаній і фахівців, на цей момент близько 10 % світового ВВП проходить через системи віртуальних валют. Водночас дослідження, проведене англійською компанією MagisterAdvisors, яка займається консалтингом технологічної галузі у сфері M&A, показало, що топ-100 фінансових компаній витратять близько 1 млрд. доларів за наступні два роки на проекти, пов'язані зі системою шифрування, яка є в основі будь-якої криптовалюти. Крім того, згідно з отриманими даними, біткоїн може стати шостою за обсягом резервної валютою у світі протягом найближчих 15 років [4, с.125].

Зауважимо, що в даний час віртуальні валюти не ставлять під загрозу фінансову стабільність, ураховуючи їхній обмежений зв'язок із реальною економікою, низькі обсяги торгів і відсутність широкого визнання користувачів. Тим не менш розвиток повинен ретельно контролюватися, оскільки ситуація може суттєво змінитися в майбутньому. Говорячи про вплив віртуальних валют на фінансову стабільність, слід зазначити, що користувачі віртуальних валют стикаються із типовими ризиками, пов'язаними з віртуальними платіжними системами, такими як:

1. Кредитний ризик.
2. Ризик ліквідності.
3. Операційний ризик.
4. Правовий ризик [4, с. 123].

Проведений аналіз літературних джерел показав що, питання правового регулювання суспільних відносин, які виникають у ході обігу криптовалют, в умовах України мають розглядатись у контексті реалізації функцій держави, що знаходить свій прояв у відповідному впливі та правовій регламентації. У правовій регламентації обігу криптовалют, в основному реалізується економічна функція держави, яка зумовлена потребами ринкової економіки і полягає у низці властивостей, зокрема, у таких як ;

- відхід від планово-командного регулювання економікою;
- пошук оптимального співвідношення державного регулювання економіки і саморегулювання, збільшення ролі саморегулювання економіки;
- визначення оптимального рівня централізації і децентралізації в управлінні економікою;
- управління підприємствами та організаціями, які знаходяться у державній власності.

Таким чином, під час правової регламентації обігу криптовалют має реалізовуватись насамперед економічна державна функція, що полягає у збільшенні ролі саморегулювання економіки. Вплив на стабільність грошової одиниці можливий при використанні криптовалюти як іноземної у ході обмінних валютних операцій. Тому, регуляторна функція має проявлятися при проведенні таких операцій оскільки в юридичному сенсі криптовалюта є різновидом іноземної валюти. В інших випадках регуляторна функція у питанні регламентації обігу криптовалют не виглядає достатньо необхідною. При цьому мають враховуватись вимоги Конституції України стосовно економічної багатоманітності як підґрунтя суспільного життя, а також положення міжнародно-правових актів з охорони прав і свобод людини та громадянина,

в першу чергу ст. ст. 17, 22 Загальної декларації прав людини, а також ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2, с. 91].

Зокрема, теоретично криптовалюта може позитивно вплинути на бізнес, оскільки відсутність комісії під час здійснення операцій дасть змогу підприємствам отримати вільні кошти, які будуть використані на розвиток виробництва, і в цілому зменшити витратну частину суб'єктів господарювання. Висока швидкість проведення операцій із криптовалютами дасть змогу економити витрати часу і робочої сили, підвищити динамічність підприємницької діяльності, що позитивно вплине на економіку.

Отже, можна дійти висновку, основними перевагами цього виду валют є відкритий код алгоритму, який дозволяє добувати її кожному бажуючому, відсутність єдиного цифрового банку і контролю за транзакціями, а також те, що вона має децентралізований характер і її неможливо підробити. До головних недоліків можна віднести високу тенденцію мінливості ціни через специфіку використання й відсутність регулятивних механізмів, які не надають гарантій збереження електронних криптогаманців.

Проведений аналіз показав, що у теперішній час єдиного рішення щодо подальшої стратегії розвитку криптовалюти у світі не існує, а розвиток і становлення криптовалюти в різних країнах світу не стоїть на місці і з кожним днем дедалі активніше впроваджується по всьому світу [4, с.125].

Література:

1. Деревянко Б.В. Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України. Форум права. – 2017. – № 3. – С. 33-39.
2. Доронін І.М. Криптовалюти: соціально-економічні фактори, право та функції держави. Інформація і право. – 2017. – №3. – С. 85-93.
3. Мазур В.І. Особливості використання криптовалюти в світі та в Україні. Проблеми інформатизації та управління. – 2015. – №4. – С. 93-98.
4. Штепенко К.П. Стан і перспективи розвитку криптовалюти у світі. Фінансовий простір. – 2018. – №2. – С. 121-126.

Марушкевич О.В., Щитініна К.О.

*«Фінанси та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Білошанка В.С.

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ДОМІНАНТА ФІНАНСОВОГО МАЙБУТНЬОГО

Сьогодні фінансово-технічна революція розгортається повним ходом. Технологія блокчейн і перша криптовалюта – біткойн – з перших днів свого виходу на ринок отримали найпозитивніші відгуки. Сама ідеологія цієї розробки була спрямована на зміцнення вільного ринку електронних платежів, захист персональних даних користувачів і створення найнадійнішої системи зберігання, накопичення і інвестування фінансових коштів. Але після успішного

впровадження бажаної популярності криптовалюта так і не знайшла, оскільки довіри мас до неї не було, та й політика регуляторів багатьох держав була неоднозначна щодо появи нового виду валюти.

Криптовалюта - це форма цифрових грошей, яка має бути безпечною і в багатьох випадках анонімною. Це валюта, яка пов'язана з Інтернетом та використовує криптографію, процес перетворення розбірливої інформації в майже нерозривний код, для відстеження покупок і передач.

Десять років тому ентузіасти очікували, що криптовалюта зможе моментально замінити гроші. Скептики ж зазначали, що криптовалюта ніколи не зможе досягти розповсюдження. На сьогодні правда лежить десь посередині. Біткойн процвітає, і багато інших альткойнів потрапили на ринок, але майбутнє криптовалют все ще розпливчате.

Кількість речей, які можна купити за допомогою криптовалюти, зростає. За даними CoinMap, 14,418 об'єктів у всьому світі станом на кінець 2018 року приймали Bitcoin [1].

І хоча зовсім нещодавно на ринку криптовалют відбулося значне падіння, сьогодні курс стабілізувався і ймовірність нових стрибків залишається досить низькою. Таким чином, інвестори можуть отримати прибутки від своєї «перебудови» ринку [3].

Як і нестабільність ринку, існують інші небезпеки для криптоінвесторів, але багатьох можна уникнути. Хороша онлайн-безпека, фонові дослідження та скептицизм допоможуть забезпечити максимальну безпеку криптовалютних інвестицій.

Використання криптовалют не схоже на використання звичайних коштів. Не можна тримати криптовалюту в руках, і не можна відкрити криптовалютний рахунок. Вона існує тільки на блокчейн. Користувачі отримують доступ до своїх криптовалют, використовуючи коди, які називаються загальними і приватними ключами.

Це як надсилання електронних листів. Якщо Ви хочете, щоб хтось надіслав Вам криптовалюту, Ви повідомляєте свій відкритий ключ. Якщо Ви хочете прочитати свою електронну пошту або надіслати електронний лист, потрібно ввести пароль електронної пошти. За таким же принципом працюють приватні ключі. Вони подібні паролем для криптовалют. Публічні ключі можуть бачити будь-хто, але особисті ключі повинні бачити тільки Ви[2].

Експерти відзначають, що в майбутньому простим користувачам слід очікувати появи нових ISO [3]. Вони будуть являти собою виключно робочі проекти, які повністю витіснять з ринку фінансові піраміди. У них інвестування буде здійснюватися поступово, у міру розвитку проекту. Це технологічний продукт, а не просто чергова спекулятивна схема або новий безперспективний альткойн.

В основі блокчейн – своєрідний цифровий бухгалтерський облік, який виконується спільно в мережі, використовуючи шифрування[4].

Крім того, у зв'язку з впровадженням технології блокчейн в банківську систему і величезними інвестиціями корпорацій в майбутньому варто очікувати, що криптовалюта якщо не замінить, то стане повноцінним конкурентом існуючій системі платежів.

Є всі підстави вважати, що біткоіни повинні суворо регулюватися в майбутньому. Уряд Великобританії, наприклад, готовий наділити Управління по фінансовій діяльності новими повноваженнями щодо цифрових валют після того, як парламентарії запевнили, що криптовалюта наражає споживачів на ризик. Центральні банки, в тому числі Банк Англії, вивчають криптовалюти, в той час як деякі країни намагаються створити власні.

Робота над концепцією регулювання криптовалюти ведеться в Україні з початку 2018 року. У Верховній Раді зареєстрований не один законопроект на цю тему. З уже створених, найближчим до вирішення проблеми є проект закону "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами" (№9083). Його називають компромісним, адже він врегульовує відносини між інтересами держави і бізнес-спільноти. Проект передбачає введення нового типу активу для оподаткування – віртуальний актив, що включає криптовалюти і токен-активи. Законопроектом пропонується обкладати 5%-вим податком прибуток від операцій з віртуальними активами, при яких "віртуальні" гроші будуть конвертовані в гроші "реальні". З впровадженням подібних змін в законодавстві, Україна стане, безумовно, успішною платформою для ведення бізнесу пов'язаного з криптовалютами.

Спеціалісти погоджуються, що технологія блокчейн не тільки залишиться, а й зробить світ кращим. Вона має силу змінити життя суспільства назавжди. Криптовалюта може допомогти повернути контроль над грошима та інформацією.

Література

1. Randall Stephens. The Future of Cryptocurrency: Why E-commerce is the Answer [Електронний ресурс] / Randall Stephens. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://medium.com/swlh/the-future-of-cryptocurrency-why-e-commerce-is-the-answer-822e62ba12f5>.
2. What is Cryptocurrency? Your Complete Crypto ABC [Електронний ресурс] – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bitdegree.org/tutorials/what-is-cryptocurrency/>
3. Дмитро Байков. Майбутнє криптовалют [Електронний ресурс] / Дмитро Байков. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://vc.ru/crypto/49969-budushchee-kriptovalyut>.
4. What is Blockchain and what does it mean for cyber security? [Електронний ресурс] – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.clickatell.com/articles/information-security/blockchain-cybersecurity/>

Остапенко В. М.

*к.е.н, доцент кафедри митної справи та оподаткування
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ

Ідея створення першої криптовалюти виникла ще в 1998 р., але лише через 10 років було опубліковано основні засади функціонування пірингової платіжної

системи. Засновником цієї криптовалюти (біткоїн) вважають С. Накамото. Розробка проекту почалася у 2007 р., а в 2009 р. після оприлюднення проколу і реєстрації першого клієнту, завдяки чому мережа почала роботу, він повністю покинув проект. Подальшу розробку і координацію роботи системи виконував головний інженер Bitcoin Foundation Г. Андерсен, основні функції якого зводились до контролю за обробкою угод, збереженням їх історії, а також поширенням інформації в мережі про гаманець, який був встановлений за допомогою клієнта. У 2014 р. його посаду зайняв нідерландець Володимир ван дер Лаан [2].

BTC є децентралізованою криптовалютою, оскільки особливістю її платіжної системи є відсутність банку-емітента. Її транзакції і емісію регулює обширна peer-to-peer мережа. BTC використовує розподілену в мережі єдину базу даних, що входить до децентралізованої тимчасової мережі, яка використовує електронний цифровий підпис та підтримується «proof-of-work» - протоколом для забезпечення безпеки і легітимності представлених в обіг коштів. Мережа побудована таким чином, що вона може збільшувати грошову масу в логарифмічній прогресії, доки не буде досягнуто цифру у 21 млн BTC. Приблизно у 2033 р. на 6 930 000 блоці їх емісія буде повністю зупинена. Для забезпечення достатньої кількості засобів BTC поділяється до восьмого знаку після коми. Ця найменша частка має назву «сатоші» на честь засновника всієї мережі. На початковому етапі емісія складала 50 BTC у кожному блоці. Але кожні 210 тис. знайдених блоків знижують її вдвічі [5].

Оскільки ця валюта є нематеріальною, користувачі виконують операції з валютою напряму без допомоги посередників. Придбати BTC можна так:

- 1) у приватних осіб – через спеціалізовані сайти;
- 2) в обмінниках – їх можна обміняти на інші електронні валюти або відкрити гаманець для їх зберігання з допомогою банківської карти;
- 3) на біржі – цей спосіб придбання і заробітку на різниці курсів можливий тільки за умови знання особливостей роботи біржі;
- 4) отримати BTC можна в обмін на інші товари та послуги. В цьому випадку продавець отримує монети на особовий bitcoin-рахунок;
- 5) через bitcoin-майнінг – це вид заробітку BTC завдяки програмному забезпеченню комп'ютера та його потужності. Для отримання BTC через bitcoin-майнінг потрібно відповідне програмне забезпечення та спеціалізовані апаратні засоби. Програмне забезпечення просте у використанні з відкритим початковим кодом, який забезпечує безкоштовне відкриття та завантаження [7].

Популярність криптовалют загрожує стабільності національних валют, підриваючи цим статус світових резервних валют, які можуть повністю замінити криптовалюту собою. BTC – більш зручний засіб платежу, зберігання та накопичення. Звичайно, різке коливання вартості цієї криптовалюти приносить дохід світовим центральним банкам, у яких з'являється можливість заявляти про небезпечність зберігання коштів у BTC. Проте стабілізація курсу і відсутність інфляції стають причиною того, що економічно активна частина населення буде відмовлятися від національної валюти на користь криптовалюти. Через це фінансові установи змушені вимагати заборони її використання.

У роз'ясненні НБУ щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin зазначено, що «згідно з Конституцією України (ст. 99), Цивільним кодексом України (ст. 192), Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» (ст. 3) та Декретом Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» (ст. 3) гривня як грошова одиниця України є єдиним законним платіжним засобом в Україні, приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України для проведення переказів та розрахунків. Однією з функцій Національного банку України є монопольне здійснення емісії національної валюти України та організація готівкового грошового обігу (ст. 7 Закону України «Про Національний банк України»). Випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про Національний банк України») [1].

В Україні наявний дисбаланс між реальним станом ринку ринку та розвитком законодавства, що ускладнює створення формально-інституціональних норм регламентації процедури емісії та обігу криптовалют і, в свою чергу, посилює можливі ризики на макро- і мікрорівнях.

Основними особливостями використання криптовалюти Bitcoin є забезпечення конфіденційності користувачів та анонімності переказів, прискорення обігу капіталу, скорочення значних операційних витрат, які пов'язані з обігом паперових грошей, вдосконалення системи грошових переказів, мінімізація впливу інфляційних процесів, а також спрощення платіжної системи.

Незважаючи на всі переваги використання криптовалюти Bitcoin, вона може становити певну небезпеку для фінансової системи через її неконтрольованість та невизнання в правовому аспекті як в Україні, так і в багатьох країнах світу [8].

Сервіси криптовалют зробили потужний крок уперед за невеликий час. Тепер у користувачів немає необхідності втрачати гроші на операціях через посередників, виплачуючи відсотки. Можна використовувати криптогаманець на своєму комп'ютері або ж зберігати кошти онлайн на певному сервісі [3]. У 2017 р. були поширені певні криптовалюти.

Однак, тримати кошти краще у себе, сторонні сервіси часто взламують, і все губиться. Логічним є завантаження необхідного програмного забезпечення і встановлення на своєму комп'ютері з урахуванням операційної системи. Краще обирати повні версії, а не «легкі» варіанти – це вимагає місця на диску, часу і трафіку, але цей варіант більш надійний [6].

Таким чином, крипто валюти мають ряд переваг. Однак, як і будь-яке інше нове явище, криптовалюта викликає чимало сумнівів: по суті, це незабезпечений платіжний засіб, що не має ВВП, на який спираються всі традиційні валюти (однак нещодавно з'явилася криптомонета Науек, підтверджена золотом, що робить її значно надійнішою, ніж Bitcoin); їх емісія мало контролюється (принаймні, у традиційному розумінні – емісія заснована на криптографічних методах і схемі доказу Proof-of-work; дії відбуваються децентралізовано в розподіленій комп'ютерній мережі [4]); попри весь надпотужний захист, біржі криптовалют також уразливі до хакерських атак. Проте, незважаючи на інституціональну невизначеність, у 2017 р. Україна впевнено увійшла до числа

країн-лідерів із використання криптовалют. Ігнорування державними структурами того факту, що такі передові електронні технології, до яких належить електронна готівка, стають в Україні одним із способів для взаєморозрахунків громадян та юридичних осіб, є явно непродуктивним способом оптимізації ринку. Найбільш популярними в Україні в 2017 р. криптовалютами є Bitcoin, Ethereum, Dash, Monero, Ripple. За умови постійного вдосконалення ІТ-технологій, належного криптографічного захисту, законодавчого регулювання, покращення інфраструктури функціонування нового виду грошей, зважаючи на динаміку зростання курсів та загальну капіталізацію, криптовалюти займатимуть усе більш помітне місце в житті українців. Для цього потрібні заходи з популяризації, юридичний гайд для бізнесу та фізичних осіб, стимулювання появи ліквідного ринку (до прикладу, гривня-біткоїн), створення ІТ-школи для систематизації знань із технічного складника криптовалют, особливо – методів захисту [4].

Література:

1. Роз'яснення НБУ щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin від 10.11.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/>

2. Гончаренко О. С. Особливості функціонування криптовалют на світових ринках / О. С. Гончаренко, М. В. Богаченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 5. – С. 826–830.

3. Огляд криптовалют [Електронний ресурс] // Prostobank.ua. – Режим доступу : <http://www.prostobank.ua/blog/lichnye/byudzhet/>

4. Chiu, J., and T. Wong. (2014). “E-Money: Efficiency, Stability and Optimal Policy.” Bank of Canada Working Paper No. 2014-16.

5. Fern'andez-Villaverde, J. and D. Sanches, (2016). “Can currency competition work?” National Bureau of Economic Research No. w22157.

6. Gans, J., and H. Halaburda, (2013). “Some Economics of Private Digital Currency,” Bank of Canada Working Paper No. 2013-38.

7. Glaser, F., K. Zimmermann, M. Haferkorn, M. Weber and M. Siering, (2014). “Bitcoin – Asset or Currency? Revealing Users’ Hidden Intentions,”

Паламаренко Я.В.

*к.е.н., ст. викладач кафедри економіки
Вінницький національний аграрний університет*

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ, ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У теперішній час, глобалізаційні процеси змінюють не тільки характер суспільних відносин та сприйняття особливостей їх правового регулювання, але й

сам предмет та принципи такого регулювання. Зокрема, розвиток глобалізаційних процесів у світовому фінансовому просторі в умовах інформатизації зробив невід'ємною частиною транскордонних потоків фінансового капіталу та розширення доступу різних держав до глобальних фінансових ресурсів. Впровадження сучасних технологій розподіленої обробки даних в сферу цифрової економіки зумовило необхідність пошуку альтернативних підходів у правовому регулюванні відповідних суспільних відносин. Найбільш яскравою ілюстрацією цьому є проблема обігу криптовалют і, відповідно, необхідність його належної правової регламентації [2, с. 85].

Проведене дослідження літературних джерел показав, що електронні гроші є особливою економічною категорією, грошовою вартістю, обмін та розрахунки якою проводяться за допомогою інформаційних технологій. У свою чергу криптовалюта являє собою цифрову валюту, яка базується на криптографії і складному математичному алгоритмі отримання. Рішення алгоритму – це послідовна трансмісія цифр і букв. Якщо правильна комбінація цифр і букв найдена, відповідно до алгоритму створюються нові монети, які передаються у власність тому, хто їх добуває. Чим більше монет добуто, тим складніше добувати наступні, а їх вартість стає вищою. Ціна цієї валюти залежить від попиту та пропозиції [3].

При цьому найбільшими перевагами криптовалюти є те, що її неможливо підробити, а транзакції не можуть бути оскаржені та відкликані платником. Крім того, транзакції з використанням криптовалюти є анонімними. Банківські операції побудовані за принципом стягнення: транзакція проходить ідентифікацію, і певна сума стягується з рахунку платника. Для криптовалюти, натомість, використовується принцип передачі, завдяки чому, власник цифрової валюти може передати її отримувачу без надання будь-якої супровідної інформації. Ще однією перевагою криптовалюти є те, що вона дає можливість уникнути прив'язки до курсу валют, процентних ставок та комісії за транзакції. До того ж, операції з використанням цифрової валюти є миттєвими, незалежно від фізичного розташування платника та отримувача [4].

Що стосується перспектив розвитку криптовалюти в Україні, то датою появи першої самостійної української криптовалюти стало 30 травня 2016 р. Завдяки цьому Україна потрапила до списку перших десяти країн світу за використанням біткойн. Це означає, що близько 40% всіх угод з використанням даної криптовалюти були укладені на біржах із українським корінням. А вже з 19 грудня 2016 р. українська біржа запустила торгівлю ф'ючерсними контрактами на індекс Bitcoin, специфікацію яких було зареєстровано в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку. Криптовалюта поки не визнана платіжним засобом так як в українському законодавстві криптовалюта не має юридичного статусу валюти через брак основних характеристик електронних грошей, а саме – відсутність центрального емітента. При цьому, в законодавстві України операції із криптовалютою прирівнюються до операцій із торгівлею іноземною валютою, яка за законом також не є платіжним засобом в Україні [1, с. 445].

Зокрема, визнання криптовалют платіжним засобом може мати такі позитивні наслідки для розвитку інноваційної сфери міжнародних розрахунків в Україні, як:

1. Перешкоджання незаконним маніпуляціям із криптовалютою шляхом законодавчого врегулювання господарської діяльності, пов'язаної з обігом криптовалюти.

2. Зміцнення глобальних фінансових зв'язків України із країнами світу через заохочення взаємних інвестицій криптовалютних активів задля стійкого економічного зростання.

3. Розширення можливостей поповнення Державного бюджету України через необхідність оподаткування криптовалютних активів та міжнародних розрахунків криптовалютою громадян України.

Досягнення вищевказаних переваг використання криптовалют як інноваційного інструменту розрахунків можливе лише за умови попереднього законодавчого визначення статусу криптовалют як фінансового активу та платіжного засобу.

Розширення транскордонних потоків фінансового капіталу криптовалюти стає інноваційним інструментом здійснення міжнародних розрахунків, що розширює можливості доступу країн до глобальних фінансових ресурсів. Значні переваги, що пов'язані із визнанням криптовалюти як інноваційного платіжного засобу уможлиблює забезпечення рівноваги фінансових дисбалансів та валютної ліквідності країни, фінансової стабільності та кредитування національних економік. Зокрема, висока швидкість проведення операцій із криптовалютами дасть змогу економити витрати часу і робочої сили, підвищити динамічність підприємницької діяльності, що позитивно вплине на економіку.

Література:

5. Гончаренко Н.І., Булгакова О.О., Псьота Т.В. Криптовалюта як інноваційний інструмент міжнародних розрахунків в умовах глобальної фінансизації. Бізнес Інформ. 2018. №11. С. 441-448.
6. Доронін І.М. Криптовалюти: соціально-економічні фактори, право та функції держави. Інформація і право. 2017. №3. С. 85-93.
7. Криптовалюта як пирингові платіжні системні 32 засоби / Інформація про електронні платіжні систем. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://paysyst.ru/crypto-payment-system.html>
8. Тенденції розвитку криптовалюти на ринку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-1-2017/12.pdf>

Палиця А.О.

«Фінанси і кредит», 3 курс

Одеський торговельно-економічний інститут Київського торговельно-економічного університету

Науковий керівник – Викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ОТЕІ КНТЕУ Квач І. Я.

ХМАРНИЙ МАЙНІНГ: ПЕРСПЕКТИВИ В 2019 РОЦІ З ВИЗНАЧЕННЯМ ЙОГО ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ

Деякі експерти стверджують, що інвестиції в хмарний майнінг (cloud mining) криптовалюти є найбільш розумним кроком у збереженні і примноженні криптовалютних активів на 2019 рік. [1-5] Спрощений майнінг біткоінів і альткоінів, який звільняє від витрат на електрику, цілодобовий контроль, налаштування програмного забезпечення та подолання інших складнощів, пов'язаних з класичним варіантом видобутку криптовалюти на спеціальному обладнанні характеризує хмарний майнінг як перспективний заробіток криптовалюти за рахунок обчислювальної потужності (хешрейта), тільки без використання спеціального обладнання. При хмарному видобутку монет, обладнання орендується у сервісів (компаній), які мають потужні дата центри з фермами для видобутку криптовалют [4]

Серед головних переваг cloud mining називають можливість користувача усунути недоліки mining, а саме моніторинг хмарного майнінгу, налаштування обладнання, оплати рахунків за електроенергію.

Досить висока прибутковість укупі з постійним зростанням курсу криптовалюти зацікавлює інвесторів - сервіси дозволяють отримати на вкладені кошти від 200% до 400% доходу за рік. Компанії також мають юридично оформлений статус, перебувають в геолокації з прозорими правовими нормами (в основному в Європі) і цілком надійні.

Сумарна потужність окремого дата-центру завжди буде більше, тому при зборі своєї ферми і оренді потужності «на стороні» показники винагороди будуть відрізнятися - кожен майнінг криптовалюти на автоматі має свій баланс витрат і прибутку. При цьому різниця буде на користь контрактів на cloud mining - навіть з урахуванням закладеної сервісом прибутку, прибутковість для користувача буде вище.

Наступною перевагою є прогнозований прибуток: інвестиція в контракти на cloud mining не має нічого спільного з покупкою акцій на фондовій біржі - там ціна може впасти через зниження попиту, а видобуток криптовалюти захищений від таких форс-мажорів, за рахунок усередненої складності мережі і курсу. Використання цієї послуги в будь-якому випадку приносить вам гроші, а фіксована сума винагороди і загальновідомі показники складності обчислень дозволяють легко прогнозувати прибутковість і використовувати хмарний майнінг Bitcoin (SHA-256) або інший монети.

На одному і тому ж сервісі можна одночасно придбати контракти на різні криптовалюти, що допоможе убезпечити себе від рідких падінь однієї з них. Розумний розподіл вкладень між ними, може, і знизить сумарний очікуваний прибуток, але й мінімізує шкоду - в цьому плані з точки зору безпеки, кращою стратегією при майнінгу буде диверсифікація по двом-трьом найприбутковішим алгоритмам.

Також є можливість здійснювати авто-майнінг біткоінів на великій кількості ресурсів одночасно, займаючись пошуком найбільш вигідних контрактів без будь-яких обмежень. Але треба бути обережним з новими сервісами, основна частина інвестицій повинні бути на перевірених платформах (IQ Mining, HashFlare і Genesis Mining).

Творці стимулюють попит на свої послуги, щоб хмарний майнінг криптовалют ставав популярнішим і доступнішим через реферальні програми - за запрошення

користувача вам може покладатися фіксована сума або невеликий додатковий відсоток від прибутку за його контрактами, що представляє собою незначний дохід, але тим не менш невеликий бонус.

Швидке і легке масштабування являє собою вкрай важливий аспект, який не є принциповим на першому етапі, але критичний при подальшому розвитку. На відміну від класичної видобутку криптовалют, в хмарному майнінгу існує можливість масштабування потужностей за короткі строки і без додаткових витрат. Дане питання є актуальним позитивним моментом для всіх майнерів, що займався видобутком на своєму обладнанні і ознайомлені з проблемами масштабування.

До головних недоліків cloud mining можна віднести наступні:

- Існує ймовірність падіння курсу самого біткоіну: дві «мільні кульки» спостерігалися в 2011 і 2013 роках, а також їх ознаки деякі аналітики знаходять і на початку 2019 року. Для нівелювання даного недоліку, рекомендовано не виводити отриману криптовалюту відразу в фіат, а чекати найбільш вигідного курсу. Можна також вивести монети на біржу і поставити завищені ордера на продаж, таким чином активи будуть продані тільки по досягненню певної позначки при зростанні курсу [1].

- Ймовірність того, що продавець контрактів попадеться недобросовісним. Великий попит на cloud mining активізував ряд аферистів, що пропонують неіснуючі виробничі потужності і експлуатуючим інтерес до BTC - хмарний майнінг став для них просто знахідкою. Варто користуватися лише перевіреними сервісами з численними рекомендаціями і не «клювати» на обіцянки захмарних відсотків, викладаючись в першу-ліпшу біткоін-хмару. У своїй більшості цифри вище 300% прибутковості на рік не можуть існувати в теорії - кращі і надійні сайти хмарного майнінгу не можуть давати такі цифри.

- Сам сайт компанії з онлайн-гаманцем схильний до атак хакерів і злому - від цього повністю не захищені і сервіси хмарного майнінгу. Якщо така подія трапиться саме з обраним вами сайтом - не виведені гроші витечуть безповоротно в невідомому напрямку. В цьому плані варто остерігатися сервісів із занадто великим періодом віддачі коштів або умовами, які заважають негайно перерахувати прибуток на рахунок.

- Різне підвищення складності видобутку обраної криптовалюти, яке свою чергу спричинить меншу кількість монет за орендовану потужність (хешрейт). Однак, для активів з великою сумарною потужністю мережі, таких як Bitcoin (BTC), Litecoin (LTC) і Ethereum (ETH) це не є великим ризиком, оскільки фізично не можливо зробити і запустити значну кількість обладнання, яке суттєво змінить складність мережі [5].

Швидше за все динаміка cloud mining та майнінгу в цілому у 2019 році мало чим відрізняться від ситуації в 2018 році. Великі «шахтарі» криптовалют будуть поступово збільшувати потужність мереж, що спричинить за собою ще більше підвищення складності. Рядовим майнерам буде не вигідно вкладатися в видобуток монет, які вже один раз отримали надприбутки.

Однак майнінг як засіб заробітку досі являє собою перспективну сферу. Великі вкладення у криптовалюту, що періодично з'являються на ринку дозволяє отримувати надприбутки у перспективі[3].

Якщо оцінювати загалом перспективи майнінгу в 2019 році, то можна сказати, що зараз практично ідеальний час, щоб добувати недорогі монети. Приблизно до середини 2022 року свого чергового піку повинен досягти біткоїн - за оцінками експертів з Агентства прогнозування економіки його курс при не найкращих розкладах в червні 2022 року він повинен перевалити за 13 000 доларів, а як загальновідомо, подорожчання «материнської» криптовалюти завжди добре відбивається на вартості альткоїнів [2].

Література:

1. Аналіз криптовалют: біткоїн увійшов у фазу консолідації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20180318-analiz-kriptovalyut-bitkojn-uvijshov-u-fazu-konsolidaciyi>
2. Впаде до нуля чи злетить до 20 тисяч доларів: що буде з курсом біткоїна 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/kurs-bitkoina-v-2019-godu-upadet-do-nulya-ili-vzletit-do-20-tysyach-dollarov-1204025.html>
3. Майнінг в 2019 році - чи варто майнити криптовалюти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tehnoobzor.com/cryptolife/mining/2825-mayning-v-2019-godu-stoit-li-maynit-kriptovalyuty.html#prognoz-i-perspektivy>
4. Повний обзор майнінгу криптовалюти в хмарі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://profinvestment.com/oblachnyiy-mayning/>
5. Хмарний майнінг - плюси і мінуси валюти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mining-cryptocurrency.ru/oblachnyj-majning/#i-2>

Панченко А.І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Волосович С.В.*

РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

В умовах посилення глобалізаційних процесів учасники світового та вітчизняного фінансового ринку, а також науковці дедалі частіше порушують питання щодо можливостей використання віртуальних валют.

Незважаючи на те, що курс криптовалюти має ознаки волотильності, тема регулювання крипто валютних операцій та їх місця в фінансовій системі є актуальною та потребує детального вивчення, із урахуванням міжнародних нормативно-правових актів.

Вперше в Україні роз'яснювальні, рекомендаційні документи, що регулюють дану сферу з'явилися 10.11.2014 року. Цієї дати Національний Банк України опублікував Роз'яснення «Щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin». В даному документі НБУ розглядав «віртуальну валюту/криптовалюту» Bitcoin як грошовий сурогат, який не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам українського законодавства. Пізніше дане роз'яснення було відкликано [1].

НБУ схвалив дорожню карту «Cashless economy» 09.11.2016 року, в якій згадується впровадження Блокчейну в Україні. У зв'язку з цим деякі державні реєстри планується перевести на технологію Блокчейн [1].

Рік потому, 30.11.2017 року відбувається спільна заява НБУ та Нацкомфінпослуг щодо статусу криптовалют в Україні, згідно з якою криптовалюта не може бути визнана грошима, валютою або законним платіжним засобом, не є валютною цінністю, електронними грошима, цінним папером. Таким чином, криптовалюта не може бути визнана грошовим сурогатом. Також 19.06.2018 року було опубліковано лист Держспецзв'язку № 04/02/02-1909, який визначив, що майнінг криптовалют не відноситься до ліцензованих видів послуг [1].

Всі прийняті в Україні нормативно-правові акти, що стосуються обігу криптовалют заперечують визнання їх платіжним засобом, проте це не відкидає реального факту існування феномену «криптовалюта».

Нині операції з криптовалютами активно здійснюються на глобальному і національному фінансових ринках. Про це свідчать дані CoinDesk, за якими до кінця 2018 р. кількість торгових компаній, що приймають дооплати біткоїн, перевищила 150 тис. [2].

Отже, факт наявності операцій не можна заперечувати. Відповідно повинні бути створені належні умови оподаткування подібних операцій.

Зважаючи на відсутність на даний момент спеціального правового регулювання криптовалюти в Україні, як це зазначалось вище пропонуємо керуватись загальними правилами оподаткування, визначеними Податковим кодексом України.

Якщо суб'єктом операцій з криптовалютою, як нематеріальним активом, є фізична особа, то результатом оподаткування операції з продажу криптовалюти є застосування ПДФО (18 %) та військового збору (1,5 %).

Якщо ж суб'єктом операцій з криптовалютою є платник єдиного податку 2 та 3 групи, то однією з особливостей перебування на даній системі оподаткування є розрахунок виключно грошовими коштами (тобто заборона, наприклад, обміну криптовалюти). Негативною рисою в такому разі є неврахування при продажі витрат товару (собівартості криптовалюти) [1].

Стосовно сплати податку на прибуток (18%), то в даному випадку існує ряд питань щодо того, які ж первинні документи підтверджують набуття та продаж криптовалюти (наприклад, якщо це не біржова торгівля), а з іншої сторони, чи підлягає даний нематеріальний актив амортизації, що є також важливим для ведення бухгалтерського обліку підприємства.

Невизначеність правового поля застосування, обігу а також оподаткування операцій з криптовалютою стимулює постійні доопрацювання законів, що стосуються цієї сфери. Певним результатом законотворчої діяльності стало те, що у Верховній Раді України зареєстрували законопроект про оподаткування операцій з віртуальними активами – криптовалютами і токенами [3].

Згідно з пояснювальною запискою до цього документа, прибуток (доходи) фізичних осіб від операцій з віртуальними активами пропонується оподатковувати за ставкою 5%.

При цьому, прибуток підприємств від операцій з віртуальними активами з 1 січня 2024 обкладатися податком за базовою ставкою - 18%. Однак, протягом періоду становлення правового регулювання ринку віртуальних активів, автори законопроекту вважають за необхідне тимчасово, до 31 грудня 2024 встановити ставку податку на прибуток підприємств для такого виду прибутку також на рівні 5%. Виняток становить прибуток від операцій з токенами-активами, які посвідчують права на товари, до прибутку від операцій з якими застосовується ставка податку інша, ніж до прибутку від операцій з віртуальними активами [3].

Метою законопроекту автори вказали виведення з тіньового ринку великого обсягу операцій; поповнення державного бюджету України за рахунок залучення до оподаткування кардинально нового виду доходів фізичних та юридичних осіб – доходів від операцій з віртуальними активами; стимулювання розвитку ринку віртуальних активів в Україні.

За підрахунками авторів документа, введення в правове поле операцій з віртуальними активами дозволить в 2019-2024 році додатково залучати до бюджету щонайменше 1,27 млрд грн щорічно [3].

Міністерство фінансів також наполягає на остаточному визначенні статусу криптовалюти та можливості подальшого оподаткування усіх господарських операцій, здійснених у розрахунках криптовалютою.

Заступник міністра навів приклад Швейцарії, де криптовалюта визнана рухомим майном, яке можна продати на біржі і отримати гроші. Відтак, там існують офіційні агенти продажу криптовалют, адже з криптовалютою можливий не лише операції з майнінгу, але й купівлі-продажу. Тому таку ж історію вважає за потрібне створити заступник міністра в Україні. Адже при здійсненні операції на біржі, закон зобов'язує задекларувати дохід і вказати його джерело[4].

Австралія, Канада, Сінгапур, Фінляндія мають наміри або вже включили криптовалюти в оподаткування. У серпні 2013 р. Міністерство фінансів Німеччини оголосило біткоїн розрахунковою грошовою одиницею, яка належить до приватних грошей, і дозволило використання його в торгівлі і для сплати податків у країні. У Фінляндії у вересні 2013 р. для операцій у біткоінах встановлено податок на збільшення ринкової вартості капіталу та прибутковий податок – на гроші, отримані шляхом майнінгу. У Норвегії прибуток від операцій у біткоінах підлягає оподаткуванню податком на майно, а при використанні біткоінів у бізнесі дохід оподатковується податком з продажу. Водночас у жовтні 2015 р. Європейський суд вирішив звільнити операції з біткоіном від ПДВ. При цьому він визнав біткоїн законним засобом платежу в Європі, порівнявши його, як і інші валюти, до цілей оподаткування [5, с.74].

Представники Мінфіну зауважили, що криптовалюту та операції з нею не слід оподатковувати ПДВ, оскільки буде складно реєструвати податкові накладні, ставити ПДВ з операцій з криптовалютами на бюджетне відшкодування. Позиція Мінфіну була чітка щодо того, як оподатковувати криптовалюту і який класифікатор виду економічної діяльності слід зазначати щодо операцій з крипто валютою [4].

Отже, в Україні для підтримки інновацій у фінансовому секторі необхідно розробити засади регулювання ринку криптовалют.

В Україні насамперед має бути впроваджено ліцензування підприємницької діяльності з віртуальною валютою. З метою детінізації даного сектору необхідно внести зміни до Податкового кодексу України щодо включення доходів від здійснення операцій з віртуальною валютою до об'єктів оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Крім того, організації, які працюють з віртуальними валютами в Україні, мають звітувати про підозрілі операції своїх клієнтів, що сприятиме дотриманню Міжнародних стандартів з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення FATF.

Література

1. Українське право/ Криптовалюта в Україні та світі: регулювання, правовий статус та оподаткування [Електронний ресурс] – Режим доступу:

http://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/kryptovalyuta-v-ukrayini-ta-sviti-regulyuvannya-pravovyy-status-ta-opodatкування/

2. Віртуальна валюта: золото 2.0 или мираж? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://astonfs.com/статьи/виртуальнаявалютазолото20илимираж/> .

3. В Україні зареєстрували законопроект про податки на крипто валюти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/v-ukrajini-zarejestruvali-zakonoproekt-pro-podatki-dlja-kriptovaljuta-2494738.html>

4. Мінфін / Мінфін пропонує варіант оподаткування криптовалюти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2018/09/07/34833966/>

5. С.В. Волосович//Економіка України//Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку – 2016 - №4 (653) – с. 68-78

Петренко О. І.

*к.е.н., доц., доцент кафедри фінанси і кредит
Державний університет інфраструктури та технологій*

КРИПТОВАЛЮТНИЙ РИНОК: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Фінансова сфера, як і всі інші сторони економіки, не уникла проникнення глобалізації, ІТ-технологій та загальної комп'ютеризації, що сприяло появі додаткових інститутів, фінансових інструментів і нових форм взаємодії між людьми. Такий прогрес дав змогу не тільки прискорити всі транзакції, але і зробити їх відносно дешевими і миттєвими. Якщо раніше платежі в основному проводилися банками та іншими відповідними структурами тільки в традиційних валютах, то останнім часом місце універсальної грошової одиниці займає біткоїн та інші аналогічні криптовалюти, які позбавлені багатьох недоліків, що мають традиційні загальноновизнані валюти. Таким чином, інвестори замислюються про вкладення коштів у валюту, яка є найменш залежною від волатильності курсу валют, наявності політичних та економічних ризиків та рішень, прийнятих вузькою групою осіб. Відповідно, якщо світ перейде на абсолютно новий рівень формування економічних процесів - посткапіталістичну систему, то єдиним

можливим засобом платежу на даному етапі технологічного прогресу людства може бути лише криптовалюта [3].

Існує значна кількість визначень поняття «криптовалюта». Розглянемо деякі з них. Криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, яка використовує криптографію для забезпечення безпеки (через це її важко підробити). Визначальною рисою криптовалюти є те, що це вона не випускається жодним центральним органом, що, теоретично, надає їй імунітет від урядового втручання або маніпуляцій. Криптовалюта – це швидка і надійна система платежів і грошових переказів, заснована на новітніх технологіях і непідконтрольна жодному уряду [3]. Криптовалюта - це особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією [5].

Як видно, сьогодні немає єдиної думки щодо визначення терміна «криптовалюта». Деякі науковці відносять криптовалюту до «віртуальної валюти» та називають інноваційною мережею платежів і новим видом грошей, інші заперечують «причетність» криптовалюти до грошей та називають «цифровим активом». На нашу думку, найбільш вдалим є визначення, яке було запропоновано Абрамовичем М., згідно з яким криптовалюта – це вид цифрової валюти, емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні й застосуванні різних криптографічних методів захисту [1].

Криптовалюта є альтернативним вираженням звичайної валюти і має низку своїх переваг та недоліків. До переваг криптовалюти можна віднести: відкритий код алгоритму дає змогу добувати криптовалюту кожному; анонімність транзакцій; відсутність єдиного цифрового банку; відсутність контролю за транзакціями та платежами; гроші зберігаються децентралізовано; емітується обмежена кількість монет; неможливо скопіювати.

Недоліки криптовалюти є: через відсутність регулюючих механізмів немає гарантії збереження електронних криптогаманців; висока мінливість криптовалюти; можливі заборони з боку національних регуляторів; неможливість поновити гроші у гаманці у разі втрати паролю; з часом майнінг перестане бути рентабельним для окремих користувачів.

Але деякі з переваг криптовалюти є одночасно і її недоліками. Так, повна анонімність і конфіденційність транзакцій роблять можливим спекулювання валютою та використання її для злочинних операцій, таких як торгівля людьми, контрабанда наркотиків, фінансування тероризму тощо.

Найбільшою проблемою криптовалют зараз залишається різке коливання курсу. Це не дає змогу використовувати криптовалюту як платіжний засіб.

Іншим недоліком криптовалют можна вважати поки що невисокий рівень довіри населення до них. Зараз дуже популярною є думка про схожість криптовалют і деяких блокчейн-проектів із фінансовими пірамідами чи «пірамідними схемами», які базуються на бізнес-моделі з обіцянням першим вкладникам прибутку за рахунок вкладання наступних, що насправді не є дійсним.

Щодо ставлення України до цього питання, то об'єктивно наявний дисбаланс між економічними реаліями ринку та розвитком законодавства, що ускладнює створення формально-інституціональних норм регламентації процедури емісії та обігу криптовалют і посилює можливі ризики на макро- і мікрорівнях.

Криптовалюту в Україні можна заробити, купити або подарувати. В Україні криптовалюта не є розповсюдженим засобом платежу серед підприємств, нею також «проблематично розплатитися за товари чи послуги, лише одиниці онлайн-магазинів і підприємств зазначають на своїх сайтах, що приймають криптовалюту як оплату товарів чи послуг». Натепер відсутня юридична регламентація використання криптовалют. Незважаючи на інституціональну невизначеність, у 2017 р. Україна впевнено увійшла до числа країн-лідерів із використання криптовалют. Найбільш популярними в Україні криптовалютами є Bitcoin, Ethereum, Dash, Monero, Ripple, їм належить 91% сумарної капіталізації.

За кордоном теж не все однозначно. У деяких країнах роботодавці вже виплачують своїм працівникам зарплати в криптовалюті (зазвичай тим, хто працює через мережу Інтернет), в Україні така практика лише починає поширюватися. Заробітну плату в криптогрошах серед українців сьогодні отримують здебільшого фахівці IT-сфери, які працюють на закордонні компанії.

Ця індустрія тільки розвивається, однак ігнорування державними структурами того факту, що такі передові електронні технології стають в Україні одним із способів для взаєморозрахунків громадян та юридичних осіб, є упущеною можливістю оптимізації фінансового ринку. Криптовалюти – це не фіатні гроші, однак у великій кількості юрисдикцій інших країн вже є широкий спектр законів, які слугують основою для сплати податків від доходу, продажу або купівлі незалежно від вибраного засобу платежу. Це дає змогу говорити про подальше оподаткування бірж чи пунктів обміну криптовалют в онлайн-мережі згідно з національним законодавством України.

А тому здійснити певні зміни у проєкції на світовий досвід саме в Україні цілком реально. Можна інтегрувати нові технології, що пов'язані з криптовалютами, в уже наявну фінансову систему. У нашій країні є величезні перспективи розвитку криптовалют, і за правильного підходу країна могла б отримати певні дивіденди від проведення раціональної політики щодо обігу та використання криптовалют, зокрема від оподаткування цієї сфери [4, с. 773-774].

На сьогоднішній день функціонування криптовалютного ринку характеризується такими особливостями: 1) тиша на ринку ICO (первинного розміщення токенів); 2) перепони у легалізації ETF (Exchange Traded Fund) фондів; 3) поява та зростання ролі стейблкоїнів (віртуального активу з жорсткою прив'язкою до певних реальних активів – валюта, золото тощо, наприклад, Tether); 4) підготовка до випуску CBDC (Central Bank Digital Currency) – криптоверсій звичайних валют (криптовалюти, що емітовані центральними банками); 5) успішне застосування блокчейн-технології у реальному та фінансовому секторах; 6) розширення торгівлі деривативами на криптовалюти; 7) збереження ролі OTC-трейдингу (позабіржової торгівлі безпосередньо між клієнтами і маркетмейкерами); 8) поступове зниження прибутковості майнінгу; 9) розчарування дрібних інвесторів у криптовалюті як активі (для криптовалют характерні великі коливання цін, неможливо зробити надійний прогноз їх майбутньої вартості. Це підтверджує обвал біткоїна з пікового значення 19,3 тис. дол. у грудні 2017 року до нижче за 3,3 тис. дол. у грудні 2018 року) [2, с. 22].

Щодо перспектив розвитку криптовалютного ринку, то думки експертів розділилися: одні критикують криптовалюту та вважають, що ціна біткоїна впаде

до нуля через його неефективність, а інші, навпаки, запевняють, що за ним – майбутнє та вартість у кінці 2019 року підніметься до 15-20 тис. доларів за один біткоїн та саме зараз найкращий час інвестувати в криптовалюту, поки він «на дні» [2, с. 24].

На подальший розвиток ринку у 2019 та 2020 роки, головним чином, впливатимуть 3 чинники: регуляція державними органами, яка постійно трансформує ринок та висуває йому нові завдання; впровадження блокчейн-технологій у великих компаніях з величезними клієнтськими базами; чергова хвиля глобальної економічної кризи, що може змінити світову фінансову інфраструктуру [2, с. 25].

Але, не дивлячись на всі переваги і різноманітність поширення криптовалют, їхні перспективи достатньо неоднозначні. Наразі єдиного рішення щодо подальшої стратегії розвитку криптовалюти у світі не існує, а розвиток і становлення криптовалюти в різних країнах світу не стоїть на місці і з кожним днем дедалі активніше впроваджується по всьому світу.

Література:

1. Abramowicz M. Cryptocurrency-Based Law [Electronic resource] (August 28, 2015). GWU Law School Public Law Research Paper 2015-9; GWU Legal Studies Research Paper No. 2015-9. URL : <http://ssrn.com/abstract=2573788> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2573788>.

2. Криптовалютний ринок 2019-й. Гроші. №01-02 (73-74). 24 січня – 6 лютого. 2019. С. 20-25.

3. Куцевол М. А., Шевченко-Наумова О. А. Поняття та економічна природа криптовалюти. URL : <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf>.

4. Федорова Ю. В. Криптовалюти та їх місце у фінансовій системі. Економіка і суспільство. №15. 2018. С. 771-774.

5. Яцик Т. В. Young Scientist. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. № 2. 2017. С. 349-353. (Серія : Економіка).

Прокопова В. В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Вінницький національний аграрний університет*

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри економіки Паламаренко Я.В.

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ, РЕГУЛЮВАННЯ, РИЗИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Розвиток цифрової економіки змінює роль і форми грошей як засобу платежу. Мережеві процеси посилюють популярність електронних валют, які здатні швидко реагувати на зміни віртуального ринку платежів. Криптовалюта у сучасній системі міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин є зручною формою електронних розрахунків, перспективною формою інвестування. Одночасно криптовалюта є викликом для монетарних систем національних

економік, оскільки вона носить децентралізований характер обігу і державні інститути не можуть впливати на трансакції учасників.

Криптовалюта – це цифрова валюта, яка базується на криптографії і складному математичному алгоритмі отримання. Рішення алгоритму – це послідовна трансмісія цифр і букв. Якщо правильна комбінація цифр і букв найдена, відповідно до алгоритму створюються нові монети, які передаються у власність тому, хто їх добуває. Чим більше монет добуто, тим складніше добувати наступні, а їх вартість стає вищою. Ціна цієї валюти залежить від попиту та пропозиції [2].

Сучасні сфери використання криптовалюти умовно можна структурувати за кількома напрямками: онлайн-закупівлі (46% від загального обсягу всіх операцій з криптовалютою); ігри та азартні ігри (9,7%); анонімні покупки (9,7%); поповнення кредитних карток (8%); при розрахунках у магазинах (5%); для виплат за іпотекою (5,7%); в ресторанах і барах (5,2%); плата за комунальні послуги (4,6%); міжнародні перекази (2,9%); перекази між учасниками мережі (1,7%) [4].

У даний час ЄС не прийняв спеціальних правил регулювання криптовалютною діяльністю. Ще в 2012 році Європейський центральний банк (European Central Bank) опублікував звіт, в якому заявив, що традиційне регулювання фінансового сектора не може бути застосовано до біткоїну. Сам біткоїн в документі було визначено як конвертована децентралізована віртуальна валюта.

У липні 2016 року Єврокомісія запропонувала прийняти директиву, яка покладе обов'язок на криптовалютні біржі та провайдерів криптовалютних гаманців дотримуватися вимог Директиви 2015/849/ЄС про попередження використання фінансової системи для цілей відмивання злочинних доходів і фінансування тероризму. Зокрема, пропонується забезпечити обов'язкову реєстрацію або ліцензування діяльності криптовалютних бірж, які здійснюють обмін криптовалюти на фіатні гроші і навпаки, і компаній, що надають криптовалютні гаманці користувачам. Крім того, планується створення центральної бази даних інформацією про користувачів цифрових валют.

У серпні 2016 року Європейська служба банківського нагляду опублікувала висновок щодо запропонованої директиви. Відповідно до вищезазначеного документа, положення про збір персональних даних повинні бути більш суворими, а європейські регулятори повинні мати можливість накладати санкції на криптовалютні біржі і провайдерів криптовалютних гаманців, які не дотримуються встановлених правил.

У вересні 2017 року Європейським парламентом були внесені зміни до Директиви ЄС 2015/849 від 20 травня 2015 року «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму» [1].

Говорячи про реальне використання криптовалюти та ставлення кожної країни-члена ЄС окремо, потрібно зазначити, що такі цифрові активи займають все більший простір. В багатьох країнах Європи (Іспанії, Португалії, Швейцарії тощо) легально існують Bitcoin-банкомати (биткоїномати) – банкомати, в яких можна обміняти BTC на фіатні гроші.

В Нідерландах нормативно закріплено правовий статус криптовалют як електронних грошей.

В Німеччині в 2013 році Федеральне управління фінансового контролю визначило криптовалюту як «приватні кошти», які можуть використовуватися в якості оплати і замінювати традиційну валюту в цивільно-правових договорах.

В Швейцарії, за визначеннями аналітиків, прийняті найбільш сприятливі закони для обігу криптовалют. Швейцарська біржа криптовалют ECUREX GmbH на сучасному етапі є першою в світі обмінною платформою криптовалют на фіатні гроші, що повністю відповідає нормативним вимогам Закону Швейцарії «Про банківську діяльність».

Використання криптовалют в Хорватії є легальним, але вони не визнаються електронними грошима і не прирівнюються до законних платіжних засобів, тобто криптовалюти можуть бути прийняті продавцями як спосіб оплати, проте продавці не зобов'язані приймати їх.

Тенденція використання криптовалюти існує не лише на міжнародній арені, але й в Україні. Так, Україна входить до Топ-10 країн світу по кількості користувачів Bitcoin. Саме в Україні здійснює свою діяльність найбільше біткоїн-агентство у країнах СНД Kuna. Одним з їх проєктів є криптовалютна біржа. Тут також функціонують великі девелоперські та дослідницькі компанії, наприклад, Distributed Lab. Використання децентралізованих технологій планується і частково вже реалізується на державному рівні: e-Auction 3.0, e-Vox, E-Ukraine. Крім того, в Україні дуже розвинута криптовалютна спільнота. Разом із тим, правовий статус криптовалют і відносин, які виникають в результаті їх використання, досі не визначений.

Єдиним нормативно-правовим актом, який згадує Bitcoin та визначає операції з Bitcoin в Україні, є лист Національного банку України 08.12.2014 №29-208/72889 щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Bitcoin», в якому НБУ вказав на те, що випуск віртуальної валюти Bitcoin не має будь-якого забезпечення та юридично зобов'язаних з нею осіб, не контролюється державними органами влади жодної із країн.

6 жовтня 2017 року в ВРУ був зареєстрований законопроект №7183 «Про обіг криптовалюти в Україні». Законопроект містить визначення основних категорій: криптовалюта, майнер, майнінг, блокчейн і т.д. Роз'яснюється питання регулятора, а саме, законотворці вважають, що їм повинен стати Національний банк України, а не, наприклад, Нацкомісія з цінних паперів та фондового ринку.

10 жовтня 2017 року до ВРУ було надіслано альтернативний законопроект № 7183-1 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» Проектом передбачається встановити можливі фактори для розвитку криптовалют в Україні, для здійснення операцій з ними, стабільної роботи бірж з обміну криптовалют та роботи майнерів у правовому полі [3].

Ризики, пов'язані із використанням криптовалюти, для національних монетарних систем перебувають у площині можливого зниження курсу національної валюти, послаблення банків та діяльності державних фінансових структур особливо щодо контролю за характером трансакцій через їх цілковиту анонімність. Можливість прямих трансакцій між гаманцями користувачів позбавляє банки одержання своєї частки прибутку від міжбанківських операцій. В

цій ситуації держава може лише моніторити курси криптовалют і здешевлювати вартість банківських трансакцій.

Двома найбільшими перевагами криптовалюти є те, що її неможливо підробити, а трансакції не можуть бути оскаржені та відкликані платником. Крім того, трансакції з використанням криптовалюти є анонімними. Банківські операції побудовані за принципом стягнення: трансакція проходить ідентифікацію, і певна сума стягується з рахунку платника. Для криптовалюти, натомість, використовується принцип передачі, завдяки чому, власник цифрової валюти може передати її отримувачу без надання будь-якої супровідної інформації.

Ще однією перевагою криптовалюти є те, що вона дає можливість уникнути прив'язки до курсу валют, процентних ставок та комісії за трансакції. До того ж, операції з використанням цифрової валюти є миттєвими, незалежно від фізичного розташування платника та отримувача [5].

Отже, криптовалюту в системі сучасних світових трансакцій можна вважати «віртуальним золотом», інструментом стабільного сервісу глобальних платежів. Її висока капіталізація стрімко збільшує кількість користувачів. І чим більшою буде їх кількість, тим вищою буде цінність такої валюти.

Література:

1. Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing. URL: [http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20160516/DIRECTIVE%20\(EU\)%202015_UA.htm](http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20160516/DIRECTIVE%20(EU)%202015_UA.htm)

2. Криптовалюта як пирингові платіжні системні засоби / Інформація про електронні платіжні системи – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://paysyst.ru/crypto-payment-system.html>

3. Куцевол М.А. Поняття та економічна природа криптовалюти / М.А. Куцевол, О.А. Шевченко-Наумова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf>

4. Онлайн-графік курсу Bitcoin/USD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fxclub.org/markets/crypto/bitcoin2/?ab=d2ViX29yZl9iaXRjb2luX2Fi>

5. Тенденції розвитку криптовалюти на ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-1-2017/12.pdf>

Романчук Д., Мансілья Альварес В. О.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри
банківської справи Білошанка В.С.*

ІСО: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Нещодавня поява технології блокчейн подарувала світу рішення проблем прозорості та регуляції, а також звільнення від посередників в процесах, які торкаються майже всіх сфер життя, починаючи від функціонування глобальних економік і закінчуючи домашніми господарствами. Наявність початкового капіталу для запуску нового стартапу завжди було першочерговою проблемою як для дрібних підприємців, так і для компаній, що займаються розробкою другорядних проектів. Сьогодні існує багато способів залучення інвестиційного капіталу (ІРО, краудфандинг та ін.), які вже стали добре відомими по всьому світу. Проте сьогодні, із відносно нещодавно появою технології блокчейну, учасники ринку криптовалют знайшли новий спосіб залучати в свої проекти сотні мільйонів: вони продають цифрові токени, випущені на основі технології блокчейн. Дана тема є актуальною за кордоном, проте поки так і не стала предметом дослідження для українських науковців, оскільки українське законодавство не регулює даний процес.

ІСО (первинне розміщення монет) – це абсолютно новий механізм фінансування, суть якому полягає в випуску криптовалют, в ході якого інвестори можуть залучати кошти в біткоїні або інших криптовалютах. Іншими словами компанія-емітент випускає цифрові токени (криптовалюту) і обмінює їх на поширену цифрову валюту, найчастіше біткоїні або ефір. Токен дає доступ до проекту після його запуску. Якщо проект виявиться успішним, люди, які інвестували в нього на ранній стадії, отримають прибуток завдяки зростанню вартості токена. З точки зору технології ІСО виглядає доволі просто. Новий токен переданий інвестору за допомогою «смарт контракту» в обмін на певну суму. Зазвичай кошти надаються шляхом переказу розробникам цифрової валюти. Для ІСО розробники готують офіційний документ, в якому представлена загальна інформація про блокчейн-проект та цифрові токени. Інколи до нього додається другий документ, в якому докладніше розглядаються технологічні аспекти проекту та самого ІСО. Третім документом може бути проспект емісії, в якому будуть описані різні фактори ризику та інвестиційний процес.[1]

Про популярність даного методу залучення капіталу свідчать статистичні показники – на початок 2018 року тільки фінансово-технологічні стартапи (EOS, Telegram, Vostok та інші) залучили рекордну суму за допомогою ІСО - 13,7 млрд доларів. [2] Для порівняння: в 2014 році цей показник становив 26 млн доларів.[3] Щодо українських стартапів можна назвати DMarket якому вдалося залучити понад \$ 11,5 млн за чотири дні.

Аналізуючи переваги та недоліки даного механізму залучення інвестиційних коштів можна зробити висновок, що дана краудфандингова модель доволі схожа на Kickstarter, але має додаткові переваги. Першою є вже вказана ліквідність самих токенів (криптовалют) – токен можна обміняти на цифрову валюту, а потім на звичайну валюту. Іншою важливою перевагою є глобальний доступ. Проте якщо говорити про недоліки – багато в світі ІСО грають недобросовісно. За різними даними, в 2018 році через ІСО було вкрадено близько 3 мільярдів доларів, хоча регулятори повернули інвесторам лише 36 мільйони доларів. [4] З огляду на те, що зловживання трапляються навіть у зв'язку з біткоїнами та іншими визнаними криптовалютами, які в цілому стійкі до махінацій, не дивно, що ІСО привертають особливо багато шахраїв. Саме тому

уряди різних країн поступово вводять відповідні закони метою яких є регуляція даного механізму. Так, один із найвпливовіших регуляторних органів у світі, а саме Комісія з цінних паперів та бірж США (SEC) однією із перших прийняла рішення про регулювання токенів у якості цінних паперів, що дало поштовх для перегляду їх діяльності ряду інших країн як-от Південна Корея, Росія, Ізраїль, Нідерланди, Філіппіни, Китай – її регулятори взагалі заборонили проведення ICO. Таким чином можна прогнозувати, що в подальшому механізм його функціонування буде вдосконалюватись відповідно до законодавчих норм діяльності інвестиційних. Серед можливих заходів регулювання можуть бути наступні:

- Відкладення розподілу токенів до тих пір, поки проект не почне роботу.
- Розміщення тільки тих маркерів, які можна використовувати (наприклад, для оплати товарів або послуг) і уникати токенів, єдине застосування яких - спекулятивні інвестиції.
- Робота з програмним забезпеченням з відкритим кодом і використання відкритого блокчейн-ланцюга.
- Керування проектом так, як якщо б це було розміщення на регульованому ринку, включаючи розкриття інформації про ризики, оцінку інвесторів, протидію шахрайству і відмиванню коштів, а також подання звітності для інвесторів.
- Резервування частини токенів на покриття витрат по будь-яким ліцензійним зобов'язанням, на виплату штрафів і т.п.
- Заборона розробникам продажі належним їм маркерів до тих пір, поки не будуть досягнуті цілі проекту.

ICO вже сьогодні стають звичним інструментом. Існує думка, що їх основна цінність полягає в проектах, які з'являються завдяки такому фінансуванню. ICO дають можливість отримати фінансування без зайвих витрат і створити мережу мотивованих прихильників проекту. Це дозволяє вирішити дуже гостру проблему дефіциту фінансування, з якою стикаються приватні компанії по всьому світу до того, як вони знайдуть стратегічного інвестора або вийдуть на біржу. Регулятори продовжують уважно стежити за розвитком ринку ICO. Деякі з них вже почали тестувати блокчейн-технології, щоб зрозуміти як вони працюють і якими можуть бути ризики. Проте, мовчання чи бездіяльність з боку регуляторів не слід не розглядати як схвалення. Гучний випадок, пов'язаний зі значними втратами роздрібних інвесторів може швидко стати причиною прямого втручання регуляторів. У той же час організатори ICO будуть прагнути вбудувати в процес розміщення механізми, які дозволять обмежити їх відповідальність в разі, якщо регулюючі органи всерйоз візьмуться за цей ринок. ICO вже став популярним і ефективним методом залучення інвестиційних коштів, проте необхідні вдосконалення та доопрацювання нормативних засад функціонування суб'єктів для більш ефективної та прозорої діяльності як емітентів, так і інвесторів ICO.

Література:

1. <https://ru.insider.pro/investment/2017-06-23/ico-gid-dlya-nachinayushego-investora/>
2. <https://bitside.org/ico-2018-13-7-mlrd/>
3. <https://ru.insider.pro/topnews/2017-07-18/finteh-startapy-privlekli-cherez-ico-rekordnye-127-mlrd/>
4. <https://anycoin.news/2019/01/03/skam-proekty-2018/>
5. <https://ain.ua/2017/08/21/ukrainskoe-ico-na-11-mln>
6. <http://www.bakertilly.ua/news/id1358>

Степанчук К.С.

«Економіка», 1 курс

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри економіки і підприємництва Погребняк А.Ю.

KARBO – ПЕРША УКРАЇНСЬКА КРИПТОВАЛЮТА

Дедалі частіше стає актуальною тема криптоактивів, тобто одних із різновидів електронних грошей. Ринок криптовалют в Україні ще є досить нестабільним, оскільки такий варіант оплати знаходяться лише на стадії становлення, проте з кожним роком з'являється все більше критовалют. Так, у 2016 році було оголошено про запуск першого українського криптоактиву – Karbo або Електронного Карбованця.

Ідея створити першу українську криптовалюту виникла разом з бажанням відродити карбованець - грошову одиницю Української держави. Як пояснюють розробники, така назва є не лише міцно асоційованою з грошима, але й пояснюється її історичним застосуванням. [1]

Як говорить етимологія, одна із версій виникнення назви карбованця з'явилась за часів, коли для того, щоб записати борги та різні розрахунки палицю розрубували на дві частини, роблячи спеціальні позначки. Ці позначки неможливо було підробити, оскільки кожна з половинок палиці залишалася в учасників розрахунку, і достовірність можна було перевірити всього лише склавши половинки разом. [2] Така система досить сильно нагадує принцип роботи блокчейну – основи криптовалют.

Становлення Електронного Карбованця як криптовалюти відбулося 30 травня 2016 року після анонсування на найвідомішому форумі з обговорення криптовалют – bitcointalk.org. Первинна емісія становила 10 млн. KRB., кожна наступна додаткова емісія становить 1,2% у рік. [1]

У червні 2016 був запущений самостійний оглядач блокчейну на базі CryptoNote. А вже через місяць було розроблено сервіс, де для пробного користування надаються безкоштовні Електронні Карбованці. [1]

Під час свого раннього становлення перша українська криптовалюта також провела низку заходів, які допомогли криптоактиву у демонстрації можливостей, а також вивела Карбованець на новий рівень.

По-перше, одним із досягнень є те, що лише гаманці Карбованця мають повну підтримку кирилиці, що було важливим виправленням для користувачів; були створені гаманці для користувачів Apple-продукції; вироблений сервіс був першим діючим, де за карбованці можливо поповнення мобільних рахунків найвідоміших українських операторів.

По-друге, у квітні 2017 року було розпочато торгівлю на українській біржі. У той же час було створено Безкоштовний Платіжний Шлюз, за допомогою якого відбувається прийом оплати в Карбо.

По-третє, відбулося оновлення безпеки невідслідковуваності (Карбо входить до п'ятірки криптовалют, які забезпечують повну анонімність); з'явилася можливість випустити електронний доказ відправлення платежу або використати спеціальний ключ транзакції, який використовується для підтвердження платежу на потрібну адресу.

Найголовнішим досягненням, яке відбулося під час становлення Карбованця, було ребрендинг (Karbowanec – Karbo) для легшого сприйняття більш глобальної аудиторії. Така зміна дала можливість працювати з офіційним інтернет-порталом англійською, польською, китайською, іспанською мовами тощо. А також створення мобільного гаманця, який дозволяє легкий доступ до користування Карбованцем. [1] Українська криптовалюта – одна із небагатьох, яка використовує таку систему для роботи з електронними активами. На основі Карбо вже будуються інші криптовалюти.

Із останніх покращень – у січні 2019 створено онлайн-обмінник Karbo24, де можна безперешкодно у будь-який час купити чи продати Карбо за гривні. [3]

Серед перспектив Карбо – можливість підвищити ціну, проте як стверджує один із розробників, їх команда працює для того, щоб збільшити обсяг використання, а не ціни. Також можливим є вихід на світовий ринок, проте думки з командою української криптовалюти розбігаються, оскільки, на їх думку, для початку важливо «завоювати» ринки країн, які вже знайомі з Карбо, а пізніше перейти на ринки більших країн, наприклад, Америки і т.д. [4]

Ризики Карбо, як і будь-якої криптовалюти, полягають в тому, що на даний момент це є ризикованою галуззю. Український криптоактив особливо знаходиться під загрозою, оскільки Карбо створюють як експериментальний проект, який знаходиться на стадії свого розвитку. Більш того, небезпека Карбо полягає в забороні законами України, оскільки використання криптовалюти працює повністю на конфіденціальній основі.

На даний момент НБУ не визнає Карбо як платіжний засіб, проте регулювання криптовалют необхідне для того, щоб забезпечити отримання легального доходу від користування українською криптовалютою за допомогою введення податку. Як стверджують розробники, Карбо не претендує на роль офіційної валюти, їм буде досить того, щоб люди знали свої права у користуванні та могли проводити операції з Карбо на законному рівні. [4]

Таким чином, сфера криптоактивів є досить розвиненою в Україні, і підтвердженням цього є створення національної криптовалюти – Карбо. Як і будь-який криптоактив, український має свої переваги, перспективи та ризики, і як показує час, все більше людей приєднуються до використання Електронного Карбованця. При подальшому розвитку та правильному регулюванні, українська

криптовалюта має велике майбутнє та може бути гідним конкурентом на світовому ринку цифрових грошей.

Література:

1. Інформація про Електронний карбованець [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://karbo.io/ua/info/>.
2. Дема Ю. Походження назви "Карбованець" [Електронний ресурс] / Юрій Дема – Режим доступу до ресурсу: <https://dema.com.ua/Coins/Karbovanets>.
3. Популярная криптовалюта - Karbo [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://karbo.foundtt.com/ru/#1-1>.
4. Інтерв'ю з розробником [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cryptota.com.ua/spravzhni-kryptovaliuty-maiut-velyke-majbutnie-rozrobnyk-karbo/>.

Трошенко І.О.

«Факультет фінансів», 4 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри банківської справи Охрименко І.Б.

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИКІВ ІНВЕСТУВАННЯ В КРИПТОАКТИВИ

У січні 2018 року у місті Давос пройшов Всесвітній економічний форум, під час якого була дискусія з приводу «Перетворення глобальних фінансів». Під час обговорення розглядали проблеми регулювання ринку криптоактивів та криптовалют. Крістін Лагард (директор-розпорядник МВФ) зауважила, що Міжнародний Валютний Фонд вже розпочав моніторинг та аналіз ризиків, які тягнуть за собою криптоактиви та криптовалюти, а також вираштів з їх розвитку та поширення. З її слів, такі явища, як: нелегальна торгівля, фінансування тероризму, анонімність та відсутність прозорості є неприйнятними для подальшого поширення. На противагу, фінансовий директор BlackRock Лоренс Фінк наголосив, що розвиток блокчейну, направлення інвестицій в технології, що модуть трансформувати фінансові послуги є необхідністю. Було також обговорення щодо контролю центральних банків на криптовалютними транзакціями в майбутньому.

Не можна відкидати варіант, що Національний банк України змінить думку щодо криптовалют і перейде до рішучих дій і застосування. За результатами дослідження, у всьому світі є лише 14 лідируючих країн по розвитку блокчейн-технологій та їх впровадженню, серед них є і Україна. До списку лідерів увійшли: Канада, США, Ізраїль, Естонія, Франція, Німеччина, Швеція, Китай, Грузія, ОАЕ, Великобританія, Бразилія та Австралія.

На світовому ринку лише до початку 2016 року, за версією сайту coinmarketcap.com, налічувалось 46 ліквідних активів, що мали прозору капіталізацію від 10 тисяч дол. США. На базі платформи Ethereum та інших платформах було створено до 53 млн. дол. США. Криптоактив – це цифрові дані, власність яких може бути підтверджена цифровим підписом та існування яких може бути доведено а допомогою незалежної системи. Криптовалюта – це незалежна система, а самі криптоактиви – це залежні системи, ціна яких може виражатися у криптовалютах.

Накопичення та поширення криптоактивів у світовій економіці є основою для становлення нового типу економічних відносин і нової системи виробництва у економіці, яку можна назвати кібереконімією. Криптоактиви мають свої конкурентні переваги у порівнянні з іншими традиційними активами. Виділимо деякі з них: - ефективність – вони не мають оподаткування, лімітів за транзакційними операціями, операції проводяться швидко: від 1 секунди до 10 хвилин в залежності від базової технології, витрати на транзакціях є мінімальними, адже непотрібна нерухомість для функціонування системи, не потрібен комплаєнс (система контролю та управління ризиками) [1]; прозорість – базовий код є повністю відкритим вихідним кодом, а всі операції записуються в блокчейн-ланцюжку назавжди [2]; зрозумілість – програмований та автономний актив на базі законів математики [3]; безперечне право володіння – індивідуальний ключ, тобто операція не може бути виконаною контрагентом без закритого ключа власника договору; власник може обрати виконання алгоритму в незалежності від громадянства, нації, статі, місця проживання [4 – 6].

При цьому можна виділити набір ризиків, які притаманні всім без виключення криптоактивам:

1. Ризик незахищеного криптографічного коду. Цього ризику майже неможливо позбутися, оскільки існуюча фінансова інфраструктура базується на основних принципах шифрування.
2. Ризик втрати доступу до криптоактиву через втрату ключів. Ключі зазвичай зберігаються у простих файлах і можуть бути зашифровані. Позбутися його ризику можна за допомогою використання менеджерів паролів, спеціалізованого обладнання. Гаманці, гаманці з можливістю блокування, програмні заповіді та вправи для мозку – все це допомагає власникам ключів не забути або не втратити інформацію, яка не підлягає відновленню. Таким чином лежить лише на власниках криптоактивів і може бути знижений за допомогою різних додатків.
3. Ризик крадіжки криптоактивів. Такого ризику можна зовсім позбутися, якщо зберігати ключі на комп'ютері, який ніколи не підключався до мережі Інтернет.
4. Ризик розвитку регулятивних дій в одній або декількох юрисдикціях. Криптоактиви знаходяться під пильною увагою регулюючих органів у всьому світі. Регулюючі органи не можуть заборонити доступ до криптоактивів фізичній особі, але окремі дії можуть призвести до паніки на ринку та значних страт вартості відносно традиційних валют. Для зменшення цього ризику варто використовувати методи хеджування, використовувати криптоактиви на базі товарів або традиційних валют.
5. Методика рейтингування криптоактивів постійно удосконалюється, тому це буде знижувати ризики різноманітності характеристик, адже різні цифрові активи та валюти мають різні характеристики. Так, наприклад, криптовалюта Ripple має іншу систему реєстрації транзакцій, ніж Bitcoin [7].

Враховуючи вище зазначені ризики, неможливо дати вичерпну та об'єктивну оцінку криптоактивам. Проте можна виділити об'єктивну і суб'єктивну частини такої оцінки.

До об'єктивних компонентів оцінки цінності криптоактивів можна віднести такі: 1 – комплаєнс, він відображає наявність рекомендованої та обов'язкової інфраструктури; 2 – звітність, відображає відповідність вимогам

стандартизованих звітів децентралізованої системи; 3 – оцінка ліквідності, щоденний оборот криптоактивів оцінюється у порівнянні з капіталізацією ринку; 4 – результат взаємодії, відображає схвалення всієї блокчейн-спільноти; 5 – динаміка курсу, найбільшими показниками є щомісячні темпи росту, котрі відображають потенційну віддачу від інвестицій.

Суб'єктивні компоненти є простими, оскільки вони є відображенням ставлення віртуальної спільноти до певного виду криптоактиву. Для того, що зробити репрезентативний рейтинг, потрібно визначити особливості різних стадій життєвого циклу та типів криптоактивів.

Протягом життєвого циклу системи важливими є різні критерії. Можна сформулювати такі етапи життєвого циклу криптоактива: проект, непублічна система, перед публічна система, публічна система. На стадії проекту створюється код, який не прив'язується до якої-небудь криптовалюти, але це чудовий період для початкових інвестицій, якщо отримати доступ до потенційних інвесторів.

Необхідною умовою для прогнозування появи криптоактиву – наукова основа та команда засновників. Тригерними подіями є випуск white paper і доказ правильності концепції. На етапі закритої системи інвесторами можуть стати окремі приватні особи. Тригерною подією є створення мережі або реєстрація токена. На перед публічному етапі з'являється оцінка ринкової вартості криптоактива, але вона буде недостовірною до тих пір, поки ринок має недостатній рівень ліквідності. Даний етап закінчується тоді, коли закінчений аудит краудфандинга, тобто колективного фінансування. На публічному етапі криптоактив проходить процес лістингу на криптобіржах і у нього з'являється щоденна ліквідність.

Саме чітке розуміння всіх етапів життєвого циклу є основою для розуміння потенційних ризиків [8].

Література:

1. Beeler J., Campbell J.Y. The Long-Run Risks Model and Aggregate Asset Prices: An Empirical Assessment. *Critical Finance Review*, 2012, vol. 1, no. 1, pp. 141–182. doi: 10.1561/104.00000004
2. Van Binsbergen J.H., Fernandez-Villaverde J., Koijen R.S.J., Rubio-Ramirez J. The Term Structure of Interest Rates in a DSGE Model with Recursive Preferences. *Journal of Monetary Economics*, 2012, vol. 59, pp. 634–648. Available at: <http://www.nber.org/papers/w15890.pdf>
3. Bansal R., Shaliastovich I. A Long-Run Risks Explanation of Predictability Puzzles in Bond and Currency Markets. *Review of Financial Studies*, 2013, vol. 26, iss. 1, pp. 1–33. doi: 10.1093/rfs/hhs108
4. Croce M., Kung H., Nguyen T., Schmid L. Fiscal Policies and Asset Prices. *Review of Financial Studies*, 2012, vol. 25, no. 9. doi: 10.1093/rfs/hhs060
5. Croce M., Nguyen T., Schmid L. Fiscal Policy and the Distribution of Consumption Risk. Available at: https://faculty.fuqua.duke.edu/~ls111/FiscalRiskMay_Abst.pdf
6. Wouter J. den Haan. The Term Structure of Interest Rates in Real and Monetary Economies. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 1995, vol. 19, pp. 909–940. doi: 10.1016/01651889(94)00813-W

7. Kung H., Schmid L. Innovation, Growth, and Asset Prices. Available at: <http://economics.mit.edu/files/8132>

8. Taylor J. Discretion Versus Policy Rules in Practice. Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy, 1993, vol. 39, pp. 195–214. doi: 10.1016/0167-2231(93)90010-T

Чебану Т.С

*«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», магістр, I курс
Таврійський державний агротехнологічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри підприємництво, торгівля та
біржова діяльність Корчагіна В.Г.*

КРИПТОВАЛЮТА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Наш сучасний світ стрімко розвивається, і з ним паралельно розвиваються всі інноваційні технології, зокрема цифрова економіка. Інноваційні технології можна побачити в усьому, що нас оточує.

На сьогоднішній день великої популярності серед людей середнього віку, а також молоді набули електронні гроші. За допомогою них можна провести велику кількість операцій з власними коштами, навіть не виходячи з дому.

Така система оплати має свої привабливі сторони: швидке проведення операцій, миттєва оплата покупок та використання сучасних технологій для забезпечення надійності операцій.

Одним із нововведень в системі електронних грошей є криптовалюта, яка набула свого поширення у 2009 році тільки після появи Біткоїнів.

Біткоїни – найбільша криптовалюта за сумарною капіталізацією. Це система електронної готівки, яка використовує цифрову валюту (криптовалюту). У сучасності є і інші криптовалюти: Монеро, Ріпле, Біткоїнукс, Лайткоїн, Даш, Нем, Нео, Ефіріум, Айота та інші.

Криптовалюта — це особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується пропозицією та попитом. Але такі електронні гроші не регулюються жодною з державних систем, зокрема Національним банком України.

Україна 30 травня 2016 року випустила на ринок власну криптовалюту-Карбованець, яка досягла непоганого результату.

В березні 2017 року за одиницю української криптовалюти необхідно було заплатити 40 копійок. 21 листопада 2017 року ціна за 1 карбованець досягла 2\$. Проте на сьогоднішній день ціна досягала 12 грн за одиницю [1].

Українці, а також гості нашої країни сьогодні уже мають можливість розраховуватися за покупки паперовими грошима, а також і криптовалютою. В багатьох магазинах, інтернет-магазинах, ресторанах та у інших закладах приймають саме Біткоїни, набагато рідше Карбованець. Але так, як в Україні ще офіційно не затверджена криптовалюта, то може виникнути проблема з їх використанням, бо сьогодні всі торговельні точки країни на свій ризик здійснюють такі операції. На 2017 рік Україна була визнана одним зі світових лідерів із застосування криптовалют, незважаючи на відсутність офіційної легалізації [2. с.48].

Перевагами криптовалюти вважають:

- анонімність;
- захищеність даних;
- економія витрат на емісію грошей;
- низький рівень комісій;
- відсутність інфляції.

В той же час, серед недоліків криптовалюти вважається:

- відсутність гарантій повернення коштів;
- неможливість контролювати рух капіталу органами держави;
- втрата пароля від гаманця призводить до втрати самого гаманця.

Незважаючи на існуючі незручності, криптовалюта вважається зручним способом проведення різних розрахунків. Дану систему підробити зовсім неможливо, вона є повністю захищеною.

Для успішного існування криптовалюти в Україні необхідно:

- створити законодавчу базу;
- легалізувати операції з розрахунку криптовалютою;
- створювати інформативні заходи щодо криптовалюти та її використання [3].

Новим сучасним способом здійснення платежів та розрахунків у електронній комерції є використання криптовалют. За умови належного удосконалення технологій та розробки профільної нормативної бази щодо врегулювання операцій з криптовалютою, дана технологія може зайняти важливе місце не лише у повсякденному житті окремих суб'єктів, а у фінансовому секторі, який отримує нові інструменти та можливості для розвитку.

Середовищем обігу віртуальної валюти є глобальна незалежна розподілена мережа електронних гаманців (сервіс або програма, що здійснює емісію, зберігає приватний і публічний ключі, за допомогою яких здійснюються трансакції в системі обігу віртуальних грошей). Обіг електронної валюти в реальній економіці забезпечується посередницькими операціями платіжних систем, торговельних майданчиків, обмінних сервісів, які можна вважати шлюзами між грошовим обігом у віртуальній і реальній економіках. У перспективі, при позитивному сценарії подальшого поширення віртуальної валюти, цілком імовірно злиття або поглинання реального грошового обігу з віртуальним [4].

Виконання віртуальною валютою функції нагромадження залежить від віри учасників ринку та користувачів, її ліквідність і реальну купівельну спроможність у майбутньому.

Література:

1. Українська криптовалюта Karbowanec за півроку подорожчала у 67 разів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://karbowanec.com/>
2. Гусєва І. І. Тенденції розвитку криптовалют на ринку України - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.vestnikeconom.mgu.od.ua/journal/2017/24-1-2017/12.pdf>
3. Коваль С. Ю. Криптовалюти як складова частина фінансової системи: стан і перспективи розвитку в Україні — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/15-2017/105.pdf>.

4. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку — Київ: КНЕУ, 2017. — 280 с. — (Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції).

5. Перспективи та можливості використання блокчейн технологій на фінансових ринках

Безкорвайний Є. Я.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

Балянт Г.Р.

ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКАХ

Розвиток інформаційних технологій і підвищення продуктивності апаратних засобів за останнє десятиліття дозволили істотно знизити ризики і підвищити ефективність в усіх галузях економіки. Не залишився осторонь і фінансовий сектор, який під впливом цифрових технологій терпить істотні зміни. Високі показники проникнення мобільного інтернету з прийнятними для масового користувача тарифами, зростання швидкості передачі даних в мережах стільникових операторів і цінова доступність високопродуктивних смартфонів і комп'ютерів створили всі передумови для переходу від традиційних офлайн-моделей ведення бізнесу до розвитку систем віддаленого обслуговування клієнтів в режимі on-line 24/7.

В ході глобальних змін, банківський сектор в сьогоdnішньому світі також прагне стати все більш інноваційним. Йому слід відповідати очікуванням сучасних клієнтів, які бажають мати швидкий і легкий доступ до послуг та транзакцій. Саме тому банки стали все більше цікавитися новими фінансовими технологіями. Саме вони зараз диктують банкам нові правила гри, пов'язані зі швидкістю обслуговування транзакцій, технологічністю, здатністю модифікувати продукти так, щоб вони містили характеристики в поточний момент часу [1].

Вся суть традиційної фінансової системи і її установ полягала в тому, щоб розвивати можливості відслідковувати, зберігати, передавати цінності. І банки справлялися з цим завданням, однак раптом з'явилася технологія блокчейн.

Блокчейн — це один з аспектів криптовалюти, який пропонує більшу гнучкість з точки зору фінансових транзакцій. На сьогоdnішній день стало необхідним вивчити, як саме технологія блокчейн може бути використана в фінансових транзакціях, коли всі системи даних переносяться на інші рівні.

При використанні даної технології, з одного боку, ми маємо радикальне зниження постійних витрат в банківському бізнесі (фактично персонал обмежений колл-центром, персоналом ІТ - підтримки, маркетинговим відділом і керівництвом, що дає суттєву економію на фонді оплати праці; відсутність численних представництв (приміщень) з робочими місцями операціоністів також дає суттєву економію загальних постійних витрат); але з іншого боку - у нас з'являється стаття витрат змінних, які залежать від кількості транзакцій.

На основі блокчейна банки можуть підвищити ефективність своєї діяльності, оптимізувати функції бек-офісу, знизити ризики. Смарт контракти додають динаміки ринку, так як посилюють безпеку угод в блокчейні за рахунок перевірки додаткових даних. Блокчейн, в цілому, знижує ризики роботи з невідомими контрагентами, підвищує ліквідність коштів, об'єднує людей по всьому світу. Криптовалюти, створені на базі смарт-контрактів і блокчейна, вже стали самостійним фінансовим продуктом, який зазіхає на територію банківського сектора. Їх можна зберігати, використовувати, перерозподіляти, не покладаючись на якісь установи та інститути. Страхування ризиків проводиться самою мережею. Причому, здійснювати такі перекази можуть будь-які фірми, не обов'язково це повинні бути банки. Їм доведеться використовувати технологію блокчейна в своїй роботі.

Криптовалюту можна відправити з будь-якої точки світу в будь-яку країну, досить мати доступ до інтернету. Переказ коштує дешево, здійснюється швидко. Традиційні міжнародні банківські перекази вимагають тижнів або днів на здійснення, коштують недешево [2].

Однак системи на базі блокчейн ще не можуть зрівнятися по швидкості і масштабу операцій зі світовими платіжними системами, що обслуговують банківські картки. Найбільші з них можуть обробляти до 65 000 транзакцій в секунду.

Отже, технологія блокчейн знаходиться на ранньому етапі свого розвитку. Існуючі рішення поки що не здатні повністю замінити діючу систему міжнародних платежів. Однак технологія зараз вкрай швидко розвивається, знаходить свої ринкові ніші і велику кількість напрямків для впровадження. Зацікавленість фінансових інститутів в скороченні витрат, а клієнтів - в зниженні вартості і підвищенні швидкості платежів буде підштовхувати ринок до використання нових технологій для поетапної трансформації бізнесу.

Література:

1. Coin Post – криптоновини [Електронний ресурс].- режим доступу:https://t.me/Coin_Post.
2. Бізнес журнал Forbes[Електронний ресурс].- режим доступу:<http://www.forbes.ru/finansy-i-investicii/359055-spasenie-v-blokcheynekogda-nastupit-budushchee-dlya-bankovskih>
3. Nash Telegraph – криптоновини [Електронний ресурс].- режим доступу:<https://hashtelegraph.com/2017/12/21/7-mln-tranzakcij-v-sekundurazrobotanovajja-sistema-dlja-bitcoin-cash>

Бойко Л.А.

*викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії
Лубенського фінансово – економічного коледжу ПДАА*

АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Україна входить в ТОП-10 країн світу за кількістю користувачів Bitcoin. В Україні здійснює свою діяльність найбільше в СНД біткоіни-агентство Kuna, одним з проектів якого є кріптовалютна біржа. Тут функціонують також і великі девелоперські та дослідницькі компанії, такі як Distributed Lab. Застосування децентралізованих технологій планується і частково реалізується вже і на державному рівні: e-Auction 3.0, e-Vox, E-Ukraine.[1, 2]

В Україні також дуже розвинене кріптовалютне співтовариство. Разом з тим в Україні правовий статус кріптовалют і відносин, що виникають в результаті їх використання, не визначений. Незважаючи на це, Національний банк України активно вивчає досвід інших країн з метою врегулювання цих відносин в європейському та загальносвітовому контексті, ПриватБанк став першим українським банком, що інтегрував біткоін в якості розрахункового інструменту.

14 грудня 2017 цей метод оплати став доступний деяким клієнтам банку, а вже з 20 грудня 2017 кожен підприємець міг почати приймати біткоін за свої товари і послуги. На жаль, поки підприємці не можуть приймати на свій рахунок безпосередньо біткоіни. Після того як клієнт передає банку біткоіни, продавець отримує на свій розрахунковий рахунок еквівалентну суму в гривні. Таке обмеження пов'язане, перш за все, з відсутністю певного юридичного статусу у біткоіну в Україні. Втім, найближчим часом регулятор, як очікується, остаточно визначиться з тим, як саме інтегрувати кріптовалюти в фінансову систему країни [3]. 6 жовтня 2017 року Верховна Рада зареєструвала законопроект №7183 «Про обіг кріптовалют в Україні». Цей документ вперше визначає поняття кріптовалюти, майнерів, і наділяє НБУ статусом органу, який буде здійснювати управління в сфері обігу віртуальних валют. Крім того, проект закону встановлює для майнерів вимоги платити податки і позбавляє 25 кріптовалют ключової переваги для інвесторів - анонімності.[4] Автори проекту вирішили не мудрувати зі статусом кріптовалют в Україні. Платіжним засобом вона стати не зможе, оскільки її суть суперечить всім чинним нормам українського законодавства. Єдиним законним платіжним засобом в нашій країні є гривня.

Bitcoin, Ethereum і інші електронні гроші не зможуть стати засобом платежу, оскільки в Україні емісією грошей займається НБУ та може випускати тільки гривню. Але навіть якщо перелік емітентів розширити, дозволивши випускати електронні гроші, наприклад, фінансовим компаніям, то узгоджувати правила використання кріптовалют буде нікому. Оскільки за емісією віртуальних грошей не має конкретних контролюючих організацій або фізичних осіб. Тому автори законопроекту назвали кріптовалюти «програмним кодом». Уточнивши, що він є об'єктом власності і може виступати засобом міни. А дані про нього вносяться і зберігаються в системі блокчейн як «облікових одиниць».

Таким чином, законопроект пропонує підмінити поняття «купівля/продаж» терміном «обмін». Втім, ніяких обмежень на використання кріптовалют це не накладає. Адже згідно з текстом законопроекту, власник може «мінати» кріптовалюти на що завгодно: іншу кріптовалюту, електронні гроші, валютні цінності, цінні папери, послуги, товари та ін. Одночасно документ передбачає створення в Україні кріптовалютних бірж. На думку його авторів, тільки на них українці зможуть легально обміняти свої кріптовалюти на електронні гроші, цінні папери або валютні цінності. Тобто фактично вивести віртуальні кошти в

реальний світ. Законопроект пропонує обкладати податком всі без винятку операції з криптовалютами. Отриману в результаті майнінгу винагороду визнають об'єктом оподаткування. Тобто Майнер-фізособі доведеться заплатити в казну 18% ПДФО і 1,5% військового збору. Правда, документ ніяк не обумовлює, від якої суми слід розраховувати 26 податок. І за яким курсом визначати базу оподаткування. Адаже крім того, що котирування криптовалют змінюються щомиті, так і загальносвітової ціни на неї не існує. Котирування на двох різних біржах можуть сильно відрізнятись. Але крім доходів майнерів, податками повинні обкладатися і всі операції з криптовалютами на українських біржах, а також доходи самих майданчиків. Правда, тут питань виникає ще більше. А за роз'ясненнями законопроект відсилає до «чинного» законодавства України[5].

Технологію блокчейн будуть використовувати в самих різних сферах людської діяльності. Для нашої країни дуже перспективною можливістю є використання блокчейн для електронного голосування, що поліпшить рівень демократії. Існує безліч можливостей використовувати і впровадження технологію для електронного грошового обігу, документообігу та інших.

Будь яка технологія має свої позитивні та негативні сторони, тому треба зважати на можливі загрози та слабкі сторони системи. Для прогнозування ефективності використання даної технології в Україні застосуємо SWOT аналіз (рис.1).

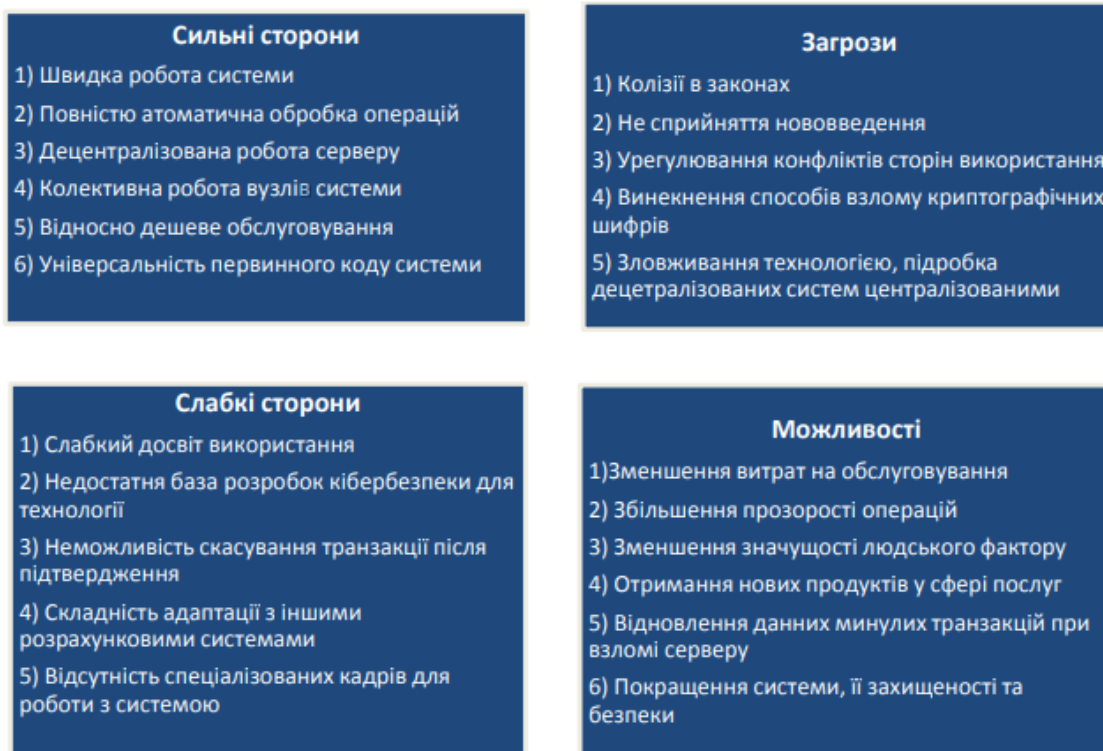

Рис.1 SWOT - аналіз впровадження системи блокчейн в Україні*

Джерело: створено автором за матеріалами [1-5]

Для тестування технології в банківській та небанківській сферах слід по-перше визначити конкретну ціль застосування та проаналізувати різні варіанти та можливості для адаптації з надсистемою та підсистемою організації.

Використання технологій блокчейн в Україні не заборонено законом. Тож пропонується, дозволити комерційним банкам проводити неторгові операції з купівлі-продажу криптовалюти за гривні, при цьому забезпечувати операційну безпеку клієнтів та надавати консультації.

На мою думку розповсюдження обмінних операцій за допомогою криптографічних методів дозволить комерційним банкам:

1. Захистити клієнтів банків від шахраїв;
2. Підвищити довіру до банків (одна з найважливіших проблем);
3. Нове джерело доходів для банків;
4. Створення систем Smart контрактів прискорить швидкість документообігу та ефективність договорів;
5. Smart системи дозволять розширити асортимент послуг банку;
6. Зменшення витрат на інкасацію та перевезки банківських документів;
7. Зменшення витрат на робочий персонал що обслуговує документообіг;
8. Зменшення витрат на оплату обчислювальних центрів та обслуговування технічних активів управління;
9. Зменшення витрат на виготовлення та введення в експлуатацію грошово-розрахункових документів.

Література:

1. Realizing the Potential of Blockchain [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Realizing_Potential_Blockchain.pdf
2. Офіційний сайт проекту електронної біржі E-auction [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e-auction.ua/>
3. Офіційний сайт проекту електронної демократії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.e-vox.org/>
4. Розвиток банківського сектору завдяки новітнім технологіям в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/finance/v-ukraine-zapustyat-elektronnuyugrivnyu-na-blokcheyne-1096367.html>
5. Проект Закону про обіг криптовалюти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684

Грищенко В.Ю.

ІТЕ, бі01, 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник –

к.е.н., асистент кафедри банківської справи Стрільчук Ю. І.

БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Блокчейн-технологія – це новітня технологія, яка була створена ще в 2009 році, саме цей рік став початком так званої «третьої промислової революції».[1] Досвід минулого впевнено показує нам, що після кожної промислової революції у всьому світі відбулись конкретні зміни, які повпливали на наших предків – тому

і на нас самих. Завдяки новітнім розробкам наразі ми намагаємося змінити світ та підлаштувати його під себе, створюючи все для нашої зручності.

Технологію блокчейн часто порівнюють з картотекою, в яку в хронологічній послідовності вноситься інформація. Ця інформація зберігається в блоках, які, в свою чергу, формують цілий ланцюжок. Блоки складаються з транзакцій і заголовка і формуються постійно, забезпечуючи роботу мережі. Цю абсолютно прозору технологію, яка базується на відкритості інформації, підробити або якимось чином змінити неможливо, оскільки всі дані, які знаходяться в блоках, закодовані, а кодування настільки складне, що зламати його немає можливості.[1]

Основною і головною особливістю блокчейну є використання алгоритмів математичного обчислення, а також виключення людського фактору при прийнятті рішення системою. Ця технологія є проривом сучасності, вона надійна, прозора та універсальна. Універсальність технології проявляється у тому, що вона застосовується в багатьох сферах: логістика, юриспруденція, медицина тощо. Але головною сферою, в якій наразі технологія використовується найактивніше, залишається банківська сфера.

Банки-новатори які погодилися використати в своїй діяльності цю технологію вважають, що блокчейн допоможе їм скоротити час, витрати і ризики в таких сферах, як роздрібні платежі і споживче кредитування. Також новатори переконані, що блокчейн відкриє нові можливості в сферах торгового фінансування і корпоративного кредитування.[2]

В перших спробах застосування блокчейну Україна не брала активної участі, адже технологія не була достатньо дослідженою і вітчизняні банки не були готові для кардинальних змін. Але зараз, станом на 2019 рік, наша банківська сфера намагається наздогнати інші країни і активно працювати з технологією блокчейн.

На даний час у практиці різних країн світу існує багато прикладів застосування блокчейн технологій у тому числі й у банківській сфері. На нашу думку найбільш перспективними проектами, які можна запровадити в Україні є такі:

1. Електронна система «Прозорий бюджет», яка сприяє посиленню контролю суспільства за використанням державних коштів. Функціонування модуля системи i.data дозволяє будь-кому перевірити використання публічних фінансів. У ньому будуть інтегруватися дані Державної фіскальної служби України, НБУ, Державної казначейської служби і системи Prozogo. В електронній системі можна сформувати базу даних з обліку блоків транзакцій, при якій створюються контрольовані рахунки, між якими здійснюється переказ коштів. Завдяки публічності блокчейну можливо відстежувати не лише рух коштів між рахунками, а й залишки коштів, що сприятиме контролю населення за державними фінансами. Прозорість банківської сфери, доступ населення до фінансової системи країни в майбутньому допоможе нам позбутися тіньових платежів та шахрайства з ними.

2. Використання в банківській діяльності платформи Ripple, яка запроваджує свою криптовалюту. Багато експертів саме за нею бачать майбутнє блокчейн-технологій в банківському середовищі. Завдяки Ripple переказ будь-якої суми з якого завгодно куточка Землі можна зробити практично миттєво. При цьому ще й доступна автоматична конвертація однієї валюти в іншу. Вигода очевидна, так як

кошти надходять до одержувача за декілька хвилин незалежно від того, де він знаходиться.[2]

Ці два проекти є унікальними і показують, що нам є до чого прагнути. Але аналізуючи досвід інших країн ми бачимо, що для майбутнього розвитку блокчейну потрібні інвестиції та спеціалісти. Перешкодою для використання блокчейн-технологій є значні витрати. Зараз 1 транзакція в мережі біткоїн вимагає близько 200 кВт електроенергії. Технологія вразлива, тому що обробляє занадто мало транзакцій в секунду, незрівнянну з кількістю транзакцій, що виконуються іншими популярними на сьогодні мережами.[3] Для майбутнього функціонування цієї технології потрібні також спеціалісти, яких наразі в наші країні не так багато.

Підсумовуючи, зазначимо, що розвиток технологій це завжди крок вперед назустріч успішному майбутньому нашої країни. Але для успішного їх впровадження необхідно мати достатньо ресурсу, щоб забезпечити функціонування цієї системи.

Література :

1. Сфери применения блокчейн технологий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cryptocurrency.co.ua/blockchain/primenenie.html>
2. Перспективи застосування технології блокчейн в фінансовій сфері [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khibs.ubs.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/%D0%94%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
3. Блокчейн в Україні: Що це за технологія і чим вона корисна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/blokchein-v-ukraini-shcho-tse-za-tekhnohiiia-i-chym-vona-korysna-417161.html>

Ілларіонова Н.Г.

*«Економічна теорія та економічна політика», 3 курс
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії
та економічної політики Нестеренко О.М.*

ЗНАЧЕННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Наше покоління живе в епоху технологічного буму. Сучасні генії прагнуть трансформувати світ, домігшись спрощення певних операцій і зв'язків. Час змін настав у всіх сферах людського життя, і фінансова область не стала винятком. Інновації дозволяють змінювати вектор фінансового розвитку, скласти конкуренцію централізованої банківської системи і позбавити світову спільноту від її недоліків. Ключова ідея полягає в удосконаленні надійної децентралізованої грошової системи.

Концепція децентралізації забезпечила життєдіяльність найпершої криптовалюти Bitcoin, яка потрясла світ і породила ціле покоління мільйонерів. Децентралізована природа технології блокчейн означає, що вона не залежить від центральної точки контролю. Відсутність єдиного авторитету робить систему

більш справедливою і безпечною. Прихильники децентралізації вважають її надійною альтернативою в цифровому просторі – наступним поколінням Інтернету. Блокчейн в сфері фінансів і банківської справи може принести суспільству численні переваги, такі як підвищення довіри, прозорості, ефективності та зацікавленість більшої частки людей у фінансовій системі. Цінність для бізнес-структур полягає в можливості доступу до одних і тих же даних з декількох місць, практично в один і той же час, з безпрецедентним рівнем безпеки.

У березні 2019 року «Летючий університет» (Flying University) опублікував рейтинг країн, в яких, на думку експертів, є найбільш сприятливі умови для розробки і розвитку бізнес-проектів, пов'язаних з блокчейном і криптовалютою. Україна займає 23 позицію в даному списку.

Робота з грошима вимагає анонімності, захисту від спотворення інформації та часто взаємодії з віддаленими клієнтами. Особисті зустрічі в банках йдуть в минуле, сучасний світ вимагає гарантії захисту даних на будь-яких відстанях. Проведення операцій з використанням блокчейн-технологій створює ком'юніті, де люди довіряють один одному, бачать все, що відбувається з грошима або активами і впевнені, що ніхто з учасників ланцюжка не зможе вносити правки без відома інших. При цьому географічна віддаленість взагалі нічого не змінює. Весь світ можна об'єднати в закриті і захищене співтовариство.

Для того, щоб будь-який банк або фінансова установа залишалися конкурентоспроможними, їм необхідно буде впровадити цю технологію в свій бізнес-процес. Згідно Cointelegraph, очікується, що до 2023 року блокчейн в сфері фінансів складе 3 трильйони доларів в порівнянні з нинішніми 150 мільярдами доларів.

У світі постійно зростаючих нормативних і операційних витрат банки прагнуть шукати шляхи поліпшення обслуговування своїх клієнтів, забезпечення ефективності витрат і прозорості як для своїх клієнтів, так і для регуляторів. Вони також хочуть захистити свої інтереси від шахрайських транзакцій і кібератак. Кредитним установам і банківському сектору в цілому буде потрібно провести стратегічний огляд своїх поточних систем та процесів і визначити, як рішення блокчейна може допомогти їм як окремим суб'єктам, так і галузі в цілому.

По-перше, впровадження блокчейн-технології дозволяє банкам і корпораціям здійснювати транскордонні грошові перекази, які забезпечують розрахунки в режимі реального часу і знижують витрати за рахунок оптимізації ліквідності. Контролювати процеси стає зручніше, адже всі записи реєструються і залишаються незмінними. Згідно зі звітом Jupiter Research, використання блокчейнов дозволить банкам заощадити на транскордонних розрахункових операціях до 27 млрд доларів до кінця 2030 року, скоротивши витрати більш ніж на 11% [2].

Можливість зберігання даних KYC (англ. Know your customer - «знай свого клієнта») в цифровому вигляді значно полегшує перевірку фінансових документів в режимі реального часу. Час, що витрачається на розрахунки, скорочується і знижується ризик контрагента.

Перспективне зростання ефективності і скорочення витрат буде наслідком підготовки річної фінансової звітності такої як бухгалтерський баланс, звіт про

рух грошових коштів або звіт про прибутки і збитки, що проводиться в режимі реального часу з можливістю оперативної перевірки. Крім того, впровадження блокчейна посилить корпоративне управління, оскільки дозволить членам ради директорів отримувати інформацію в режимі реального часу і легко поширювати її серед відповідних зацікавлених сторін децентралізованим чином [1].

Але не дивлячись на позитивний тренд даної технології, варто звернути увагу і на можливі ризики.

По-перше, це інтеграція в існуючі системи банків, якщо не їх повна заміна. Другою проблемою є невирішене питання про регулювання даного процесу (відсутність всесвітньо узгоджених законів). Незважаючи на те, що це надає можливості для розробки спеціальних систем, багато з них перебувають на експериментальній стадії або розробляють перевірочні концепції. І безумовно, інвестиції в саму технологію можуть виявитися недешевими.

Ми вважаємо, що з точки зору комерційного банкінгу, використання блокчейн-технологій в кінці кінців може призвести до більш дружніх відносин між банком і клієнтом, знизити напруженість щодо документування, забезпечуючи при цьому економію витрат як для банку, так і для кінцевого клієнта.

Література:

1. Блокчейн для банківських та фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://consensys.net/enterprise-ethereum/use-cases/banking-and-finance/>

2. The Future of Blockchain: Key Vertical Opportunities and Deployment Strategies 2018-2030 [Електронний ресурс] / Juniper Research. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.businesswire.com/news/home/20180801005064/en/Juniper-Research-Blockchain-Deployments-Save-Banks-27bn>

Корнійчук В.А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс

Вінницький національний аграрний університет

Науковий керівник -

к.е.н., ст. викладач кафедри економіки

Вінницький національний аграрний університет Паламаренко Я.В.

БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ОРІЄНТИР ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Блокчейн являє собою багатофункціональну і багаторівневу інформаційну технологію, призначена для обліку різних активів. Потенційно ця технологія охоплює без винятку всі сфери економічної діяльності і має безліч галузей застосування. У їх числі фінанси, економіка і грошові розрахунки, а також операції з матеріальними (нерухомість, автомобілі) і нематеріальними (права голосування, ідеї, репутація, медичні дані) активами. Блокчейн створює нові

можливості з пошуку, організації, оцінки і передачі будь-яких дискретних одиниць [3]. Блокчейн-технологія є своєрідним способом зберігання даних у вигляді цифрового реєстру транзакцій, угод або контрактів. Блокчейн-технологія реалізована у вигляді віртуальної платформи і взаємодіяти з нею можна тільки через Інтернет [4].

У теперішній час ця технологія використовується у багатьох сферах. Зокрема, спочатку блокчейн використовували для підтримки переліку записів транзакцій криптовалют (Bitcoin, Litecoin, Ethereum, Zcash та інші). Деякі компанії у світі використовують цю технологію для управління, запису операцій купівлі-продажу, обліку, управління запасами та інше. NASDAQ та деякі інші фондові ринки використовують платформу на основі блокчейн для ведення торгівлі на ринку. Планується переведення державних даних України на нову систему зберігання даних, засновану на технології блокчейн. Крім того, деякі країни вже перейшли на схожі системи (Швеція, Грузія, Естонія).

При цьому в економіці є багато можливостей для використання цієї технології. Її можливо застосовувати у багатьох сферах, починаючи з фондових ринків і закінчуючи сільським господарством.

Базова система блокчейну є постійно зростаючою послідовністю блоків, що розділяються між учасниками за допомогою пірінгових мереж, якими більшість людей користуються для завантаження і роздачі торентів.

Дослідження показали, що ключовими принципам и блокчейну є:

- розподілена база, тобто всі комп'ютери з'єднуються у випадковому порядку один з одним безпосередньо, як у технології P2P;
- прозорість та анонімність одночасно, тобто можна бачити транзакцію, історію, суму на гаманці, але не знати, хто власник гаманця;
- консенсус, тобто всі комп'ютери (або певний відсоток) у мережі повинні визнати транзакції і блок як валідні, тобто шляхом консенсусу прийняти їх як правильні. Інакше блок не буде визнаний дійсним і не стане в ланцюжок;
- подвійна трата. Як будь-який цифровий актив або файл, коли його відправляють, має дві копії – та, яка залишається, і та, яку отримує другий користувач. У разі передачі цінності таке неприпустимо. Інакше користувач отримає не цифровий еквівалент 10 доларів, які йому відправили, а їхню копію, оскільки первинна сума залишилася в нього. Блокчейн вирішує цю проблему; – незмінюваність, оскільки неможливо змінити записи в блоках, тому що для цього доведеться змінити весь ланцюжок [8].

Розуміючи потенціал блокчейну, понад 40 банків по всьому світі інвестують величезну кількість грошей у впровадження технології в свої системи [7]. Здатність блокчейну працювати без посередника і повністю усувати його з платіжного процесу призведе до заощаджень на загальну суму в мільярди доларів США за рахунок відмови від послуг посередників під час здійснення транзакцій. Ті кошти, що витрачаються на розрахункові палати та інші процеси верифікації, можна більш ефективно інвестувати в раціоналізацію їхніх бізнес-структур та платіжних систем. Блокчейн може стати реальною альтернативою системі SWIFT, яка натеper є не дуже гнучкою і досить дорогою.

Відтак, дана технологія дасть змогу грошам приходити швидше, а банкам – вивільнити величезні суми і використовувати їх для розвитку [2]. Технологія

блокчейн має величезний потенціал з погляду спрощення та підвищення ефективності за рахунок створення принципово нової інфраструктури фінансових сервісів. Ця технологія може успішно використовуватися банками для проведення внутрішніх взаєморозрахунків і здійснення міжбанківських операцій, а також для проведення мікроплатежів між фізичними особами.

За останні два роки широкого поширення зазнало впровадження або тестування рішень на блокчейні у фінансовому секторі. Наприклад, фондова біржа Nasdaq і SEB-банк тестують блокчейн у торгівлі взаємними фондами [2]. Royal Bank of Canada планує використовувати технологію для переказів між канадськими та американськими філіями [1]. Американський фінансовий холдинг JPMorgan Chase заявив про розроблення власної блокчейн-платформи Interbank Information Network для здійснення міжбанківських платежів. Mastercard оголосила про відкриття блокчейн-API для міжбанківських переказів – технологія дасть змогу зробити їх дешевими, прозорими і швидкими.

Метою нової платформи є надання всім учасникам спільного запису та зменшення кількості помилок. Безсумнівно, блокчейн максимально сильно вплине на фінансовий сектор. У секторі фінансових послуг блокчейн дає можливість цілком переглянути наявну структуру роботи банків, пришвидшити проведення розрахунків, модернізувати фондові біржі за забезпечення безпеки на всіх етапах. Світовий досвід демонструє підвищення уваги до можливості технології блокчейн створювати записи індивідуальних даних та історій транзакцій, що неможливо підробити.

Проведений аналіз показав, що Європейський Союз інвестував понад €5,4 млн. (близько \$6 млн.) у стартапи, які розробляють або вивчають застосування технології блокчейн через програму Horizon 2020. Згідно з даними Horizon 2020 р., три стартапи отримали понад €1 млн., тоді як три інших отримали по €50 тис. кожний [5]. Зокрема, у грудні 2016 року центральний банк Китайської Народної Республіки (The People's Bank of China) успішно протестував власну цифрову валюту – цифровий юань. Дослідження у цьому напрямі КНР здійснювалися з 2014 р. Також було повідомлено, що за допомогою банківського гіганта UBS Китай планує перевести на блокчейн національний фонд соціального страхування, в управлінні якого перебуває близько \$250 млрд. [6].

При цьому Commerzbank AG, Bank of Montreal, Erste Group Bank AG та CaixaBank SA долучилися до ініціативи, започаткованої UBS Group та IBM Group, спрямованої на побудову технології на базі блокчейнів для підтримки фінансових транзакцій. Платформа під назвою Batavia допоможе банкам та їх клієнтам автоматизувати процес фінансування торгівлі, який залишається «надто ручним та паперовим». Окрім того, Batavia дасть змогу сторонам відслідковувати транзакції з того часу, як вантаж відправляється з порту, до моменту, коли він досягне місця призначення. Банки співпрацюють між собою та формують консорціуми для розроблення технології. Торгове фінансування є гарним використанням цієї технології, оскільки у ньому беруть участь численні сторони, такі як установи, що фінансують транзакції, покупці, продавці, перевізники та інспектори [6].

Варто звернути увагу, що перевага блокчейн-технології (block-chain) полягає в її відкритості, прозорості та надійності. Розподілений характер бази

даних робить її стійкою до впливу хакерських атак та спроб злому. Інформацію в базі даних дуже складно змінити, видалити або підробити. І навпаки, всі дані можна легко перевірити і відстежити їх історію. Характерно є те, що останнім часом підвищений інтерес до нової технології почали проявляти великі міжнародні банки та фінансові організації. Так, понад 40 великих міжнародних банків (у числі яких Citi, Morgan Stanley, Bank of America і багато інших) створили стартап R3 для розробки пакету програмних продуктів для фінансової сфери. Проекти з впровадження block-chain-технологій у фінансовій сфері, такі як стартап R3, створені для вивчення і тестування нових технологічних можливостей, і пошуку шляхів їх використання в банківських і біржових операціях. Перші результати показали, що нововведення можуть зробити торговельні операції дешевшими і здійснювати операції значно швидше, ніж у звичайних умовах. Тому цей напрямок розвитку є актуальним та перспективним інноваційним орієнтиром ефективного функціонування економіки.

Література:

1. Royal Bank of Canada Website.URL: <https://www.rbcroyalbank.com/personal.html>
2. Інформаційне агентство ЛІГА. Бізнес Інформ. URL: <http://finance.liga.net>
3. Свон М. Блокчейн: Схема новой экономики. М.: Олимп-Бизнес, 2017. 240 с
4. Обзор блокчейн-индустрии за 2016 год простым языком URL: <https://bitnovosti.com/2017/02/22/obzorindustrii-blockcheina-za-2016-god/>.
5. Які переваги може дати впровадження технології Блокчейн на державному рівні. URL: https://utbs.ws/uk/news/2453Yak%D1%96_perevagi_moghe_nadati_vprovadghennya_tehnolog%D1%96%D1%97_Blokcheyn_na_derzhavnomu_r%D1%96vn%D1%96.php.
6. Великі банки по всьому світу переходять на використання технології блокчейну. URL: <https://mind.ua/news/20177207-veliki-banki-po-usomu-svitu-perehodyat-na-vikoristannya-tehnologiyi-blokcheynu>.
7. Чому платіжні системи на базі блокчейн будуть витіснити традиційні банківські. URL: <https://www.imena.ua/blog/>
8. Чому світ молиться на слово блокчейн. Блог Сергія Калініна. URL: <https://mind.ua/author/314-sergij-kalinin>

Крачун К.Р.

*Облік та оподаткування», 2 курс
Криворізький державний комерційно-економічний технікум
Науковий керівник - викладач вищої категорії
обліково-економічних дисциплін. Єгорова О.М.*

СУТНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ

Технологія блокчейн поступово змінює світ так само сильно, як це зробив Інтернет. Інтерес до цієї технології зростає з кожним днем і незабаром багато індустрій будуть користуватися нею.

В основі крипто валют лежить технологія блокчейн (англ. «Blockchain», «block» - блок, «chain» - ланцюг) – цифровий реєстр, в якому хронологічно і публічно враховуються всі транзакції в мережі валюти [1]. Іншими словами, блокчейн слугує розподіленою і децентралізованою базою даних, що сформована учасниками економічної системи, в якій неможливо фальсифікувати дані через хронологічний запис і публічне підтвердження усіма учасниками мережі транзакції, а також повний контроль учасника системи свого цифрового активу. Технологію блокчейн також називають технологією розподільчого реєстру або LTD [2].

Технологія блокчейн побудована так, що до моменту внесення запису в блок він вважається непідтвердженим (недійсним). Користувач мережі може використовувати запис, але немає гарантій вірогідності здійсненої операції. Виникають ситуації, коли непідтверджений запис згодом скасовують. Як тільки запис зберігся в сформованому, про хешованому блоці та цей факт підтверджено, то його скасування вже неможливе.

Основною та головною особливістю блокчейна є використання алгоритмів математичного обчислення, а також виключення «людини» і людський фактор при прийнятті рішення системою [3].

Поточний стан системи можна відновити за допомогою блокчейн, цей вид захисту не звужує безпеку системи в цілому. Це припущення вводить обмеження на блокчейн, яке полягає в організації зберігання транзакцій таким чином, щоб надійна верифікація транзакцій займала не надто багато часу. Для фінансових блокчейнів один з можливих способів такої організації – використання невитрачених виходів транзакцій замість явно заданих балансів користувачів [4].

Стан системи в такому випадку фактично являє собою реєстр володіння, який містить інформацію про умови, що визначають власника кожної одиниці активів, що циркулюють в системі. Будь-хто може приєднатися до системи та приймати рішення колективно.

Однією з головних проблем блокчейн є достовірність даних, це визначає необхідність застосування ефективних алгоритмів шифрування. Вони повинні гарантувати достатню криптографічну стійкість для інформації в мережі, а також дозволяти реалізувати цифровий підпис.

Декілька десятків банків у Європі застосовують пілотні програми та методи із застосуванням технології блокчейн, займаються вивченням, тестуванням, аналізом та розробкою нових моделей. Прогресивну технологію застосовують через міжнародні платежі, синдиковане кредитування, кліринг після торгівлі, розрахунково-депозитарне обслуговування, первинну видачу цінних паперів, відстеження та управління активами, автоматизовану звітність як інвесторам, так і регуляторам [5].

Впровадження технології блокчейн та SMART контрактів в діяльність українських банків дозволить їм:

- захистити клієнтів банків від шахраїв;
- підвищити довіру до банків (одна з найважливіших проблем);

- нове джерело доходів для банків;
- створення систем Smart контрактів прискорить швидкість документообігу та ефективність договорів;
- Smart системи дозволять розширити асортимент послуг банку;
- зменшення витрат на інкасацію та перевіз банківських документів; на робочий персонал що обслуговує документообіг; на оплату обчислювальних центрів та обслуговування технічних активів управління.

Можна стверджувати, що система блокчейн буде широко використовуватися у майбутньому, оскільки зможе задовільнити головні потреби при здійсненні транзакцій, а саме надійність, швидкість та зручність.

Література:

1. Smart Contracts in Financial Services: Getting from Hype to Reality [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.capgemini.com/wpcontent/uploads/2017/07/smart_contracts_in_fs.pdf
2. A.V. Babkin, D.D. Burkaltseva, V.V. Pshenichnikov, A.S. Tyulin, Cryptocurrencyandblockchaintechnologyindigitaleconomy: developmentgenesis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ntv.spbstu.ru/fulltext/E10.5.2017_01.PDF
3. D.D. Burkal'tseva, A.S. Tiulin, Bitcoin: teoriiaipraktikadliaRossiiskoiFederatsii, Perspektivynauki — 2016: mater. III Mezhdunar. zaoch. konkursanauchnoissled. Rabot. Nauch. red. A.V. Gumerov 41—49
4. Vincent Gramoli Concurrent Systems Research Group report [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://poseidon.it.usyd.edu.au/~gramoli/web/php/index.php>
5. Blockchain-Applications in Banking & Payment Transactions: Results of a Survey [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://is.muni.cz/do/econ/sborniky/70896034/EFS2017>

Погорелов А. Є.

*«Інженерія програмного забезпечення», 1 курс аспірантури
ДВНЗ «Донецький Національний Технічний Університет»
Науковий керівник – д.т.н, професор, завідувач кафедри прикладної
математики та інформатики, Дмитрієва О. А.*

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ І ПІДТРИМКИ РОЗПОДІЛЕНИХ РЕЄСТРІВ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

Фінансова сфера та сфера банківських послуг зокрема, завжди була прагматичною та консервативною у виборі та впровадженні нових технологій. Тому ідея розподілених реєстрів зазнала всебічного розгляду та перевірок різних наукових, фінансових та політичних організацій. У 2019 році можна стверджувати, що велика кількість компаній з ІТ та фінансової сфери ведуть розробки або вже застосовують технологію розподілених реєстрів на базі технології блокчейн та інших технологічних рішень для підтримки мереж розподілених реєстрів.

За даними компанії Deloitte, згідно з опитуваннями за 2018 рік [1] з 1053 респондентів з різних країн світу з розвинутою економікою, які працюють в якості керівників інформаційних служб, головних та технічних директорів компаній, більшість з яких пов'язані з ІТ технологіями та фінансовим сектором, 84% стверджують, що рішення на базі технології блокчейн більш безпечні, порівняно з класичними ІТ рішеннями. 43% організацій, в яких вони працюють, вважають блокчейн релевантним для їх організації та включають його у топ 5 стратегічних напрямків розвитку компанії.

Проте, на етапі розвитку, поширення та впровадження розподілених реєстрів перед нами постають нові проблеми та можливості. І це не тільки безпосередньо проблеми, пов'язані з самою технологією (безпечність використання, пропускну спроможність, масштабованість мережі), але й проблеми існуючої інфраструктури, яка потрібна для підтримки нового типу мереж.

Метою даного дослідження був розгляд існуючої інфраструктури, що забезпечує діяльність фінансового сектору та можливий вплив на неї впровадження розподілених реєстрів на базі блокчейн-технології та інших технологічних рішень, що їх використовують.

Серед головних чинників, які сприяють впровадженню та розвитку розподіленої мережі є доступність, стабільність та потужність електричної мережі. Адже більшість існуючих в наш час дата-центрів та сервісів зберігання даних гарантують не більше 24 годин простою на рік, а найкращі – не більше 25 хвилин (в залежності від класифікації). Така надійність досягається за рахунок багатократного резервування всіх систем життєзабезпечення дата-центру і енергозабезпечення зокрема.

В рамках проведеного дослідження було виявлено, що найбільша концентрація дата-центрів територіально спостерігається у місцях скупчення виробників електроенергії, зокрема АЕС, ТЕС та ГЕС. У випадку масового застосування розподілених реєстрів у фінансовій сфері, необхідний об'єм файлових сховищ та розрахункових потужностей для забезпечення їх потреб значно зросте, оскільки інформація у розподілених реєстрах зберігається в однаковому вигляді на кожному з вузлів мережі. Відповідним чином зросте і кількість електроенергії, що потрібна для роботи обладнання. Також слід зазначити, що впровадження розподілених реєстрів в інших галузях людської діяльності матиме аналогічні наслідки.

Разом з постійним зростанням об'єму даних внаслідок розвитку сервісів хмарного обчислення та зберігання інформації це може призвести до збільшення навантаження на електричні мережі і подальшого нарощування потужностей виробництва для задоволення попиту на ринку електроенергії. Наприклад, за деякими підрахунками, лише дата-центри компанії Google зберігають більше 10 ексабайт даних.

Одним із найбільш близьких до оптимального рішення є побудова «зелених» дата-центрів, що використовують відновлювальні джерела енергії. Вони мають певні переваги:

- низький рівень забруднення навколишнього середовища викидами CO₂;
- можливість побудови у місцях, де централізоване постачання електроенергії ускладнене або відсутнє;

- можливість використовувати виділене тепло обладнання для обігріву наближених населених пунктів;
- надлишки електроенергії, що утворюються в процесі роботи дата-центру можуть постачатися населенню;
- більш широкі можливості територіального розташування, що добре впливає на швидкість поширення даних у мережах розподілених реєстрів;
- зменшення однієї з найбільш витратних позицій підтримки життєдіяльності дата-центру – сплати за електричну енергію;
- більша автономність від постачальників електроенергії.

До недоліків даного типу центрів обробки даних (ЦОД) можна віднести високу собівартість обладнання для продукування електроенергії з відновлювальних джерел, проте в довгостроковій перспективі цей негативний фактор буде корегуватися в сторону зменшення.

В рамках проведеного дослідження були зроблені наступні висновки:

- масове впровадження розподілених реєстрів в рамках фінансового сектору призведе до значного збільшення об'єму інформації, що підлягає зберіганню, та потужностей для її обробки;
- кількість дата-центрів і, відповідно, кількість електроенергії, що ними споживатиметься, буде неухильно зростати, що призведе до нарощування потужностей виробництва електроенергії;
- оптимальним рішенням проблеми електропостачання і зниження напруги на енергетичному ринку, внаслідок збільшення об'ємів даних, є його структурна адаптація в сторону збільшення частки енергоефективних технологій та використання відновлювальних джерел енергії.

Література:

Pawczuk L. Deloitte's 2018 global blockchain survey. Breaking blockchain open [Electronic Resource] / L. Pawczuk, R. Massey, D. Schatsky – Deloitte. – 2018. – Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Energy-and-Resources/gx-us-fsi-2018-global-blockchain-survey-report.pdf>

Полівода К.А.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Машинобудівний коледж ДДМА, місто Краматорськ
Науковий керівник – викладач обліково-фінансових дисциплін,
спеціаліст першої категорії Рубанова С.Я.*

БЛОКЧЕЙН – ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОРИВІВ ОСТАННЬОГО ЧАСУ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій охопив усі сфери діяльності людини. Сьогодні неможливо уявити ефективну роботу в будь-якій галузі без використання програмного забезпечення. Останнім часом все частіше можна почути про технологію Blockchain. Блокчейн поступово змінює світ так само

сильно, як це зробив Інтернет. Інтерес до цієї технології зростає з кожним днем з боку різних цивілізованих держав та міжнародних установ, винятком не стала і Україна.

Блокчейн – це електронний журнал зберігання інформації будь-якого типу. У цей "реєстр" можна внести дані про економічні операції, кредити, фінансові звіти, а також будь-яку інформацію про угоди, конкретну людину або підприємство.

Але якщо звичайний електронний журнал можна змінити або видалити, то з Blockchain так не вийде. Всі дані пов'язані між собою і знаходяться на мільйонах комп'ютерів.

Крім того, вся інформація в базі не належить комусь одному, але у кожного користувача свій індивідуальний ключ до свого блоку даних. Щоб видалити всі дані, потрібно отримати одночасний доступ до всіх комп'ютерів одночасно.

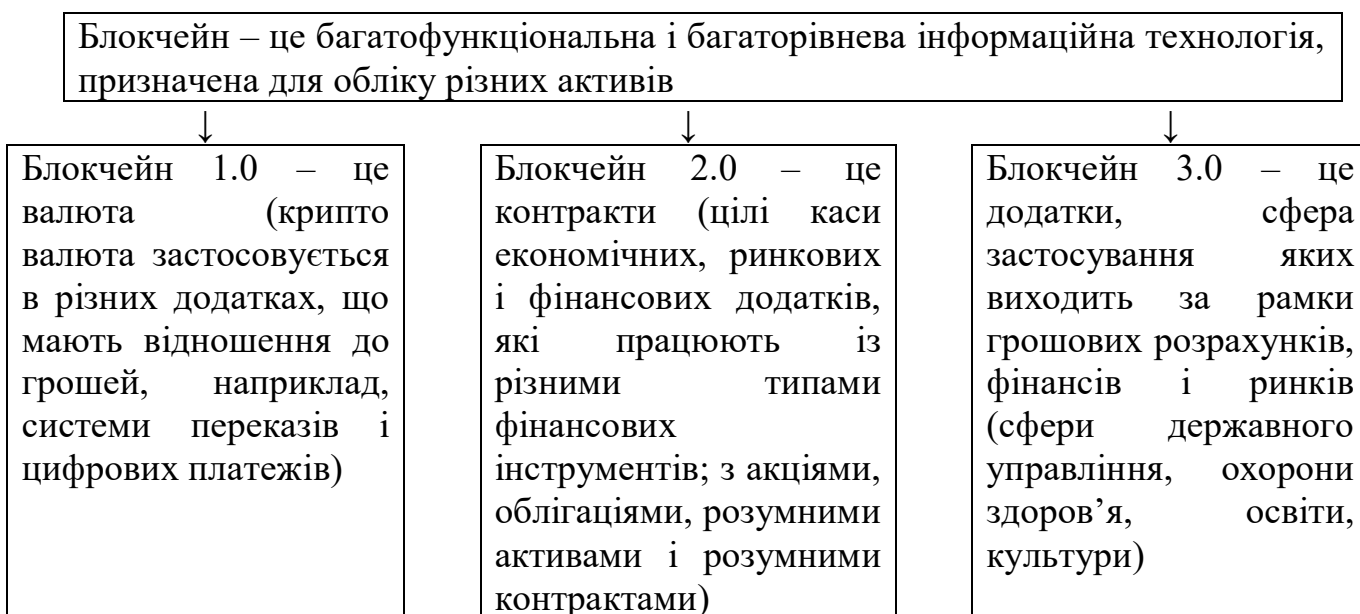

Рисунок 1 Використання блокчейну

Прихильники нової технології заявляють про те, що блокчейн зможе замінити нотаріусів, ріелторів, банки та інших посередників. Хоча поки це швидше гучна заява, ніж реальний інструмент.

Технологія набрала популярність в контексті криптовалют, але сьогодні вже спокійно існує сама по собі. Потенційно блокчейн може бути корисний у будь-якому середовищі, де немає довіри між учасниками. Наприклад, це міжбанківські перекази, реєстри, e-commerce, логістика, будь-які бази даних – наприклад, з кредитною історією, професійним досвідом, медичною інформацією. Сфер, де вже застосовується або тестується технологія, багато. Це і банківський сектор, енергетика, медицина, держсектор і навіть платформи для мультимедійного контенту, і авіація.

Blockchain використовують для електронного голосування, державного управління та операцій з товарами (покупками / продажами).

У 2017 році в Києві відбулася перша в світі операція з купівлі квартири за криптовалюту.

Продавцем квартири був бізнесмен Марк Гінзбург, який в цей час перебував в Нью-Йорку і продавав через представника.

У 2015 році в Україні була запущена децентралізована електронна система аукціонів держмайна E-Auction 3.0.

Система стане першим в світі прикладом використання державою децентралізованої системи для приватизації і оренди державного майна і ліцензій.

Меморандум про впровадження системи підписали губернатори кількох областей з Фондом інновацій та розвитку (IDF Reforms Lab). Засновник фонду – екс-заступник міністра юстиції Грузії Георгій Вашадзе.

Над E-Auction працювало 16 осіб компаній Distributed Lab, Ощадбанк, Приватбанк, Microsoft, Unitybars. До створення підключилася харківська ІТ-компанія Distributed Labs, яка на волонтерських засадах допомогла з написанням ядра і протоколу Blockchain-аукціону.

Хмарне рішення для тестів зберігання і обробки даних надав Microsoft Azure.

Сьогодні до E-Auction 3.0 планують приєднатися Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, обласні адміністрації і Державного комітету із земельних відносин.

До "освоєння технології" в жовтні 2017 року приєдналася і Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Технологія блокчейн забезпечує прозорість усіх транзакцій, які можуть бути відслідковані, записані, проаналізовані і збережені, тобто знаходяться в зоні доступу державних органів. Ніхто не зможе вийти за межі закритої мережі з національними фондами або увійти в неї зі своїми коштами без відома держави.

З кінця 2017 року в Україні діє новий криптофонд Vanhealing Cryptofund of biotech innovations, який розробляє проекти у сфері біотехнології і блокчейн. Його партнерами є декілька організацій, зокрема венчурний фонд USP Capital, компанії Planexta і Sikorsky Challenge. Криптофонд відрізняється від традиційних фондів приватних інвестицій перш за все тим, що збирає кошти через Initial Coin Offering (ICO).

Таким чином, система блокчейн максимально спрощує саму процедуру надання адміністративних послуг, зменшує витрати державного і місцевих бюджетів на утримання апарату держави. З іншого боку, у зв'язку з розвитком цієї технології, матимуть місце скорочення і зменшення можливостей для чиновників зловживати доступом до баз даних. Тобто держава «зацікавлена» в гальмуванні цього процесу, не бажаючи втратити контроль за електронними документами. Для блокчейну неважливо, чи розвинута країна чи ні. Насправді це дуже проста технологія, яка не потребує великих фінансових витрат. Потрібна просто політична воля держави, щоб урядові сервіси щодо різного роду реєстрацій від авто до нерухомості стали доступними і при цьому захищеними.

Література:

1. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З.С. Варналія. К.: Знання, 2009. 647 с.

2. Гусєва І.І. Тенденції розвитку криптовалют на ринку України. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-1-2017/12.pdf>.

3. Курс НБУ на 07.11.2017. URL: <https://finance.i.ua/nbu/?d=7&m=11&y=2017>.

4. Свон М. Блокчейн: Схема новой экономики. М.: Олимп-Бизнес, 2017. 240 с.

Похілова А.О.

«Харчові технології», 3 курс

Криворізький державний комерційно-економічний технікум

Науковий керівник - викладач вищої категорії

обліково-економічних дисциплін Єгорова О.М.

СУЧАСНА РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ БЛОКЧЕЙН В ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ

В умовах сьогодення впровадження інновацій є не тільки найважливішим фактором структурних перетворень в економіці, але й рушійною силою змін на ринку банківських послуг: передові банки набувають значних конкурентних переваг, мають можливість монополювати більш ефективні технології, і в такий спосіб формувати і привласнювати інтелектуальну ренту (джерело надприбутків). Створення та реалізація інноваційних моделей стає основою переходу до безперервного інноваційного процесу в практиці управління банківськими установами [1].

Блокчейн (Block Chain)— це розподілена база даних, що складається з ланцюжків транзакцій. База має правила щодо свого формування, збереження та користування даними, що виключає можливості шахрайський дій, крадіжку персональних даних, захищає майнові права і подібне. Всі несанкціоновані втручання для зміни інформації в блокчейн-технологіях є неможливими.

Гарантійна безпека блокчейну обумовлена кількома факторами:

- 1) Використання складних алгоритмів з математичними даними.
- 2) Шифрування даних спеціальним криптографічним програмним продуктом.
- 3) Великою кількістю комп'ютерів в мережі Інтернет, що об'єднані в блокчейн-мережу і які зберігають і синхронізують між собою таблиці бази з даними про всі транзакції між учасниками.

Блокчейн розглядається як безкінечний цифровий розподілений журнал економічних (чи інших) транзакцій, який можна використати для фінансових операцій та практично всього, що має цінність. Дозволяючи цифровій інформації накопичуватися і не знищуватися, технологія блокчейн створила основу для Інтернет-економіки.

Для упорядкування та зручності розділимо різні (існуючі та потенційні) технологічні аспекти блокчейн-технології на три категорії: блокчейн 1.0, 2.0, 3.0.

Блокчейн 1.0 - це валюта. Криптовалюта застосовуються в різних додатках, що мають відношення до грошей, наприклад системи переказів і цифрових платежів.

Блокчейн 2.0 - це контракти. Цілі класи економічних, ринкових і фінансових додатків, в основі яких лежить блокчейн, працюють з різними типами фінансових

інструментів - з акціями, облігаціями, ф'ючерсами, 7 заставними та правовими титулами, розумними активами і розумними контрактами.

Блокчейн 3.0 - це додатки, область застосування яких виходить за рамки грошових розрахунків. Вони поширюються на сфери державного управління, охорони здоров'я, науки, освіти, культури і мистецтва [2].

Хоча в даний час більшість систем блокчейн обробляють фінансові транзакції, в загальному випадку останні можна розглядати просто як атомарні зміни стану деякої системи. Наприклад, блокчейн може використовуватися для реєстрації документів і захисту їх від змін. Всі транзакції в блокчейн зберігаються в єдиному реєстрі або в головній книзі, та складають децентралізовану структуру для прийняття колективних рішень. Оскільки транзакції повністю впорядковані за часом, поточний стан системи (набір балансів користувачів в разі фінансового блокчейна) визначається виключно цим реєстром транзакцій. Зберігання всієї історії змін стану системи має свої переваги, наприклад можливість визначити стан системи в довільний момент часу, просто «програвши» заново відповідні транзакції [3].

Блокчейн є механізмом, що забезпечує високий ступінь обліку та ідентифікації. Більше не буде пропущених транзакцій, помилок людини або машини, або навіть змін, що зроблені без згоди залучених сторін. Блокчейн гарантує законність транзакції шляхом запису її не лише в головному реєстрі, а в розподіленій системі реєстрів, пов'язаних через захищений механізм перевірки.

База даних блокчейн має мережу користувачів, кожен з яких зберігає власну копію даних, що породжує спеціальний термін для технології блокчейн: технологія розподіленого реєстру (DLT). Основними елементами мережі DLT є: цифрова головна книга, механізм консенсусу, який використовується для підтвердження транзакцій, та мережа операторів вузлів для налаштування мережі. Взагалі кажучи, терміни DLT і блокчейн використовуються як взаємозамінні в позиційних документах і популярних засобах масової інформації, хоча DLT розглядається деякими як більш загальний термін.

Для України система блокчейн відкриває безліч можливостей не тільки для банківських структур. На сьогодні статус криптовалюти не має законодавчої бази, але вже виносять на розгляд перші нормативно-правові акти. Першим банком який почав проводити криптовалютні операції став Приватбанк. Уже існують проекти з використанням технології блокчейн які частково реалізовані на державному рівні.

Література:

1. A.V. Babkin, D.D. Burkaltseva, V.V. Pshenichnikov, A.S. Tyulin, Cryptocurrency and blockchain technology in digital economy: development genesis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ntv.spbstu.ru/fulltext/E10.5.2017_01.PDF

2. Sait Izdatel'stva delovoi i professional'noi literatury [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://olbuss.ru/upload/books/blockchain.pdf>

3. D.D. Burkal'tseva, A.S. Tiulin, Bitcoin: teoriia i praktika dlia Rossiiskoi Federatsii, Perspektivy nauki — 2016: mater. III Mezhdunar. zaoch. konkursa nauchnoissled. Rabot. Nauch. red. A.V. Gumerov 41—49.

Пшенична Н.М.

*«Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», I курс магістратури
Таврійській державній агротехнологічній університет
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі і біржової
діяльності Корчагіна В. Г*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКАХ

Банківські операції як складові банківського продукту за своєю сутністю є технологічно простими транзакціями. Щоб задовольнити потреби споживачів потрібно постійно шукати можливості покращення системи грошового обігу, прискорення транзакцій платежів, збільшувати надійність та ефективність операцій. Для цього необхідно застосовувати сучасні методи обробки інформації за допомогою засобів комп'ютеризації. Сфера ІТ-технологій пропонує новітні криптографічні методи шифрування в банківській сфері, які полегшують регулювання та функціонування грошового обігу.

В основі криптовалют лежить технологія - цифровий реєстр, в якому хронологічно і публічно враховуються всі транзакції в мережі валюти. Блокчейн слугує розподіленою і децентралізованою базою даних, що сформована учасниками економічної системи, в якій неможливо фальсифікувати дані через хронологічний записі публічне підтвердження усіма учасниками мережі транзакції, а також повний контроль учасника системи свого цифрового активу. Технологію блокчейн також називають технологією розподільчого реєстру або LTD (distributed ledger technologies) [1].

Всі транзакції в блокчейн зберігаються в єдиному реєстрі або в головній книзі, та складають децентралізовану структуру для прийняття колективних рішень. Оскільки транзакції повністю впорядковані за часом, поточний стан системи (набір балансів користувачів в разі фінансового блокчейна) визначається виключно цим реєстром транзакцій. Зберігання всієї історії змін стану системи має свої переваги, наприклад можливість визначити стан системи в довільний момент часу, просто «програвши» заново відповідні транзакції.

База даних блокчейн має мережу користувачів, кожен з яких зберігає власну копію даних, що породжує спеціальний термін для технології блокчейн: технологія розподіленого реєстру (DLT). Основними елементами мережі DLT є: цифрова головна книга, механізм консенсусу, який використовується для підтвердження транзакцій, та мережа операторів вузлів для налаштування мережі[2].

В ідеальному випадку обробка транзакцій в рамках блокчейн технології повинна відповідати таким властивостям:

- транзакції повинні бути узгоджені з поточним станом системи. У разі фінансових транзакцій якщо баланс деякого індивідуума А становить 1000 у. о., Він не може заплатити індивідууму В 10 000 у. о.;
- транзакції повинні бути авторизовані. Тільки у А повинен бути ключ здійсненню транзакцій від імені А;

- транзакції повинні бути незмінними. Після того як транзакція записана до реєстру, її неможливо змінити (наприклад, якщо в реєстрі записана транзакція, в якій А платить В 100 у. о., у зловмисника не повинно бути можливості змінити суму платежу, його відправника або одержувача);

- транзакції повинні бути кінцевими. Після того як транзакція записана до реєстру, її неможливо звідти видалити, що, по суті, призвело б до повернення грошей відправнику;

- стійкість до цензури. Якщо транзакція задовольняє всім правилам блокчейн, вона повинна бути в кінці кінців в нього додана.

Ключові елементи бухгалтерського обліку на базі блоків дозволять підвищити ефективність у майбутньому. До перспектив впровадження можна віднести розподілений характер облікової книги, його незмінний характер та наявність узгоджених механізмів консенсусу. Проблема авторизації вирішується за рахунок використання криптографії з відкритим ключем. Кожному користувачеві системи видається пара з секретного і відкритого ключа. Відкритий ключ може бути без проблем опублікований для визначення цифрової особистості користувача, так як секретний ключ неможливо вивести з відкритого[3].

Використання цифрових підписів вирішує не тільки проблему авторизації, але також і проблему змінності транзакцій. Якщо цифрові підписи використовуються для всіх транзакцій в блокчейн, зловмисник, який отримав внутрішній доступ до системи, не може змінити ці транзакції. Незмінюваність транзакцій в системі на основі блокчейна досягається за допомогою поділу транзакцій в блоки, впорядковані в часі, і розрахунку криптографічної хеш-функції для кожного з блоків. Можна стверджувати, що система блокчейн буде широко використовуватися у майбутньому, оскільки зможе задовольнити головні потреби при здійсненні транзакцій, а саме надійність, швидкість та зручність. Сучасні системи блокчейн перевищують можливості Visa чи PayPal швидкості обробки транзакцій. Так, Visa може обробити до 56000 операцій в секунду, а максимальний рекорд який встановили австралійські вчені на чолі з професором Винсентом Грамолі, створивши унікальну систему Red Belly Blockchain, яка може здійснювати більше ніж 660 000 транзакцій за секунду всього на всього на 300 обчислювальних машинах в одному операційному центрі.

Слід також зазначити, що окрім банківських структур, активне використання технології блокчейн реалізується через майнерів та учасників торгів криптовалютами. Оскільки приєднатися до мережі можливо навіть з мобільного телефону, кількість учасників-користувачів криптовалютами постійно збільшується. Для розрахунків криптовалютами створені спеціальні платформи для переведення банківських грошових коштів в електронну форму точена (електронні гаманці). Транзакції за допомогою електронних гаманців стали використовувати досить давно для розрахунків в Інтернет-магазинах, але зараз тенденція використання змінюється. Більше половини опитаних провайдерів гаманців інтегрують в них послугу обміну валюти, крім того, 20% з них пропонують прив'язану до гаманця кредитну карту [4].

Використання технологій блокчейн в Україні не заборонено законом. Тож пропонується дозволити комерційним банкам проводити неторгові операції з

купівлі-продажу криптовалюти за гривні, при цьому забезпечувати операційну безпеку клієнтів та надавати консультації.

Розповсюдження обмінних операцій за допомогою криптографічних методів дозволить комерційним банкам підвищити довіру до банків; захистити клієнтів банків від шахраїв; зменшити витрати на інкасацію, обслуговування документообігу, а також на виготовлення та введення в експлуатацію грошово-розрахункових документів.

Отже, технологія блокчейн представляє собою цифровий реєстр, в якому хронологічно і публічно враховуються всі транзакції електронної валюти. Блокчейн слугує розподіленою і децентралізованою базою даних, сформованою учасниками системи, в якій неможливо фальсифікувати дані через хронологічний запис і публічне підтвердження усіма учасниками мережі транзакції, а також повний контроль учасника системи свого цифрового активу.

У застосуванні даної технології існує декілька методів та видів функціонування. Безпечність використання технології гарантується спеціальними криптографічними методами хешування даних та дешифрування через віддалені сервери. Системи блокчейн бувають закритими, відкритими та комбінованими. Найбільш розповсюджені системи з шифруванням RSA та ECDSA, існують також десятки інших видів систем.

Для України система блокчейн відкриває безліч можливостей не тільки для банківських структур. На сьогодні статус криптовалют не має законодавчої бази, але вже виносять на розгляд перші нормативно-правові акти. Першим банком який почав проводити криптовалютні операції став Приватбанк. Уже існують проекти з використанням технології блокчейн які частково реалізовані на державному рівні.

Література:

1. Smart Contracts in Financial Services: Getting from Hype to Reality [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2017/07/smart_contracts_in_fs.pdf
2. A.V. Babkin, D.D. Burkaltseva, V.V. Pshenichnikov, A.S. Tyulin, Cryptocurrency and blockchain technology indigital economy: development genesis [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ntv.spbstu.ru/fulltext/E10.5.2017_01.PDF.
3. Sait Izdatel'stva delovoi i professional'noi literatury [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://olbuss.ru/upload/books/blockchain.pdf>
4. Blockchain-Applications in Banking & Payment Transactions: Results of a Survey [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://is.muni.cz/do/econ/sborniky/70896034/EFS2017-Proceedings_1_final.pdf?fakulta=1456.

Терновий Д.С.

*Факультет підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції*

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства

ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКАХ

У момент коли платіжні системи стали електронними, головні процеси змінилися не суттєво, основна конструкція централізованих платіжних систем зоставалася принципово аналогічною. В основі цих простих платіжних систем лежить головний "кліринговий банк", функцію якого є бухгалтерський облік, причому обчислення проводилися через книги цього центрального органу. Технологія "блокчейн" або її ще називають технологією "розподіленого реєстру" (DLT) впроваджує абсолютно нову структуру децентралізованих платіжних систем, з криптографічними методами шифрування інформації.

Блокчейн, за своєю суттю, виступає розподіленою і децентралізованою базою даних, яка сформована користувачами економічної системи, в ній немає шансу фальсифікувати дані через хронологічний запис і публічне підтвердження усіма учасниками мережі транзакції, а також повний контроль учасника системи свого цифрового активу. Технологію блокчейн також називають технологією розподільчого реєстру або LTD (distributed ledger technologies). [1 ст. 1-2]

Відповідно до результатів дослідження, станом на 2017 рік 15% фінансових установ користувалися блокчейн в прикладній діяльності. Вищезазначені банки є новаторами, вони ідуть у правильному напрямі вважаючи, що ця технологія допоможе цим установам створити нові бізнес - моделі і провадити свою діяльність на нових ринках. Банки які впроваджують технологію блокчейн переконані, що це допоможе їм зменшити час, грошові витрати і ризики в таких сферах, як довідкові дані, роздрібні платежі і споживче кредитування. Також вони впевнені, що блокчейн відкриє нові можливості в сферах торгового фінансування і корпоративного кредитування. Не останнім є і той факт, що крім банківських установ, енергійно застосовується технологія блокчейн через майнерів та учасників торгів криптовалютами. Беручи до уваги той факт, що з мобільного телефону також можна приєднатися до мережі кількість користувачів криптовалютами постійно збільшується. Створені особливі платформи для розрахунків криптовалютами та для переведення банківських грошових коштів в електронну форму токена. Такі платформи називають електронними гаманцями. Навіть зі зростанням вартості цифрових валют майнінг розвивається аритмічно. Валова виручка від продажу біткоїн за рік (винагорода за створення блоків та транзакційні збори) за негайної конвертації в долари в 2016 році виявилася відчутно нижчою (563 млн доларів), ніж в 2014- му (786 млн доларів). Ймовірно, справа в підвищенні складності майнінга. Зате транзакційні збори зросли: в 2016-му вони сягнули 13,6 млн доларів, а за попередні три роки ледь перевалили за 7 млн.[2]

Smart-contracts – програмовані контракти, які автоматично виконуються при завчасно визначених умовах. Розумні контракти, гарантовані системою блокчейн або розподільчих реєстрів, були створені як ліки від багатьох проблем, пов'язаних із традиційними фінансовими контрактами, які просто не пристосовані до цифрового віку. Покладання на фізичні документи призводить до затримок,

неефективності та збільшує ризик виникнення помилок та шахрайства. Фінансові посередники, забезпечуючи операційну сумісність для фінансової системи та зменшуючи ризики, створюють накладні витрати та підвищують вимоги щодо відповідності. [3]

Варто згадати, що Smart-contracts розробляються за підтримки технології блокчейн. Блок представляє із себе певну конфігурацію, створену програмним забезпеченням, яка зв'язує разом повідомлення, що торкаються конкретного контракту. Данні повідомлення можуть виступати як вхід або вихід логіки програмування розумного контракту, і вміють самі вказувати на другий комп'ютерний код. У інфраструктурі шифрування відкритого ключа (PKI, Public Key Infrastructure) також використовується технологія блокчейн.

Компанія Cargemini провела масштабне дослідження можливостей застосування SMART контрактів. За відомостями організації було структуровано основні передові напрямки мейнстріму. Вибрано було 3 центральних напрямки, які за думкою аналітиків фірми будуть найбільш вагомими:

1. **Інвестиційний банкінг:** При здійсненні торгових угод та врегулюванні синдигованих позик корпоративні клієнти можуть виграти від коротших циклів розрахунків. Замість поточних 20 днів і більше, розумні контракти можуть звести цикл до 6-10 днів, а то й менше. Це може призвести до додаткового зростання попиту на 5-6% у майбутньому, що призведе до збільшення прибутку у розмірі від 2 до 7 мільярдів доларів на рік. Інвестиційні банки в США та Європі також відчують зниження експлуатаційних витрат.
2. **Роздрібна торгівля:** Обслуговування іпотечного кредитування буде значно вигіднішим якщо використовувати smart контракти. Споживачі можуть потенційно очікувати заощадження в розмірі 480 до 960 доларів на одну позику, і банки Європи та США зможуть скоротити витрати в межах від 3 до 11 мільярдів доларів щорічно, знизивши витрати на обробку документів.
3. **Страховання:** використання розумних контрактів в індивідуальному страхуванні автомобілів може призвести до річної економії на суму 21 мільярда доларів США за рахунок автоматизації та зменшення накладних витрат на обробку в процесі розгляду претензій. Споживачі також можуть очікувати зменшення премій, оскільки страховики потенційно можуть передавати їм частину своїх річних заощаджень. [1 ст. 22-23]

Виходячи з всього вище написаного можна робити такий висновок, що введення технології блокчейн та SMART контрактів в роботу банків дозволить їм: захистити клієнтів банків від шахраїв; збільшити довіру до банків; забезпечити нове джерело доходів для банків; створення систем Smart контрактів прискорить документообіг та ефективність договорів. Smart системи дозволять збагатити асортимент послуг банку, скоротити витрати: на інкасацію та перевозки банківських документів, витрати на робочий персонал що обслуговує документообіг; витрати на оплату обчислювальних центрів та обслуговування технічних активів управління; на виготовлення та впровадження в експлуатацію грошово-розрахункових документів. [1 ст. 29-30]

Література:

1. Доценко. Перспективи застосування технології блокчейн в фінансовій сфері [Електронний ресурс] / Доценко – Режим доступу до ресурсу: <http://khibs.ubs.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/%D0%94%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.

2. Blockchain-Applications in Banking & Payment Transactions: Results of a Survey [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://is.muni.cz/do/econ/sborniky/70896034/EFS2017-Proceedings_1_final.pdf?fakulta=1456

3. World Payments Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldpaymentsreport.com/>

Френзель В. Ю.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Харківський Національний Університет імені В. Н. Каразіна
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінанси, банківська справа та
страхування Дорошенко Н. О.*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКАХ

Актуальність теми дослідження обґрунтована тим, що останнім часом у наукових дослідженнях багатьох країн широкого поширення набуло поняття «цифрова економіка». Перехід до цифрової економіки проявляється в цифровізації бізнес-процесів, впровадженні цифрових технологій у діяльність промислових підприємств, організацій сфери послуг, державних органів, фінансових установ. Серед науковців тривають дискусії про перспективи і можливі ризики цифровізації, пов'язані з переходом до цифрових технологій в стратегічно значущих сферах економіки, зокрема, у фінансовій і банківській діяльності, де знаходить застосування технологія блокчейн. Зарубіжні вчені-науковці, зокрема Мелані Свон, Алекс Тапскотт, Майкл Кейсі, Лоран Лелу, Пол Вінья і Кріс Скіннер почали активно досліджувати цифрову економіку. У своїх роботах вони розглядають Blockchain, механізм якого перевірили на власних підприємствах.

Що таке блокчейн? Це спеціальний реєстр для зберігання групи транзакцій. Транзакція при цьому здійснюється лише тоді, коли вважається підтвердженою. Це зручно і надійно, якщо йдеться про здійснення платежів чи передачу конфіденційних даних. Аби транзакція вважалася достовірною («підтвердженою»), її формат і підписи мають бути перевірені. Після цього групу транзакцій записують в спеціальну структуру (так званий блок). В цих блоках інформацію можна швидко перевірити. При операціях із криптовалютами, наприклад, у ланцюжку блоків міститься інформація про всі вчинені коли-небудь операції з біткойнами [2].

Таким чином, постає питання оцінки переваг та недоліків подібної технології. Формальним прикладом можна назвати касову книгу, яку використовують в будь-якій бухгалтерії на підприємствах. Блокчейн та касова книга мають схожий принцип побудови, але різниця в тому, що їх базою є комп'ютер та звичайний папір відповідно. Як і в касовій книзі, усі операції послідовно записуються одна за одною, мають підтвердження та неможливість видалити інформацію.

Перш за все, необхідно виділити надійність системи блокчейн. За рахунок структурних особливостей блокчейн унеможлиблюється крадіжка та редагування даних. Теоретично блокчейн може бути нескінченним, але за рахунок відносно низького відсотку використання цієї системи порівняно до усіх транзакцій світу, масштаби блокчейну не мають великих розмірів. В тому разі, якщо більшість світових транзакцій будуть проводитися через блокчейн, це призведе до проблеми зберігання таких великих масивів інформації.

Перевагою можна виділити прозорість блокчейну. Будь-який користувач має можливість подивитися історію транзакцій. Але в разі, коли користувач перевів гроші помилково, повернути їх назад вже неможливо.

Перспективність Blockchain у фінансовій сфері визнали найбільші банки світу. Ще у 2013-му році був створений консорціум R3. Туди увійшли такі банки як J. P. Morgan, Goldman Sachs, Santander, ITG та інші. Група займається тестуванням децентралізованого реєстру в банківській сфері. Окремі банки також інвестують у блокчейн-стартапи, які регулярно з'являються останні кілька років. [1].

Банки зацікавлені у можливості впровадження технології блокчейн, оскільки це дозволить обробляти операції швидше і знизити адміністративні витрати. Зокрема, великий інтерес викликає можливість укласти нескладні договори автоматизовано. Девід Раттер, який розглядав перспективи інвестицій в компанії, що займаються аналогічними розробками (їх близько 30), зміг створити свою компанію і залучити до неї інвестиції. [3]. Зараз його завданням стало підтвердити, що система буде ефективно працювати на конкретних прикладах, тоді кількість банків-партнерів збільшиться. Серед побажань власників банків сервіси для розрахунково-касових операцій, онлайн-кредитування тощо. Вже зараз розглядається більше 25 способів застосування. У найближчі 2 роки банки будуть вкладати інвестиції в R3CEV і відстежувати результати розробок. [3].

Отже, блокчейн може стати невід'ємною частиною світової банківської спільноти. Він є надійним, адже має хронологічну структуру, що забезпечує стабільне зберігання даних. Це значний плюс, адже будь-яка сфера банківської діяльності знаходиться під загрозою кібератак. Також впровадження блокчейну зменшить адміністративні витрати банків та скоротить час проведення транзакцій. Банкам не потрібно буде утримувати величезний штат працівників та сплачувати їм заробітну плату. При цьому усі користувачі стають рівними і класична система клієнт-банк може втратити актуальність і мати новий вигляд. Але варто відзначити, що процес переходу на блокчейн не є швидким і він може зайняти десятки років. Це зумовлено обмеженістю ресурсів для забезпечення життєдіяльності блокчейну через великі масиви інформації, а також через повну зміну усталеної системи, яка була зрозуміла для всіх.

Література:

1. Що таке блокчейн простими словами : [сайт]. URL: <https://uacrypto.top/blog/blockchain-guide>.
2. Що таке blockchain і для чого він потрібен : [сайт]. URL: <https://nachasi.com/2017/06/02/blockchain-faq/>.
3. Совершенствование технологии blockchain приведет к развитию финансового сектора : [сайт]. URL: <https://sdg-trade.com/market/stati/sovershenstvovanie-texnologii-blockchain-privedet-k-razvitiyu-finansovogo-sektora>.

Яковенко Т. О.

*«Комерційна діяльність та логістика», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник –

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Стрільчук Л.В.

ТЕХНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

У багатьох країнах світу криптовалюта вже стала зручним засобом електронних розрахунків та має великі перспективи для подальшого інвестування. Вона значно спрощує платіжну систему, підвищуючи при цьому рівень безпеки, тому певною мірою криптовалюта є своєрідним викликом, оскільки, використовуючи її, державні установи не мають змоги впливати на транзакції учасників.

Блокчейн – це багатофункціональна і багаторівнева інформаційна технологія, призначена для надійного розподіленого зберігання записів про всі будь-коли здійснені транзакції. Це хронологічна база даних, в якій час коли було зроблено запис нерозривно пов'язаний із самими даними, що робить її некомутативною. Всі транзакції здійснюються з криптографічним протоколом. Інформація, що потрапила в ланцюжок блоків, не може бути змінена постфактум [1].

Технологія Blockchain виникла у 2008 році: Сатоши Накамото створив Bitcoin – електронну валюту, засновану на криптографічному підтвердженні [2]. Як інноваційний продукт, криптовалюта має величезний потенціал для впливу на фінансовий ринок та національну економіку загалом. Вона не піддається впливу інфляції, відповідно її не потрібно ні девальвувати, ні ревальвувати. Її використання дозволяє скоротити операційні витрати, уникнути пасток валютної системи. Кількість монет у цій системі зростає з певною швидкістю, закладеною таким чином, щоб вона збігалася зі швидкістю видобутку золота на планеті.

Із появою Bitcoin та самою технологією Blockchain з'являються також ризики, що передбачають можливе зниження курсу національної валюти, послаблення банків та діяльності державних фінансових структур особливо щодо контролю за характером транзакцій через їх цілковиту анонімність. Можливість прямих транзакцій між гаманцями користувачів позбавляє банки одержання своєї частки прибутку від міжбанківських операцій. В цій ситуації держава може лише

моніторити курси криптовалют і здешевлювати вартість банківських транзакцій. Криптовалюта і блокчейнова система її використання кардинально змінюють систему фінансового регулювання національних економік і з часом ліквідують виняткову монополію держави в сфері монетарного регулювання.

Криптовалюта набуває масового транснаціонального характеру використання, добре інтегрована з офіційними фінансовими інструментами (електронними гаманцями, банківськими рахунками, картками), що забезпечує легальність та простоту використання, має широку популярність у мерчантів, обмежену емісію, що запобігає будь-яким проявам інфляції [3].

Деякі банки вбачають у технології Blockchain великі перспективи і продовжують інвестувати в блокчейн-проекти. Інститут IBM для підвищення цінності бізнесу (IBM Institute of Business Value) за підтримки Economist Intelligence Unit провів дослідження, в якому взяли участь 200 банків з 16 країн світу і розповіли про свої очікування від технології блокчейн (українські банки не приймали участь у дослідженнях). Згідно з результатами дослідження, в 2017 році 15% фінансових установ використовували блокчейн в практичній діяльності. Саме ці банки є новаторами, які вважають, що технологія допоможе їм створити нові бізнес моделі і вийти на нові ринки. Банки-новатори вважають, що блокчейн допоможе їм скоротити час, витрати і ризики в таких сферах, як довідкові дані, роздрібні платежі і споживче кредитування. Також вони переконані, що блокчейн відкриє нові можливості в сферах торгового фінансування і корпоративного кредитування [4].

Україна входить в ТОП-10 країн світу за кількістю користувачів Bitcoin. В Україні здійснює свою діяльність найбільше в СНД біткоїн-агентство Kuna, одним з проектів якого є криптовалютна біржа. Тут функціонують також і великі дослідницькі компанії, такі як Distributed Lab. Застосування децентралізованих технологій планується і частково реалізується вже і на державному рівні: e-Auction 3.0, e-Vox, E-Ukraine. Використання технології Blockchain в Україні не заборонено законом. Тож пропонується, дозволити комерційним банкам проводити неторгові операції з купівлі-продажу криптовалюти за гривні, при цьому забезпечувати операційну безпеку клієнтів та надавати консультації [5].

Подальші наукові дослідження необхідно зосередити на прикладних аспектах використання криптовалют для забезпечення збалансованого розвитку національних економік, зростання їх конкурентоспроможності та імплементації кращих світових практик регулювання ринку цифрових валют [3].

У підсумку можна зазначити, що безперечним є той факт, що криптовалюта не зможе замінити повністю існуючі національні платіжні системи, але її капіталізація з кожним роком на ринку платежів зростає, тому не варто недооцінювати її можливості. У зв'язку з цим, більш детальне вивчення усіх аспектів функціонування технології Blockchain, її конкурентних переваг та ризиків, є не лише великим інформаційним проривом, а й представляє для України та світу велике практичне значення.

Література:

1. Мостіпака О.В. Блокчейн технологія і криптовалюта Біткоїн / О.В. Мостіпака // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи

України: зб. матер. наук.-практ. конференції, 28-29 вересня 2017 р./ Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2017. – 422 с.

2. Електронний блог Logist.FM. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://logist.fm/publications/tehnologiya-blockchain-v-logistike>

3. Желюк Т. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік / Тетяна Желюк, Олександр Бречко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2016. - Вип. 3. - С. 50-60.

4. Перспективи застосування технології блокчейн в фінансовій сфері [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://khibs.ubs.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/%D0%94%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

Невмержицький Є. Роль технології блокчейн і можливості використання криптовалют [Електронний ресурс] / Є. Невмержицький. – Режим доступу: <https://pkiforum.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Nevmergizkyi.pdf>

6. Проблеми регулювання фінансових ринків у цифровій економіці

Алексєєва В.Д.

«Економічна кібернетика», 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., асистент кафедри банківської справи Стрільчук Ю.І.

МОДЕЛЮВАННЯ МОНЕТАРНИХ ПРОЦЕСІВ НА ОСНОВІ ДИНАМІЧНОЇ СТОХАСТИЧНОЇ МОДЕЛІ

Стабільне економічне зростання будь-якої країни залежить від якісних та кількісних факторів: обсягу та структури сукупного попиту та пропозиції в країні, ефективності системи державного регулювання тощо. Найпростіші пояснення зв'язку між монетарною політикою та цінами на активи передбачають, що монетарний регулятор може впливати на рівень ліквідності на фондовому ринку.

Зазвичай головним методом, який використовується для базового аналізу взаємодії фондового ринку та реального сектору економіки, є прості регресії (наприклад, авторегресійні моделі), що складаються з одного рівняння, де сила зв'язку між пояснювальною змінною (дохідністю активів) та макроекономічними змінними вимірюється за допомогою коефіцієнта кореляції або з використанням пов'язаних концепцій.

Такі методи мають значні недоліки, а саме: вони тісно пов'язані з простим коефіцієнтом кореляції, який погано моделює довготермінові тренди в економічній системі. Альтернативний підхід для аналізу декількох змінних, який може подолати зазначені проблем, був представлений Сімсом [3]:

$$\Delta y_t = \mu + \sum_{k=1}^{p-1} \Phi_k \Delta y_{t-k} + \varepsilon_t, \quad (1)$$

де y_t - вектор змінних (наприклад, ВВП, рівень заборгованості тощо);

μ - вектор вільних членів системи рівнянь регресії;

Φ_k - матриця коефіцієнтів нахилу;

ε_t - вектор похибок;

p - кількість лагових змінних;

Δ - операція першої різниці;

t - час

Згодом до моделі було введено поняття коінтеграції та корекції помилки. Така модель дістала назву векторної моделі корекції помилки; вона враховувала можливі довгострокові зв'язки між певними змінними, наприклад, коливання короткострокової відсоткової ставки навколо довгострокового значення. Типовим прикладом моделі є такий [3]:

$$\Delta y_t = \mu + A B' y_{t-1} + \sum_{k=1}^{p-1} \Phi_k \Delta y_{t-k} + \varepsilon_t, \quad (2)$$

де B' - транспонований вектор параметрів рівняння корекції помилки (якщо існує декілька рівнянь корекції помилки, то це транспонована матриця параметрів);

$B' y_{t-1}$ - власне рівняння корекції помилки;

A - вектор параметрів, що вимірюють швидкість повернення системи до рівноваги.

Можна класифікувати моделі, що відносяться до моделей векторної авторегресійної VAR сім'ї: просте авторегресійне рівняння, класична VAR модель, модель кореляції помилки.

Більшість цих моделей побудовані на теоретичній основі, і в результаті вони не можуть пояснити внутрішню природу ролі фондового ринку в економіці країни (наприклад, який передавальний механізм від монетарного регулювання до реального сектору і навпаки).

Були проведені інтенсивні дослідження щодо включення ціноутворення на активи в моделі бізнес-циклу. Рівновага встановлювалась на основі парадигми раціональних очікувань Лукаса, де безпосередньо враховувалися раціональні очікування економічних агентів щодо майбутнього стану економічної системи. Значного прогресу в таких дослідженнях було досягнуто з використанням багатосекторальних моделей, спрямованих на встановлення зв'язку між фондовим ринком та реальним бізнес-циклом

Побудова такої моделі для української економіки складається з трьох основних етапів:

1. Стандартна модель ДСЗР для малої відкритої економіки.
2. Додається модель фінансового акселератора.
3. Додається модель фондової бульбашки.
4. Розроблена модель ДСЗР для малої відкритої економіки з фінансовим акселератором та фондовою бульбашкою.

Структура динамічної стохастичної моделі складається з внутрішнього та зовнішнього секторів. Внутрішній сектор включає такі елементи, як домогосподарства, підприємства, виробники капіталу, уряд та Національний банк України (НБУ). Кожен з них має складні економетричні моделі розрахунку, але ми зупинимось саме на монетарній політиці. Модель також включає також ринкові неефективності та допускає вплив шоків.

Згідно з Положенням про процентну політику НБУ, яке затверджено постановою правління НБУ від 18.08.2004 р. № 389 [3], значення облікової ставки НБУ є базовим для інших ставок Національного банку. Тому монетарна політика може моделюватися за допомогою такого правила Тейлора [2]:

$$\frac{R_t^n}{R^n} = \left(\frac{R_{t-1}^n}{R^n} \right)^{YR} \left(\left(\frac{\Pi_{t+1}}{\Pi} \right)^{Y\Pi} \left(\frac{Y_t}{Y} \right)^{Y_Y} \left(\frac{S_t}{S} \right)^{Y_S} \left(\frac{\mu u_1}{\mu u} \right)^{Y_{\mu u}} \left(\frac{SF_{t-1}}{SF} \right)^{Y_{SF}} \right)^{1-YR} e^{\sigma_r \varepsilon_t^r}$$

де $\frac{S_t}{S}$ – відношення валютного курсу до довгострокового значення;

$\frac{\mu u_1}{\mu u}$ – відношення росту грошової маси до довгострокового росту;

$\frac{SF_{t-1}}{SF}$ – відношення фондового індексу до свого довгострокового значення.

$$\mu u_1 = \frac{M_t}{M_{t-1}} \text{ ріст грошової маси в економіці;}$$

$YR, Y_{\Pi}, Y_Y, Y_S, Y_{\mu u}, Y_{SF}$ – параметри;

σ_r – стандартне відхилення шоку монетарної політики;
 $\varepsilon_t^r \sim N(0,1)$

Тобто номінальна відсоткова ставка встановлюється НБУ залежно від відношення минулої номінальної ставки до рівноважного рівня $\frac{R_{t-1}^n}{R^n}$, відношення очікуваного рівня інфляції до довгострокового тренду $\frac{\pi_{t+1}}{\pi}$, розміру ВВП до рівноважного $\frac{Y_t}{Y}$. Чим більше значення параметра YR , тим менше нова відсоткова ставка відрізнятиметься від ставки минулого періоду. чим менше значення параметра YR , тим сильніша залежність між відсотковою ставкою НБУ та розміром інфляції і ВВП.

Слід зазначити, що близькою до облікової ставки є ставка рефінансування, за якою НБУ надає кредити комерційним банкам. Ставка рефінансування визначається на основі облікової ставки залежно від строку та виду рефінансування. Загалом, ставка рефінансування не може бути меншою, ніж облікова ставка.

Останнім кроком оцінки моделі було її приведення до лінійного вигляду за допомогою проведення процедури лог-лінеаризації. Побудовану модель реалізовано у програмному середовищі Dynare 4.0.0 на базі Matlab 7.5.

Ускладненням моделі буде врахування фінансового акселератора. Ідея фінансового акселератора (прискорювача) полягає в тому, що реальні шоки (наприклад, падіння урядових видатків), які впливають на економічну систему, можуть значно посилюватися завдяки змінам умов на фінансових ринках. У результаті може утворитися замкнене коло, коли, наприклад, погіршення загальноекономічної ситуації у виробництві призводитиме до проблем на фінансовому ринку, останні ж ще більше поглиблюватимуть проблеми в реальній економіці. Таким чином, утворюється замкнений цикл, коли початковий негативний шок значно посилюється завдяки механізму фінансового акселератора.

Через те, що монетарна політика в моделі задається за допомогою двох незалежних рівнянь: правило валютної політики і правило монетарної політики, вибір найкращої комбінації правил монетарної політики здійснюється на основі моделі Байєсова. Економетричні тестування показує, що найкращою комбінацією правил монетарної політики є правило таргетування валютного курсу в комбінації з авторегресії першого порядку обсягу рефінансування

$$f(\theta|Y) = \frac{f(\theta) \times L(\theta, Y)}{f(Y)}$$

Де $f(\theta|Y)$ - апіорна щільність розподілу параметрів

$L(\theta, Y)$ – функція правдоподібності, розрахована на основі доступної інформації Y .

$f(\theta|Y) = \int f(\theta) \times L(\theta, Y) d\theta$ - безумовна щільність ймовірності, яка використовується для порівняння якості моделей

На основі розрахованої щільності $f(\theta|Y)$ за допомогою чисельних алгоритмів можна отримати необхідні статистичні характеристики параметрів моделі: перш за все, середні значення і довірчі інтервали оцінок параметрів.[1]

Література:

1. Ващелюк Н.В., Трунін П.В., Нестандартні заходи монетарної політики: міжнародний досвід. - М.: Видавничий будинок «Дело» РАНХиГС, 2016
2. Картаев Ф.С., Оценка влияния монетарной политики на экономический рост для различных групп стран. - МГУ им. М.В. Ломоносова, Москва, Россия, 2018г.
3. Лук'яненко І. Г. Динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги: теорія побудови та практика використання у фінансових дослідженнях. / Лук'яненко І. Г., Семко Р.Б. – Київ, Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2015р.

Бойченко К. А.

Факультет фінансів та банківської справи, 5 курс

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник – д. е. н., професор кафедри банківської кафедри

Кузнєцова Л. В.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Сучасні умови розвитку банківської системи України зумовлені структурними диспропорціями економіки та її фінансового сектору, наслідком яких є постійне збільшення обсягів проблемних позичок та резервів за ними, проблеми із запозиченням ресурсів та своєчасним їх поверненням, виводом з банківського ринку значної кількості банків.

Найяскравіше висвітлили проблеми організації корпоративного управління та корпоративної відповідальності сучасних банків України результати діяльності та націоналізації ПАТ КБ «Приватбанк».

Власне корпоративне управління – це комплекс відносин між керівництвом банку, його правлінням, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами, який забезпечує структуру, через яку визначають цілі банку, засоби досягнення цих цілей, а також моніторинг виконання [1].

Національним банком України (далі НБУ) питання корпоративного управління розглядається досить активно. Зокрема були розроблені «Методичні рекомендації щодо корпоративного управління в Україні», які покликані вивести на новий рівень корпоративну культуру банків.

Особлива увага відводиться наглядовій раді, яка з органу, що раніше захищала більшою мірою інтереси акціонерів, повинна перетворитися на основну складову банку, що несе його корпоративну відповідальність.

Так наглядова рада повинна відповідати за стратегічне управління банком, що уособлює собою безпеку та фінансову стійкість банку, відповідність законодавчим нормам, забезпечення власне ефективного корпоративного управління.

Також наглядова рада повинна створити комітети з питань аудиту, з управління ризиками та комітет з питань винагороди. Дані комітети покликані допомогти в забезпеченні ефективної діяльності банку.

З-поміж іншого особливої уваги заслуговує введення інституту «незалежних директорів». Незалежний директор – це неупереджений експерт, який формально не входить до числа вищих менеджерів організації й не має особистого інтересу в цьому бізнесі (акції, високий рівень винагороди, опціони, премії тощо); входить до наглядової ради банку. У моделях корпоративного управління, прийнятих багатьма країнами, незалежний директор – важлива ланка у прийнятті рішень, і він часто відповідає за контроль виконання управлінських рішень, внутрішній аудит, ризик-менеджмент тощо [1].

Зокрема у рекомендаціях НБУ головою комітетів з питань аудиту, з управління ризиками та питань винагороди повинен бути саме незалежний директор. Це підкреслює важливість даних комітетів у структурі банку, які в той же час не повинні задовольняти чийсь внутрішні інтереси. Дану проблему і покликаний вирішити незалежний директор.

Важливим нововведенням, яке повинно підвищити якість корпоративного управління, є матриця профілю правління та ради банку, які з урахуванням вимог Національного банку України визначають основні аспекти кваліфікації члена правління або ради банку. Також висуваються додаткові критерії відповідно до діяльності банку, його політики, системної важливості даного банку тощо.

Загалом це дозволяє оцінити як професійну придатність окремого члена правління або спостережної ради, так і їх колективну придатність.

Поряд з цим виникає питання, що повинні собою представляти дані матриці. Банки можуть їх звести просто до уже існуючих вимог НБУ щодо члена правління або наглядової ради, не задумуючись про якісь власні внутрішньобанківські вимоги. Також не зовсім зрозуміло, за яким принципом повинні працювати матриці: або лише при прийомі на роботу, або це буде регулярна перевірка кожного члена правління або ради з можливою навіть системою оцінювання.

Окрім зазначених методичних рекомендацій також діє Постанова НБУ 64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» [2].

Фактично вона регламентує створення нових органів і підрозділів, які несуть відповідальність за виконання банком своїх прав. Серед таких можна виділити комплайнс-контроль та комітет з управління ризиком [2].

Завданням постанови є створення ефективної системи управління ризиками банку, де кожному його підрозділу відводиться своя роль. Особливе значення знову ж таки має наглядова рада, яка затверджує основні документи та процедури по управлінню найбільш суттєвими видами ризиків банку.

Аналізуючи положення зазначених вище нормативних актів НБУ, можна зробити висновок, що корпоративне управління в банківській системі України зазнає докорінних змін. Відбувається поступовий перехід від практики, коли основу рішень приймав власник банку або вище керівництво, до системи, де процес вирішення вагомих питань виноситься на розгляд наглядової ради, у якій важливе значення має думка незалежних членів, основою роботи яких виконання завданні стійкості та надійності банку та забезпечення його корпоративної відповідальності на ринку.

У той же час існує ряд проблем, коли виконавчі директори паралельно займають місце у наглядовій раді, тим самим допускаючи власну зацікавленість у прийнятті того чи іншого рішення.

Також не слід забувати про конфлікт інтересів між виконавчими органами та наглядовою радою, які можуть мати різні думки стосовно діяльності банку. Більш високий рівень конфлікту інтересів може знайти вираження між наглядовою радою та власниками банку.

Українська практика управління діяльністю банку свідчить, що основні інвестори проявляють бажання самостійного прийняття рішень, а з врахуванням змін, які відбуваються в нормах банківської системи, їм це робити буде дедалі важче. Тому актуальною постає проблема, коли на роль незалежних директорів банків претендують близькі знайомі власника, які зрештою матимуть спільні інтереси.

Створення по-справжньому наглядових рад з незалежними директорами сприйматиметься досить важко головними зацікавленими учасниками та власниками банку.

Національний банк наглядовій раді приділив стільки уваги, що фактично створює підстави припустити, що рада банку буде визначати та контролювати всі вектори діяльності банківської установи. Тому залишається відкритим питання, чи зможе це призвести до того, що з часом рада банку стане автономним органом, який буде діяти уже у власних інтересах.

Також не слід забувати і про тенденції у сфері технологій. Так, в сучасних умовах трансформації діяльності банків під впливом цифрової економіки виникає необхідність вдосконалення механізмів корпоративного управління. Це підтверджується дослідженнями вітчизняних вчених. Так, як відмічає Л.В. Кузнецова, digital-трансформація в банках – це зміна корпоративного управління в банківському бізнесі в нових умовах цифрової економіки [3, с. 52].

Проведений аналіз процесів впровадження нових норм корпоративного управління в банках України свідчить про необхідність подальшого вдосконалення процесів впровадження ефективного механізму корпоративної відповідальності банку та виходу на новий рівень корпоративних цінностей.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо організації корпоративного управління в банках України від 3.12. 2018р. № 814 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-18#n13>
2. Постанова Національного банку України №64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=71600453>
3. Л.В. Кузнецова, Я.А. Шмуратко. Регулювання ринку похідних фінансових інструментів в умовах глобальної економічної нестабільності: Монографія . Харків: «Діса Плюс», 2018. – 248 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток фінансового ринку в умовах цифрової пов'язаний з використанням нових інформаційних технологій, а також з документацією, звітністю, стратегією і процесами, що здійснюються за допомогою комп'ютерної техніки та інтернету. Особливо відчувається вплив комп'ютеризації та інтернетизації на фінансовому ринку, де інновації в сфері інформатизації впроваджуються і використовуються в першу чергу, завдяки можливостям, і потребам фінансових інститутів.

На сьогоднішній день фінансові технології (фінтех) приваблюють як розробників програмного забезпечення, так і гравців фінансового ринку, які готові імплементувати в життя інноваційні рішення.

Одним із основних факторів, котрий сприяє інноваційним напрямкам розвитку фінансового ринку України є поширення Інтернету. Так, проникнення Інтернету в Україні продовжує стрімко зростати. Так, у 2008 році лише 24% дорослого населення мало доступ до Інтернету, тоді як у 2017 році показник виріс до 63% [7].

Інтернет та його швидкість в Україні постійно покращуються, у тому числі завдяки зменшенню вартості та збільшенню доступу, особливо це стосується мобільного інтернету. Постійні інвестиції та підтримка високошвидкісного інтернету в подальшому сприятиме розвитку й використанню послуг та продуктів інноваційних технологій у країні.

Наразі покращується середовище для підтримки нових векторів розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової економіки. Серед важливих змін, які були нещодавно запроваджені в українському законодавстві можна відмітити [8]:

- дозвіл на підписання рахунків та угод електронним підписом;
- банки вже не зобов'язані перекладати документи українською, якщо вони складені англійською;
- українські ІТ компанії продовжують користуватися спрощеним оподаткуванням – 5% на рік;
- Національний банк України продовжує поступово знімати обмеження на репатріацію дивідендів — ліміт підвищено до 5 000 000 доларів США на одну юридичну особу на рік;
- Національний банк України активно відстоює прийняття директив Європейського Союзу, наприклад у PSD2, у внутрішніх законодавчих актах;
- нещодавне прийняття закону про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних операцій на внутрішньому ринку (Закон «Про електронні довірчі послуги»).

Зазначені економічні та соціальні зміни створили такі умови, при яких поява інструментів «нових грошей» стало лише питанням часу. До подібних

інструментів відносяться в першу чергу платформні рішення на основі краудтехнологій - краудфандінг, краудлендінг, краудінвестинг, які дозволяють залучати кошти для розвитку інноваційних і швидкозростаючих проектів. Інноваційна складова цих підходів на фінансовому ринку України полягає в наступному [1, с. 58]:

- нові механізми укладання угод: розвиток мережі Інтернет, фінансових технологій, платіжних систем і кібербезпеки дозволили укласти угоди фінансового характеру електронно, без особистої присутності, і з мінімальними ризиками;

- новий порядок транзакційних витрат: традиційно посередниками між інвесторами і об'єктом фінансування виступають важкі, архаїчні структури (банки, фонди), чия участь пов'язана з високими транзакційними витратами. При використанні «нових грошей» посередником виступає тільки гнучка, автоматизована платформа, що істотно знижує транзакційні витрати;

- нові можливості для управління ризиками: інструменти «нових грошей» не змінюють співвідношення ризику і прибутковості від інвестицій в малий бізнес, однак вони дають додаткову гнучкість для інвестора, дозволяють варіювати обсяг інвестицій в одну компанію і тим самим створювати портфель, що відповідає його індивідуальному ризик-профілю.

Таким чином, інновації, реалізовані на фінансових ринках, являють собою нову форму системоутворюючих фінансових відносин на основі введення цілеспрямованих змін в цілі, зміст, методи і форми діяльності фінансових інститутів, що забезпечують ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, ліквідність, прибутковість, та ризиковість з метою отримання економічної вигоди або будь-якого іншого, в тому числі системного, ефекту.

Література:

1. Borysiuk O. Development of financial market as factor of economic security of Ukraine / O. Borysiuk, M.Datsyuk-Tomchuk, N. Lipovska-Makovetska // Conceptual aspects management of competitiveness the economic entities : collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi I Britchenko, in 2 Vol. / Higher School of Social and Economic - Przeworsk: WSSG, 2019. - Vol. 2. - p.57-66.
2. Єгоров Є. С. Програма інноваційного розвитку зарубіжних країн: досвід та досягнення. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Apir/2016_2/Yegorov%202.pdf.
3. Індекс глобальної конкурентоспроможності. URL: <http://edclub.com.ua/tegy/indeks-globalnoyikonkurentospromozhnosti>.
4. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / За заг. ред. В.М. Геєця та ін.; НАН України. К., 2015. 336 с.
5. Інновації в Україні: європейський досвід та рекомендації для України. К.: Фенікс, 2013. Т. 3. 176 с.
6. Карлін М. І. Борисюк О. В. Управління державними фінансами: посібник / М.І. Карлін, О. В. Борисюк.- Луцьк : ПП Іванюк , 2013. 273 с.
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

8. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Дмитрієнко О.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 1 курс магістратури
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»
Науковий керівник – д.е.н., доцент кафедри «Фінанси і банківська справа»
Мінц О.Ю.*

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ

Розвиток цифрової економіки на тлі глобалізації став основою для цифрової революції і трансформації ролі інформації і шляхів її переміщення від різних суб'єктів економічної діяльності. Застосування технології блокчейн на фінансовому ринку дозволяє користувачам мати можливість змінювати певні необхідні частини ланцюжка.

У корпоративному світі учасники фінансового ринку в ролі банків, страхових компаній, брокерів, трейдерів та інших, на даний момент можуть зробити великий крок на шляху до сталого розвитку використовуючи в своїй діяльності блокчейн. Освоєння цифрових технологій забезпечує економічним суб'єктам незаперечні переваги у вигляді підвищення ефективності господарських процесів, підвищення конкурентоспроможності, синергетичного ефекту за рахунок мережевої взаємодії між учасниками ринку, розширення можливостей діяльності на основі використання цифрових платіжних систем і цифрових грошових коштів [1].

В економічній і фінансових областях багато наукових діячів приділяють увагу питанню фінансової безпеки технології блокчейн, трендів її розвитку, загальним проблемам і тенденціям розвитку крипторинку. Зокрема, Корольов О.Л., Феськова Ю.Д., Гаврильчик І.І розглядають загальні принципи формування і забезпечення цифрової безпеки на фінансових ринках [2].

Актуальність дослідження технологій блокчейн, які закладені в основу криптовалюти, полягають в зростаючому інтересі мас і необхідності обґрунтування впливу на фінансову систему країн світу. Так, законодавчо в 2017 році Японія офіційно прийняла в обіг віртуальні валюти для забезпечення потреб оподаткування. У США до сих пір підкреслюють неоднозначність законодавчого використання криптовалют, так як все ще відсутнє спеціальне регулювання, яке повністю б адаптувало технологію блокчейн під чинні закони. Однак при цьому криптовалюта в Сполучених Штатах Америки визнається засобом обміну, але не платежу. У 2014 р в справі United States v. Faiella, akaBTCKING, and Charlie Shrem суд, в слід за рішенням у справі SEC v. Shavers, прийшли до висновку, що біткоіни представляє собою гроші, або грошові кошти, форму грошей, валюту. З 2016 року в справі Florida v. Espinoza суд постановив, що біткоін є майном, а не грошима.

У штаті Нью-Йорк, аналогічно Японії, встановлено вимогу про ліцензування, біткоін характеризується як засіб обміну, або як цінність в

електронній формі. У штаті Каліфорнія в 2015 р планувалося прийняти законодавство, яке вимагає ліцензування діяльності, пов'язаної з віртуальною валютою, поширення на ліцензіатів вимог про мінімальний капітал (по аналогії з фінансовими компаніями), законодавства про відмивання грошей. Законопроект був відхилений. У штаті Орегон ставки на кінських перегонах, зроблені в біткоінах, були визнані законними. У штаті Невада ставки в біткоінах, зроблені в електронних іграх, були визнані такими, що суперечать закону [3].

У Китаї на даний момент існує заборона на торгівлю криптовалютою, однак незважаючи на це представлена країна до цих пір займає лідируючі позиції в майнінгу цифрових валют. Деякі провінції Китаю ведуть стимулюючу інвестиційну політику цифрових технологій. Про це свідчать плани Ханчжоу в інвестуванні 10 млрд юанів (\$ 1,5 млрд) в блокчейн-фонд.

У свою чергу іспанський банківський гігант BBVA оголосив, що фінансова установа разом з чотирма іншими банками Європи приєдналася до Європейської Міжнародної Асоціації Довіренних Блокчейн-компаній (International Association for Trusted Blockchain Applications - IATBA). IATBA почала повноцінну роботу вже в першому кварталі 2019 року. Цілі асоціації - створити нормативну базу для застосування блокчейн-технологій на території Європейського союзу і забезпечити запуск різних додатків на базі цієї технології [4].

Більш того, влада Німеччини розглядає можливість використання технології блокчейн для боротьби з податковими шахраями у зв'язку з найбільшою за останній час податкової аферою під назвою CumEX, Дане нововведення в законодавчу систему також планує використовувати уряд Таїланду.

Розвиток блокчейн у Великобританії досить суперечливий. Незважаючи на те, що за останній час ця країна активно впроваджувала новації цифрових технологій, нарощувала кількість спеціалістів цієї галузі, 2018 рік став для багатьох криптовалютних стартапів непростим. Британський канал Sky News повідомляє, що в 2018 році було закрито не менш 340 компаній, «пов'язаних з криптовалютою або блокчейном». Такі дані отримані шляхом аналізу загальнодоступних даних «Будинки реєстрації компаній». Показник збільшився на 144% в порівнянні з кількістю подібних компаній (139), збанкрутілих в 2017 році. Дані також вказують на те, що понад 200 з них були створені в 2017 році, а 60% були закриті в період з червня по листопад 2018 року.

Таким чином, слід зазначити, що до 2019 року існування криптовалют в юридичному полі було визнано в більш ніж 130 країнах світу, 16 країн світу повністю дозволили обіг криптовалют, а 9 забороняють їх використання. Однак не варто вважати, що на цьому розвиток технології блокчейн зупинилося. Багато експертів акцентують свою увагу, що технологічний прорив слід очікувати в наступні десятиліття, так як цілком ймовірно, що блокчейн платформи займуть 10% валового світового доходу. З'явиться все більше великих компаній, учасників фінансового ринку які будуть впроваджувати технологію, так як вона забезпечує збереження документів і не дозволяє шахраям маніпулювати коштами.

Література:

1. Аксенов Д.А., А.П. Куприков, П.А. Саакян. Направления и особенности применения блокчейн-технологии в экономике. Научно-технические ведомости СПбГПУ. Экономические науки. Том 11. №11. 2018. С. 30 – 38

2. Апатова Н.В., Королев О.Л., Круликовский А.П. Научно-технические ведомости СПбГПУ. Экономические науки. 2017. Т. 10. № 6. С. 31-39.

3. Блокчейн и его влияние на право. URL: https://zakon.ru/blog/2018/5/2/blokchejn_i_pravo

4. Крупные европейские банки вступили в блокчейн-ассоциацию IATBA. URL: <https://bitnovosti.com/2018/11/23/krupnye-evropejskie-banki-vstupili-v-blokchejn-assotsiatiyu-iatba/>

Угрюмова Катерина Олександрівна

Колеснік Катерина Олексіївна

студентки групи ФБ-16-1, 3 курс

Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи

Науковий керівник:

к.е.н. доцент кафедри фінансових ринків

Університет державної фіскальної служби

України Вергелюк Юлія Юріївна.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В наш час вкрай важливим для України є те, щоб зберегти промисловий комплекс, його структуру, забезпечити подальший фінансовий та економічний розвиток, підвищити ефективність інвестиційної діяльності підприємств та прискорити економічне зростання економіки країни. Хоча економіка України й досі залишається несприйнятливою до нових технічних нововведень через низький рівень виробничої бази промисловості та слабке фінансування державою.

Актуальність теми полягає в тому, що сучасне здійснення інновацій є найважливішою умовою реалізації стратегічних і тактичних завдань розвитку та ефективної діяльності підприємства. На початковому етапі інноваційна діяльність підприємства зводиться не тільки до задоволення їхніх поточних інвестиційних потреб, а й до передбачення напрямів цієї діяльності на перспективі.

Базовими працями, даної теми, закордонних та вітчизняних науковці є: І.Шумпетер, М.Портер, Б.Твіос, Г.Бірман, В.Поляков. Як вважав І. Шумпетер, інновація – це нова науково-організаційна комбінація виробничих факторів, які є мотивовані підприємницьким духом [1, с. 285].

Використання науково-технічних інновацій характеризує темпи практичного впровадження науково-технічної продукції. Одним із найважливіших показників, що характеризують економічний розвиток підприємства, є достатній рівень інноваційного потенціалу.

Значення інноваційної діяльності підприємств дуже велике. Необхідність постійної інноваційної діяльності, яка викликана скороченням життєвого циклу послуг, товарів, та інших продуктів, що відбувається внаслідок підвищення швидкого звикання споживачів до різних новинок та стрімкого розвитку науки й зміни вітчизняних технологій [2, с. 282].

На сучасному етапі розвитку суспільства інноваційна діяльність є невід’ємною частиною ефективного функціонування економіки. Для України, держави яка має перехідну економіку, може визначити шлях економічних та соціальних перетворень тільки інноваційний розвиток.

Інноваційний розвиток – це шлях, який базується на поглибленні поєднання цілей підприємства, його підсистем, цілей кожної особистості, яка працює для вдосконалення її діяльності, вдосконалення бізнес-процесів для досягнення загальних стратегічних цілей [3, с. 21-28]. Саме цей розвиток ми можемо побачити на Рис.1.

Рис. 1. Рейтинг найбільш інноваційних країн світу за 2016-2017рр.

Джерело: розроблено авторами за даними. [4]

Спостерігаючи за даним рейтингом, можна сказати, для України структура експорту яка вже не змінюється довгі роки, саме промисловість (металургія, хімпром, АПК) може стати основним джерелом інновацій і головним інвестором у технологічні розроблення.

Для ефективного розвитку інновацій цілеспрямованості підприємства необхідно спостерігати, щоб його керівництво й персонал змогли опанувати систему знань, яка включає в себе: орієнтованість професійних знань, орієнтованість базових знань, які ґрунтуються на законах розвитку підприємства, орієнтованість управлінських знань, які дозволяють керувати інноваційними процесами розвитку підприємства, що в свою чергу, призводить до позитивного впливу інноваційного розвитку [5, с. 172].

Отже, можна зробити висновок, що безпосередніми напрямками інноваційної діяльності є економічна ефективність, зниження рівня ризику, розширення можливостей підприємства, облік ринкової кон'юнктури. Також, важливим елементом розвитку інноваційної діяльності в Україні можна вважати розробку ефективної державної політики, що буде спрямована на фінансування підприємств та організації, що займаються інноваційною діяльністю. Тобто, щоб покращити в країні інноваційну діяльність, потрібно покращити стан економіки, що і призведе до розвитку інновацій на підприємствах.

Література:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия: предисловие. Москва: ЭКСМО, 2007. 864 с
2. Табачник Д.В. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2011. 282 с.
3. Комеліна О.В. Напрямки вдосконалення фінансового механізму забезпечення інноваційної діяльності в Україні в сучасних умовах. Інвестиції: практика та досвід. Київ: 2009. №17, 87 с.
4. Рейтинг найбільш інноваційних країн світу: веб-сайт. URL: <http://forbes.net.ua/magazine/forbes/1416757-spasti-budushchee-pervyj-rejting-innovacionnyh-kompanij-ukrainy>
5. Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Зянько В. В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України: монографія. Вінниця, 2015. 172 с.

Пашко О. О.

*«Облік і оподаткування», 2 курс
Криворізький державний комерційно-економічний технікум
Науковий керівник - викладач вищої категорії
обліково-економічних дисциплін Єгорова О.М.*

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Світова фінансова система активно використовує сучасні цифрові технології. Фінансовий ринок — це один із ключових секторів для впровадження цифрових інновацій та масштабного їх використання. Тому, оцінюючи тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України, доцільно визначати вплив цифрових технологій на його розвиток.

Фінансові ринки сьогодні є глобальними і повністю формуються під впливом цифрових технологій, як наслідок, постійно з'являються нові форми і елементи фінансової інфраструктури, зокрема віртуальні банки, фінансово-технічні компанії, міжнародні системи електронних грошей, ринок цифрових валют.

Вагомими дослідженнями з позиції розвитку наукових та практичних підходів до використання цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя є праці таких вчених: Д. Енгельбара, Е. Вільямс, Е. Петера, С. Хантінгтон, Р. Інклар, С. Волосович, В. Гейц, А. Гриценко, М. Тіммер, Б. Ван Арк, Н. Краус, М. Тарасюк. Дослідниками визначають особливості використання таких цифрових технологій: BioTech, NanoTech, BlockChain, RetailTech, FinTech, LegalTech, Digital-marketing, Gridтехнології, GovTech, e-ID.

Активний розвиток цифрових фінансових технологій, що став наслідком інформаційної революції, змінив підходи до збору інформації про учасників фінансового ринку [1].

В Україні державне регулювання фінансового ринку здійснюється відповідно до встановлених зобов'язань і вимог діяльності споживачів та учасників даного

ринку з врахуванням його стандартів, державної реєстрації фінансових установ, ліцензування та нагляду за їх професійною діяльністю, захисту інтересів споживачів фінансових послуг.

В економічній літературі виділяють три моделі регулювання фінансового ринку: 1) секторна, 2) на основі завдань та 3) модель єдиного нагляду, про які згадують у своїх дослідженнях О. А. Сьомченков та А. В. Кузьменко [2].

Щодо України, то механізм державного регулювання фінансового ринку побудований на основі секторної моделі, тобто система регулювання є трьох рівневою: регулювання банківської діяльності здійснює Національний банк України; регулятором на ринку цінних паперів виступає Національна комісія з ЦП та фондового ринку (НКЦПФР); діяльність інших фінансових посередників і фінансових компаній (страхових компаній, кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів тощо) регулюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Державні регуляторні органи особливу увагу мають приділяти: забезпеченню дієвого нагляду за фінансовими посередниками на основі консолідованого обліку ризиків відповідно до міжнародних стандартів; узгодженню механізму надання податкових пільг для небанківських установ з метою обмеження диспропорційного розвитку одних установ за рахунок інших; стимулюванню розвитку механізмів гарантування безпеки внесків юридичних та фізичних осіб, зокрема шляхом введення обов'язкового страхування таких банківських ризиків, як страхування великих депозитів і професійної відповідальності банкірів

В умовах цифровізації економіки розробка дієвих механізмів функціонування фінансового ринку потребує впровадження сучасних цифрових технологій. Найбільші можливості їх використання мають складові інституційної структури фінансового ринку на основі формування єдиного цифрового простору. В його межах удосконалення комунікаційного доступу та підвищення довіри дозволить оптимізувати взаємовідносини та створить умови для підвищення ефективності фінансових послуг та операцій.

Розвиток фінансового ринку неможливий без підвищення рівня довіри до фінансових посередників. Неврегульованість окремих аспектів діяльності фінансових посередників призводить до порушення прав та інтересів як їх самих, так і інших суб'єктів ринку. Пріоритетними для посередників мають бути стратегії інвестиційного спрямування, що забезпечують реалізацію сукупності реального й фінансового інвестування, досягнення високої рентабельності вкладень, збереження реальної вартості вкладених коштів протягом терміну інвестування, можливість швидкої реалізації фінансових активів.

Підвищенню довіри до фінансових посередників сприятимуть: удосконалення корпоративного управління з метою забезпечення ефективності планування, контролю та оптимізації управління ризиками; розкриття інформації про фінансово-господарську діяльність, структуру власності, емісію та укладені угоди з купівлі-продажу цінних паперів на вторинному ринку. Формуванню попиту у фінансовому секторі сприятиме розвиток пенсійних систем і переорієнтація страхових послуг у бік накопичувальних видів страхування.

За умов глобальної інтеграції ринків фінансових послуг надзвичайно важливим завданням для кожної країни є забезпечення функціонування

конкурентоспроможного ринку фінансових послуг. Відсутність узгодженого законодавства та ефективних принципів регулювання та нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ є однією з серйозних проблем розвитку фінансового сектора в цілому.

Треба зазначити, що цифрова інформація може спричиняти істотні спади фінансових ринків, котрі важко передбачити й проконтролювати, оскільки інформаційні потоки генеруються мільйонами анонімних користувачів по всьому світу. Варто зауважити, що цифрова економіка перебуває на початковому етапі свого розвитку, тож суспільство має подолати ще багато викликів для її вдосконалення та мінімізації ризиків [3].

Отже, на фінансовому ринку позитивними змінами, пов'язаними із практичним застосуванням цифрових технологій є поява нових стартапів і компаній, спрощення доступу до фінансових послуг, покращення залучення продавцями фінансових послуг нових клієнтів; удосконалення процедур обліку, аналізу та оцінки, динамічне управління грошовими ресурсами фінансових посередників, поліпшення взаємодії продавців фінансових послуг із регуляторами, стимулювання розвитку фінансових послуг та підвищення їх якості.

Література:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018—2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> 3. Карчева Г.Т., Огородня Д.В

2. Сьомченков, О. А. Необхідність та шляхи реформування механізму державного регулювання фінансового ринку [Електронний ресурс] / О. А. Сьомченков, А. В. Кузьменко. — Режим доступу: <http://www/URL: http://intkonf.org/ken-somchenkov-oakuzmenko-av-neobhidnist-ta-shlyahi-reformuvannya-mehanizmuderzhavnogo-regulyuvannya-finansovogo-rinku/>

3. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки / Г.Т. Карчева, Д.В. Огородня, В.А. Опенько / Фінансовий простір. — 2017. — № 3 (27). — С. 13—21.

Піщикова К.А.,

«Економічна кібернетика», 2 курс

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник-к.е.н., асистент кафедри банківської справи Стрільчук Ю.І.

ГОЛОВНІ РИЗИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ НА ФОНІ СИТУАЦІЇ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Одразу після фінансової кризи 2008 року у світі заговорили про закінчення економічного циклу і наближення однієї із його фаз – рецесії. Нагадаємо, що вона характеризується нульовим ростом валового національного продукту чи його падінням протягом терміну, більшого за півроку. Проте за прогнозами найвпливовіших учасників фондового ринку період рецесії не припаде на 2019

рік. Із імовірністю 54% дана фаза економічного циклу буде знаходити своє відображення в економіці світу у 2021 році.

Про те, що глобальна економіка досить повільно, але все ж таки рухається у напрямку рецесії, може свідчити той факт, що темпи глобального економічного зростання знижуються. Так, у США уповільнюються темпи зростання зайнятості населення та рівень роздрібних продаж – базових показників економіки.

Окрім того, зовсім нещодавно відбувся обвал на світових фондових біржах : американський індекс Dow Jones – один із найважливіших показників для економіки США, зменшився майже на 1500 пунктів. До ринкового споживчого кошику даного індексу входять 30 потужних американських компаній, за ціною яких роблять оцінку про стабільність усього ринку США.

Альтернативний індексу Dow Jones, проте сильніший і потужніший – індекс S&P , що стежить одразу за п'ятистами компаніями , спочатку також просів, але потім дещо відіграв своє падіння.

На зменшення вартості американських фондових бірж відреагували падінням і азійські фондові майданчики. Проте знецінення акцій США відбулось у порівнянні з їх попереднім зростання. Це означає, що деякі акції було просто переоцінені , а зараз вони коштують як у грудні.

Ринок акцій США зазнав суттєвих втрат. З огляду на це інші фондові індикатори світу також пішли вниз. На дані події відреагували майже усі країни. Так, Міністерство економіки та енергетики Німеччини різко скоротило прогноз зростання економіки країни з 1,8% до 1% в 2019 році, а прогноз Єврокомісії щодо зростання ВВП всієї Єврозони було знижено з 1,9% до 1,3%.

Падіння закордонних індексів наклало відбиток і на ринок фондових бірж України : він просів на 3%. Зараз іде тенденція до зміни ціни на сировинних ринках: у бік зниження на нафту, метали, зернові, а це означає і падіння цін для України як експортера.[3]

Падіння фондових бірж загрожує ускладненням доступу країн, що розвиваються, до залучення коштів на зовнішніх ринках (зокрема, МВФ). Звідси випливає, що буде збільшено тиск на українську гривню. Проблеми на світових біржах можуть також означати зменшення обсягів замовлень для багатьох вітчизняних компаній через скорочення фінансування.

На фондовий ринок України впливають як зовнішні, так і внутрішні чинники. До зовнішніх чинників, що можуть дестабілізувати фондовий ринок, слід віднести зменшення росту провідних економік світу, оскільки це матиме вплив на обсяги імпорту на потоки товарів між країнами, а також геополітичні ризики. У наслідок погіршення споживчих настроїв та індексів ділового клімату може відбутися зниження попиту та падіння інвестицій у виробничий капітал, а це загрожує економічному зростанню світу та економіки України, як складової світового господарства.[4]

Внутрішніми чинниками, що руйнують фондовий ринок нашої держави продовжують залишатися політична ситуація, недостатня інфраструктура фондового ринку, досі чітко не визначені правове забезпечення та механізми котирування цінних паперів, недостатня прозорість та ліквідність ринку.[1]

Нагадаємо, що у 2018 році фондовий ринок України підскочив більш, ніж на 80%. Зростання акцій пов'язане зі збільшенням об'єму торгів за рахунок

додаткового випуску і розміщення цінних паперів, а також зростанням їхньої вартості, а це, у свою чергу, гарний сигнал для інвесторів.

І хоча показник зростання є дійсно рекордним – частка українських фондових бірж у світовому масштабі залишається дуже малою. Це означає, що фондовий ринок України досі знаходиться на етапі становлення, а тому необхідно продовжувати удосконалювати механізми його функціонування.[3]

Подальший розвиток фондового ринку залежить від конкретних заходів держави у сфері розбудови фінансової системи, оскільки фінансова допомога МВФ надала всі можливості Україні зробити якісну перебудову. Тож сподіваємось на ривок у економічному розвитку, у тому числі і на фондовому ринку, оскільки він має великий потенціал.

Література:

1. Касьянова Н. В. Фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. В. Касьянова, О. О. Курбанов. // Мукачівський державний університет. – 2017. – №10. – С. 4.

2. Лихоманка на фондовому ринку. Чи справді світ на порозі нової кризи [Електронний ресурс] // Еспресо. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://espresso.tv/article/2018/02/12/lykhomanka_na_fondovomu_rynku_chy_spravdi_svit_na_porozi_novoyi_kryzy.

3. Нечипоренко М. Український фондовий ринок встановив рекорд: як і завдяки чому? [Електронний ресурс] / М. Нечипоренко // Укрінформ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2615657-ukrainskij-fondovij-rinok-vstanoviv-rekord-ak-i-zavdaki-comu.html>.

4. Поліщук О. Обвал світових фондових бірж: це знову світова криза? Ще ні? [Електронний ресурс] / О. Поліщук // Укрінформ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2397685-obval-svitovih-fondovih-birz-ce-znovu-svitova-kriza-se-ni.html>.

Сабашенко В.С.,

студент

Фінансово-правовий факультет

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії Іващенко М.В.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВИХ ОСНОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Цифрові технології використовуються у повсякденному житті людьми щосекунди. Немає обмежень навіть у просторовому вимірі — кількість штучних супутників та інших технологічних пристроїв навколо планети Земля досягає 15,55 тис. Більше того, на Марс відправляють величезну кількість дослідницьких приладів. Усе це стало можливим після освоєння людиною цифрових технологій.

На даному етапі для суспільства важливого значення набуло питання цифрової економіки та її впровадження у реальний сектор економіки. Серед держав починає зароджуватись боротьба за перші позиції найбільш цифровізованих економік світу. Але складність полягає не тільки у тому, щоб максимально корисно поставити собі на службу цифрову економіку, а також у тому, яким чином якісно врегулювати суспільні відносини, що так чи інакше використовують цифрові технології.

Перш за все виникають складнощі з визначенням правової природи цифрових технологій. З'являються дискусії з приводу визначення понять «цифрового активу».

На даний момент Національною академією правових наук України на замовлення ТОВ «Simcord» здійснюється розробка положення «Правові основи функціонування системи Bitbon» та науково-правового експертного висновку «Цифровий актив як об'єкт правового регулювання». Система Bitbon відома на просторах Інтернету як цілісна децентралізована платформа на базі технології blockchain, яка надає своїм користувачам можливість повноцінно володіти своїми активами, фіксувати своє право власності на активи у вигляді їх унікальних цифрових копій в blockchain.

Окрім цього Верховною Радою України прийнято ряд законів, які покликані врегулювати цифрові технології. Зокрема: ЗУ «Про електронну комерцію» [1], ЗУ «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [2], ЗУ «Про телекомунікації» [3]. Окрім Законів є також Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р «Про схвалення концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [4].

Загальні правила та гарантії містяться у Законі України «Про інформацію». Хоч Закон і не виділяє спеціальних положень, які стосуються регулювання мережі Інтернет, але є можливість класифікувати веб-сайти або сторінки в соціальних мережах і блоги як засоби масової інформації (ч.2 ст.22 Закону).

У 2017 році з'явилися нові положення у Законі України «Про авторське право і суміжні права» [5]. На рівні національного законодавства визначено терміни «веб-сторінка», «веб-сайт», «власник веб-сайту», «гіперпосилання», «електронна (цифрова) інформація» та інші. У новій статті 52-1 Закону передбачено можливість позасудового блокування веб-сайтів у випадках порушення авторських прав.

Варто зазначити, що наразі є велика кількість правових складнощів для масштабного впровадження цифрової економіки і її технологій. Перш за все виникає потреба реформування правової основи та надання їй ознаки системного підходу до регулювання цифрового сектору. Наявні нормативно-правові акти калейдоскопічно та неповно можуть скеровувати цифрові суспільні відносини.

На нашу думку, для формування системного підходу регулювання цифрової економіки перш за все необхідно залучати бізнес, який функціонує з використанням цифрових технологій. Необхідно створити конструктивний полілог у процесі якого будуть виявлені найбільші проблеми і тут же вирішені, наприклад, пілотними проектами. Окрім цього, варто досягнути широкого

залучення населення до обговорення регулювання питання цифрового сектору. Також варто окреслити переваги цифровізації для суспільства.

Як підсумок можна сказати, що законодавча база для розвитку цифрової економіки та цифрових технологій розвинута слабо. Законодавець наразі врегулював ці питання лише на початковому рівні, забезпечивши при цьому базовий фундамент для учасників цифрових правовідносин. Але разом з тим на даний час можна прослідкувати, що консалтингово-правова основа функціонування цифрової економіки буде розширюватись, оскільки для цього вже є декларативні норми, які зазначені законодавцем у нормативно-правових актах.

Література:

1. Закон України «Про електронну комерцію» (Відомості Верховної Ради, 2015, № 45, ст.410) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1977-VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, № 20, ст.240}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675>

2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст.403) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2469-VIII від 21.06.2018, ВВР, 2018, № 31, ст.241}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

3. Закон України «Про телекомунікації» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 12, ст.155) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>

4. Кабінет міністрів України. Розпорядження від 17 січня 2018 р. № 67-р, Київ. «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>

5. Закон України «Про авторське право і суміжні права» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 13, ст.64) {Вводиться в дію Постановою ВР № 3793-XII від 23.12.93, ВВР, 1994, № 13, ст.65} {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2415-VIII від 15.05.2018, ВВР, 2018, № 32, ст.242 № 2581-VIII від 02.10.2018}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

Синиця О.О.

*«Фіанси і кредит», 4 курс
Університет ДФС України*

*Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. Тарангул Л.Л.,
Коляда Т.А.*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У світі цифровий сектор зростає з вражаючою швидкістю. Щодня збільшується кількість користувачів новітніми цифровими досягненнями. Інформаційно-цифрові технології стають потужним рушієм усіх сфер: виробництва, торгівлі, логістики, медицини, освіти та ін. Передові компанії світу

вбачають у впровадженні цифрових технологій один з головних чинників інноваційного розвитку та зміцнення конкурентних переваг. Однак Україна на сьогодні відстає у розвитку та якості комунікаційних мереж, лише розробляє стратегії створення власного цифрового ринку і залишається сферою з нерозкритим потенціалом.

Фінансовий ринок — це один із ключових секторів для впровадження цифрових інновацій та масштабного їх використання. Тому, оцінюючи тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України, доцільно визначати вплив цифрових технологій на його розвиток. Останніми роками технологічним проривом індустрії на фінансовому ринку стали онлайн-продажі, за яких є можливим за допомогою гаджета зареєструватися в керуючій компанії, стати власником акцій корпоративного інвестиційного фонду або власником інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду.

Завдяки сучасним технологіям в Україні з простої ідеї народжуються успішні бізнеси як Augmented Pixels (відомий завдяки розробці технологій і додатків у сфері доповненої реальності); Paymentwall (надає понад 120 методів оплати в усьому світі); Kwambio (інтернет-магазин дизайнерських 3D-моделей) [1].

У напрямі розвитку цифрової економіки в Україні схвалено Концепцію її розвитку на 2018—2020 роки та затверджено план заходів щодо реалізації [2]. В ній задекларовані лібералізація законодавчої, нормативної, регуляторної політики держави у сфері використання безготівкових розрахунків, чітке законодавче врегулювання порядку діяльності фінансових установ у цій сфері, а також лібералізація валютного регулювання з метою максимального усунення нормативних бар'єрів у сфері використання міжнародних систем і технологій безготівкових розрахунків, у т.ч. здійснення платежів.

Характерною особливістю цифрової економіки — це її зв'язок з економікою на вимогу (on-demand economy), яка передбачає отримання доступу до товарів і послуг у момент, коли це потрібно. Отримання замовлень відбувається онлайн, а їх виконання — офлайн. Основними перевагами цифрової економіки є висока швидкість отримання необхідного продукту, зниження вартості для кінцевого користувача завдяки зниженню кількості посередників, спрощення виходу постачальників до споживачів. Вважається, що технологічні зміни мають значний вплив на економічний розвиток країни. За даними Світового банку цифрові дивіденди — це динамічне зростання економіки, бізнес діяльності, а отже, і податкові надходження, притік нових інвестицій тощо [3].

На фінансовому ринку позитивними змінами, пов'язаними із практичним застосуванням цифрових технологій є поява нових стартапів і компаній, спрощення доступу до фінансових послуг, покращення залучення продавцями фінансових послуг нових клієнтів; удосконалення процедур обліку, аналізу та оцінки, динамічне управління грошовими ресурсами фінансових посередників, поліпшення взаємодії продавців фінансових послуг із регуляторами, стимулювання розвитку фінансових послуг та підвищення їх якості [4].

Фінансовий ринок має значний потенціал щодо використання сучасних цифрових технологій. Дослідниками доведено, що за умови належного рівня інформаційних технологій забезпечується миттєва передача інформації від одного до іншого суб'єкту фінансового ринку, що значно покращує роботу фінансових

інститутів та сприяє розвитку економіки в цілому. Виходячи з цього, вітчизняним учасникам фінансового ринку необхідно постійно використовувати досвід розвинутих країн у напрямку забезпечення ефективності його розвитку.

Позитивні тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України можливі за рахунок виконання цілого комплексу заходів і завдань, пріоритетне місце серед яких належить апробуванню цифрових технологій і платформ фінансовими інститутами. Покращення тенденцій розвитку фінансового ринку в умовах розвитку цифрової економіки визначають необхідність розробки та реалізації комплексу заходів щодо впровадження спеціалізованого нормативно-правового регулювання діяльності сфери FinTech. Подальші дослідження мають бути спрямовані на формування механізмів інституційного регулювання фінтех, як форми взаємодії суб'єктів фінансового ринку. Ефективне інституційне регулювання фінтех, гарантуватиме безпеку для користувачів та визначить можливості подальшого успішного впровадження новітніх цифрових технологій на фінансовому ринку.

Література:

1. Стратегії майбутнього Нова ера цифрової транс- формації Центральна та Східна Європа [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ua/Documents/research/c500/SETop500_2016_ua.pdf

2. Концепція розвитку цифрової економіки та су- спільства України на 2018— 2020 роки [Електронний ре- сурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

3. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Циф- рова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки / Г.Т. Карчева, Д.В. Огородня, В.А. Опенько / Фінансовий простір. — 2017. — № 3 (27). — С. 13—21.

4. Волосович С.В. Домінанти технологічних інно- вацій у фінансовій сфері / С.В. Волосович // Економ- ічний вісник університету. Збірник наукових праць вче- них і аспірантів. — 2017. — №33-1. — С. 15—22.

Сіухіна Д.С.

*«Економічна теорія та економічна політика», 3 курс
ХНУ ім. В.Н. Каразіна*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та економічних методів управління Нестеренко О.М.

БАНКІВСЬКЕ РЕГУЛЮВАННЯ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ

Еволюція економіки та суспільства характеризується постійними змінами. Цифрова трансформація, яка перевернула галузі зі сфери роздрібної торгівлі та засобів масової інформації в транспорт і комерцію, тепер охоплює індустрію фінансових послуг. Це було неминуче, оскільки повсюдно поширені обчислювальні потужності, масове зберігання даних і передові аналітичні інструменти можуть легко і ефективно застосовуватися до фінансових послуг.

Хоча фінансові послуги десятиліттями були комп'ютеризовані, а такі продукти, як брокерські послуги роздрібної торгівлі з використанням цифрових каналів протягом приблизно 20 років, більш радикальна трансформація галузі була відкладена через ринкових переваг традиційних постачальників фінансових послуг. Вони включали в себе довіру клієнтів, нормативні бар'єри для входу в банківську і страхову діяльність і наглядові підходи.

Розвиток технології та нова динаміка ринку створюють нові можливості та проблеми в ефективності, фінансовій стабільності, захисті споживачів та цілісності фінансового сектора - ключові цілі регуляторів та наглядових органів.

Нові цифрові технології дозволяють банкам отримувати численні прибутки від ефективності: економія на масштабі, більш швидкий час виходу на ринок, вища стійкість, швидкість, гнучкість тощо. З точки зору фінансової стабільності, операційні ризики ІТ та кібернетичної безпеки стали ключовою проблемою серед органів влади. Кібер-загрози можуть створити величезний економічний збиток, але також, якщо не вистачить впевненості в безпеці та безпеці цифрових технологій, прийняття нових технологій буде нехтувати, навіть якщо вони дають значні переваги[1].

З точки зору захисту споживачів, застосування нових технологій передбачає нові ризики для безпеки. Більший доступ до даних клієнтів та їх використання підвищує актуальність захисту персональних даних. Більш того, деякі ризики виникають через автоматизовані інструменти, але вони також дозволяють підвищити контроль і відстежувати відносини з клієнтами.

Використання цифрових пристроїв (мобільних додатків), хмарних обчислень або рішень блокчейн збільшує потік персональних даних. Таким чином, існує необхідність добиватися сильних заходів безпеки, таких як методи шифрування, та дотримання вимог про місцезнаходження даних, включаючи міжнародні передачі персональних даних за межами Європейського Союзу, забезпечуючи при цьому доступ до даних компетентними органами.

Нарешті, регулятори та наглядові органи повинні зберігати цілісність фінансової системи, що забезпечує належну поведінку учасників ринку. Наприклад, швидкість платіжних систем у реальному часі, безпосередня доступність коштів і анонімність можуть залучити незаконні економічні операції до платіжних систем реального часу. Аналогічним чином, коли цифрові канали використовуються для придбання та утримання клієнтів, виникають нові виклики для боротьби з відмиванням грошей та боротьби з фінансуванням тероризму.

Наглядова і нормативна робота попереду величезна. Питання: з чого почати? Влада повинна поєднувати прагматизм і амбіції. Серед всіх майбутніх завдань є три ключові пріоритети, на яких ми повинні зосередитися: чесна конкуренція, сприяння інноваціям та кібербезпека[2].

По-перше, нова цифрове середовище сприяє появі нових конкурентів у фінансовій сфері. Як правильно вирішувати ці нові проблеми і забезпечувати чесну конкуренцію між різними постачальниками фінансових послуг.

Забезпечення добросовісної конкуренції та управління ризиками повинні полягати в тому, що види діяльності, пов'язані з однаковими ризиками, повинні мати однаковий нормативний режим, а регулювання має стимулювати інновації,

усуваючи непотрібні бар'єри до чесної конкуренції. Нормативно-правова база повинна розвиватися за наступними напрямками:

- Обмеження наслідків пруденційного регулювання для непрофільних видів діяльності (тобто бездепозитні операції), в яких банки конкурують з небанківськими гравцями.
- Усунення існуючих прогалин у регулюванні шляхом розробки нормативної та наглядової структури для нових послуг, таких як управління віртуальними активами, альтернативне фінансування або ринки фінансових послуг.

По-друге, органи влади повинні сприяти інноваціям для всіх гравців, у безпечних і рівних умовах. У випадку, якщо регуляторні перешкоди або невизначеність перешкоджають розвитку інноваційних рішень, то корисним інструментом у цьому відношенні є нормативні «пісочниці».

У фінансовій індустрії цей термін відноситься до механізму розробки регулювання, що йде в ногу з швидкими темпами інновацій. Тобто, «пісочниці» - полігони для тестування нових бізнес-моделей, які не захищені діючим законодавством або контролю не регулюючими органами[3].

Ці випробувальні майданчики особливо актуальні в світі фінансових технологій, де існує зростаюча потреба в розробці нормативно-правової бази для нових бізнес-моделей. Мета «пісочниці» - адаптувати відповідність суворим фінансовим нормам до зростання і темпів розвитку найбільш інноваційних компаній.

По-третє, кібербезпека стає головною загрозою в цьому новому середовищі. У міру того як роль гіперконнекта в нашому повсякденному житті зростає, уразливості в області безпеки посилюються - крадіжка даних, тероризм, інтелектуальна власність, корпоративний саботаж, відмова в обслуговуванні тощо. Збиток, спричинений кібератаками, зачіпає всіх, окремих людей, державний сектор і приватний сектор. Щоб усунути ризики кібератак, як приватний, так і державний сектор несуть відповідальність за вжиття заходів трьома різними способами:

- Освіта: обізнаність і навчання. Необхідно інформувати населення і компанії про те, що ризики кібербезпеки існують, і ми не можемо захистити себе на 100%.
- Сфера бізнесу: щоб боротися, компанії повинні розуміти ризики, з якими вони стикаються, і розробляти надійні системи захисту.
- Регулювання, координація та звітність. З огляду на, що кібер ризики в основному є транскордонними, міжнародне співробітництво між урядами і приватним сектором має важливе значення для ефективної гарантії безпеки і захисту в кіберпросторі, одночасно покращуючи можливості взаємодії та управління.

Банкам завжди вдалося максимально використати технологію для підвищення ефективності та надання послуг своїм клієнтам, але зараз вони стикаються з новою хвилею інновацій, яка має набагато ширші наслідки для керівників банків і державних органів.

Нова цифрова парадигма представляє нові ризики з точки зору кібербезпеки, захисту споживачів, безперервності роботи і шахрайства. Отже, існує необхідність в оновленій регулюючої і наглядової структурі, яка б повністю враховувала потенціал цифрових інновацій і робила фінансову систему більш стійкою.

Література:

1. Digital Financial Services: Challenges and Opportunities for Emerging Market Banks [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/4e45d83f-e049-41d3-8378-2e388ffc1594/EMCompass+Note+42+DFS+Challenges+updated.pdf?MOD=AJPERES>
2. Opportunities and challenges for banking regulation and supervision in the digital age [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.suerf.org/policynotes/2511/opportunities-and-challenges-for-banking-regulation-and-supervision-in-the-digital-age/html>
3. What is a regulatory sandbox? [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.bbva.com/en/what-is-regulatory-sandbox/>

7. Проблеми розвитку банківських інновацій у цифровій економіці

Близнюк А.В.

«Облік та оподаткування», 2 курс

Криворізький державний комерційно-економічний технікум

Науковий керівник - викладач вищої категорії

обліково-економічних дисциплін Єгорова О.М.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення банківська система України (БСУ) переживає складний період. Низка проблем від попередніх криз, які не були вирішені, економічні та політичні потрясіння продовжують негативно впливати на банківську систему, роблячи її неефективною та нестійкою, вразливою до різноманітних шоків. Важливість дослідження обумовлена й тим, що високі ризики, не якісні активи та низька результативність діяльності банків обмежують можливості її позитивного впливу на розвиток економіки України. До того ж протягом останніх років низка банків була визнана не платоспроможними та перебуває у стадії ліквідації, з них частина ліквідувалися самостійно. Гострою є проблема підвищення стабільності та ефективності державних банків, зниження їх частки на ринку банківських послуг. У зв'язку з цим важливого значення набуває комплексне дослідження проблем та перспектив розвитку банківської системи в умовах динамічних змін з урахуванням впливу ендогенних і екзогенних факторів.

На сьогодні БСУ продовжує функціонувати у складному, геополітичному, соціальному та правовому середовищі, більшість чинників якого ускладнюють стабільний розвиток банківської системи, підвищення її конкурентоспроможності та ефективності. Не сприяє підвищенню стабільності БС й складна макроекономічна ситуація в Україні, яка характеризується низькими темпами зростання ВВП, високим рівнем інфляції, безробіття, «тінізації» економіки.

Банківська система України суттєво зменшилася щодо економічної системи, про що свідчать показники, розраховані щодо ВВП, залишаючись малою за обсягом активів, капіталу, наданих кредитів, залучених депозитів, які мають тенденцію до зниження, а це обмежує можливості БС щодо позитивного впливу на соціально-економічний розвиток країни. Так, у порівнянні з 2013 роком активи щодо ВВП скоротилися з 96,8 до 67,2% у 2017 році; балансовий капітал – з 13,2 до 6,0%; кредити в економіку – із 48,0 до 31,7% [4].

І хоча 2017 року почало відновлюватися споживче кредитування, але його вплив на рівень та динаміку споживчих витрат домогосподарств залишається незначним. В Україні обсяг кредитів, наданих фізичним особам, є значно меншим порівняно із західними країнами і за період фінансової кризи 2014–2017 рр. скоротився з 11,5 до 6,2% до ВВП у 2017р. (у Польщі – 35% до ВВП, у Туреччині – 16% [5]).

Слід звернути увагу на низьку якість кредитів, наданих фізичним особам. Станом на 01.01.2018 частка непрацюючих кредитів становила більше ніж 50% у 47 з 82 банків, інформація про які була оприлюднена. Через низький рівень доходів населення в Україні має місце й невисокий рівень заощаджень. І хоча населення залишається основним кредитором банківської системи (на 01.01.2018р. кошти фізичних осіб становили 40,8% від зобов'язань банків України), залучені банками кошти від фізичних осіб щодо ВВП порівняно з 2013 р. знизилися з 29,8% від ВВП до 17,4% у 2017р., що свідчить про незначний інвестиційний потенціал банків. Зауважимо, що обсяги депозитів населення у Польщі становлять 52% від ВВП, у Туреччині – 44% від ВВП [4].

Показник відношення кредитів до депозитів населення (loan-to-depositatio, LtD) на 01.01.2018р. становив 35,7%, тобто залучені кошти від фізичних осіб залишаються важливим джерелом для вкладень у цінні папери, кредитування економіки та інші активні операції. Водночас для банківської системи України залишається актуальною проблема підвищення фінансової стабільності, про що свідчать високі ризики, низькі темпи кредитування, значний обсяг стресових активів, величезні збитки і значна кількість фінансово нестабільних низькорентабельних банків, чутливих до ризиків.

В останні роки встановилася нова модель поведінки банків – жорсткої економії і надання переваги надійності та ліквідності перед прибутковістю. Маючи достатній рівень ліквідності, банки обережно здійснювали кредитування економіки для забезпечення її якісного відновлення, для них привабливішими були операції з державними цінними паперами через їхню високу дохідність. Водночас банки залишаються вкрай уразливі до кредитного ризику. Більшість кредитів у портфелях банків відносять до непрацюючих.

Відповідно до міжнародної практики банк вважається проблемним, якщо частка не працюючих активів становить більше ніж 10% [5].

Станом на 01.01.2017р. у банківському секторі США непрацюючі кредити становили лише 1,3%, Німеччини – 1,7%, Великобританії – 1,9%. Зауважимо, що станом на 01.01.2018р. в Україні лише у 18 банків частка непрацюючих кредитів становила менше ніж 10%. Усе це малі банки і три банки з іноземним капіталом – ПАТ «СІТІ БАНК», ПАТ «Дойче Банк ДБУ», ПАТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК». При цьому частка непрацюючих кредитів менше ніж 10% у кредитному портфелі фізичних осіб була лише в 10 банків. Наслідком значних обсягів проблемних кредитів є зниження ліквідності та прибутковості через неповернення кредитів і необхідність формувати у значних обсягах резерви під кредитні ризики, неефективна діяльність багатьох банків, зниження інвестиційної привабливості. За результатами 2017 року, 20 банків були збитковими, з них один банк з державною часткою капіталу, сім банків іноземних банківських груп, 10 приватних банків і два неплатоспроможні банки.

При розробленні можливих сценаріїв ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи України доцільно не тільки передбачити розв'язання актуальних проблем, а й проаналізувати індикатори розвитку БСУ в порівнянні з розвиненими банківськими системами світу, такими як США, Німеччини, Великобританії. Ці країни демонструють протилежно полярні моделі банківських систем.

Отже, основними проблемами в діяльності банків є високі ризики, не якісні кредитні портфелі, низька ефективність, рівень капіталізації, висока концентрація державної частки в банківському секторі. Розв'язувати ці проблеми потрібно комплексно, здійснюючи структурні зміни в економіці та банківському секторі України, застосовуючи сучасні методи управління та регулювання діяльністю банків.

Література:

1. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.

2. Economic Indicators [Електронний ресурс] // Trading economics. – Режим доступу :[https:// trading economics.com/indicators](https://tradingeconomics.com/indicators).

3. Карчева Г. Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України : монографія / Г. Т. Карчева, Т. С. Смовженко, В. І. Міщенко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої – Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 276 с.

4. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua>.

5. Патиківський Ю. Усі – в приватні руки: Мінфін планує до 2022 року позбутися державних банків [Електронний ресурс] / Ю. Патиківський // Україна молода. – 2018. – Вип. № 024. – Режим доступу : <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3280/159/121014>.

Власенко В.В.

*«Економічна кібернетика», 2 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Коптюх О.Г.

ФІСКАЛЬНА РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ

Актуальність даної теми полягає в тому, що в даний час більшість центральних банків у всьому світі є незалежними для забезпечення цінової стабільності та діють з припущенням, що фінансові взаємодії є другорядними для захисту стабільності цін у часі. Фінансові взаємодії, як правило, недооцінюються незалежними центральними банками. Підкреслювання фінансових повноважень центральних банків може стати політичним мінним полем, яке можуть експлуатувати недобросовісні політики. Коли рівень політичного дискурсу є низьким, відверта і відкрита дискусія щодо фінансових питань може поставити під загрозу незалежність центрального банку.

Стійка рівновага, яку ми спостерігаємо сьогодні, не була постійною особливістю історії центральних банків. У історичному огляді щодо ролі центральних банків Чарльз Гудхарт (2010) нагадує, що і роль центральних банків, і їхні відносини з урядами змінювалися з часом, і вони могли б знову змінитися. Для того щоб розглянути це в історичному контексті, корисний короткий

коментар щодо існуючих норм незалежності та цінової стабільності. По-перше, центральні банки не завжди були незалежними інституціями. По-друге, стабільність цін не завжди була в центрі операцій центрального банку. Навпаки, забезпечення фінансування дефіциту державного бюджету було, мабуть, найважливішою причиною для створення центральних банків. Є численні приклади: У 1694 році Банк Англії отримав монополію на видачу банкнот для фінансування короля Вільгельма III. Наполеон Бонапарт заснував Banque de France в 1800 році, щоб полегшити недороге фінансування його уряду і кошти які необхідні для забезпечення військових дій. Banco de Espana отримав монополію на випуск іспанських банкнот в 1874 році для фінансування уряду. Цікаво, що, хоча Рада Федеральної резервної системи була заснована у відповідь на фінансову кризу, її найважливішим завданням протягом перших кількох років діяльності після заснування у 1913 році стало сприяння фінансуванню Першої світової війни.

Контроль над випуском та використанням валюти вже давно визнаний потужним інструментом, який можна використовувати для забезпечення ресурсами економіки та для вилучення їх. Як зазначив Стенлі Фішер, коментуючи вищезгадане дослідження Гудхарта, «Майже кожна дія центрального банку має фіскальні наслідки». У той час Фішер був губернатором Банку Ізраїлю, що було помітним, оскільки багато центральних банкірів вважали за краще не підкреслювати очевидні фіскальні напрямки своїх рішень. Причина цього небажання зрозуміла: підкреслюючи величезні фіскальні наслідки того, що іноді може бути чисто дискреційним рішенням грошово-кредитної політики, може виникнути запитання, чи доцільно, щоб невиборні чиновники центрального банку приносили такі повноваження.

У демократичних суспільствах фінансові питання визнаються відповідальністю обраних урядів. Але фіскальний напрямок не слід зменшувати. У надзвичайних ситуаціях, таких як війна або фінансова криза, фіскальний вимір може бути домінуючим при розгляді рішень центрального банку. Поза межами надзвичайних ситуацій фіскальний аспект більш виражений у політиці балансування, як це було використано багатьма великими центральними банками, що опинилися обмеженими нульовою базовою ставкою в останні роки.

Напруженість виникає через простий факт, що влада для вирішення проблемних питань державних фінансів зловживає емісією грошей. В деяких випадках спокуса перевитрати паперові гроші закінчилася «сльозами» - високою інфляцією та економічною кризою. Сучасний консенсус щодо інституційних механізмів центрального банку можна зрозуміти як результат такого досвіду. Рішення було визнано ще Рікардо (1824): щоб уникнути зловживань у сфері емісії грошей, Рікардо запропонував, щоб це завдання було покладено на незалежний центральний банк з повноваженням і відповідальністю захищати стабільність цін у часі.

Хоча стабільність цін повинна бути основною метою центрального банку, залишається надзвичайно важливим визнати величезні повноваження центрального банку у сфері державних фінансів. Не ставлячи під загрозу стабільність цін, центральні банки мають значну свободу дій у просуванні кращих економічних результатів шляхом належної інтерналізації фіскальних наслідків

своїх дій. Незалежність із встановленням цінової стабільності мала на меті обіцянку цінової стабільності більшу частину часу, з можливістю реагувати на незвичайні ситуації, які можуть призвести до виникнення незвичайних фінансових напруг, таких як війна та фінансова криза. Якби центральні банки ігнорували фіскальні наслідки своїх дій, вони б ухилялися від своїх обумовлених в законодавстві обов'язків перед суспільством та урядами.

Як незалежні центральні банки повинні використовувати свої фіскальні повноваження?

У складні часи незалежні центральні банки в країнах з розвинутою економікою мають значний простір для полегшення фіскального тиску без зниження стабільності цін. Протягом періодів фінансових криз, дискреційні дії та / або бездіяльність центрального банку можуть також створити непотрібні фіскальні проблеми для урядів з правильними принципами. Монетарна політика завжди має фіскальні наслідки, і на нульовій нижній границі, зокрема, монетарна політика також має вплив на побудову ефективною фіскальної політики.

Фіскальне стиснення, яке створює центральний банк, може служити стимулом проти «правильного» уряду, який, схоже, неохоче приймає структурні реформи, які, на думку центрального банку, можуть бути в довгостроковій зацікавленості країни. Проведення жорсткої політики, навіть якщо вони передбачають, що інфляція буде занадто низькою і не відповідає основним завданням центрального банку щодо захисту стабільності цін, може мати подібний стимулюючий ефект. Заохочення або перенесення високих премій за ризик на державний борг, що відображає непотрібні страхи, може бути потужним інструментом, який незалежний центральний банк може використати, щоб перешкодити тому, що центральний банк сприймає як "моральний ризик".

Незалежні центральні банки мають значні дискреційні повноваження і іноді можуть спокуситися вийти за межі свого мандату для досягнення того, що вони сприймають як «кращі» результати.

Література:

1. Independent Central Banks and the Interplay between Monetary and Fiscal Policy – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ijcb.org/journal/ijcb18q2a10.htm>

Данечкіна А.О.

*«Облік і аудит», 3 курс
СНУ імені Лесі Українки*

Науковий керівник – д.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Грудзевич І.Т.

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ РИНКУ ЖИТЛОВОГО КРЕДИТУВАННЯ

Сучасні проблеми розвитку вітчизняного ринку житлового іпотечного кредитування мають системний характер і потребують нагального вирішення. Попри те, що на сьогодні в Україні працюють понад півтори сотні банків, які мають певний запас ліквідності, пропозиція житлових іпотечних кредитів на

ринку житлового кредитування є недостатньою. Одночасно існує проблема низького попиту спричинена високими процентними ставками. Питання ціни житлового кредиту не є єдиною проблемою, з якою зустрічаються учасники ринку житлового кредитування.

Для вирішення вище наведених проблем, НБУ створюється спеціальне агентство - з рефінансування житлових кредитів на базі Ощадбанку (його акціонерами також виступають інші держбанки). Проект покликаний активувати іпотечний ринок, який вже кілька років перебуває в стагнації. Створення такого агентства має сприяти стабілізації цінової ситуації на споживчому ринку (через відволікання коштів громадян на житлове інвестування), та підтримати економічне зростання через збільшення обсягів виробництва будівельної та суміжних галузей [3].

Незважаючи на кризову ситуацію, що склалася на внутрішньому та зовнішніх фінансових ринках, іпотечний ринок у перспективі є одним із найбільш динамічних сегментів кредитного ринку України. Попри те, що попит на житлові кредити стримується надвисокими процентними ставками на такий вид кредитів, банки також не поспішають кредитувати житлову сферу. Однією з причин такого стану справ є недостатня законодавча захищеність прав кредитора за іпотечними кредитами. Аби посилити захист прав кредиторів, окрім проведення судової реформи та скасування антикризових норм чинного законодавства, які послабили кредитну дисципліну деяких категорій позичальників, на нашу думку, доцільно запровадити загальнодержавний ринок застав (торгів) на основі єдиної електронної бази майна, яке реалізується з метою звернення стягнення для виконання зобов'язань за кредитними угодами. Наявність такої бази даних та широкий доступ суб'єктів ринку до її ресурсів суттєво спростять для кредиторів процедуру та зменшать витрати, пов'язані з реалізацією заставленого майна. Це сприятиме послабленню вимог щодо розміру застави та здешевленню вартості кредиту для позичальника

Важливими напрямками удосконалення правових методів регулювання іпотечного кредитування є вдосконалення нормативної бази функціонування вже існуючих та новостворених інститутів іпотечного кредитування.

В Україні 11.11.2009 р. було прийнято Концепцію Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки, в якій передбачено поступове припинення надання безоплатного житла та перехід до державної підтримки забезпечення населення житлом внаслідок спільної участі громадян і держави у фінансуванні будівництва (придбання) житла та створення умов для його будівництва під контролем держави.

У концепції обґрунтовано запровадження нових ефективних фінансово-інвестиційних механізмів державної підтримки будівництва та придбання доступного житла: стимулювання громадян до цільового накопичення коштів для першого авансового внеску на придбання житла внаслідок виділення претенденту на житло премії у розмірі 20% першого внеску за житло та індексації його цільових заощаджень з урахуванням інфляції за минулий рік; надання іпотечного кредиту за нижчими процентними ставками за гарантіями Державної іпотечної установи; обґрунтування порядку, умов будівництва і придбання житла під

контролем держави; створення єдиної облікової системи претендентів на житло. Для будівництва (придбання) житла в рамках виконання Програми закладено кошти в сумі 88499,75 млн. гривень без урахування щорічної інфляції [2].

Так, виконання зазначеної програми дасть змогу забезпечити житлом 265,8 тис. сімей шляхом будівництва 16,6 млн. кв. метрів його загальної площі; впровадити новий фінансово-інвестиційний механізм державної підтримки, спрямований на забезпечення максимальної ефективності використання державних коштів; побудувати службове житло для тих категорій громадян, що мають право на користування таким житлом; створити умови для стабільної роботи підприємств будівельної галузі, збереження робочих місць.

Проте для подальшого підвищення рівня доступності іпотечних кредитів потрібна реалізація комплексу заходів:

- забезпечення нормативно-правових умов для розвитку іпотечного житлового кредитування й інших інститутів житлового фінансування населення;
- створення уніфікованої системи рефінансування іпотечних житлових кредитів і забезпечення розвитку ринку іпотечних цінних паперів, зокрема внаслідок залучення засобів пенсійних фондів і страхових компаній на ринок іпотечних цінних паперів;
- вдосконалення системи державної реєстрації прав на нерухоме майно і операцій з ним шляхом створення інформаційної системи статистичних даних про ситуацію на житловому ринку [1].

Отже, банківське житлове іпотечне кредитування має стати невід'ємним елементом ринкової економіки, що формується в Україні, і сприяти економічному і соціальному розвитку нашої держави. Безумовно, центральною проблемою розвитку іпотечного кредиту в Україні є нестача вільних фінансових ресурсів і пошук інвесторів. Перехід до цивілізованих форм іпотечного кредитування та масового поширення житлової іпотеки сприятиме створенню в Україні повноцінної законодавчої і нормативної бази.

Література:

1. Гроші та кредит : навчальний посібник / Мінво освіти і науки України, Львівський нац. унт ім. Івана Франка ; ред. М. І. Крупка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 408 с.
2. Міська цільова соціально-економічна програма будівництва на 2011-2017 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mkrada.gov.ua/documents/22481.html?PrintVersion>.
3. Про затвердження Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1249-2009-%D0%BF>

Дідик М. М.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Балянт Г. Р.*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ В БАНКІВНИЦТВІ

Цифровізація у банківській сфері – це сукупність модернізованих економічних, організаційних, управлінських та інституційних новацій у будь-якій сфері діяльності банківської установи. Останнім часом в умовах зростаючої конкуренції саме цифровізація стала передумовою до збільшення клієнтської бази, до розширення частки послуг на банківському ринку, до вагомого зниження витрат, до підвищення фінансової стійкості та безпеки банку, до зниження ризиків у банківській установі.

У процесі розвитку інформаційних технологій, розширення доступу до Інтернету, до цифрових послуг значно змінюється і процес надання послуг на фінансовому ринку. Ще донедавна банківський сектор вважали досить традиційним у рамках використання новітніх технологій. Але, станом на сьогодні, як банкам, так і фінансовим компаніям не вигідно залишатись осторонь технологічного прогресу.

Цифровізація діяльності банківської установи – це комплекс заходів, що спрямовані на поглиблення співпраці з фінтехстартапами задля досягнення довготермінових цілей розвитку, пов'язаних з упровадженням інноваційних методів роботи, новітніх банківських продуктів і банківських послуг для збільшення та розширення клієнтської бази і підвищення конкурентоспроможності банку. Для українських банків цифровізація діяльності на даному етапі потребує такого стилю роботи, в основі якого лежить пошук нових можливостей, вміння залучати і використовувати для вирішення поставлених завдань ресурси із різних джерел, добиваючись бажаного результату при мінімальних затратах [1].

Однією з найбільших перешкод до стрімкого розвитку інтернет-банкінгу в нашій країні є значний рівень недовіри клієнтів як до новітніх послуг зокрема, так і до банківської системи загалом, що зумовлений масштабними кризовими явищами в Україні за останні роки. До прикладу, за даними компанії B2B International, 46% користувачів мережі Інтернет в Україні вважають, що відвідування звичайного відділення в банку є безпечнішим, ніж інтернет-банкінг [2].

Проте, можна запевняти, що мобільний та інтернет-банкінг в Україні остаточно розвиватимуться і надалі. А основним напрямом діяльності, що прискорює розвиток інтернет-банкінгу сьогодні, є, безумовно, роздрібна торгівля. Наприклад, у лютому 2015 року ПриватБанк створив майданчик для інтернет-торгівлі ПриватМаркет. Це такий сервіс, де є електронна база постачальників товарів і послуг для бізнесу і де можна купувати, продавати, залишати заявки на тендери, а також брати участь в них. Також новинкою в Україні стало запровадження у 2017 році можливості безконтактних розрахунків клієнтів за допомогою Android-смартфонів із підтримкою технології NFC. NFC-гаманець – це цифровий безконтактний гаманець на платформі Mastercard Enablement Digital Service (MDES).

На сьогодні результатом впровадження цифровізації в Україні є, насамперед, поява новітніх інноваційних послуг та продуктів. Найрозповсюдженішими з них вважаємо наступні.

1. Мобільний банкінг. Це така система, яка дає змогу за допомогою мобільного телефона здійснювати велику частину операцій із власними рахунками. Мобільний банкінг відкриває досить широкий ряд послуг, до прикладу, можна переглянути залишок по рахунку, платежі, перекази грошових коштів, кредити однієї фізичної особи іншій та інші.
2. Інтернет-банкінг – вид дистанційного банківського обслуговування, який сьогодні пропонується клієнтам багатьма банківськими установами. Інтернет-банкінг дозволяє зменшити такі трансакційні витрати як витрати на ведення переговорів та укладання контрактів, витрати на пошук інформації, витрати проведення розрахунків, витрати захисту від третіх осіб, витрати моніторингу, витрати специфікації та захисту прав власності. Тобто для банків інтернет-банкінг – це однозначно великі можливості.
3. «Зона 24» – за допомогою даного продукту клієнти можуть самостійно керувати своїми рахунками, одержувати консультацію працівника call-центру, залишати заявку на одержання послуги, записатися на обслуговування в будь-яке відділення банку. Цей напрям банківської діяльності на даний момент продовжує вдосконалюватися.
4. Електронний залишок – запровадження цієї послуги в касах банківської установи дозволяє скоротити витрати на обіг монет, адже залишок менше однієї гривні автоматично зараховується на рахунок або мобільного телефону клієнта, або у вигляді електронного ваучера.
5. Безкарткові розрахунки через мобільний телефон.

Як бачимо, окремі банківські установи вже розпочали досить активну боротьбу в сфері цифрового банкінгу, а другі досі перебувають на початковому етапі. На сьогодні дистанційне банківське обслуговування в Україні надають багато фінансових установ. Найбільш успішними і технологічними учасниками ринку вважаємо онлайн-сервіси ПриватБанку, Ощадбанку, АльфаБанку, VTB Банку, ПУМБ, Райффайзен Банку Аваль, УкрСиббанку та Укрсоцбанку. За умови подальшої стабілізації української економіки варто очікувати входження на ринок потужних зарубіжних банків, що зробить конкуренцію на ньому досить гострою. Кращі шанси стати переможцями в такій конкурентній боротьбі матимуть лише ті установи, що зможуть впевнено закріпитися на ринку цифрового банкінгу і перенести більшу частину своїх операцій в онлайн-сегмент.

Дистанційне банківське обслуговування успішно переходить з категорії додаткових в основні послуги банківських установ. Проте, варто зауважити, що розроблення та впровадження систем обслуговування в режимі онлайн вимагає достатніх капіталовкладень, що часто є перепорою для вітчизняних банків. На нашу думку, найвагомими перешкодами до стрімкого розвитку електронних банківських послуг, в першу чергу, є недовіра певної частини клієнтів до онлайн-банкінгу, шахрайства в онлайн-ідентифікації для отримання доступу до фінансових послуг. Проте світові тенденції на ринку фінансових послуг дедалі розвиваються і поширюються на український ринок, і тому банківським установам слід адаптуватись до об'єктивних реалій з метою збереження своєї

частки на ринку. На сьогоднішньому етапі розвитку маємо усі підстави стверджувати, що в українській банківській системі розвиваються сучасні інноваційні процеси, втілюються новітні технологічні рішення, використовуються інструменти, які засвідчили ефективність на ринках інших країн. Розробляючи і впроваджуючи дані інноваційні технології, банківські установи країни стають імпульсами трансформації та модернізації вітчизняного фінансового ринку.

Саме тому, на нашу думку, доцільно розробити стратегію розвитку ринку фінансових послуг в Україні, в якій передбачити: головні інноваційні напрями розвитку ринку послуг банківської сфери, а також способи їхньої підтримки; розвиток та впровадження новітніх перспективних технологій обслуговування клієнтів, обробки інформації; розвиток системи регулювання та нагляду ринку фінансових послуг як єдиного цілого. Розробка саме такої стратегічної програми дасть змогу Україні цілком конкурентоспроможено розвивати ринок фінансових послуг, включаючи ринок банківських послуг.

Отже, не зважаючи на складну і не зовсім прогнозовану економічну ситуацію, банківські інновації здатні бути тим інструментом, який здатний забезпечити стрімкий розвиток вітчизняного банківського бізнесу. Беручи до уваги те, що конкуренція на ринку банківських послуг висока, то вчасне впровадження інноваційних рішень стане важливим елементом конкурентної боротьби.

Література:

1. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків / Л. Г. Кльоба // Ефективна економіка. – 2018. – №12 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf
2. Рисін В. В. Перспективи розвитку цифрового банкінгу на фінансовому ринку України / В. В. Рисін, В. М. Рисін // Фінанси та банківська справа. – 2017. – №2 (124) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Downloads/rysin_digital_banking.pdf

Домінова І.В.

*к.е.н., старший викладач кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ ШАХРАЙСТВА ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ

В умовах функціонування електронного банкінгу ризик шахрайства стає невід'ємною частиною цього процесу обслуговування. В основному він проявляється у викраденні конфіденційних даних клієнтів (логіни та паролі доступу до Інтернет-банкінгу та мобільного банкінгу) для доступу до фінансових ресурсів користувачів електронного банкінгу. Шахрайство в умовах електронного банківського обслуговування потребує управління зі сторони банку, як і будь-які ризики банківського бізнесу, оскільки наслідком значної кількості шахрайства через форми електронного банкінгу є зниження довіри громадян в цілому до надійності фінансової системи, банківських установ, інституту банківської

таємниці, надійності захисту персональних даних, а також до фінансових операцій, що проводяться з використанням новітніх технологій. Тому банки повинні побудувати чітку систему ідентифікації, оцінки та мінімізації ризиків шахрайства для нівелювання наслідків від реалізації ризику шахрайства.

Під ризиком шахрайства в умовах функціонування електронного банкінгу варто розуміти ймовірність втрат банківською установою або його клієнтом фінансових ресурсів за умов незаконного доступу до них третіх осіб через різні форми електронного банківського обслуговування.

Основними джерелами ризику шахрайства електронного банкінгу є операції, пов'язані з платіжними картками, обслуговування через банкомати, обслуговування в системі Інтернет-банкінг, а також використання мобільних додатків для обслуговування через систему мобільного банкінгу. Тому, вважаємо, що для якісної ідентифікації ризику шахрайства електронного банкінгу, його варто поділяти на: 1) ризик шахрайства з платіжними картками; 2) ризик шахрайства з банкоматами; 3) ризик шахрайства з мобільним телефоном та Інтернетом [1].

Важливо відмітити, що протягом 2018 року значно скоротилась частка шахрайства через банкомати (кеш-треппінг, скімінг та Transaction Reversal Fraud), що в основному це пов'язано з підвищенням фінансової грамотності населення в питаннях безпеки користування інноваційними технологіями банківського обслуговування.

Станом на початок 2019 року основними видами шахрайства електронного банкінгу залишаються методи соціальної інженерії – фішинг та вішинг. Поряд з тим набуває популярності новий метод шахрайства – платіжне шахрайство, що направлене на отримання доступу до Інтернет-банкінгу або мобільного банкінгу жертви за рахунок дублювання шахраями SIM-карти фінансового номеру телефону клієнта [2].

Поява нових методів шахрайства вказує на необхідність пошуку та вдосконалення існуючих методів мінімізації ризиків шахрайства. Оскільки враховуючи тенденції зростання обсягів електронного банківського обслуговування, можна стверджувати, що обсяги шахрайства в майбутньому будуть лише зростати, що негативно відобразиться на довірі населення до електронного банкінгу і у цілому до банківської системи.

Вважаємо, що основним і ключовим методом мінімізації ризиків шахрайства є підвищення фінансової грамотності та обізнаності клієнтів банківських установ. Цього можна досягти кількома способами.

1. Кожен власник при отриманні банківської картки повинен отримати інформацію про правила її використання та про основні види шахрайства через картки. Таку інформацію може надати співробітник банку як в усній, так і письмовій формі (брошура, флаєр).

2. Банківські установи повинні надсилати електронні повідомлення на пошту або мобільний телефон у разі виникнення нових форм шахрайства через форми електронного банкінгу.

3. Банківські установи при обслуговуванні власних клієнтів через різні форми електронного банкінгу повинні інформувати перед початком роботи з

клієнтом про можливі види шахрайства та описувати правила їх розпізнання та уникнення.

4. Банківські установи мають співпрацювати із засобами масової інформації та поширювати інформацію про види шахрайства та шляхи їх виявлення.

5. Співробітники банків повинні ознайомити власних клієнтів із порядком дій у разі втрати або викрадення карти, надання конфіденційної інформації шахраям, оскільки вчасне блокування рахунків допоможе мінімізувати фінансові втрати клієнтів.

Такі дії банків підвищують обізнаність клієнтів щодо ризиків шахрайства, що можуть мати місце у разі електронного обслуговування. Це надалі зумовить скорочення обсягів втрат від шахрайства.

Ще одним кроком для мінімізації ризиків шахрайства та кіберзлочинів є підвищення надійності обслуговування через Інтернет-банкінг та мобільний банкінг. Банки повинні використовувати складні системи захисту та шифрування інформації при обслуговуванні через форми електронного банкінгу. Тому банківським установам доцільно використовувати нову технологію шифрування даних – Blockchain.

Blockchain – це побудований за відповідними правилами непереривний та послідовний ланцюг блоків, які містять інформацію про контракти, угоди, транзакції та інше.

Перевага технології blockchain полягає у її прозорості та надійності. Розподілений характер бази даних робить її стійкою до впливу хакерських атак та спроб злому. Інформацію, що містить база даних за технологією blockchain, майже не можливо змінити, видалити та підробити. Технологія blockchain дозволяє бачити усю історію договорів (транзакцій) щодо будь-якого активу, тим самим мінімізує ризики шахрайства чи помилок у процесі обліку чи аудиту. Якщо спробувати зламати систему і замінити дані, то вони не будуть відповідати цифровому підпису і система відразу повідомить про помилку [3].

Використання цієї технології дозволить не тільки підвищити рівень надійності транзакції при електронному обслуговуванні, а й дозволить убезпечити банки від кібератак і скоротити транзакційні витрати, оскільки ця технологія має дуже низькі витрати на її обслуговування. Також технологія blockchain дозволяє якісно ідентифікувати клієнтів банківських установ, тому може бути використана як один із методів протидії шахрайству та кіберзлочинності. Зараз технологію blockchain почали впроваджувати міжнародні банки, серед яких Bank of America та BNP Paribas, основна мета впровадження цієї технології - мінімізація витрат та підвищення безпеки банківського бізнесу.

Отже, ризики шахрайства та кібер-загрози досить складно ідентифікувати завчасно, однак до їх виникнення потрібно завжди бути готовим, тому актуальним залишається постійний моніторинг ринку електронного банківського обслуговування з позиції виникнення ймовірних кібер-загроз і нових видів шахрайства та модернізувати програмні комплекси банку відповідно до сучасних вимог безпеки та правил користування.

Література:

1. Домінова І.В. Ризик шахрайства в умовах функціонування електронного банкінгу / І. В. Домінова // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». - 2017. - № 4-2 (43). - С. 92-98.

2. Офіційний сайт Асоціації ЄМА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ema.com.ua/news/dinamika-platezhnogo-i-bankomatnogo-moshennichestva/>

3. Карчева Г.Т. Використання технології блокчейн як фактор підвищення ефективності фінансової сфери / Г.Т. Карчева, Р.Я. Лернатович, В.Я. Кавецький // Банківська справа.- 2017. - № 2.- С. 110-119

Жовтюк Б. Л.

*спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 1 курс
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку
та економічної безпеки Чвертко Л. А.*

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Сучасні тенденції розвитку банківської системи в Україні свідчать про те, що нині банківським установам доводиться займатися не тільки питаннями розвитку бізнесу, розширення інфраструктури та створення нових нетрадиційних для українського фінансового ринку банківських продуктів, а й питаннями пошуку методів забезпечення фінансової стабільності банку, розробки управлінських рішень щодо вдосконалення безпеки операцій та мінімізації ризиків.

Основна мета безпеки банку полягає у виключенні можливості нанесення йому збитків або упущення вигоди та забезпечити його ефективну діяльність і якісну реалізацію всіх операцій та угод [3, с. 68].

Управління банківськими ризиками – це процес, за допомогою якого банк виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв'язки між різними категоріями ризиків.

Система управління банківськими ризиками – це сукупність прийомів, застосовуваних персоналом банку для забезпечення позитивного фінансового результату (за наявності невизначеності умов діяльності) і для прогнозування ризикових подій з метою вжиття заходів, спрямованих на запобігання або зниження негативних наслідків цих ризикових подій.

Об'єктивність ризику, незалежно від виду підприємницької діяльності, обумовила потребу в комерційних банків використовувати механізми страхового захисту через послуги страхових організацій.

Страхування капіталу банку в повному обсязі є неможливим, тому зазвичай вибірково страхуються особливо важливі для конкретного банку вклади. Як показує практика, в Україні банківські установи страхують ризики, на які самі банки вплинути не можуть. Проте, на наш погляд, страхування банківських ризиків – це не приватна справа банку. Адже кредитна установа ризикує, перш за все, не своїми коштами, а вкладками своїх клієнтів.

Банківський бізнес концентрує значні обсяги матеріальних і фінансових цінностей, широко застосовує у своїй діяльності комп'ютерні технології. Комерційні банки володіють значним обсягом інформації, яка складає банківську таємницю, широкі зв'язки з клієнтами і партнерами. Все це, на думку дослідників, приваблює як різні кримінальні структури, так і представників тіньової економіки. При цьому рівень кваліфікації шахраїв постійно зростає. Водночас, невпинно зростають і обсяги збитків, завданих висококваліфікованими шахраями, що працюють у банківській сфері. З огляду на це, банківське страхування є одним зі способів забезпечення надійного функціонування банку. В разі нанесення банку шкоди страхові виплати дозволяють відновлювати нормальний фінансовий стан банку. [1]

В багатьох розвинених країнах широко застосовуються поліси ВВВ (Bankers Blanket Bond) – поліси комплексного страхування банків від злочинів, які завдають збитків банкам внаслідок неправомірних або помилкових дій персоналу і третіх осіб та ряду інших операційних ризиків. ВВВ надає страховий захист від збитків у результаті операцій, здійснених банком на підставі підроблених письмових документів та інструкцій. Також відшкодуванню підлягає збиток від операцій з підробленими цінними паперами й фальшивою валютою. Покриття охоплює такі злочини, як пограбування банку, цінного майна з його приміщень, пограбування у процесі інкасації [2].

Банківська та страхова системи України не готові до введення обов'язкового страхування банків від злочинів, які завдають збитків банкам внаслідок неправомірних або помилкових дій персоналу та третіх осіб, а також ряду інших операційних ризиків, через низку суб'єктивних та об'єктивних причин. До суб'єктивних причин належить те, що для впровадження ВВВ необхідним є наявність економічного обґрунтування ефективності для банку такого захисту. Страховики прагнуть збільшити тариф, щоб сформувати більші страхові резерви, а банкіри не хочуть переплачувати за страхові послуги. І доки не будуть розроблені взаємовигідні схеми покриття банківських ризиків, де повинні бути компромісно узгоджені ліміти страхування, франшизи та технології супроводження таких ризиків, введення ВВВ-страхування є передчасним.

Отже, страхування, перебуваючи на рівні з системами фізичної, технічної, інформаційної безпеки банку, є важливим елементом у системі захисту діяльності банківської установи від збитків внаслідок впливу різноманітних ризиків. Нові технології, складності управління банком, кіберзлочини, зловживання службовим становищем працівників банку, непередбачуване регулювання з боку держави та багато інших факторів спонукають банківські фінансові установи укладати страхові угоди. Оскільки збитки такого роду небезпек можуть бути компенсовані тільки через систему страхового захисту, тому страхування ризиків банками є одним з методів забезпечення їх фінансової стабільності.

Значущість банківського сектора для економіки країни, особливості банківської діяльності та постійне розширення сфери діяльності комерційних банків, сприяють формуванню і розвитку системи банківського страхування.

Література:

1. Левчук О. В. Проблеми та перспективи розвитку банківського страхування в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Левчук, С. А. Ліщук, Я. В. Черниш. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67260.doc.htm
2. Сергієнкова О. В. Проблеми і перспективи розвитку страхування банківських ризиків в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Сергієнкова, О. В. Мелентьєва – Режим доступу : <http://конференция.com.ua/pages/view/508>.
3. Чвертко Л. А. Конкурентна розвідка в системі економічної безпеки банків / Л. А. Чвертко, А. В. Товкис // Управління фінансово-економічною безпекою. – 2015. – №1. – С. 65-68.

Зимбалецька Ю.В.

*Доцент кафедри економічної кібернетики та маркетингу
Київський національний університет технології та дизайну*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ МАРКЕТИНГУ В УПРАВЛІННІ БРЕНДОМ БАНКУ

Управління брендом застосовується з метою формування правильного ставлення до банківської установи та її послуг. Традиційно процес управління брендом в банках будувався за допомогою використання масової реклами як найпростішого способу доведення необхідної інформації до споживача. Високий рівень конкурентної боротьби в сукупності з негативним сприйняттям більшістю споживачів рекламних інформаційних потоків змушують банки шукати нові форми взаємодії з клієнтом, серед яких одним з ефективніших інструментів вважається брендинг.

Перенесення конкурентної боротьби в призму брендингу має вагоме логічне обґрунтування. В міру ускладнення банківського ринку України міру та зростання споживчої культури для клієнта найважливішими стають духовні цінності. Бренд дозволяє впливати на емоції покупця. Надаючи послугу для клієнта, банк закладає в неї певний зміст: наміри, досвід, уявлення. Споживач купує не банківські послуги, а свою фінансову стабільність.

Рівень цінності бренду для споживача дозволяє пропонувати банківську послугу дорожче, порівняно з аналогами, які не володіють особливими властивостями. Для формування статусного бренду для банківської установи доцільно встановлювати вищу ціну на послугу:

$$Pp = C + Pr, \quad (1)$$

де Pp – ціна послуги; C – витрати, пов'язані з наданням послуги; Pr – надбавка, яка визначається залежно від коефіцієнту сили бренду (K с.б.).

Для визначення розміру преміальної націнки на собівартість товару пропонується використовувати інтегральний показник сили бренду K с.б. Не існує загальноприйнятих принципів визначення сили бренду, тому доцільно застосовувати метод сумісного аналізу, який передбачає статистичний вимір комбінацій відносного споживчого ставлення до послуги шляхом проведення

структурованого опитування. Ставлення до торгової марки визначається як оцінка покупцем сприйнятої здатності марки відповідати його поточній мотивації.

$$K_{c.b.} = \sqrt[6]{K_{об.} * K_{ас.} * K_{б.к.} * K_{п.} * K_{лоял.} * K_{р.}} \quad (2)$$

У табл. 1 подано формули показників системи оцінки сили бренду. Показники системи взаємоузгоджених показників сили бренду пов'язані між собою логічно: кожен наступний показник, що залучений до системи, відображає вищий рівень взаємозв'язку з брендовим товаром легкої промисловості.

Таблиця 1

Система показників для оцінки сили бренду (запропоновано автором)

Назва показника	Формула розрахунку	Умовні позначення
1. Коефіцієнт обізнаності (К об.)	$K_{об.} = K_{зн.} / K_{заг}$	$K_{зн.}$ – кількість респондентів, які знають торгову марку; $K_{заг}$ – загальна кількість респондентів
2. Коефіцієнт наявності асоціацій з товарною категорією (К ас.)	$K_{ас.} = K_{ас.т.} / K_{заг}$	$K_{ас.т.}$ – кількість респондентів, у яких з'являються асоціації з товарною категорією
3. Коефіцієнт наявності бажання здійснити покупку (К б.к.)	$K_{б.к.} = K_{м.б.} / K_{заг}$	$K_{м.б.}$ – кількість респондентів, які мають бажання купити товар даної торгової марки
4. Коефіцієнт покупок (К п.)	$K_{п.} = K_{п.} / K_{заг}$	$K_{п.}$ – кількість респондентів, які купують товар даної торгової марки
5. Коефіцієнт лояльності (К лоял.)	$K_{лоял.} = K_{к.р.} / K_{заг}$	$K_{к.р.}$ – кількість респондентів, які регулярно купують товар даної торгової марки
6. Коефіцієнт частоти рекомендацій іншим щодо покупки та використання (К р.)	$K_{р.} = K_{р.і.} / K_{заг}$	$K_{р.і.}$ – кількість респондентів, які рекомендували іншим товар даної торгової марки

За допомогою бренда вибудовуються відносини довіри між банком і клієнтом, що припускають взаємодію між ними і надалі. Останнім часом спостерігається перенесення акценту щодо управління брендом в напрям цифрового маркетингу, який передбачає використання всіх можливих форм цифрових каналів маркетингових комунікацій. Цифрові медіа — це адресні канали, що дозволяють вести постійний двосторонній персоніфікований діалог з кожним клієнтом. Такий діалог, побудований на використанні даних, які отримані в результаті минулих взаємодій зі споживачем, для обслуговування наступних контактів, що працює подібно нейронній мережі. Крім того, цифрові медіа дозволяють отримувати аналітичну інформацію про поведінку споживача, його соціально-демографічний портрет в режимі реального часу, встановлювати

прямий та отримувати зворотний зв'язок з метою поліпшення і оптимізації такої взаємодії.

Створити повноцінну двосторонню комунікацію дозволяють цифрові маркетингові медіа канали. Цифровий маркетинг по суті представляє собою великий комплекс, що на основі цифрових технологій використовує різні види маркетингу для просування бренду банківської установи. Цифровий маркетинг охоплює застосування низку розроблених технік, які дозволяють досягати представників цільової аудиторії навіть в офлайн середовищі шляхом використання брендovаних додатків в комп'ютерах і мобільних телефонах, окрім gsm, gps, gprs, bluetooth, WiFi, sms/mms, QR-коди в рекламних плакатах і журналах, цифрові рекламні дисплеї на вулицях, цифрове телебачення, радіо, монітори, дисплеї та інші цифрові засоби зв'язку. Також до інструментів цифрового маркетингу відносяться просування в блогах і соціальних мережах, створення спеціальних Інтернет сайтів, вірусна реклама, контекстна реклама, соціальний маркетинг, таргетинг, лідогенерація та інші форми, які поєднують інструменти рекламування із дослідженням цільової аудиторії [1].

Розміщення брендів банківської установи у ігрових проектах і фільмах дозволяє вирішити завдання, складно досяжні за допомогою застосування традиційної реклами. По-перше, аудиторія кіноглядачів і комп'ютерних гравців є численною і досить перспективною з точки зору сприйняття вдало вбудованої в фільм, гру реклами. Іграми та фільмами захоплюються не тільки підлітки, а й доросла публіка. По-друге, любителі комп'ютерних ігор та фільмів позитивно сприймають рекламу в іграх та кіно. У більшості випадків наявність реклами робить гру/фільм більшою мірою схожими на реальність. По-третє, вмiле розміщення реклами в комп'ютерних іграх/фільмах не викликає відторгнення реклами. Навпаки, інтегрована в комп'ютерних іграх реклама надає тривалий вплив на гравців з причини тривалості участі в ігрових проектах. По-четверте, успішні та найпопулярніші ігри/фільми з часом стають сильними брендами, розміщення реклами в яких здатне викликати сприятливе сприйняття рекламованого продукту. У свідомості завжди буде створюватися асоціація: сильний бренд – потрібне послуга. І, нарешті, по-п'яте, в іграх/фільмах має місце інтерактивна взаємодія. Приміщення продукту у віртуальний світ дає можливість постійно здійснювати взаємодію з клієнтами [3].

Популярний бренд є результатом чималих зусиль, в якому важливий кожен елемент: якість послуги, відповідність їх суб'єктивній оцінці клієнта, прийнятне співвідношення параметрів ціни та якості, система візуальних характеристик. Враховуючи основи брендингу, для ефективної маркетингової діяльності банку необхідно розробити раціональну товарну політику, ґрунтуючись на двох принципах: відповідність потреб клієнтів ринку пропозицій; відповідність якості пропонованих на ринку послуг рівню потребам і очікуванням соціуму.

Назва, логотип, слоган - це, насамперед, символи бренду. Реальними демонстраціями характеристик банку послужить практичне підтвердження, що проявляються в поведінці персоналу, манері спілкування, способі ведення справ.

Сучасний етап розвитку маркетингу характеризується бажанням покупців стати частиною бренду. Споживачі не тільки цікавляться продукцією, вони хочуть отримувати цікаву інформацію про бізнес, бренд, керівника компанії.

Завоювавши довіру клієнта і дотримуючись концепції брендингу, банк одержує широку популярність в цільовій аудиторії. Як результат, ці заходи забезпечать в подальшому необхідний рівень прибутку, ефективність банківської діяльності, а також дозволять підвищити конкурентоспроможність наданих банківських послуг. Бренд став не просто одним з інструментів продажів, він став основним чинником, що визначає успіх діяльності.

Література:

1. Гірченко Т.Д., Коссманн Р. Впровадження та розвиток цифрового маркетингу у сучасному банківському бізнесі. *Współpraca europejska / European cooperation*, vol. 12(19) 2016 – с. 68-85.
2. Ворона Т. Как будут выглядеть банки будущего. *Apparat*. 16.01.2016. Режим доступу: <http://apparat.cc/world/banks-of-the-future>.
3. Використання цифрових технологій у банківській сфері. Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/gkr/183.htm.

Коляда О. Р., Раковська А. А.
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник –
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Охрименко І. Б.

РОЗВИТОК ДІДЖИТАЛ ТЕХНОЛОГІЙ ТА РИЗИК ШАХРАЙСТВА В ІНТЕРНЕТ- БАНКІНГАХ КЛІЄНТІВ

Глобалізаційні та інтернаціоналізаційні процеси спричиняють активну еволюцію науково – технічного прогресу. Відповідно, розвиток фінтехнологій та діджиталізація стали невід’ємною складовою життя пересічних українців. Такі зміни та новації відбуваються практично у всіх сферах діяльності, тож розвиток інтернет – технологій у банківській сфері вже не є новиною та набирає обертів.

Такі активні зміни, на нашу думку, зумовлені також високим рівнем конкуренції з різними ІТ-компаніями, мобільними операторами та іншими інфраструктурними учасниками ринку фінансових послуг. Навіть факт значного збільшення кількості електронних гаманців, призводить до розуміння об’єктивної необхідності інвестування банками у фінтех. За даними компанії «Простобанк Консалтинг», на початок 2017 року 31 установа з 50 найбільших роздрібних банків України була облаштована власними системами Інтернет-банкінгу для фізичних осіб, що становить майже 62%. При цьому вкладення в розроблення і технічне оснащення банкінгу в кожному банку становили приблизно 0,8–1 млн. дол. США [1].

Для клієнтів такий активний розвиток інтернет-банкінгу є також дуже зручним, адже «в один клік» можна отримати доступ до власних рахунків, здійснити переказ на карту будь-якого банку, встановити певні обмеження на проведення операцій, також здійснити оплату будь-яких послуг та багато іншого. Також можна проводити розрахунки в магазині за допомогою смартфона, що підтримує систему безконтактних платежів NFC. В основі якої лежить

унікальний номер, який «належить карті» в системі електронних платежів. Як показують дослідження MasterCard, за допомогою смартфона готові оплачувати товари і послуги 72% опитаних українців, тоді як у Західній Європі показник такої готовності становить лише 37% [1].

Не можна не погодитися, що система клієнт-банк є дуже зручною та ефективною, та попри власні переваги, вона має й недоліки. Ні для кого не секрет, що з розвитком НТП, ризик збільшення шахрайських схем є однією з проблем функціонування банківських систем. Наприклад, втрата мобільного телефону та його незахищеність спеціальним паролем, може призвести до здійснення несанкціонованих розрахунків через систему безконтактних платежів. Тобто, простого блокування картки буде не достатньо для протидії такій оплаті. Доцільним буде автоматичне блокування токіну - індивідуального номеру, що присвоєний карті в системі оплати через смарт-пристрої.

Відомо, що одним із ключових завдань, є ефективна взаємодія з клієнтом, в основу якої закладене поняття довіри. На нашу думку, значну роль у формуванні цієї довіри відіграє чинник впевненості клієнта у забезпеченні надійного захисту банком його фінансових ресурсів. А випадки шахрайства через інтернет-банкінг збільшують рівень недовіри не тільки до конкретного банку, але й, у цілому, до банківської системи.

Банки намагаються захищати кошти власних клієнтів, шляхом надсилання спеціальних OTP-паролей та різних кодів, що надходять на телефон власникам. Однак, кіберзлочинці продовжують обходити і такий рівень захисту. Прикладом таких дій є встановлення, так званих, «банківських троянів», що створені для отримання доступу даних системи електронного банкінгу. Протягом останніх років найпопулярнішим мобільним банківським троянцем є Trojan-Banker. AndroidOS. Svrpeng.q, основною метою якого є крадіжка грошей (для отримання відомостей про банківську карту й інформації для автентифікації в онлайнбанкінгу троянець використовує фішингові вікна) [2].

Кожного року створюється понад 35 тис. шкідливих програм, які спрямовані на викрадення приватної інформації власників смартфонів [3].

Як бачимо, статистика невтішна. Очевидно одне: потрібно змінювати такий стан речей. Тобто, захист доступу до особистої інформації клієнтів банків, у тому числі їх онлайн-банкінгів, має бути пріоритетним завданням кожного клієнтоорієнтованого банку.

Для підвищення рівня захисту можна поєднувати технології блокчейну та біометрії, що розроблені та направлені на захист фінансової інформації від кіберзлочинних посягань. Також доцільним буде перейти на біометричну авторизацію платежів, що, з свого боку, покращить рівень захисту інтернет-операцій та зменшить кількість неправомірних платежів. Можна орієнтуватися на позитивний досвід Японії, яка з 1 жовтня 2016 року вже розпочала тестувати безготівкові платежі з біометричною аутентифікацією для іноземних туристів – платформи Omotenashi (у перекладі – «гостинність») [1].

Отже, основним завданням, що постало перед українськими банками є не лише ефективний розвиток діджитал технологій, але й підтримка даних процесів на належному рівні, в основу якої буде покладений високий рівень захисту доступу до фінансових активів клієнтів. Надійна система захисту в подальшому

збільшить рівень довіри банків, що сприятиме позитивним змінам у банківському секторі. Ці інвестиції є цілком виправданими та логічними, задля збереження власних конкурентних позицій у боротьбі за клієнта, що, в свою чергу, забезпечить акумулювання та перерозподіл коштів в межах банківської системи. Такий «оборот» грошових потоків в межах одного сектора допоможе здійснювати реалізацію механізму банківської мультиплікації та забезпечить стійкість грошової системи та позитивний вплив на рівень економічного розвитку країни.

Література:

1. Які новинки в е-банкінгу з'явилися і були впроваджені в 2016 році? – коментують експерти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.prostobank.ua/internet_banking/stati/kakie_novinki_prineset_klientam_2017_god_v_sfere_internet_bankinga_mnenie_ekspertov.
2. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»// РИЗИК ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ// Домінова І.В. Режим доступу : http://business-navigator.ks.ua/journals/2017/43_2_2017/20.pdf
3. Офіційний сайт компанії «Лабораторії Касперського» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://securelist.ru/it-threat-evolution-q2-2017-statistics/79226/>

Кравченко В.О.

ФББ-504

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Баріда Н.П.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В БАНКАХ

На сьогоднішній день спостерігається тенденція до зменшення кількості відділень банків та їх переходу в режим онлайн, все більше грошових операцій клієнти виконують віддалено. Стрімкий розвиток технологій, розроблення та використання мобільних програм, додатків свідчить про діджиталізацію в банківському секторі. Банківські установи, завдяки використанню цифрових технологій, значно зменшили витрати на робочі процеси, проте, водночас діджиталізація несе в собі свої ризики та загрози. Це свідчить про те, що поширення цифрових технологій на банківський сектор є актуальним питанням сьогодення і потребує детального дослідження.

Діджиталізація – це процес переходу певних інформаційних даних з аналогового у цифровий формат для більш легкого подальшого використання на сучасних електронних девайсах [1, с. 69].

Сучасні тенденції у банківському секторі пов'язані з розвитком цифрових технологій та нововведеннями, які стають можливими завдяки технологічним змінам. Серед світових тенденцій функціонування та розвитку ринку банківських послуг в умовах діджиталізації варто виділити такі: підвищення ролі Інтернету; розвиток взаємного страхування; поширення Інтернету речей; підвищення ролі

соціальних медіа; розвиток телематики; підвищення ролі мобільних, ігрових та відеотехнологій [1, с. 70].

Стимулювання зростання та розповсюдження цифрових технологій дозволяє знизити вартість обслуговування й операційні ризики. Серед ключових реформ у цьому напрямку можна назвати скасування вимоги щодо наявності фізичного підпису, введення цифрової ідентифікації, електронного архівування та електронної звітності, оптимізація процесів операцій з готівкою та збільшення електронних платежів. Такий захід повинен бути впровадженням сучасних технологічних рішень, які дозволять користувачам перераховувати грошові кошти юридичним та фізичним особам у режимі реального часу через мобільні додатки, та розширенням інфраструктури платежів по картках відповідно до світових тенденцій. Створення єдиної інфраструктури обслуговування фінансових організацій, щоб збільшити продуктивність та стимулювати автоматизацію, об'єднання помітно вплине не лише окремо на банки, а й буде підтримувати надійність банківського сектору в цілому [1, с. 70].

Незважаючи на те, що діджиталізація є популярною та ефективною, банки не можуть дозволити собі надалі застосовувати традиційні способи ведення бізнесу і будуть швидко затьмарені конкуренцією, якщо вони не запровадять цифрові технології.

З огляду на це, доцільно розглянути кілька ключових стратегій, які допоможуть банкам перейти до процесу діджиталізації:

– Діджиталізація як частина місії та стратегії банків. Оскільки цифрові технології надалі будуть поширюватися, банки повинні включити їх у свою місію та стратегію. Банк, який визначає діджиталізацію як ключову мету, повинен зробити як стратегічні рішення, так і тактичні корективи в орієнтації своєї діяльності та оснащенні своїх співробітників цифровими технологіями.

– Партнерство з світовими технологічними компаніями. У нецифровому середовищі банки чекають, поки з'являться нові технології, перш ніж отримати допомогу від технологічних компаній для впровадження нових технологій для бізнесу. У цифровому середовищі це не спрацює, оскільки конкуренти можуть забрати цінну частку ринку, яку буде дуже важко повернути в майбутньому. З огляду на це, банкам доцільно прийняти рішення про партнерство з світовими технологічними компаніями, що працюють у банківському просторі. Технологічні компанії можуть періодично оновлення для цифрового продукту керівництву та персоналу банку, а також готувати їх до подальших змін. Другим кроком для банку буде інвестування у пілотні проекти як частина партнерства з технологічними компаніями. Це дозволило б як технологічній компанії, так і банку налагодити ефективну співпрацю, а також надати доступ банку до найсучасніших цифрових продуктів і послуг.

– Стати організацією, керованою цифровими даними. Оскільки банк пропонує клієнту декілька продуктів і послуг, йому необхідно проаналізувати інформацію, що допоможе вдало ідентифікувати сегмент ринку, на який спрямовані дані продукти та послуги. Завдяки аналітичним показникам банк досягне такого обсягу кількісних даних, які будуть необхідні для моніторингу діджиталізації. Для постійного контролю за цифровими даними має бути

запроваджено чотири кроки, що включають план, розгортання, вимірювання та вдосконалення.

– Прийняття автоматизації. Цифрові технології надають банкам безпрецедентні можливості для автоматизації операцій безліччю способів. Наприклад, електронний гаманець, в якому зберігаються всі дані клієнта на клієнтській або серверній стороні, є остаточним зрушенням у напрямку поліпшення досвіду клієнтів. Ще одним прикладом є технологія Blockchain, завдяки якій цифрові транзакції перейшли на якісно новий рівень. Наслідком автоматизації є скорочення робочої сили, це означає, що банк може перерозподілити працівників, робочі місця яких були автоматизовані, до більш корисних занять.

– Інвестування інновацій. Необхідно змінити бізнес-моделі банків таким чином, щоб сприяти стратегічним інвестиціям на ранній стадії у нові технології у співпраці з технологічними компаніями. Кошти, заощаджені через автоматизацію, можна реінвестувати інновації [2].

Діджиталізація банківського сектору набирає обертів, банки завдяки використанню цифрових технологій, значно зменшили витрати на робочі процеси та підвищили ефективність діяльності, проте, водночас діджиталізація несе в собі свої ризики та загрози. Цифрові технології посилили конкуренцію на банківському ринку, внаслідок якої банки, які продовжують застосовувати традиційні способи ведення бізнесу значно відстають від тих банків, які першими використовували діджиталізацію. З огляду на це, використання вищенаведених стратегій для переходу до діджиталізації допоможе банкам тримати чільні позиції на ринку на ринку в умовах швидкозмінних можливостей, технологій та інновацій.

Література:

1. Деркач А. О. Діджиталізація банківського сектору України / А. О. Деркач, М. В. Корнеєва, О. В. Абакуменко // Фінансові дослідження. - 2016. - № 1. - С. 69-75. - Режим доступу: file:///C:/Users/xtov/Downloads/find_2016_1_10.pdf
2. Ключові стратегії для ефективної діджиталізації в банках. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.finextra.com/blogposting/16097/key-strategies-for-effective-digitalization-in-banks>

Метлушко О. В.,

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Останнім часом досить активно розвиваються технології, які мають на меті поліпшити життя клієнта – споживача як банківського продукту, так і низки інших сервісів, таких як пошта, магазини, провайдери телефонії та інтернету. У суспільстві до них ставлення неоднозначне. Експерти виділяють дві групи щодо цього питання: оптимістів і цифрових скептиків.

За даними дослідження, більшість людей в світі користується інтернетом з мобільних телефонів – 52% інтернет-трафіку за 2018 р. припадв саме на них. У дослідженні компаній We Are Social та Hootsuite повідомляють, що у 2018 р. кількість активних інтернет-користувачів сягнула позначки у 4 мільярди. В Україні, за даними дослідження, станом на 2018 р. було 25,6 мільйонів інтернет-користувачів, що складає 58% всього населення. З них близько 20% роблять покупки/транзакції через інтернет (більше 3 млн. користувачів). Цифри, звичайно, обнадійливі, проте досить скромні в порівнянні із зазначеною кількістю користувачів інтернету.

Виокремимо низку причин такого неактивного застосування цього сервісу в Україні:

— корисність технологій і готовність до їх використання. Клієнти обирають функціональність і вигоду, насамперед, це економія часу та витрат на нижчих тарифах. Тому рішення, запропоновані у вигляді банківських відділень «без банківських співробітників» ING банком і відділення LIBRA (Light Branch) УкрСиббанк BNP Paribas Group на зайшло підтримки серед широких верст бізнесу та населення. Цю ідею зараз просуває «ПриватБанк»;

— зuboжіння населення, коли більшу частину доходів витрачають на харчування та оплату комунальних платежів;

— недовіра, коли значну роль часто відіграють психологічні відчуття. Тому деякі компанії починають працювати над «тактильним» поданням бренду (Amazon, e-bay і банк Capital One 360).

Зауважимо, що питання поєднання рішень фізичного втілення бренду і онлайн-технологій розглядається як найефективніше рішення для України в найближчому майбутньому.

Нині банківський бізнес стоїть перед дилемою, яку можна сформулювати як «встигнути справити враження»: клієнт не готовий витратити більше 20 хвилин перебування у відділенні, але при цьому як і раніше більше 70% рішень приймається саме в банківських офісах. Цю ж статистику підтверджують дослідження компанії GfK: клієнт готовий предметно відвідувати офіс лише в тому випадку, якщо йому вкрай необхідно вирішити будь-яке фінансове питання або проблему. Без цього він просто обирає зручне найближче відділення банку.

Нині більшість вітчизняних банків продовжують розвивати традиційну модель обслуговування клієнтів. Разом з тим все більше галузей економіки розвивають цифровий напрямок, зокрема готельний бізнес, авіація, інші види транспорту. І це є стимулом до розвитку цифрового банківського бізнесу. Динаміка зростання числа інтернет-користувачів і мобільних смарт-пристроїв свідчить про те, що Україна, як і більшість розвинених країн світу, рухається в напрямку цифрових технологій.

Еволюція онлайн-банкінгу зараз полягає в переході від моделі цифрового офісу, коли клієнт позбавлений візитів в банк і комунікації з колл-центром, до моделі цифрової платформи. Банки, по суті, переходять до сервісних бізнес-моделей і починають надавати все більше небанківських послуг для розвитку бізнесу, таких як реєстрація, ведення бухгалтерії та складання звітності. Якщо раніше ця ніша покривалася розрізненими сервісами, то тепер перевага за

цифровими платформами. Таким чином банки розробляють і вводять на ринок нові продукти для своїх клієнтів.

Нині у світі часто спостерігається трансформація багатьох банків в сервісні компанії. При виборі цієї стратегії розвитку важливо бути готовим до постійної інтеграції, оскільки банк самостійно ніколи не зможе реалізувати весь можливий спектр послуг та сервісів всередині банку, тому партнерство має стати системоутворюючим стержнем його стратегії, а системи і сервіси повинні бути до цього технічно готові.

Важливим є поняття «мультимаркету», коли всередині інтерфейсу одного банку відображаються рахунки, відкриті в інших банках. Такий сервіс буде зручним для клієнтів, котрі користуються рахунками в декількох банках. Їм буде практичний один інтернет-банкінг, де вони зможуть управляти всіма своїми рахунками. Технічно це можна реалізувати через інтеграцію в форматі ІС.

Перспективним напрямком можуть стати нові платформи для аналітики та банкінгу з використанням технології штучного інтелекту.

Виходячи із цього банки мають розробити стратегію розвитку і визначитися із сегментом (наприклад, зосередитися на роботі з поколінням Y, або дати клієнтам цифрове вирішення конкретної проблеми). Вони повинні сконцентруватися на розробці послуг, котрі будуть приносити реальну користь своїм клієнтам, скажімо, економитимуть час.

Ще один важливий напрямок – це підвищення фінансової грамотності клієнтів банків. Адже впровадження технології без належного ознайомлення з нею широких верств не є продуктивним варіантом і, відповідно, не знайде широкого застосування.

Нині однією із найбільших проблем для України, на нашу думку, є недовіра населення до вітчизняної банківської системи, зумовлена глибокою кризою галузі в останні роки. А без повернення довіри до української банківської системи та вирішення низки інших проблем цієї сфери про цифровий банкінг говорити недоречно. Тому його розвиток не завжди є драйвером для піднесення банківського сервісу.

Мушка А.А.

*«Фінанси і кредит», банківська справа 4 курс
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник –

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Охрименко І.Б.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сьогодні вагомість та практичну значимість проблеми розвитку банківських інновацій у цифровій економіці важко переоцінити. Адже традиційні підходи надання банківських послуг вже не задовільняють очікування основної маси населення, тобто не відповідають вимогам щодо підвищення не лише ефективності, а й прибутковості.

Загалом, цифровізація в банківництві – це сукупність економічних, організаційно-управлінських, інституційних нововведень в будь-якій сфері діяльності банку, яка сприяє не тільки розширенню клієнтської бази банку та підвищенню конкурентоспроможності, а й скороченню витрат, збільшенню ринку банківських продуктів та послуг з упровадженням інноваційних методів роботи.

Цифровізація діяльності банку – це система заходів, спрямованих на поглиблення співпраці з фінтех-стартапами з метою досягнення довгострокових цілей розвитку пов'язаних з упровадженням інноваційних методів роботи, нових банківських продуктів і послуг для збільшення та розширення клієнтської бази і підвищення конкурентоспроможності банку.

Погоджуємося з думкою Тарасюка С., який вважає: «щоб вижити, традиційним фінансовим установам треба буде постійно оцифровувати власні послуги, широко використовувати мобільні додатки, а також хмарні технології. Нині головна мета цих установ – бути доступними для широкого використання електронних грошових операцій цілодобово з будь-якого куточка світу. Щоб вести успішний електронний фінансовий бізнес, банки повинні працювати там, де може бути велика кількість їх потенційних клієнтів, а саме – в соціальних мережах [2, с.99]. Нині головна мета цих установ – бути доступними для широкого використання електронних грошових операцій цілодобово з будь-якого куточка світу.

Ми бачимо, що сучасна цифровізація визначає конкурентні позиції у розвитку банківської діяльності і водночас виявляє проблеми та загрози.

Клієнт є основним двигуном інноваційного розвитку банків. У системі банківських послуг для корпоративних клієнтів 60% інновацій запропонував сам клієнт. У випадку приватних клієнтів відносно половини інновацій клієнт був ініціатором [5, с. 190].

У розвинених країнах впровадження інновацій у бізнес починається з проникнення в державні органи та компанії - вони є прикладом. Україні ж навпаки - в державних органах автоматизації майже немає, зате в банках аж зашкалює. Найбільшим попитом серед цифрових банківських послуг в Україні на сьогодні користується Інтернет-банкінг. Потенціал цього напрямку в нашій країні дуже великий. Однак, рівень користування цифровими послугами в банківській сфері серед населення вкрай низький. Нині цим продуктом користуються люди з рівнем доходу вище середнього, які цінують свій час і готові за це платити.

Як визнають банкіри, ключовим аргументом просування інтернет-банкінгу є те, що собівартість таких операцій набагато нижча, ніж операцій, що виконуються у відділеннях. Проте, зручна для споживачів ситуація може протривати недовго, незабаром банки введуть плату за обслуговування інтернет-банкінгу або підвищать діючі розцінки. На думку фахівців платними віртуальні послуги банків стануть при підвищенні проникнення інтернет-банкінгу до 15-25% від загальної кількості користувачів інтернету.

Згідно з дослідженнями, 22% користувачів Інтернету є користувачами інтернет-банкінгів. У найближчий рік інтернет-банкінгом мають намір скористатися ще 11% інтернет-користувачів і близько 38% ще не визначилися зі своїм наміром. Тобто близько 8-10% українців сьогодні користуються системами

інтернет-банкінгів. Ця цифра постійно зростає в тім, як і число користувачів Інтернету загалом. [1]

Перейдемо ж до проблем, які стримують інноваційний розвиток банку. Вважаємо, що в Україні високий рівень інноваційного потенціалу, проте на сучасному етапі він не реалізовується в достатній мірі. Це в першу чергу стосується державних банків, у яких практика банківських інновацій не є значною. Що ж стосується комерційних банків, то тут зосереджена значна питома вага інноваційних ініціатив. Безумовно це відбувається за рахунок залучення досвіду своїх західних партнерів. Недолік даного процесу в тому, що це запозичення унеможлиблює набуття власного досвіду та власних унікальних розробок, проте скорочує витрати на створення нових продуктів, тестування та апробацію. Як приклад можна зазначити систему онлайн-верифікації BankID. Ця система є проектом «ПриватБанку» та «Ощадбанку» та створена за образом і подобою до систем, які вже давно використовуються у Великобританії, Швеції та Фінляндії. Система дає змогу підтвердити особу користувача в Інтернеті, використовуючи його банківські дані, і працює за принципом верифікації через Facebook. Ця інноваційна програма дає змогу запобігати шахрайству з банківськими рахунками та пластиковими картками [5].

Отже, можна виділити такі проблеми розвитку банківських інновацій у цифровій економіці:

1) майже відсутня державна підтримка модернізації основних засобів виробництва на сучасні цифрові та енергоефективні;

2) недостатній рівень проникнення інформаційних технологій в регіони України, як наслідок період окупності таких інвестицій занадто великий;

3) не створені сприятливі комфортні умови для творчої самореалізації талановитої молоді (висококваліфікованих спеціалістів, науковців, інженерів) з метою запобігання масовій міграції за кордон;

4) недостатній попит на цифрові банківські технології, внаслідок поганої інформованості споживачів. Недостатнє впровадження сучасних ІТ технологій та сервісів у такі сфери соціального життя як: освіта, охорона здоров'я, безпека, охорона довкілля, житлове комунальне господарство, транспорт, тощо.

5) нерівномірний технологічний розподіл зростання учасників ринку. Тобто, деяким банкам не вигідно інвестувати гроші в купівлю нових технологічних рішень, через недостатньо високий попит на цифрові банківські послуги.

6) недостатній контроль за здійсненням цифрових послуг, що призводить до ризику витоку інформацій та шахрайства та зростання кібератак на мобільні додатки.

Отже, безумовно, банківська система активно приймає участь у розвитку інноваційного процесу цифрової економіки. На нашу думку, необхідним кроком є переформатування всієї структури фінансової системи. Адже у застарілих банках, де присутня велика кількість відділень, немає взаємодії з клієнтами через нові канали. В той час як українські банки активно відкривають все нові й нові відділення, клієнти бажають вирішувати свої проблеми у мобільних додатках та за допомогою інтернет-банкінгу. Тобто, відділення перестають бути потрібними

та затребуваними, тому більш доцільно було б замінювати їх на офіси, де можна буде отримати консультацію не тільки з банківських, а й з низки інших послуг.

Література:

1. Доповідь про світовий розвиток «Цифрові дивіденди». Група Світового банку.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://documents.worldbank.org/>
2. Меренкова О.В. Інноваційні технології банківської діяльності як елемент сучасного економічного мислення / О.В. Меренкова // Сучасна картина світу: Природа, суспільство, людина: збірник наукових праць. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – С. 186–194.
3. Розвиток інновацій у сучасній банківській сфері України / Н.М. Матвійчук, Н.Ю. Бурлачук, Ж.В. Гарбар // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). – Ч. 2.
4. Степаненко О. П. // Моделювання та інформаційні системи в економіці : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; редкол.: В. К. Галіцин (голов. ред.) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2017. – № 93. – С. 120–131.
5. Тарасюк М.В., Кощеєв О.О. Інновації в глобальній цифровій фінансовій сфері: оцінка трансформацій / М.В. Тарасюк, О.О. Кощеєв // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — 2017. — Вип. 131. — С. 94—110.

Сівкова К.О.

*аспірантка кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет
Науковий керівник – д.е.н., професор
кафедри банківської справи Коваленко В.В.*

ФУНКЦІЇ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ОПЕРАЦІЙНОГО РИЗИКУ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах активного впровадження в банківську діяльність результатів та здобутків науково-технічного прогресу вкрай необхідним та важливим стає питання фінансової безпеки при здійсненні банківської діяльності. Вітчизняні банки намагаються знаходити більш надійні та ефективні механізми для управління операційним ризиком банку, який пропорційно залежить від активності цифровізації банківських бізнес-процесів. Таким комплексним механізмом може стати фінансовий контролінг операційного ризику банку.

Однак наразі спостерігається ситуація, за якої все ж таки не достатньо уваги приділяється фінансовому контролінгу операційного ризику. Тому вважаємо, що перед банківською системою постає проблема відсутності єдиного методичного підходу до управління операційним ризиком.

Враховуючи активну конкурентну боротьбу банківських установ за клієнтів, відбувається постійна трансформація продуктового ряду банків, їх бізнес-процеси зазнають суттєвих змін, ускладнюються, більше уваги приділяється зменшенню витрат на персонал за допомогою застосування новітніх інформаційних технологій.

Таке становище потребує координації інформаційної, технічної та фінансової складових банківської діяльності. Зараз стає неефективно використовувати інструменти управління, обліку та контролю окремо один від одного. Механізмом, який інтегрує в собі дані інструменти, і на основі отриманих результатів, прогнозує настання тої чи іншої події внаслідок прийняття певних управлінських рішень, став фінансовий контролінг операційного ризику.

Для того, щоб підвищити ефективність процесу фінансового контролінгу операційного ризику банку, необхідно створити спеціальну контролінгову службу. Контролінгова служба та керівництво має бути обізнаними щодо основних аспектів операційних ризиків банку як окремої категорії ризику, якою повинні управляти. [1, с. 150-156]

Так як сутність економічних процесів в банку проявляється через їх функції, то розглянемо функції фінансового контролінгу операційного ризику банку в умовах цифрової економіки. Враховуючи особливості операційного ризику, розподілимо функції на дві групи: традиційні та специфічні. До традиційних функцій фінансового контролінгу операційного ризику належать:

- планування – здійснення роботи над дотриманням оперативних та стратегічних планових показників;

- управління – робота над налагодженням бізнес-процесів банку, його технічного середовища;

- аналіз – виявлення недоліків в роботі, їх усунення та порівняння роботи з плановими показниками;

- координація – системний та послідовний процес з поєднання планування, управління та аналізу;

- контроль – безперервний нагляд за досягненням оперативних та стратегічних планів, моніторинг показників операційної діяльності;

- консультування – робота з персоналом банку над можливими сценаріями реалізації або уникнення операційного ризику, розробка внутрішньої інформаційної бази стосовно управління операційним ризиком.

Специфічні функції фінансового контролінгу операційного ризику банку пов'язані з впливом цифровізації економіки на банківську сферу, а також неможливістю уникнення застосування новітніх технічних засобів та пристроїв. Тому до специфічних функцій відносимо:

- технологічна – управління, обробка та аналіз інформації, а також відповідальність за недопущення технічних збоїв та неполадок;

- інформаційна – збір інформації щодо роботи операційного підрозділу банку, порівняння її з інформацією в зовнішньому середовищі, забезпечення постійного доступу до інформаційних джерел, нагляд за достовірністю та актуальністю інформації, якою користується персонал банку;

- моніторинг – контроль за основними показниками діяльності операційного підрозділу, порівняння отриманих результатів з минулими показниками з метою недопущення негативних ситуацій в операційній діяльності;

- прогнозування – можливість передбачати настання певних подій в операційній діяльності в залежності від проаналізованої контролінговою службою інформації.

- стимулювання – робота з персоналом банку щодо зменшення кількості помилок та збоїв через людський фактор за допомогою фінансових та нефінансових мотиваторів. А також підвищення рівня професійної свідомості й відповідальності працівників банку.

Для досягнення тактичних та стратегічних цілей служба контролінгу операційного ризику банку в своїй роботі використовує ряд методів: загальнометодологічні і загальноекономічні (спостереження, порівняння, групування, аналіз, трендовий аналіз, синтез, систематизація, прогнозування) та специфічні (аналіз точки безбитковості; бенчмаркінг; вартісний аналіз; портфельний аналіз; SWOT-аналіз (аналіз сильних і слабких місць); ABC - аналіз; XYZ-аналіз; методи фінансового прогнозування (експертні, екстраполяції тощо)) [2, с.398-399].

Таким чином, розглянуті функції фінансового контролінгу операційного ризику банку в умовах цифрової економіки дають змогу зрозуміти важливість даного процесу під час виконання оперативних та стратегічних планів в умовах конкуренції та невизначеності зовнішнього середовища. Також фінансовий контролінг за своєю суттю виступає своєрідним інструментом підтримки менеджменту в прийнятті управлінських рішень, здійснюючи інформаційне забезпечення, планування, координацію та контроль операційної діяльності банку.

Література:

1. Островська Н.С. Формування служби контролінгу ризиків в комерційних банках України / Н.С. Островська / International Journal of Innovative Technologies in Economy. – 2018. – Вип. 1 (13). – с.150-156.

2. Кандиба К. О. Фінансовий контролінг у системі управління комерційним банком: зарубіжний досвід / К. О. Кандиба // Научно-технический сборник. – 2009. – №89. – С. 396–403.

Яровенко М.М.

«Облік і аудит», 3 курс

СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів і кредиту

Грудзевич Ю.І.

МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Поняття ризику є основою банківської справи і банки мають успіх лише тоді, коли приймають на себе розумні, контрольовані та ті, які перебувають у їх компетенції та у межах фінансових можливостей. В банківській діяльності ризик визначає ймовірність виникнення події, яка негативно позначиться на прибутку або капіталі комерційного банку.

Діяльність банку, яка пов'язана з операціями по формуванню портфеля цінних паперів, супроводжується певними ризиками. Інвестиційний ризик – це можливість недоотримання запланованого прибутку під час реалізації інвестиційних проектів. Цей ризик банку необхідно оцінювати, планувати та

контролювати. Можна сказати, що ризик – це ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал або надходження банку. Тому управління ризиками і загрозами набуває дедалі більшої ваги і стає однією з найважливіших умов економічної безпеки окремої банківської установи та банківської системи загалом. Важливого значення набуває запровадження ефективних систем аналізу та управління інвестиційними ризиками. Аналіз показує, що запропоновані сучасною економічною теорією підходи до класифікації банківських інвестиційних ризиків, як правило, не виключають, а доповнюють один одного. Вважається, що під час розроблення класифікації банківських інвестиційних ризиків варто враховувати те, що сучасні банківські установи у процесі своєї діяльності стикаються з багатьма видами ризиків, деякі з них можуть навіть не піддаватися внутрішньому контролю.

Банківським інвестиціям властиві такі ризики:

1. Кредитний ризик;
2. Ринковий ризик.;
3. Процентний ризик.;
4. Інфляційний ризик.

Уникнути ризику у процесі інвестиційної діяльності банку на ринку цінних паперів практично неможливо, тому найважливішим аспектом у банківській діяльності є не виключення ризику, а його мінімізація, направлення на зниження втрат від відповідних ризиків і вибір альтернативного рішення, при якому рівень ризику зведений до мінімуму. Тому при ухваленні рішень необхідно визначити як здійснювати оцінку, прогноз і страхування конкретного виду ризику. Все це свідчить про необхідність ризик-менеджменту в практиці банків, як одного із основних напрямів сучасного банківського менеджменту.

У світовій банківській практиці застосовується системний підхід до управління ризиками. Цей підхід базується на загальноприйнятих принципах ризику (Generally Accepted Risk Principles — GARP). Згідно з принципами GARP банки створюють спеціальний структурний підрозділ, який займається управлінням ризиками.

Процес управління ризиками формується з кількох етапів: виявлення ризику, оцінка його величини, моніторинг ризику і використання відповідних методів і інструментів, спрямованих на мінімізацію ризику. Стосовно інвестиційної діяльності банки використовують такі методи управління ризиками:

- диверсифікація інвестицій;
- установлення лімітів на здійснення тих чи інших інвестиційних операцій;
- хеджування ризиків за допомогою відповідних похідних фінансових інструментів;
- створення резервів на знецінення цінних паперів. Резерви згладжують негативні наслідки для банків втрат від реалізації цінних паперів за ціною нижчою, ніж ціна придбання.

Основним засобом зменшення ризику є диверсифікація вкладень, коли капітал розподіляється між великою кількістю цінних паперів. При цьому цінні папери купуються різних видів, різної якості та з різним терміном погашення. За

допомогою диверсифікації неможливо повністю позбавитись ризику, але можна його зменшити.

При диверсифікації рекомендується обмежити вкладення коштів у певний вид цінних паперів в розмірі 10% від загальної вартості інвестиційного портфеля.

Коли інвестиційний портфель досягне такого стану, що інвестор забезпечить необхідне досягнення інвестиційних цілей, він вважається збалансованим.

Балансу можна досягнути за допомогою включення до інвестиційного портфеля оборонних цінних паперів (облігацій, простих і привілейованих акцій), що забезпечить надійність вкладень і стабільний дохід, та агресивних цінних паперів (простих акцій), що забезпечують швидке зростання капіталу.

Одна із форм диверсифікації – хеджування. Хеджуванням (hedging) називається підхід, при якому свідомо використовується протилежна реакція різних паперів на одну і ту саму подію [3]. Він заснований на такому розподілі активів, при якому сумарний вплив тієї або іншої події на їхню вартість виявився нульовим. При цьому портфель, в якому нейтралізований ризик, викликаний тією або іншою подією, називається збалансованим по відношенню до даного ризику.

Хеджування ризиків є одним з найбільш розповсюджених способів зниження його ступеня. Якщо диверсифікація – це процес розподілу коштів на інвестиції в різні цінні папери портфеля з метою скорочення ризику, то хеджування – це процес, спрямований на зниження ризику по конкретному цінному паперу [2].

Лімітування – це встановлення ліміту, тобто граничних сум витрат, що пов'язані з інвестуванням у фінансові інструменти [1]. Воно є важливим засобом зниження ступеня ризику діяльності комерційного банку.

Перенесення збитків на іншу особу за допомогою гарантій або страхування не зменшує середні втрати інвестора від зниження дохідності інвестицій, а тільки робить їх більш передбачуваними.

Задля того, аби збільшити доходи та зменшити ризики у втраті ліквідності комерційні банки, у сучасних кризових умовах, повинні застосовувати перш за все методи пасивного управління інвестиційним портфелем. Також вітчизняним банкам необхідно розширювати надання інвестиційних послуг, які на разі здійснюються на низькому рівні та в невеликій кількості. Ще одним важливим заходом є формування якісних портфелів цінних паперів з урахуванням індивідуальної роботи з емітентами та інвесторами. Комбінування у інвестиційному портфелі фінансових активів з різними термінами вкладання дозволить врахувати коливання процентних ставок та рівень процентного ризику, під вплив якого підпадають власники інвестицій.

Методи мінімізації можливих ризиків під час реалізації інвестиційних проектів банків зумовлюють надання юридичних гарантій; створення резервних фондів; застави, депозити на спеціальних рахунках; утримання частини платежів за контрактом; поручительство; контракти з фіксованою ціною; резервні кредити; вексельні інструменти; форфетування; резервні акредитиви; безвідтермінувальні документарні акредитиви; умови платежів за контрактом; банківські рахунки з особливим режимом; всебічне інформаційне забезпечення інвестиційних проектів, постійний інформаційний моніторинг ситуації на ринку та

налагодження ефективної комунікації між учасниками проекту. Доцільно створювати службу контролінгу в банку, що здійснює реалізацію інвестиційного проекту для здійснення системного моніторингу процесу інвестування [4].

Отже, сучасне ринкове середовище немислиме без ризику. За певних несприятливих умов ці ризики можуть викликати втрату не тільки прибутку та додаткового доходу від інвестицій, але й частини інвестованого капіталу. Ці обставини зумовлюють необхідність пошуку шляхів та способів зниження ризику при реалізації інвестиційних проектів. Таким чином мінімізація інвестиційних ризиків діяльності банку на ринку цінних паперів здійснюється шляхом формування портфеля цінних паперів, які будуть приносити прибуток банку, та ефективною організацією управління інвестиційної діяльності банку на ринку цінних паперів. Основним методом управління інвестиційними ризиками в процесі діяльності банків на ринку цінних паперів є диверсифікація вкладень у цінні папери.

Література:

1. Дубровін О. В. Основні причини виникнення банківської кризи та шляхи її подолання / О. В. Дубровін // Економічний вісник університету: Зб. Наук. Праць учених та аспірантів. — Переяслав-Хмельницький: ДНУЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2015 — Вип. 27/2. — С. 138–143.

2. Електронний ресурс: Формування банківського портфеля цінних паперів та управління ним. - Режим доступу: <https://lektsii.com/1-36819.html>

3. Електронний ресурс: Інвестиційні операції комерційних банків . - Режим доступу: <https://ronl.org/referaty/bank/275535/>

4. Інвестиційна діяльність комерційних банків: [монографія] / д. е. н., проф. І. О. Лютий, к. е. н., доц. Р. В. Пікус, к. е. н., доц. Н. В. Приказюк, к. е. н., доц. К. І. Старовойт-Біловик. — Івано-Франківськ: ПВНЗ «Галицька академія», 2010 — 388 с.

Розвиток банківських послуг та інновацій в цифровій економіці

**Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених**

Київ, 14 квітня 2019 р